วารสารการบริหารนิติบุคคลและนวัตกรรมท้องถิ่น

Journal of Legal Entity Management and Local Innovation

กำหนดการเผยแพร่

วารสารการบริหารนิติบุคคลและนวัตกรรมท้องถิ่น กำหนดการเผยแพร่ ปีละ 12 ฉบับ

วัตถุประสงค์

วารสารการบริหารนิติบุคคลและนวัตกรรมท้องถิ่น เป็นวารสารสำหรับการเผยแพร่ผลงานวิชาการและผลงานวิจัยทางสังคมศาสตร์ของคณาจารย์ นักวิชาการ นิสิต นักศึกษาผู้สนใจทั่วไปและแขนงวิชาที่เกี่ยวข้องซึ่งเป็นผลงานในเชิงบูรณาการหลักการบริหารจัดการนิติบุคคล รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ นิติศาสตร์ การจัดการ สังคมวิทยา พัฒนาสังคม การศึกษา และสหวิทยาการทางสังคมศาสตร์ที่เชื่อมโยงหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ตลอดจนบทวิเคราะห์ที่เสนอทางออกให้กับปัญหาที่อยู่ในความสนใจของสังคม โดยมีรูปแบบการตีพิมพ์ฉบับพิมพ์ ISSN (Print): 2697-6161 มีกำหนดเผยแพร่วารสารฉบับปกติ (Regular Issues) ปีละ 12 ฉบับ ตั้งแต่ปี 2564 เป็นต้นไป

บรรณาธิการ

ผศ.ดร.อนุวัต กระสังข์

กองบรรณาธิการ

รศ.ดร.สมาน งามสนิท	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
รศ.ดร.สัญญา เคณาภูมิ	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
ผศ.ดร.สมปอง สุวรรณาภูมา	มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ
ผศ.ดร.สุรพงษ์ แสงเรณู	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
ผศ.ดร.วันชัย สุขตาม	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
ผศ.ดร.อุทัย สติมั่น	มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
ผศ.ดร.สุวัฒน์ อินทรประไพ	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

เลขานุการ: นายสมยศ พันโคคา **ศิลปกรรม:** นายสุรชัย บุญพิทักษ์, นายคมสัน จันทร์แจ้ง
พิสูจน์อักษร: นายวิชัย ชัยบำรุง, นายไพศาล วิเศษชาติ, นางสาวณิชชาภัทร เกิดฤทธิ์

วารสารการบริหารนิติบุคคลและนวัตกรรมท้องถิ่น
เครือข่ายส่งเสริมการวิจัยและนวัตกรรมทางสังคมศาสตร์
99/173 ม. 1 ตำบลลำไทร อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170
โทรศัพท์ : 08-4147-6164 e-mail: selaphum.academic@gmail.com

จัดพิมพ์โดย: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170 โทร. 035-248-000 ต่อ 8555. แฟกซ์. 035-248-000 ต่อ 8545

ผู้ทรงคุณวุฒิกลั่นกรองบทความ (Peer Review)

ศ.ดร.บุญทัน ดอกไธสง	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ศ.ดร.จำนงค์ อดิวัฒนสิทธิ์	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
รศ.ดร.ธงชัย สิงอุดม	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
รศ.ดร.ธัชชนันท์ อิศรเดช	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
รศ.ดร.รัตนะ ปัญญาภา	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
รศ.ดร.สมชัย ศรีนอก	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
รศ.ดร.สุรินทร์ นิยมางกูร	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
รศ.ดร.กัญญามน กาญจนาทวีกูล	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
รศ.ดร.ธงชัย สิงอุดม	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
รศ.ดร.สิริวัฒน์ ศรีเครือดง	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
รศ.ดร.อัจฉรา หล่อตระกูล	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
รศ.ดร.อภินันท์ จันตะนี	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
รศ.ดร.ภัทรพล ใจเย็น	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
รศ.ดร.จิรายุ ทรัพย์สิน	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
รศ.ดร.ศิวัช ศรีโภคางกุล	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
รศ.ดร.เติมศักดิ์ ทองอินทร์	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
รศ.ดร.พิเชฐ ทั่งโต	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
รศ.ดร.ศักร์ระภีร์ วรวัฒนะปริญญา	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ
ผศ.ดร.วาสิตา เกิดผล ประสบศักดิ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
ผศ.ดร.วิชชุกร นาคธน	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
ผศ.ดร.ไพศาล เครือแสง	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
ผศ.ดร.นงค์ลักษณ์ ใจฉลาด	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
ผศ.ดร.อานนท์ เมธีวรฉัตร	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ผศ.ดร.วรฉัตร วริวรรณ	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
ผศ.ดร.สุภาพ ผู้รุ่งเรือง	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
ผศ.ดร.สามารถ บุญรัตน์	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ผศ.ดร.นพดล ดีไทยสงค์	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ผศ.ดร.ธิติวุฒิ หมั่นมี	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ผศ.ดร.เสกสรร สนวา	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
ผศ.ดร.อนันต์ อุปสอด	มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
ผศ.ดร.สุวัฒน์ อินทรประไพ	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
ผศ.ดร.อุทัย สติมั่น	มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
ผศ.ดร.ประทีป พืชทองหลาง	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา
ผศ.ดร.ธีรภัทร กิจจารักษ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

ผู้ทรงคุณวุฒิกลั่นกรองบทความ (Peer Review) (ต่อ)

ผศ.ดร.ฐิติวรดา พลเยี่ยม	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
ผศ.ดร.ญาณัญฎา ศิรภัทร์ธาดา	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
ผศ.ดร.อัจฉรา ศรีพันธ์	มหาวิทยาลัยนเรศวร
ผศ.ดร.ฐิติพร อุ่นใจ	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
ผศ.ดร.กมลวิช ลอยมา	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
ผศ.ดร.สยาม ราชวัตร	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ผศ.ดร.นฤมล อนุสนธิ์พัฒน์	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
ผศ.ดร.เอกอนงค์ ศรีสำอางค์	มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
ผศ.ดร.สุภชัย ตรีทศ	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
ผศ.ดร.บงกช นิ่มตระกูล	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
ผศ.ดร.อาจารีย์ ประจวบเหมาะ	มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม
ผศ.ดร.สุรสิทธิ์ อุดมธนวงศ์	สถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น
ผศ.ดร.ปรรฐมาศ์ พสิษฐ์ภคกุล	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
ผศ.ดร.นพพร บัวอินทร์	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ
ผศ.ดร.ดุจฤดี คงสุวรรณ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
ผศ.ว่าที่ร้อยตรี ดร.ไชยะ เทพา	มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์
ผศ.ว่าที่ร้อยตรีพงศ์สวัสดิ์ ราชจันทร์	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
ผศ.มานิตย์ อรรคชาติ	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
ผศ.ดร.จักรวาล สุขไมตรี	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
ผศ.ดร.อำนวย มีราคา	วิทยาลัยพิชญบัณฑิต
อ.ดร.ณฐาพัชร์ วรพงศ์พัชร์	มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี
อ.ดร.ทศพร มะหะหมัด	มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
อ.ดร.เพ็ญพิมพ์ พวงสุวรรณ	มหาวิทยาลัยพะเยา
อ.ดร.มาลัย วงศ์ฤทัยวัฒนา	มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น
อ.ดร.กรกต ชาบัณฑิต	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อ.ดร.ฉัตรณรงค์ศักดิ์ สุธรรมดี	มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ
อ.ดร.อาภรณ์รัตน์ เลิศไผ่รอด	วิทยาลัยนครราชสีมา
อ.ดร.สาลินี ชัยวัฒนพร	มหาวิทยาลัยแสตมฟอร์ม
อ.ดร.ณัฏฐพัชร มณีโรจน์	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
อ.ดร.ผกามาศ ชัยรัตน์	มหาวิทยาลัยพะเยา
Dr.Kajornatthapol Pongwiritthon	IQRA Business School University of Geomatika, Malaysia

บทบรรณาธิการ

วารสารการบริหารนิติบุคคลและนวัตกรรมท้องถิ่น ฉบับนี้เป็นปีที่ 9 ฉบับที่ 3 ประจำเดือนมีนาคม พ.ศ. 2566 ที่ได้รับรองคุณภาพวารสารจากศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (Thai Journal Citation Index-TCI) เพื่อรักษาคุณภาพของบทความให้เป็นไปตามเงื่อนไขและกติกาสากล กองบรรณาธิการได้พิจารณาบทความโดยเสนอบทความต่อคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิกลั่นกรอง (Peer Review) พิจารณาตรวจแก้ไขเพื่อความสมบูรณ์ของบทความก่อนการลงตีพิมพ์เพื่อคัดเลือกและกลั่นกรองบทความให้เกิดความความสมบูรณ์และมีคุณภาพมากที่สุด เพื่อควรค่าแก่การตีพิมพ์เผยแพร่และเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดทางวิชาการและเพื่อเป็นการพัฒนาศักยภาพทางด้านการสร้างสรรค์ผลงานทางวิชาการ

สำหรับเนื้อหาของวารสารฉบับนี้ถือได้ว่ามีความโดดเด่นที่เน้นกระบวนการวิจัยที่เข้มข้น ประกอบไปด้วยจำนวนบทความทั้ง 35 บทความ โดยภาพรวมหลักเป็นการพัฒนาจากงานวิจัยที่ศึกษากรณีเฉพาะ (Case Study) ที่แต่ละบทความได้เน้นกระบวนการวิจัยเชิงลึกในหลายรูปแบบทั้งในรูปแบบของการสนทนากลุ่มการสอบถาม และการสัมภาษณ์ ประกอบกับบทความส่วนใหญ่แสดงถึงการทำงานร่วมกันของผู้นิพนธ์ในลักษณะทีมงาน ทำให้บทความมีความละเอียดรอบคอบถี่ถ้วน มีการวิเคราะห์ปัญหาและข้อเสนอแนะได้อย่างสมบูรณ์น่าสนใจ ขอขอบคุณคณาจารย์ นักศึกษา และผู้สนใจทั่วไปทุกท่านที่ให้ความสนใจร่วมส่งบทความเผยแพร่ ในวารสารการบริหารนิติบุคคลและนวัตกรรมท้องถิ่น และขอขอบคุณกองบรรณาธิการ ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณากลั่นกรองบทความทุกท่านมา ณ โอกาสนี้

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนุวัต กระสังข์
บรรณาธิการ

สารบัญ (Content)

หน้า

กองบรรณาธิการ (Editorial Board) (1)
คณะกรรมการกลั่นกรองบทความ (Peer Reviewers) (2)
บทบรรณาธิการ (Editorial) (4)

การสร้างสรรค์ศิลปะภาพตัวแทนทุนวัฒนธรรมของความเป็นคนไทยเชื้อสายจีน จังหวัดพิษณุโลก..... 1
ยรรยงวรกร ทองแย้ม, ชลาลัย ศรีสุวรรณ, วรรณิดา เสืออ่ำ
การศึกษาปัญหา และแนวทางแก้ปัญหาการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศในสถานศึกษา สังกัดเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา..... 15
อัครัช พินดวง, ธีระวัฒน์ มอนไธสง
ความต้องการในการพัฒนาของบุคลากรสายสนับสนุน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี..... 28
ธีรวดี ยิ่งมี
การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลโคกเพชรพัฒนา อำเภอบำเหน็จณรงค์ จังหวัดชัยภูมิ..... 45
วีณา โชว์ใหม่, นิพนธ์ ศศิธรเสาวภา
การพัฒนาผลิตภัณฑ์จากฐานทรัพยากรชุมชน เพื่อส่งเสริมการสร้างรายได้แก่ผู้ได้รับผลกระทบจากโควิด-19 ตำบลโคกกระชาย อำเภอครบุรี จังหวัดนครราชสีมา..... 55
ภมรย์ สกุลเลิศวัฒนา, พิชญา วรรณพงศ์เจริญ, บารมี วรรณพงศ์เจริญ
การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เรื่อง อาหารและการย่อยอาหารของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างการสอนโดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-book) เรื่อง อาหารและการย่อยอาหาร กับการสอนแบบปกติ..... 71
จันทร์จิรา ปัญจพัฒนศิริ
แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3..... 82
สุทัศน์ ดาราวงศ์, ชัชชญา พีระธรณิศร์
การบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่กับประสิทธิภาพการบริหารงานพัสดุของสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร..... 91
วันวิสาข์ นาถนิติวิทยา, วรวิทย์ จินดาพล

สารบัญ (Content)

หน้า

แนวทางการพัฒนาสมรรถนะหลักของพนักงานในเทศบาลเมืองเสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา..... 103
เจริญ ภูสุวรรณ, กมลวรรณ วรรณธนัง
การตัดสินใจของประชาชนในการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลหันตะเภา อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา..... 118
ปวีณา คมใน, อภิชาติ พานสุวรรณ
การพัฒนาภาวะผู้นำของกำนันผู้ใหญ่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลตลิ่งชัน อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา..... 129
ไกรสร ภาคาพรต, อภิชาติ พานสุวรรณ
การพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-book) เรื่องประวัติกีฬาและทักษะเซปักตะกร้อของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนหนองแค “สรกิจพิทยา”..... 142
ภูรินท์ วัวลำพอง
การพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ยั่งยืนด้วยปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลลาดชิด อำเภอผักไห่ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา..... 151
อุบล บริสุทธิ์, นฤมล อนุสนธิ์พัฒน์
การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอาหารท้องถิ่นในเขตพื้นที่อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ..... 164
สุบุญเลี้ยง สายน้อย, เสรี วงษ์มณฑา, ผกามาศ ชัยรัตน์
คติสัญลักษณ์ในการตกแต่งพุทธสถานเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม: กรณีศึกษาวัดป่าศรีคุณาราม ตำบลบ้านจีต อำเภอกู่แก้ว จังหวัดอุดรธานี..... 176
กวินรัตน์ สุวรรณภักดี, สิทธิศักดิ์ จำปาแดง
คุณภาพบริการอิเล็กทรอนิกส์ ความไว้วางใจต่อตราสินค้าที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อตราสินค้าของผู้ใช้บริการแอปพลิเคชั่น Food Delivery ในเขตภาคเหนือ..... 192
ศุภพรพรรณ สังข์ทอง, ลัสดา ยาวิละ, รัตนา สิทธิอ่วม
การปรับตัวด้านการเงินของประชาชนในจังหวัดสุพรรณบุรีภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019..... 205
ปฐมพงศ์ กุกแก้ว, พิธาน แสนภักดี
ผลการใช้ชุดการสอนออนไลน์วิชากฎหมายและจริยธรรมในงานสาธารณสุขช่วงสถานการณ์แพร่ระบาด COVID-19 คณะสหเวชศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น จังหวัดตาก..... 217
สุเวช พิมน้ำเย็น, จตุพร แพงจักร, วิวัฒน์ โมราราช, ภิญโญ สุวโรจนานนท์

สารบัญ (Content)

หน้า

ทัศนคติในการเรียนภาษาอังกฤษของนักศึกษานิติศาสตร์คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์สาขานิติศาสตร์มหาวิทยาลัยนครพนม..... 228
ณัฐภณ อันชัน, ระวิสุดา บุญครอง
ภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลเกาะเรียน อำเภอพระนครศรีอยุธยา..... 241
ณรงค์ชัย กรรณสูตร, อภิชาติ พานสุวรรณ
การศึกษากระบวนการจัดการกระจายสินค้าเกษตรจากพื้นที่ตำบลแม่สลองนอก อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย สู่ตลาดสินค้าเกษตรในเขตภาคเหนือตอนบน... 254
สุภาพร คำเตจา, นคร ไชยวงศ์ศักดา, ชยากร พุทธกำเนิด, ณัฐธิดา จุมปา
การศึกษาความสามารถในการแก้ปัญหาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เรื่อง ทศนิยม โดยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Model-Eliciting Activities (MEAs)..... 265
อภิสิทธิ์ แก้วพวง, ชานนท์ จันทรา, วันดี เกษมสุขพิพัฒน์
ปัจจัยการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยเจเนอเรชั่น Y ต่อการท่องเที่ยว จังหวัดเพชรบูรณ์ หลังยุคโควิด 19..... 279
ทิวาวรรณ ศิริเจริญ กันหา
การยอมรับเทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดการหนังสือราชการของกรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา..... 293
ภานุวิชญ์ เลิศนันทวิเชียร, ลลิตา นิพิฐประศาสน์ สุนทรวิภาต
แนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง..... 307
พรรณิดา อุทธา, พรเทพ รู้แผน
ความสัมพันธ์ระหว่างการปรับโครงสร้างองค์กรกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค สำนักงานใหญ่..... 320
ปานหทัย พรหมแก้ว, เกวลิน ศีลพิพัฒน์, ณัฐวีณ์ บุนนาค
ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านจิตลักษณะและปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมทางสังคมกับพฤติกรรมการมีวินัยทางการเงินของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์. 330
รวีพรรณ อุตรินทร์, กานต์มณี การินทร์

สารบัญ (Content)

หน้า

การพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านฝั่งแดง อำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม..... 342
กุสุมา สร้อยทอง, นาตาชา มาลาพัฒน์
แนวทางการเสริมสร้างความผูกพันต่อองค์การของครูผู้สอนในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เพชรบูรณ์ เขต 3..... 355
ศมนพรช์ เกิดสิน, ชัชชญา พีระธรณิศร์
ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมในการเลือกซื้ออาหารและเครื่องดื่มที่ทำจากพืช ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร..... 366
เบญจมาศ มั่นซื้ว, ทรงวุฒิ ดีจงกิจ
รูปแบบของสถาปัตยกรรมศาสนสถานในอารยธรรมขอมบนพื้นที่จังหวัดขอนแก่น สู่การสร้างแอพพลิเคชั่นเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม..... 377
ฮาวา วงศ์พงษ์คำ
สภาพปัญหาการบริหารจัดการเชิงระบบไฟฟ้าและสื่อสารเคเบิลใต้ดินของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตภาคเหนือของประเทศไทย.. 394
กิตติเมศร์ กรพัฒนาสวัสดิ์, นาวิน พรมใจสา
การบูรณาการการมีส่วนร่วมในการดูแลระยะยาวด้านสาธารณสุขสำหรับผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง..... 401
เริงชาติ ศรีขจรวงศ์, ยุภาพร ยุภาศ
สร้างความสุขจากหลักธรรมอริยสัจ 4..... 415
พระสมพล ยสชาโต (คล้ายสุบรรณ), พระศิริวัฒน์ ปิยสิโล (คงศิริ)
การสูญเสียทุนทางสังคมของนักกีฬาสมัครเล่น..... 427
นวลตอง อนุตตรังกูร, รตา อนุตตรังกูร

ภาคผนวก
หลักเกณฑ์การเสนอบทความและคำแนะนำสำหรับผู้นิพนธ์..... 440

การสร้างสรรค์ศิลปะภาพตัวแทนทุนวัฒนธรรมของความเป็นคนไทยเชื้อสายจีน จังหวัดพิษณุโลก

The Creation of Representation Conceptual Art of Cultural Capital with Thai People of Chinese Origin in Phitsanulok Province

ยรรยงวรกร ทองแย้ม[1] ชลาลัย ศรีสุวรรณ[2] วรรณิดา เสืออ่ำ[3]
Yanyongvorakorn Thongyaem, Chalalai Srisuwan, Wannida Sueum

บทคัดย่อ (Abstract)

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างและนำเสนอศิลปะภาพถ่ายผ่านทุนวัฒนธรรมด้วยเทคนิคการจัดวางความงามผ่านความเชื่อวัฒนธรรมจีนพิษณุโลก ให้เป็นที่รู้จักและร่วมอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมของคนไทยเชื้อสายจีนมากขึ้น ด้วยการวิจัยเชิงสร้างสรรค์ที่ใช้แนวคิดแรงดลใจศิลปะในเชิงปัญญาและเทคนิคการจัดวางภาพถ่ายด้วยการจัดตั้งสถานการณ์ ซึ่งได้ผลงานศิลปะสร้างสรรค์ภาพตัวแทนของทุนวัฒนธรรมผ่านภาพถ่าย 5 ชุดภาพ และจัดแสดงออนไลน์เพื่อสำรวจการรับรู้ ความซาบซึ้งและความประทับใจ มีผู้ตอบแบบสำรวจจำนวน 126 คน ดังนี้ จำนวน 5 ชุดภาพ ได้แก่ ชุดภาพที่ 1 เทพเจ้าแห่งความกล้าหาญและผู้พิทักษ์ศักดิ์สิทธิ์ ที่ค่าเฉลี่ย 4.65 ชุดภาพที่ 2 ซิโกว ประเพณีทิ้งกระจาดของคนไทยเชื้อสายจีนพิษณุโลก ที่ค่าเฉลี่ย 4.64 ชุดภาพที่ 3 เทพเจ้าแห่งความซื่อสัตย์และราชสีห์ฮากกา ที่ค่าเฉลี่ย 4.64ชุดภาพที่ 4 พระโพธิสัตว์เทพีแห่งความเมตตา ที่ค่าเฉลี่ย 4.60 และ ชุดภาพที่ 5 เทพแห่งความอุดมสมบูรณ์ ที่ค่าเฉลี่ย 4.60 และผลงานได้มีการจัดแสดงทั้งแบบออนไลน์และออฟไลน์ ณ สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม สำหรับการอนุรักษ์ทุนวัฒนธรรมและความงามของคนไทยเชื้อสายจีนจังหวัดพิษณุโลกต่อไป

คำสำคัญ (Keywords): สร้างสรรค์ศิลปะ; ภาพตัวแทน; ทุนวัฒนธรรมจีน

Received: 2023-01-09 **Revised**: 2023-03-18 **Accepted**: 2023-03-19

[1] สาขาวิชานิเทศศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
Communication Arts Program, Faculty of Management Science, Pibulsongkram Rajabhat University. Corresponding Author e-mail: yanyongvorakorn@psru.ac.th

[2 3] สาขาวิชานิเทศศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
Communication Arts Program, Faculty of Management Science, Pibulsongkram Rajabhat University.

Abstract

This research aims to creating and present photography through cultural capitals by using aesthetic arrangement techniques according to cultural beliefs of Phitsanulok Chinese in order to make people become more aware and help conserve Thai Chinese's art and culture. The creative research method uses the concept of artistic inspiration and photographic arrangement techniques by setting up situations. This results in creative art pieces cultural capitals' representation through photographs which are exhibited online for surveying awareness, appreciation, and impression. There were 126 who answered the survey as follows: set 1, The Deity of Bravery and the Holy Guardian, averaged 4.65; set 2, Sigou: Thai People of Chinese Origin in Phitsanulok's Baskets Throwing Festival, averaged 4.64; set 3, The Deity of Honesty and the Hakka Lion, averaged 4.64; set 4, Bodhisattva the Goddess of Mercy, averaged 4.60; and set 5, The Deity of Fertility, averaged 4.60. In addition, the art works are exhibited both online and offline at Art and Culture Center of Pibulsongkram Rajabhat University to continue to conserve cultural capitals and aesthetics of Thai people of Chinese origin in Phitsanulok Province.

Keywords: Creating art; representation; Chinese cultural capitals

บทนำ (Introduction)

จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 ภายใต้แนวทางการพัฒนาภาคเหนือให้เป็นฐานเศรษฐกิจสร้างสรรค์มูลค่าสูง ในหัวข้อของการพัฒนาเมือง ได้ปรากฏแนวทางทางการพัฒนาหลักที่ 4 ว่าด้วยการรักษาอัตลักษณ์ของเมืองและสร้างคุณค่าของทรัพยากรเพื่อกระจายรายได้ให้คนในนท้องถิ่น โดยให้ความสำคัญต่อการอนุรักษ์ สืบสานประเพณี วัฒนธรรม สถาปัตยกรรมพื้นบ้านและเมืองเก่า ตลอดจนใช้เศรษฐกิจดิจิทัลต่อยอดพัฒนาเมือง ควบคู่กับการส่งเสริมการเรียนรู้ของของชุมชนและสร้างแบรนด์ หรือเอกลักษณ์ของเมือง เพื่อสนับสนุนการพัฒนาเมืองอย่างมีคุณค่าทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคม (แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12)

ต่อยอดมายังแนวทางการพัฒนาเมืองสำคัญ ในข้อที่ 3 ที่ระบุถึงการพัฒนาเมืองพิษณุโลกให้เป็นศูนย์กลางการค้า การบริการ ธุรกิจสุขภาพ การศึกษาและธุรกิจด้านดิจิทัล โดยการพัฒนาระบบเชื่อมโยงระหว่างเมืองและพื้นที่โดยรอบ รวมทั้งพัฒนาเครือข่ายเทคโนโลยี

สารสนเทศและการสื่อสารเพื่อรองรับสังคมดิจิทัลเพื่อให้เกิดเป็นเมืองสำคัญที่พัฒนาอย่างยั่งยืน (แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12)

จากมิติเป้าหมายของการพัฒนาดังกล่าว จึงเป็นฐานคิดของการศึกษาวิจัยในเรื่องการพัฒนาให้เป็นพื้นที่เศรษฐกิจสร้างสรรค์ ว่ามีอัตลักษณ์ของเมืองอย่างไรและจะสามารถสร้างสรรค์คุณค่าของทรัพยากร ประเพณี วัฒนธรรม ลักษณะใด ผู้วิจัยจึงเริ่มศึกษาข้อมูลของจังหวัดพิษณุโลกเพื่อทำมองหาประเด็นสำคัญที่จะทำการศึกษาซึ่งพบประเด็นสำคัญว่า

ในช่วง 400 ปีจนกระทั่งปัจจุบันพิษณุโลกมีความสำคัญต่อโครงสร้างการดำเนินการบางอย่างจนกระทั่งปัจจุบัน ซึ่งอาจทำให้พื้นที่นี้เป็นหนึ่งในพื้นที่ ที่ชาวจีนมีความสนใจในการเข้ามาจัดตั้งรกรากและใช้ชีวิตได้ โดยหากจะอธิบายว่าชาวจีนนั้นมีการเคลื่อนตัวเข้ามาสู่ประเทศไทยและมีความสำคัญอย่างไรในช่วง 400 ปี ของพิษณุโลกก็พบว่า ชาวจีนนั้นอพยพส่วนใหญ่คือชาวจีนที่อพยพมาจากทางตอนใต้ของจีน คือ มณฑลกวางตุ้ง ฮกเกี้ยนและไหหลำ ซึ่งชาวจีนเหล่านี้รวมกลุ่มกันเป็น 5 กลุ่มใหญ่อันจะเห็นได้จาก ศาลเจ้า กลุ่มสมาคม กลุ่มแซ่ โรงเรียนจีน และอื่นๆ สาเหตุของการอพยพของชาวจีนมาสู่ประเทศไทยก็เพราะว่าความไม่สงบที่เกิดขึ้นในประเทศจีน ทำให้ทรัพยากรที่มีนั้นเริ่มใช้ชีวิตได้ยากทำให้เกิดการเดินเรือออกสู่ทะเล โดยเริ่มมีการออกเดินทางมาตั้งแต่ราวราชวงศ์ถัง (ค.ศ. 618-960) ซึ่งการเดินเรือนั้นสำคัญมากต่อการทำให้ชาวจีนกระจายไปสู่กลุ่มประเทศต่างๆ รวมทั้งจังหวัดพิษณุโลก (พรพรรณ จันทโรนานนท์, 2563)

จนกระทั่งเกิดเพลิงใหม่ครั้งใหญ่ในชุมชนจีนจังหวัดพิษณุโลกในปีพุทธศักราช 2,500 ทำให้คนเชื้อสายจีนมีกิจกรรมต่างๆในชุมชนจนทำให้ชาวจีนในพิษณุโลกอยู่ร่วมกันเป็นปึกแผ่น ในเวลาต่อมา ที่น่าสนใจคือ ความเป็นไทยเชื้อสายจีน อาทิ ภูมิปัญญา ศิลปวัฒนธรรม ยังไม่ได้มีกระบวนการจัดการให้กลายเป็นหมวดหมู่ เป็นภาพตัวแทนที่เป็นชิ้นงานให้ได้มีการรู้จักอีกทั้งเพื่อให้เกิดการธำรงรักษาต่อไป ตลอดจน ยังไม่มีการรวบรวมสังเคราะห์ข้อมูลให้กลายเป็นแหล่งข้อมูลดิจิทัลที่จะให้เกิดการสืบสานและพัฒนาเพื่อรองรับแนวทางเศรษฐกิจดิจิทัลต่อยอดพัฒนาเมือง ควบคู่กับการส่งเสริมการเรียนรู้ของของชุมชนและสร้างแบรนด์ หรือเอกลักษณ์ของเมือง เพื่อสนับสนุนการพัฒนาเมืองอย่างมีคุณค่าทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคม ตามเป้าหมายของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 2

ทำให้งานวิจัยนี้ จึงมีวัตถุประสงค์ คือ เพื่อสร้างและเสนอศิลปะภาพถ่ายผ่านทุนวัฒนธรรมด้วยเทคนิคการจัดวางความงามผ่านความเชื่อวัฒนธรรมจีนพิษณุโลก

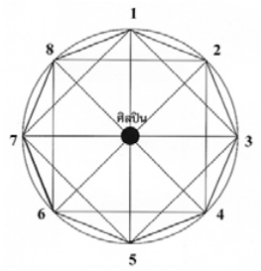
วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

เพื่อสร้างและเสนอศิลปะภาพถ่ายผ่านทุนวัฒนธรรมด้วยเทคนิคการจัดวางความงามผ่านความเชื่อวัฒนธรรมจีนพิษณุโลก

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

กรอบวิธีของการศึกษาครั้งนี้ ทำการศึกษากับ ตัวบทที่สะท้อนความเป็นคนไทยเชื้อสายจีนที่ปรากฏ ผ่านวิถีชีวิต ศาสนสถาน อาหาร และอาคาร เพื่อมาออกแบบสร้างสรรค์งานศิลปะภาพ วิธีการสร้างสรรค์ศิลปะ-วิจัย (Pure Practice Art – Research Methodology) ตามระเบียบวิธีการของ ปรีชา เถาทอง (2562) โดยมีกรอบขอบเขตในการสร้างสรรค์ดังนี้

ภาพ 1 ปรีชา เถาทอง. (2557). แนวทางการวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้ด้านการสร้างสรรค์ศิลปะวิชาการ. วารสารสมาคมนักวิจัย ปีที่ 19 ฉบับที่ 2 พฤษภาคม - สิงหาคม 2557 หน้า 9

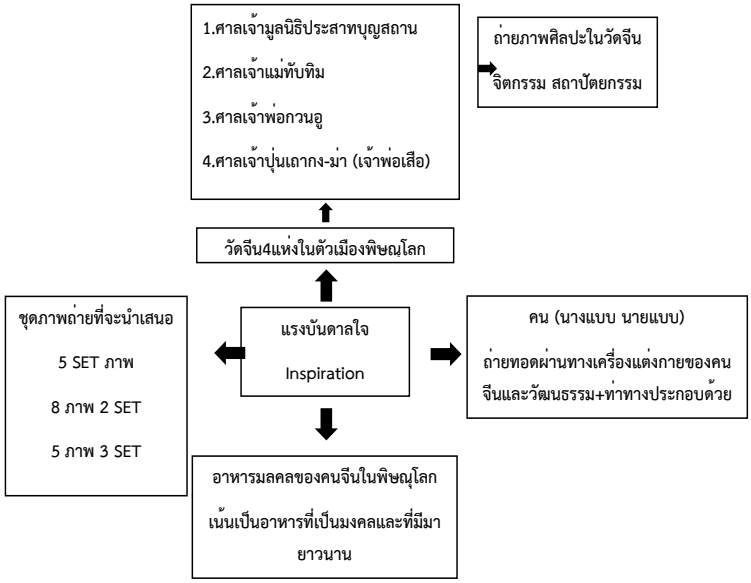
1. รูปแบบการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงศิลปะสร้างสรรค์โดยใช้การเก็บรวบรวมจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์เชิงคุณภาพ และลงสำรวจความเป็นจีนที่ปรากฏในศาสนสถาน วิถีชีวิต ตลอดจนสังเกตอย่างไม่เป็นทางการเพื่อให้ได้แรงบันดาลใจและแนวความคิดมาถ่ายทำโดยแบ่งเป็น 3 ขั้นตอน คือ ขั้นเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อสร้างแรงบันดาลใจ ขั้นผลิตสร้างสรรค์ และการนำเสนอเผยแพร่

1.1ขั้นเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อสร้างแรงบันดาลใจ

การเก็บข้อมูลทำการเก็บข้อมูล 2 ส่วนคือ

1) สัมภาษณ์ตัวแทนของ 7 สมาคมชาวจีนและคนไทยเชื้อสายจีนที่แข็งขัน มั่นคง เพื่อชุมชน คือ สมาคมจีน จังหวัดพิษณุโลก สมาคมไหหลำภาคเหนือแห่งประเทศไทย , มูลนิธิประสาทบุญสถาน , สมาคมนักเรียนเก่าสิ่นหมิ่น , สมาคมดนตรีจีนแผ่ฮั้ว , สมาคม ฮากกา , สมาคมมิตรภาพไทยจีน 2) เก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร หนังสือเก่า ตำรา และสถาปัตยกรรมในศาสนสถานวัดจีนในพิษณุโลก 4 แห่ง

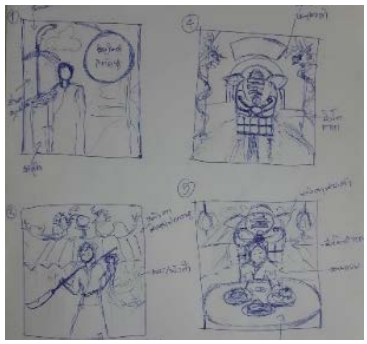

ภาพ 2 แผนภาพผลการรวบรวมข้อมูลที่ใช้เป็นการสร้างแรงบันดาลใจ

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากรและผู้ให้ข้อมูลสำคัญทำให้ได้แรงบันดาลใจดังภาพเพื่อนำมาใช้ในการถ่ายทำ ออกมาเป็น 5 ชุดภาพ ได้แก่ชุดภาพที่ 1 เทพเจ้าแห่งความกล้าหาญและผู้พิทักษ์ศักดิ์สิทธิ์ ชุดภาพที่ 2 ซิโกว ประเพณีทิ้งกระจาดของคนไทยเชื้อสายจีนพิษณุโลก ชุดภาพที่ 3 เทพเจ้าแห่งความซื่อสัตย์และราชสีห์ฮากกา ชุดภาพที่ 4 พระโพธิสัตว์เทพีแห่งความเมตตา และ ชุดภาพที่ 5 เทพแห่งความอุดมสมบูรณ์

1.2 ขั้นผลิตสร้างสรรค์ผลงาน

การผลิตและสร้างสรรค์ผลงานผู้วิจัยใช้กล้องถ่ายรูปและโปรแกรมคอมพิวเตอร์เพื่อมาทำการประกอบสร้างภาพเข้าด้วยกัน โดยใช้จินตนาการแรงบันดาลใจมาเชื่อมโยง สถานที่เป็นฉากหลังและตัวบุคคลที่แต่งกายสะท้อนเรื่องราวให้เป็นภาพตัวแทน โดยใช้สัญญะภาพตัวแทนให้มีความหมายโดยมีขั้นตอนดังนี้

ภาพ 3 ภาพการพัฒนาศิลปะภาพตัวแทนและการถ่ายทำ

จากภาพ 3 คือกระบวนการถ่ายทำตั้งแต่ภาพร่างศิลปะภาพตัวแทนและขั้นตอนการถ่ายทำภาพต้นแบบก่อนการเข้าสู่กระบวนการจัดวางภาพถ่าย (Manipulating Photography)

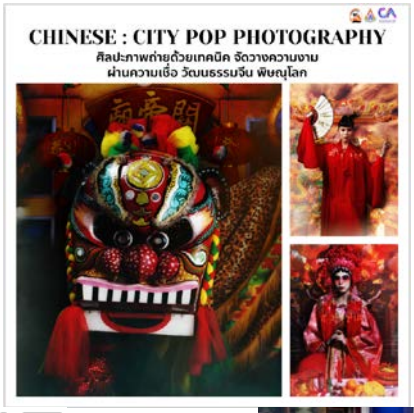

ภาพ 4 การประกอบเทคนิคการจัดวางภาพถ่าย (Manipulating Photography)

จากภาพ 4 คือการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์และใช้เทคนิคจัดวางภาพถ่าย (Manipulating Photography) ที่ประกอบไปด้วยภาพจำนวน 5 ภาพ และใช้ภาพเสริมทางคอมพิวเตอร์มาประกอบให้กลายเป็นภาพฉบับสมบูรณ์

1.3 ขั้นนำเสนอและเผยแพร่

ขั้นตอนการนำเสนอเผยแพร่ ผู้วิจัยได้มีการนำไปจัดแสดงนิทรรศการ ณ สำนักศิลปวัฒนธรรมภาคเหนือตอนล่าง มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ด้วยการใช้ลักษณะ E-book และ QR Code ในลักษณะไฟล์ดิจิทัล และให้ผู้ที่เข้าชมได้ สแกนและประเมินผลการรับรู้ ความซาบซึ้ง และความประทับใจ ในช่วงระยะเวลา 30 วันที่จัดแสดงระหว่าง 1 ตุลาคม 2564 – 31 ตุลาคม 2564 ได้มีผู้เข้ารับชมจำนวน 126 คน ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ภาพ 5 ภาพหน้าปกเล่มผลงานศิลปะภาพถ่าย QR Code การนำโปสเตอร์ไปจัดแสดง

ในกระบวนการศึกษาผลงานสร้างสรรค์นี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามหลักการแนวทางการวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้ด้านการสร้างสรรค์ศิลปะวิชาการและได้ผลการศึกษาดังต่อไปนี้

1. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และการเก็บรวบรวมข้อมูล

ประชากรคือผู้ที่เข้าชมงานนิทรรศการแบบวิธีไม่ทราบความน่าจะเป็น (Non–probability Sampling) ซึ่งจะทำการเก็บแบบสอบถามจนครบจำนวนทั้งหมด 126 คนที่เข้าร่วมชมงาน

2. เครื่องมือในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมาจากแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องซึ่งจะใช้ในการเก็บข้อมูลกับบุคคลทั่วไปเพื่อประเมินการรับรู้ ซาบซึ้ง และความประทับใจ ตามแนวทางการวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้ด้านการสร้างสรรค์ศิลปะวิชาการ.

3. การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติ

ผู้ศึกษาจะดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อประมวลผลการศึกษาโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติและวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปจะใช้ค่าความถี่ ค่าร้อยละ และค่าเฉลี่ย

5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้ศึกษาจะดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อประมวลผลการศึกษาโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติและวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปจะใช้ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean)

ผลการวิจัย (Research Results)

ผลการศึกษาวิจัยตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัยจำแนกได้เป็น 2 ส่วนคือ การเก็บข้อมูลเพื่อนำมาเป็นแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ผลงาน และ การนำเสนอเผยแพร่เพื่อประเมินผลการรับรู้ ความซาบซึ้ง และความประทับใจ มีรายละเอียดดังนี้

ส่วนที่ 1 ภาพรวมของผลงานสร้างสรรค์ ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลและพบว่าแรงบันดาลใจที่สามารถนำมาสร้างสรรค์ผลงานที่เป็นภาพตัวแทนของคนไทยเชื้อสายจีนในพิษณุโลก มีชุดภาพ ประกอบไปด้วย 1 เทพเจ้าแห่งความกล้าหาญและผู้พิทักษ์ศักดิ์สิทธิ์ ชุดภาพที่ 2 ซิโกว ประเพณีทิ้งกระจาดของคนไทยเชื้อสายจีนพิษณุโลก ชุดภาพที่ 3 เทพเจ้าแห่งความซื่อสัตย์และราชสีห์ฮากกา ชุดภาพที่ 4 พระโพธิสัตว์เทพีแห่งความเมตตา และ ชุดภาพที่ 5 เทพแห่งความอุดมสมบูรณ์

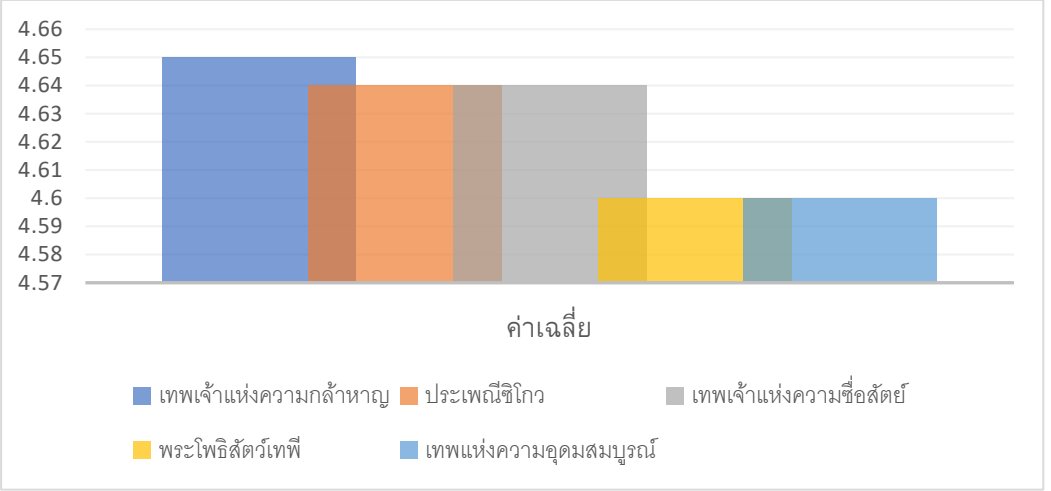
ภาพ 6 ตัวอย่างภาพของชุดภาพตัวแทนศิลปะสร้างสรรค์คนไทยเชื้อสายจีนพิษณุโลกในเล่มผลงาน

จากภาพคือตัวอย่างภาพที่ใช้เทคนิคการจัดวางของภาพที่มีอยู่จริงผสมผสานกับเทคนิคภาพถ่ายจัดแสงและประกอบสร้าง จึงทำให้กลายเป็นภาพศิลปะที่เกิดขึ้นจากแรงบันดาลใจและนำไปจัดแสดงซึ่งได้ผลการรับรู้ดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 2 ผลการรับรู้ ความซาบซึ้งและประทับใจพบว่าเป็นเพศหญิงมากว่าเพศชาย โดยเป็นเพศหญิงร้อยละ 51.2 เพศชายร้อยละ 48.8 มีช่วงอายุ 19-25 ร้อยละ 64.1 อายุ 26-35 ร้อยละ 31.2 อายุ 36-50 ร้อยละ 4.1 และน้อยกว่า 18 ร้อยละ 0.6

ในด้านการรับรู้คุณค่าทางศิลปะของความเป็นไทยเชื้อสายจีนต่อศิลปะภาพถ่ายด้วยเทคนิคจัดวางความงามผ่านความเชื่อวัฒนธรรมจีนพิษณุโลก พบว่า เทพเจ้าแห่งความกล้าหาญและผู้พิทักษ์ศักดิ์สิทธิ์อยู่ในระดับมากที่สุดที่ค่าเฉลี่ย 4.65 ประเพณีซิโกว ประเพณีทิ้งกระจาด

ของคนไทยเชื้อสายจีนพิษรุโลก อยู่ในระดับมากที่สุดที่ค่าเฉลี่ย 4.64 เทพเจ้าแห่งความซื่อสัตว์และราชสีห์ฮากการะดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.64 พระโพธิสัตว์เทพีแห่งความเมตตา ระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยที่ 4.60 เทพแห่งความอุดมสมบูรณ์ ค่าเฉลี่ย 4.60 ในระดับมากที่สุด และรวมเฉลี่ยในระดับมาก 4.62

ในมิติของทุกชุดภาพ มีความเห็นออกมาเป็นค่าเฉลี่ยในระดับมากที่สุดในเรื่องคิดว่าควรมีการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมของคนไทยเชื้อสายจีนในพิษณุโลกให้คนรุ่นหลังสืบต่อไป รองลงมาคือ ผลงานชุดนี้สามารถถ่ายทอดให้คนรับชมได้รับรู้คุณค่าทางศิลปะของศิลปะวัฒนธรรมของคนไทยเชื้อสายจีนในระดับมาก

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

วัตถุประสงค์ด้านสร้างสรรค์ศิลปะภาพถ่ายที่เป็นภาพตัวแทนของทุนวัฒนธรรมความเป็นคนไทยเชื้อสายจีนพิษณุโลกที่ค้นพบว่าทุนวัฒนธรรมคนไทยเชื้อสายจีนจังหวัดพิษณุโลก คือ จิตรกรรมและสถาปัตยกรรมที่ปรากฏ เช่น วัด และภาพเขียนที่มีความเป็นเอกลักษณ์ เครื่องแต่งกายและลักษณะเฉพาะของศิลปะที่ปรากฏของเครื่องแต่งกายเช่น ชุดเทพเจ้ากวนอู ชุดดอกไม้ของเจ้าแม่ทับทิม อาหารมงคลและวิถีชีวิตของเช่น เครื่องบวงสรวงและอาหารการกิน ตลอดจนความรู้สึกและจิตวิญญาณที่เป็นลักษณะและพิธีกรรม เช่นพิธีกรรมซีโกว ของร่างทรงเจ้าพ่อเสือที่มีผลทางจิตวิญญาณ นั้นเป็นไปได้ว่าพื้นที่ของพิษณุโลกนั้นเป็นพื้นที่ของชุมชนชาวจีนมานับร้อยปีที่มีคนจีนมาตั้งรกราก ประเด็นสำคัญที่น่าสนใจคือเรื่องทุนนั้นจะปรากฏอยู่ในสนามต่าง ๆ (Fields) ซึ่งจะกระจัดกระจาย โดยที่ทุนมิติที่ 1 คือ ทุนเศรษฐกิจ (Economic Capital) ซึ่งเป็นลักษณะเดียวกับทุนของมาร์ก ที่จะต้องอยู่ในรูปของการแลกเปลี่ยนมูลค่า หรือเรียกว่า ทุนของเงินด้านเศรษฐกิจ (Bourdieu, 1998)

มิติที่ 2 คือ ทุนวัฒนธรรม (Cultural Capital) ซึ่งจะปรากฏอยู่ในกิริยาและจิตใจที่อยู่ในระดับจิตสำนึกได้ ซึ่งจะต้องใช้กระบวนการหล่อหลอมมาอย่างยาวนาน ในส่วนนี้จะเรียกว่า ฮาบิตุส (Embodied State) โดยที่การเกิดขึ้นของทุนวัฒนธรรมนี้ สำคัญที่จะต้องใช้เวลา และการหล่อหลอมทางสังคม ไม่ว่าจะเป็นเรื่อง ระบบ การเรียน กิจกรรม พิธีกรรมต่าง ๆ และทุนด้านนี้จะต้อง จะต้องมีลักษณะสำคัญที่ถูกส่งต่อสืบทอดผ่านกรรมพันธุ์ จนเป็นสิ่งที่สืบต่อกันมา อย่างเช่น การเข้าศาลเจ้าเพื่อมีกระบวนการในการไหว้ตามสิ่งที่เคารพนับถือ หรือกระบวนการเชิงพิธีกรรมในประเพณีต่างๆ เช่นประเพณี ซีโกว ที่จะใช้ระลึกถึงผู้เสียชีวิตไปแล้วก็เช่นเดียวกัน อีกทั้งยังมีมิติในรูปแบบเชิงสถาบัน เช่น โรงเรียน หรือกระบวนการเพาะบ่มความรู้ความคิดจิตวิญญาณต่างๆ ที่จะทำให้หล่อหลอมกลายเป็นความคิดความเข้าใจ การศึกษาต่างๆ จนในที่สุดจะกลายเป็นมูลค่าที่จะสามารถแปลงสิ่งที่เป็นความ รู้และแปลงเรื่องวัฒนธรรมขึ้นเป็นสิ่งที่ได้โอกาสในชีวิตมากขึ้นได้ หากจะกล่าวคือ การเกิดขึ้นของทุนวัฒนธรรม จะทำให้เกิดมูลค่าเชิงวัตถุมากขึ้นได้ โดยเฉพาะการมีความเกี่ยวข้องกับมิติที่ 3 ที่เรียกว่า มิติทุนทางสังคม (Bourdieu, 1998)

มิติที่ 3 ทุนทางสังคม (Social Capital) ในมิติของทุนทางสังคมคือสิ่งที่น่าสนใจ เพราะชุมชนจีนที่ปรากฏจนกลายเป็นทุนทางวัฒนธรรมนั้น ทำให้กลายเป็นสังคมอย่างเกาะเกี่ยวและเหนียวแน่น เนื่องจากชุมชนจีนที่ปรากฏในพิษณุโลกนั้น มีการหล่อหลอมด้วยความรู้ความเข้าใจและมีกิจกรรมต่างๆ ไม่ว่าจะเป็น พิธีวันไหว้พระจันทร์ หรือ เทศกาลโคมไฟง่วนเซียว ที่ทำให้คนที่เข้าร่วมกิจกรรมได้แสดงออกเชิงสัญลักษณ์ ซึ่งทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนสถานะเชิงพื้นที่ จนทำให้เกิดการเชื่อมโยงที่หล่อหลอมทุนวัฒนธรรม และเกิดเม็ดเงินหมุนเวียนจนกลายเป็นทุนทางเศรษฐกิจ เพราะภายในกิจกรรมจะมีการประมูลของศักดิ์สิทธิ์ตามความเชื่อ เพื่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดี และการเกาะเกี่ยวทุนทางสังคมนี้เอง ที่ทำให้เกิดมิติเชิงระบบของวัตถุ (Bourdieu, 1998)

ด้วยระบบของวัตถุในมิติของ ฌอง โบดริยาร์ด (Jean Baudrillard) ซึ่งเชื่อว่า วัตถุที่เกิดขึ้นในสังคม ล้วนเกิดมาจากการมีส่วนร่วมของคำว่าทุน เนื่องจาก ฌอง โบดริยาร์ด (Jean Baudrillard) ได้รากฐานแนวคิดมาจาก มาร์กซิสต์ ที่ว่าด้วยเรื่องสินค้าและทุนทางเศรษฐกิจมาด้วย ทำให้ ฌอง โบดริยาร์ด (Jean Baudrillard) สนใจว่าผลกระทบทางวัฒนธรรมที่เกิดขึ้นล้วนที่จะต้องมีหน้าที่ในเรื่องการใช้งาน การตอบสนองความเร่งเร้า และเป็นความสัมพันธ์อันลึกซึ้งกับผู้ที่ใช้ (Jean Baudrillard, 1996) ดังจะมีตัวอย่างเช่น ในพิธีกรรมบางอย่างของชาวจีนที่มีการประมูลส้ม ซึ่งหน้าที่ของส้ม คือการเป็นผลไม้รับประทานได้ แต่เมื่อมีการนำพิธีกรรมและความเชื่อมาผสมผสาน ทำให้เกิดคุณค่าใหม่ที่มีมูลค่าทั้งในเชิงเศรษฐกิจและมูลค่าทางจิตใจ จึงไปสอดคล้องกับทิศทางแนวคิดของ ทุนเศรษฐกิจ ทุนวัฒนธรรม และทุนทางสังคม ดังนั้นแล้ว

สัญญะที่เกิดขึ้นจึงมีส่วนสำคัญที่ทำให้การเกาะเกี่ยวนั้นเกิดขึ้นได้อย่างน่าสนใจและ ทำให้สังคมชาวจีนนั้นมีเอกลักษณ์ในพื้นที่สนามของจังหวัดพิษณุโลก

จากข้อค้นพบที่น่าสนใจ ที่พบว่า ในด้านการรับรู้คุณค่าทางศิลปะของความเป็นไทยเชื้อสายจีนต่อศิลปะภาพถ่ายด้วยเทคนิคจัดวางความงามผ่านความเชื่อวัฒนธรรมจีนพิษณุโลก พบว่า เทพเจ้าแห่งความกล้าหาญและผู้พิทักษ์ศักดิ์สิทธิ์อยู่ในระดับมากที่สุดที่ค่าเฉลี่ย 4.65 ประเพณีซิโกว ประเพณีทิ้งกระจาดของคนไทยเชื้อสายจีนพิษรุโลก อยู่ในระดับมากที่สุดที่ค่าเฉลี่ย 4.64 เทพเจ้าแห่งความซื่อสัตว์และราชสีห์ฮากการะดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.64 พระโพธิสัตว์เทพีแห่งความเมตตา ระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยที่ 4.60 เทพแห่งความอุดมสมบูรณ์ ค่าเฉลี่ย 4.60 ในระดับมากที่สุด และรวมเฉลี่ยในระดับมาก 4.62

ในมิติของทุกชุดภาพ มีความเห็นออกมาเป็นค่าเฉลี่ยในระดับมากที่สุดในเรื่องคิดว่าควรมีการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมของคนไทยเชื้อสายจีนในพิษณุโลกให้คนรุ่นหลังสืบต่อไป รองลงมาคือ ผลงานชุดนี้สามารถถ่ายทอดให้คนรับชมได้รับรู้คุณค่าทางศิลปะของศิลปะวัฒนธรรมของคนไทยเชื้อสายจีนในระดับมาก

ตรงนี้ที่น่าสนใจไปสอดคล้องกับแนวคิดของภาพตัวแทน ที่พูดถึงโดย สจ้วต ฮอลล์ (Stuart Hall) ที่นำมิติเชิงสัญญะและนำแผนที่ความคิดที่อยู่ในระบบความคิดคนว่ามีความสัมพันธ์กับสาเหตุของอะไรบางอย่าง ซึ่งสจ้วตฮอล (Stuart Hall) ให้ความสใจในเรื่องภาษา ซึ่งภาษานั้นคือกระบวนการสร้างความหมายทั้งหมดที่คนได้ตีความ นั่นหมายความว่า ในมิติที่คนรับรู้ว่า เทพเจ้าแห่งความกล้าหาญและผู้พิทักษ์ศักดิ์สิทธิ์นั้นอยู่เป็นลำดับที่ 1 ที่คนรับรู้ศิลปะภาพถ่ายด้วยเทคนิคการจัดวาง น่าสนใจตรงที่เป็นภาพแทนของอะไรบางอย่างที่ไม่ได้มีการเกิดขึ้นได้จริง แต่เกิดขึ้นได้เพราะจินตนาการภาพบางอย่างในรูปแบบของความเข้าใจ ที่ถอดรูปออกมาแล้วสอดคล้องกับความคิดของคน

สิ่งเหล่านี้สอดคล้องกับสจ้วต ฮอลล์ (Stuart Hall, 1997) ได้ให้แนวทางไว้ว่า ภาพสะท้อนนั้นสัมพันธ์อยู่กับ วัตถุ ความคิด และเหตุการณ์ที่อยู่บนโลกแห่งความจริง ซึ่งเห็นได้ด้วยตาเปล่า ลำดับต่อมา คือ เจตจำนง ซึ่งเจตจำนงนี้ ผู้ที่สร้างสรรค์ขึ้นมา จะมีความหมายอะไรบางอย่าง เช่น สัญลักษณ์ที่ปรากฏขึ้นในศาลเจ้า หรือพิธีกรรมต่างๆ ที่แฝงอยู่ในวัฒนธรรมล้วนเป็นความตั้งใจบางอย่าง ที่ทำให้คนจีนได้เกาะเกี่ยวกัน เหมือนอย่างเช่น งิ้ว ที่สอดแทรกคุณธรรม รวมทั้งเรื่องราวต่างๆในการสร้างชาตินิยมของการกู้ชาติ โค่นชิง ล้มหมิง อยู่ในนั้น จึงไปสอดคล้องกับภาษา ซึ่ง ภาษาที่เป็นลักษณะการใช้คำร้อยเรียงกันนี้ ทำให้เกิดสิ่งที่เรียกว่าการประกอบสร้าง ซึ่งการประกอบสร้างนั้นจะไม่มีความหมายใด ถ้าหากว่า ไม่ได้เกิดมาจากเจตจำนง ที่อยากให้เป็นการดำรงอยู่ ไม่ได้เกิดประโยชน์ใด ถ้าไม่มีความเข้าใจ (Concept) และสัญญะ (Sign) และสิ่งเหล่านี้ ซ่อนอยู่ในมิติเชิงวัฒนธรรม

สอดคล้องกับงานของ อุทิศ ทาหอม พิชิตวันดี และ สำราญ ธุรตา(2559) ที่ทำการศึกษาความสัมพันธ์เชิงอำนาจกับสังคม ที่พบว่า ทุนทางเศรษฐกิจ ทุนทางสังคมนั้นจะต้องมีผู้เล่น เพื่อสร้างทุนทางสัญลักษณ์จนกลายเป็นทุนทางวัฒนธรรมและกลายเป็นรสนิยมที่จะต้องมีการสร้างรหัส ซึ่งรหัสเหล่านี้จะอยู่ในวัตถุสิ่งของที่เกิดการแลกเปลี่ยนได้ และกลายเป็นภาพตัวแทนของพื้นที่ อย่างเช่น สินค้าประจำถิ่นที่มีการผลิตดดยใช้ความรู้ ทักษะ วิธีการต่าง ๆ ของตัวตนผู้เฒ่าผู้แก่ที่ผ่านการสอนมาอย่างยาวนาน ซึ่งเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับพิธีกรรมการเกาะเกี่ยว รวมทั้งเรื่องราวของชาวไทยเชื้อสายจีนที่ทำกิจกรรมสืบทอดต่อกันมาเป็นประเพณีอย่างเหนียวแน่น

ซึ่งความน่าสนใจอย่างมากอีกมิติหนึ่งคือ สอดคล้องกับงานวิจัยของ วรเทพ อรรคบุตร, เมตตา ศิริสุข และ พิทักษ์ น้อยวังคลัง (2565) เรื่องภาพตัวแทนท้องถิ่นในศิลปะสื่อผสมของมณเฑียร บุญมา ที่ระบุว่า ศิลปินการสร้างสรรค์ชิ้นงานศิลปะที่อ้างอิงรูปทรงศาสนา - โบราณสถาน สื่อแทนประเพณี ชุดความเชื่อที่ค่อยๆ เลือนหาย มาสู่การตีความและนำเสนอความเชื่อท้องถิ่นได้อย่างดีในการสะท้อนภาพตัวแทนท้องถิ่น

อย่างไรก็ตาม ภาพตัวแทนของชาวไทยเชื้อสายจีนจังหวัดพิษณุโลก ล้วนถูกห่อหุ้มได้ด้วยมิติ ทั้งในเรื่องทุนทั้ง 3 มิติอย่างน่าสนใจคือ ทุนวัฒนธรรม ทุนเศรษฐกิจ และทุนทางสังคม และทั้ง 3 มิตินี้ก็ไปเชื่อมร้อยกับมิติ ของสัญญะเพื่อการบริโภคที่มีการนำวัตถุมาสร้างความหมายและมีการแลกเปลี่ยนในสังคมจนกลายเป็นเกาะเกี่ยวและมีมูลค่า จนกระทั่งกลายเป็นความเชื่อ (Myth) ที่เกิดขึ้นและกลายเป็นภาพตัวแทนของพื้นที่ (Fields) ของจังหวัดพิษณุโลกในกลุ่มคนไทยเชื้อสายจีนผ่านการสร้างสรรค์ศิลปะภาพถ่ายด้วยเทคนิคการจัดวางให้ประชาชนได้รับรู้ในที่สุด

มิติที่น่าสนใจคือ สามารถนำภูมิปัญญาและภาพตัวแทนทางศิลปะนี้มาพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์เชิงเศรษฐกิจสร้างสรรค์ สร้างนวัตกรรมใหม่เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์เชิงเศรษฐกิจได้ที่จะเป็นการสร้างสรรค์งานอย่างร่วมสมัยดังงานวิจัยของ วิระศักดิ์ ชัยผง และ สมคิด สุขเอิบ (2565 หน้า 277 – 289) ที่เสนอไว้ในงานวิจัยเรื่อง พิณอีสาน: การสร้างนวัตกรรมใหม่เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์เชิงเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ซึ่งเป็นงานลักษณะนำทุนวัฒนธรรมมาสร้างสรรค์ได้อย่างมีกระบวนการและกระตุ้นการรับรู้รวมทั้งเศรษฐกิจได้อย่างดี

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1) ข้อเสนอแนะทั่วไป งานวิจัยนี้ได้พบมิติของศิลปะวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของคนไทยเชื้อสายจีนที่มีการรวมตัวกันในเขตเทศบาลเมืองพิษณุโลกที่พบมิติที่น่าสนใจมากมาย และข้อค้นพบของการวิจัยนี้คือ การนำเทคนิคจัดวางภาพถ่าย (Manipulating) ที่มาผสมผสานกับ

งานศิลปะสามารถนำเสนอคุณค่าของเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ได้ ซึ่งสามารถนำไปใช้ในงานศิลปะเชิงภาพถ่ายอื่นๆในการต่อยอดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (Creative Economy) ต่อไป

2) ข้อเสนอแนะงานวิจัยครั้งต่อไป งานวิจัยนี้ได้ชุดข้อมูลของการสร้างสรรค์งานศิลปะผ่านมุมมองภาพถ่ายแต่ยังมีอีกหลายมิติของการนำเสนอ เช่น คุณค่าทางสัญลักษณ์ที่ปรากฏของผนัง คุณค่าของศิลปะประเภทดนตรี คุณค่าของศิลปะประเภทวรรณกรรมที่สามารถขยายผลได้ในลำดับต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

ขอบคุณทุนจากคณะวิทยาการจัดการมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม การสนับสนุนจากสาขาวิชานิเทศศาสตร์ สำนักศิลปะวัฒนธรรมภาคเหนือตอนล่างที่ให้ความอนุเคราะห์จัดแสดงผลงาน ทีมงานนักศึกษาที่ร่วมจัดทำและถ่ายทำ ตลอดจนขอบพระคุณกลุ่มคนไทยเชื้อสายจีนพิษณุโลกที่มีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลตลอดการวิจัย

เอกสารอ้างอิง (References)

ปรีชา เถาทอง. (2557). แนวทางการวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้ด้านการสร้างสรรค์ศิลปะวิชาการ. *วารสารสมาคมนักวิจัย*. 19(2), 9.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560-2564)*. กรุงเทพฯ

วรเทพ อรรคบุตร, เมตตา ศิริสุข และ พิทักษ์ น้อยวังคลัง. (2565) ภาพตัวแทนท้องถิ่นในศิลปะสื่อผสมของมณเฑียร บุญมา. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.* 41(2), 95 –102

วีระศักดิ์ ชัยผง, สมคิด สุขเอิบ. (2565). พิณอีสาน: การสร้างนวัตกรรมใหม่เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์เชิงเศรษฐกิจสร้างสรรค์. *วารสารบริหารนิติบุคคลและนวัตกรรมท้องถิ่น*. 8(8), 277-289.

อุทิศ ทาหอม, พิชิต วันดี, และ สำราญ ธุระตา. (2559). กระบวนการเสริมสร้างศักยภาพชุมชนจัดการตนเองบนฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมป่าชุมชนริมลำน้ำชีของชุมชนบ้านเสม็ด ตำบลหนองเต็ง อำเภอกระสัง จังหวัดบุรีรัมย์. *วารสารวิจัยเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่.* 8(2), 4 – 23

Bourdieu Pierre. (2000). [1998]. *Practical Reason: On the Theory of Action. Stanford,* CA: Stanford University Press.

*Jean Baudrillard. (1996**). System of Objects**. French Ministry of Culture of James Benedict Identified. New York.*

Hall, Stuart. (1997). *Representation: Cultural representations and signifying practices*. London: Sage.

การศึกษาปัญหา และแนวทางแก้ปัญหาการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศในสถานศึกษา สังกัดเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา

A Study on Problems and Solving Guidelines for Administration of Information Technology in Schools under The Municipality of Phranakhon Si Ayutthaya

อัครัช พินดวง[1] ธีระวัฒน์ มอนไธสง[2]

Akkarat Pinduang, Teerawat Montaisong

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาปัญหาการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศในสถานศึกษา และ 2) นำเสนอแนวทางแก้ปัญหาการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศในสถานศึกษา วิธีดำเนินการวิจัยมี 2 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาปัญหาการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศในสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูในสถานศึกษา สังกัดเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา จำนวน 136 คน ซึ่งได้มาด้วยวิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามที่มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.98 วิเคราะห์ข้อมูลด้วย ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ขั้นตอนที่ 2 นำเสนอแนวทางแก้ปัญหาการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศในสถานศึกษา ผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ซึ่งได้มาด้วยวิธีการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเทคนิคการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัญหาการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศในสถานศึกษา สังกัดเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ = 3.41, S.D.= 0.87) โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการควบคุม ติดตาม และการประเมินผลเทคโนโลยีสารสนเทศ ($\overline{X}$ = 3.44, S.D.= 0.96) รองลงมา คือ ด้านการกำหนดบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารและบุคลากรเทคโนโลยีสารสนเทศ ($\overline{X}$ = 3.42, S.D.= 0.95) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านโครงสร้างพื้นฐานเทคโนโลยีสารสนเทศ ($\overline{X}$ = 3.38, S.D.= 0.88) และ 2) แนวทางแก้ปัญหาการบริหาร

Received: 2022-07-27 **Revised**: 2022-08-28 **Accepted**: 2022-08-30

[1] นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา Student of the Master of Educational Administration Program in Educational Administration, Faculty of Education, Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University. Corresponding Author e-mail: natta_pin@hotmail.com

[2] อาจารย์ประจำหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา Instructor of the Master of Educational Administration Program in Educational Administration, Faculty of Education, Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University.

เทคโนโลยีสารสนเทศในสถานศึกษา สังกัดเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา ประกอบด้วยรายการปฏิบัติ 32 รายการ แบ่งเป็น 5 ด้าน ดังนี้ ด้านโครงสร้างพื้นฐานเทคโนโลยีสารสนเทศ จำนวน 10 รายการ ด้านการจัดองค์การเทคโนโลยีสารสนเทศ จำนวน 7 รายการ ด้านการวางแผนกลยุทธ์เทคโนโลยีสารสนเทศ จำนวน 6 รายการ ด้านการกำหนดบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารและบุคลากรเทคโนโลยีสารสนเทศ จำนวน 5 รายการ และด้านการควบคุม ติดตามและการประเมินผลเทคโนโลยีสารสนเทศ จำนวน 4 รายการ

คำสำคัญ (Keywords): ปัญหา; แนวทางแก้ปัญหา; การบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศ

Abstract

The purposes of the research were: 1) to study problems of information technology administration in schools and 2) to propose solving guidelines for administration of information technology in schools. The research procedure included 2 stages. Stage 1 was study problems of information technology administration in schools. The sample group, using stratified sampling, consisted of 122 teachers under The Municipality of Phranakhon Si Ayutthaya. The research instrument employed was a questionnaire. The reliability was at 0.98. Statistical analysis was conducted using mean, and standard deviation. Stage 2 was providing solving guidelines for administration of information technology in schools. The key informants, obtained from purposive sampling, included 5 experts. The research instrument was a semi-structured interview and analyze the data with content analysis techniques. The research results revealed as follows: 1) information technology administration in schools under Phra Nakhon Si Ayutthaya Municipality, the overall problem was at a moderate level ($\overline{X}$ = 3.41, S.D.= 0.87). The side with the highest average was control, monitoring and evaluation of information technology ($\overline{X}$ = 3.44, S.D.= 0.96), followed by determination of roles and duties of administrators and information technology personnel ($\overline{X}$ = 3.42, S.D.= 0.95), and the side with the lowest mean was information technology infrastructure ($\overline{X}$ = 3.38, S.D.= 0.88); and 2) the solving guidelines for administration of information technology in schools consisted of 32 lists of practice. Five sides were obtained in information technology administration in schools. Side one included information technology infrastructure, containing 10 lists. Side two included information technology organization, containing 7 lists. Side three included information technology strategic planning, containing 6 lists. Side four included determination of roles and duties of administrators and information technology personnel, containing 5 lists. Side five included containing 4 lists.

Keywords: Problems; Solving Guidelines; Administration of Information Technology.

บทนำ (Introduction)

เทคโนโลยีสารสนเทศมีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิตของผู้คนในปัจจุบันโดยช่วยให้ผู้ใช้สามารถเข้าถึงสารสนเทศที่ต้องการได้อย่างรวดเร็วและทันต่อเหตุการณ์ ช่วยในการกำหนดเป้าหมาย กลยุทธ์ และการวางแผนปฏิบัติการ ตรวจสอบผลการดำเนินงาน การวิเคราะห์สาเหตุปัญหา การปรับปรุงและแก้ไขการดำเนินงานต่าง ๆ ทำให้สามารถลดเวลา แรงงานและค่าใช้จ่ายในการทำงานลงได้อย่างมีประสิทธิภาพ (ณัทชลิดา บุตรดีวงษ์, 2561) โดยสามารถประยุกต์ใช้ได้กับงานแทบทุกด้าน เช่น ด้านเศรษฐกิจและการดำเนินธุรกิจ ด้านสังคม ด้านการสื่อสารและโทรคมนาคม ด้านสาธารณสุข ด้านสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ รวมไปถึงด้านการศึกษา โดยเทคโนโลยีสารสนเทศจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในกระบวนการเรียนการสอน และการดำเนินงานในหลายด้านในสถานศึกษา (จำรัส กลิ่นหนู และคณะ, 2558) ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศในสถานศึกษา ซึ่งเป็นกระบวนการดำเนินงานเพื่อจัดการด้านเทคโนโลยีสารสนเทศให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาองค์ประกอบการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศในสถานศึกษาจากแนวคิดของ อรอุษา ปุณยบุรณะ (2558); คมสันต์ แดนสา (2556); ปาริชาติ คงคาชัย (2560); อาสา แก้วติ๊บ (2560) และบัวชมภู ภูกองไชย (2563) จึงสรุปได้ว่า การบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศในสถานศึกษา ที่สำคัญประกอบด้วย 5 ด้าน คือ โครงสร้างพื้นฐานเทคโนโลยีสารสนเทศ การจัดองค์การเทคโนโลยีสารสนเทศ การวางแผนกลยุทธ์เทคโนโลยีสารสนเทศ การกำหนดบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารและบุคลากรเทคโนโลยีสารสนเทศ และการควบคุม ติดตามและการประเมินผลเทคโนโลยีสารสนเทศ

ในส่วนของสถานศึกษา สังกัดเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยาซึ่งมีบทบาทหน้าที่จัดการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพ ปัญหา และความต้องการของชุมชน โดยมีโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา จำนวน 8 โรง ได้แก่ โรงเรียนเทศบาลสรรพสามิต โรงเรียนชุมชนป้อมเพชร โรงเรียนเทศบาลวัดป่าโค โรงเรียนเทศบาลวัดตองปุโบราณคณิสสร โรงเรียนเทศบาล วัดศาลาปูน โรงเรียนเทศบาลวัดเขียน โรงเรียนเทศบาลวัดรัตนชัย และโรงเรียนวัดแม่นางปลื้ม ซึ่งเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยาให้ความสำคัญกับ การพัฒนาการศึกษาและการส่งเสริมด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ดังจะเห็นได้จากนโยบายการเสริมสร้างการบริหารและบริการให้ก้าวทันความเปลี่ยนแปลงด้านการสื่อสารและเทคโนโลยี โดยจะสนับสนุนการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรมให้มีคุณภาพและปริมาณที่เพียงพอกับความต้องการ เพื่อสิ่งที่ดีกว่า รวดเร็วกว่าและมีคุณภาพกว่า ทั้งในด้านระบบบริหาร การศึกษา การบริหารทุกรูปแบบจะเชื่อมโยงระบบบริหารงานเทศบาลให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกับภาคธุรกิจและภาคประชาชน และมีนโยบายปรับเปลี่ยนและยกระดับ (Change to shift) สถานศึกษาก้าวสู่การนำโรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่น (SBMLD) แต่อย่างไรก็ตามการดำเนินงานที่ผ่านมายังพบปัญหาที่ทำให้การบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศในสถานศึกษายังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร เช่น ผู้บริหารบางส่วน

ไม่เห็นความสำคัญของการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ขาดแผนการพัฒนาบุคลากรในด้านเทคโนโลยีสารสนเทศที่ชัดเจน รวมไปถึงการใช้อุปกรณ์ทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศที่ไม่เต็มประสิทธิภาพ (สำนักการศึกษาเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา, 2563)

จากความสำคัญและปัญหาการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศในสถานศึกษาดังกล่าว ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตปัญหาของการวิจัยไว้ 5 ด้าน คือ โครงสร้างพื้นฐานเทคโนโลยีสารสนเทศ การจัดองค์การเทคโนโลยีสารสนเทศ การวางแผนกลยุทธ์เทคโนโลยีสารสนเทศ การกำหนดบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารและบุคลากรเทคโนโลยีสารสนเทศ และการควบคุม ติดตามและการประเมินผลเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยกำหนดวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศและนำเสนอแนวทางแก้ปัญหาการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศในสถานศึกษา สังกัดเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา เนื่องจากการดำเนินงานที่ผ่านมายังพบปัญหาที่ทำให้การบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศในสถานศึกษา สังกัดเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา ยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร ดังนั้นการศึกษา ถึงปัญหาการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศ และนำเสนอแนวทางแก้ปัญหาการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศในสถานศึกษา สังกัดเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา จะเกิดประโยชน์กับเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา และผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา โดยจะทำให้ได้ข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับปัญหาการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศที่เกิดขึ้นจริง พร้อมทั้งการนำเสนอแนวทางแก้ปัญหาการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศในสถานศึกษา สังกัดเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยาที่ตรงตามปัญหาและบริบทของสถานศึกษา ที่สามารถนำมาใช้เป็นแนวทางเพื่อกำหนดนโยบายเพื่อพัฒนาการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับสถานศึกษา สังกัดเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อศึกษาปัญหาการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศในสถานศึกษา สังกัดเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา
2. เพื่อนำเสนอแนวทางแก้ปัญหาการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศในสถานศึกษา สังกัดเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed methods research) โดยกำหนดวิธีดำเนินการวิจัย แบ่งเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาปัญหาการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศในสถานศึกษา สังกัดเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา

ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยกำหนดให้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ครูในสถานศึกษา สังกัดเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา จำนวน 210 คน (สำนักการศึกษาเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา, 2563, หน้า 16)

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูในสถานศึกษา สังกัดเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา จำนวน 136 คน โดยกำหนดจำนวนกลุ่มตัวอย่างตามตารางของ เครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) ที่ระดับความคลาดเคลื่อนที่ .05 จากนั้นจึงสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ(Stratified sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามปัญหาการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศในสถานศึกษา สังกัดเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา ประกอบด้วย 5 ด้าน คือ 1) ด้านโครงสร้างพื้นฐานเทคโนโลยีสารสนเทศ จำนวน 10 ข้อ 2) ด้านการจัดองค์การเทคโนโลยีสารสนเทศ จำนวน 10 ข้อ 3) ด้านการวางแผนกลยุทธ์เทคโนโลยีสารสนเทศ จำนวน 10 ข้อ 4) ด้านการกำหนดบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารและบุคลากรเทคโนโลยีสารสนเทศ จำนวน 10 ข้อ และ 5) ด้านการควบคุม ติดตามและการประเมินผลเทคโนโลยีสารสนเทศ จำนวน 8 ข้อ โดยแบบสอบถามที่มีค่าความเชื่อมั่น 0.98

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยนำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย และแบบสอบถามไปยังผู้อำนวยการสถานศึกษาในการขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการทำวิทยานิพนธ์จากครูในสถานศึกษา สังกัดเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง ระหว่าง ระหว่างวันที่ 22 สิงหาคม - 31 กันยายน พ.ศ. 2563 ซึ่งได้รับการตอบกลับมาทั้งสิ้น 136 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศในสถานศึกษา สังกัดเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

ขั้นตอนที่ 2 นำเสนอแนวทางแก้ปัญหาการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศในสถานศึกษา สังกัดเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา

ขั้นตอนนี้ผู้วิจัยกำหนดให้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) โดยผู้วิจัยได้นำผลการศึกษาปัญหาการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศในสถานศึกษา สังกัดเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา ในประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดลำดับแรกของแต่ละด้านมาเป็นประเด็นในการสร้างแบบสัมภาษณ์ เพื่อสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) ซึ่งมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ผู้ให้ข้อมูล

ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) จากผู้ที่มีคุณสมบัติ คือ 1) เป็นผู้มีวุฒิการศึกษาปริญญาเอก สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา และมีประสบการณ์ในการสอนและการบริหารสถานศึกษาระดับอุดมศึกษา ไม่น้อยกว่า 10 ปี จำนวน 1 คน และ 2) เป็นผู้มีวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา และมีประสบการณ์ในการบริหารสถานศึกษา ไม่น้อยกว่า 5 ปี จำนวน 4 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยขั้นตอนนี้เป็นแบบสัมภาษณ์เรื่อง แนวทางแก้ปัญหาการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศในสถานศึกษา สังกัดเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง โดยมีการสร้างเครื่องมือ ดังนี้

2.1 นำผลการวิเคราะห์ปัญหาการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศในสถานศึกษา สังกัดเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดของแต่ละขั้นมาเป็นประเด็นในการสร้างแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง

2.2 นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างเนื้อหาและภาษาที่ใช้และนำมาปรับปรุง

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยนำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยและแบบการสัมภาษณ์ ดำเนินการสัมภาษณ์ด้วยตนเอง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์แนวทางแก้ปัญหาการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศในสถานศึกษา สังกัดเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา ด้วยเทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)

ผลการวิจัย (Research Results)

ผลการวิจัยเรื่อง การศึกษาปัญหา และแนวทางแก้ปัญหาการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศในสถานศึกษา สังกัดเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา สรุปได้ ดังนี้

1. ผลการศึกษาปัญหาการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศในสถานศึกษา สังกัดเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา แสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานปัญหาการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศในสถานศึกษา สังกัดเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา โดยรวม

ปัญหาการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศในสถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับปัญหา	ลำดับ
1. ด้านโครงสร้างพื้นฐานเทคโนโลยีสารสนเทศ	3.38	0.88	ปานกลาง	5
2. ด้านการจัดองค์การเทคโนโลยีสารสนเทศ	3.40	0.90	ปานกลาง	3
3. ด้านการวางแผนกลยุทธ์เทคโนโลยีสารสนเทศ	3.39	0.93	ปานกลาง	4
4. ด้านการกำหนดบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารและบุคลากรเทคโนโลยีสารสนเทศ	3.42	0.95	ปานกลาง	2
5. ด้านการควบคุม ติดตามและการประเมินผลเทคโนโลยีสารสนเทศ	3.44	0.96	ปานกลาง	1
โดยรวม	3.41	0.87	ปานกลาง	-

จากตาราง 1 พบว่า การบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศในสถานศึกษา สังกัดเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา โดยรวมมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 3.41, S.D.= 0.87) โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการควบคุม ติดตาม และการประเมินผลเทคโนโลยีสารสนเทศ ($\bar{X}$ = 3.44, S.D.= 0.96) รองลงมา คือ ด้านการกำหนดบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารและบุคลากรเทคโนโลยีสารสนเทศ ($\bar{X}$ = 3.42, S.D.= 0.95) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านโครงสร้างพื้นฐานเทคโนโลยีสารสนเทศ ($\bar{X}$ = 3.38, S.D.= 0.88)

2. แนวทางแก้ปัญหาการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศในสถานศึกษา สังกัดเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ ด้านโครงสร้างพื้นฐานเทคโนโลยีสารสนเทศ มีรายการปฏิบัติ 10 รายการ ด้านการจัดองค์การเทคโนโลยีสารสนเทศ มีรายการปฏิบัติ 7 รายการ ด้านการวางแผนกลยุทธ์เทคโนโลยีสารสนเทศ มีรายการปฏิบัติ 6 รายการ ด้านการกำหนดบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารและบุคลากรเทคโนโลยีสารสนเทศ มีรายการปฏิบัติ 5 รายการ และด้านการควบคุม ติดตามและการประเมินผลเทคโนโลยีสารสนเทศ มีรายการปฏิบัติ 4 รายการโดยแต่ละด้านมีรายละเอียด ที่สำคัญดังนี้

2.1 ด้านโครงสร้างพื้นฐานเทคโนโลยีสารสนเทศ มีรายการปฏิบัติ 10 รายการโดยมีรายการปฏิบัติที่สำคัญดังนี้ สถานศึกษากำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายของสถานศึกษาด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ สำรวจความต้องการจำเป็นในการนำเทคโนโลยีสารสนเทศในสถานศึกษาเพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงที่จะนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาใช้ในการบริหารจัดการสถานศึกษา จัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศตามความต้องการจำเป็น โดยมีระบบการลงทะเบียนเข้าใช้เพื่อรักษาความปลอดภัยของข้อมูล จัดระบบการป้องกันการคุกคามของสปายแวร์ (Spyware) ขึ้นอยู่กับ

ความพร้อมของแต่ละสถานศึกษา 2.2 ด้านการจัดองค์การเทคโนโลยีสารสนเทศ มีรายการปฏิบัติ 7 รายการ โดยมีรายการปฏิบัติที่สำคัญดังนี้ สถานศึกษากำหนดงานเทคโนโลยีสารสนเทศให้เป็นภาระหน้าที่หนึ่งในสถานศึกษา แยกจากภาระหน้าที่การบริหารสถานศึกษาปกติที่มีอยู่แล้ว 4 งาน นำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการดำเนินงานของสถานศึกษา ทุกงาน โดยจัดให้มีการใช้ข้อมูลเทคโนโลยีสารสนเทศร่วมกัน หรือแชร์ข้อมูลผ่านระบบคลาวด์ (Cloud) เพื่อบริหารงานหรือทำงานให้ครอบคลุม ด้วยการประมวลผล ด้วยการจัดเก็บข้อมูล และระบบออนไลน์ต่าง ๆ เพื่อช่วยให้ประหยัดเวลา จัดสรรทรัพยากรผ่านอินเทอร์เน็ตทำให้การสื่อสารข้อมูลและแบ่งปันเป็นไปด้วยความรวดเร็วไม่ซ้ำซ้อน

2.3 ด้านการวางแผนกลยุทธ์เทคโนโลยีสารสนเทศ มีรายการปฏิบัติ 6 รายการ โดยมีรายการปฏิบัติที่สำคัญดังนี้ สถานศึกษาจัดให้มีระบบการใช้ข้อมูลเทคโนโลยีสารสนเทศร่วมกันทุกงาน เช่น การแชร์ข้อมูลผ่านระบบคลาวด์ เพื่อให้สามารถนำข้อมูลไปใช้ตัดสินใจหรือวางแผนได้อย่างสะดวก รวดเร็ว และทันเวลา ส่งเสริมการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริหารงานบุคคล งานวิชาการ งานบริหารงบประมาณ งานบริหารทั่วไป จัดโครงสร้างเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทุกคนในสถานศึกษาเข้าถึงได้อย่างเท่าเทียม

2.4 ด้านการกำหนดบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารและบุคลากรเทคโนโลยีสารสนเทศ มีรายการปฏิบัติ 6 รายการ โดยมีรายการปฏิบัติที่สำคัญดังนี้ ผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาตนเองโดยการเข้ารับการอบรมด้านเทคโนโลยีสารสนเทศทั้งจากหน่วยงานต้นสังกัดและหน่วยงานภายนอกอยู่เสมอ สถานศึกษาควรสรรหาครูหรือบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีเพื่อเป็นที่ปรึกษาในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ก็จะทำให้การใช้เทคโนโลยีเป็นเรื่องที่ง่ายขึ้นผู้บริหารก็จะเกิดการยอมรับและสนับสนุนงานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ

2.5 ด้านการควบคุม ติดตามและการประเมินผลเทคโนโลยีสารสนเทศ มีรายการปฏิบัติ 4 รายการ โดยมีรายการปฏิบัติที่สำคัญดังนี้ ผู้บริหารสถานศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการดูแลกำกับ ติดตามและประเมินผลการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศตามความเหมาะสม ผู้บริหารสถานศึกษาควรนิเทศ ติดตามงาน ควบคุม ติดตามและการประเมินผลเทคโนโลยีสารสนเทศอยู่เสมอ

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

ผู้วิจัยมีประเด็นสำคัญในการอภิปรายผล ดังนี้

1. จากผลการวิจัยที่พบว่า ปัญหาการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศในสถานศึกษา สังกัดเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก สถานศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัด คือ เทศบาลนครพระนครศรีอยุธยาให้ความสำคัญกับการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในสถานศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2545 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ที่จะต้องจัดสรรโครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยี รวมถึงการส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ทำให้สถานศึกษาทุกแห่งต้องนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้เพื่อการจัดการเรียนการสอน และการบริหารงาน เพื่อสนองต่อแผนการ

ศึกษาดังกล่าว แต่อย่างไรก็ตามเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลาอย่างก้าวกระโดดและฉับพลัน ย่อมส่งผลให้สถานศึกษาบางแห่งปรับตัวไม่ทันกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนไป ซึ่งจะเห็นได้อย่างชัดเจน จากสถานการณ์การโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ซึ่งเริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ. 2562 ทำให้สถานศึกษาทุกแห่งต้องปรับรูปแบบการเรียนการสอนเป็นการเรียนออนไลน์ ร่วมไปถึงรูปแบบการบริหารจัดการที่ต้องปฏิบัติผ่านช่องทางออนไลน์ ดังนั้นสถานศึกษาที่มีการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศที่ไม่มีประสิทธิภาพย่อมเกิดปัญหาขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการจัดสรรงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศที่เป็นโครงสร้างพื้นฐานที่ยังไม่เพียงพอสำหรับครูและนักเรียน ผู้บริหารสถานศึกษาและครูขาดความรู้ และทักษะทางเทคโนโลยีสารสนเทศ จึงทำให้ผลการศึกษาบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศในสถานศึกษา สังกัดเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา โดยรวมมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับงานวิจัยของ งานวิจัยของ พิไลวรรณ มาแป (2560) เรื่อง ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดการศึกษาของครูในโรงเรียน อำเภอสอยดาว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 พบว่า ปัญหาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดการศึกษาของครูในโรงเรียนอำเภอสอยดาว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 โดยรวม และรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง

2. จากผลการวิจัยที่พบว่า แนวทางแก้ปัญหาการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศในสถานศึกษา สังกัดเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา ประกอบด้วย 5 ด้าน ผู้วิจัยมีประเด็นในการอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

2.1 ด้านโครงสร้างพื้นฐานเทคโนโลยีสารสนเทศ มีรายการปฏิบัติ 10 รายการ โดยมีรายการปฏิบัติที่สำคัญ คือ สถานศึกษากำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายของสถานศึกษาด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายของสถานศึกษามีความสำคัญเป็นลำดับแรก โดยการกำหนดวิสัยทัศน์ คือ การกำหนดภาพอนาคตที่สถานศึกษาอยากให้เกิดขึ้น เป็นการตั้งจุดหมายที่คาดว่าสถานศึกษาจะเดินทางไปถึงในอนาคต และอธิบายเป้าหมายนั้นด้วยความชัดเจน เปี่ยมด้วยแรงบันดาลใจ และมีความเป็นไปได้ ดังนั้นถ้าสถานศึกษากำหนดวิสัยทัศน์เกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศ ย่อมนำไปสู่พันธกิจ เป้าประสงค์ และกลยุทธ์ของสถานศึกษาที่เน้นถึงเทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งการกำหนดกลยุทธ์นั้นสถานศึกษาจะต้องวิเคราะห์บริบทของสถานศึกษา ทั้งจุดเด่น จุดด้อย โอกาส และอุปสรรคด้วย จะทำให้สถานศึกษาจัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่เหมาะสมกับองค์กรได้ เพื่อที่จะประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ อาสา แก้วติ๊บ (2560) เรื่อง แนวทางการบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศตามแผนแม่บทเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของโรงเรียนวัดห้วยน้ำเย็น ตำบลท่าตอน อำเภอแม่อาย จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า แนวทางการบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศ ประการหนึ่งคือ โรงเรียนวัดห้วยน้ำเย็นควรมีการกำหนดวิสัยทัศน์และพันธกิจด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ

2.2 ด้านการจัดองค์การเทคโนโลยีสารสนเทศ มีรายการปฏิบัติ 7 รายการ โดยมีรายการปฏิบัติที่สำคัญ คือ สถานศึกษากำหนดงานเทคโนโลยีสารสนเทศให้เป็นภาระหน้าที่หนึ่งใน

สถานศึกษา แยกจากภาระหน้าที่การบริหารสถานศึกษาปกติที่มีอยู่แล้ว 4 งาน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก งานเทคโนโลยีสารสนเทศถือเป็นงานหนึ่งที่สำคัญต่อสถานศึกษา มีการแต่งตั้งบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศรับผิดชอบเกี่ยวกับระบบเทคโนโลยีสารสนเทศทั้งหมด ซึ่งต้องมีการบูรณาการงานเทคโนโลยีสารสนเทศกับงานส่วนอื่น ๆ ใช้ข้อมูลเทคโนโลยีสารสนเทศร่วมกัน หรือแชร์ข้อมูลผ่านระบบคลาวด์ (Cloud) เพื่อบริหารงานหรือทำงานให้ครอบคลุม ด้วยการประมวลผล ด้วยการจัดเก็บข้อมูล และระบบออนไลน์ต่าง ๆ เพื่อช่วยให้ประหยัดเวลา จัดสรรทรัพยากรผ่านอินเทอร์เน็ตทำให้การสื่อสารข้อมูลและแบ่งปันเป็นไปด้วยความรวดเร็วไม่ซ้ำซ้อน ซึ่งเป็นการแสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่าสถานศึกษาให้ความสำคัญกับด้านเทคโนโลยีสารสนเทศไม่แพ้งานด้านอื่น สอดคล้องกับแนวคิดของ อาสา แก้วติ๊บ (2560) ที่กล่าวถึง การจัดองค์การเทคโนโลยีสารสนเทศสถานศึกษาไว้ว่า การบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านการจัดองค์การควรมีการกำหนดโครงสร้าง แผนผังการบริหารด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ มีการแต่งตั้งบุคลากรรับผิดชอบงานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างชัดเจน

2.3 ด้านการวางแผนกลยุทธ์เทคโนโลยีสารสนเทศ มีรายการปฏิบัติ 6 รายการ โดยมีรายการปฏิบัติที่สำคัญ คือ สถานศึกษาจัดให้มีระบบการใช้ข้อมูลเทคโนโลยีสารสนเทศร่วมกัน ทุกงาน เช่น การแชร์ข้อมูลผ่านระบบคลาวด์ เพื่อให้สามารถนำข้อมูลไปใช้ตัดสินใจหรือวางแผนได้อย่างสะดวก รวดเร็ว และทันเวลา ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก การจัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของสถานศึกษาที่ทุกส่วนงานสามารถนำข้อมูลไปใช้ได้อย่างสะดวก รวดเร็ว โดยผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรสามารถเข้าถึงข้อมูลสารสนเทศภายในของโรงเรียนได้อย่างทั่วถึง เช่น ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำข้อมูลการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรไปพิจารณาความดีความชอบ งานวิชาการสามารถนำข้อมูลผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไปวางแผนงานวิชาการของสถานศึกษาได้อย่างสะดวก เนื่องจากมีข้อมูลทุกส่วนงานอยู่ในระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของสถานศึกษาแล้ว ดังนั้นการจัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศจึงเป็นการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในทุกระดับ สอดคล้องกับงานวิจัยของ คณิต ชนกศรีธรกีรติ (2560) เรื่อง แนวทางการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษาของโรงเรียนสตรีวัดมหาพฤฒารามในพระบรมราชินูปถัมภ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 พบว่า แนวทางการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษา ประการหนึ่งคือ ผู้บริหารควรพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศให้ครูสามารถจัดเก็บ บันทึก รายงานผลข้อมูลความรู้ต่าง ๆ ได้อย่างเป็นระบบถูกต้องและทันสมัย พัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศให้ครูสามารถเข้าถึง (Log-in) ข้อมูลความรู้ ภายในของโรงเรียนได้อย่างทั่วถึง

2.4 ด้านการกำหนดบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารและบุคลากรเทคโนโลยีสารสนเทศ มีรายการปฏิบัติ 5 รายการ โดยมีรายการปฏิบัติที่สำคัญ คือ ผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาตนเองโดยการเข้ารับการอบรมด้านเทคโนโลยีสารสนเทศทั้งจากหน่วยงานต้นสังกัดและหน่วยงานภายนอกอยู่เสมอ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการกำหนดนโยบาย อำนวยความสะดวก ส่งเสริม สนับสนุน ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ดังนั้นถ้าผู้บริหาร

สถานศึกษามีการพัฒนาตนเองด้านเทคโนโลยีสารสนเทศจะทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาตระหนักถึงความสำคัญของเทคโนโลยีสารสนเทศ และจะทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาให้การยอมรับและสนับสนุนงานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นอย่างดี สอดคล้องกับแนวคิดของ พุทธิพงษ์ ทองเขียว (2562) ได้อธิบายว่า ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในสถานศึกษา ซึ่งมีบทบาทที่สำคัญ คือ เป็นผู้กำหนดกำหนดนโยบายและแผนการส่งเสริม และแนวคิดของ คมสันต์ แดนสา (2556) ที่กล่าวว่า กลุ่มผู้บริหารควรเป็นผู้มีความรู้และทักษะในด้านต่าง ๆ เช่น ทักษะในการใช้โปรแกรมนำเสนอ ทักษะการใช้จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ ทักษะการใช้ห้องสนทนา ทักษะในเรื่องการสืบค้นข้อมูล ทักษะในด้านการประชุมผ่านเครือข่าย ฯลฯ ดังนั้นจึงควรพัฒนาตนเองอยู่เสมอ

2.5 ด้านการควบคุม ติดตามและการประเมินผลเทคโนโลยีสารสนเทศ มีรายการปฏิบัติ 4 รายการ โดยมีรายการปฏิบัติที่สำคัญ คือ ผู้บริหารสถานศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการดูแล กำกับติดตามและประเมินผลการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศตามความเหมาะสม ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก การกำกับ ติดตามและประเมินผลการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นเครื่องมือที่มีความสำคัญที่ช่วยให้ทราบว่าการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศประสบความสำเร็จตามเป้าหมายเพียงใด และควรปรับปรุงอย่างไร ดังนั้นควรแต่งตั้งคณะกรรมการที่มีความรู้ ความสามารถในการดูแล กำกับ ติดตามและประเมินผลการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งจะทำให้ได้ผลการประเมินที่แม่นยำ และนำไปใช้ประโยชน์ได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ อาสา แก้วติ๊บ (2560) เรื่อง แนวทางการบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศตามแผนแม่บทเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของโรงเรียนวัดห้วยน้ำเย็น ตำบลท่าตอน อำเภอแม่อาย จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า แนวทางการบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศ ประการหนึ่งคือ ควรแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานติดตาม ประเมินผล และสรุปผลการดำเนินการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

สถานศึกษาควรแก้ปัญหาการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศในสถานศึกษา สังกัดเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา ในแต่ละด้านดังนี้

1.1 ด้านโครงสร้างพื้นฐานเทคโนโลยีสารสนเทศ สถานศึกษาควรระดมทรัพยากรจากชุมชน จัดหาวัสดุ อุปกรณ์ที่เป็นโครงสร้างพื้นฐานเทคโนโลยีสารสนเทศตามความต้องการจำเป็นและส่งเสริมครูและบุคลากรให้มีความรู้เกี่ยวกับการจัดการระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ

1.2 ด้านการจัดองค์การเทคโนโลยีสารสนเทศ สถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยกำหนดงานเทคโนโลยีสารสนเทศให้เป็นภาระหน้าที่หนึ่งในสถานศึกษาและกำหนดกรอบภาระหน้าที่การทำงานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างชัดเจน

1.3 ด้านการวางแผนกลยุทธ์เทคโนโลยีสารสนเทศ สถานศึกษาควรจัดทำแผนกลยุทธ์ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และส่งเสริมการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริหารงานบุคคล

งานวิชาการ งานบริหารงบประมาณ และงานบริหารทั่วไป 1.4 ด้านการกำหนดบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารและบุคลากรเทคโนโลยีสารสนเทศ ผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาตนเองโดยการเข้ารับการอบรมด้านเทคโนโลยีสารสนเทศทั้งจากหน่วยงานต้นสังกัดและหน่วยงานภายนอกอยู่เสมอ

1.5 ด้านการควบคุม ติดตามและการประเมินผลเทคโนโลยีสารสนเทศ ผู้บริหารสถานศึกษาควรแต่งตั้งคณะกรรมการดูแล กำกับ ติดตามและประเมินผลการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศตามความเหมาะสม และผู้บริหารสถานศึกษาควรนิเทศ ติดตามงาน ควบคุม ติดตามและการประเมินผลเทคโนโลยีสารสนเทศอยู่เสมอ

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาแนวทางการดำเนินงานควบคุม ติดตามและการประเมินผลเทคโนโลยีสารสนเทศ เนื่องจากเป็นด้านที่พบปัญหาสูงสุด เพื่อให้ได้แนวทางการดำเนินงานควบคุมติดตามและการประเมินผลเทคโนโลยีสารสนเทศที่เป็นแนวปฏิบัติที่เหมาะสม ซึ่งจะทำให้ปัญหาการดำเนินงานควบคุม ติดตามและการประเมินผลเทคโนโลยีสารสนเทศลดลง

2.2 ควรมีการศึกษารูปแบบการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศในสถานศึกษา สังกัดเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา เพื่อให้ได้รูปแบบการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศในสถานศึกษาสังกัดเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยาที่มีความเหมาะสม มีความเป็นไปได้ และมีความเป็นประโยชน์ ซึ่งจะทำให้ปัญหาการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศในสถานศึกษาลดลง

เอกสารอ้างอิง (References)

คณิต ชนกศรีธรกีรติ. (2560). แนวทางการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษาของโรงเรียนสตรีวัดมหาพฤฒาราม ในพระบรมราชินูปถัมภ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2. *วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา*. 12 (1), 245 – 258.

คมสันต์ แดนสา. (2556). *การบริหารงานเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษาของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาบ้านกรวด*. ภาคนิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์.

จำรัส กลิ่นหนู และคณะ. (2558). *เทคโนโลยีสารสนเทศในชีวิตประจำวัน*. เชียงราย : มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.

ณัทชลิดา บุตรดีวงษ์. (2561). *การใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนแสนสุข สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18*. การศึกษาค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยเกริก.

ปาริชาติ คงคาชัย. (2560). *ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศกับประสิทธิผลการจัดระบบสารสนเทศของผู้บริหารสถานศึกษา ตามการรับรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขต*

พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.

พิไลวรรณ มาแป. (2560). *ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดการศึกษาของครูในโรงเรียน อำเภอสอยดาว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2*. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยบูรพา.

สำนักการศึกษาเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา. (2563). *รายงานการประเมินตนเอง*. พระนครศรีอยุธยา: ผู้แต่ง.

อรอุษา ปุณยบุรณะ. (2558). *การบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของโรงเรียนสาธิต*. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยศิลปากร.

อาสา แก้วติ๊บ. (2560). แนวทางการบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศตามแผนแม่บทเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของโรงเรียนวัดห้วยน้ำเย็น ตำบลท่าตอน อำเภอแม่อาย จังหวัดเชียงใหม่. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย*. 10 (3), 61 – 76.

Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970).Determination sample size for research activities. *Education and Psychology Measurement*. 30 (3), 607 - 610.

ความต้องการในการพัฒนาของบุคลากรสายสนับสนุน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
The Study of Needs for the Development of Support Employees of Rajamangala University of Technology Thanyaburi

ธีรวดี ยิ่งมี[1]
Teeravadee Yingme

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการในการพัฒนาของบุคลากรสายสนับสนุนมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี และขอเสนอแนะในการพัฒนาบุคลากรสายสนับสนุนต่อไป โดยใช้วิธีการสำรวจเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 345 ชุด วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพรรณนาโดยใช้การแสดงค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติเชิงอนุมานใช้หาระดับความต้องการ โดยการทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ย 2 กลุ่ม ด้วย t-test และทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ย 2 กลุ่มขึ้นไปด้วยสถิติวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดี่ยว (One way ANOVA) ผลการศึกษาพบว่า 1) ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงอายุงานอยู่ระหว่าง 1-5 ปี ระดับการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี หน่วยงานต้นสังกัดส่วนใหญ่เป็นบุคลากรจากคณะสังกัด มทร.ธัญบุรีตำแหน่งงานส่วนใหญ่เป็นพนักงานมหาวิทยาลัย และหน่วยงานที่มีบทบาทมากที่สุดในการพัฒนาบุคลากรเป็นคณะ/หน่วยงานที่สังกัด 2) ความต้องการภาพรวมในการพัฒนาของบุคลากรสายสนับสนุน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ภาพรวมด้านฝึกอบรม ภาพรวมด้านศึกษาต่อ ภาพรวมด้านศึกษาดูงาน ภาพรวมด้านการพัฒนา ภาพรวมด้านพัฒนาศักยภาพ และภาพรวมด้านความเชี่ยวชาญในการทำงาน อยู่ในระดับมาก และ 3) จากการเปรียบเทียบความต้องการ พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลที่มีความแตกต่างกันด้านเพศ อายุการทำงาน ระดับการศึกษา หน่วยงานที่สังกัดและตำแหน่งงาน กับภาพรวมด้านฝึกอบรมด้านศึกษาต่อ ด้านศึกษาดูงาน ด้านการพัฒนาด้านพัฒนาศักยภาพ และด้านความเชี่ยวชาญในการทำงานมีผลต่อความต้องการในการพัฒนาของบุคลากรสายสนับสนุนไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ (Keywords): ความต้องการ; การพัฒนาบุคลากร; บุคลากรสายสนับสนุน

Received: 2022-02-05 **Revised**: 2022-06-06 **Accepted**: 2022-06-13

[1] กองบริหารงานบุคคล มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี Personnel Division, Rajamangala University of Technology Thanyaburi. Corresponding Author e-mail: teeravadee_y@rmutt.ac.th

Abstract

This research aimed to study the needs for the development of support employees of Rajamangala University of Technology Thanyaburi and serve as guideline to develop the support staff. There were 239 totals of questionnaires for the representative samples have been collected for data. The data has been analyzed using the descriptive statistics by percentage, mean and standard deviation. The application of Inferential Statistics to determine the relationship between variable with demand level by testing the difference between 2 groups with t-test and testing the difference between more than 2 groups with one-way analysis of variance (ANOVA), The study indicated that: 1) Most of the respondents were females with the length of services range from 1 year to 5 years with bachelor degree. The affiliation of most of the faculty members at Rajamangala University of Technology Thanyaburi were designee as university employees. Moreover, the most important affiliation in the development of personnel is the faculty. 2) The overall development needs for the support employees is at high level when considering in every aspect; overall training, overall further education, overall study visit, overall development and overall work expertise is at high level and 3) The comparison of the needs indicated that personal factors were different in gender, length of service, educational level, affiliation and position with overall training, further education, study visit, development, potential development and work expertise. The study found out that the different personal factors that influenced the development needs of the support staff have no significant difference.

Keywords: Needs; Personnel Development; Support Employees

บทนำ (Introduction)

การพัฒนาองค์กรและบุคลากร นับได้ว่ามีความจำเป็นอย่างยิ่ง ไม่ว่าจะเป็นองค์กรภาครัฐหรือองค์กรของเอกชน ในการพัฒนาบุคลากรมีความสำคัญทั้งต่อตัวเองและต่อองค์กร ซึ่งความสำคัญต่อตัวเอง ได้แก่ การได้รับความรู้ ความคิดใหม่ ๆ ทันต่อความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี สามารถเพิ่มพูนความรู้ และทักษะในการปฏิบัติงานให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพสูงขึ้น ทั้งเป็นการสนองความต้องการที่ก้าวหน้าของบุคลากร ส่วนในความสำคัญขององค์กร ได้แก่ การเพิ่มผลผลิตขององค์กรและทำให้องค์กรได้ผู้ปฏิบัติงานที่มีคุณภาพ และสามารถพัฒนางานให้มี

ประสิทธิภาพ จึงนับได้ว่าการพัฒนาบุคลากรก่อให้เกิดประโยชน์ทั้งต่อตัวบุคลากรเองและต่อองค์กร แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 ได้มียุทธศาสตร์ในการพัฒนาประเทศอยู่ 6 ประการ แผนพัฒนาฯ ฉบับนี้ใช้แนวคิดที่ต่อเนื่องมาจากแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 2-10 โดยยังคงยึดหลัก “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” ที่ให้คนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา และการสร้างสมดุลการพัฒนา ในทุกมิติ ในส่วนของการพัฒนาคนได้มีการวางยุทธศาสตร์การพัฒนาคนสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างยั่งยืน โดยมุ่งพัฒนาคนทุกช่วงวัย สอดแทรกการพัฒนาคนด้วยกระบวนการเรียนรู้ที่เสริมสร้างวัฒนธรรม การเกื้อกูล พัฒนาทักษะให้คนมีการเรียนรู้ต่อเนื่องตลอดชีวิต เพื่อต่อยอดสู่การสร้างนวัตกรรมที่เกิดจากการฝึกฝนเป็นความคิดสร้างสรรค์ (แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 พ.ศ. 2555-2559, 2554)

การพัฒนาองค์กร สิ่งที่สำคัญที่จะให้องค์การมีการพัฒนาได้นั้นทรัพยากรมนุษย์ที่อยู่ในองค์กรถือว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดอีกปัจจัยหนึ่งที่จะทำให้องค์การมีการพัฒนาอย่างมากในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่อยู่ในองค์กรจำเป็นต้องมีการศึกษารูปแบบที่เหมาะสมกับสถานการณ์ขององค์กรเนื่องจากรูปแบบ การพัฒนาย่อมแตกต่างกันตามปัญหาที่เกิดของแต่ละองค์การและแต่ละความต้องการของบุคคลที่จะพัฒนาตนเอง ฉะนั้นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (Human Development : HRD) จึงเป็นการทำให้มนุษย์ที่อยู่ในองค์การนั้นดูมีคุณค่ายิ่งขึ้นด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น การฝึกอบรม การสัมมนา การศึกษาระยะสั้น ระยะยาว และการพัฒนาอาชีพ การพัฒนาตนเองเพื่อปรับปรุงทีมและประสิทธิผลขององค์การ การพัฒนาทรัพยากรบุคคลมิใช่ผลรวมของกิจกรรมแต่เป็นการใช้ประโยชน์ทั้งหมดเพื่อการพัฒนาให้เกิดความสำเร็จในระดับที่สูงขึ้นของแต่ละคน และก่อให้เกิดประสิทธิผลขององค์การเป็นอย่างมาก (จิตราภรณ์ ปาวิน, 2554)

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี เป็นสถาบันอุดมศึกษาด้านวิชาชีพและเทคโนโลยีด้านการเรียนการสอน โดยมุ่งผลิตบัณฑิตมืออาชีพและพัฒนากำลังคนบนพื้นฐานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เพื่อรองรับการขยายตัวทางเศรษฐกิจ สังคมและนวัตกรรมที่เข้มแข็งตอบสนองความต้องการของชุมชน สังคมและประเทศประกอบกับมหาวิทยาลัยฯ ได้ดำเนินการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนามหาวิทยาลัยราชมงคลธัญบุรี โดยส่วนหนึ่งได้มุ่งเน้นการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรทุกระดับให้ได้รับความรู้บนพื้นฐานสมรรถนะ จึงมีนโยบายในการพัฒนาบุคลากรของมหาวิทยาลัยโดยมีวิธีการพัฒนาบุคลากรหลากหลายรูปแบบ เช่น การให้ทุนการศึกษาต่อระดับปริญญาโท ปริญญาเอก การส่งไปฝึกอบรมและสัมมนาเพื่อเพิ่มพูนความรู้และพัฒนาการทำงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น การส่งเสริมด้านวิชาการ เช่น การส่งเสริมให้บุคลากรสายวิชาการและสายสนับสนุนทำวิจัย การศึกษาดูงานทั้งในและต่างประเทศเพื่อพัฒนาการทำงาน โดยตลอดระยะเวลาที่ผ่านมามีบุคลากรต้องการพัฒนาตามนโยบายที่มหาวิทยาลัยกำหนดขึ้น อยู่กับบริบทของหน่วยงานนั้น ๆ ตลอดจนกองบริหารงานบุคคล มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ได้เปิดให้มีการอบรม

หลากหลายหลักสูตรเพื่อพัฒนาบุคลากรในลักษณะการทำงานที่มีหน้าที่แตกต่างกัน นอกเหนือจากการอบรม สัมมนา ยังมีกระบวนการในการพัฒนาศักยภาพของบุคลากร และพัฒนาปรับปรุงกระบวนการทั่วทั้งองค์การเพื่อมุ่งไปสู่องค์กรคุณภาพ มีโครงการพัฒนาต่าง ๆ เพื่อพัฒนาศักยภาพด้านบริหารแก่ผู้บริหาร หัวหน้างานต่าง ๆ รวมทั้งการพัฒนาศักยภาพและความก้าวหน้าในสายอาชีพของบุคลากรทุกระดับ ในปัจจุบันนี้รูปแบบในการพัฒนาบุคลากรมีการปรับเปลี่ยนไปตามสภาพของความเจริญทั้งทางด้านเทคโนโลยี รูปแบบการทำงานใหม่ ๆ ทำให้การปฏิบัติงานมีความสะดวกและรวดเร็วมากขึ้น

จากความสำคัญที่กล่าวมาข้างต้น จึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่ศึกษาความต้องการในการพัฒนาบุคลากรสายสนับสนุนของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ว่ามีความต้องการตรงตามที่ยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยกำหนดไว้หรือไม่ และบุคลากรที่ได้รับการพัฒนาตามที่ยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัยกำหนด สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ประโยชน์ในการทำงานได้มากน้อยเพียงใด เนื่องจากแนวทางการพัฒนาดังกล่าวข้างต้น มีการใช้งบประมาณในแต่ละด้านค่อนข้างสูง และเพื่อให้เกิดความคุ้มค่าของงบประมาณในการพัฒนาบุคลากรมากที่สุด และบุคลากรที่ได้รับการพัฒนาสามารถนำความรู้ที่ได้รับมาพัฒนางานและเป็นกำลังที่สำคัญในการพัฒนามหาวิทยาลัยต่อไป ทำผู้วิจัยสนใจในการศึกษาการให้ทุนการศึกษาต่อ การส่งไปฝึกอบรมและสัมมนา การส่งเสริมด้านวิชาการ และการศึกษาดูงานทั้งในและต่างประเทศเพื่อพัฒนาการทำงาน ว่าตรงกับความต้องการของบุคลากรหรือไม่ รวมถึงการพัฒนาต้นใดตรงกับความต้องการมากที่สุด และการพัฒนาด้านใดผู้ได้รับการพัฒนาได้รับประโยชน์และความพึงพอใจสูงที่สุด รวมถึงมีปัจจัยอะไรบ้างที่มีผลต่อความต้องการในการพัฒนาบุคลากรของมหาวิทยาลัยต่อไป รวมถึงข้อเสนอแนะต่างๆในการพัฒนาบุคลากร เพื่อให้ได้แนวทางในการพัฒนาตรงกับความต้องการของบุคลากร และเพื่อให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์และนโยบายของมหาวิทยาลัย

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อศึกษาความต้องการในการพัฒนาของบุคลากรสายสนับสนุน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
2. เพื่อเปรียบเทียบความต้องการพัฒนาตนเองของบุคลากรสายสนับสนุน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินตามขั้นตอน ดังนี้

1. รูปแบบการวิจัยรูปแบบการวิจัย

ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ซึ่งได้ใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมุ่งศึกษาความต้องการในการพัฒนาของบุคลากรสายสนับสนุน

2. การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ บุคลากรสายสนับสนุนของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี จำนวน 2,129 คน (ข้อมูล ณ วันที่ 1 มีนาคม 2562)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้จากการสุ่มตัวอย่างจากประชากร เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนของประชากรทั้งหมด ผู้วิจัยจึงได้ใช้วิธีการคำนวณขนาดตัวอย่างโดยใช้สูตรของทาโรยามาเน่ (Taro Yanmane) ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 345 คน

การเลือกกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างโดยไม่ใช้ความน่าจะเป็น (Nonprobability Sampling) เนื่องจากมีความสะดวกและประหยัดเวลา ซึ่งการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) ได้กลุ่มตัวอย่างเป็นบุคลากรสายสนับสนุน จำนวน 345 คน โดยมีบุคลากรของคณะในสังกัดมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี บุคลากรสายสนับสนุนสังกัดภายใต้สำนักงานอธิการบดีบุคลากรของสำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน บุคลากรของสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ และบุคลากรของสถาบันวิจัยวิจัยและพัฒนา

3. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นแบบสอบถามความต้องการในการพัฒนาของบุคลากรสายสนับสนุนมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้น แบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความต้องการในการพัฒนาบุคลากรสายสนับสนุนมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี เป็นคำถามที่มีหลายคำตอบให้เลือก จำนวน 3 ข้อ ซึ่งประกอบด้วย

1) หน่วยงานที่มีบทบาทในการพัฒนาบุคลากรของท่าน

2) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรีมีวิธีการพัฒนาบุคลากรด้วยวิธีใดบ้าง

3) การดำเนินงานการพัฒนาบุคลากรที่ผ่านมา ท่านเห็นว่ามีวิธีการใดที่ทำให้ท่านสามารถพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของท่านมากที่สุด

ข้อมูลที่เกี่ยวกับความต้องการในการพัฒนาบุคลากรสายสนับสนุนของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี จำนวน 4 ด้าน ว่ามีความเหมาะสมมากน้อยเพียงใด คือ

1) การฝึกอบรม

2) การส่งเสริมด้านวิชาการ

3) การส่งไปศึกษาดูงาน

4) การส่งเสริมให้มีการศึกษาต่อ

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาบุคลากรสายสนับสนุนมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี แบบสอบถามมีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด (Open-Ended Questionnaires) จำนวน 4 ด้าน

4. ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

4.1 ผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาข้อมูล จากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาบุคลากรของสายสนับสนุน รวมทั้งการรวบรวมรายละเอียดของการนำข้อมูล ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาบุคลากรสายสนับสนุนของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี จาก ตำรา เอกสาร และบทความต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาเป็นแนวทางในการดำเนินการสร้างแบบสอบถาม รวมทั้งการสร้างแบบสอบถามได้ดำเนินการปรึกษาจากผู้เชี่ยวชาญ เมื่อได้รับคำแนะนำได้นำมาปรับปรุงแก้ไขแล้วดำเนินการตามความเหมาะสมก่อนไปเก็บข้อมูล

4.2 นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จเรียบร้อยแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหาโดยใช้แบบตรวจเครื่องมือสำหรับผู้เชี่ยวชาญนำมาหาค่าโดยใช้วิธีหาค่า IOC (Index of Item Objective Congruence) ซึ่งได้ค่าเฉลี่ยทั้งฉบับ ระหว่าง 0.50-1.00

4.3 นำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ เพื่อนำไปทดลองใช้กับประชาชนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน นำมาหาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach, 1970, 161) ได้ค่าความเชื่อมั่นของความต้องการในการพัฒนาของบุคลากรสายสนับสนุนมหาวิทยาเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรีทั้ง 4 ด้าน เท่ากับ 0.75, 0.77, 0.81, และ 0.72 ซึ่งแสดงว่าเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้มีความเที่ยงตรงอยู่ในระดับที่ยอมรับได้

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้แจกแบบสอบถาม และนำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาตรวจหาความสมบูรณ์ของแบบสอบถามแต่ละฉบับแล้วดำเนินการจัดทำตามขั้นตอนโดยใช้วิธีการประมวลผลค่าทางสถิติด้วยคอมพิวเตอร์

6. การวิเคราะห์และการนำเสนอข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลแยกเป็น 2 ตอน คือ

1. นำข้อมูลของแบบสอบถามตอนที่ 1 มาแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ และนำเสนอในรูปของตารางประกอบความเรียง

2. ข้อมูลจากแบบสอบถาม ตอนที่ 2 หาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับของความคิดเห็น โดยแปลความหมายเทียบกับเกณฑ์แล้วนำเสนอในรูปของตาราง

3. เปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตาม เพศ อายุการทำงานระดับการศึกษา และตำแหน่งงานซึ่งสามารถจำแนกเป็นกรณีเปรียบเทียบ 2 กลุ่ม ได้แก่ เพศ ใช้สถิติ T test และกรณีเปรียบเทียบมากกว่า 2 กลุ่ม ได้แก่ อายุงาน ระดับการศึกษา และตำแหน่งงานใช้สถิติวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One way ANOVA)

4. นำข้อมูลจากแบบสอบถาม ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะมาสรุปแล้วนำเสนอในรูปความเรียง

ผลการวิจัย (Research Results)

1. สรุปผลการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการดำเนินงานวิจัยโดยใช้แบบสอบถามเชิงปริมาณ ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการในการพัฒนาของบุคลากรสายสนับสนุนมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

จากการรวบรวมแบบสอบถามพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นในวิธีพัฒนาบุคลากรของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี มากที่สุดพบว่า เป็นการสัมมนา/อบรม/ประชุม คิดเป็นร้อยละ 91.6 รองลงมาเป็นการศึกษาดูงาน คิดเป็นร้อยละ 37.1 รองลงมาเป็นการมอบหมายงานให้ปฏิบัติ คิดเป็นร้อยละ 32.8 รองลงมาเป็นการปฐมนิเทศ คิดเป็นร้อยละ 25.5 รองลงมาเป็นการศึกษาต่อ คิดเป็นร้อยละ 24.6 รองลงมาเป็นการสอนงาน คิดเป็นร้อยละ 21.2 และสุดท้ายน้อยที่สุดเป็นการประชุมชี้แจง คิดเป็นร้อยละ 20.6 ส่วนความคิดเห็นในการดำเนินงานการพัฒนาบุคลากรที่ผ่านมา ท่านเห็นว่ามีวิธีการใดที่ทำให้ท่านสามารถพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของท่านมากที่สุด ซึ่งมากที่สุดพบว่า เป็นการสัมมนา/อบรม/ประชุม คิดเป็นร้อยละ 69.6 รองลงมาเป็นการมอบหมายงานให้ปฏิบัติ คิดเป็นร้อยละ 20.9 รองลงมาเป็นการศึกษาดูงาน คิดเป็นร้อยละ 19.4 รองลงมาเป็นการสอนงาน คิดเป็นร้อยละ 13.6 รองลงมาเป็นการศึกษาต่อ คิดเป็นร้อยละ 9.9 รองลงมาเป็นการประชุมชี้แจง คิดเป็นร้อยละ 9.6 และสุดท้ายน้อยที่สุดเป็นการปฐมนิเทศ คิดเป็นร้อยละ 6.1

ผลการวิเคราะห์ความต้องการในการพัฒนาของบุคลากรสายสนับสนุน

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของความต้องการ ด้านฝึกอบรม

ความต้องการของบุคลากรสายสนับสนุน	ระดับความสำคัญ		แปลผล	อันดับ
	$\overline{X}$	S.D		
1. ฝึกอบรมหลักสูตรเกี่ยวกับการปฏิบัติงานในสายงานที่ตนเองปฏิบัติงานอยู่	3.93	0.824	มาก	2
2. ฝึกอบรมหลักสูตรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง	3.72	0.717	มาก	6
3. ฝึกอบรมหลักสูตรการใช้เทคโนโลยี/เทคนิค/ วิทยากรสมัยใหม่ที่จะนำมาประยุกต์ในการปฏิบัติงาน	3.90	0.784	มาก	3

4. ฝึกอบรมหลักสูตรที่ทันสมัย องค์ความรู้ใหม่ที่จะนำมาปรับใช้ในการปฏิบัติงานได้	3.94	0.779	มาก	1
5. สนับสนุนงบประมาณในการฝึกอบรมจากหน่วยงานเพียงพอ	3.83	0.799	มาก	4
6. มีหลักเกณฑ์ในการคัดเลือกบุคลากรที่เข้ารับการฝึกอบรมที่ชัดเจน	3.81	0.743	มาก	5
ภาพรวม	**3.85**	**0.787**	**มาก**	

จากตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ความต้องการในการพัฒนาของบุคลากรสายสนับสนุน พบว่า ด้านฝึกอบรม โดยภาพรวม มีความต้องการด้านฝึกอบรมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.65, SD =0.787) และหากพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ฝึกอบรมหลักสูตรที่ทันสมัยองค์ความรู้ใหม่ที่จะนำมาปรับใช้ในการปฏิบัติงานได้ มีความต้องการอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.94, SD = 0.779) รองลงมาเป็นฝึกอบรมหลักสูตรเกี่ยวกับการปฏิบัติงานในสายงานที่ตนเองปฏิบัติงานอยู่ มีความต้องการอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.93, SD = 0.824) ฝึกอบรมหลักสูตรการใช้เทคโนโลยี/เทคนิค/วิทยากรสมัยใหม่ที่จะนำมาประยุกต์ในการปฏิบัติงาน มีความต้องการอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.90, SD = 0.784) สนับสนุนงบประมาณในการการฝึกอบรมจากหน่วยงานเพียงพอมีความต้องการอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.83, SD = 0.799) ตามลำดับและอันดับสุดท้ายฝึกอบรมหลักสูตรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องมีความต้องการอยู่ในระดับมาก (X = 3.72, SD = 0.717)

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความต้องการ ด้านศึกษาต่อ

ความต้องการของบุคลากรสายสนับสนุน	ระดับความสำคัญ		แปลผล	อันดับ
	$\overline{X}$	S.D		
1. ศึกษาต่อในหลักสูตรสายงานที่ปฏิบัติอยู่	3.61	0.931	มาก	2
2. ศึกษาต่อในหลักสูตรที่ตนเองสนใจแม้จะไม่ตรงกับสายงานที่ทำอยู่	3.50	0.925	ปานกลาง	5
3. ศึกษาต่อในหลักสูตรที่สามารถนำมาปรับใช้ในหน่วยงานได้	3.67	0.928	มาก	1
4. สนับสนุนช่วยเหลืองบประมาณในการศึกษาต่อจากหน่วยงานอย่างเพียงพอ	3.60	0.954	มาก	3
5. มีการประชาสัมพันธ์ข่าวสารในการศึกษาต่อให้บุคลากรทราบ	3.59	0.952	มาก	4
6. มีการกำหนดกฎเกณฑ์ในการพิจารณาให้บุคลากรศึกษาต่ออย่างชัดเจน	3.67	0.928	มาก	1
ภาพรวม	**3.60**	**0.953**	**มาก**	

จากตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความต้องการในการพัฒนาของบุคลากรสายสนับสนุน พบว่า ด้านศึกษาต่อ โดยภาพรวม มีความต้องการด้านศึกษาต่ออยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.60, SD = 0.953) และหากพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีการกำหนดกฎเกณฑ์ในการพิจารณาให้บุคลากรศึกษาต่ออย่างชัดเจนและศึกษาต่อในหลักสูตรที่สามารถนำมาปรับใช้ในหน่วยงานได้ อยู่ในระดับ

มาก ($\overline{X}$ = 3.67, SD = 0.890) รองลงมาเป็นศึกษาต่อในหลักสูตรสายงานที่ปฏิบัติอยู่มีความต้องการอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.61, SD = 0.931) สนับสนุนช่วยเหลืองบประมาณในการศึกษาต่อจากหน่วยงานอย่างเพียงพอ มีความต้องการอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.60, SD = 0.954) มีการประชาสัมพันธ์ข่าวสารในการศึกษาต่อให้บุคลากรทราบ มีความต้องการอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.59, SD = 0.952) ตามลำดับ และอันดับสุดท้ายศึกษาต่อในหลักสูตรที่ตนเองสนใจแม้จะไม่ตรงกับสายงานที่ทำอยู่มีความต้องการอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ = 3.50, SD = 0.925)

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของความต้องการ ด้านศึกษาดูงาน

ความต้องการของบุคลากรสายสนับสนุน	ระดับความสำคัญ		แปลผล	อันดับ
	$\overline{X}$	S.D		
1. มีการสนับสนุนจากหน่วยงานในการไปศึกษาดูงาน	3.59	0.838	มาก	3
2. หน่วยงานจัดการศึกษาดูงานโดยตรงกับหน้าที่ที่รับผิดชอบ	3.63	0.844	มาก	2
3. ท่านต้องการไปศึกษาดูงานนอกเหนือหน่วยงานที่มีความสอดคล้องกับงานที่รับผิดชอบปัจจุบัน	3.65	0.836	มาก	1
ภาพรวม	**3.62**	**0.721**	**มาก**	

จากตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความต้องการในการพัฒนาของบุคลากรสายสนับสนุน พบว่า ด้านศึกษาดูงาน โดยภาพรวม มีความต้องการด้านศึกษาดูงานอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.62, SD = 0.721) และหากพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีต้องการไปศึกษาดูงานนอกเหนือหน่วยงานที่มีความสอดคล้องกับงานที่รับผิดชอบปัจจุบัน อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.65, SD = 0.836) รองลงมาเป็นหน่วยงานจัดการศึกษาดูงานโดยตรงกับหน้าที่ที่รับผิดชอบอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.63, SD = 0.844) อันดับสุดท้ายมีการสนับสนุนจากหน่วยงานในการไปศึกษาดูงาน มีความต้องการอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.59, SD = 0.838)

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของความต้องการ ด้านการพัฒนา

ความต้องการของบุคลากรสายสนับสนุน	ระดับความสำคัญ		แปลผล	อันดับ
	$\overline{X}$	S.D		
1. มีการสัมมนาในหัวข้อที่สร้างองค์ความรู้ใหม่ ๆ แก่บุคลากรและสามารถนำไปปรับใช้ในการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ	3.72	0.749	มาก	2
2. มีการมอบหมายงานพิเศษเพื่อให้ทำงานในรูปแบบใหม่ ๆ หรืองานที่ท้าทายความสามารถ	3.73	0.714	มาก	1
3. มีการสัมมนาทางวิชาการในหัวข้อที่เกี่ยวกับการปฏิบัติงานในสายงานที่ตนเองปฏิบัติอยู่	3.63	0.760	มาก	6
4. มีการสอนงานเพื่อให้รู้และเข้าใจในกระบวนการทำงานรูปแบบใหม่ ๆ อยู่เสมอ	3.65	0.793	มาก	5

5. มีการสับเปลี่ยนหมุนเวียนหน้าที่การทำงานเพื่อให้เกิดการเรียนรู้การทำงานลักษณะงานในรูปแบบต่าง ๆ	3.38	0.942	ปานกลาง	8
6. เปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการพัฒนาหน่วยงาน	3.70	0.825	มาก	3
7. การจัดทำคู่มือการปฏิบัติงาน	3.68	0.797	มาก	4
8. การเป็นพี่เลี้ยงเพื่อสอนงานและแนะนำการทำงาน	3.54	0.902	มาก	7
ภาพรวม	**3.62**	**0.760**	**มาก**	

จากตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ความต้องการในการพัฒนาของบุคลากรสายสนับสนุน พบว่า ด้านการพัฒนา โดยภาพรวม มีความต้องการด้านศึกษาต่ออยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.62, SD = 0.760) และหากพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีการมอบหมายงานพิเศษเพื่อให้ทำงานในรูปแบบใหม่ ๆ หรืองานที่ท้าทายความสามารถ อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.73, SD = 0.714) รองลงมาเป็นมีการสัมมนาในหัวข้อที่สร้างองค์ความรู้ใหม่ ๆ แก่บุคลากรและสามารถนำไปปรับใช้ในการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.72, SD = 0.749) เปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการพัฒนาหน่วยงาน อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.70, SD = 0.825) การจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานมีความต้องการอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.68, SD = 0.797) มีการสอนงานเพื่อให้รู้และเข้าใจในกระบวนการทำงานรูปแบบใหม่ ๆ อยู่เสมอ มีความต้องการอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.65, SD = 0.793) มีการสัมมนาทางวิชาการในหัวข้อที่เกี่ยวกับการปฏิบัติงานในสายงานที่ตนเองปฏิบัติอยู่ความต้องการอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.63, SD = 0.760) การเป็นพี่เลี้ยงเพื่อสอนงานและแนะนำการทำงานความต้องการอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.54, SD = 0.902) ตามลำดับและอันดับสุดท้ายมีการสับเปลี่ยนหมุนเวียนหน้าที่การทำงานเพื่อให้เกิดการเรียนรู้การทำงานลักษณะงานในรูปแบบต่าง ๆ มีความต้องการอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ = 3.38, SD = 0.942)

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าเฉลี่ย ของความต้องการ ด้านการพัฒนาศักยภาพ

ความต้องการของบุคลากรสายสนับสนุน	ระดับความสำคัญ		แปลผล	อันดับ
	$\overline{X}$	S.D		
1. มีการพัฒนาความรู้ในวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง	3.68	0.783	มาก	3
2. มีการวางแผนในการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง	3.76	0.716	มาก	2
3. มีการฝึกฝนการปฏิบัติงานเพื่อให้เกิดความเชี่ยวชาญ	3.90	0.743	มาก	1
ภาพรวม	**3.78**	**0.863**	**มาก**	

จากตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์ความต้องการในการพัฒนาของบุคลากรสายสนับสนุน พบว่า ด้านการพัฒนาศักยภาพ โดยภาพรวม มีความต้องการด้านการพัฒนาศักยภาพอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.78, SD = 0.863) และหากพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีการฝึกฝนการปฏิบัติงาน

เพื่อให้เกิดความเชี่ยวชาญ อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.90, SD = 0.743) รองลงมาเป็นมีการวางแผนในการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.76, SD 0.716) ตามลำดับและอันดับสุดท้ายมีการพัฒนาความรู้ในวิชาชีพอย่างต่อเนื่องความต้องการ อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.68, SD = 0.783)

ตารางที่ 6 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าเฉลี่ย ของความคิดเห็น ด้านความเชี่ยวชาญในการทำงาน

ความต้องการของบุคลากรสายสนับสนุน	ระดับความสำคัญ		แปลผล	อันดับ
	$\overline{X}$	S.D		
1. มีการนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน	3.83	0.679	มาก	1
2. มีการพัฒนาและปรับปรุงระบบการทำงานให้ทันสมัยเสมอ	3.81	0.693	มาก	2
3. สามารถแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์มีประสิทธิภาพ	3.80	0.670	มาก	3
4. มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันกับผู้อื่นในการทำงานเสมอ	3.81	0.678	มาก	2
ภาพรวม	**3.81**	**0.626**	**มาก**	

จากตารางที่ 6 ผลการวิเคราะห์ความต้องการในการพัฒนาของบุคลากรสายสนับสนุน พบว่า ด้านความเชี่ยวชาญในการทำงาน โดยภาพรวม มีความต้องการด้านความเชี่ยวชาญในการทำงาน อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.81, SD 0,626) และหากพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีการนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.83, SD = 0.679) รองลงมาเป็นมีการพัฒนาและปรับปรุงระบบการทำงานให้ทันสมัยเสมอและมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.81, SD = 0.678) และ ($\overline{X}$ = 3.61, SD = 0.693) ตามลำดับและอันดับสุดท้ายสามารถแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์มีประสิทธิภาพความต้องการอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.80, SD = 0.670)

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความต้องการในการพัฒนาบุคลากรมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

ปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ความต้องการของบุคลากรสายสนับสนุนมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศ โดยรวม มีความต้องการไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านฝึกอบรม ด้านศึกษาต่อ ด้านการศึกษาดูงาน ด้านการพัฒนาด้านการพัฒนาศักยภาพและด้านความเชี่ยวชาญในการทำงาน มีความต้องการไม่แตกต่างกัน

ปัจจัยส่วนบุคคลด้านอายุงาน ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ความต้องการของบุคลากรสายสนับสนุนมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ปัจจัยส่วนบุคคลด้านอายุงาน โดยรวม มีความ

ต้องการไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านฝึกอบรม ด้านศึกษาต่อ ด้านการศึกษาดูงาน ด้านการพัฒนาด้านการพัฒนาศักยภาพและด้านความเชี่ยวชาญในการทำงาน มีความต้องการไม่แตกต่างกัน

ปัจจัยส่วนบุคคลด้านวุฒิการศึกษา ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ความต้องการของบุคลากรสายสนับสนุนมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ปัจจัยส่วนบุคคลด้านระดับการศึกษาโดยรวม มีความต้องการไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านฝึกอบรม ด้านศึกษาต่อ ด้านการศึกษาดูงาน ด้านการพัฒนาด้านการพัฒนาศักยภาพ และด้านความเชี่ยวชาญในการทำงาน มีความต้องการไม่แตกต่างกัน

ปัจจัยส่วนบุคคลด้านตำแหน่งงาน ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ความต้องการของบุคลากรสายสนับสนุนมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ปัจจัยส่วนบุคคลด้านตำแหน่งงานโดยรวม มีความต้องการไม่แตกต่างกันเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านฝึกอบรม ด้านศึกษาต่อ ด้านการศึกษาดูงาน ด้านการพัฒนาด้านการพัฒนาศักยภาพ และด้านความเชี่ยวชาญในการทำงาน มีความต้องการไม่แตกต่างกัน

สรุปข้อเสนอแนะอื่น ๆ เกี่ยวกับการพัฒนาบุคลากรสายสนับสนุนมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

จากข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบสอบถามในด้านปฐมนิเทศ ด้านฝึกอบรม ด้านศึกษาต่อ และด้านศึกษาดูงานผู้วิจัยสามารถสรุปได้ดังนี้

1. ด้านปฐมนิเทศ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นในส่วนของระยะเวลาในการปฐมนิเทศควรจัดให้อยู่ที่ระยะเวลา 2-3 วัน เพื่อให้เกิดความไม่น่าเบื่อของเนื้อหาหลักสูตรและไม่เสียเวลาผู้เข้าร่วมโครงการในการปฏิบัติงานประจำ และมีความคิดเห็นว่าอยากให้จัดปฐมนิเทศบุคลากรบรรจุใหม่ทุกประเภทไม่ใช่เฉพาะแต่พนักงานราชการและพนักงานมหาวิทยาลัย เนื่องจากบุคลากรบรรจุใหม่ทุกคนจำเป็นต้องรู้จักมหาวิทยาลัย

2. ด้านฝึกอบรม ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อยากให้มีการฝึกอบรมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนางานประจำและพัฒนาคนเพื่อให้เกิดความรู้และทักษะในการทำงานมากยิ่งขึ้นและอยากให้จัดฝึกอบรมเฉพาะด้านเฉพาะทางตามสายงาน รวมถึงมีหลักสูตรด้านเทคโนโลยีที่ทันสมัย โดยควรทำแบบสอบถามความต้องการของผู้เข้าร่วมอบรมว่าต้องการอบรมหลักสูตรอะไรบ้างเพื่อให้ตรงกับความต้องการในการอบรม

3. ด้านศึกษาต่อ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เห็นควรสนับสนุนให้ทุนศึกษาต่อให้ตรงกับสายงานเพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงาน เปิดโอกาสให้กับบุคลากรทุกระดับไม่เว้นแม้แต่ลูกจ้างชั่วคราว เพื่อให้มีวุฒิการศึกษาสามารถสอบบรรจุเป็นพนักงานมหาวิทยาลัยต่อไป สนับสนุนให้บุคลากรสายสนับสนุนที่มีวุฒิการศึกษาปริญญาโทและปริญญาเอกที่มีความรู้ความสามารถ

เปลี่ยนเป็นสายงานเป็นสายวิชาการได้โดยปรับเกณฑ์การขอทุนการศึกษาภาษาอังกฤษในการศึกษาต่อให้มีความเหมาะสม

4. ด้านศึกษาดูงาน ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อยากให้มีการส่งเสริม ผลักดันและสนับสนุนให้สายสนับสนุนมีการศึกษาดูงานเฉพาะด้านทั้งในและต่างประเทศ

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

ระดับความต้องการในการพัฒนาของบุคลากรสายสนับสนุนมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ด้านฝึกอบรม ด้านศึกษาต่อ ด้านศึกษาดูงาน ด้านการพัฒนาด้านการพัฒนาศักยภาพและด้านความเชี่ยวชาญในการทำงาน ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความต้องการในการพัฒนาโดยภาพรวม ทุกด้านอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเรียงลำดับความต้องการในการพัฒนาของบุคลากรสายสนับสนุนมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี พบว่า ด้านฝึกอบรมมีภาพรวมมากที่สุด รองลงมาคือด้านความเชี่ยวชาญในการทำงาน ที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้ แสดงให้เห็นว่ามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรีให้ความสำคัญกับการจัดฝึกอบรมให้กับบุคลากรมาก เพราะการจัดฝึกอบรมทำให้บุคลากรมีความรู้ ความสามารถ มีทักษะและพัฒนาการทำงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ทั้งนี้จึงได้มีการจัดสรรงบประมาณในการจัดฝึกอบรมให้กับบุคลากรสายสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้บุคลากรสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานตรงตามเป้าหมายที่แท้จริง จึงถือได้ว่าการจัดฝึกอบรมให้กับบุคลากรสายสนับสนุนมีประสิทธิภาพตรงตามเป้าหมายขององค์กร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จุฑามาส แสงอาวุธ, พรนิภา จินดา (2551) ได้ศึกษาเรื่องแนวทางการพัฒนาศักยภาพบุคลากรสายสนับสนุน มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตสุราษฎร์ธานี มีความต้องการในการฝึกอบรมอยู่ในระดับมากและผลงานวิจัยของบุญส่ง ลีละชาต (2559) ได้ศึกษาความต้องการในการพัฒนาบุคลากรสายสนับสนุนวิชาการคณะแพทยศาสตร์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์มีความต้องการในการฝึกอบรมอยู่ในระดับมาก

ผลการเปรียบเทียบความต้องการในการพัฒนาของบุคลากรสายสนับสนุนมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี จำแนกตาม เพศ อายุงาน ระดับการศึกษาและตำแหน่งงาน ดังนี้

1) ผลการเปรียบเทียบความต้องการ จำแนกตามเพศและระดับการศึกษาพบว่า บุคลากรที่มีเพศต่างกันและระดับการศึกษาที่แตกต่างกันมีความต้องการในการพัฒนาของบุคลากรสายสนับสนุนโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน การที่ผลวิจัยเป็นเช่นนี้ เนื่องจากเพศชายและเพศหญิงอยู่ในกลุ่มอาชีพเดียวกัน สถานที่ทำงานเดียวกัน ได้รับความรู้จากหน่วยงานในลักษณะที่เหมือนกัน จึงทำให้เพศที่ต่างกันและระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน ไม่มีผลต่อความต้องการในการพัฒนาของบุคลากรสายสนับสนุนมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปริฉัตร สระทองช่วม (2560) Journal of Management Science Nakhon Pathom Rajabhat University Vol.4 No.1 January-June 2017 ได้ศึกษา การพัฒนาตนเองของพนักงานสาย

สนับสนุนวิชาการ มหาวิทยาลัยศิลปกรที่มีเพศ สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษาและรายได้เฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกัน มีการพัฒนาตนเองไม่แตกต่างกัน

2) ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็น จำแนกตามอายุงานและตำแหน่งงานพบว่า บุคลากรที่มีอายุงานและตำแหน่งงานที่ต่างกัน มีความต้องการในการพัฒนาของบุคลากรสายสนับสนุนโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน การที่ผลวิจัยเป็นเช่นนี้ อาจเนื่องจากอายุงานส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 1-5 ปี ซึ่งอยู่ในกลุ่มอาชีพเดียวกัน รวมถึงสถานที่ทำงานเดียวกัน ระดับการศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในระดับปริญญาตรีเหมือนกัน ถึงแม้จะทำงานต่างสายงานกัน แต่ได้รับความรู้จากหน่วยงานในลักษณะที่เหมือนกัน จึงทำให้อายุงานที่ต่างกันและตำแหน่งงานที่ต่างกัน ไม่มีผลต่อความต้องการในการพัฒนาของบุคลากรสายสนับสนุนมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ในทางตรงกันข้ามถ้าอายุงานและตำแหน่งงานต่างกัน อยู่ในกลุ่มที่อาชีพต่างกัน สถานที่ทำงานแตกต่างกันและระดับการศึกษาส่วนใหญ่แตกต่างกัน บุคลากรสายสนับสนุนอาจมีความต้องการใน การพัฒนาตนเองโดยภาพรวมแตกต่างกันได้ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประพนธ์ ยิ้มสกุลกาญจน์ (2544) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาความต้องการพัฒนาครู อาจารย์ในโรงเรียนอนุบาลจังหวัดชลบุรี. ผลการวิจัยพบว่าในภาพรวมครู อาจารย์ มีความต้องการในการพัฒนา 5 ด้าน ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าครู อาจารย์ มีความต้องการในการพัฒนาในระดับมากทุกด้านซึ่งครู อาจารย์ต้องการได้รับการพัฒนาด้านต่างๆ ตามลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ 1. ด้านการเข้ารับการฝึกอบรม 2. ด้านการเลื่อนตำแหน่งทางวิชาการ 3. ด้านการทัศนศึกษาดูงานและฝึกงาน 4. ด้านการศึกษาต่อ 5. ด้านการเลื่อนตำแหน่งทางการบริหาร อย่างไรก็ตามเมื่อเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคล ครู อาจารย์ ที่มีเพศ อายุ วุฒิการศึกษา และอายุราชการแตกต่างกัน มีความต้องการในการพัฒนาไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

3) ข้อเสนอแนะอื่น ๆ การที่มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรีได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาบุคลากรสายสนับสนุนในด้านฝึกอบรมให้กับบุคลากรนับว่าตรงกับความต้องการของบุคลากรสายสนับสนุนมากที่สุด เนื่องจากบุคลากรสายสนับสนุนสามารถนำความรู้จากการฝึกอบรมนำมาพัฒนาการทำงานให้มีประสิทธิภาพ ดังนั้นควรสนับสนุนการให้งบประมาณในการฝึกอบรมอย่างต่อเนื่องและการที่มหาวิทยาลัยจัดอบรมในหลักสูตรต่าง ๆ ให้กับบุคลากรสายสนับสนุนเองเป็นสิ่งที่ดี เนื่องจากเปิดโอกาสให้กับบุคลากรของมหาวิทยาลัยได้สมัครเข้าร่วมหลักสูตรเป็นจำนวนมาก ซึ่งมีความคุ้มค่ากว่าการส่งบุคลากรเข้ารับการอบรมหลักสูตรภายนอกเพราะการเข้าอบรมหลักสูตรภายนอกมีค่าใช้จ่ายในการเดินทางและค่าลงทะเบียนในแต่ละหลักสูตรราคาค่อนข้างสูง รองลงมามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรีควรสนับสนุนในด้านการมอบหมายงานที่ท้าทายความสามารถ และรองลงมาควรสนับสนุนในการศึกษาดูงานในสายงานที่ตรงกับงานและเกี่ยวข้องกับการทำงานตามลำดับ เพื่อให้ตรงกับความต้องการของบุคลากรสายสนับสนุนของมหาวิทยาลัย

เทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรีและบุคลากรสามารถนำความรู้ที่ได้รับมาพัฒนาการทำงานให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด

3. การนำผลการวิจัยไปใช้

จากการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ ทำให้ทราบถึงความต้องการในการพัฒนาของบุคลากรสายสนับสนุนมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านฝึกอบรม ด้านการศึกษาต่อ ด้านการศึกษาดูงาน ด้านการพัฒนา ด้านการพัฒนาศักยภาพและด้านความเชี่ยวชาญในการทำงาน ทำให้ทราบว่าความต้องการในภาพรวมของแต่ละด้าน อยู่ในระดับมาก โดยด้านที่อยู่ในระดับมากที่สุดคือด้านฝึกอบรม โดยฝึกอบรมในหลักสูตรที่ตรงกับสายงานจะตรงกับความต้องการมากที่สุด ส่วนด้านที่น้อยที่สุดคือด้านการศึกษาต่อในหลักสูตรที่นำมาปรับใช้ในหน่วยงานและมีการกำหนดกฎเกณฑ์ในการพิจารณาให้บุคลากรศึกษาต่ออย่างชัดเจน ซึ่งผู้วิจัยจึงเห็นว่าควรดำเนินการดังนี้

1) ควรเปรียบเทียบความต้องการในการพัฒนาบุคลากรสายสนับสนุนของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรีกับหน่วยงานอื่นที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบของการพัฒนาบุคลากรต่อไป

2) ควรศึกษาเกี่ยวการมีส่วนร่วมในการพัฒนาตนเองของบุคลากรสายสนับสนุนเพื่อผลของการวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารของมหาวิทยาลัย และเห็นถึงความต้องการของบุคลากรสายสนับสนุนมากขึ้น

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย (Research Suggestions)

1.ข้อเสนอแนะทั่วไป

ฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการพัฒนาบุคลากรในหน่วยงานภายในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรีควรนำระดับความต้องการในการพัฒนาของบุคลากรสายสนับสนุนมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ด้านฝึกอบรม ด้านศึกษาต่อ ด้านศึกษาดูงาน ด้านการพัฒนาด้านการพัฒนาศักยภาพและด้านความเชี่ยวชาญในการทำงานเป็นข้อมูลประกอบการวางแผนหัวข้อในการพัฒนาบุคลากร ซึ่งการจัดหัวข้อการอบรมต้องคำถึงความแตกต่างของบุคลากรทั้งทางด้าน เพศ อายุงาน ระดับการศึกษาและตำแหน่งงาน ที่มีความสำคัญ เพื่อให้การพัฒนาของบุคลากรสายสนับสนุนที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรพิจารณาตัวแปรอื่นที่มีอิทธิพลต่อความต้องการในการพัฒนาของบุคลากรสายสนับสนุน เช่น ด้านการเรียนรู้ด้วยตัวเอง ด้านการพัฒนาบุคลิกภาพการเข้าสู่ตำแหน่ง ฯลฯ เพื่อเปรียบเทียบกับผลงานวิจัยในครั้งนี้ เพื่อดูความต้องการในการพัฒนาของบุคลากรสายสนับสนุน

2.2 ในการวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษากลุ่มประชากรในองค์การด้านบุคลากรสายวิชาการเพื่อเปรียบเทียบความต้องการในการพัฒนาว่ามีความแตกต่างกันหรือไม่

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณกองทุนส่งเสริมงานวิจัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ที่ให้ทุนสนับสนุนการทำวิจัย “ ทุนสนับสนุนการพัฒนางานประจำสู่งานวิจัย ประจำปี พ.ศ.2562”

เอกสารอ้างอิง (References)

จิตราภรณ์ ปาวิน. (2554). *ความต้องการในการพัฒนาของบุคลากรสายสนับสนุนวิชาการ มหาวิทยาลัยแม่โจ้*. ปัญหาพิเศษปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ สำนักบริหารและพัฒนาวิชาการ. มหาวิทยาลัยแม่โจ้.

จุฑามาส แสงอาวุธ และ พรนิภา จินดา. (2551). *รายงานการวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาศักยภาพบุคลากรสายสนับสนุน มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตสุราษฎร์ธานี*. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตสุราษฎร์ธานี.

ดวงใจ ตะกรุตทอง. (2555). *ความต้องการพัฒนาบุคลากรคณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร*. การค้นคว้าอิสระปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและเอกชน. มหาวิทยาลัยศิลปกร.

ทศพร พีสะระ. (2554). *ความต้องการการพัฒนาตนเองของบุคลากร มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ*. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ธัญญา ผลอนันต์. (2540). *การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (เทคนิคการบริหารบุคคลในบริษัทญี่ปุ่น)*. กรุงเทพฯ สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น).

บุญส่ง ลีละชาต. (2559). *ความต้องการในการพัฒนาบุคลากรสายสนับสนุนวิชาการ คณะแพทยศาสตร์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์*. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ปริฉัตร สระทองฮ่วม. (2560). *การพัฒนาตนเองของพนักงานสายสนับสนุนวิชาการ*. มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ประภัสสร บุญมี. (2542). *พัฒนาองค์การและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์*. มหาสารคาม: คณะวิทยาการจัดการ สถาบันราชภัฏมหาสารคาม.

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 พ.ศ. 2555-2559). (14 ธันวาคม 2554) ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 128 ตอนพิเศษ 152 ง, หน้า 15.

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564), (30 ธันวาคม 2559) ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม 128 ตอนพิเศษ 152 ง. หน้า 15.

พยอม วงศ์สารศรี. (2538). *การบริหารทรัพยากรมนุษย์*. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ: คณะวิทยาการจัดการ สถาบันราชภัฏสวนดุสิต.

พิภพ วชังเงิน. (2547). *พฤติกรรมองค์การ.* กรุงเทพฯ: รวมสาส์น (1977).

พัชรี ราวีศรี. (2545). *ความต้องการในการพัฒนาบุคลากรของข้าราชการสาย ซ มหาวิทยาลัยบูรพา*. ปัญหาพิเศษปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารทั่วไป บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยบูรพา.

พิมพ์ลักษณ์ อยู่วัฒนา. (2557). *แนวทางการพัฒนาศักยภาพบุคลากรสายสนับสนุนเครือข่ายบริการสาธารณสุข จังหวัดสมุทรสงคราม*.รายงานการวิจัยกลุ่มงานบริหารงานทั่วไปโรงพยาบาลอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม สมุทรสงคราม: สำนักงานสาธารณสุข จังหวัดสมุทรสงคราม.

รัตนา เนื่องแก้ว. (2548). *ความต้องการในการพัฒนาบุคลากรสายสนับสนุนวิชาการ คณะแพทยศาสตร์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์*. ปัญหาพิเศษปริญญามหาบัณฑิต สาขาการบริหารทั่วไปวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ. มหาวิทยาลัยบูรพา.

สุนิษา กลึงพงษ์. (2556). *ความต้องการพัฒนาตนเองของบุคลากรสายปฏิบัติการ คณะพาณิชยศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*. ปริญญานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาการอุดมศึกษา. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

สุวเพ็ญ คำตุ้ย. (2556). *แนวทางการพัฒนาบุคลากรสายสนับสนุนของมหาวิทยาลัยพะเยา*. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยพะเยา.

สำเนียง องสุพันธ์กุล. (2557). *โครงการวิจัยเพื่อการพัฒนาบุคลากรสายสนับสนุนมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์.

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลโคกเพชรพัฒนา อำเภอบำเหน็จณรงค์ จังหวัดชัยภูมิ

Peoples Participation in Formulating Development Plan of Khokphetphatthana Subdistrict Administrative Organization, Bamnet Narong District, Chaiyaphum Province

วีณา โชว์ใหม่[1] นิพนธ์ ศศิธรเสาวภา[2]

Weena Showmai, Nipon Sasithornsaowapha

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล และเพื่อศึกษาการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลโคกเพชรพัฒนา อำเภอบำเหน็จณรงค์ จังหวัดชัยภูมิ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ประชาชนตำบลโคกเพชรพัฒนา อำเภอบำเหน็จณรงค์ จังหวัดชัยภูมิ อายุ 18 ปีขึ้นไป จำนวน 368 คน สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ จำนวนร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบที และการวิเคราะห์ความแปรปรวน โดยกำหนดค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผลการศึกษาวิจัย พบว่า ระดับปัจจัยในการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลโคกเพชรพัฒนา อำเภอบำเหน็จณรงค์ จังหวัดชัยภูมิ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความรู้ความเข้าใจ อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านผู้นำชุมชน ด้านทัศนคติ และด้านการจูงใจ ตามลำดับ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลโคกเพชรพัฒนา อำเภอบำเหน็จณรงค์ จังหวัดชัยภูมิ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนามากที่สุด ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ รองลงมา ด้านการมีส่วนร่วมในการ

Received: 2022-06-09 **Revised**: 2022-08-04 **Accepted**: 2022-08-05

[1] หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์ วิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา Master of Public Administration Program Public Administration College of Politics and Governance Suan Sunandha Rajabhat University. Corresponding Author e-mail: nawaphorn1818@gmail.com

[2] วิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา College of Politics and Governance Suan Sunandha Rajabhat University

ตัดสินใจ และการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาน้อยที่สุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ และประชาชนตำบลโคกเพชรพัฒนา อำเภอบำเหน็จณรงค์ จังหวัดชัยภูมิ ที่มีปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อระดับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลโคกเพชรพัฒนา อำเภอบำเหน็จณรงค์ จังหวัดชัยภูมิ ไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ (Keywords): การมีส่วนร่วมของประชาชน; การจัดทำแผนพัฒนา

Abstract

The purpose of this research was to study the level of participation in the preparation of the Sub-District Administrative Organization Development Plan. and to study the comparison of participation in the preparation of the development plan of the Sub-district Administrative Organization of the people in the Khok Phet Phatthana Subdistrict Administrative Organization Bamnet Narong District Chaiyaphum Province Classified by personal factors The samples used in the research People of Khok Phet Phatthana Subdistrict Bamnet Narong District Chaiyaphum Province, aged 18 years and over, 368 people. The statistics used for data analysis were percentage, mean, standard deviation, t-test and analysis of variance. The statistical significance was determined at the 0.05 level. The results of the study revealed that the factors involved in the preparation of the Sub-District Administrative Organization Development Plan of the people in the Khok Phet Phatthana Subdistrict Administrative Organization Bamnet Narong District Chaiyaphum Province at a high level When considering each aspect, it was found that the cognitive At the highest level, followed by community leaders, attitudes, and motivation respectively. Bamnet Narong District Chaiyaphum Province at a high level When considering each aspect, it was found that the opinion on the participation of the people in the preparation of the development plan was the most. The aspect of participation in receiving benefits, followed by participation in decision-making. and the least participation of the people in the preparation of the development plan is the participation in the operation. and people of Khok Phet Phatthana Sub-district Bamnet Narong District Chaiyaphum Province with different personal factors There was an opinion on the level of participation in the preparation of the Sub-District Administrative Organization development plan of the people in the Khok Phet

Phatthana Subdistrict Administrative Organization. Bamnet Narong District Chaiyaphum Province no different

Keywords: Public Participation, Development Plan

บทนำ (Introduction)

กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน และบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีส่วนทำให้เกิดการพัฒนาท้องถิ่นอย่างประสิทธิภาพและประสิทธิผล มีการบริหารงานแบบธรรมาภิบาล (Good Governance) โครงการหรือกิจกรรมในด้านต่าง ๆ ก็จะตอบสนองความต้องการของประชาชน ทำให้เกิด การพัฒนาท้องถิ่นได้อย่างรวดเร็ว ตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 หมวด 2 การกำหนดอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะ มาตรา 16 (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2548)

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบล โดยเฉพาะกระบวนการประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อต้องการให้ทราบถึงปัญหาและความต้องการของประชาชนโดยแท้จริง ซึ่งถือว่าเป็นหลักในการพัฒนาท้องถิ่นในทุกด้าน พบว่าประชาชนไม่ให้ความสำคัญ การดำเนินงานต่าง ๆ ขององค์การบริหารส่วนตำบล มักเป็นการตัดสินใจดำเนินการจากผู้บริหารหรือเจ้าหน้าที่เพียงฝ่ายเดียว การที่องค์การบริหารส่วนตำบลจะบริหารงานให้บรรลุความสำเร็จตามเป้าหมาย เพื่อประโยชน์สุขของประชาชนในท้องถิ่น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องส่งเสริมและสนับสนุนเพื่อพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชน (ภัทรวรรธน์ วรเสฏฐ์ฐากูร, นพฤทธิ์ จิตรสายธาร, และวันชัย สุขตาม, 2563)

การจัดทำแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลนั้นต้องเป็นแผนที่ครอบคลุมปัญหาทุกด้านที่เกิดขึ้นจริงในองค์การบริหารส่วนตำบลและตอบสนองความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง มีการบูรณาการและนำไปสู่การปฏิบัติได้ แต่โดยส่วนใหญ่แล้ว ยังคงมีทรัพยากรจำกัดทั้งในด้านทรัพยากรบุคคล งบประมาณ วัสดุและอุปกรณ์ ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินงานขององค์กรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล มีความโปร่งใส และเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ท้องถิ่นของตน แผนพัฒนาท้องถิ่นซึ่งในปัจจุบันได้ปรับเปลี่ยนเป็นแผนยุทธศาสตร์ อันเป็นเครื่องมือที่สำคัญที่จะทำให้องค์การบริหารส่วนตำบลสามารถดำเนินงานได้ตามเป้าหมายที่วางไว้ จึงจำเป็นต้องมีการกำหนดแผนที่สามารถตอบสนองต่อการทำงานเพื่อพัฒนาท้องถิ่น โดยมีความสำคัญดังนี้ 1) เป็นการลดความไม่แน่นอนและปัญหาความยุ่งยากซับซ้อนที่จะเกิดขึ้นในอนาคต 2) ทำให้เกิดการยอมรับแนวความคิดใหม่ ๆ เข้ามาในองค์กร 3) ทำให้การดำเนินการขององค์กรบรรลุเป้าหมายที่ปรารถนา 4) เป็นการลดความสูญเปล่าของหน่วยงานที่ซ้ำซ้อน และ 5) ทำให้เกิดความชัดเจนในการดำเนินงาน (กรมการปกครอง, 2547)

จากเหตุการณ์ดังกล่าวข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลโคกเพชรพัฒนา อำเภอบำเหน็จ

ณรงค์ จังหวัดชัยภูมิ โดยมุ่งศึกษาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาเพื่อนำผลการศึกษาวิจัยไปศึกษาต่อในครั้งถัดไป หรือในระดับที่สูงขึ้น และยังสามารถนำไปปรับใช้กับพื้นที่และองค์กรอื่น ๆ ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย (Purpose or Objective)

1) เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลโคกเพชรพัฒนา อำเภอบำเหน็จณรงค์ จังหวัดชัยภูมิ

2) เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลโคกเพชรพัฒนา อำเภอบำเหน็จณรงค์ จังหวัดชัยภูมิ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ วิจัยเชิงปริมาณในครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้ประชาชนที่อาศัยในตำบลโคกเพชรพัฒนา อำเภอบำเหน็จณรงค์ จังหวัดชัยภูมิ ที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป จำนวน 4,547 คน ข้อมูล ณ เดือนสิงหาคม 2564 (สำนักทะเบียนอำเภอบำเหน็จณรงค์, 2564)

2. กลุ่มเป้าหมาย

ประชาชนที่อาศัยในตำบลโคกเพชรพัฒนา อำเภอบำเหน็จณรงค์ จังหวัดชัยภูมิ ที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป จำนวน 368 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จากแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แบ่งออกเป็น 3 ตอนดังนี้

3.1.1 ปัจจัยส่วนบุคคล เป็นข้อคำถามข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคลของประชาชนที่อาศัยในตำบลโคกเพชรพัฒนา อำเภอบำเหน็จณรงค์ จังหวัดชัยภูมิ ที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน

3.1.2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยแบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน คือ 1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 2) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ 3) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ 4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล โดยให้ผู้ตอบแบบสอบถามสามารถเลือกระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน

3.1.3 ข้อเสนอแนะอื่นๆเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวัคซีนทางเลือกของประชาชน

3.2 ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.2.1 ศึกษาจากแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องเอกสารทางวิชาการ บทความ และเอกสารอื่น ๆ ที่ปรากฏอยู่ตามห้องสมุดตามสถาบันการศึกษา ระดับมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ห้องสมุดของส่วนราชการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3.2.2 ศึกษาวิจัยนำผลจากการศึกษาข้อที่ 1 มาสร้างแบบสอบถามแล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจดูความถูกต้องเรียบร้อย ก่อนนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลโคกเพชรพัฒนา อำเภอบำเหน็จณรงค์ จังหวัดชัยภูมิ

3.2.3 ดำเนินการหาความเที่ยงตรง (Validity) โดยการนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปเสนอคณะกรรมการที่ปรึกษาค้นคว้าอิสระ เพื่อทำการตรวจสอบความถูกต้องเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของคำถามในแต่ละข้อว่าตรงตามจุดมุ่งหมายของการวิจัยครั้งนี้หรือไม่ โดยนำมาแก้ไขปรับปรุงเพื่อดำเนินการขั้นต่อไป

3.3.4 การหาความเชื่อมั่น (Reliability) ผู้วิจัยหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยนำแบบสอบถามไปทดสอบกับประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลโคกเริงรมย์ ซึ่งมีประชากรในกลุ่มที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มที่ทำการศึกษาจำนวน 50 ราย โดยวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นเป็นรายข้อ (Item Analysis) และหาค่าความเชื่อมั่นรวมทั้งฉบับโดยใช้วิธีการของ Cronbach โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ สำหรับหาค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นจากผลการวิเคราะห์พบว่าแบบสอบถามทั้งฉบับมีความเชื่อมั่นเท่ากับ .93

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 ข้อมูลปฐมภูมิ (primary data) ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูล จากการตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนที่อาศัยในตำบลโคกเพชรพัฒนา อำเภอบำเหน็จณรงค์ จังหวัดชัยภูมิ ที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป โดยผู้วิจัยได้ทำการแจกแบบสอบถามเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลโคกเพชรพัฒนา อำเภอบำเหน็จณรงค์ จังหวัดชัยภูมิ จำนวน 368 คน และได้ดำเนินการเก็บแบบสอบถามโดยวิธีการสุ่มแบบบังเอิญ โดยมีการกำหนดคุณสมบัติไว้ล่วงหน้า คือ ประชาชนที่อาศัยในตำบลโคกเพชรพัฒนา อำเภอบำเหน็จณรงค์ จังหวัดชัยภูมิ ที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป

4.2 ข้อมูลทุติยภูมิ (secondary data) ผู้วิจัย ได้ทำการศึกษาแนวคิดทฤษฎีจากตำรา เอกสาร และค้นคว้าจากผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาใช้เป็นกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

5. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

5.1 สถิติที่ใช้หาคุณภาพเครื่องมือ ได้แก่

5.1.1 สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics)

5.1.1.1 เพื่อบรรยายข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน โดยใช้การแจกแจงความถี่ (Frequency Distribution) และค่าร้อยละ (Percentages)

5.1.1..2 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยแบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน คือ 1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 2) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ 3) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ 4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล วิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ใช้คู่กับค่าเฉลี่ยเพื่อแสดงลักษณะการกระจายข้อมูล

5.2 สถิติเชิงอ้างอิง (Inferential Statistics)

5.2.1 T-test ใช้สำหรับทดสอบความแตกต่างด้านปัจจัยส่วนบุคคลที่มีตัวแปร แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ เพศ

5.2.2 F-test ใช้สำหรับการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (one-way ANOVA) ในกรณีที่ตัวแปรอิสระมีตั้งแต่ 2 กลุ่มขึ้นไป เช่น อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน เมื่อพบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผู้วิจัยทำการตรวจสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการ (Least Significant Different: LSD)

ผลการวิจัย (Research Results)

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1) เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลโคกเพชรพัฒนา อำเภอบำเหน็จณรงค์ จังหวัดชัยภูมิ มีดังนี้

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลโคกเพชรพัฒนา อำเภอบำเหน็จณรงค์ จังหวัดชัยภูมิ โดยภาพรวม

	การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนา	$\bar{X}$	**S.D.**	**ระดับ**	**อันดับ**
1.	การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	3.96	1.08	มาก	2
2.	การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ	3.88	1.17	มาก	4
3.	การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	4.01	.98	มาก	1
4.	การมีส่วนร่วมในการประเมินผล	3.94	.82	มาก	3
	รวม	**3.95**	**1.01**	**มาก**	

จากตารางที่ 1 พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนตำบลโคกเพชรพัฒนา อำเภอบำเหน็จณรงค์ จังหวัดชัยภูมิ พบว่า ประชาชนมีระดับความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน

ในการจัดทำแผนพัฒนา โดยรวมมีค่าเฉลี่ยในระดับมาก ($\overline{X}$= 3.95, S.D. = 1.01) โดยด้านที่มีระดับความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนามากที่สุด คือ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$= 4.01, S.D. = .98) และการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาน้อยที่สุด คือ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$= 3.88, S.D. = 1.17)

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

ระดับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลโคกเพชรพัฒนา อำเภอบำเหน็จณรงค์ จังหวัดชัยภูมิ มีประเด็นที่น่าสนใจที่นำมาอภิปรายผล ดังนี้ ประชาชนตำบลโคกเพชรพัฒนา มีความคิดเห็นต่อระดับปัจจัยในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลโคกเพชรพัฒนา อำเภอบำเหน็จณรงค์ จังหวัดชัยภูมิ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.95) โดยในด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (ค่าเฉลี่ย 4.01) สอดคล้องกับภัทรวรรธน์ วรเสฏฐ์ฐากูร, นพฤทธิ์ จิตรสายธาร, และวันชัย สุขตาม (2563) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลจังหวัดบุรีรัมย์ ผลการวิจัยพบว่า 1) ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดได้แก่ การมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลต่าง ๆ ในชุมชนเพื่อใช้ประกอบการพิจารณาตัดสินใจคัดเลือกกิจกรรมหรือโครงการที่เหมาะสมสำหรับการพัฒนาตามแผนพัฒนาตำบล รองลงมาได้แก่ การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลและได้ร่วมคิดและกำหนดแนวทางการพัฒนา เพื่อแก้ไขลดปัญหาของท้องถิ่นและด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดได้แก่ การร่วมประชุมองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อเสนอปัญหาความต้องการของท้องถิ่นและการมีส่วนร่วมในการแสดงความเห็นคัดค้านหรือโต้แย้งอย่างมีเหตุผลเมื่อคณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนาตำบลตัดสินใจเลือกโครงการที่ไม่ตรงกับการพัฒนา 2) ด้านการมีส่วนร่วมในวางแผนจัดลำดับความสำคัญของปัญหาโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดได้แก่ การมีส่วนร่วมในการจัดเตรียมข้อมูลเบื้องต้นเพื่อประกอบการวิเคราะห์ จัดลำดับความสำคัญของปัญหารองลงมาได้แก่ การมีส่วนร่วมในการเข้าประชุมเพื่อร่วมในการวางแผนการพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลและข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดได้แก่ การมีส่วนร่วมในการกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลและมีส่วนร่วมในการปรึกษาหารือและพิจารณาโครงการต่าง ๆ ที่อาจเกิดปัญหาตามแผนพัฒนาตำบล 3) ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดได้แก่ มีส่วนร่วมในการดูแลสาธารณะประโยชน์ของชุมชนและมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมภายในชุมชนรองลงมาได้แก่ การมีส่วนร่วมดำเนินการทำกิจกรรมการพัฒนาชุมชนที่องค์การบริหารส่วนตำบลจัดขึ้นในชุมชน และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดได้แก่ การมีส่วนร่วมในการบริจาคเงินและสิ่งของเพื่อช่วยเหลือการดำเนินงานขององค์การบริหาร

ส่วนตำบลและการมีส่วนร่วมในการเชิญชวนให้คนในชุมชนเข้าร่วมปฏิบัติงานในการจัดทำแผนการพัฒนาตำบล 4) ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ การดำเนินโครงการกิจกรรมของ องค์การบริหารส่วนตำบล มีการประเมินผลความคุ้มค่าของแผนจากงบประมาณที่ใช้รองลงมาได้แก่ มีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนแสดงความคิดเห็นกับเจ้าหน้าที่หรือคณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนาตำบลในงานด้านการพัฒนาเพื่อปรับปรุงกิจกรรมหรือโครงการต่าง ๆ ให้ความเหมาะสมกับตำบลและข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดได้แก่ ร่วมประชุมในการสรุปผลการดำเนินงานติดตามวิเคราะห์ ผลกระทบของโครงการกิจกรรมที่เกิดขึ้นในองค์การบริหารส่วนตำบล และปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศ มีความคิดเห็นต่อระดับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลโคกเพชรพัฒนา อำเภอบำเหน็จณรงค์ จังหวัดชัยภูมิ ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐาน ทั้งนี้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2560 (มาตรา 3 วรรค 1) หลักการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิเสรีภาพ และความเสมอภาคของบุคคล จึงทำให้การรับรู้ของเพศชายและเพศชายไม่แตกต่างกัน แต่ปัจจัยส่วนบุคคลด้านอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน มีความคิดเห็นต่อระดับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลโคกเพชรพัฒนา อำเภอบำเหน็จณรงค์ จังหวัดชัยภูมิ แตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐาน ลักษณะด้านประชากรศาสตร์เป็นปัจจัยที่นักการตลาดนิยมนำมาใช้เป็นเกณฑ์ในการแบ่งส่วนตลาด เช่น เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ เป็นต้น บุคคลที่มีลักษณะทางประชากรศาสตร์ที่แตกต่างกัน ย่อมมีความคิด ทัศนคติ และพฤติกรรมที่แตกต่างกัน ตลอดจนปัจจัยส่วนบุคคลเป็นลักษณะที่สำคัญ และสถิติที่วัดได้ของประชากรและช่วยในการกำหนดตลาดเป้าหมาย ในขณะที่ลักษณะด้านจิตวิทยาและสังคม วัฒนธรรม ช่วยอธิบายถึงความคิดและความรู้สึกของกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งสามารถเข้าถึงและมีประสิทธิผลต่อการกำหนดตลาดเป้าหมาย ส่งผลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อที่มีแนวโน้มสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดในความสัมพันธ์เชิงเหตุและผล ในขณะเดียวกันลักษณะทางด้านประชากรศาสตร์ เป็นเรื่องของความหลากหลายด้านภูมิหลังของบุคคล เช่น เพศ อายุ สถานภาพ ลักษณะโครงสร้างของร่างกาย ความอาวุโสในการทำงาน เป็นต้น และรวมถึงการเชื่อมต่อของภูมิหลังของบุคคลกับสภาพแวดล้อมต่าง ๆ เช่น อาชีพ ระดับรายได้ ระดับการศึกษา เป็นผลรวมทำให้สามารถใช้ประเด็นดังกล่าวในการศึกษาเชื่อมต่อถึงผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นในงานวิจัยทางธุรกิจที่เกิดขึ้นกับพนักงานหรือบุคลากรในระดับต่าง ๆ ซึ่งมีลักษณะพฤติกรรมการแสดงออกที่แตกต่างกัน โดยมีสาเหตุมาจากความแตกต่างทางด้านประชากรศาสตร์หรือภูมิหลังของบุคคลนั้น ซึ่งสอดคล้องกับลัดดาวรรณ นนปะติ และวัลลภ รัฐฉัตรานนท์ (2559) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น : กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลวัดละมุด อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม ผลการวิจัยพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ตามปัจจัยคุณลักษณะ พบว่า ปัจจัยส่วน

บุคคลด้านเพศ อายุ อาชีพ ระยะเวลาที่มีภูมิลำเนาในพื้นที่ รายได้ มีผลต่อระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นในระดับที่แตกต่างกัน ส่วนปัจจัยด้านการศึกษาไม่มีผลต่อระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น และการรับรู้ข้อมูลในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นมีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ทั้งนี้กำหนดความเชื่อมั่นไว้ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 องค์การบริหารส่วนตำบลโคกเพชรพัฒนา ควรให้ความสำคัญด้านทัศนคติ ในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลโคกเพชรพัฒนา อำเภอบำเหน็จณรงค์ จังหวัดชัยภูมิ

1.2 องค์การบริหารส่วนตำบลโคกเพชรพัฒนา ควรให้ความสำคัญด้านการปฏิบัติการ ในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลโคกเพชรพัฒนา อำเภอบำเหน็จณรงค์ จังหวัดชัยภูมิ

2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านอื่น ๆ ในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล

2.2 ควรเก็บรวบรวมข้อมูลเพิ่มเติมการวิจัยเชิงคุณภาพในการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างเพื่อให้ทราบรายละเอียดเชิงลึกและปัญหาต่าง ๆ มากขึ้น และสามารถนำไปวิเคราะห์พร้อมทั้งปรับปรุงแนวทางในการแก้ไขปัญหาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนา

เอกสารอ้างอิง (References)

กรมการปกครอง. (2547). *กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ องค์การบริหารส่วนตำบล.* กรุงเทพฯ: กระทรวงมหาดไทย.

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2548). *คู่มือการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น.* กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.

ภัทรวรรธน์ วรเสฏฐ์ฐากูร, นพฤทธิ์ จิตรสายธาร, และวันชัย สุขตาม. (2563). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลจังหวัดบุรีรัมย์. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.* 22(1), 119-133.

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560. (2560). *ฉบับพิมพ์ตามราชกิจจานุเบกษา.* กรุงเทพฯ: พิมพ์อักษร.

ลัดดาวรรณ นนปะติ และวัลลภ รัฐฉัตรานนท์. (2559). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น : กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลวัดละมุด อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม. *วารสารการบริหารปกครอง.* 5(2), 289-305.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. (2564). *การบริหารงานภาครัฐแบบมีส่วนร่วม.* สืบค้น 25 กรกฎาคม 2564 จาก https://www.opdc.go.th/content/Mjc4Nw

การพัฒนาผลิตภัณฑ์จากฐานทรัพยากรชุมชน เพื่อส่งเสริมการสร้างรายได้แก่ผู้ได้รับผลกระทบจากโควิด-19 ตำบลโคกกระชาย อำเภอครบุรี จังหวัดนครราชสีมา

Product Development from Community Resource Base to Promote Income Generation for People Affected by COVID-19 in Khok Krachai Subdistrict, Khon Buri District, Nakhon Ratchasima

ภมรย์ สกุลเลิศวัฒนา[1] พิชญา วรรณพงศ์เจริญ[2] บารมี วรรณพงศ์เจริญ[3]
Pamorn Sakullertwattana, Phitchaya Wannaphongcharoen, Baramee Wannaphongcharoen

บทคัดย่อ (Abstract)

งานวิจัยนี้มีเป้าหมายเพื่อส่งเสริมการสร้างรายได้แก่ผู้ได้รับผลกระทบจากโควิด-19 ด้วยการศึกษาฐานทรัพยากรและศักยภาพของชุมชน แล้วพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนที่สามารถสร้างรายได้ โดยใช้การวิจัยและพัฒนา (R&D) ด้วยเทคนิคการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Action Research) โดยให้กลุ่มเป้าหมายได้ร่วมวิเคราะห์ทรัพยากรและศักยภาพของตนเอง และชุมชน และพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน พื้นที่วิจัยคือตำบลโคกกระชาย อำเภอครบุรี จังหวัดนครราชสีมา ใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 60 คน กำหนดคุณสมบัติให้เป็นผู้อาศัยอยู่ในตำบลโคกกระชาย และได้รับผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรน่า (COVID-19) เก็บข้อมูลด้วย การจัดประชุมกลุ่มย่อย ประชุมเชิงปฏิบัติการ และการสัมภาษณ์ ผลการวิจัยสามารถสรุปตามวัตถุประสงค์ดังนี้ ข้อที่ 1) ฐานทรัพยากรชุมชนของตำบลโคกกระชาย สามารถแบ่งออกเป็น 5 หมวดหมู่ ได้แก่ ทรัพยากรธรรมชาติ ผลผลิตทางการเกษตร แหล่งท่องเที่ยว องค์ความรู้ และผลิตภัณฑ์ชุมชน ส่งผลให้ชุมชนมีจุดแข็งในด้านทรัพยากรที่หลากหลาย แต่ยังคงมีจุดอ่อนในด้านเงินทุนในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ และยังขาดองค์ความรู้ด้านการตลาด ข้อที่ 2) ผลการพัฒนาผลิตภัณฑ์ได้ผลิตภัณฑ์ชุมชนจำนวน 10 ชนิด ได้แก่ ผลิตภัณฑ์ขนมไทย พริกแกง ข้าวคั่ว ไม้กวาดทางมะพร้าว โคมไฟจากกะลามะพร้าว กล้วยฉาบ เผือก มันทอด ขนุนทอด ไส้กรอก สามารถสร้างยอดขายรวมทั้งสิ้น 178,315 บาท ซึ่งปัจจัยความสำเร็จในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ควรต้องมีทรัพยากร

Received: 2022-05-26 **Revised**: 2022-06-26 **Accepted**: 2022-06-30

[1] คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล Faculty of Business Administration, Vongchavalitkul University. Corresponding Author e-mail: pamorn_sak@vu.ac.th

[2] คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา Faculty of Management Science Nakhon Ratchasima Rajabhat University

[3] คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล Faculty of Business Administration, Vongchavalitkul University

ที่สำคัญ 2 ส่วน คือ การมีผลผลิตของตนเองที่สามารถนำมาแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ได้ หรือการมีองค์ความรู้เกี่ยวกับวิธีการและกระบวนการในการผลิต ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัยหน่วยงานภายนอกที่เกี่ยวข้องควรให้การสนับสนุนกลุ่มเป้าหมายด้วยการจัดฝึกอบรมเสริมทักษะและความรู้รวมถึงการผลักดันให้ผลิตภัณฑ์ชุมชนได้รับการรับรองมาตรฐาน และควรขยายตลาดไปยังภายนอกชุมชน ซึ่งช่วยให้สามารถจำหน่ายผลิตภัณฑ์ได้มากขึ้น นำไปสู่การสร้างรายได้อย่างมั่นคง
คำสำคัญ (Keywords): การพัฒนาผลิตภัณฑ์; ทรัพยากรชุมชน; ส่งเสริมการสร้างรายได้

Abstracts

This research aims to promote income generation for people affected by COVID-19. by studying the resource base and potential of the community. Then develop community products that can generate income. The research is using research and development (R&D) with community participatory action research techniques and collect data by focus group, workshop and interview. The target group to participate in the analysis of community resources and potential of themselves and develop community products. The research area was Khok Krachai Sub-district, Khon Buri District, Nakhon Ratchasima Province. A sample of 60 people was used to determine the qualifications to be residents of Khok Krachai Subdistrict. and has been affected by the corona virus (COVID-19) epidemic situation. The results of the research can be summarized as follows: 1) Community resource base of Khok Krachai Sub-district can be divided into 5 categories: natural resources, agricultural products, Tourist attractions, knowledge and community products. That gives the community has strengths in various resources. But there are still weaknesses in product development funding and also lack of marketing knowledge. 2) Product development results: 10 types of community products, namely Thai dessert products, curry paste, roasted rice, coconut broom Lamps made from coconut shells, banana chips, taro, fried potatoes, fried jackfruit, and sausages. Can generate total sales of 178,315 baht. The success factor in product development should have two important resources, namely having their own products that can be processed into products or having knowledge of methods and processes in production. Recommendations based on research findings, relevant external agencies should support the target group by providing training to enhance skills and knowledge, as well as pushing for community products to be accredited. and should expand the market to outside the community This allows for more products to be sold. leading to a stable income

Keywords: Product Development; Community Resource; Income Generation

บทนำ (Introduction)

จากการส่งเสริมของรัฐบาลในการพัฒนาชุมชนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว ผ่านการดำเนินงานของสำนักงานพัฒนาชุมชน โดยตำบลโคกกระชายได้รับการคัดเลือกให้เป็นชุมชนต้นแบบเข้าร่วมโครงการ จากความพร้อมด้านภูมิศาสตร์และแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ทั้งทางธรรมชาติและด้านวัฒนธรรมที่เอื้อต่อการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวชุมชน โดยตำบลโคกกระชายนั้นประกอบด้วยพื้นที่ที่อยู่อาศัย พื้นที่ทำกิน และเขตป่าสงวนแห่งชาติและเขตอุทยานแห่งชาติทับลาน มีความอุดมสมบูรณ์ของป่าไม้เป็นแหล่งก่อให้เกิดสมุนไพรหลายชนิด อีกทั้งยังเป็นพื้นที่ต้นน้ำลำแชะซึ่งไหลผ่านหมู่บ้านต่าง ๆ ของตำบลโคกกระชายและตำบลอื่น ๆ อีกหลายหมู่บ้าน ส่งผลให้ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก จึงกล่าวได้ว่าตำบลโคกกระชายนั้นเป็นพื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์ด้วยทรัพยากรธรรมชาติแห่งหนึ่งในจังหวัดนครราชสีมา ที่ประกอบด้วยทรัพยากรธรรมชาติและแหล่งท่องเที่ยว ที่ช่วยสร้างงานให้แก่คนในชุมชนและพัฒนาอาชีพได้อย่างหลากหลาย จึงทำให้มีการส่งเสริมพัฒนาอาชีพจากหน่วยงานต่าง ๆ อย่างต่อเนื่องจึงทำจนชุมชนเกิดความเข้มแข็งและกระตือรือร้นในการพัฒนาตลอดเวลา

แต่ด้วยสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรน่า (COVID-19) ในช่วงที่ผ่านมา ได้ส่งผลกระทบต่อชาวบ้านในชุมชนในแง่มุมที่แตกต่างกันไป ดังนี้ ผู้ประกอบการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ได้น้อยลงเนื่องจากพึ่งพาการท่องเที่ยวเป็นหลัก กลุ่มเกษตรกรได้รับผลกระทบจากราคาสินค้าเกษตรตกต่ำ และภัยแล้ง ผู้รับจ้างทั่วไปขาดรายได้จากการจ้างงาน นักเรียนนักศึกษา ได้รับผลกระทบต่อเนื่องจากการขาดรายได้ของผู้ปกครอง นอกจากนั้นยังเกิดผลกระทบด้านการถูกเลิกจ้างหรือไม่สามารถประกอบอาชีพได้ของผู้ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่อื่น จนต้องเดินทางกลับมายังภูมิลำเนาเพื่อลดค่าใช้จ่ายและหารายได้ยังชีพระหว่างที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาด ด้วยการรับจ้างหรือทำเกษตรกรรม จากการวิเคราะห์ปัญหาและสภาพแวดล้อมของชุมชน ผู้วิจัยได้เล็งเห็นถึงโอกาสที่ช่วยให้ชุมชนผ่านพ้นวิกฤตในครั้งนี้ แนวทางหนึ่งคือการสร้างรายได้จากการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนภายใต้ทรัพยากรที่หลายหลายของชุมชนเอง เพื่อสร้างรายได้ให้แก่คนในชุมชนและเกิดการหมุนเวียนของเศรษฐกิจชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ กระทรวงมหาดไทย (2560) ที่มีนโยบายที่มุ่งมั่นจะสร้างความเจริญและยกระดับความเป็นอยู่ของคนในชนบทให้ดีขึ้นและยั่งยืน โดยการสร้างงานภายใต้กระบวนการผลิตที่เน้นการใช้วัตถุดิบ หรือทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่น มาผสมผสานกับภูมิปัญญา และนำมาพัฒนาให้เป็นผลิตภัณฑ์ที่มีคุณค่า มีจุดเด่น และมีรูปแบบการใช้งานเข้ากับยุคสมัย เป็นที่ยอมรับของคนทั้งในและต่างประเทศ

ซึ่งในปัจจุบันผลิตภัณฑ์จากภูมิปัญญาท้องถิ่นได้รับความสนใจจากผู้บริโภคมากขึ้น แต่ก็ส่งผลให้เกิดการแข่งขันในตลาดที่สูงขึ้นตาม โดยส่วนใหญ่มุ่งเน้นพัฒนาผลิตภัณฑ์ของแต่ละท้องถิ่นให้มีคุณภาพและสามารถตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคในทิศทางที่ดีขึ้น (กรมวิทยาศาสตร์บริการ, 2555) แต่กลับพบว่าผลิตภัณฑ์ส่วนใหญ่ยังมีปัญหาทางด้านรูปแบบผลิตภัณฑ์ยังไม่เป็นที่

ต้องการของผู้บริโภค ดังนั้นการออกแบบผลิตภัณฑ์จึงเป็นส่วนสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาคุณภาพของผลิตภัณฑ์ชุมชน (ทวีศักดิ์ สาสงเคราะห์, 2551)

จากสถานการณ์ที่เกิดขึ้นนั้น การดำเนินโครงการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากฐานทรัพยากรชุมชนเพื่อส่งเสริมการสร้างรายได้แก่ผู้ที่ได้รับผลกระทบจาก Covid-19 ตำบลโคกกระชาย อำเภอครบุรี จังหวัดนครราชสีมา จึงมุ่งเน้นการนำองค์ความรู้และทักษะเกี่ยวกับ การพัฒนาผลิตภัณฑ์ การเป็นผู้ประกอบการ รวมถึงการจัดจำหน่าย เข้ามาส่งเสริมการสร้างรายได้จากผลิตภัณฑ์ชุมชน เพื่อแก้ไขปัญหาและส่งเสริมชาวบ้านในพื้นที่ตำบลโคกกระชายให้มีรายได้เพิ่มขึ้นและสามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

1) เพื่อศึกษาฐานทรัพยากรและศักยภาพของชุมชน ตำบลโคกกระชาย อำเภอครบุรี จังหวัดนครราชสีมา

2) เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์จากฐานทรัพยากรของชุมชน ตำบลโคกกระชาย อำเภอครบุรี จังหวัดนครราชสีมา

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. รูปแบบการวิจัย งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (R&D) โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) เป็นหลัก พื้นที่วิจัยคือตำบลโคกกระชาย อำเภอครบุรี จังหวัดนครราชสีมา โดยเป็นการศึกษาถึงทรัพยากร และศักยภาพของชุมชนที่สามารถนำมาใช้ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ ด้วยเทคนิคการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Action Research) โดยให้กลุ่มเป้าหมายได้ร่วมวิเคราะห์ทรัพยากรและศักยภาพของตนเองและชุมชน รวมถึงการร่วมพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนตามความถนัดและฐานทรัพยากรของกลุ่มเป้าหมายเอง และเปิดโอกาสให้กลุ่มเป้าหมายได้ทดลองสร้างรายได้จากผลิตภัณฑ์ชุมชนที่ได้พัฒนาขึ้น

2. กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยใช้การคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) กำหนดคุณสมบัติให้กลุ่มตัวอย่างต้องเป็นผู้อาศัยอยู่ในตำบลโคกกระชาย และได้รับผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรน่า (COVID-19) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 60 คน จำแนกตามกลุ่มอาชีพต่าง ๆ ดังนี้ รับจ้างทั่วไป 11 คน ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว 15 คน เกษตรกรรม 27 คน และนักเรียน/นักศึกษา 6 คน เพื่อเป็นผู้ให้ข้อมูลหลักเกี่ยวกับ ทรัพยากร และศักยภาพของชุมชน และร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนตามความถนัดและฐานทรัพยากรของตนเอง

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การวิจัยครั้งนี้ใช้เครื่องมือที่หลากหลายในการเก็บรวบรวมข้อมูลในแต่ละช่วงของการดำเนินโครงการ ดังนี้ 1) แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง ใช้เก็บข้อมูลจากการจัดประชุมกลุ่มย่อย (Focus group) เพื่อระดมความคิดเห็นจากกลุ่มเป้าหมาย และรวบรวมรายละเอียดข้อมูลเชิงพื้นที่ 2) แบบประเมินผลการเข้าร่วมโครงการ ใช้ประเมินกลุ่มเป้าหมายถึง

สถานการณ์ปัจจุบันที่เปลี่ยนแปลงหลังจากเข้าร่วมโครงการ รวมถึงความต้องการในการสนับสนุนในอนาคตเพื่อให้สามารถจำหน่ายผลิตภัณฑ์ชุมชนนได้อย่างยั่งยืน 3) แบบบันทึกการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลปัญหา อุปสรรค และผลของการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากฐานทรัพยากรชุมชน โดยสร้างข้อคำถามจากการทบทวนแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) แล้วทำการตรวจสอบข้อมูลที่ได้ด้วยวิธีการตรวจสอบแบบสามเส้า (Triangulation) หลังจากนั้นทำการสังเคราะห์ สรุปข้อมูล แล้วเขียนบรรยายเชิงพรรณนา มุ่งเน้นการสรุปข้อมูลทรัพยากรและศักยภาพของชุมชน ที่สามารถนำมาพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ชุมชน

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (R&D) ที่ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) ด้วยเทคนิคการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Action Research) ด้วยวิธีการเก็บรวบรวมข้ออมูลดังนี้

4.1 การจัดประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group) เก็บข้อมูลด้วยแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง เพื่อรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมายเกี่ยวกับทรัพยากรและศักยภาพในชุมชน ที่สามารถนำมาพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ชุมชนได้

4.2 ประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) ใช้การร่วมระดมสมองจากกลุ่มเป้าหมายเพื่อหาแนวทางในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ และรูปแบบของผลิตภัณฑ์ชุมชนที่สอดคล้องกับทรัพยากรของกลุ่มเป้าหมาย และให้กลุ่มเป้าหมายได้ทดลองทำผลิตภัณฑ์ชุมชนที่ได้จากการวิเคราะห์และออกแบบร่วมกัน เพื่อทดลองจำหน่ายในช่วงระยะเวลาดำเนินโครงการ

4.3 การสัมภาษณ์ (In depth Interview) เพื่อเก็บข้อมูลในเชิงลึกเกี่ยวกับผลของการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากฐานทรัพยากรชุมชน ปัญหาและอุปสรรคของกลุ่มเป้าหมาย รวมถึงความต้องการในการสนับสนุนเพิ่มเติมในอนาคต เพื่อให้สามรถสร้างรายได้อย่างยั่งยืนจากการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ชุมชน

5. การวิเคราะห์ข้อมูล การวิจัยครั้งนี้ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลทั้งเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ โดยมีการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

5.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) แล้วทำการตรวจสอบข้อมูลที่ได้ด้วยวิธีการตรวจสอบแบบสามเส้า (Triangulation) และการวิเคราะห์ SWOT (SWOT Analysis) เพื่อสรุปและวิเคราะห์ข้อมูลทรัพยากรและศักยภาพของชุมชน การพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนของกลุ่มเป้าหมาย จากนั้นจึงทำการสังเคราะห์ สรุปข้อมูล แล้วเขียนบรรยายเชิงพรรณนา

5.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ร้อยละ (Percentage) ในการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มเป้าหมาย และข้อมูลจากแบบประเมินการเข้าร่วมโครงการของกลุ่มเป้าหมาย

ผลการวิจัย (Research Results)

ผลสำรวจฐานทรัพยากรและศักยภาพของชุมชน

ผลการสำรวจและวิเคราะห์ทรัพยากรและศักยภาพของชุมชน จากการจัดประชุมกลุ่มย่อย กลุ่มเป้าหมายจำนวน 60 คน แบ่งการสรุปข้อมูลออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ 1. ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มเป้าหมาย 2. ข้อมูลทรัพยากรชุมชน และ 3. การวิเคราะห์ SWOT เพื่อหาแนวทางในส่งเสริมการสร้างรายได้จากผลิตภัณฑ์ชุมชน

ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มเป้าหมาย พบว่า เป็นเพศหญิง จำนวน 84 คน (ร้อยละ 73.33) เพศชาย จำนวน 16 คน (ร้อยละ 26.67) กลุ่มเป้าหมายมีอายุเฉลี่ย 53.67 ปี มีรายได้เฉลี่ย 4,316.67 บาท/เดือน ในด้านผลกระทบที่ได้รับจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 กลุ่มป้าหมายได้รับผลกระทบจากการขายของได้น้อยลง รายได้ลดลง มากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 30 รองลงมาคือ ชั่วโมงการทำงานลดลง รายได้ลดลง คิดเป็นร้อยละ 25 ตกงานแต่ยังมีอาชีพเสริม คิดเป็นร้อยละ 16.67 ชั่วโมงทำงานใกล้เคียงแต่รายได้ลดลง คิดเป็นร้อยละ 11.67 ลำดับสุดท้ายคือ ผลกระทบด้านการตกงานไม่มีอาชีพ และรายได้ของครอบครัวลดลง คิดเป็นร้อยละ 8.33 เท่ากันทั้งสองสาเหตุ สำหรับองค์ความรู้และทักษะของกลุ่มเป้าหมายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน พบว่า กลุ่มเป้าหมายมีความรู้ในการทำขนม เช่น ขนมไทย เบเกอรี่ ข้าวหมาก การแปรรูปอาหาร เช่น การทำปลาร้า พริกแกง พริกป่น ไส้กรอกสมุนไพร การแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร และงานหัตถกรรม

ส่วนที่ 2 ฐานทรัพยากรชุมชนของตำบลโคกกระชาย แบ่งออกเป็น 5 หมวดหมู่ ได้แก่ ทรัพยากรธรรมชาติ ผลผลิตทางการเกษตร แหล่งท่องเที่ยว องค์ความรู้ และผลิตภัณฑ์ชุมชน แต่ละหมวดหมู่มีรายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงรายละเอียดของทรัพยากรชุมชนตำบลโคกกระชาย

หมวดหมู่	รายละเอียด
ทรัพยากรธรรมชาติ	- มีเนื้อที่ประมาณ 357 ตารางกิโลเมตรหรือ 223,125 ไร่เป็นที่ทำกิน จำนวนประมาณ 41,420 ไร่ เป็นที่อยู่อาศัย 3,535 ไร่ - เขตป่าสงวนแห่งชาติและเขตอุทยานแห่งชาติทับลาน เป็นพื้นที่ต้นน้ำลำแชะ เขื่อนลำแชะ
แหล่งท่องเที่ยว	- สถานที่ท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียง ได้แก่ สะพานไม้ 100 ปี ท่าแพ-ท่าเรือบ้านมาบกราด และน้ำตกวังเต่าที่เป็นส่วนหนึ่งของอุทยานแห่งชาติทับลาน
ผลผลิตทางการเกษตร	- ผลผลิตจากการทำเกษตรกรรม เช่น ข้าว ขนุน กล้วย และสมุนไพร - ผลผลิตจากการทำประมงจากเขื่อนลำแชะ
องค์ความรู้	- องค์ความรู้เกี่ยวกับสมุนไพร การแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร การทำอาหารและขนม งานจักรสานและงานฝีมือ
ผลิตภัณฑ์ชุมชน	- ผลิตภัณฑ์จากสมุนไพร เช่น ยาหม่อง น้ำมันเหลือง

	- งานหัตถกรรมต่างๆ เช่น การทำไม้กวาด การทำเปลจากไม้ไผ่ - การแปรรูปอาหารจากวัตถุดิบในท้องถิ่น เช่น การทำปลาร้า

จากการจัดประชุมกลุ่มย่อยเพื่อสำรวจทรัพยากรและศักยภาพของชุมชน พบว่า ชุมชนโคกกระชายมีทรัพยากรทางธรรมชาติที่โดเด่นในด้านความอุดมสมบูรณ์ทางธรรมชาติ ทั้งพื้นที่ป่าสงวนและเขตอุทยานแห่งชาติทับลาน และเขื่อนลำแชะ ส่งผลให้พื้นที่มีผลผลิตทางการเกษตรที่หลากหลายทั้ง อ้อย ข้าวโพด มันสำปะหลัง ผลไม้ รวมถึงผลผลิตจากการทำประมงในเขื่อนลำแชะ ในด้านทรัพยากรทางการท่องเที่ยวนั้น มีแหล่งท่องเที่ยวที่มีความหลากหลาย ได้แก่ น้ำตกวังเต่าที่อยู่ในบริเวณเขื่อนลำแชะ และแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่มีชื่อเสียง ได้แก่ สะพานไม้ 100 ปี สะพานเก่าแก่ที่ทอดยาวผ่านทุ่งนา และองค์ความรู้ ทั้งจากที่สืบทอดต่อกันมาในพื้นที่ หรือการได้รับการอบรมจากหน่วยงานภายนอก เช่น การแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร การทำอาหาร รวมถึงงานหัตถกรรม ซึ่งกลุ่มเป้าหมายบางรายได้ใช้องค์ความรู้เหล่านี้ในการพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ชุมชนที่หลากหลาย เช่น องค์ความรู้ในการแปรรูปและเพิ่มมูลค่าผลผลิตทางการเกษตร ทั้งหมดล้วนเป็นทรัพยากรที่สำคัญที่สามารถนำมาใช้ในการพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ชุมชนต่อไปได้

ส่วนที่ 3 การวิเคราะห์ SWOT จากข้อมูลฐานทรัพยากรและศักยภาพของชุมชน และจัดทำ TOWS Matrix เพื่อหาช่องทางในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน ที่นำไปสู่การสร้างรายได้ให้แก่ผู้ได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโรคโควิด- 19 ผลการวิเคราะห์เป็นดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงผลการวิเคราะห์ SWOT และ TOWS Matrix

	จุดแข็ง (S) - ชุมชนมีผลผลิตทางการเกษตรที่หลากหลาย - มีองค์ความรู้ที่สามารถใช้พัฒนาผลิตภัณฑ์ได้ - มีแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียง	**จุดอ่อน (W)** - กลุ่มเป้าหมายขาดเงินทุนในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ - กลุ่มเป้าหมายขาดองค์ความรู้ด้านการตลาด
โอกาส (O) - ชุมชนได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอกอย่างต่อเนื่อง - หน่วยงานภาครัฐมีการส่งเสริมผลิตภัณฑ์ชุมชน	**(SO)** - การนำทรัพยากรชุมชนที่มีมาเป็นหลักในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน	**(WO)** - การรวมกลุ่มเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน และจำหน่าย
อุปสรรค (T) - นักเที่ยวลดลง	**(ST)** - การการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน	**(WT)** - การส่งเสริมความรู้ด้าน

- ผลิตภัณฑ์ชุมชนในตลาดมีความคล้ายคลึงกัน	ให้มีความแตกต่างโดยใช้ทรัพยากรในพื้นที่ เพื่อขยายไปยังตลาดภายนอก	การตลาดเพื่อสร้างความแตกต่างแก่ผลิตภัณฑ์ชุมชน

จากการจัดกิจกรรมประชุมกลุ่มย่อย โดยเปิดโอกาสให้กลุ่มเป้าหมายได้มีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ SWOT และทำ TOWS Matrix กลุ่มเป้าหมายมีความคิดเห็นตรงกันว่าชุมชนมีจุดแข็งในด้านทรัพยากรที่หลากหลายทั้งผลผลิตทางการเกษตร แหล่งท่องเที่ยว และองค์ความรู้ ที่สามารถนำมาพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ชุมชนที่มีจุดเด่นได้ แต่กลุ่มเป้าหมายได้วิเคราะห์ว่ายังคงมีจุดอ่อนในด้านเงินทุนในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ และยังขาดองค์ความรู้ด้านการตลาด เช่น การออกแบบผลิตภัณฑ์ การตั้งราคาขาย การคำนวณต้นทุน และช่องทางการจำหน่าย แต่เนื่องจากหน่วยงานภาครัฐยังคงส่งเสริมผลิตภัณฑ์ชุมชนอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งชุมชนได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงภายนอกอยู่เสมอ ซึ่งถือเป็นโอกาสในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ ในด้านอุปสรรคกลุ่มเป้าหมายเห็นว่า สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ยังคงเป็นอุปสรรคหลัก และอีกอุปสรรคสำคัญที่จะส่งผลต่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์คือ ผลิตภัณฑ์ชุมชนในตลาดส่วนใหญ่มีความคล้ายคลึงกัน ขาดความแตกต่างที่ชัดเจน ซึ่งจะส่งผลต่อความสำเร็จของผลิตภัณฑ์ชุมชนที่นำเสนอสู่ตลาด

หลังจากทำการวิเคราะห์ SWOT แล้ว กลุ่มป้าหมายได้ร่วมกันนำเสนอกลยุทธ์ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนผ่านการจัดทำ TOWS Matrix พบว่า เมื่อนำจุดแข็งที่มีมารวมกับโอกาส (SO) ได้กลยุทธ์การนำทรัพยากรที่มีในชุมชนมาเป็นหลักในการพัฒนาผลติภัณฑ์ชุมชน เช่น การนำผลผลิตทางการเกษตรมาแปรรูป การทำของที่ระลึกเพื่อจำหน่ายในแหล่งท่องเที่ยว การทำชิ้นงานหัตถกรรมจากวัตถุดิบในท้องถิ่น เป็นต้น เมื่อพิจารณาจุดอ่อนร่วมกับโอกาส (WO) ได้เสนอกลยุทธ์การรวมกลุ่มในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ เพื่อแก้ปัญหาการขาดแคลนเงินทุนของกลุ่มเป้าหมาย โดยใช้กระบวนการกลุ่มเป็นกลไกในการขับเคลื่อน ด้วยการนำเงินทุนมารวมกัน การร่วมกันผลิต และการมีส่วนร่วมในการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ สำหรับการพิจารณาจุดแข็งร่วมกับอุปสรรค (ST) ได้กลยุทธ์การพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีความแตกต่าง โดยการใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นมาสร้างจุดเด่น เพื่อสร้างโอกาสในการจัดจำหน่าย และสุดท้ายการพิจารณาจุดอ่อนร่วมกับอุปสรรค (WT) ได้กลยุทธ์การส่งเสริมความรู้ทางด้านการตลาด เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายสามารถพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่มีความแตกต่าง และนำเสนอออกสู่ตลาดได้

การพัฒนาผลิตภัณฑ์จากฐานทรัพยากรชุมชน

การพัฒนาผลิตภัณฑ์จากฐานทรัพยากรของชุมชน ตำบลโคกกระชาย อำเภอครบุรี จังหวัดนครราชสีมา ใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของชุมชนในการดำเนินงาน โดยกลุ่มเป้าหมายมีส่วนร่วมในการเลือกผลิตภัณฑ์ที่ต้องการพัฒนา การออกแบบผลิตภัณฑ์ การทดลองผลิตและจำหน่ายผลิตภัณฑ์เพื่อสร้างรายได้ โดยอาศัยกลยุทธ์ที่ได้จากการวิเคราะห์มาเป็นแนวทางในการดำเนินงาน ผลการพัฒนาผลิตภัณฑ์แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ 1. รูปแบบผลิตภัณฑ์จากฐานทรัพยากรชุมชน 2. ผลการทดลองจำหน่ายผลิตภัณฑ์ชุมชนที่พัฒนาขึ้น และ 3. การติดตามและประเมินผลการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน

1. รูปแบบผลิตภัณฑ์จากฐานทรัพยากรชุมชน การจัดประชุมเชิงปฏิบัติการการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากฐานทรัพยากรชุมชน เริ่มต้นจากกระบวนการค้นหาความต้องการในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ โดยให้กลุ่มเป้าหมายได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ซึ่งกลุ่มเป้าหมายส่วนใหญ่มีความเห็นว่าต้องการนำทรัพยากรหรือวัตถุดิบที่มีในท้องถิ่นมาทำให้เกิดมูลค่าเพิ่ม และต้องการทำให้เกิดเป็นอาชีพเสริม ในการค้นหารูปแบบผลิตภัณฑ์กลุ่มเป้าหมายได้ทำการรวมกลุ่มผู้ที่มีทรัพยากรคล้ายกันและมีความต้องการในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ร่วมกัน เพื่อแก้ปัญหาด้านการขาดแคลนเงินทุน และแรงงานในการผลิต โดยกระบวนการในการทดลองพัฒนาผลิตภัณฑ์ ผู้วิจัยใช้รูปแบบการประชุมเชิงปฏิบัติการ โดยแบ่งกลุ่มเป้าหมายออกเป็นกลุ่มย่อยตามกลุ่มผลิตภัณฑ์ เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายได้ร่วมกันกำหนดรูปแบบผลิตภัณฑ์ บรรจุภัณฑ์ คุณภาพผลิตภัณฑ์ การกำหนดราคา และการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ โดยผู้วิจัยช่วยให้คำแนะนำและส่งเสริมองค์ความรู้ที่จำเป็นต่อการพัฒนา เช่น องค์ความรู้ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ องค์ความรู้ด้านการตลาด ผลการทดลองพัฒนาได้ผลิตภัณฑ์สามารถแบ่งได้จำนวน 10 กลุ่ม แต่ละกลุ่มมีลักษณะ ดังนี้

- ผลิตภัณฑ์ปลาร้า ปลาส้ม กลุ่มเป้าหมายเลือกใช้ปลาที่ได้จากการทำประมงในเขื่อนลำแชะ ร่วมกับองค์ความรู้ในการหมักปลาร้า และทำปลาส้มที่กลุ่มเป้าหมายมี มาพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ปลาร้า และปลาส้ม โดยนำเสนอจุดเด่นการใช้วัตถุดิบที่เป็นปลาธรรมชาติ โดยผลิตภัณฑ์ปลาส้มนั้นกลุ่มเป้าหมายออกแบบให้ใช้การบรรจุแบบสุญญากาศ เพื่อความสะอาดและยืดอายุการเก็บรักษา ส่วนผลิตภัณฑ์ปลาร้ากลุ่มเป้าหมายมีแนวคิดการพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์น้ำปลาร้าบรรจุขวด

- ผลิตภัณฑ์กล้วยฉาบ เผือก มัน ขนุนทอด นำผลผลิตที่ได้จากการเพาะปลูกมาทำการแปรรูปเป็นขนมขบเคี้ยว โดยเฉพาะการนำขนุนมาแปรรูปซึ่งเป็นการแก้ปัญหาราคาผลผลิตที่ตกต่ำ โดยพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีรสชาติที่หลากหลาย และเลือกใช้บรรจุภัณฑ์รูปแบบถุง และแบบกระปุก เพื่อป้องกันการแตกหัก พร้อมทั้งติดตราสินค้าเพื่อช่วยสร้างการจดจำให้แก่ลูกค้า เนื่องจากมีผลิตภัณฑ์ที่ลักษณะคล้ายกันจำหน่ายอยู่ในพื้นที่ด้วย

- ผลิตภัณฑ์พริกแกง ข้าวคั่ว กลุ่มเป้าหมายเลือกใช้วัตถุดิบสมุนไพรที่เพาะปลูกในครัวเรือนและข้าวเป็นผลผลิตทางการเกษตรหลักที่มี แต่พริก กระเทียม และหอมแดง ที่เป็นวัตถุดิบหลักยังคงต้องซื้อจากภายนอกเนื่องจากไม่มีผลผลิตในพื้นที่ ทำการปรุงโดยใช้สูตรเฉพาะของตนเองทำให้ได้เครื่องแกงที่มีกลิ่นหอมเป็นเอกลักษณ์ และมีความสดใหม่ ไม่ใส่สารกันเสีย เลือกใช้บรรจุภัณฑ์รูปแบบกระปุกแทนการใช้ถุงพลาสติกแบบเดิม เพื่อความสะดวกต่อการใช้และเก็บรักษา

- กลุ่มไส้กรอกโบราณ ใช้ทรัพยากรหลักเป็นองค์ความรู้ในการทำไส้กรอกทั้งส่วนผสมเครื่องปรุง และวิธีการทำ และมีการพัฒนาสูตรเพิ่มเติมทำให้ได้ผลิตภัณฑ์ไส้กรอกที่มีรสชาติหลายหลายมาขึ้น ทั้งรสชาติดั้งเดิม ไส้กรอกสมุนไพร และไส้กรอกลาบ และเพิ่มเติมรูปแบบการขายเป็นการบรรจุสุญญากาศขนาดบรรจุ ครึ่งกิโลกรัม และหนึ่งกิโลกรัม สำหรับลูกค้าที่ต้องการซื้อไปปรุงเอง หรือจำหน่ายต่อ ซึ่งบรรจุภัณฑ์ช่วยรักษาคุณภาพรองรับการขนส่งได้

- ผลิตภัณฑ์กระเป๋าผ้า กลุ่มเป้าหมายใช้องค์ความรู้ในการตัดเย็บในการแปรรูปเศษผ้าไหมที่เหลือจากการตัดชุดผ้าไหม มาตัดเย็บเป็นกระเป๋าผ้าใส่ของขนาดเล็ก สำหรับใส่กระดาษชำระ เศษ

เหรียญ หรือโทรศัพท์มือถือ ที่มีความสวยงามจากลวดลายของผ้าไหม แล้วบรรจุในซองพลาสติกเพื่อจำหน่าย

- ผลิตภัณฑ์พรมเช็ดเท้า กลุ่มเป้าหมายเคยผ่านการอบรมกับทอพรมเช็ดเท้าจากหน่วยงานพัฒนาชุมชน แต่ยังไม่เคยพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์เพื่อจำหน่าย จึงได้ใช้องค์ความรู้ที่มีในการผลิตพรมเช็ดเท้า โดยทำการรวมเงินกันในกลุ่มสมาชิกเพื่อซื้อเศษผ้ามาแบ่งกันตามสัดส่วน แล้วแยกกันผลิตและจำหน่าย กลุ่มเป้าหมายยังไม่มีการออกแบบบรรจุภัณฑ์ หรือตราสินค้าเพิ่มเติม

- ผลิตภัณฑ์จากสมุนไพร เป็นการรวมกลุ่มกันผู้มีความรู้เกี่ยวกับการทำผลิตภัณฑ์จากสมุนไพร กลุ่มเป้าหมายจึงเลือกพัฒนาผลิตภัณฑ์ตามความถนัดของตนเอง ได้เป็นผลิตภัณฑ์ยาหม่องและพิมเสนน้ำสมุนไพร ที่มีส่วนผสมของใบย่านางให้กลิ่นหอม มีสรรพคุณแก้อาการวิงเวียน บรรเทาอาการปวดจากแมลงสัตว์กัดต่อย และผลิตภัณฑ์น้ำมันเหลืองสกัดเย็น จากสูตรและวิธีการที่ถ่ายทอดมาในครอบครัว ใช้ทาบริเวณที่ปวดเมื่อยหรือระคายผิวจากแมลงกัดต่อย บรรจุในขวดแก้วแบบลูกกลิ้ง ใช้งานสะดวกทั้งการทาและการนวดบริเวณที่มีอาการ

- ผลิตภัณฑ์จักรสาน กลุ่มเป้าหมายมใช้องค์ความรู้ในการทำไม้กวาดมาผลิตไม้กวาดทางมะพร้าว โดยมีการเสริมแผ่นยางเพิ่มความแข็งแรงทำให้ไม้กวาดมีความทนทาน ซึ่งแตกต่างจากไม้กวาดทั่วไปในท้องตลาด วัสดุที่นำมาใช้หาได้ในพื้นที่ทั้งด้ามไม้ไผ่ และก้านมะพร้าว อีกหนึ่งผลิตภัณฑ์ที่กลุ่มเป้าหมายได้พัฒนาขึ้นคือโคมไปจากกะลามะพร้าว เป็นการนำวัสดุเหลือทิ้งมาสร้างมูลค่า ด้วยองค์ความรู้ด้านงานฝีมือ ได้เป็นโคมไฟสำหรับการประดับตกแต่ง

- ผลิตภัณฑ์ขนมไทย กลุ่มเป้าหมายส่วนใหญ่โดยเฉพาะผู้สูงอายุมีองค์ความรู้ในการทำขนมไทยพื้นบ้านเป็นทุนเดิมอยู่แล้ว จึงร่วมกันพัฒนาผลิตภัณฑ์ขนม โดยการนำวัตถุดิบที่หาได้จากท้องถิ่นมาใช่เป็นส่วนประกอบ และแลกเปลี่ยนเรียนรู้วิธีการทำร่วมกัน ได้เป็นผลิตภัณฑ์ขนมใส่ไส้ ขนมถั่วแปบ ขนมหม้อแกงโบราณ ขนมฟักบัวทอด ข้าวหมาก โดยกลุ่มเป้าหมายได้เสนอให้มีการนำขนมไทยมาจัดชุดอาหารว่างสำหรับจัดประชุมเสนอแก่หน่วยงานในท้องถิ่นเพื่อใช้ในการจัดอบรมหรือประชุมในโอกาสต่างๆ เป็นอีกหนึ่งช่องทางการจำหน่ายที่เพิ่มขึ้น

- ผลิตภัณฑ์ขนมอบจากกลุ่มนักเรียน เกิดจากลุ่มนักเรียนในพื้นที่ที่ต้องการพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อจำหน่ายสร้างรายได้แบ่เบาภาระของผู้ปกครอง จึงเลือกพัฒนาผลิตภัณฑ์ขนมอบได้แก่ คุกกี้ ขนมปังอบกรอบ เนื่องจากทางโรงเรียนมีความพร้อมในด้านอุปกรณ์ แต่ยังขาดองค์ความรู้ ผู้วิจัยจึงจัดหาผู้เชียวชาญในการสอนทำขนมมาถ่ายทอดความรู้ให้จนกระทั่งสามารถพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ขนม เพื่อวางจำหน่ายในร้านค้าภายในโรงเรียน และใช้เป็นอาหารว่างสำหรับการจัดประชุมของทางโรงเรียนในโอกาสต่างๆ

2. ผลการทดลองจำหน่ายผลิตภัณฑ์ชุมชนที่พัฒนาขึ้น จากการพัฒนามีผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการพัฒนาจนประสบความสำเร็จสามารถนำไปจำหน่ายได้ จำนวน 10 ชนิด ได้แก่ ผลิตภัณฑ์ขนมไทย พริกแกง ข้าวคั่ว ไม้กวาดทางมะพร้าว โคมไฟจากกะลามะพร้าว กล้วยฉาบ เผือก มันทอด ขนุนทอด ไส้กรอก สำหรับผลิตภัณฑ์ที่อยู่ระหว่างกระบวนการพัฒนายังไม่สามารถจำหน่ายได้ เช่น ผลิตภัณฑ์ปลาร้า ปลาส้ม กระเป๋าผ้า พรมเช็ดเท้า กระเป๋าผ้า ขนมอบ และผลิตภัณฑ์สมุนไพร

กระบวนการทดลองจำหน่ายผลิตภัณฑ์ชุมชน กลุ่มเป้าหมายทดลองวางจำหน่ายผลิตภัณฑ์ภายในชุมชนเป็นหลัก ด้วยการวางจำหน่ายหน้าบ้าน การฝากขายในร้านค้าในชุมชน การนำไปจำหน่ายยังตลาดนัด และอาศัยการบอกปากต่อปากในชุมชน ผลการทดลองจำหน่ายสามารถสร้างยอดขายรวมทั้งสิ้น 178,315 บาท โดยมีรายละเอียดแต่ละกลุ่มผลิตภัณฑ์เป็นดังนี้

1) กลุ่มเป้าหมายผลิตภัณฑ์ขนมไทย สมาชิกจำนวน 13 คน สร้างยอดขายจากการจำหน่ายขนมไทยรวม 47,290 บาท ในช่วงระยะเวลา 3 เดือน จากการจำหน่ายขนมไทยในชุมชน ตลาดนัด และการจัดชุดอาหารว่างให้หน่วยงานในท้องถิ่น คิดเป็นรายได้เฉลี่ย/คน/เดือน ประมาณ 1,213 บาท

2) กลุ่มเป้ามายผลิตภัณฑ์พริกแกง ข้าวคั่ว สมาชิกจำนวน 3 คน สร้างยอดขายรวม 22,720 บาท ในช่วงระยะเวลา 5 เดือน จากการจำหน่ายพริกแกงให้แก่คนชุมชน ตลาดนัด และฝากขายร้านค้าในชุมชน คิดเป็นรายได้เฉลี่ย/คน/เดือน ประมาณ 1,515 บาท

3) กลุ่มเป้าหมายผลิตภัณฑ์จักรสาน สมาชิกจำนวน 2 คน สร้างยอดขายจากการผลิตไม้กวาดทางมะพร้าว และโคมไฟกะลามะพร้าวจำหน่ายรวม 27,250 บาท ในช่วงระยะเวลา 5 เดือน จากการจำหน่ายให้แก่คนชุมชน โรงงานอุตสาหกรรมที่สั่งไปใช้งาน และพ่อค้า คิดเป็นรายได้เฉลี่ย/คน/เดือน ประมาณ 2,725 บาท

4) กลุ่มเป้ามายผลิตภัณฑ์กล้วยฉาบ เผือก มันทอด ขนุนทอด สมาชิกจำนวน 7 คน สร้างยอดขายรวม 21,995 บาท ในช่วงระยะเวลา 3 เดือน จากการจำหน่ายให้แก่คนชุมชน การขายผ่านช่องทางออนไลน์ ส่งขายไปยังลูกค้าต่างจังหวัด คิดเป็นรายได้เฉลี่ย/คน/เดือน ประมาณ 1,047 บาท

5) กลุ่มเป้ามายผลิตภัณฑ์ไส้กรอก สมาชิกจำนวน 8 คน สร้างยอดขายรวม 59,060 บาท ในช่วงระยะเวลา 6 เดือน จากการจำหน่ายให้แก่คนชุมชน ตลาดนัด การขายผ่านช่องทางออนไลน์ คิดเป็นรายได้เฉลี่ย/คน/เดือน ประมาณ 1,230 บาท

3. การติดตามและประเมินผลการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน กระบวนการติดตามและประเมินผลการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน ใช้การสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายเพื่อเก็บข้อมูลในเชิงลึกเพื่อสรุปผลการเปลี่ยนแปลงของกลุ่มเป้าหมาย ปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน รวมถึงความต้องการในการสนับสนุนเพิ่มเติมในอนาคต โดยเลือกตัวแทนกลุ่มเป้าหมายจากทุกกลุ่มผลิตภัณฑ์ กลุ่มละ 2 ราย เป็นผู้ให้ข้อมูล จากการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายถึง ผลเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น กลุ่มเป้าหมายได้แสดงความคิดเห็นว่าการเข้าร่วมโครงการช่วยให้ได้รับการพัฒนาทักษะใหม่ในด้านต่างๆ โดยเฉพาะทักษะด้านการเป็นผู้ประกอบการ เช่น การจำหน่ายสินค้า การผลิตสินค้า การคิดต้นทุนสินค้าอย่างง่าย และการบันทึกรายรับรายจ่าย ที่เกิดขึ้นจากกระบวนการพัฒนาผลิตภัณฑ์และการทดลองจำหน่าย นอกจากทักษะที่ได้รับการพัฒนาแล้ว ทัศนคติต่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนได้เปลี่ยนไปเช่นกัน จากเดิมกลุ่มเป้าหมายส่วนใหญ่เห็นว่าเป็นเรื่องไกลตัว เห็นว่าตนเองไม่สามารถพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อจำหน่ายได้ หรือมีความกังวลว่าผลิตมาแล้วจะสามารถจำหน่ายได้หรือไม่ เป็นการเห็นว่าตนเองมีศักยภาพสามารถพัฒนาผลิตภัณฑ์ได้ และสามารถสร้าง

รายได้เสริมจากการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ชุมชนได้ กลุ่มเป้าหมายจึงได้นำมาเป็นส่วนหนึ่งของการวางแผนชีวิตในอนาคต โดยตั้งเป้าหมายในการผลิตสินค้าจำหน่ายตามศักยภาพ ความพร้อม และทรัพยากรที่ตนเองมี เพื่อให้เกิดเป็นรายได้เสริมแก่ตนเองและครอบครัว โดยกลุ่มเป้าหมายที่มีอาชีพการทำการเกษตร การรับจ้าง และการค้าขาย ส่วนใหญ่ยังคงยึดอาชีพเดิมของตนเองเป็นหลักและใช้การจำหน่ายผลิตภัณฑ์ชุมชนเป็นการสร้างรายได้เสริมหลังจากมีเวลาว่างจากงานหลัก แต่มีกลุ่มเป้าหมายบางรายที่ผลิตสินค้าจำหน่ายเป็นอาชีพหลัก เช่น กลุ่มเป้าหมายผู้สูงอายุที่เริ่มทำขนมขายในหมู่บ้านสร้างรายได้ให้แก่ตนเองจากปกติที่ไม่มีรายได้

ในด้านปัญหา และอุปสรรค ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากฐานทรัพยากรชุมชน กลุ่มเป้าหมายได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา และอุปสรรคที่พบระหว่างการพัฒนาผลิตภัณฑ์ คือ การที่กลุ่มเป้าหมายบางรายไม่มีทรัพยากรในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ ไม่ว่าจะเป็นผลผลิตทางการเกษตร หรือองค์ความรู้ ซึ่งกลุ่มเป้าหมายแก้ไขปัญหาด้วยการรวมกลุ่มระหว่างผู้ที่มีทรัพยากรต่างกัน เช่น กลุ่มเป้าหมายที่มีเพียงผลผลิตรวมกลุ่มกับผู้ที่มีองค์ความรู้ที่ใช้ในการแปรรูป ช่วยให้สามารถพัฒนาผลิตภัณฑ์ได้สำเร็จ ในขณะที่การรวมกลุ่มช่วยแก้ปัญหาด้านการขาดทรัพยากร แต่กลับเกิดปัญหาในด้านการทำงานร่วมกัน เนื่องจากกลุ่มเป้าหมายแต่ละรายมีช่วงเวลาว่างไม่ตรงกัน การนัดรวมตัวกันทำได้ยาก จึงแก้ปัญหาด้วยการแบ่งหน้าที่รับผิดชอบกันในกลุ่ม โดยกลุ่มเป้าหมายส่วนหนึ่งรับผิดชอบการผลิต และอีกส่วนหนึ่งรับผิดชอบการจำหน่าย หรือบางผลิตภัณฑ์ใช้การแลกเปลี่ยนทรัพยากรกัน เช่น การจำหน่ายวัตถุดิบให้แก่สมาชิกในราคาถูก หรือการสอนสมาชิกในการผลิตสินค้า แล้วสมาชิกในกลุ่มต่างแยกกันผลิตและจำหน่าย ซึ่งช่วยแก้ไขปัญหาด้านเวลาที่ไม่ตรงกันได้ สำหรับอุปสรรคในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ กลุ่มเป้าหมายให้ความเห็นว่าการขาดแคลนเงินทุนเป็นอุปสรรคสำคัญในการพัฒนา การใช้กระบวนการรวมกลุ่มและระดมเงินทุนจากสมาชิกมีส่วนช่วยลดอุปสรรคลงได้เพียงเล็กน้อยเท่านั้น นอกจากนั้นยังมีอุปสรรคในด้านความพร้อมของอุปกรณ์ที่ใช้ในการผลิต กลุ่มเป้าหมายส่วนใหญ่ยังขาดแคลนอุปกรณ์ที่จำเป็นในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ จึงแก้ปัญหาด้วยการประยุกต์ใช้อุปกรณ์ที่มีอยู่ในการผลิตจึงสามารถพัฒนาผลิตภัณฑ์ได้ในรูปแบบที่จำกัดเท่านั้น

ในส่วนของการสนับสนุนที่กลุ่มเป้าหมายต้องการในอนาคต กลุ่มเป้าหมายต้องการการสนับสนุนในด้านความรู้เกี่ยวกับการทำการตลาด การขยายตลาดให้แก่ผลิตภัณฑ์ชุมชน เพื่อให้เป็นที่รู้จักแก่กลุ่มผู้บริโภคภายนอกชุมชน เนื่องจากกลุ่มเป้าหมายเห็นว่าการจำหน่ายผลิตภัณฑ์เพียงแค่ในชุมชนนั้นยังสร้างยอดขายได้น้อย หากสามารถจำหน่ายไปยังภายนอกชุมชนได้จะส่งผลให้มียอดขายเพิ่มขึ้น เกิดรายได้มากขึ้นซึ่งนำไปสู่ความยั่งยืนในอนาคตได้ และยังเป็นการช่วยประชาสัมพันธ์ให้คนภายนอกได้รู้จักชุมชนเพิ่มขึ้นด้วย นอกจากนั้นกลุ่มเป้าหมายยังต้องการการสนับสนุนอุปกรณ์การและองค์ความรู้ในการพัฒนาหรือต่อยอดผลิตภัณฑ์จากหน่วยงานต่างๆ เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

ผลการศึกษาการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากฐานทรัพยากรชุมชน เพื่อส่งเสริมการสร้างรายได้แก่ผู้ได้รับผลกระทบจากโควิด-19 ตำบลโคกกระชาย อำเภอครบุรี จังหวัดนครราชสีมา มีประเด็นที่นำมาอภิปรายดังนี้

1. ประเด็นการสำรวจและวิเคราะห์ฐานทรัพยากรด้วยการวิเคราะห์ SWOT ทำให้ทราบว่าชุมชนมีจุดแข็งในด้านทรัพยากรที่หลากหลายทั้งผลผลิตทางการเกษตร แหล่งท่องเที่ยว และองค์ความรู้ ซึ่งทรัพยากรเหล่านี้สามารถนำมาพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ชุมชนที่มีจุดเด่นได้ แต่ชุมชนยังมีจุดอ่อนในด้านเงินทุนในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ และยังขาดองค์ความรู้ด้านการตลาด เนื่องจากผู้ผลิตส่วนใหญ่เป็นชาวบ้านที่ทำการเกษตรเป็นอาชีพหลักจึงขาดประสบการณ์ในการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ และยังขาดการส่งเสริมความรู้จากหน่วยงานภายนอก ในขณะเดียวกันหน่วยงานภาครัฐยังคงส่งเสริมผลิตภัณฑ์ชุมชนอย่างต่อเนื่อง ซึ่งถือเป็นโอกาสในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ ในด้านอุปสรรคสำคัญคือ ผลิตภัณฑ์ชุมชนในตลาดส่วนใหญ่มีความคล้ายคลึงกัน ขาดความแตกต่างที่ชัดเจน ซึ่งจะส่งผลต่อความสำเร็จของผลิตภัณฑ์ชุมชนที่นำเสนอสู่ตลาด สอดคล้องกับบุรินทร์ เปล่งดีสกุล และภาคินี เปล่งดีสกุล (2561) ที่วิเคราะห์ว่าผลิตภัณฑ์มีจุดอ่อนในด้านความคล้ายคลึงกันในท้องถิ่นและกลุ่มวิสาหกิจขาดแคลนเงินทุนในการขยายเครื่องจักรและเครื่องมือ รวมถึงการไม่มีตราสินค้าและช่องทางการจำหน่ายก็เป็นจุดอ่อนที่สำคัญ แต่ยังคงมีโอกาสในด้านกระแสความนิยมของผลิตภัณฑ์ OTOP และยังคงได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐอยู่เสมอ และยังสอดคล้องกับผลการศึกษาของ พหล ศักดิ์คะทัศน์ และพุฒิสรรค์ เครือคำ (2561) ที่พบว่ากลุ่มผู้ผลิตสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์มักประสบปัญหาด้านการขาดงบประมาณและเงินทุนหมุนเวียน และปัญหาด้านการไม่สถานที่จำหน่ายประจำ ขาดการขยายตลาด สภาพการแข่งขันสูงนำไปสู่การลอกเลียนแบบสินค้ากันเองในตลาด

2. ประเด็นการนำกลยุทธ์ที่ได้จากการวิเคราะห์มาใช้พัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน กลุ่มเป้าหมายได้ประยุกต์ใช้กลยุทธ์ทั้ง 4 ด้านร่วมกันอย่างเหมาะสม ทำให้สามารถพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนได้จำนวน 10 ประเภท ซึ่งการพัฒนานั้นมาจากการใช้จุดแข็งที่มีในชุมชนจึงทำให้ผลิตภัณฑ์มีเอกลักษณ์เฉพาะท้องถิ่น นอกจากนั้นในระหว่างกระบวนการพัฒนากลุ่มเป้าหมายได้ร่วมกันกำหนดรูปแบบผลิตภัณฑ์ บรรจุภัณฑ์ คุณภาพผลิตภัณฑ์ การกำหนดราคา และการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ โดยผู้วิจัยช่วยให้คำแนะนำและส่งเสริมองค์ความรู้ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ และองค์ความรู้ด้านการตลาด ถือเป็นการใช้กลยุทธ์ในการลดจุดอ่อนและเอาชนะอุปสรรค ซึ่งการนำกลยุทธ์ที่ได้จากการวิเคราะห์มาประยุกต์ใช้ร่วมกันนั้นมีส่วนช่วยให้กลุ่มเป้าหมายมีแนวทางที่ชัดเจนในการพัฒนาจนนำไปสู่ความสำเร็จ สอดคล้องกับ ยุภาพร ยุภาศ (2562) ที่สรุปว่าการเลือกกลยุทธ์และประยุกต์ใช้อย่างเหมาะสมช่วยให้องค์การมีกรอบและแนวทางที่ชัดเจน นำไปสู่การกำหนดทิศทางและแนวทางในการกำกับใช้ทรัพยากรขององค์การได้อย่างเหมาะสม และช่วยให้การดำเนินงานเกิดความสอดคล้องในการปฏิบัติหน้าที่ เนื่องจากมีการกำหนดกลยุทธ์ การประยุกต์ใช้และการตรวจสอบควบคุมไว้อย่างชัดเจน ส่งผลให้เกิดความเข้าใจตรงกันและเกิดความร่วมมือ

3. ประเด็นการประเมินผลการพัฒนาผลิตภัณฑ์ การที่กลุ่มเป้าหมายสามารถพัฒนาผลิตภัณฑ์สำเร็จจนสามารถทดลองจำหน่ายได้นั้น เป็นผลจากกระบวนการพัฒนาที่เปิดโอกาสให้กลุ่มเป้าหมายร่วมคิด ร่วมออกแบบและกำหนดรูปแบบผลิตภัณฑ์ที่เหมาะสมกับตนเอง และยังช่วยให้กลุ่มเป้าหมายเกิดการพัฒนาทักษะด้าน การจำหน่ายสินค้า การผลิตสินค้า การคิดต้นทุนสินค้าอย่างง่าย รวมถึงการบันทึกรายรับรายจ่าย ทักษะเหล่านี้เกิดขึ้นจากส่งเสริมความรู้ให้แก่กลุ่มเป้าหมายระหว่างกระบวนการพัฒนาผลิตภัณฑ์ สอดคล้องกับ อัจจิมา ศุภจริยาวัตร (2565) ที่พบว่า ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนควรส่งเสริมให้ วิสาหกิจชุมชน ชุมชน ได้มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาศักยภาพร่วมกัน ซึ่งถือเป็นการสร้างเครือข่ายในการดำเนินการทำให้เกิดการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานเพิ่มมากขึ้น และเสนอให้ควรส่งเสริมหรือจัดกระบวนการเรียนรู้ในด้านต่าง ๆ เช่น ความรู้ การตลาด ความรู้ด้านบัญชี ความรู้ทางด้านกระบวนการ ผลิตและการบรรจุภัณฑ์ รวมถึงมีการศึกษาดูงานพื้นที่ที่ประสบความสำเร็จเพื่อกระตุ้นให้สมาชิกนำมาปรับใช้ในชุมชนของตนเอง นอกจากนั้นกลุ่มเป้าหมายยังเกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติที่ดีต่อการเป็นผู้ประกอบการ และการพัฒนาผลิตภัณฑ์ มีความตระหนักในศักยภาพของตนเองมากขึ้น และเห็นโอกาสในการสร้างรายได้จากการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ชุมชน จนนำมาเป็นส่วนหนึ่งของการวางแผนชีวิต โดยตั้งเป้าหมายในการผลิตสินค้าจำหน่ายตามศักยภาพ ความพร้อม และทรัพยากรที่ตนเองมี เพื่อให้เกิดเป็นรายได้เสริมแก่ตนเองและครอบครัว

4. ประเด็นปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จสามารถสรุปได้ว่า ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ควรต้องมีทรัพยากรที่สำคัญ 2 ส่วน คือ การมีผลผลิตของตนเองที่สามารถนำมาแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ได้ หรือการมีองค์ความรู้เกี่ยวกับวิธีการและกระบวนการในการผลิต จะช่วยให้ประสบความสำเร็จในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ แต่หากกลุ่มเป้าหมายที่มีเพียงอย่างใดอย่างหนึ่ง การแลกเปลี่ยนและเสริมสร้างองค์ความรู้ โดยผู้วิจัยเป็นผู้จัดหาให้ หรือใช้กระบวนการรวมกลุ่มเพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนทรัพยากรกันก็สามารถช่วยในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้สำเร็จได้เช่นกัน สอดคล้องกับความคิดเห็นของกลุ่มเป้าหมายที่ไม่ประสบความสำเร็จ ที่ได้แลกเปลี่ยนว่าสาเหตุหนึ่งมาจากการไม่มีทั้งผลผลิตที่สามารถนำมาแปรรูปได้และไม่มีองค์ความรู้ ซึ่งการพัฒนาจึงต้องใช้เวลามากกว่า จนบางรายไม่สามารถพัฒนาให้สำเร็จได้เนื่องจากไม่เคยทำมาก่อน อีกสาเหตุหนึ่งมาจากในระหว่างที่ดำเนินโครงการนั้นกลุ่มเป้าหมายติดภารกิจอื่นเช่น การทำไร่ ทำนา จึงทำให้ไม่มีเวลามาทำการพัฒนาผลิตภัณฑ์

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

- ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนนั้น ควรเปิดโอกาสให้ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการตั้งแต่การสำรวจฐานทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชน การวิเคราะห์ศักยภาพของชุมชน และแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการและแนวทางในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ การให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมในทุกกระบวน ช่วยให้ชุมชนสามารถออกแบบและกำหนดรูปแบบผลิตภัณฑ์ที่เหมาะสมกับ

ตนเองได้ และควรส่งเสริมให้นำผลผลิตที่มีในท้องถิ่นมาแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ ซึ่งกระบวนการเหล่านี้มีส่วนสำคัญต่อความสำเร็จของการพัฒนา

- สร้างเครือข่ายกับหน่วยงานภายนอกที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานพัฒนาชุมชน องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ให้เข้ามามีบทบาทในการให้การสนับสนุนชุมชน ด้วยการสนับสนุนงบประมาณ จัดฝึกอบรมเสริมทักษะและความรู้ด้านการตลาด การปรับปรุงคุณภาพสินค้า การขยายช่องทางการจำหน่าย รวมถึงการผลักดันให้ผลิตภัณฑ์ชุมชนได้รับการรับรองมาตรฐาน เช่น มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน (มผช.) หรือการรับรองมาตรฐานหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) เพื่อให้เป็นที่ยอมรับของลูกค้า และสามารถขยายตลาดได้ในอนาคต

- ควรมีการส่งเสริมให้เกิดการรวมกลุ่มกันในชุมชนเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ โดยการนำทรัพยากรที่มีมาใช้ร่วมกัน เพื่อลดปัญหาการขาดแคลนทรัพยากร เช่น ผลผลิต แรงงาน หรือเงินทุน ซึ่งมีความจำเป็นในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนให้ประสบความสำเร็จ นอกจากนั้นการรวมกลุ่มยังช่วยให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกันและช่วยเหลือกันในชุมชน

ข้อเสนอแนะการทำวิจัยครั้งถัดไป

- ควรศึกษาปัจจัยความสำเร็จในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน จากผลิตภัณฑ์หรือผู้ประกอบการที่ประสบความสำเร็จในตลาดเพิ่มเติม เพื่อนำมาเป็นปัจจัยที่ผู้วิจัยควรให้ความสำคัญในกรสงเสริมพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน

- ควรมีการศึกษาถึงปัจจัยอื่น ๆ ที่คาดว่าจะมีผลต่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน เช่น ความรู้ความเข้าใจ ภาวะผู้นำ ความต้องการของตลาด เป็นต้น

- ทำการวิจัยขยายผลไปยังพื้นที่อื่น เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์หาจุดเด่น จุดด้อย ปัญหาอุปสรรค และโอกาสในการพัฒนาผลิตภัณฑ์

เอกสารอ้างอิง (Reference)

กรมวิทยาศาสตร์บริการ. (2555). *ทำดีเพื่อเจ้าพ่อหลวง: เฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 7 รอบ 5 ธันวาคม 2554*. กรุงเทพฯ: กรมวิทยาศาสตร์บริการ

กระทรวงมหาดไทย. (2560). *ส่วนพัฒนายุทธศาสตร์สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์.* กรุงเทพฯ: กระทรวงมหาดไทย.

ทวีศักดิ์ สาสงเคราะห์. (2551). *การออกแบบและพัฒนารูปแบบบรรจุภัณฑ์จากผ้าไหมสุรินทร์*. (รายงานวิจัย).มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร.

บุรินทร์ เปล่งดีสกุล และ ภาคินี เปล่งดีสกุล (2561). การพัฒนาผลิตภัณฑ์เชิงสร้างสรรค์จากภูมิปัญญา ในการใช้ทรัพยากรในพื้นที่ชุมชนรอบเขื่อนจุฬาภรณ์ กรณีศึกษา กลุ่มวิสาหกิจชุมชนแปรรูปปลาน้ำจืด แม่สมศรี ต.ทุ่งลุยลาย อ.คอนสาร จ.ชัยภูมิ. *วารสารศิลปกรรมศาสตร์มหาวิทยาลัยขอนแก่น*. 10(2), 206-230

พหล ศักดิ์คะทัศน์ และพุฒิสรรค์ เครือคำ. (2561). ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของสินค้าหนึ่งตาบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ในจังหวัดเชียงใหม่. *วารสารวิจัยและส่งเสริมวิชาการเกษตร.* 35(1), 73-82.

ยุภาพร ยุภาศ. (2562). กลยุทธ์กับการบริหารงาน. *วารสารสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.* 6(1), 353-362

อัจจิมา ศุภจริยาวัตร (2565). แนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนเพื่อการส่งออก กรณีศึกษากลุ่มผ้าไหมทอมือบ้านสุขสำราญ จังหวัดสระแก้ว. *วารสารศิลปะศาสตร์และอุตสาหกรรมบริการ. 5*(1), 429-444

การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เรื่อง อาหารและการย่อยอาหารของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างการสอนโดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-book) เรื่อง อาหารและการย่อยอาหารกับการสอนแบบปกติ

Comparison of Academic Achievement in Science and Technology Subject on Food and Digestion of Grade 6 Students Between E-Book and A Conventional Teaching Method

จันทร์จิรา ปัญจพัฒนศิริ[1]
Janjira Panjapattanasiri

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) เพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-book) เรื่อง อาหารและการย่อยอาหารที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 (2) เพื่อเปรียบเทียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เรื่อง อาหารและการย่อยอาหารของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างการสอนโดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-book) เรื่อง อาหารและการย่อยอาหารกับการสอนแบบปกติ ประชากรที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 โรงเรียนวัดม่วง สำนักงานเขตบางแค กรุงเทพมหานคร จำนวน 132 คน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่ายด้วยวิธีจับสลาก จำนวน 2 ห้องเรียน แบ่งเป็น (1) กลุ่มทดลองที่สอนโดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-book) เรื่อง อาหารและการย่อยอาหาร ได้แก่ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6/1 จำนวน 33 คน (2) กลุ่มควบคุมที่สอนโดยใช้การสอนแบบปกติ ได้แก่ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6/2 จำนวน 33 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ (1) หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-book) เรื่อง อาหารและการย่อยอาหาร วิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 (2) แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง อาหารและการย่อยอาหาร วิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 (3) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง อาหารและการย่อยอาหาร เป็นแบบทดสอบแบบปรนัยเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อที่มีค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับ เท่ากับ 0.938 โดยใช้แบบแผนการวิจัยเชิงทดลองที่เปรียบเทียบ 2 กลุ่มและมีการทดผลก่อนเรียนและหลังเรียน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ร้อยละ ค่าเฉลี่ย

Received: 2022-07-19 **Revised**: 2022-09-18 **Accepted**: 2022-09-19

[1] สาขานวัตกรรมหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง Major of Innovative Curriculum and Learning Management, Faculty of Education, Ramkhamhaeng University. Corresponding Author e-mail: panja.janjira@gmail.com

($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการทดสอบค่า ทีแบบกลุ่มตัวอย่างที่เป็นอิสระต่อกัน ผลการวิจัยพบว่า 1. หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-book) เรื่อง อาหารและการย่อยอาหาร วิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ เท่ากับ 79.29/80.11 2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่สอนโดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-book) เรื่อง อาหารและการย่อยอาหารสูงกว่าการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ (Keywords): การสอนโดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-book); หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-book); นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

Abstract

The objectives of this independent study were (1) to develop and determine the efficiency of e-book on Food and Digestion to achieve the 80/80 criteria, (2) to compare the academic achievement of Science and Technology on Food and Digestion of grade 6 students between e-book and a conventional teaching method. The population of this research consisted of 132 grade 6 students in the 1st semester, academic year 2021 at Wat Muang School, Bang Khae District Office, Bangkok The sample was selected using a simple random sampling by drawing lots of two classrooms, divided into (1) the experimental group taught by using e-book on Food and Digestion , i.e. 33 grade 6/1 students and (2) the control group taught by a conventional teaching method , i.e. 33 Grade 6/2. The research instruments were (1) e-books on Food and Digestion of Science and Technology for grade 6 level, (2) Academic management plan on Food and Digestion of Science and Technology for grade 6 level, (3) Academic achievement test on Food and Digestion, which was characterized by a multiple choice test with 4 options. The test contained 30 items with the reliability of 0.938 using Randomized-Group, Pretest-Posttest Design. Data were analyzed using percentage, mean ($\bar{X}$), standard deviation (S.D.), and t-test independent. The major findings indicated as follows: 1.The efficiency index of the developed e-book on Food and Digestion for grade 6 level was 79.29/80.11. 2.Academic achievement of Science and Technology on Food and Digestion of the experimental group was higher than the control group with a statistical significance level of .05

Keywords: teach by using e-book on Food and Digestion; e-book; grade 6

บทนำ (Introduction)

ปัจจุบันโลกของเราก้าวเข้าการจัดการศึกษาสู่ยุคศตวรรษที่ 21ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทั้งในด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมต่าง ๆ ส่งผลทำให้การจัดการศึกษาไม่สามารถใช้การสอนรูปแบบเดิมที่เน้นครูเป็นศูนย์กลางได้ ดังนั้นครูผู้สอนจึงต้องมีการปรับเปลี่ยนเทคนิควิธีการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และมีการนำเทคโนโลยี สื่อ และนวัตกรรมมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้กระบวนการจัดการเรียนการสอนง่าย สะดวก ทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้รวดเร็ว เกิดความรู้ ความเข้าใจ และทักษะต่าง ๆ ที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ในชีวิตประจำวันได้ ส่งผลให้การจัดการเรียนการสอนนั้นบรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้และมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 มาตราที่ 66 ความว่า ผู้เรียนมีสิทธิได้รับการพัฒนาขีดความสามารถในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาในโอกาสแรกที่ทำได้ เพื่อให้มีความรู้และทักษะเพียงพอที่จะใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต เพราะฉะนั้นการนำเทคโนโลยีมาใช้เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการจัดการเรียนการสอนจึงถือว่าเป็นสิ่งที่สำคัญ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2546)

วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทสำคัญในชีวิตประจำวันของทุกคน ตั้งแต่การดำรงชีวิต การประกอบอาชีพ ซึ่งเครื่องมือเครื่องใช้และผลผลิตต่าง ๆ นั้นล้วนแต่อาศัยเทคโนโลยีทางวิทยาศาสตร์ที่ผสมผสานกับศาสตร์อื่น ๆ เพื่อช่วยอำนวยความสะดวกให้แก่มนุษย์ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี จึงเป็นวัฒนธรรมของโลกสมัยใหม่ที่เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ (Knowledge-based society) เพราะฉะนั้นจึงจำเป็นที่ทุกคนจะต้องได้รับการพัฒนาให้รู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจในธรรมชาติและเทคโนโลยีที่มนุษย์สร้างขึ้น สามารถนำความรู้ไปใช้อย่างมีเหตุผล สร้างสรรค์ และมีคุณธรรม (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. 2560: 1) การจัดการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี จึงถือว่า เป็นสิ่งที่จำเป็นที่ครูผู้สอนจะต้องจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับระดับชั้นของผู้เรียน โดยมีการออกแบบการจัดการเรียนการสอน เลือกใช้วิธีสอน เทคนิคการสอน สื่อเทคโนโลยี และแหล่งเรียนรู้

กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ได้มีการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นให้นักเรียนได้ค้นพบความรู้ด้วยตนเองมากที่สุด เพื่อให้นักเรียนเกิดความรู้ ทักษะและกระบวนการจากวิธีการสังเกต การสำรวจตรวจสอบ การทดลอง แล้วนำผลที่ได้มาจัดระบบเป็นหลักการ แนวคิดและองค์ความรู้ โดยมีเป้าหมายที่สำคัญ เพื่อให้นักเรียนเข้าใจหลักการ ทฤษฎี และกฎที่เป็นพื้นฐานในวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ขอบเขตของธรรมชาติของวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ข้อจำกัดในการศึกษาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มีทักษะที่สำคัญในการศึกษาค้นคว้า และคิดค้นทางเทคโนโลยี ตระหนักถึงความสัมพันธ์ระหว่างวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี มวลมนุษย์ และสภาพแวดล้อมในเชิงที่มีอิทธิพลและผลกระทบซึ่งกันและกัน สามารถนำความรู้ ความเข้าใจในวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมและการดำรงชีวิต พัฒนากระบวนการคิด จินตนาการ ความสามารถในการแก้ปัญหาและการจัดการ ทักษะในการสื่อสาร

ความสามารถในการตัดสินใจ และเป็นผู้ที่มีจิตวิทยาศาสตร์ มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมในการใช้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีอย่างสร้างสรรค์ มุ่งหวังให้นักเรียนได้เรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่เน้นการเชื่อมโยงความรู้กับทักษะ/กระบวนการ มีทักษะสำคัญในการค้นคว้าและสร้างองค์ความรู้ โดยใช้กระบวนการสืบเสาะหาความรู้ การมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ทุกขั้นตอน และการทำกิจกรรมด้วยการลงมือปฏิบัติจริงอย่างหลากหลาย (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. 2560: 3)

ในการจัดการเรียนการสอนวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีดำเนินการตามตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2560) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ประกอบด้วยเนื้อหาเกี่ยวกับ เรื่อง อาหารและการย่อยอาหาร การแยกสารเนื้อผสม ไฟฟ้า เงาและอุปราคา เทคโนโลยีอวกาศ หินและซากดึกดำบรรพ์ ลม ภัยธรรมชาติ และปรากฏการณ์เรือนกระจก ซึ่งผลการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในภาคเรียนที่ผ่านมา เรื่อง อาหารและการย่อยอาหารยังไม่เป็นไปตามจุดมุ่งหมาย นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในเกณฑ์ที่ต่ำ ขาดความสนใจในการเรียนรู้ และขาดความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีจนนำไปสู่เจตคติทางด้านลบต่อการเรียน ดังนั้น จึงต้องมีการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด โดยเน้นให้นักเรียนได้มีการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง เช่น แหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ การนำสื่อเทคโนโลยีมาใช้ เพื่อกระตุ้นความสนใจ สร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ สร้างแรงจูงใจ ฝึกฝนให้นักเรียนเกิดทักษะต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นทักษะการคิด ทักษะการแสวงหาความรู้ การลงมือปฏิบัติจนสามารถสร้างองค์ความรู้ที่เกิดจากประสบการณ์ของตนเอง และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

จากข้อมูลที่กล่าวมาข้างต้นผู้วิจัยจึงได้ศึกษาหาแนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เรื่อง อาหารและการย่อยอาหาร โดยมีการปรับเทคนิค วิธีการเรียนการสอน เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสนใจในการเรียนรู้ จึงให้ความสำคัญกับการนำหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-book) มาใช้เป็นสื่อที่ช่วยในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เรื่อง อาหารและการย่อยอาหารให้สูงขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research objective)

1. เพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-book) เรื่อง อาหารและการย่อยอาหาร ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อเปรียบเทียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เรื่อง อาหารและการย่อยอาหารของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างการสอนโดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-book) เรื่อง อาหารและการย่อยอาหารกับการสอนแบบปกติ

สมมติฐานการวิจัย (Research Hypothesis)

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เรื่อง อาหารและการย่อยอาหาร ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างการสอนโดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-book) เรื่อง อาหารและการย่อยอาหารสูงกว่าการสอนแบบปกติ

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

รูปแบบแผนการวิจัย

แบบแผนการวิจัยแบบ Randomized-Group, Pretest-Posttest Design โดยกลุ่มหนึ่งเรียกว่า กลุ่มทดลอง ซึ่งสอนโดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-book) เรื่อง อาหารและการย่อยอาหารกับอีกกลุ่มหนึ่งเรียกว่า กลุ่มควบคุม ซึ่งสอนโดยใช้การสอนแบบปกติ

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 โรงเรียนวัดม่วง สำนักงานเขตบางแค กรุงเทพมหานคร จำนวน 132 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างเพื่อวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Sample Random Sampling) เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในภาคเรียนที่ 1
ปีการศึกษา 2564 โรงเรียนวัดม่วง สำนักงานเขตบางแค กรุงเทพมหานคร

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-book) เรื่อง อาหารและการย่อยอาหาร วิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

2. แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง อาหารและการย่อยอาหาร วิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ประกอบด้วย 2 รูปแบบ คือ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-book) เรื่อง อาหารและการย่อยอาหาร และแผนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้การสอนแบบปกติ

3. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง อาหารและการย่อยอาหารที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 30 ข้อ เป็นแบบทดสอบแบบปรนัยเลือกตอบ 4 ตัวเลือก เพื่อ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ทดสอบก่อนเรียน (pre-test)โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง อาหารและการย่อยอาหาร ทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมก่อนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

2. ผู้วิจัยดำเนินการสอนด้วยตนเองโดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-book) เรื่อง อาหารและการย่อยอาหารกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6/1 จำนวน 33 คน (กลุ่มทดลอง) และสอนโดย

ใช้การสอนแบบปกติกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6/2 จำนวน 33 คน (กลุ่มควบคุม) ตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่ได้วางแผนไว้

3. เมื่อนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมเรียนครบทั้ง 8 เรื่องตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่ได้วางแผนไว้ ให้ทำการทดสอบหลังเรียน (post-test)โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง อาหารและการย่อยอาหาร

4. เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการทดสอบสมมติฐาน โดยใช้สถิติในการทดสอบค่าทีแบบกลุ่มตัวอย่างที่เป็นอิสระต่อกัน (t-test for independent Samples)

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติ

1. วิเคราะห์ข้อมูล เพื่อหาประสิทธิภาพของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-book) เรื่อง อาหารและการย่อยอาหาร ตามเกณฑ์ 80/80 โดยใช้สูตร E1/E2

2. วิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง อาหารและการย่อยอาหารของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-book) เรื่อง อาหารและการย่อยอาหารกับนักเรียนกลุ่มควบคุมที่ใช้การสอนแบบปกติ โดยใช้สถิติในการทดสอบค่าทีแบบกลุ่มตัวอย่างที่เป็นอิสระต่อกัน (t-test for independent Samples)

3. สถิติที่ใช้การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ สถิติพื้นฐาน ร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ผลการวิจัย (Research Results)

1. หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-book) เรื่อง อาหารและการย่อยอาหาร วิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีลักษณะเป็นเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ สามารถอ่านผ่านหน้าจอคอมพิวเตอร์หรือสมาร์ทโฟน (Smart phone) ทั้งในรูปแบบออนไลน์และออฟไลน์ที่มีประสิทธิภาพ เท่ากับ 79.29/80.11ใช้สำหรับเป็นสื่อประกอบการเรียนการสอนรายวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เรื่อง อาหารและการย่อยอาหาร

2. การสอนโดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-book) เรื่อง อาหารและการย่อยอาหารของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ทำให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

การวิจัยครั้งนี้เป็นการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เรื่อง อาหารและการย่อยอาหารของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างการสอนโดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-book) เรื่อง อาหารและการย่อยอาหาร กับการสอนแบบปกติ สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ด้านประสิทธิภาพของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-book) เรื่อง อาหารและการย่อยอาหาร วิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีประสิทธิภาพ เท่ากับ 79.29/80.11 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เนื่องจากในการจัดทำหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-book) เรื่อง อาหารและการย่อยอาหาร วิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผู้วิจัยได้ศึกษาวิธีการสร้างและออกแบบหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-book) ซึ่งภายในมีองค์ประกอบหลากหลายด้าน ได้แก่ ด้านการออกแบบนวัตกรรม ด้านเนื้อหา ด้านภาษา ด้านรูปภาพประกอบ ด้านการเชื่อมโยงความรู้ และด้านการวัดและประเมินผล โดยได้มีการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ การวางเนื้อหา และภาพประกอบที่มีการเชื่อมโยงกันอย่างต่อเนื่อง และสามารถสร้างความสนใจให้กับนักเรียนที่ได้เรียนรู้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-book) ในระหว่างการจัดการเรียนรู้ นอกจากนี้ยังได้มีการวิเคราะห์หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มีการนำเนื้อหาในหลักสูตรมาใช้ในการออกแบบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย โดยเครื่องมือที่สร้างขึ้นได้มีการตรวจสอบหาคุณภาพของเครื่องมือโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน และได้มีการนำข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุง แก้ไข และพัฒนาเครื่องมือให้มีคุณภาพ และในส่วนของการหาประสิทธิภาพของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-book) เรื่อง อาหารและการย่อยอาหาร ผู้วิจัยได้ดำเนินการปรับปรุง แก้ไข และพัฒนาก่อนการนำไปทดลองใช้กับกลุ่มทดลอง จึงส่งผลให้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-book) เรื่อง อาหารและการย่อยอาหารนั้นมีประสิทธิภาพเป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับการออกแบบหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของสุมาลี จันทรรักษ์ (2560 : 29) กล่าวไว้ว่า การออกแบบหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่ดี มีความสำคัญต่อการเรียนการสอนเป็นอย่างมาก โดยการออกแบบจากการเก็บรวบรวมข้อมูลแล้วนำข้อมูลมาออกแบบบทเรียนนั้นเป็นขั้นตอนที่สำคัญที่สุด จากนั้นได้มีการเขียนผังงานและสตอร์รี่บอร์ด เพื่อให้เห็นว่า เนื้อหานั้นมีการเชื่อมโยงอย่างต่อเนื่อง และสอดคล้องกัน นอกจากนั้นหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ควรออกแบบให้น่าสนใจ มีการบอกวัตถุประสงค์ก่อนเรียน และโครงสร้างภาพรวมของเนื้อหา ซึ่งจะทำให้ผลการเรียนรู้มีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของมารุดิศ วชิรโกเมนและมณฑล วชิรโกเมน (2561 : 88) กล่าวไว้ว่า ผลการพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง การออกแบบด้วย Photoshop สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนบ้านวังยาววิทยายน ได้ทำการออกแบบและพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ตามหลักการออกแบบและพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์อย่างเป็นระบบ มีใช้ข้อความตัวอักษร และภาพมาเป็นสื่อในการนำเสนอเนื้อหา ทำให้ได้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่มีความน่าสนใจ มีการจัดลำดับขั้นตอนเนื้อหาอย่างถูกต้อง สามารถเลือกเรียนซ้ำในเนื้อหาที่ผู้เรียนยังไม่เข้าใจกี่ครั้งก็ได้จนเกิดความเข้าใจเนื้อหาในบทเรียน

2. ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

จากการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่สอนโดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-book) เรื่อง อาหารและการย่อยอาหารกับการสอนแบบปกติพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่สอนโดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-book)

เรื่อง อาหารและการย่อยอาหารสูงกว่าการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งจากการทดลอง พบว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้นักเรียนได้รู้จักการแสวงหาความรู้ด้วยการอ่านจากสื่อการเรียนรู้ที่มีความน่าสนใจอย่างหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-book) เรื่อง อาหารและการย่อยอาหาร ทำให้นักเรียนสามารถเข้าใจในบทเรียน และจดจำได้ง่าย จึงเป็นส่วนช่วยในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนให้ดีขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของศลิษา คงชนะ (2561: บทคัดย่อ) การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์เรื่อง แรง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนโดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-book) กับการเรียนแบบปกติ ผลการวิจัย พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ เรื่อง แรง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนด้วยหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-book) สูงกว่าการเรียนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับงานวิจัยของรัตนาภรณ์ มามีใย และกรวิภา สรรพกิจจำนง (2563: บทคัดย่อ) การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา เรื่อง หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ระหว่างการสอนโดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-Book) ชุดหนูบัวเบิกบานธรรม กับการสอนแบบปกติ ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา เรื่อง หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 สอนโดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-Book) ชุดหนูบัวเบิกบานธรรมสูงกว่าการสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.ครูผู้สอนหรือผู้ที่จะสนใจจะนำหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-book) เรื่อง อาหารและการย่อยอาหาร วิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ไปใช้ควรศึกษาเกี่ยวกับ คำชี้แจง จุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหา และรายละเอียดให้เข้าใจเสียก่อน เพื่อให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เพราะการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ต้องเป็นไปอย่างต่อเนื่องราบรื่น ไม่มีข้อสงสัยในระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งจะส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง อาหารและการย่อยอาหาร วิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สูงขึ้น

2. การดำเนินกิจกรรม ควรจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามกระบวนการที่วางแผนไว้ โดยครูผู้สอนมีบทบาทและหน้าที่ในการเป็นที่ปรึกษา คอยให้คำแนะนำ อำนวยความสะดวก ส่งเสริมและสนับสนุนให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ตามจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้

3. การพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-book) ผู้วิจัยจะต้องศึกษาข้อมูลที่จะนำไปสร้างหนังสือ และทำการเรียบเรียงข้อมูลอย่างเป็นระบบ ออกแบบให้มีความน่าสนใจสอดคล้องกับเนื้อหาและมีการเชื่อมโยงกันอย่างต่อเนื่อง เพื่อดึงดูดความสนใจในการเรียนรู้แก่ผู้เรียนมากยิ่งขึ้น

4. ครูควรดูแลให้ความช่วยเหลือ อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ ให้คำแนะนำนักเรียนเมื่อเกิดปัญหา และเสริมแรงคอยกระตุ้น ให้กำลังใจนักเรียน ในขณะที่ปฏิบัติกิจกรรม เพื่อให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการสร้างหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-book) ในระดับชั้นอื่น ๆ ต่อไป เพื่อให้ได้หนังสือที่เหมาะกับวัยของผู้เรียน

2. ควรมีสนับสนุนและส่งเสริมให้มีการสร้างหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-book) ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ ให้มีประสิทธิภาพ

3. ควรมีการศึกษาค้นคว้าเปรียบเทียบการสอนโดยใช้ชุดการสอนกับวิธีการสอนหรือนวัตกรรมแบบอื่น ๆ เลือกวิธีการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับเนื้อหาตามความพร้อมของนักเรียน

4. ด้านวัตถุประสงค์ของการวิจัย สามารถศึกษาเพิ่มเติม เรื่อง ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการสอนโดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-book) ได้

เอกสารอ้างอิง (References)

กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2560) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

ขนิษฐา สุขธูป. (2558). *การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การอ่านจับใจความวิชาภาษาไทยที่เรียนที่เรียนโดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-book) ของชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดบางขุด (อุ่นพิทยาคาร).* การศึกษาอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ทัศนกร สมใจหวัง. (2558). *การพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์บนแท็บเล็ต เรื่อง ความรู้สู่อาเซียน สาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2.* การค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร.

พัดชา อินทรัศมี. (2555). *การพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-Book) เรื่อง การใช้ห้องสมุด สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1.* สารนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

พรรณทิพย์ ศิริจันทพันธุ์. (2558). *การพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง 9 พระอริยสงฆ์ในจังหวัดสกลนคร กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2.* วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

มารุดิศ วชิรโกเมน และมณฑล วชิรโกเมน. (2561). *การพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง การออกแบบด้วย Photoshop สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น*

โรงเรียนบ้านวังยาววิทยายน. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

เมวิกา บุญเชย. (2564). *การพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง Adjectives สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสระหลวงพิทยาคม.* การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยนเรศวร

รวิวรรณ ศรีสุนนท์. (2562). *การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่อง สิ่งต่างๆ รอบตัว ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ระหว่างการสอนโดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-book) ชุด โลกสวยด้วยมือเรากับการสอนแบบปกติ.* การศึกษาอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

รัตนาภรณ์ มามีใย และกรวิภา สรรพกิจจำนง. (2564). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา เรื่อง หลักธรรมทาง พระพุทธศาสนา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ระหว่างการสอนโดยใช้ หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-Book) ชุดหนูบัวเบิกบานธรรม กับการสอนแบบปกติ. *วารสารนวัตกรรมการศึกษาและการวิจัย.* 5(2),343-354

วนิชา อุดคำเที่ยง. (2554). *การสร้างหนังสืออิเล็กทรอนิกส์สอนคำศัพท์ภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านนาน้ำมันและโรงเรียนบ้านเพียซำพุวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 1.* วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.

วารุณี คงวิมล. (2559). *การพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-Book) เรื่อง การใช้โปรแกรม Photoshop เพื่อผลิตสื่อการสอนสำหรับครูระดับประถมศึกษา.* วิทยานิพนธ์การศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา.

แววไวไล จำปาศักดิ์. (2560). *การพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง ลักษณนาม กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3.* การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองการศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยนเรศวร.

ศลิษา คงชนะ. (2561). *การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ เรื่อง แรง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนโดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-book) กับการเรียนแบบปกติ.* การศึกษาอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

สุจิตรา เชื้อกุล. (2559). *การพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์วิชาวิทยาศาสตร์ เรื่อง สารและสมบัติของสาร สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ร่วมกับการจัดกิจกรรมการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้.* การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยนเรศวร

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2546). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545*. กรุงเทพฯ: สำนักงาน.

อนรรฆพร สุทธิสาร, และอัมพร วัจนะ (2564). การพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ วิชาวิทยาศาสตร์ เรื่อง เซลล์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5E. *วารสารวิชาการและการวิจัยมหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.* 11(1), 244-259

แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3

Guidelines for the Development of Academic Administration in Small Schools Under the Office of Phetchabun Primary Educational Service Area 3

สุทัศน์ ดาราวงศ์[1] ชัชชญา พีระธรณิศร์[2]
Suthat Darawong, Chatchaya Perathoranich

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์เขต 3 โดยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยแบบเชิงบรรยาย (Descriptive Research) กลุ่มตัวอย่าง คือ ครู จำนวน 269 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ วิเคราะห์ด้วยค่าสถิติ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดัชนีลำดับความต้องการจำเป็น และรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างโดยวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบัน โดยรวมทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง สภาพพึงประสงค์ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และความต้องการจำเป็นที่สุด คือ ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ 2)การพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 คือ ผู้บริหารควรยึดหลักธรรมาภิบาล กำหนดวิสัยทัศน์ มีเป้าหมาย และทิศทางที่ชัดเจน ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย การรับฟังความคิดเห็น และมอบหมายงานตามความสามารถของผู้ร่วมงาน

คำสำคัญ(Keywords): การบริหารงานวิชาการ; โรงเรียนขนาดเล็ก

Received: 2022-06-17 **Revised**: 2023-02-14 **Accepted**: 2023-02-19

[1] นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยครูสุริยเทพ มหาวิทยาลัยรังสิต, Graduate Student Master of Education Program in Education Administration Suryadhep Teachers College, Rangsit University. Corresponding Author e-mail: touchwon9@gmail.com

[2] วิทยาลัยครูสุริยเทพ มหาวิทยาลัยรังสิต, Suryadhep Teachers College, Rangsit University.

Abstract

This present study aims to investigate the current conditions, desirable conditions, and needs as well as to propose the guidelines for the development of academic administration of small schools under the Office of Phetchabun Primary Educational Service Area 3. This study employed descriptive research methods. Data were collected from 269 teachers using five-point scale questionnaires. The statistics used in the data analysis included frequency, percentage, mean, and standard deviation. In addition, this study also collected qualitative data from five executives using the semi-structured interview. The collected data were investigated based upon the content analysis and the needs index were assessed using PNI modified. The results of the study showed that in terms of the current conditions, the mean score for the academic administration of small schools under the Office of Phetchabun Primary Educational Service Area 3 in four aspects was at a medium level. The mean score for the desirable conditions was at a high level. In addition, the most necessary need is the development of learning process. In addition, the guidelines for the development of academic administration of small schools under the Office of Phetchabun Primary Educational Service Area 3 included the development of learning process, building lesson plans based upon the specified learning units, using research and activities to develop the proficiency, promoting participation, using learning by doing approach, and creating suitable learning environment.

Keywords: Academic administration; Small Schools

บทนำ (Introduction)

ปัจจุบันการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นทั่วโลก ไม่ว่าจะเป็นจำนวนประชากร ทิศทางเศรษฐกิจและสังคมความเป็นอยู่ หรือแม้กระทั่งในเรื่องของการจัดการศึกษา ซึ่งถือว่ามีความสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การจัดการศึกษาจึงควรมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้เหมาะสมกับยุคสมัยที่ส่งผลให้ผู้เรียนได้รับการจัดการศึกษาที่ดี โดยถานศึกษาสามารถกำหนดแนวคิดและวิสัยทัศน์การจัดการศึกษาอิสระตามความสามารถและความสนใจของนักเรียน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องให้การสนับสนุน ติดตามและประเมินผลโดยมุ่งเน้นการตรวจสอบ มีการจัดการในแง่ของผู้บริหาร ครูและบุคลากร หลักสูตร สื่อเทคโนโลยีดิจิทัล ทรัพยากร สนับสนุนการศึกษาให้เหมาะสม การประเมินผลตามระดับและประเภทการศึกษาแต่ละระดับ ซึ่งปัจจุบันระบบการศึกษาไทยยังมีปัญหาเกิดจากระบบคุณภาพ และการจัดการที่ไม่เหมาะสม รวมถึงการดำเนินการจัดการศึกษาที่ไม่ตรงกับความต้องการของเป้าหมายการพัฒนาประเทศ ชี้ให้เห็นว่าประเทศไทยยังต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงของโลก ในขณะที่ผลของการจัดการศึกษาของประเทศยังคงมีปัญหา ทั้งคุณภาพของผู้เรียนที่ยังคงมี

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะที่ใช้ได้จริงอยู่ในระดับที่ไม่ดีเท่าที่ควร(สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2561) ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) มีการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญได้ระบุไว้ในแผนดังกล่าวในการพัฒนาคนไทยให้มีศักยภาพในการแข่งขันกับนานาประเทศ โดยมีการเน้นการปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม ชัดเจน ส่งเสริมพัฒนาความสามารถ ทักษะต่างๆที่จำเป็นต่อการประกอบอาชีพ การดำรงชีวิต สร้างอำนาจการต่อรองได้(สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 ได้ขับเคลื่อนนโยบายให้ปรากฏผลเป็นรูปธรรม โดยมีเป้าหมายการปฏิบัติที่มุ่งเน้นไปที่ครู นักเรียน โรงเรียน และชุมชน โดยยึดหลักคุณธรรมนำความรู้เข้าสู่กระบวนการจัดการเรียนรู้ วิถีการดำเนินชีวิตของบุคคลเชื่อมโยงความร่วมมือกับสถาบันต่าง ๆ ในสังคม นำความสัมพันธ์พื้นฐานของบ้าน วัด โรงเรียน เข้ามาเป็นเครือข่ายการพัฒนาการศึกษาทั้งระบบ โดยการสร้างเสริมคุณธรรมในสถานศึกษา มีหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงยึดถือวิถีแห่งประชาธิปไตย เป็นกรอบแนวทางการดำเนินงาน โดยได้ดำเนินการตามจุดหมายของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กำหนดนโยบายต่าง ๆ เพื่อเป็นไปตามจุดเน้นของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่สำคัญ คือ เพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนใน 5 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ได้แก่ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ภาษาไทย และภาษาอังกฤษ จากภาพรวมการประเมินผลด้านวิชาการของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 ทั้งการประเมินในระดับชาติ และระดับท้องถิ่นยังอยู่ในเกณฑ์ต่ำ คือ จากผลการประเมินคุณภาพภายนอก โดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) หลังจากที่สถานศึกษาใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มาระยะหนึ่ง พบว่า มาตรฐานด้านผู้เรียน คือมาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรอง และมีวิสัยทัศน์และมาตรฐานที่ 5 เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร ได้ผลการประเมินอยู่ในระดับพอใช้และปรับปรุงเป็นส่วนใหญ่ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3, 2562)

การบริหารงานวิชาการจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีระบบการบริหารงานอย่างมีคุณภาพ ใช้ในการควบคุมและพัฒนา เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน การใช้วงจรการบริหารงานวิชาการของเดมมิ่งก็นับเป็นวงจรการบริหารงานคุณภาพวงจรหนึ่งในการบริหารที่สาร้างประโยชน์ การป้องกันและการแก้ปัญหาที่จะเกิดขึ้น เนื่องจาก วงจรการบริหารงานวิชาการของเดมมิ่ง มีการทำงานเป็นขั้นเป็นตอน มีการวางแผน การดำเนินงาน ตรวจสอบ และแก้ไข สร้างความมั่นใจในการปฏิบัติงานและมีการพัฒนาตลอดเวลา(จรัญ จูปรางค์, 2559)

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้นการพัฒนาการบริหารงานวิชาการ ที่ดีนั้นจะต้องเริ่มจากการมีการบริหารที่เป็นขั้นตอน สร้างการดำเนินงานให้มีคุณภาพ แก้ปัญหา ประเมินผลและปรับปรุง ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำการศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 เพื่อการพัฒนาคุณภาพ

การศึกษาโดยนำวงจรการบริหารงานคุณภาพของเดมมิ่งมาเป็นเครื่องมือในการบริหารงาน ให้มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objectives)

การวิจัยนี้ มีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์เขต 3

2. เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้คณะผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์เขต 3 ด้วยการบริหารงานวิชาการแบบควบคุมคุณภาพ โดยใช้วงจร PDCA เพื่อให้สอดคล้องกับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กจึงได้คัดเลือกมา 4 ด้านคือ 1. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 2. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 3. การวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียนและ 4. การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา โดยใช้แบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating & Scale) 5 ระดับ และการรวบรวมข้อมูลแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) ซึ่งเป็นการสนทนาอย่างมีจุดมุ่งหมายเพื่อทราบข้อมูลที่ต้องการ

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ ผู้บริหารและครูในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์เขต 3 ปีการศึกษา 2563 แยกเป็น 4 อำเภอ ได้แก่ อำเภอหนองไผ่ อำเภอบึงสามพัน อำเภอวิเชียรบุรี อำเภอศรีเทพ รวม 785 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารและครูในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์เขต 3 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 269 คน โดยใช้เกณฑ์กำหนด ขนาดกลุ่มตัวอย่างของ เครจซี และมอร์แกน (Krejcie and Mogan,1970.p 607-610) ระดับความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ 0.5 % และ ระดับความเชื่อมั่น 95% ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วน(Proportional Stratified Random Sampling) โดยใช้ขนาดของโรงเรียนขนาดเล็ก

3. เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ คณะผู้วิจัยทำการสร้างแบบสอบถาม (Questionnaire) พิจารณาจากเครื่องมือที่มีผู้วิจัยทำมาก่อนภายใต้กรอบแนวคิดทฤษฎีที่ได้จากการศึกษาวิเคราะห์วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แบ่งออกเป็น 2 ตอน ประกอบด้วยข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม และแบบสอบถามแบบตอบสนองคู่ (Duel-response format) จำนวน 40 ข้อ โดยมี 4 ด้าน ดังนี้ 1. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 2. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 3. การวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน 4. การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา โดยใช้แบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating & Scale) 5 ระดับ ของ ลิเคอร์ท (Likert's Scale) (พิชิต ฤทธิ์จรูญ, 2554, น. 225) คือ ระดับสภาพการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ระดับ 5 คะแนน จนไปถึงระดับสภาพการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด ระดับ 1 คะแนน และแปลความหมาย เพื่อจัดระดับคะแนนเฉลี่ยในช่วงคะแนนดังนี้ คะแนนเฉลี่ย 4.50 – 5.00 แปลความว่า มีผลปฏิบัติมากที่สุด คะแนนเฉลี่ย 3.50 – 4.49 แปลความว่า มีผลปฏิบัติมาก คะแนนเฉลี่ย 2.50 – 3.49 แปลความว่า มีผลปฏิบัติปานกลาง คะแนนเฉลี่ย 1.50 – 2.49 แปลความว่า มีผลปฏิบัติน้อย และคะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.49 แปลความว่า มีผลปฏิบัติน้อยที่สุด

การหาคุณภาพแบบสอบถามดำเนินการโดยนำเครื่องมือในการวิจัยที่ได้ให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของข้อคำถามกับเนื้อหาและการใช้ภาษาโดยใช้เกณฑ์การพิจารณาแล้วนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องของเครื่องมือ (Index of Item Objective Congruence: IOC) โดยพิจารณาความเที่ยงตรงจากดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามแต่ละข้อ โดยนำข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง 0.50 ขึ้นไป มาใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ทั้งนี้ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ได้เท่ากับ 1 จากนั้นทดลองใช้ (Try Out) เครื่องมือวิจัย กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน นำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาหาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามด้วยการคำนวณค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา(α -Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach, 1984) ซึ่งเกณฑ์สัมประสิทธิ์แอลฟา มีค่าไม่ต่ำกว่า 0.70 ผู้วิจัยได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามสภาพปัจจุบันเท่ากับ 0.964 และสภาพที่พึงประสงค์เท่ากับ 0.971 และสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ โดยวิธีการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) โดยวิเคราะห์เนื้อหา

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล คณะผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง โดยรวบรวมจากการให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามโดยตรง โดยขอความอนุเคราะห์จากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 กับกลุ่มตัวอย่างตามจำนวนที่ได้กำหนดไว้ข้างต้นและนำข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลมาวิเคราะห์ทางสถิติ เพื่อนำข้อมูลมาประกอบการสรุปผลและอภิปรายผลการวิจัยให้บรรลุตามวัตถุประสงค์การวิจัยต่อไป

5. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการกำหนดสถิติที่มีความเหมาะสม และสอดคล้องกับข้อมูลทางสถิติเพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงบรรยาย (Descriptive

Statistics) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์สำหรับการบรรยายลักษณะของส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ในรูปแบบของผู้วิจัยนำมาใช้เพื่อการอธิบายถึงคุณสมบัติหรือลักษณะของการแจกแจงข้อมูลตัวแปร ได้แก่ การหาค่าเฉลี่ยร้อยละ (Percentage) ค่าความถี่ (Frequency) ค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ค่าดัชนีลำดับความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$) และ การสัมภาษณ์โดยวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัย (Research Results)

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามการวิจัยนี้ จำนวน 269 คน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ พบว่า เป็นเพศหญิง อายุอยู่ในช่วง 41-50 ปี ตำแหน่งข้าราชการครู จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ประสบการณ์ในการทำงาน อยู่ระหว่าง 16 - 25 ปี ภาพรวมสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 ในภาพรวม 4 ด้าน นั้นสามารถวิเคราะห์ ดังแสดงตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การวิเคราะห์ภาพรวมสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3

การพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก	**สภาพปัจจุบัน**			**สภาพที่พึงประสงค์**			**ความต้องการจำเป็น**	
	$\bar{X}$	**S. D.**	**แปลผล**	**$\bar{X}$**	**S.D.**	**แปลผล**	**$PNI_{modified}$**	**ลำดับที่**
1. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	3.37	0.740	ปานกลาง	4.35	0.635	มาก	0.293	2
2. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้	3.24	0.803	ปานกลาง	4.32	0.656	มาก	0.332	1
3. การวัดผลประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน	3.53	0.605	มาก	4.48	0.563	มาก	0.269	3
4. การพัฒนาสื่อนวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา	3.43	0.669	ปานกลาง	4.22	0.644	มาก	0.231	4
ค่าเฉลี่ยรวม	3.39	0.704	ปานกลาง	4.34	0.624	มาก	0.281	

สภาพปัจจุบันในภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ = 3.39, **S.D.**= 0.704) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน ($\overline{X}$ = 3.53, **S.D.** = 0.605) รองลงมา คือ ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา ($\overline{X}$ = 3.43, **S.D.** = 0.669) และค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ($\overline{X}$ = 3.24, **S.D.** = 0.803)

สภาพที่พึงประสงค์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า การวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา

ความต้องการของ แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 ลำดับที่สูงที่สุดคือ ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ รองลงมา ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา และต่ำที่สุด ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

การอภิปรายผลจากการศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 ผู้วิจัยขอกล่าวถึงประเด็นสำคัญที่ค้นพบจากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้

จากการศึกษาความต้องการจำเป็น แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 พบว่า ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ มีค่าดัชนีสูงที่สุด ด้วยเหตุที่ว่า การพัฒนากระบวนการเรียนรู้เป็นขั้นตอนที่สำคัญของการจัดการศึกษาเพื่อให้พัฒนาไปตามแนวทางที่หลักสูตรสถานศึกษาที่วางไว้และเพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนให้เจริญก้าวหน้าขึ้น เพื่อนำไปสู่การอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข และเมื่อพิจารณารายประเด็นพบว่า การกำหนดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้พัฒนาตามศักยภาพ ตามความสนใจ และความถนัดของผู้เรียน มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นมากที่สุดเป็นอันดับแรก ซึ่งสอดคล้องกับ ยุทธนา เกื้อกูล (2560, น. 238) ผลการวิจัยพบว่า การส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ตามสาระและหน่วยการเรียนรู้ โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การส่งเสริมให้ครูจัดกระบวนการเรียนรู้ จัดบรรยากาศ สิ่งแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน และ การพัฒนาครูให้มีทักษะและสามารถจัดการเรียนรู้ได้อย่างหลากหลาย เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพของตน ความต้องการจำเป็นรองลงมาคือ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา และเมื่อพิจารณารายประเด็นพบว่า มีการวางแผนร่วมกันกำหนดแนวทางปฏิบัติงานพัฒนาหลักสูตร มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นมากที่สุดเป็นอันดับแรก ซึ่งสอดคล้องกับ อภิชา พุ่มพวง (2560, น. 248) ผลการวิจัยพบว่า การส่งเสริมการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาและการนำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้ให้มีประสิทธิภาพ การปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ และการส่งเสริมการนิเทศ ติดตาม ประเมินผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษาดังนั้นโรงเรียนจึงควรมีการ

วางแผนในการพัฒนาหลักสูตร เพื่อให้หลักสูตรสถานศึกษามีความยืดหยุ่น สอดคล้องกับหลักสูตรส่วนกลาง บริบทและความต้องการของชุมชนรวมถึงเอื้อต่อการพัฒนาและจัดการเรียนการสอน ความต้องการจำเป็นอันดับสาม คือ ด้านการวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน และเมื่อพิจารณารายประเด็นพบว่า การนำผลการประเมิน มาพัฒนาและปรับปรุง งานวัดผล ประเมินผลอย่างต่อเนื่อง มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นมากที่สุดเป็นอันดับแรก ซึ่งสอดคล้องกับสุพรรษา แสงจันทร์นวล (2563) ผลการวิจัยพบว่า ในการวัดและประเมินผล นั้นมีความละเอียด ซับซ้อน จึงทำให้ครูยังไม่เข้าใจในเรื่องการวัดและประเมินผลเท่าที่ควร ดังนั้น ควรส่งเสริมให้ครูใช้เครื่องมือวัด และการประเมินผลที่หลากหลายควรมีการกำหนดเกณฑ์การวัดและประเมินผล การอบรมพัฒนาครูเกี่ยวกับการวัดและประเมินผล การวัดและประเมินผลตามสภาพจริง สอดคล้องกับ ณัฐฌา ไกยะฝ่าย (2562) ในด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้นั้นควรมีการวัดและประเมินผลตามสภาพจริงและนำผลการประเมินไปใช้ปรับปรุงการจัดการเรียนรู้และหลักสูตรสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือวัดผลการเรียนรู้ และความต้องการจำเป็นอันดับสุดท้าย คือ ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา และเมื่อพิจารณารายประเด็นพบว่า ในการจัดการเรียนการสอนในงานบริหารวิชาการนั้น การมีแผนส่งเสริมให้ครูใช้สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นมากที่สุดเป็นอันดับแรก ซึ่งสอดคล้องกับ สุพรรษา แสงจันทร์นวล (2563) ผลการวิจัยพบว่า นการส่งเสริมการจัดหาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษายังไม่เพียงพอต่อการจัดการเรียนการสอน ครูยังขาดความรู้ และทักษะการใช้สื่อเทคโนโลยี การพัฒนาสื่อนวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา ขาดแหล่งเรียนรู้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ขาดงบประมาณและไม่ได้ให้ความสำคัญกับการนำสื่อไปใช้จัดกิจกรรมการเรียนการสอน ขาดการพัฒนาจากผู้บริหาร ดังนั้น ผู้บริหารควรมีแผนการจัดหาสื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาให้เพียงพอ และส่งเสริมให้ครูได้ผลิตและจัดหาสื่อที่ทันสมัย มีการซ่อมบำรุง

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1ผู้บริหารโรงเรียนควรนำแนวทางพัฒนาการบริหารวิชาการ ด้านการพัฒนาในเรื่องการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ ปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมส่งเสริม โดยใช้วงจรบริหารงานคุณภาพ (PDCA)

1.2 ผู้บริหารโรงเรียนควรให้ความสำคัญ ต่อการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา โดยการวางแผนร่วมกันกำหนดแนวทางปฏิบัติงานพัฒนาหลักสูตรเน้น ให้สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับ รูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3

2.2 ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 ทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพเพื่อให้สามารถนำผลของการวิจัยมาเผยแพร่และประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ได้อย่างแท้จริง

เอกสารอ้างอิง (References)

จรัญ จูปรางค์. (2559). *การนำเสนอแนวทางพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยการบริหารคุณภาพวงจรเดมมิ่ง ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2.* วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.

ณัฐฌา ไกยะฝ่าย. (2562). การพัฒนารูปแบบเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้สำหรับครูในโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครสกลนคร. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์* มหาวิทยาลัยนครพนม. 9(1), 69.

ยุทธนา เกื้อกูล. (2560). การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579.*(กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค, 2560), 1-9.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2561). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.

สุพรรษา แสงจันทร์นวล. (2563). การบริหารงานวิชาการด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ในยุคการศึกษา 4.0 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2. *วารสารการประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ราชธานีวิชาการ*. 5(1), 377.

อภิชา พุ่มพวง. (2559). ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดสมุทรปราการสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา.

การบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่กับประสิทธิภาพการบริหารงานพัสดุ ของสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร

New Public Management and the Efficiency of Supplies Management of the Bankok Office of Education

วันวิสาข์ นาถนิติวิทยา[1] วรวิทย์ จินดาพล[2]

Wanwisa Natnitiwitaya, Worawit Chindapol

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ของพนักงานสำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร 2) ศึกษาระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการบริหารงานพัสดุของพนักงานสำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่กับประสิทธิภาพการบริหารงานพัสดุของสำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 269 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติหาความสัมพันธ์ ผลการวิจัยพบว่า 1. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ของสำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร พบว่า บุคลากรมีระดับความคิดเห็นการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ ในระดับมาก หากเรียงลำดับความสำคัญของค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้ดังนี้ ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักความคุ้มค่า ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักความรับผิดชอบ ด้านหลักความโปร่งใส และด้านหลักการมีส่วนร่วม 2. ความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการบริหารงานพัสดุของสำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร พบว่า บุคลากรมีความคิดเห็นว่าประสิทธิภาพการบริหารงานพัสดุ อยู่ในระดับมาก หากเรียงลำดับความสำคัญของค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้ดังนี้ การให้บริการอย่างเท่าเทียมกัน การให้บริการอย่างเพียงพอ การให้บริการอย่างรวดเร็วทันเวลา การให้บริการอย่างต่อเนื่อง และการให้บริการอย่างก้าวหน้า 3. ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่กับประสิทธิภาพการบริหารงานพัสดุ ของสำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร พบว่า ในความคิดเห็นของบุคลากรมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในทิศทางบวก โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) เท่ากับ 0.059 ซึ่งมีความสัมพันธ์กันในระดับสูง

คำสำคัญ (Keywords) : การบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่; ประสิทธิภาพ; การบริหารงานพัสดุ

Received: 2022-06-09 **Revised**: 2022-08-02 **Accepted**: 2022-08-03

[1] มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา Suan Sunandha Rajabhat University. Corresponding Author e-mail: kannika.th@ssru.ac.th

[2] มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา Suan Sunandha Rajabhat University

Abstract

Research on New Public Management and the Efficiency of Supplies Management of the Bankok Office of Education aimed 1) to study the opinion level of the new public management of the Bangkok Education Bureau staff 2) to study the opinion level on the efficiency of supplies management of the Bangkok Education Bureau staff, and 3) to study the relationship between the new public management and the efficiency of supplies management of the Bangkok Education Bureau. The sample group used in studies is 269 people and analyzed by statistical data such as frequency, percentage, mean, standard deviation and relationship statistics. The results showed as follows: 1. Opinions about the new public management approach from the Bangkok Education Bureau found that personnel had a high level of opinions on the new public management approach. In order of importance from highest to lowest, they were as follows: Morality, Value, Rule of Law, Accountability, Transparency, and Participation. 2. Opinions on the efficiency of supplies management of the Bangkok Education Bureau found that personnel had an opinion that the efficiency of supplies management was at a high level. In order of importance from highest to lowest, they are as follows: Equal Service, Sufficient Service, Timely Service, Continuous Service, and Progressive Service. 3. The relationship between the new public management and the efficiency of supplies management of the Bangkok Education Bureau found that for the opinions of personnel, there was a statistically significant correlation at the .01 level in a positive direction with a correlation coefficient (r) of 0.059, which was a high correlation.

Keywords: The new public management; Efficiency; Supplies Management

บทนำ (Introduction)

กระแสการปฏิรูประบบราชการได้กำหนดหลักการใหญ่สองหลักการดังนี้ 1) การปรับบทบาท ภารกิจ และขนาดของหน่วยงานของรัฐ ซึ่งมีวิธีการปฏิบัติการจัดกลุ่มภารกิจ การจัดโครงสร้างส่วนราชการให้สอดคล้องกับการจัดกลุ่มภารกิจ การปรับปรุงกลไกและวิธีการบริหารงบประมาณแผ่นดิน 2) การปรับปรุงระบบการทำงานของหน่วยงานรัฐซึ่งมีวิธีการปฏิบัติ เช่น ให้หน่วยงานของรัฐต้องมีการรายงานแผนงานต่อประชาชน ให้หน่วยงานของรัฐมีการประเมินผลการปฏิบัติงานในระบบเปิด จัดทำมาตรฐานการปฏิบัติงานการให้บริการระหว่างหน่วยงานของรัฐและประชาชน เป็นต้น

การบริหารงานพัสดุของสำนักการศึกษากรุงเทพมหานครให้บรรลุเป้าหมายและภารกิจที่ได้รับมอบหมายจากสังคมเป็นกิจกรรมที่ต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจจากบุคลากรทุกระดับ เพื่อที่จะตอบสนองความต้องการจากสังคมได้อย่างถูกต้อง รวดเร็วและมีประสิทธิภาพ งบประมาณจากรัฐบาลที่ได้รับการจัดสรรได้รับไม่เต็มที่ จึงมีความจำเป็นที่จะต้องหารายได้จากแหล่งอื่นมาสมทบงบประมาณแผ่นดิน และนอกเหนือจากจำนวนงบประมาณแล้วความคล่องตัวในวิธีการและหลักเกณฑ์การใช้จ่ายงบประมาณก็มีความสำคัญต่อการปฏิบัติพันธกิจเช่นกัน การบริหารงานภาครัฐ หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ นำมาใช้ในการปฏิบัติราชการเพื่อช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารราชการมีกระบวนการบริหารรวมถึงกระบวนการดำเนินงานจะต้องเป็นไปตามขั้นตอนตามลำดับเป็นการตัดสินในล่วงหน้าว่าจะทำอะไรที่ไหน เมื่อใด โดยใคร นอกจากจะเป็นการลดความไม่แน่นอนแล้วยังทำให้บุคลากรทุกระดับมีความ มั่นใจในการทำงาน ทำให้การทำงานมีประสิทธิผลมากขึ้น (มานัส มหาวงศ์, 2559)

วิธีการดำเนินการให้ได้มาซึ่งสิ่งของด้วยวิธีการพัสดุเพื่อสนับสนุนและสนองความต้องการในการปฏิบัติงานของหน่วยงานให้ดำเนินการไปตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพประสิทธิผล และประหยัด กิจกรรมดังกล่าวครอบคลุมถึงสิ่งต่าง ๆ อย่างกว้างขวางนับตั้งแต่การวางแผน การกำหนดความต้องการ การจัดการ การใช้การควบคุม การบำรุงรักษา การจัดจำหน่าย รวมทั้งต้องปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ คำสั่ง ที่กำหนดไว้อย่างเคร่งครัด (รัชนก ศรีทองคำ, 2552) การบริหารจัดการประกอบไปด้วย 4 หน้าที่ซึ่งได้แก่การวางแผน เป็นขั้นตอนในการกำหนดแนวทาง วัตถุประสงค์และวิธีการปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์การ การจัดการองค์การ เป็นขั้นตอนในการจัดสรรทรัพยากรบุคคลในองค์การให้เกิดการปฏิบัติงานเพื่อดำเนินกิจกรรมตามเป้าหมายขององค์การการทำงานเป็นขั้นตอนในการสร้างแรงจูงใจและสร้างขวัญให้แก่ผู้ใต้บังคับบัญชา การควบคุมเป็นกระบวนการในการติดตามผลการปฏิบัติงานและปรับปรุงแก้ไขเพื่อบรรลุเป้าหมายองค์การ (ระพีพรรณ อินหลี, 2558)

เนื่องจากงานพัสดุเป็นงานที่มีความเสี่ยงในเรื่องของการเกิดข้อผิดพลาด มีกฎ ระเบียบและแนวปฏิบัติของทางราชการ มีการแก้ไขเพิ่มเติมตลอดเวลา ดังข้อมูล รายงานการบริหารความเสี่ยงประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 ของสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร มีการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ตามหลักธรรมาภิบาล ความเสี่ยงในเรื่องการปฏิบัติงานด้านการเงินพัสดุการเบิกจ่ายล่าช้า ไม่เป็นไปตามกำหนดเวลา เป็นความเสี่ยงประเภทด้านการปฏิบัติตามกฎหมาย กฎระเบียบ อาจเกิดขึ้นเนื่องจากความ ไม่ชัดเจน ความไม่ทันสมัยหรือความไม่ครอบคลุมของกฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ รวมถึงการทำนิติกรรมสัญญา การร่างสัญญาที่ไม่ครอบคลุมการดำเนินการ ซึ่งมีปัจจัยมาจากกฎระเบียบบางเรื่องไม่คล่องตัว ไม่สอดคล้องหรือไม่เหมาะสมกับสภาพการปฏิบัติงานจริง ปรากฏว่าระดับความเสี่ยงมีโอกาสเกิดขึ้นบางครั้ง มีระดับความรุนแรงของความเสี่ยงที่เกิดขึ้นกับทุกระดับของสำนักฯ สรุปได้ว่า ระดับความเสี่ยงเกี่ยวกับเรื่องการปฏิบัติงานด้านการเงินพัสดุการเบิกจ่ายล่าช้า ไม่เป็นไปตามกำหนดเวลาเกิดขึ้นในระดับปานกลาง (แผนบริหารความเสี่ยงสำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร, 2563)

ดังนั้น ผู้วิจัยในฐานะที่ปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งเจ้าหน้าที่พัสดุ จึงเกิดประเด็นข้อสงสัยว่าการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่และประสิทธิภาพการบริหารงานพัสดุอยู่ในระดับใด รวมถึงการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่กับประสิทธิภาพการบริหารงานพัสดุของสำนักการศึกษากรุงเทพมหานครมีความสัมพันธ์กันหรือไม่ และสามารถนำผลที่ได้ไปบริหารจัดการในสำนักการศึกษากรุงเทพมหานครได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดผลสัมฤทธิ์อย่างเป็นรูปธรรม ตอบสนองความต้องการของผู้ปฏิบัติงานได้อย่างสูงสุด และเพื่อจะทราบข้อมูลอันจะทำให้เกิดประโยชน์อย่างยิ่ง ต่อการพิจารณาหาแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขระบบวิธีการการบริหารจัดการพัสดุให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ของพนักงานสำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร

2. เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการบริหารงานพัสดุของพนักงานสำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร

3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่กับประสิทธิภาพการบริหารงานพัสดุของสำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey research) เพื่อศึกษาการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่กับประสิทธิภาพการบริหารงานพัสดุของสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในครั้งนี้คือ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารงานพัสดุในสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร ด้วยวิธีการคำนวณกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรคำนวณของ ทาโร่ ยามาเน่ ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 269 คน

3. เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้ศึกษาวิจัยได้พิจารณาจากการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaires) ซึ่งได้จากการค้นคว้าข้อมูลจากทฤษฎี และประยุกต์จากแนวคิดงานวิจัยที่ใกล้เคียงของผู้วิจัยที่ได้ทำการวิจัยมาแล้ว โดยได้จัดลำดับเนื้อหาแบบสอบถามให้ครอบคลุมข้อมูลที่ต้องการที่ประกอบด้วย 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล เป็นคำถามข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของพนักงานสำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร ได้แก่ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา ตำแหน่งงาน และระยะเวลาที่ปฏิบัติงาน ซึ่งเป็นลักษณะคำถามแบบเลือกตอบ (Checklist)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับความคิดเห็นการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ โดยลักษณะคำถามเป็นแบบปลายปิด และเป็นคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) ตามแบบของลิเคิรท์ (Likert Scale) ได้แก่ 1. ด้านหลักการมีส่วนร่วม 2. ด้านหลักความโปร่งใส 3. ด้านหลักความรับผิดชอบ 4. ด้านหลักความคุ้มค่า 5. ด้านหลักนิติธรรม 6. ด้านหลักคุณธรรม

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับความคิดเห็นประสิทธิภาพการบริหารงานพัสดุ ตามแนวคิดการประเมินประสิทธิผลองค์การแบบสมดุลของ Robert S.Kaplan & David P.Norton โดยลักษณะคำถามเป็นแบบปลายปิด และเป็นคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) ตามแบบของลิเคิรท์ (Likert Scale) ได้แก่ 1. ด้านการให้บริการอย่างเท่าเทียมกัน 2. ด้านการให้บริการที่ตรงเวลา 3. ด้านการให้บริการที่เพียงพอ 4. ด้านการให้บริการอย่างต่อเนื่อง และ 5. ด้านการให้บริการที่ก้าวหน้า

ตอนที่ 4 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open-ended Question) เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะทั่วไปเกี่ยวกับหลักการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่และประสิทธิผลการบริหารงานพัสดุ

4. การรวบรวมข้อมูล

4.1 ติดต่อบัณฑิตวิทยาลัยเพื่อขอให้ออกหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลไปยังวิทยาลัยในกำกับ สังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

4.2 ผู้วิจัยดำเนินการแจกแบบสอบถามด้วยตัวเองเพื่อจะได้ข้อมูลตรงตามวัตถุประสงค์และนัดวันขอรับแบบสอบถามกลับคืนยังผู้วิจัยภายใน 3 สัปดาห์ เมื่อถึงกำหนดเวลานัดผู้วิจัยจะได้รับแบบสอบถามที่สมบูรณ์กลับคืนมาจนครบ 269 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100

4.4 ตรวจสอบความสมบูรณ์ของคำตอบในแบบสอบถาม

4.4 จัดหมวดหมู่ของข้อมูลในแบบสอบถาม เพื่อนำข้อมูลไปวิเคราะห์ทางสถิติ

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนทั้งหมดมาตรวจสอบความสมบูรณ์ และประมวลผลหาค่าทางสถิติด้วยคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ดังต่อไปนี้

1. ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบเป็นข้อมูลเชิงปริมาณ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ (frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage)

2. ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ของมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ตามความคิดเห็นของบุคลากรสำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร 6 ด้าน เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ขององค์การ โดยให้ผู้ตอบเลือกตอบเพียงข้อละ 1 ตัวเลือกเท่านั้น ลักษณะคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) ตามแบบของลิเคิรท์ (Likert Scale) ซึ่งเป็นระดับของการเห็นด้วยกับประโยคที่กล่าวมา โดยจะมี 5 ระดับ ผู้

3. ข้อมูลเกี่ยวกับประสิทธิภาพการบริหารงานพัสดุของสำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร ตามความคิดเห็นของบุคลากรสำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร 5 ด้าน คือ ด้านการให้บริการอย่างเท่าเทียมกัน ด้านการให้บริการที่ตรงเวลา ด้านการให้บริการอย่างเพียงพอ ด้านการให้บริการอย่าง

ต่อเนื่อง และด้านการให้บริการอย่างก้าวหน้า เป็นข้อมูลเกี่ยวกับประสิทธิภาพการบริหารงานพัสดุของสำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร ตามความคิดเห็นของบุคลากรสำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร เพื่อศึกษาระดับประสิทธิภาพการบริหารงานพัสดุของสำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\overline{x}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) แล้วนำค่าไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์การวิเคราะห์ผลการประเมินความคิดเห็น (Opinionative) กำหนดพฤติกรรมการปฏิบัติงานเป็น 5 ระดับ

4. การหาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่กับประสิทธิภาพการบริหารงานพัสดุของสำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร โดยใช้วิธีการประมวลผลทางสถิติเชิงอนุมาน ใช้การทดสอบความสัมพันธ์แบบ Pearson Chi-square ที่ระดับนัยสำคัญ .01 เพื่อวิเคราะห์หาความสัมพันธ์รายข้อ และใช้การทดสอบความสัมพันธ์แบบ Pearson Product correlation ในภาพรวมรายด้าน (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2540, หน้า 144) ซึ่งแบ่งเป็น 5 ระดับดังนี้

0.80 ขึ้นไป	หมายความว่า	มีความสัมพันธ์กันในระดับสูง
0.60-0.79	หมายความว่า	มีความสัมพันธ์กันในระดับค่อนข้างสูง
0.40-0.59	หมายความว่า	มีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง
0.20-0.39	หมายความว่า	มีความสัมพันธ์กันในระดับค่อนข้างต่ำ
ต่ำกว่า 0.20	หมายความว่า	มีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำ

สำหรับเครื่องหมาย (+) หรือลบ (-) เป็นตัวบอกทิศทางของความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ทั้งสอง คือ

(1) ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ มีค่าบวก (+) หมายถึง เมื่อตัวแปรหนึ่งมีค่าสูง ตัวแปรอีกตัวหนึ่งมีค่าสูงด้วย

(2) ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ มีค่าลบ (-) หมายถึง เมื่อตัวแปรหนึ่งมีค่าสูง ตัวแปรอีกตัวหนึ่งมีค่าต่ำ

ผลการวิจัย (Research Results)

ผลการศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ของสำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร พบว่า บุคลากรมีระดับความคิดเห็นการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ ในระดับมาก หากเรียงลำดับความสำคัญของค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้ดังนี้ ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักความคุ้มค่า ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักความรับผิดชอบ ด้านหลักความโปร่งใสและด้านหลักการมีส่วนร่วม เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

ด้านหลักคุณธรรม โดยรวมบุคลากรมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือหน่วยงานของท่านมุ่งเน้นรักษาผลประโยชน์แก่ส่วนรวม และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ผู้บริหารหน่วยงานท่านบริหารงานด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต จริงใจ

ด้านหลักความคุ้มค่า โดยรวมบุคลากรมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ หน่วยงานของท่าน ใช้ทรัพยากรอย่างเหมาะสม และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ หน่วยงานของท่านมีกิจกรรมส่งเสริมให้เจ้าหน้าที่ให้ใช้ทรัพยากรอย่างประหยัด

ด้านหลักนิติธรรม โดยรวมบุคลากรมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ระเบียบในการทำงานของสำนักการศึกษากรุงเทพมหานครสอดคล้องกับสภาพของหน่วยงาน และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ หน่วยงานท่านใช้กฎ ระเบียบข้อบังคับในการบริหารราชการด้วยความเป็นธรรมโดย ไม่เลือกปฏิบัติ

ด้านหลักความรับผิดชอบ โดยรวมบุคลากรมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ เจ้าหน้าที่มีส่วนร่วมในการเข้ารับฝึกอบรม ฝึกทักษะในการทำงานอย่างสม่ำเสมอ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ผลการดำเนินงานของหน่วยงานท่านเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด

ด้านหลักความโปร่งใส โดยรวมบุคลากรมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ หน่วยงานของท่านปฏิบัติงานโดยเจ้าหน้าที่ที่มีความสามารถรู้ทุกขั้นตอนในการดำเนินกระบวนการต่าง ๆ และตรวจสอบได้ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ หน่วยงานของท่านเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ให้แก่ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง

ด้านหลักการมีส่วนร่วม โดยรวมบุคลากรมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ หน่วยงานของท่านเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้แสดงความคิดเห็นแลกเปลี่ยนข้อมูล เพื่อแสวงหาทางเลือกและการตัดสินใจต่าง ๆ เกี่ยวกับโครงการที่ยอมรับร่วมกัน และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ หน่วยงานของท่านจัดกิจกรรมโครงการเพื่อเสริมสร้างการมีส่วนร่วมจากบุคลากรอย่างต่อเนื่อง

ผลการศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการบริหารงานพัสดุของสำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร พบว่า บุคลากรมีความคิดเห็นว่าประสิทธิภาพการบริหารงานพัสดุ อยู่ในระดับมาก หากเรียงลำดับความสำคัญของค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้ดังนี้ การให้บริการอย่างเท่าเทียมกัน การให้บริการอย่างเพียงพอ การให้บริการอย่างรวดเร็วทันเวลา การให้บริการอย่างต่อเนื่อง และการให้บริการอย่างก้าวหน้า เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

การให้บริการอย่างเท่าเทียมกัน โดยรวมบุคลากรมีความเห็นว่า มีประสิทธิภาพในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ หน่วยงานของท่านมีการให้บริการเป็นไปตามลำดับก่อน-หลัง โดยไม่มีการแทรกแซงกัน และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ หน่วยงานของท่านให้บริการด้วยความยิ้มแย้มแจ่มใส กับผู้รับบริการทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน

การให้บริการอย่างเพียงพอ โดยรวมบุคลากรมีความเห็นว่า มีประสิทธิภาพในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ หน่วยงานของท่านมีอุปกรณ์ทางเทคโนโลยีที่ทันสมัยและเพียงพอต่อการให้บริการ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ สถานที่ให้บริการ สะอาดและเป็นระเบียบเรียบร้อย

การให้บริการอย่างรวดเร็วทันเวลา โดยรวมบุคลากรมีความเห็นว่า มีประสิทธิภาพในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ หน่วยงานของท่านมีความรวดเร็วในการให้บริการอย่างถูกต้อง และทันเวลา และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ หน่วยงานของท่านมีระยะเวลาการให้บริการที่เหมาะสมกับงาน ไม่รอนานเกินเวลาที่กำหนด

การให้บริการอย่างต่อเนื่อง โดยรวมบุคลากรมีความเห็นว่า มีประสิทธิภาพในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ หน่วยงานของท่านให้บริการมีความรับผิดชอบและมุ่งมั่นในการปฏิบัติงาน และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ หน่วยงานของท่านมีบริการตามขั้นตอนของการรับเรื่องต่าง ๆ จนเสร็จในเวลาอันสมควร

การให้บริการอย่างก้าวหน้า โดยรวมบุคลากรมีความเห็นว่า มีประสิทธิภาพในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ หน่วยงานของท่านมีการให้บริการติดต่อสอบถามและขอรับบริการได้หลายช่องทาง เช่น ทางโทรศัพท์และทางอินเตอร์เน็ต เป็นต้น และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ หน่วยงานของท่านมีระบบการรับฟังข้อเสนอแนะหรือข้อร้องเรียนจากผู้มาติดต่อ เช่น การจัดให้มีกล่องรับความคิดเห็น เป็นต้น

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่กับประสิทธิภาพการบริหารงานพัสดุ ของสำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร ในความคิดเห็นของบุคลากร มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในทิศทางบวก โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) เท่ากับ 0.059 ซึ่งมีความสัมพันธ์กันในระดับสูง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ด้านความโปร่งใส และด้านหลักความคุ้มค่า มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการบริหารงานพัสดุอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในทิศทางบวก โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) เท่ากับ 0.124 และ 0.178 ตามลำดับ ซึ่งมีความสัมพันธ์กันในระดับสูง ส่วนการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ด้านหลักนิติธรรม และด้านหลักคุณธรรม มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการบริหารงานพัสดุ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในทิศทางบวก โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) เท่ากับ .-152 และ .-122 และ 0.132 ตามลำดับ ซึ่งมีความสัมพันธ์กันในระดับค่อนข้างสูง

การวิจัยการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ กับประสิทธิผลองค์การของมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ซึ่งผลการวิจัยที่พบสามารถนำมาเป็นประเด็นสำคัญสำหรับอภิปรายผลได้ดังนี้

การบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่

การบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ของมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก หากเรียงลำดับความสำคัญของค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้ดังนี้

ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านหลักคุณธรรม กรณีดังกล่าวนี้ อธิบายได้ว่าเนื่องจากสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร มุ่งเน้นรักษาผลประโยชน์ของส่วนร่วม มีการบริการจัดการบุคลากรตามหลักคุณธรรม สามารถทำให้บุคลากรสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานครเชื่อถือ เชื่อมั่นในการบริหารงานด้วยหลักคุณธรรมทั้งในส่วนของการประเมินผลการทำงานด้วยความยุติธรรม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อภิชาติ โชติชัชวาลย์กุล (2550) ซึ่งได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารงาน

ตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล : กรณีศึกษาเขตอำเภอหนองหญ้าไซ จังหวัดสุพรรณบุรีโดยพบว่า พนักงานส่วนตำบลและนักการเมืองท้องถิ่นมีระดับความคิดเห็น ในการใช้หลักธรรมาภิบาลตามหลักคุณธรรม ด้านมีการปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริตบนพื้นฐานของคุณธรรมและจริยธรรมอยู่ในระดับมากที่สุด

การบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ ด้านที่รองลงมาคือ ด้านหลักความคุ้มค่า กรณีดังกล่าวนี้แสดงให้เห็นว่า สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร มีการใช้ทรัพยากรอย่างเหมาะสม เห็นได้ว่าเป็นการเน้นการใช้งบประมาณในการดำเนินงานอย่างคุ้มค่า สอดคล้องกับสอดคล้องกับงานวิจัยของ อภิชาติ โชติชัชวาลย์กุล (2550) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล : กรณีศึกษาเขตอำเภอหนองหญ้าไซ จังหวัดสุพรรณบุรีซึ่งพบว่าพนักงาน ส่วนตำบลและนักการเมืองท้องถิ่นมีความคิดเห็นในการใช้หลักธรรมาภิบาลตามหลักความคุ้มค่า ด้านมีการวางแผนและสำรวจความต้องการในการใช้วัสดุอุปกรณ์เพื่อให้สามารถนำมาใช้ได้อย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด

การบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ ด้านที่รองลงมาคือ ด้านหลักความรับผิดชอบ กรณีนี้อธิบายได้ว่า สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร เจ้าหน้าที่มีส่วนร่วมในการเข้ารับฝึกอบรมฝึกทักษะในการทำงานอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนิสา ใจภักดี (2559) การบริหารงานโดยยึดหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลตลุกดู่ อำเภอทัพทัน จังหวัด อุทัยธานี ตามการรับรู้ของประชาชน หลักความรับผิดชอบ อยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่มีระดับของการรับรู้สูงที่สุด ได้แก่ เทศบาลส่งเสริมให้เจ้าหน้าที่กระตือรือร้นในการแก้ปัญหาของชุมชน รองลงมาเทศบาลส่งเสริมให้เจ้าหน้าที่ปฏิบัติหน้าที่ตามแผนพัฒนาและเทศบาลส่งเสริมให้เจ้าหน้าที่ยอมรับผลจากการปฏิบัติงาน

การบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ ด้านที่รองลงมาคือ ด้านหลักความโปร่งใส กรณีนี้อธิบายได้ว่า สำนักวิชาการศึกษา กรุงเทพมหานคร บุคลากรมีความสามารถรู้ทุกขั้นตอนในการดำเนินกระบวนการต่าง ๆ และตรวจสอบได้ มีความโปร่งใส ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนิสา ใจภักดี (2559) การบริหารงานโดยยึดหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลตลุกดู่ อำเภอทัพทัน จังหวัด อุทัยธานี ตามการรับรู้ของประชาชน หลักความโปร่งใส อยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่มีระดับของการรับรู้สูงที่สุด ได้แก่ เทศบาลเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์อย่างตรงไปตรงมา รองลงมา เทศบาลส่งเสริมให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้สะดวกและเทศบาลดำ เนินงานโดยให้ประชาชนตรวจสอบความถูกต้องได้

การบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านหลักการมีส่วนร่วม สอดคล้องกับงานวิจัยของนิสา ใจภักดี (2559) ที่ได้ศึกษา การบริหารงานโดยยึดหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลตลุกดู่ อำเภอทัพทัน จังหวัด อุทัยธานี ตามการรับรู้ของประชาชน หลักการมีส่วนร่วม อยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีระดับของการรับรู้สูงที่สุด ได้แก่ เทศบาลเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการวางแผนการปฏิบัติงาน รองลงมา เทศบาลเปิด

โอกาสให้ประชาชนมีส่วนในการตัดสินใจปัญหาสำคัญ และเทศบาลเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนในการเสนอความเห็น

ประสิทธิภาพการบริหารงานพัสดุของสำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร

ประสิทธิภาพการบริหารงานพัสดุของสำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร จากการวิจัยครั้งนี้จะเห็นว่า ประสิทธิภาพการบริหารงานพัสดุของสำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุนารี แสนพยุห์ (2562) พบว่า ด้านการให้บริการอย่างเท่าเทียมกัน พบว่า ความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการให้บริการสาธารณะของเทศบาลตำบลโพธิ์ทอง อำเภอโพนทอง จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการให้บริการอย่างเท่าเทียมกัน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ความพึงพอใจต่อการให้บริการสาธารณะมากที่สุดคือ ข้อ 5 ประชาชนทุกคนมีสิทธิที่จะดีรับความช่วยเหลือกรณีเกิดสาธารณภัยอย่างเท่าเทียมกัน รองลงมาคือข้อ 4 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของเทศบาลเปิดโอกาสให้เด็กทุกคนได้เข้าเรียนอย่างเท่าเทียมกัน ส่วนข้อที่มีความพึงพอใจต่อการให้บริการสาธารณะน้อยที่สุดคือข้อ 3 บริเวณที่อยู่อาศัยได้รับการดูแลรักษาความสะอาด จัดเก็บขยะมูลฝอยจากเทศบาลเท่าเทียมกันกับบริเวณอื่น

การบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่กับประสิทธิภาพการบริหารงานพัสดุของสำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร

ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่กับประสิทธิภาพการบริหารงานพัสดุของสำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร ในภาพรวมจะพบว่ามี 3 ด้านมีความสัมพันธ์กัน หากนำมาจัดอันดับความสัมพันธ์ในแต่ละด้านที่มีความสัมพันธ์กัน ดังนี้

ความสัมพันธ์ของจัดการภาครัฐแนวใหม่ด้านความโปร่งใสกับประสิทธิภาพการบริหารงานพัสดุ มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการบริหารงานพัสดุ ด้านการให้บริการอย่างก้าวหน้าในระดับมาก โดยความคิดเห็นของบุคลากรกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่า หน่วยงานของท่านเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ให้แก่ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องมีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการบริหารงานพัสดุด้านการให้บริการอย่างก้าวหน้า มากที่สุด จำนวน 141 คน

กรณีดังกล่าวนี้อธิบายได้ว่า ด้านความโปร่งใสกับประสิทธิภาพการบริหารงานพัสดุด้านการให้บริการอย่างก้าวหน้า สอดคล้องกับวิสัยทัศน์และพันธกิจโดยเฉพาะอย่างยิ่งความพึงพอใจของประชาชนเป็นสำคัญ ช่วยให้ระบบการบริหารภาครัฐมีความ โปร่งใส ตรวจสอบได้มากขึ้น โดยมีการปรับปรุง ระเบียบของภาครัฐให้มีความรัดกุมและเปิดเผย ต่อสาธารณะให้รับรู้โดยทั่วกัน ดังนั้นหากองค์กรใดนำหลักการจัดการภาครัฐแนวใหม่ มายึดถือปฏิบัติเพื่อให้การปฏิบัติงานภาครัฐ จะบังเกิดผลตามแนวทางของแผนปฏิรูประบบบริหารภาครัฐที่มุ่งสร้างคุณประโยชน์สูงสุด ให้แก่ประชาชนและประเทศชาติสืบไป และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัษฐนนท ทวีสิน และธรรศพงศ์ วงษ์สวัสดิ์ (2561) พบว่า องค์กรภาครัฐต้องช่วยกันส่งเสริมและผลักดันให้ผู้บริหารองค์กร มองเห็นถึงความสำคัญในผลสัมฤทธิ์ของการนำหลักการจัดการคาภรัฐแนวใหม่มาใช้ในกระบวนการบริหารงานพัสดุ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อหน่วยงานภาครัฐ และความต้องการของประชาชน และสนับสนุนให้บุคลากรภายในองค์กรมีองค์ความรู้ในการปฏิบัติงานด้านการบริหารงานพัสดุ เพื่อให้

เกิดความเข้าใจทุกขั้นตอนในกระบวนการพัสดุ อีกทั้งต้องส่งเสริมให้ภาคประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของการบริหารงานพัสดุเพื่อความโปร่งใสและสามารถตรวจสอบได้ทุกขั้นตอน พร้อมทั้งสนับสนุนให้ทุกฝ่ายร่วมกันวางแผนการใช้จ่ายงบประมาณอย่างรัดกุม และเกิดความคุ้มค่าของทรัพยากรอย่างสูงสุด

ความสัมพันธ์ของจัดการภาครัฐแนวใหม่หลักความคุ้มค่ากับประสิทธิภาพการบริหารงานพัสดุ มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการบริหารงานพัสดุ ด้านการให้บริการอย่างเพียงพอในระดับมาก โดยความคิดเห็นของบุคลากรกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่าหน่วยงานของท่าน ใช้ทรัพยากรอย่างเหมาะสม มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการบริหารงานพัสดุ การให้บริการอย่างเพียงพอมากที่สุด จำนวน 181 คน

กรณีดังกล่าวนี้อธิบายได้ว่า หลักความคุ้มค่ากับประสิทธิภาพการบริหารงานพัสดุด้านการให้บริการอย่างเพียงพอ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัษฐนนท ทวีสิน และธรรศพงศ์ วงษ์สวัสดิ์ (2561) พบว่า องค์กรภาครัฐต้องช่วยกันส่งเสริมและผลักดันให้ผู้บริหารองค์กร มองเห็นถึงความสำคัญในผลสัมฤทธิ์ของการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้าง เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อหน่วยงานภาครัฐ และความต้องการของประชาชน และสนับสนุนให้บุคลากรภายใน องค์กรมีองค์ความรู้ในการปฏิบัติงานด้านการจัดซื้อจัดจ้าง เพื่อให้เกิดความเข้าใจทุกขั้นตอนในกระบวน การพัสดุ อีกทั้งต้องส่งเสริมให้ภาคประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของการจัดซื้อจัดจ้างเพื่อ ความโปร่งใสและสามารถตรวจสอบได้ทุกขั้นตอน พร้อมทั้งสนับสนุนให้ทุกฝ่ายร่วมกันวางแผนการใช้ จ่ายงบประมาณอย่างรัดกุม และเกิดความคุ้มค่าของทรัพยากรอย่างสูงสุด

เอกสารอ้างอิง (References)

การบริหารงานภาครัฐแนวใหม่ตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบราชการไทย. (2556). การบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่. *วารสารศิลปศาสตร์ราชมงคลสุวรรณภูมิ*. 2(2), 27-39.

ณัษฐนนท ทวีสิน และธรรศพงศ์ วงษ์สวัสดิ์. (2561). ธรรมมาภิบาลในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างและ พัสดุขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก. วิทยาลัยทองสุข. *วารสารวิชาการสถาบันวิทยาการจัดการแห่งแปซิฟิค*. 4(2), 247-259.

นิสา ใจภักดี. (2559). *การบริหารงานโดยยึดหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลตลุกตู่อำเภอทัพทัน จังหวัดอุทัยธานี.* การค้นคว้าอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.

แผนบริหารความเสี่ยงสำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร. (2563). *การบริหารความเสี่ยง*. กรุงเทพฯ: สำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร.

พิทยา บวรวัฒนา. (2552). *ทฤษฎีองค์กรสาธารณะ*. กรุงเทพฯ :ศักดิโสภา

มานัส มหาวงศ์. (2559). *องค์ประกอบการจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอจตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด.* วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

ระพีพรรณ อินหลี. (2558). *การศึกษาปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยความสามารถของหัวหน้างาน และปัจจัยนโยบายการบริหารจัดการที่มีต่อระดับประสิทธิผลการปฏิบัติงานของพนักงานธนาคารกสิกรไทย สำนักงานใหญ่.* การค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.

รัชนก ศรีทองคำ. (2552). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานพัสดุโรงเรียนในจังหวัดสระแก้ว*. งานนิพนธ์ศึกษามหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.

สุนารี แสนพยุห์. (2562). *ความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการให้บริการสาธารณะของเทศบาลตำบลโพธิ์ทอง อำเภอโพนทอง จังหวัดร้อยเอ็ด*. การค้นคว้าอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชมงกุฎวิทยาลัย.

แสงชัย อภิชาตธนพัฒน์. (2563). *หลักธรรมาภิบาลในการบริหารองค์กร.* สืบค้น 10 มิถุนายน 2563, จาก http://www.sci.ubu.ac.th/document/หลักธรรมาภิบาล.pdf.

อภิชาติ โชติชัชวาลย์กุล. (2550). *การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลกับการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำกรณีศึกษาเขตอำเภอหนองหญ้าไซ จังหวดสุพรรณบุรี. การศึกษาอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต.* สาขาการปกครองท้องถิ่น. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลยขอนแก่น.

แนวทางการพัฒนาสมรรถนะหลักของพนักงานในเทศบาลเมืองเสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

Guidelines for Developing Core Competency of the Personnel in Sena Municipality in Phra Nakhon Si Ayutthaya Province

เจริญ ภูสุวรรณ[1] กมลวรรณ วรรณธนัง[2]
Charoen Poosuwan, Kamonwan Wanthanang

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการพัฒนาสมรรถนะหลักของพนักงานในเทศบาลเมืองเสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 2) เปรียบเทียบการพัฒนาสมรรถนะหลักของพนักงานในเทศบาลเมืองเสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล และ 3) เสนอแนวทางการพัฒนาสมรรถนะหลักของพนักงานในเทศบาลเมืองเสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เครื่องมือในการวิจัยได้แก่แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์เชิงลึก ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ พนักงานเทศบาล ลูกจ้างประจำ พนักงานจ้างตามภารกิจ และพนักงานจ้างทั่วไปของเทศบาลเมืองเสนา จำนวน 114 คน และข้าราชการท้องถิ่นสายงานผู้บริหาร ในอำเภอเสนา จำนวน 10 คน การวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบด้วยค่าสถิติที การทดสอบด้วยค่าสถิติเอฟ และเปรียบเทียบรายคู่โดยการทดสอบด้วยวิธี Tukey's Multiple Comparison test กำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการศึกษาพบว่า 1) การพัฒนาสมรรถนะหลักของพนักงานในเทศบาลเมืองเสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก (μ = 3.84 และ σ = 0.67) 2) การพัฒนาสมรรถนะหลักของพนักงานในเทศบาลเมืองเสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำแนกตามอายุ ภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (sig = .016) และ 3) แนวทางการพัฒนาสมรรถนะหลักของพนักงานในเทศบาลเมืองเสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้แก่ การจัดทำแผนการปฏิบัติงาน กำหนดขั้นตอน เป้าหมาย วัตถุประสงค์ให้ชัดเจน การอบรมเพื่อพัฒนาความรู้ ทักษะ การประเมินติดตามผลงาน การปรับปรุงกระบวนการทำงาน การเสริมสร้างวัฒนธรรมองค์กร การ

Received: 2022-06-24 **Revised**: 2022-07-24 **Accepted**: 2022-08-01

[1] หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
Master of Public Administration Graduate School, Phra Nakhon Si Ayutthaya Rajabhat University.
Corresponding Author e-mail: nickysena142@gmail.com

[2] หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
Master of Public Administration Graduate School, Phra Nakhon Si Ayutthaya Rajabhat University.

สร้างจิตสำนึก การวางระบบบริหารองค์ความรู้ การสอนงาน การมอบหมายงาน การทำคำอธิบายลักษณะงาน การศึกษาความต้องการที่แท้จริงของผู้รับบริการ การจัดการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในทีม และการสร้างขวัญกำลังใจและสร้างแรงจูงใจ
คำสำคัญ (Keywords): แนวทางการพัฒนา; สมรรถนะหลัก; เทศบาลเมืองเสนา

Abstract

The purposes of this research were to: 1) investigate the development of core competency of the personnel in Sena Municipality in Phra Nakhon Si Ayutthaya Province;2) compare the development of the personnel's core competency working in Sena Municipality in Phra Nakhon Si Ayutthaya Province, classified by personal factors; and 3) examine the guidelines for developing the personnel's core competency of Sena Municipality in Phra Nakhon Si Ayutthaya Province. The research instruments were a questionnaire and an in-depth interview. The population consisted of 114 municipality personnel, permanent employee, employee for a specific job, general-hired personnel, and 10 local administrative government officers. Statistical analysis was performed in terms of percentage, mean, standard deviation, t-test, F-test and Tukey's multiple comparison test with a statistically significant level at .05. The results of the study revealed as follows:1) The development of core competency of the personnel in Sena Municipality in Phra Nakhon Si Ayutthaya Province, when it was analyzed as a whole, was at a high level (μ = 3.84 และ σ = 0.67). 2)The development of the personnel's core competency working in Sena Municipality in Phra Nakhon Si Ayutthaya Province, classified by age, when it was analyzed as a whole, was different with a statistically significant level at .05 (sig = .016). 3)The guidelines for developing core competency of the personnel of Sena Municipality in Phra Nakhon Si Ayutthaya Province included action planning; procedure, goal, and objective determination; knowledge and skills development training; monitoring and evaluation; work improvement; organization culture enhancement; good moral traits cultivation; knowledge management systematization; assignment; job description provision; service recipient need analysis; team conflict management; and morale and motivation.
Keywords: Development Guidelines; Core Competency; Sena Municipality

บทนำ (Introduction)

การบริหารงานขององค์กรจำเป็นต้องอาศัยปัจจัย หรือทรัพยากรที่สำคัญ ซึ่งประกอบด้วย บุคลากร (Man) งบประมาณ (Money) วัสดุอุปกรณ์ (Material) และการจัดการ (Management) หรือที่เรียกกันย่อๆว่า 4M (วรันธร อรรคปทุมและคณะ, 2559) โดยมีบุคลากรหรือทรัพยากรบุคคล เป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดในการบริหารงานขององค์กร เพราะทรัพยากรบุคคลนอกจากจะสามารถพัฒนาได้แล้ว ยังทำหน้าที่ในการบริหารทรัพยากรอื่นๆอีกด้วย ดังนั้นหากองค์กรมีทรัพยากรบุคคลที่มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน การบริหารองค์กรก็จะบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ได้

แนวคิดหนึ่งที่องค์กรต่างๆในปัจจุบันได้นำมาใช้ในการพัฒนาทรัพยากรบุคคลอย่างกว้างขวาง ได้แก่ การพัฒนาสมรรถนะเพื่อให้ตอบสนองต่อความต้องการและความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียขององค์กรอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล มุ่งไปที่การพัฒนาความสามารถของพนักงานเพื่อให้ได้มาซึ่งผลงานที่ต้องการในอนาคต การพัฒนาสมรรถนะ (Competency) ของบุคลากร จึงเป็นหนึ่งในภาระกิจที่องค์กรให้ความสำคัญเพื่อให้บุคลากรมีศักยภาพเพิ่มมากขึ้น เพราะการพัฒนาให้บุคลากรมีความรู้และความสามารถในการปฏิบัติงานได้ดีที่สุด รวมทั้งการมีระบบประเมินผลเพื่อจ่ายค่าตอบแทน และเพื่อสร้างความก้าวหน้าในการทำงานให้แก่บุคลากรที่ดี ย่อมทำให้เป้าหมายขององค์กรประสบความสำเร็จได้ (เกษรา โชติช่วง, 2554) การพัฒนาบุคลากรมี 4 ด้านหลัก ๆ ได้แก่ การให้การศึกษา (Education) การฝึกอบรม (Training) การพัฒนา (Development) และการสร้างการเรียนรู้ (Learning) ถือเป็นกิจกรรม ซึ่งเชื่อกันว่าการที่บุคลากรจะสามารถปฏิบัติงานได้ อย่างมีประสิทธิภาพนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่องค์การจะต้องลงทุนเพื่อพัฒนาบุคลากรของตนให้มีทักษะ ความรู้ความสามารถ มีทัศนคติที่ดีต่อการทำงานรวมถึงเป็นบุคลากรที่มีขีดความสามารถ (Competency) เพื่อให้งานที่ตนรับผิดชอบสามารถบรรลุ ถึงเป้าหมายที่บุคลากรและองค์กรได้กำหนดไว้ร่วมกัน (จำเนียร จวงตระกูล, 2563)

ในปี พ.ศ.2557 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้มีการกำหนดต้นแบบสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับตำแหน่งข้าราชการส่วนท้องถิ่นไว้ 3 ประเภท ได้แก่ สมรรถนะหลัก สมรรถนะประจำผู้บริหารและสมรรถนะประจำสายงาน และกำหนดให้สมรรถนะหลักเป็นคุณลักษณะร่วมของข้าราชการส่วนท้องถิ่นทั้งระบบที่ต้องมี เพื่อให้การบริหารทรัพยากรบุคคลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และข้าราชการส่วนท้องถิ่นสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีคุณภาพ (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2557) แต่จากผลการประเมินประสิทธิภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2561-2563 พบว่า ด้านการบริหารงานบุคคล ตัวชี้วัดที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด 5 อันดับ ได้แก่ การพัฒนาและการจัดการองค์ความรู้ การพัฒนาบุคลากรทุกสายงาน การประเมินความพึงพอใจและแรงจูงใจ การถ่ายทอดแนวทางการปฏิบัติงาน และการประเมินผลการฝึกอบรม (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น , 2563) ซึ่งมีความสอดคล้องกับค่าคะแนนการประเมินประสิทธิภาพ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2561-2563 ของเทศบาลเมืองเสนา แสดงให้เห็นว่าบุคลากรอาจได้รับการพัฒนาสมรรถนะ ความรู้ ทักษะในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับที่ต่ำ (งานการเจ้าหน้าที่ เทศบาลเมืองเสนา, 2563)

จากความสำคัญของปัญหาการพัฒนาสมรรถนะซึ่งมีผลการประเมินประสิทธิภาพอยู่ในระดับที่ต่ำ ดังที่กล่าว มาข้างต้นทำให้ ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาแนวทางการพัฒนาสมรรถนะหลักของพนักงานในเทศบาลเมืองเสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาสมรรถนะหลัก และเป็นการเสริมสร้างศักยภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานในเทศบาลเมืองเสนาให้ดียิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Objective of the Research)

การวิจัยนี้ มีวัตถุประสงค์ดังนี้

1.เพื่อศึกษาการพัฒนาสมรรถนะหลักของพนักงานในเทศบาลเมืองเสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

2.เพื่อเปรียบเทียบการพัฒนาสมรรถนะหลักของพนักงานในเทศบาลเมืองเสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

3.เพื่อเสนอแนวทางในการพัฒนาสมรรถนะหลักของพนักงานในเทศบาลเมืองเสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษา เรื่อง แนวทางการพัฒนาสมรรถนะหลักของพนักงานในเทศบาลเมืองเสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method)

การวิจัยเชิงปริมาณ

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย พนักงานเทศบาล ลูกจ้างประจำ พนักงานจ้างตามภารกิจ และพนักงานจ้างทั่วไป ของเทศบาลเมืองเสนา จำนวน 114 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Check – List) ประกอบด้วยข้อมูลส่วนต่างๆ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส ประเภทตำแหน่ง อายุงาน และหน่วยงานที่สังกัด

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการพัฒนาสมรรถนะหลักของพนักงานในเทศบาลเมืองเสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 5 ด้าน ได้แก่ 1.ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ 2.ด้านการยึดมั่นในความถูกต้องและจริยธรรม 3.ด้านความเข้าใจในองค์กรและระบบงาน 4.ด้านการบริการเป็นเลิศ 5.ด้านการทำงานเป็นทีมโดยมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประเมินค่าคะแนน 5 ระดับ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับข้อเสนอแนะ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ผู้วิจัยศึกษาเอกสาร หลักการทฤษฎีจากตำรา บทความทางวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3.2 ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูล ที่ผู้วิจัยได้ทำการแจกแบบสอบถามด้วยตนเอง จำนวน 114 ชุด และ ได้รับตอบกลับคืน จำนวน 114 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้คือ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) การทดสอบด้วยค่าที (Independent Sample t - test) ทดสอบความแตกต่าง ระหว่างคะแนนเฉลี่ยของตัวแปรมากกว่า 2 กลุ่มขึ้นไป โดยใช้การทดสอบแบบวิเคราะห์ความแปรปรวน 1ตัวแปร (One way ANOVA) หรือค่าเอฟ (F - test) กำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และหากพบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผู้วิจัยจะทำการเปรียบเทียบรายคู่ (Post hoc test) ด้วยวิธี Tukey’s Multiple Comparison test

การวิจัยเชิงคุณภาพ

1. ประชากร

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ประกอบด้วย ข้าราชการท้องถิ่นสายงานผู้บริหาร ในอำเภอเสนา จำนวน 10 คน ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง ดังนี้ ปลัดเทศบาลในอำเภอเสนา จำนวน 5 คน ได้แก่ ปลัดเทศบาลเมืองเสนา 1 คน ปลัดเทศบาลตำบลเจ้าเจ็ด 1 คน ปลัดเทศบาลตำบลหัวเวียง 1 คน ปลัดเทศบาลตำบลบางนมโค 1 คน และปลัดเทศบาลตำบลสามกอ 1 คน และปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอเสนา จำนวน 5 คน ได้แก่ ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลมารวิชัย 1 คน ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านโพธิ์ 1 คน ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลรางจรเข้ 1 คน ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลสามตุ่ม 1 คน และปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหลวง 1 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสัมภาษณ์ แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ตอนที่ 2 แนวทางการพัฒนาสมรรถนะหลักของพนักงาน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ ด้านความเข้าใจในองค์กรและระบบงาน ด้านการยึดมั่นในความถูกต้องและจริยธรรม ด้านการบริการเป็นเลิศ และด้านการทำงานเป็นทีม

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการนัดหมายกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญเพื่อขอสัมภาษณ์ แบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการ และบันทึกข้อมูลการสัมภาษณ์โดยการจดบันทึก

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัย (Research Results)

1.ข้อมูลทั่วไปของประชากร ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 56.1 มีอายุ 51 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 38.6 มีระดับการศึกษาส่วนใหญ่ปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 44.7 สถานภาพสมรส คิดเป็นร้อยละ 49.1 เป็นพนักงานจ้างตามภารกิจ คิดเป็นร้อยละ 42.1 มีอายุงานไม่เกิน 5 ปี คิดเป็นร้อยละ 31.6 และสังกัดสำนักปลัดเทศบาล คิดเป็นร้อยละ 41.2

2. การพัฒนาสมรรถนะหลักของพนักงานในเทศบาลเมืองเสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (μ = 3.84 และ σ = 0.67) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการยึดมั่นในความถูกต้องและจริยธรรม (μ = 3.87 และ σ = 0.72) รองลงมา คือ ด้านความเข้าใจในองค์กรและระบบงาน (μ = 3.86 และ σ = 0.70) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการบริการเป็นเลิศ (μ = 3.79 และ σ = 0.72) ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการพัฒนาสมรรถนะหลักพนักงานในเทศบาลเมืองเสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ด้านที่	การพัฒนาสมรรถนะหลักของพนักงานในเทศบาลเมืองเสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	ระดับสมรรถนะ		
		(μ)	(σ)	แปลความ
1	ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์	3.84	0.68	มาก
2	ด้านการยึดมั่นในความถูกต้องและจริยธรรม	3.87	0.72	มาก
3	ด้านความเข้าใจในองค์กรและระบบงาน	3.86	0.70	มาก
4	ด้านการบริการเป็นเลิศ	3.79	0.72	มาก
5	ด้านการทำงานเป็นทีม	3.83	0.77	มาก
	รวม	**3.84**	**0.67**	**มาก**

2.1 ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ หน่วยงานสนับสนุนและเปิดโอกาสในการพัฒนาตนเองให้เกิดความรู้และทักษะในการปฏิบัติงาน (μ = 3.97 และ σ = 0.81) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ หน่วยงานมีการใช้ระบบพี่เลี้ยงหรือวิธีการสอนงาน จากผู้มีประสบการณ์ในการทำงานสูงกว่าต่อผู้มีประสบการณ์น้อย เพื่อสร้างความรู้ความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติงานให้กับบุคลากรใหม่ (μ = 3.75 และ σ = 0.82) ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการพัฒนาสมรรถนะด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์

ข้อที่	การพัฒนาสมรรถนะหลักของพนักงานในเทศบาลเมืองเสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	ระดับสมรรถนะ		
		(μ)	(σ)	แปลความ
1	หน่วยงานมีการส่งเสริมและเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะต่างๆเพิ่มเติมที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่ความรับผิดชอบ เพื่อส่งเสริมให้สามารถพัฒนางานให้ดียิ่งขึ้น	3.86	0.79	มาก
2	หน่วยงานมีการมอบหมายให้รับผิดชอบงานใหม่ๆ ที่แตกต่างจากงานปกติ และมีความท้าทายในงานมากขึ้น	3.82	0.81	มาก
3	หน่วยงานมีการดูแล แนะนำ ให้คำปรึกษาเรื่องการปรับเปลี่ยนกระบวนการทำงาน และการเปลี่ยนแปลงระบบการทำงาน	3.80	0.80	มาก
4	หน่วยงานสนับสนุนและเปิดโอกาสในการพัฒนาตนเองให้เกิดความรู้และทักษะในการปฏิบัติงาน	3.97	0.81	มาก
5	หน่วยงานมีการใช้ระบบพี่เลี้ยงหรือวิธีการสอนงานจากผู้มีประสบการณ์ในการทำงานสูงกว่าต่อผู้มีประสบการณ์น้อย เพื่อสร้างความรู้ความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติงานให้กับบุคลากรใหม่	3.75	0.82	มาก
	รวม	**3.84**	**0.68**	**มาก**

2.2 ด้านการยึดมั่นในความถูกต้องและจริยธรรม ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ผู้บังคับบัญชามีการอธิบายกฎระเบียบ วิธีการปฏิบัติงาน และมาตรฐานความถูกต้องของงานในตำแหน่งที่รับผิดชอบก่อนลงมือปฏิบัติงาน (**μ** = 3.98 และ **σ** = 0.87) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ หน่วยงานส่งเสริมให้มีการจัดทำคู่มือ ระเบียบปฏิบัติ และกระบวนการทำงานของตำแหน่งงาน (**μ** = 3.75 และ **σ** = 0.78) ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการพัฒนาสมรรถนะหลักด้านการยึดมั่นในความถูกต้องและจริยธรรม

ข้อที่	การพัฒนาสมรรถนะหลักของพนักงานในเทศบาลเมืองเสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	ระดับสมรรถนะ		
		(μ)	(σ)	แปลความ

1	หน่วยงานมีการส่งเสริมและเปิดโอกาสให้เข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ที่เสริมสร้างจิตสำนึกด้านคุณธรรมและจริยธรรม	3.93	0.80	มาก
2	หน่วยงานมีการให้คำแนะนำ เรื่องจริยธรรม หลักการและจรรยาบรรณของวิชาชีพ	3.89	0.80	มาก
3	หน่วยงานส่งเสริมให้มีการจัดทำคู่มือ ระเบียบปฏิบัติและกระบวนการทำงานของตำแหน่งงาน	3.75	0.78	มาก
4	ผู้บังคับบัญชามีการอธิบายกฎระเบียบ วิธีการปฏิบัติงาน และมาตรฐานความถูกต้องของงานในตำแหน่งที่รับผิดชอบก่อนลงมือปฏิบัติงาน	3.98	0.87	มาก
5	หน่วยงานมีการจัดหลักสูตรฝึกอบรมการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมสำหรับผู้ปฏิบัติงานและผู้บังคับบัญชา	3.81	0.80	มาก
	รวม	**3.87**	**0.72**	**มาก**

2.3 ด้านความเข้าใจในองค์กรและระบบงาน ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ หน่วยงานมีการสื่อสาร ถ่ายทอดให้มีความเข้าใจใน กฎระเบียบ และนโยบายขององค์กร (μ = 3.90 และ σ = 0.84) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ หน่วยงานเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการนำความรู้ และความเชี่ยวชาญ ในเทคโนโลยี ระบบ และกระบวนการทำงาน มาประยุกต์ใช้ในการกำหนดยุทธศาสตร์และวิสัยทัศน์ของหน่วยงาน (μ = 3.82 และ σ = 0.82) ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการพัฒนาสมรรถนะหลักด้านความเข้าใจในองค์กร
และระบบงาน

ข้อที่	การพัฒนาสมรรถนะหลัก ของพนักงานในเทศบาลเมืองเสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	ระดับสมรรถนะ (μ)	(σ)	แปลความ
1	หน่วยงานเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการนำความรู้ และความเชี่ยวชาญ ในเทคโนโลยี ระบบ และกระบวนการทำงาน มาประยุกต์ใช้ในการกำหนดยุทธศาสตร์และวิสัยทัศน์ของหน่วยงาน	3.82	0.82	มาก
2	หน่วยงานมีการสื่อสาร ถ่ายทอดให้มีความเข้าใจในกฎระเบียบ และนโยบายขององค์กร	3.90	0.84	มาก

3	หน่วยงานส่งเสริม สนับสนุนและเปิดโอกาสให้ แสวงหาความรู้ใหม่ๆในสาขาวิชาชีพของตนเพื่อพัฒนาความรอบรู้งานในหน้าที่	3.89	0.80	มาก
4	ผู้บังคับบัญชามีการมอบหมายให้พัฒนา บูรณาการ ปรับปรุงกระบวนการทำงานเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงภายนอกที่มีผลกระทบต่อการดำเนินงาน	3.85	0.75	มาก
5	หน่วยงานมีการแนะนำ ให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการสร้างนวัตกรรมในการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานให้เกิดประสิทธิภาพ	3.84	0.78	มาก
	รวม	**3.86**	**0.70**	**มาก**

2.4 ด้านการบริการเป็นเลิศ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ หน่วยงานมีการส่งเสริมและเปิดโอกาสในการพัฒนาองค์ความรู้ในด้านต่างๆ เพื่อเป็นการสร้างประสิทธิภาพด้านการบริการอย่างเต็มที่ สามารถตอบคำถามของผู้รับบริการได้อย่างครบถ้วน (μ = 3.91 และ σ = 0.75) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ หน่วยงานมีการมอบหมายให้ศึกษาความต้องการที่แท้จริงของผู้รับบริการ และนำเสนอนวัตกรรมที่จะตอบสนองความต้องการทั้งในระยะสั้นและระยะยาว (μ = 3.68 และ σ = 0.77) ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการพัฒนาสมรรถนะหลักด้านการบริการเป็นเลิศ

ข้อที่	การพัฒนาสมรรถนะหลักของพนักงานในเทศบาลเมืองเสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	ระดับสมรรถนะ (μ)	(σ)	แปลความ
1	หน่วยงานมีการส่งเสริมและเปิดโอกาสในการพัฒนาองค์ความรู้ในด้านต่างๆ เพื่อเป็นการสร้างประสิทธิภาพด้านการบริการอย่างเต็มที่ สามารถตอบคำถามของผู้รับบริการได้อย่างครบถ้วน	3.91	0.75	มาก
2	หน่วยงานมีการจัดหลักสูตรฝึกอบรมการเสริมสร้างจิตสำนึกในการให้บริการที่ดี	3.73	0.81	มาก
3	หน่วยงานมีการมอบหมายให้พัฒนาและปรับปรุงกระบวนการทำงาน และการให้บริการ ตามที่ผู้รับบริการได้มีข้อติชม เพื่อให้ผู้รับบริการได้รับความพึงพอใจในการรับบริการครั้งต่อไป	3.82	0.82	มาก

4	ผู้บังคับบัญชามีการแนะนำให้คำปรึกษา เกี่ยวกับการปรับรูปแบบการให้บริการที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้รับบริการ	3.83	0.86	มาก
5	หน่วยงานมีการมอบหมายให้ศึกษาความต้องการที่แท้จริงของผู้รับบริการ และนำเสนอนวัตกรรมที่จะตอบสนองความต้องการทั้งในระยะสั้นและระยะยาว	3.68	0.77	มาก
	รวม	**3.79**	**0.72**	**มาก**

2.5 ด้านการทำงานเป็นทีม ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ผู้บังคับบัญชามีการมอบหมายงานที่เน้นการทำงาน การแก้ไขปัญหา การตัดสินใจและการประสานงานของสมาชิกภายในทีม โดยให้สมาชิกทุกคนมีจุดมุ่งหมายเดียวกัน คือความสำเร็จของทีม (μ = 3.96 และ σ = 0.81) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ หน่วยงานมีการสนับสนุน และเปิดโอกาสให้มีการรับฟังประเด็นหรือความต้องการของเพื่อนร่วมงาน เพื่อนำไปสู่การปรับปรุงสัมพันธภาพ ให้ดีขึ้น (μ = 3.73 และ σ = 0.89) ดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการพัฒนาสมรรถนะหลักด้านการทำงานเป็นทีม

ข้อที่	การพัฒนาสมรรถนะหลักของพนักงานในเทศบาลเมืองเสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	ระดับสมรรถนะ (μ)	(σ)	แปลความ
1	หน่วยงานมีการจัดหลักสูตรฝึกอบรมการพัฒนาศักยภาพการทำงานเป็นทีม	3.77	0.91	มาก
2	หน่วยงานมีการจัดกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในหน่วยงาน	3.89	0.82	มาก
3	หน่วยงานมีการสนับสนุน และเปิดโอกาสให้มีการรับฟังประเด็นหรือความต้องการของเพื่อนร่วมงาน เพื่อนำไปสู่การปรับปรุงสัมพันธภาพให้ดีขึ้น	3.73	0.89	มาก
4	ผู้บังคับบัญชามีการมอบหมายงานที่เน้นการทำงาน การแก้ไขปัญหา การตัดสินใจและการประสานงานของสมาชิกภายในทีม โดยให้สมาชิกทุกคนมีจุดมุ่งหมายเดียวกันคือความสำเร็จของทีม	3.96	0.81	มาก
5	หน่วยงานมีการดูแลส่งเสริมขวัญกำลังใจ และแนะนำการแก้ไขปัญหาข้อขัดแย้งที่เกิดขึ้นในทีม เพื่อให้ทีมไปสู่ความสำเร็จ	3.82	0.84	มาก
	รวม	**3.83**	**0.77**	**มาก**

3. ผลการเปรียบเทียบการพัฒนาสมรรถนะหลักของพนักงานในเทศบาลเมืองเสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า

3.1 พนักงานในเทศบาลเมืองเสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่มีเพศต่างกัน มีการพัฒนาสมรรถนะหลัก ในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

3.2 พนักงานในเทศบาลเมืองเสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่มีอายุต่างกัน มีการพัฒนาสมรรถนะหลัก ในภาพรวมแตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 (sig = .016) จึงทำการเปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธี Tukey's Multiple Comparison test พบว่า พนักงานในเทศบาลเมืองเสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยาที่มีอายุ 51 ปีขึ้นไป มีการพัฒนาสมรรถนะหลักด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ ด้านการยึดมั่นในความถูกต้องและจริยธรรม ด้านความเข้าใจในองค์กรและระบบงาน ด้านการบริการเป็นเลิศ และด้านการทำงานเป็นทีม มากกว่าพนักงานที่มีอายุไม่เกิน 30 ปี

3.3 พนักงานในเทศบาลเมืองเสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีการพัฒนาสมรรถนะหลัก ในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

3.4 พนักงานในเทศบาลเมืองเสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่มีสถานภาพสมรสต่างกัน มีการพัฒนาสมรรถนะหลัก ในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

3.5 พนักงานในเทศบาลเมืองเสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่มีประเภทตำแหน่งต่างกัน มีการพัฒนาสมรรถนะหลัก ในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

3.6 พนักงานในเทศบาลเมืองเสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่มีอายุงานต่างกัน มีการพัฒนาสมรรถนะหลัก ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน และรายด้านแตกต่างกัน 1 ด้าน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 คือ ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ จึงทำการเปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธี Tukey's Multiple Comparison test พบว่า พนักงานในเทศบาลเมืองเสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยาที่มีอายุงาน 6-10 ปี มีการพัฒนาสมรรถนะหลักด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ มากกว่า พนักงานที่มีอายุงานไม่เกิน 5 ปี และพนักงานที่มีอายุงาน 26 ปีขึ้นไป มีการพัฒนาสมรรถนะหลักด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ มากกว่าพนักงานที่มีอายุงานไม่เกิน 5 ปี และพนักงานที่มีอายุงาน 11-15 ปี

3.7 พนักงานในเทศบาลเมืองเสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่มีหน่วยงานที่สังกัดต่างกัน มีการพัฒนาสมรรถนะหลัก ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน และรายด้านแตกต่างกัน 1 ด้าน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 คือ ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ จึงทำการเปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธี Tukey's Multiple Comparison test พบว่า พนักงานในเทศบาลเมืองเสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยาที่สังกัดกองคลัง มีการพัฒนาสมรรถนะหลักด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ มากกว่าพนักงานที่สังกัดกองสวัสดิการสังคม

4. แนวทางการพัฒนาสมรรถนะหลักของพนักงานในเทศบาลเมืองเสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา สรุปได้ดังนี้

4.1 ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ ควรมีการกระจายอำนาจในการตัดสินใจ เพื่อลดขั้นตอนกระบวนการในการทำงาน และควรมีการจัดทำแผนการปฏิบัติงาน กำหนดขั้นตอนให้ชัดเจน เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานด้วยความถูกต้องและรวดเร็ว

4.2 ด้านการยึดมั่นในความถูกต้องและจริยธรรม ควรมีการสร้างจิตสำนึกให้เกิดการปฏิบัติตามกฎระเบียบ ด้วยความโปร่งใส และเป็นกลาง เสริมสร้างวัฒนธรรมองค์กร ความซื่อสัตย์โปร่งใส ยึดมั่นในความถูกต้องตามหลักกฎหมาย

4.3 ด้านความเข้าใจในองค์กรและระบบงาน ควรมีการสื่อสารเกี่ยวกับนโยบายใหม่ๆ ให้มากขึ้น เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปในแนวทางเดียวกัน และควรมีการสร้างระบบการทำงานที่ทุกคนสามารถเข้าใจกระบวนการทำงานของแต่ละหน่วยงาน เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานแทนกันได้

4.4 ด้านการบริการเป็นเลิศ ควรมีการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาประยุกต์ใช้เพื่อให้การบริการรวดเร็วมากยิ่งขึ้นและควรฝึกให้พนักงานมีความพยายามในการแก้ไขปัญหาให้แก่ผู้รับบริการให้สำเร็จตามเป้าหมายที่มาขอรับบริการ

4.5 ด้านการทำงานเป็นทีม ควรมีการจัดการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นภายในทีม จัดให้มีการประชุม พูดคุย การพัฒนาทีมและการทำงานในทีมให้มีระบบแบบแผน และเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากผลการวิจัยเรื่อง “แนวทางการพัฒนาสมรรถนะหลักของพนักงานในเทศบาลเมืองเสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” มีประเด็นที่น่าสนใจสามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. พนักงานในเทศบาลเมืองเสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีการพัฒนาสมรรถนะหลักโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย พบว่าด้านการยึดมั่นในความถูกต้องและจริยธรรม อยู่ในระดับมาก และมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านความเข้าใจในองค์กรและระบบงาน ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ ด้านการทำงานเป็นทีม และด้านการบริการเป็นเลิศ ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่าพนักงานในเทศบาลเมืองเสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีการพัฒนาสมรรถนะหลักอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะหน่วยงานมีการส่งเสริมให้แสดงความคิดเห็นเพื่อส่งเสริมให้สามารถพัฒนางานให้ดีขึ้น มีการจัดอบรมการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม เปิดโอกาสให้แสวงหาความรู้ใหม่ๆเพื่อพัฒนางานในหน้าที่ มีการจัดกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในหน่วยงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ พิสมัย ชัยมหา (2558) ได้ทำการวิจัยเรื่อง สมรรถนะการปฏิบัติงานของบุคลากรหน่วยงานสังกัดสำนักงานอัยการสูงสุด ภาค 1 ผลการวิจัยพบว่า สมรรถนะการปฏิบัติงานของบุคลากรหน่วยงานสังกัดสำนักงานอัยการสูงสุดภาค 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การยึดมั่นในความถูกต้องชอบธรรมและจริยธรรม ด้านการทำงานเป็นทีม ด้านการบริการที่ดี ด้านการสั่งสมความเชี่ยวชาญในงานอาชีพ และด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์

2. พนักงานในเทศบาลเมืองเสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่มีอายุ 51 ปีขึ้นไป มีการพัฒนาสมรรถนะ ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ ด้านการยึดมั่นในความถูกต้องและจริยธรรม ด้านความเข้าใจในองค์กรและระบบงาน ด้านการบริการเป็นเลิศ และด้านการทำงานเป็นทีม มากกว่าพนักงานที่มีอายุไม่เกิน 30 ปี ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ พนักงานที่มีอายุมากกว่า มีความรู้และ

ประสบการณ์ในการทำงานสูงกว่า เข้าใจวิธีการทำงานและระเบียบปฏิบัติมากกว่า รู้และเข้าใจว่าควรพัฒนาอะไรจึงสามารถพัฒนาตนเองได้มากกว่า สอดคล้องกับการวิจัยของ ศักดิ์ชาย สุริยา (2559) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาสมรรถนะหลักของบุคลากรเทศบาลตำบลคูคต ผลการวิจัยพบว่า บุคลากรที่มีอายุที่ต่างกันมีสมรรถนะหลักรายด้านและโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. พนักงานในเทศบาลเมืองเสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยาที่มีอายุงาน 6-10 ปี มีการพัฒนาสมรรถนะหลักด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ มากกว่า พนักงานที่มีอายุงานไม่เกิน 5 ปี และพนักงานที่มีอายุงาน 26 ปีขึ้นไป มีการพัฒนาสมรรถนะหลักด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ มากกว่า พนักงานที่มีอายุงาน ไม่เกิน 5 ปี และพนักงานที่มีอายุงาน 11-15 ปี เนื่องจากพนักงานที่มีอายุงานมากกว่ามีความเข้าใจในนโยบายและกระบวนการปฏิบัติงาน มีความเข้าใจว่าควรพัฒนาตนเอง พัฒนางาน และกระบวนการทำงานอย่างไร จึงสามารถพัฒนาได้มากกว่า สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ณัฐดาวรรณ มณีวร (2561) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาสมรรถนะของพนักงานเทศบาลตำบลหนองป่าครั่ง อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิเคราะห์พบว่า ระยะเวลาที่ปฏิบัติงานมีผลต่อสมรรถนะในการปฏิบัติงานของพนักงานเทศบาลตำบลหนองป่าครั่งมีความแตกต่างด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์

4. พนักงานในเทศบาลเมืองเสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่สังกัดกองคลัง มีการพัฒนาสมรรถนะหลักด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ มากกว่า พนักงานที่สังกัดกองสวัสดิการสังคม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะหน่วยงานที่สังกัด มีอิทธิพลต่อสมรรถนะหลักในการปฏิบัติงาน โดยเฉพาะสมรรถนะด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ เนื่องจากงานกองคลังเป็นงานที่มีการเปลี่ยนแปลงของระเบียบอยู่ตลอดเวลา จึงมีการผลักดันให้พนักงานในสังกัดได้รับการพัฒนามากกว่า สอดคล้องกับผลการวิจัยของ โญธิกา ผลาเลิศ และคณะ (2561) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การประเมินสมรรถนะหลักของบุคลากรภาครัฐที่สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสมุทรสาคร ผลการวิจัยพบว่า เมื่อพิจารณาปัจจัยของบุคคล คือ สำนัก/กอง/หน่วยงานที่สังกัด พบว่า สำนัก/กอง/หน่วยงานที่แตกต่างกันส่งผลต่อสมรรถนะหลักในการปฏิบัติ งานที่แตกต่างกัน คือ ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ ที่นัยสำคัญทางสถิติระหว่าง 0.00-0.05

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ ควรมีการใช้ระบบพี่เลี้ยงหรือวิธีการสอนงานจากผู้มีประสบการณ์ในการทำงานสูงกว่าต่อผู้มีประสบการณ์น้อย เพื่อสร้างความรู้ความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติงานให้กับบุคลากรใหม่

1.2 ด้านการยึดมั่นในความถูกต้องและจริยธรรม ควรส่งเสริมให้มีการจัดทำคู่มือ ระเบียบปฏิบัติ และกระบวนการทำงานของตำแหน่งงาน

1.3 ด้านความเข้าใจในองค์กรและระบบงาน ควรเปิดโอกาสให้พนักงานมีส่วนร่วมในการนำความรู้และความเชี่ยวชาญในเทคโนโลยี ระบบ และกระบวนการทำงาน มาประยุกต์ใช้ในการกำหนดยุทธศาสตร์และวิสัยทัศน์ของหน่วยงาน

1.4 ด้านการบริการเป็นเลิศ ควรมอบหมายให้ศึกษาความต้องการที่แท้จริงของผู้รับบริการและนำเสนอนวัตกรรมที่จะตอบสนองความต้องการ ทั้งในระยะสั้นและระยะยาว

1.5 ด้านการทำงานเป็นทีม ควรมีการสนับสนุน และเปิดโอกาสให้มีการรับฟังประเด็นหรือความต้องการของเพื่อนร่วมงานเพื่อนำไปสู่การปรับปรุงสัมพันธภาพให้ดีขึ้น

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาสมรรถนะหลักของพนักงานในเทศบาล

2.2 ควรศึกษาบทบาทผู้นำในการพัฒนาสมรรถนะหลักของพนักงานในเทศบาล

เอกสารอ้างอิง (References)

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2557). *คู่มือการกำหนดสมรรถนะสำหรับข้าราชการส่วนท้องถิ่น*กรุงเทพฯ: กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น.

_____. (2563). *รายงานผลการประเมินประสิทธิภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561-2563*. กรุงเทพฯ: กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย.

เกษรา โชติช่วง. (2554). *การพัฒนาสมรรถนะของบุคลากรส่วนการคลังในเขตอำเภอเมือง จังหวัดยะลา*. รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

งานการเจ้าหน้าที่ เทศบาลเมืองเสนา. (2563). *แบบประเมินประสิทธิภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (LPA) เทศบาลเมืองเสนา ประจำปี 2561-2563*. พระนครศรีอยุธยา: เทศบาลเมืองเสนา.

จำเนียร จวงตระกูล. (2563). *การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์: ทฤษฎีและการปฏิบัติ.* กรุงเทพฯ: บริษัทซีเอ็ดยูเคชั่น จำกัด (มหาชน).

โญธิกา ผลาเลิศและคณะ. (2561). *การประเมินสมรรถนะหลักของบุคลากรภาครัฐที่สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสมุทรสาคร*. เพชรบุรี: มหาวิทยาลัยศิลปากร

ณัฐดาวรรณ มณีวร. (2561). *แนวทางการพัฒนาสมรรถนะของพนักงานเทศบาลตำบลหนองป่าคลั่ง อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่***.** เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยแม่โจ้.

พิสมัย ชัยมหา. (2558). *สมรรถนะการปฏิบัติงานของบุคลากรหน่วยงานสังกัดสำนักงานอัยการสูงสุด ภาค 1*. พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.

วรันธร อรรคปทุมและคณะ. (2559). *ผลกระทบของการจัดการศึกษาจากการเปิด – ปิดภาคการศึกษาให้สอดคล้องกับประชาคม อาเซียน: กรณีศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.* จันทบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.

ศักดิ์ชาย สุริยา. (2559). *การศึกษาสมรรถนะหลักของบุคลากรเทศบาลตำบลคูคต*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์.

การตัดสินใจของประชาชนในการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลหันตะเภา อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

The Decision Making in Election of the Chief Executive of Hantapao Subdistrict Administrative Organization, Wang noi District, Phra nakhon Si Ayutthaya Province

ปวีณา คมใน[1] อภิชาติ พานสุวรรณ[2]
Paweena komnai, Apichat Pansuwan

บทคัดย่อ (Abstract)

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของประชาชนในการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลหันตะเภา อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และ 2) ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของประชาชนในการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลหันตะเภา อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยใช้การวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหันตะเภา อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 347 คน โดยใช้สูตรคำนวณตามแนวคิดของทาโร่ ยามาเน่ เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ แบบสอบถาม มีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม เท่ากับ .81 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าความสัมพันธ์ด้วยค่าไควสแควร์ ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของประชาชนในการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลหันตะเภา อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มากที่สุด คือ ปัจจัยด้านคุณสมบัติของผู้สมัคร ($\bar{X}$ = 4.54, S.D. = .516) รองลงมา คือ ปัจจัยด้านด้านนโยบายของผู้สมัคร ($\bar{X}$ = 4.51, S.D. =.398) และน้อยที่สุด คือ ปัจจัยด้านผลประโยชน์หรือผลตอบแทนของผู้สมัคร ($\bar{X}$ = 1.84, S.D. =.816)และ 2) ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของประชาชนในการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลหันตะเภา อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่าปัจจัยส่วนบุคคลที่มีความสัมพันธ์กับปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจในการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลหันตะเภา

Received: 2022-05-30 **Revised**: 2022-07-21 **Accepted**: 2022-07-27

[1] หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, Master of Public Administration, Phra nakhon Si Ayutthaya Rajabhat University. Corresponding Author e-mail: paweenakom@gmail.com

[2] หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, Master of Public Administration Master of Public Administration, Phra nakhon Si Ayutthaya Rajabhat University.

อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคลด้านอายุ ปัจจัยส่วนบุคคลด้านสถานภาพการสมรส และปัจจัยส่วนบุคคลด้านระดับการศึกษา
คำสำคัญ (Keywords): การเลือกตั้ง; ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจ; นายกองค์การบริหารส่วนตำบล

Abstract

The objectives of this research were 1) to study the factors that affected the decision making to vote for the Chief executive of Hantapao Subdistrict Administrative Organization, Wang noi District, Phra nakhon Si Ayutthaya Province. and 2) to study the relationship between personal factors and factors affecting people's decision-making in the election for the Chief executive of Hantapao Subdistrict Administrative Organization, Wang noi District, Phra nakhon Si Ayutthaya Province. This study employed the quantitative research method by randomization the sample group of 347 electoral votes who were electoral votes in Hantapao Subdistrict Administrative Organization, Wang noi District, Phra nakhon Si Ayutthaya Province using a formula based on the concept of Taro Yamane. The instrument was a questionnaire. The questionnaire's confidence value was .81. The statistics used in the data analysis were Percentage, Mean, Standard Deviation and the correlation test with Chi-Square. The results of the research found that 1) The factors affecting the decision of the people in the election of the Chief executive of Hantapao Subdistrict Administrative Organization, Wang noi District, Phra nakhon Si Ayutthaya Province, were the candidate's qualifications factor ($\bar{X}$ = 4.54, S.D. = .516) , the candidate's policy factor ($\bar{X}$ = 4.51, S.D. =.398) . And the least is the benefit or reward factor of the applicant ($\bar{X}$ = 1.84, S.D. =.816) and 2) The relationship between personal factors and factors affecting people's decision-making in the election of the Chief executive of Hantapao Subdistrict Administrative Organization, Wang noi District, Phra nakhon Si Ayutthaya Province, found that personal factors were related to factors affecting decision making in elections. T the Chief executive of Hantapao Subdistrict Administrative Organization, Wang noi District, Phra nakhon Si Ayutthaya Province, were personal factors of age. personal factors of marital status and personal factors in terms of educational level.
Keywords: Elections; Factors affecting decision-making; Chief Executive of the SAO

บทนำ (Introduction)

การปกครองท้องถิ่นของประเทศไทยเริ่มต้นในช่วงรัชสมัยของรัชกาลที่ 5 พระบาท สมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ในปีพุทธศักราช 2440 พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทรงมีพระราชดำริให้มีการทดลองจัดตั้งหน่วยการปกครองท้องถิ่นขึ้นมา เพื่อให้ประชาชนได้รู้จักการปกครองตนเอง โดยการตราพระราชกำหนดสุขาภิบาลกรุงเทพ ร.ศ. 116 (พ.ศ. 2440) มีการจัดตั้งสุขาภิบาลท่าฉลอมเมื่อ ร.ศ. 124 (พ.ศ. 2448) ต่อมาในปี พ.ศ. 2475 ประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นระบบประชาธิปไตย ในปี พ.ศ. 2476 ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติเทศบาลขึ้นเป็นครั้งแรกในประเทศไทย ต่อมาในปี พ.ศ. 2495 ได้มีการรื้อฟื้นระบบสุขาภิบาลขึ้นมาใหม่ โดยมีการตราพระราชบัญญัติสุขาภิบาล พ.ศ. 2495 ต่อมาช่วงปฏิรูปการปกครองได้มีกระแสความตื่นตัวในการปฏิรูปทางการเมืองและการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นเป็นอย่างมากมีการตราพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ.2540 และหลังการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราช อาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ได้มีการปรับปรุงบทบัญญัติเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่นในหลายด้านเพื่อให้เกิดการกระจายอำนาจในทางพื้นที่อย่างแท้จริงเป็นผลให้มีการตราพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 (ไกรลาส พลไชย, 2561) จนมาถึงในปัจจุบันที่ใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 ซึ่งมีการขยายอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีบทบาทมากขึ้นโดยเฉพาะอย่างยิ่งตามบทบัญญัติในมาตรา 76 และในหมวด 14 การปกครองส่วนท้องถิ่นตั้งแต่มาตรา 249 - 254 ในปัจจุบันองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการพัฒนามาเป็นลำดับและตอบสนองแนวทางการปกครองตามแบบประชาธิปไตย ไม่ว่ารัฐธรรมนูญของไทยจะมีการเปลี่ยนแปลงอย่างไรการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อให้สอดคล้องกับหลักการปกครองตนเองในระบบประชาธิปไตย องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงมีความสำคัญอย่างมากในการพัฒนาชุมชนเพราะอยู่ใกล้ชิดชุมชนและประชาชนทำให้สามารถช่วยแก้ไขปัญหาในท้องถิ่นได้อย่างรวดเร็ว สอดคล้องกับปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่หรือตอบสนองความต้องการของประชาชนและเป็นการส่งเสริมให้ประชาชนในท้องถิ่นได้เรียนรู้การปกครองตนเองอันเป็นรากฐานสำคัญของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย

การเลือกตั้งถือเป็นการเข้ามามีส่วนร่วมที่สำคัญประการหนึ่งของประชาชนในระบอบประชาธิปไตย เพราะเป็นการเลือกบุคคลที่จะเข้าไปใช้อำนาจอธิปไตยแทนประชาชน รวมทั้งเป็นการเข้าไปกำหนดทิศทางการบริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมทางการเมืองในประเทศที่มีการปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขนั้น เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นต่าง ๆ ได้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมการเลือกตั้ง เพื่อเลือกผู้แทนของตนที่ชุมชนท้องถิ่นเลือกเข้ามาปกครองตนเอง (ไกรลาส พลไชย, 2561) การเลือกตั้งเป็นสิ่งสำคัญสำหรับระบอบประชาธิปไตยในประเทศประชาธิปไตย การเลือกตั้งมีความสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากเป็นการแสดงออกทางด้านสิทธิเสรีภาพ ความคิดของประชาชนที่ต้องการตัวแทนของตนเอง การเลือกตั้งเป็นกลไกการใช้อำนาจอธิปไตยโดยการไปใช้

สิทธิเลือกตั้งผู้แทนที่มีนโยบายตรงกับความต้องการของตนเองให้ไปใช้อำนาจอธิปไตยแทนตนด้วยความชอบธรรมควบคุมให้ผู้แทนที่ดำรงตำแหน่งจากการเลือกตั้งตระหนักอยู่เสมอว่าต้องมีความรับผิดชอบต่อประชาชนเพราะประชาชนเป็นผู้กำหนดอนาคตทางการเมืองของตนการเลือกตั้งจึงมีผลกระทบต่อการพัฒนาทางการเมือง โดยประชาชนจะสำนึกถึงความจำเป็นในการปฏิบัติหน้าที่พลเมืองซึ่งต้องมีส่วนร่วมในการเลือกผู้แทนเลือกรัฐบาล (นุชปภาดา ธนวโรดม, 2557)

องค์การบริหารส่วนตำบลหันตะเภา อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นหน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่นที่ประกาศยกฐานะเป็นองค์การบริหารส่วนตำบล เมื่อวันที่ 30 มกราคม พ.ศ.2539 โครงสร้างองค์กรประกอบด้วย ฝ่ายนิติบัญญัติเรียกว่าสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และฝ่ายบริหารเรียกว่านายกองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งการที่จะได้บุคคลที่จะมาดำรงตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลต้องมาจากการเลือกตั้งของประชาชน และเมื่อวันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ.2564 คณะกรรมการการเลือกตั้งได้มีการประกาศให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ในวันที่ 27 พฤศจิกายน พ.ศ2564 ซึ่งผู้ได้รับการเลือกตั้งเป็นนายกองค์การบริหารส่วนตำบลหันตะเภา อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ยังคงเป็นนายกองค์การบริหารส่วนตำบลหันตะเภาคนเดิม ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการตัดสินใจของประชาชนในการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลหันตะเภา อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เพื่อให้ทราบถึงปัจจัยใดที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลหันตะเภา อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และสามารถนำผลการศึกษาไปใช้เป็นแนวทางในการบริหารการเลือกตั้งขององค์การบริหารส่วนตำบล หันตะเภา อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Objective of the Research)

การวิจัยนี้ มีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของประชาชนในการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลหันตะเภา อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของประชาชนในการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลหันตะเภา อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

สมมติฐานการวิจัย (Research Hypothesis)

1. ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลหันตะเภา อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยามากที่สุด ได้แก่ ด้านความสัมพันธ์ส่วนตัวกับผู้สมัคร
2. ปัจจัยส่วนบุคคลมีความสัมพันธ์กับปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจในการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลหันตะเภา อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. รูปแบบการวิจัย

การศึกษา เรื่อง การตัดสินใจของประชาชนในการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลหันตะเภา อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ลักษณะการสำรวจ (Survey Research)

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหันตะเภา อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 2,600 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหันตะเภา อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา กลุ่มตัวอย่างมีจำนวน 347 คน โดยใช้สูตรคำนวณตามแนวคิดของทาโร่ ยามาเน่ การสุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaires) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3. เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaires) มีลักษณะเป็นการตรวจสอบรายการ (Checklist) แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยแบ่งเป็น 3 ส่วนคือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการตัดสินใจของประชาชนในการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลหันตะเภา อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามลักษณะปลายเปิดเกี่ยวกับความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลวิจัยถึงนายกองค์การบริหารส่วนตำบลหันตะเภาเพื่อขออนุญาตเข้าเก็บข้อมูลในพื้นที่ โดยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองโดยทำการแจกแบบสอบถาม โดยทำการชี้แจงรายละเอียดของแบบสอบถามให้ฟังและเก็บรวบรวมแบบสอบถามที่ได้จากการตอบแล้วทั้งหมดเพื่อดำเนินการตรวจสอบความสมบูรณ์และวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

5. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลนำแบบสอบถามทั้งหมดมาวิเคราะห์และประมวลผลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสถิติสำเร็จรูป โดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และการทดสอบค่าความสัมพันธ์ด้วยค่าไควสแควร์ (Chi-Square)

ผลการวิจัย (Research Results)

การศึกษา เรื่อง การตัดสินใจของประชาชนในการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลหันตะเภา อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 55.6 มีอายุ 41 – 50 ปี คิดเป็นร้อยละ 21.9 มีสถานภาพสมรส คิดเป็นร้อยละ 51.0 มีระดับการศึกษาประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 42.1 มีอาชีพรับจ้างทั่วไป คิดเป็นร้อยละ 54.2 และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 5,001 – 10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 70.9

1. ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของประชาชนในการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบล หันตะเภา อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มากที่สุด คือ ปัจจัยด้านคุณสมบัติของผู้สมัคร รองลงมา คือ ปัจจัยด้านด้านนโยบายของผู้สมัคร และน้อยที่สุด คือ ปัจจัยด้านผลประโยชน์หรือผลตอบแทนของผู้สมัคร เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า

1.1 ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของประชาชนในการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลหันตะเภา อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านคุณสมบัติของผู้สมัครโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ อายุของผู้สมัคร รองลงมา คือ การศึกษาของผู้สมัคร และน้อยที่สุด คือ ประสบการณ์ด้านการบริหารของผู้สมัคร

1.2 ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของประชาชนในการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลหันตะเภา อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านนโยบายของผู้สมัคร โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ นโยบายมีประโยชน์ รองลงมา คือ นโยบายมีความชัดเจน และน้อยที่สุด คือ นโยบายมีความแปลกใหม่

1.3 ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของประชาชนในการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลหันตะเภา อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านความสัมพันธ์ส่วนตัวกับผู้สมัคร โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้สมัครเป็นเครือญาติ รองลงมา คือ รู้จักหรือสนิทกับผู้สมัครเป็นการส่วนตัว และน้อยที่สุด คือ ผู้สมัครรู้จักกับครอบครัว

1.4 ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของประชาชนในการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลหันตะเภา อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านการรณรงค์หาเสียง โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การติดป้ายหาเสียง รองลงมา คือ การเดินหาเสียง และน้อยที่สุด คือ การหาเสียงผ่านทางสื่อโซเชียล

1.5 ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของประชาชนในการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลหันตะเภา อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านผลประโยชน์หรือผลตอบแทนของผู้สมัครโดยรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การให้เงินเป็นของตอบแทน รองลงมา คือ การให้สิ่งของเป็นของตอบแทน และน้อยที่สุด คือ การจัดงานเลี้ยงเป็นของตอบแทน

2. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของประชาชนในการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลหันตะเภา อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลที่มีความสัมพันธ์กับปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจในการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลหันตะเภา อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้แก่

2.1 ปัจจัยส่วนบุคคลด้านอายุมีความสัมพันธ์กับปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจในการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลหันตะเภา อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านคุณสมบัติของผู้สมัคร ด้านนโยบายของผู้สมัคร และด้านความสัมพันธ์ส่วนตัวกับผู้สมัคร

2.2 ปัจจัยส่วนบุคคลด้านสถานภาพการสมรสมีความสัมพันธ์กับปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจในการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลหันตะเภา อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านคุณสมบัติของผู้สมัครและด้านความสัมพันธ์ส่วนตัวกับผู้สมัคร

2.3 ปัจจัยส่วนบุคคลด้านระดับการศึกษามีความสัมพันธ์กับปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจในการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลหันตะเภา อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านคุณสมบัติของผู้สมัคร

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากการศึกษา สามารถนำมาอภิปราบผลได้ ดังนี้

1. ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของประชาชนในการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบล หันตะเภา อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มากที่สุด คือ ปัจจัยด้านคุณสมบัติของผู้สมัคร รองลงมา คือ ปัจจัยด้านด้านนโยบายของผู้สมัคร และน้อยที่สุด คือ ปัจจัยด้านผลประโยชน์หรือผลตอบแทนของผู้สมัคร ไม่สอดสอดคล้องกับงานวิจัยของฐิติมา อิ่มรัตน์ (2558) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกนายกองค์การบริหารส่วนตำบลโขมง อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกนายกองค์การบริหารส่วนตำบลโขมง อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี ได้แก่ ความสัมพันธ์ส่วนตัวกับผู้สมัคร คุณสมบัติของผู้สมัคร นโยบายของผู้สมัคร ผลงานที่ผ่านมาของผู้สมัคร หัวคะแนนของผู้สมัคร และความสมเหตุสมผลในการเลือกผู้สมัคร

2. ปัจจัยส่วนบุคคลที่มีความสัมพันธ์กับปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของประชาชนในการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลหันตะเภา อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคลด้านอายุ ปัจจัยส่วนบุคคลด้านสถานภาพการสมรส และปัจจัยส่วนบุคคลด้านระดับการศึกษา สอดสอดคล้องกับงานวิจัยของสุจรรย์จิรา ยมลพัทธ์ (2559) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกตั้งนายกเทศมนตรี : ศึกษากรณีเทศบาลเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี ผลการศึกษาพบว่า เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจเลือกตั้ง นายกเทศมนตรีเทศบาลเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3. ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลหันตะเภา อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มากที่สุด ได้แก่ ด้านความสัมพันธ์ส่วนตัวกับผู้สมัครผู้สมัคร ทั้งนี้อาจเป็นเพราะในปัจจุบันประชาชนให้ความสำคัญกับคุณสมบัติของผู้สมัครมากกว่าการที่มี

ความสัมพันธ์ส่วนตัวกับผู้สมัคร เมื่อพิจารณารายข้อสามารถเรียงลำดับปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลหันตะเภา อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านคุณสมบัติของผู้สมัครได้ ดังนี้ อายุของผู้สมัคร การศึกษาของผู้สมัคร บุคลิกภาพ/ภาวะผู้นำของผู้สมัคร ความสามารถด้านการบริหารของผู้สมัคร และประสบการณ์ด้านการบริหารของผู้สมัคร แสดงให้เห็นว่าประชาชนมีความต้องการให้ผู้ที่จะมาดำรงตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลหันตะเภาเป็นบุคคลที่มีอายุที่เหมาะสม มีการศึกษา มีบุคลิกภาพหรือภาวะผู้นำ มีความรู้ความสามารถเหมาะสม สอดคล้องกับงานวิจัยของสุจรรย์จิรา ยมลพัทธ์ (2559) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกตั้งนายกเทศมนตรี : ศึกษากรณีเทศบาลเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกตั้งมากที่สุดมี 3 ปัจจัยคือ ด้านตัวผู้สมัคร รองลงมาได้แก่ปัจจัยด้านนโยบายและปัจจัยด้านกลุ่มการเมือง และสอดคล้องกับนงค์รักษ์ ต้นเคน (2558) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของประชาชนในการลงคะแนนเลือกนายกองค์การบริหารส่วนตำบลคำเตย อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่พิจารณาในการตัดสินใจเลือกนายกองค์การบริหารส่วนตำบลคำเตย อำเภอเมือง จังหวัดนครพนมส่วนมากจะพิจารณาด้านคุณลักษณะของผู้สมัคร

4. ปัจจัยส่วนบุคคลมีความสัมพันธ์กับปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจในการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลหันตะเภา อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการศึกษาพบว่า

4.1 ปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศไม่มีความสัมพันธ์กับปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจในการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลหันตะเภา อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จึงวิเคราะห์ได้ว่าอาจเป็นเพราะประชาชนทั้งเพศชายและเพศหญิงมีความสนใจหรือได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการเลือกตั้งอย่างเท่าเทียมกันทำให้มีการตัดสินใจในการเลือกตั้งไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของนภาพร หมื่นจง (2559) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดระยอง : ศึกษาในห้วงเวลา ปี พ.ศ.2559 ผลการศึกษาพบว่า เพศไม่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดระยอง

4.2 ปัจจัยส่วนบุคคลด้านอายุมีความสัมพันธ์กับปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจในการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลหันตะเภา อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านคุณสมบัติของผู้สมัคร ด้านนโยบายของผู้สมัคร และด้านความสัมพันธ์ส่วนตัวกับผู้สมัคร จึงวิเคราะห์ได้ว่าอาจเป็นเพราะอายุของประชาชนที่แตกต่างกันทำให้มีภาวะในการรับรู้ ความสนใจที่จะหาข้อมูลหรือศึกษาข่าวสารเกี่ยวกับการเลือกตั้งแตกต่างกันทำให้มีการตัดสินใจในการเลือกตั้งที่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของปิยะรัตน์ สนแจ้ง (2561) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร : ศึกษากรณีประชาชนกรุงเทพมหานคร ปี พ.ศ. 2562 ผลการศึกษาพบว่า อายุของกลุ่มตัวอย่างโดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของประชาชนชาวกรุงเทพมหานคร เพราะผู้ที่มีอายุต่างกันมีปัจจัยในการตัดสินใจเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต่างกัน ซึ่งอาจเป็นเพราะประชาชนที่มีอายุต่างกันทำให้มี

ภาวะในการตัดสินใจเกี่ยวกับปัจจัยในการตัดสินใจเลือกตั้ง รวมทั้งช่องทางการรับรู้ข่าวสารแตกต่างกัน

4.3 ปัจจัยส่วนบุคคลด้านสถานภาพการสมรสมีความสัมพันธ์กับปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจในการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลหันตะเภา อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านคุณสมบัติของผู้สมัครและด้านความสัมพันธ์ส่วนตัวกับผู้สมัคร จึงวิเคราะห์ได้ว่าอาจเป็นเพราะสถานภาพการสมรสของประชาชนที่แตกต่างกันทำให้มีความรับผิดชอบ หรือได้รับข่าวสาร ข้อมูลเกี่ยวกับการเลือกตั้งแตกต่างกัน ทำให้มีการตัดสินใจในการเลือกตั้งที่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของไกรลาศ พลไชย (2561) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของประชาชนในการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลดงมะไฟ อำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของประชาชนในการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลดงมะไฟ อำเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนครจำแนกตามสถานภาพการสมรส พบว่า ในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งจากการจำแนกรายคู่กลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพหม้ายและโสดมีการตัดสินใจเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลสูงกว่ากลุ่มตัวอย่างอื่น ๆ ทั้งนี้อาจเนื่องจากกลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพหม้ายและโสดเป็นกลุ่มตัวอย่างที่ไม่มีครอบครัวต้องรับผิดชอบ จึงมีจิตสำนึกความรับผิดชอบต่อสังคมและชุมชนน้อยกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพสมรส

4.4 ปัจจัยส่วนบุคคลด้านระดับการศึกษามีความสัมพันธ์กับปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจในการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลหันตะเภา อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านคุณสมบัติของผู้สมัคร จึงวิเคราะห์ได้ว่าอาจเป็นเพราะระดับการศึกษาของประชาชนที่แตกต่างกันทำให้มีความสนใจที่จะหาข้อมูลเกี่ยวกับการเลือกตั้งแตกต่างกันทำให้มีการตัดสินใจในการเลือกตั้งที่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของปิยะรัตน์ สนแจ้ง (2561) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร : ศึกษากรณีประชาชนกรุงเทพมหานคร ปี พ.ศ. 2562 ผลการศึกษาพบว่าระดับการศึกษาของกลุ่มตัวอย่าง โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของประชาชนชาวกรุงเทพมหานครผู้ที่มีการศึกษาแตกต่างกันมีปัจจัยในการตัดสินใจเลือกตั้งต่างกัน อาจเป็นเพราะประชาชนที่มีการศึกษาต่างกันทำให้มีภาวะในการรับรู้ ข้อมูลข่าวสาร และการตัดสินใจเกี่ยวกับปัจจัยในการเลือกตั้งต่างกัน

4.5 ปัจจัยส่วนบุคคลด้านอาชีพไม่มีความสัมพันธ์กับปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจในการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลหันตะเภา อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จึงวิเคราะห์ได้ว่าอาจเป็นเพราะถึงจะมีอาชีพแตกต่างกันแต่ก็สามารถรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการเลือกตั้งอย่างเท่าเทียมกันทำให้มีการตัดสินใจในการเลือกตั้งไม่แตกต่างกันสอดคล้องกับงานวิจัยของปิยะรัตน์ สนแจ้ง (2561) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร : ศึกษากรณีประชาชนกรุงเทพมหานคร ปี พ.ศ. 2562 ผลการศึกษาพบว่าอาชีพของกลุ่มตัวอย่าง โดยภาพรวมไม่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของ

ประชาชนชาวกรุงเทพมหานคร อาจเป็นเพราะผู้มีอาชีพแตกต่างกันมีสภาวะในการรับรู้ ข่าวสาร และมีการตัดสินใจในการเลือกตั้งไม่แตกต่างกัน

4.6 ปัจจัยส่วนบุคคลด้านรายได้เฉลี่ยต่อเดือนไม่มีความสัมพันธ์กับปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจในการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลหันตะเภา อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จึงวิเคราะห์ได้ว่าอาจเป็นเพราะถึงจะมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกันแต่ก็สามารถรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการเลือกตั้งอย่างเท่าเทียมกันทำให้มีการตัดสินใจในการเลือกตั้งไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของปิยะรัตน์ สนแจ้ง (2561) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร : ศึกษากรณีประชาชนกรุงเทพมหานคร ปี พ.ศ. 2562 ผลการศึกษาพบว่ารายได้ต่อเดือนของกลุ่มตัวอย่าง โดยภาพรวมไม่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของประชาชนชาวกรุงเทพมหานคร กล่าวคือ ผู้มีรายได้ต่างกันมีปัจจัยในการตัดสินใจเลือกตั้งไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบล หันตะเภา อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มากที่สุด ได้แก่ ด้านคุณสมบัติของผู้สมัคร ดังนั้น ผู้ที่สนใจจะสมัครรับเลือกตั้งควรต้องเป็นผู้ที่มีอายุไม่เยอะเกินไปและไม่น้อยเกินไป มีการศึกษา มีความรู้ความสามารถ มีบุคลิกที่ดีหรือมีความเป็นผู้นำ ต้องปฏิบัติตนให้มีความน่าเชื่อถือ ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะมีส่วนทำให้ประชาชนไว้วางใจและลงคะแนนเสียงเลือกตั้งให้

1.2 ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบล หันตะเภา อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา น้อยที่สุด ได้แก่ ด้านผลประโยชน์หรือผลตอบแทนของผู้สมัคร ดังนั้น ผู้ที่สนใจจะสมัครรับเลือกตั้งควรคำนึงถึงปัจจัยด้านอื่น ๆ มากกว่าด้านผลประโยชน์หรือผลตอบแทนของผู้สมัคร และจะต้องมีจริยธรรมไม่ซื้อเสียง เพื่อให้ประชาชนมีความศรัทธา มีทัศนคติที่ดีต่อการเลือกตั้ง

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 เนื่องจากการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยมีเวลาจำกัดและมีการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) ในพื้นที่ จึงศึกษากับกลุ่มตัวอย่างไม่ครอบคลุม ทำให้ข้อมูลอาจจะกระจายได้ไม่ทั่วถึง ในอนาคตจึงควรลงพื้นที่ศึกษาให้ครอบคลุมมากขึ้น เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น

2.2 ในการศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงปริมาณ จึงควรมีการศึกษาในเชิงคุณภาพ เช่น การสัมภาษณ์เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วนและมีความน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง (References)

ไกรลาศ พลไชย. (2561). *ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของประชาชนในการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลดงมะไฟ อำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร*. รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

ฐิติมา อิ่มรัตน์. (2558). *ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกนายกองค์การบริหารส่วนตำบลโขมงอำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี*. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น. มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.

นงค์รักษ์ ต้นเคน. (2558). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของประชาชนในการลงคะแนนเลือกนายกองค์การบริหารส่วนตำบลคำเตย อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม*. รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

นภาพร หมื่นจง. (2559). *ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดระยอง : ศึกษาในห้วงเวลา ปี พ.ศ. 2559*. สารนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสื่อสารการเมือง วิทยาลัยสื่อสารการเมือง มหาวิทยาลัยเกริก.

นุชปภาดา ธนวโรดม. (2557). *พฤติกรรมการเลือกตั้งของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ในเขตเทศบาลนครนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์*. พุทธศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

ปิยะรัตน์ สนแจ้ง. (2561*). ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร : ศึกษากรณีประชาชนกรุงเทพมหานคร ปี พ.ศ. 2562*. รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสื่อสารการเมืองวิทยาลัยสื่อสารการเมือง. มหาวิทยาลัยเกริก.

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560. *ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 134 ตอนที่ 40 ก*. 6 เมษายน 2560.

สุจรรย์จิรา ยมลพัทธ์. (2559). *ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกตั้งนายกเทศมนตรี : ศึกษากรณีเทศบาลเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี*. รัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกริก.

การพัฒนาภาวะผู้นำของกำนันผู้ใหญ่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลตลิ่งชัน อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

The Leadership Development of Village Headmen in Taling-Chan Subdistrict Administrative Organization, Bang Pa-In District, Phra Nakhon Si Ayutthaya Province

ไกรสร ภาคาพรต[1] อภิชาติ พานสุวรรณ[2]
Kraisorn Phakaprot, Apichat Pansuwan

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อภาวะผู้นำของกำนันผู้ใหญ่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลตลิ่งชัน และ 2) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อภาวะผู้นำของกำนันผู้ใหญ่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลตลิ่งชัน โดยใช้กลุ่มตัวอย่างประชาชนที่อายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นมีสิทธิ์เลือกตั้งกำนัน ผู้ใหญ่บ้านที่อยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลตลิ่งชัน อำเภอบางปะอินจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 347 คน แบบสอบถาม Cronbach' s Alpha เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถามระดับความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.971 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test และ F-test ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำของกำนันผู้ใหญ่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลตลิ่งชัน อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านการปกครองและรักษาความสงบ ด้านการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพ ด้านอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ด้านการบริการ และด้านภาวะผู้นำ มีความคิดเห็นในระดับมาก และด้านความยุติธรรม มีความคิดเห็นในระดับมากที่สุดและ 2) ภาวะผู้นำของกำนันผู้ใหญ่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลตลิ่งชัน อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เมื่อจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชน พบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ สถานภาพสมรส รายได้ อาชีพและระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีความคิดเห็นของประชาชนต่อภาวะผู้นำของกำนันผู้ใหญ่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลตลิ่งชัน อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยาอยู่ในระดับมากไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ (Keywords): การพัฒนา; ภาวะผู้นำ; กำนันผู้ใหญ่บ้าน

Received: 2022-05-30 **Revised**: 2022-06-22 **Accepted**: 2022-06-23

[1] หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, Master of Public Administration, Phra nakhon Si Ayutthaya Rajabhat University. Corresponding Author e-mail: paweenakom@gmail.com

[2] หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, Master of Public Administration Master of Public Administration, Phra nakhon Si Ayutthaya Rajabhat University.

Abstract

This study aimed 1) to study people's opinions on the leadership of village headmen in Taling-chan subdistrict administrative organization, Bang Pa-In district, Phra Nakhon Si Ayutthaya province and 2) to compare people's opinions toward the leadership of village headmen in Taling-chan subdistrict administrative organization, Bang Pa-In district, Phra Nakhon Si Ayutthaya province. The sample group was 347 eligible voters aged over 18 years-old in Taling-chan subdistrict administrative organization, Bang Pa-In district, Phra Nakhon Si Ayutthaya province. Tools of this study was questionnaire. Reliability 0 .9 71 Analytical statistics were frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test and f-test. The results found that. 1) The leadership of village headmen in Taling-chan subdistrict administrative organization, Bang Pa-In district, Phra Nakhon Si Ayutthaya province, there was the high level of opinion on the administration and peacekeeping aspect, development and occupational promotion aspect, natural resources conservation aspect, service aspect and leadership aspect. And there was the highest level of opinion on the justice aspect. and 2) The leadership of village headmen in Taling-chan subdistrict administrative organization, Bang Pa-In district, Phra Nakhon Si Ayutthaya province categorized by the personal factors found that there was not difference of people with difference sex, age, martial status, income, occupation and educational level.

Keywords: Development; leadership; village headmen in Taling-chan

บทนำ (Introduction

ภารกิจที่สำคัญประการหนึ่งของฝ่ายปกครอง คือ ภารกิจเกี่ยวกับการรักษาความสงบเรียบร้อยและความมั่นคงภายในประเทศ เพื่อให้ประชาชนมีความมั่นคง ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของตน เพื่อให้เกิดความสงบสุขในสังคมอย่างยั่งยืน กำนันผู้ใหญ่บ้านนับว่าเป็นบุคคลที่สำคัญอย่างยิ่งในการทำหน้าที่ช่วยเหลือนายอำเภอในการปฏิบัติหน้าที่ดูแลรักษาความสงบเรียบร้อยและความปลอดภัยให้แก่ราษฎรในพื้นที่รับผิดชอบ ของตน มาอย่างยาวนานนับร้อยปีในการปกครองส่วนภูมิภาค ตามอำนาจหน้าที่ที่ปรากฏอยู่ในพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช 2457 มาตรา 27 และมาตรา 28 อีกทั้งยังเป็นผู้ปฏิบัติงานตามนโยบายเร่งด่วนหรือภารกิจที่ได้รับมอบหมายพิเศษจากรัฐบาล กระทรวงมหาดไทย และกรมการปกครอง กำนันผู้ใหญ่บ้านจึงเปรียบเสมือน ดังทัพหน้าผู้ช่วยเหลือแม่ทัพใหญ่คือนายอำเภอในการทำสงครามต่อสู้กับปัญหาต่าง ๆ ในพื้นที่ที่ตนเองรับผิดชอบ (กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย, 2552)

กำนันผู้ใหญ่บ้านเป็นสถาบันที่อยู่คู่กับสังคมไทยมาช้านานและยังคงดำรงอยู่จนถึงปัจจุบัน โดยเป็นผู้ช่วยเหลือทางราชการ ภายใต้การกำกับดูแลของกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย บทบาทหน้าที่

ของ กำนันผู้ใหญ่บ้าน นอกจากจะเป็นผู้แทนของรัฐ คือ ราชการส่วนภูมิภาค ที่ปฏิบัติงานอยู่ในระดับล่างสุดของรัฐ และอยู่ใกล้ชิดกับประชาชน ในท้องที่ต่าง ๆ แล้ว ในขณะเดียวกัน กำนันผู้ใหญ่บ้านยังถือเป็นผู้แทนประชาชน เป็นผู้นำของชุมชน (กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย, 2552) กำนันผู้ใหญ่บ้านถือได้ว่าเป็นผู้นำในระดับชุมชนซึ่งมีความสำคัญต่อการพัฒนาชุมชนเป็นอย่างมาก เพราะสามารถนำพาชุมชนของตนไปสู่การพัฒนาที่มีความเหมาะสมกับการเชื่อมโยงไปสู่การพัฒนาในระดับภูมิภาคและระดับประเทศ ซึ่งองค์ประกอบของผู้นำชุมชนมีลักษณะที่ไม่ต่างจากลักษณะของผู้นำทั่วไป เพียงแต่ความเป็นผู้นำในระดับชุมชนนั้นจะมีความเป็นกันเองกับชาวบ้าน มีความใกล้ชิดและเป็นระบบเครือญาติ บทบาทของกำนันผู้ใหญ่บ้าน นั้นมีความสำคัญอย่างยิ่งเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญที่สุดที่จะเป็นผู้นำให้พลังขององค์กรขับเคลื่อนไปข้างหน้าได้อย่างสร้างสรรค์ และเป็นผู้สำคัญที่สุดที่จะสร้างความสัมพันธ์อันดีเพื่อให้ชุมชนเกิดความเชื่อมั่นตามที่คาดหวังไว้ว่าว่ากำนันผู้ใหญ่บ้านจะทำหน้าที่บริหารงานให้กับชุมชนนั้นตามแนวทางที่ชุมชนต้องการ โดยเฉพาะคุณลักษณะของกำนันผู้ใหญ่บ้านเป็นสิ่งที่มีอิทธิพลสูงยิ่งต่อความเชื่อมั่น หากกำนันผู้ใหญ่บ้านมีคุณลักษณะตรงตามความต้องการของชุมชนก็จะได้รับความร่วมมือในทุก ๆ ด้าน เป็นอย่างดี

เนื่องจากกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เป็นบุคคลสำคัญที่จะกระตุ้น สนับสนุน ส่งเสริมและชักนำให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของตนเอง ซึ่งหากกำนันผู้ใหญ่บ้านมีคุณลักษณะความเป็นผู้นำมากเพียงใด ย่อมจะได้รับความเชื่อถือและความไว้วางใจ รวมทั้งได้รับความร่วมมืออันดี ทั้งจากข้าราชการและราษฎรในการพัฒนาตำบลหมู่บ้าน ทำให้การปฏิบัติหน้าที่เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุผลสำเร็จอย่างสูงสุด อันจะส่งผลให้การประสานความต้องการของประชาชนกับการดำเนินงานของส่วนราชการ เป็นไปอย่างมีดุลยภาพ ก่อให้เกิดความสงบสุขและนำไปสู่การพัฒนาประเทศสืบไป จากหลักและเหตุผลดังกล่าวข้างต้น. สโรชา แพร่ภาษา. 2558

ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นผู้ใหญ่บ้านและปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับกำนันผู้ใหญ่บ้านจึงมีความสนใจจะทำการศึกษา การพัฒนาภาวะผู้นำของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลตลิ่งชัน อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ว่าอยู่ในระดับใด ส่งผลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานของกำนันผู้ใหญ่บ้านหรือไม่ โดยศึกษาจากความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่ ทั้งนี้ผลจากการวิจัย ที่ได้จะเป็นประโยชน์ในการปรับปรุงและพัฒนาการปฏิบัติหน้าที่ของกำนันผู้ใหญ่บ้านในอำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างได้เหมาะสมและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น อันจะก่อให้เกิดประสิทธิผลสูงสุดในการพัฒนาและแก้ไขปัญหาของชุมชน ความเป็นอยู่ของประชาชน ลงไปดูปัญหาของประชาชนในหมู่บ้านใกล้ชิดกับประชาชนให้มากที่สุด ได้สัมผัสกับทุกข์สุขของประชาชน เป็นผู้ช่วยเหลือแก้ไขปัญหาและสนองความต้องการของประชาชน นำบริการสาธารณะต่างๆ เข้ามาสู่หมู่บ้านเพื่อประโยชน์พัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนสร้างสรรค์ความจริญในท้องที่ ให้มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อภาวะผู้นำของกำนันผู้ใหญ่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลตลิ่งชัน อำเภอบางปะอินจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อภาวะผู้นำของกำนันผู้ใหญ่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลตลิ่งชัน อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

สมมติฐานการวิจัย (Research Hypothesis)

ปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชนแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำของกำนันผู้ใหญ่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลตลิ่งชัน อำเภอบางปะอินจังหวัดพระนครศรีอยุธยาแตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยออกแบบการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำของกำนันผู้ใหญ่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลตลิ่งชัน อำเภอบางปะอินจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผู้วิจัยกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล การใช้สถิติวิเคราะห์ข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำเสนอวิธีดำเนินการวิจัย

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ได้แก่ ประชากรในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลตลิ่งชัน อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 3 ตำบลคลองสวนพลู ตำบลเกาะเรือน ตำบลบ้านรุน จำนวน 11 หมู่บ้าน จำนวน 5,280 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือประชาชนที่อายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นมีสิทธิ์เลือกตั้งกำนันผู้ใหญ่บ้านที่อยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลตลิ่งชัน อำเภอบางปะอินจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 5,280 คนได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 347 คน ซึ่งกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในงานวิจัยด้วยการใช้สูตรของยามาเน่(Yamane,1967 อ้างถึงใน สมบูรณ์ สุริยวงศ์,2542,หน้า 84 - 94) โดยกำหนดระดับค่าความเชื่อมั่นที่ 95% และได้ทำการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ(Stratified Random Sampling)แบบเป็นสัดส่วน โดยแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 11กลุ่ม จาก 11หมู่บ้าน ตามสัดส่วนของประชากรแต่ละหมู่บ้าน ซึ่งมีกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะต่างกัน จากนั้นคำนวณหาขนาดตัวอย่างจาก 11หมู่บ้านตามสัดส่วนของประชากรให้ได้กลุ่มตัวอย่าง ครบตามเกณฑ์ที่กำหนด โดยมี ขั้นตอนการสุ่มดังนี้

1. แบ่งประชากรออกเป็นชั้นภูมิ โดยใช้หมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลตลิ่งชัน อำเภอบางปะอินเป็นตัวแบ่งชั้นภูมิ

2. กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างในแต่ละชั้นภูมิตามสัดส่วน

3. สุ่มตัวอย่างในแต่ละชั้นภูมิตามสัดส่วนโดยใช้วิธีการสุ่มโดยบังเอิญ ซึ่งผู้วิจัยได้เข้าไปในเขตหมู่บ้านของอำเภอบางปะอิน18 ตำบล รายละเอียดของประชากรและกลุ่มตัวอย่างโดยมีสูตรคำนวนดังนี้

$$n = \frac{5280}{1 + 5280(0.05)}$$

n= 347 2

ดังนั้นผู้วิจัยใช้กลุ่มตัวอย่างในครั้งนี้ จำนวน 347 คน

โดย n คือ จำนวนตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

N คือ จำนวนประชากรในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลตลิ่งชัน

e คือ ค่าความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่าง

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามภาวะผู้นำของกำนันผู้ใหญ่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลตลิ่งชัน อำเภอบางปะอินจังหวัดพระนครศรีอยุธยาโดยแบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับคุณลักษณะทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตามกรอบแนวคิด แบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) จำนวน 6 ข้อ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำของกำนันผู้ใหญ่บ้าน ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลตลิ่งชัน อำเภอบางปะอินจังหวัดพระนครศรีอยุธยา แบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบมาตรส่วนประมาณค่า(Rating Scale) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด จำนวน 30 ข้อ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามปลายเปิดการแดสงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

แบบทดสอบฉบับนี้ ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเอง มีขั้นตอนในการสร้าง ดังนี้

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ในเรื่อง ภาวะผู้นำของกำนันผู้ใหญ่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลตลิ่งชัน อำเภอบางปะอินจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จากนั้นนำมากำหนดกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย กำหนดนิยาม และเพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2. สร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำของกำนันผู้ใหญ่บ้าน ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลตลิ่งชัน อำเภอบางปะอินจังหวัดพระนครศรีอยุธยาและตรวจสอบเนื้อหา ของแบบทดสอบว่าครอบคลุมวัตถุประสงค์หรือไม่จากนั้นนำไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความเที่ยงของเนื้อหาแล้วนำมาปรับปรุงตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา

3. นำแบบสอบที่ปรับปรุงแล้วเสนอผู้เชี่ยวชาญให้พิจารณา และทำการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหาภาษา สถิติการวิจัยและพัฒนาความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of litem-objective Congruence: IOC) ซึ่งใช้เกณฑ์ประเมินความสอดคล้องกำหนดค่าตัวเลขดังนี้

ค่า +1 หมายถึง สอดคล้อง

ค่า 0 หมายถึง ไม่แน่ใจ
ค่า – 1 หมายถึง ไม่สอดคล้อง Ioc

โดยได้ค่าดัชนีความสอดคล้องรวม 0.95 และได้ทำการคัดเลือกข้อที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป

4. นำแบบสอบถามที่ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบแล้ว มาปรับปรุงแก้ไข

5. นำแบบสอบถามไปลองใช้กับประชาชนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในอำเภอบางปะอิน จังหวัดอำเภอพระนครศรีอยุธยา จำนวน 30 คน เพื่อหาคุณภาพของเครื่องมือ โดยการหาค่าความเที่ยงหรือความเชื่อมั่นได้ของแบบสอบถาม (Reliability) แบบ Cronbach' s Alpha ได้ค่าความเที่ยงหรือความเชื่อมั่นได้ของแบบสอบถามเท่ากับ .97 ซึ่งถือว่าแบบสอบถามนี้มีความเชื่อมั่นได้ สามารถนำไปเก็บข้อมูลจริงต่อไป

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้แจกแบบสอบถามด้วยตนเอง โดยแจ้งวัตถุประสงค์การศึกษาและชี้แจงรายละเอียดของการเก็บข้อมูล เพื่อขอความร่วมมือจากประชาชนกลุ่มตัวอย่างในการตอบแบบสอบถาม มีแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมา และมีความสมบูรณ์ จำนวน 347 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ อาชีพ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าความถี่ (Frequency distribution) และค่าร้อยละ (Percentage)

2. ข้อมูลด้านภาวะผู้นำของกำนันผู้ใหญ่บ้าน ในเขตอำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

3. การทดสอบสมมติฐาน ใช้สถิติค่าที (t-Test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way anova) เพื่อทดสอบเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของตัวแปรอิสระ โดยกำหนดค่านัยสำคัญทางสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลที่ระดับ .05 ทำการเปรียบเทียบรายคู่ภายหลังการทดสอบความแปรปรวน ด้วยวิธีการแบบ (Schefle)

4. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยมีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ดังนี้

การวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

ขอหนังสือแนะนำตัวผู้วิจัยและขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยจากเพื่อขอความร่วมมือในการวิจัยผู้วิจัยส่งแบบสอบถาม จำนวน 347 ชุด ถึงประชาชนในชุมชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลตลิ่งชัน ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเองนำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

1. ประสานงานกับผู้บริหารเทศบาลผู้นำชุมชน เพื่อขอความร่วมมือในการ แจกแบบสอบถามและรวบรวมข้อมูลอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย

2. ผู้วิจัยแจกแบบสอบถามและรวบรวมข้อมูลอื่นๆที่เกี่ยวข้องด้วยตนเอง

3. รวบรวมข้อมูลที่ได้ พร้อมตรวจสอบจำนวนข้อมูล นำมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติการพัฒนาภาวะผู้นำของกำนันผู้ใหญ่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลตลิ่งชัน อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

5. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของกำนันผู้ใหญ่บ้าน สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลได้แก่สถิติเชิงพรรณนา ประกอบด้วยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และค่าสถิติร้อยละ (Percentage)

2. ระดับความคิดเห็นในบทบาทผู้นำในทางการพัฒนาภาวะผู้นำของกำนันผู้ใหญ่บ้าน สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่สถิติเชิงพรรณนา ประกอบด้วย**ค่าเฉลี่ย**เลขคณิต (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

3. ปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชนแตกต่างกันมีผลต่อคุณลักษณะผู้นำชุมชนทางการพัฒนาภาวะผู้นำของกำนันผู้ใหญ่บ้านของจังหวัดพระนครศรีอยุธยาใช้สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ได้แก่ F-Test (One Way Anova) และ T-Test

ผลการวิจัย (Research Results)

1. ปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชน

ประชาชนส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 223 คน คิดเป็นร้อยละ 64.3 มีอายุ 31-40 ปี จำนวน 191 คน คิดเป็นร้อยละ 55.0 มีสถานภาพสมรส จำนวน 227 คน คิดเป็นร้อยละ 65.4 ส่วนใหญ่มีรายได้ 10,000 – 15,000 บาท/เดือน จำนวน 160 คน คิดเป็นร้อยละ 46.1 มีอาชีพพนักงานของรัฐ จำนวน 175 คน คิดเป็นร้อยละ 50.4 และมีการศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 121 คน คิดเป็นร้อยละ 34.9

2. ความคิดเห็นของประชาชนต่อภาวะผู้นำของกำนันผู้ใหญ่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลตลิ่งชัน อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ความคิดเห็นของประชาชนต่อภาวะผู้นำของกำนันผู้ใหญ่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลตลิ่งชัน อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในภาพรวมมีความคิดเห็นในระดับมาก และเมื่อวิเคราะห์เป็นรายด้านพบว่า ด้านการปกครองและรักษาความสงบ ด้านการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพ ด้านอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ด้านการบริการ และด้านภาวะผู้นำ มีความคิดเห็นในระดับมาก และด้านความยุติธรรม มีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด

3. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อภาวะผู้นำของกำนันผู้ใหญ่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลตลิ่งชัน อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชน พบว่า

3.1 ประชาชนที่มีเพศแตกต่างกันมีความคิดเห็นของประชาชนต่อภาวะผู้นำของกำนันผู้ใหญ่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลตลิ่งชัน อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านการปกครองและรักษาความสงบ ด้านการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพ ด้านอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ด้านความยุติธรรม ด้านการบริการ และด้านภาวะผู้นำไม่แตกต่างกัน

3.2 ประชาชนที่มีอายุแตกต่างกันมีความคิดเห็นของประชาชนต่อภาวะผู้นำของกำนันผู้ใหญ่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลตลิ่งชัน อำเภอบางปะอินจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านการปกครองและรักษาความสงบ ด้านการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพ ด้านอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ด้านความยุติธรรม ด้านการบริการ และด้านภาวะผู้นำไม่แตกต่างกัน

3.3 ประชาชนที่มีสถานภาพสมรสแตกต่างกันมีความคิดเห็นของประชาชนต่อภาวะผู้นำของกำนันผู้ใหญ่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลตลิ่งชัน อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านการปกครองและรักษาความสงบ ด้านการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพ ด้านอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ด้านความยุติธรรม ด้านการบริการ และด้านภาวะผู้นำไม่แตกต่างกัน

3.4 ประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือนแตกต่างกันมีความคิดเห็นของประชาชนต่อภาวะผู้นำของกำนันผู้ใหญ่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลตลิ่งชัน อำเภอบางปะอินจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านการปกครองและรักษาความสงบ ด้านการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพ ด้านอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ด้านความยุติธรรม ด้านการบริการ และด้านภาวะผู้นำไม่แตกต่างกัน

3.5 ประชาชนที่มีอาชีพแตกต่างกันมีความคิดเห็นของประชาชนต่อภาวะผู้นำของกำนันผู้ใหญ่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลตลิ่งชัน อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านการปกครองและรักษาความสงบ ด้านการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพ ด้านอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ด้านความยุติธรรม ด้านการบริการ และด้านภาวะผู้นำไม่แตกต่างกัน

3.6 ประชาชนที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีความคิดเห็นของประชาชนต่อภาวะผู้นำของกำนันผู้ใหญ่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลตลิ่งชัน อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ด้านความยุติธรรม ด้านการบริการ และด้านภาวะผู้นำไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

การศึกษาเรื่องการพัฒนาภาวะผู้นำของกำนันผู้ใหญ่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลตลิ่งชัน อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา อภิปรายผลการวิจัยดังนี้

1. ภาวะผู้นำของกำนันผู้ใหญ่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลตลิ่งชัน อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในภาพรวมมีความคิดเห็นในระดับมาก และเมื่อวิเคราะห์เป็นรายด้านพบว่า ด้านการปกครองและรักษาความสงบ ด้านการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพ ด้านอนุรักษ์

ทรัพยากรธรรมชาติ ด้านการบริการ และด้านภาวะผู้นำ มีความคิดเห็นในระดับมาก และด้านความยุติธรรม มีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด จากผลการวิจัย แสดงให้เห็นว่า กำนันผู้ใหญ่บ้าน ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลตลิ่งชัน อำเภอบางปะอินจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ส่วนใหญ่มีภาวะผู้นำที่สามารถทำงานให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี เพราะภาวะผู้นำที่ปรากฏจะแสดงออกมาให้เห็นในรูปของผลงานที่มีประสิทธิภาพและ ประสิทธิผลและการมีภาวะผู้นำจะส่งผลต่อความเจริญก้าวหน้าของชุมชนและประชาชน เป็นอย่างมาก แต่ตรงกันข้ามหากภาวะผู้นำของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านบกพร่องย่อมเกิดความเสียหายต่อชุมชนและตำบลโดยส่วนรวม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอภิชาต เทพชมพู (2553, บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตอำเภอจังหาร จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่าการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตอำเภอจังหาร จังหวัดร้อยเอ็ด ทั้ง 3 ด้าน ประกอบด้วยด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อยด้านหน้าที่และความรับผิดชอบเกี่ยวกับความอาญา ด้วยอำนาจหน้าที่อื่นๆ การปฏิบัติงานโดยรวมอยู่ในระดับมาก จำแนกเป็นรายด้าน พบว่า การปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากทุกด้าน สอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐวุฒิ ถุนนอก (2555, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน กรณีศึกษา: อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น พบว่า ระดับการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านอำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น โดยรวมอยู่ในระดับมาก (μ = 3.96, α = 0.94) ส่วนรายด้าน พบว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน มีระดับการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่อยู่ในระดับมากทั้ง 4 ด้าน โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ คือ ด้านการอำนวยความเป็น 69 ธรรม (μ = 4.02, α = 0.82) รองลงมา คือ ด้านการให้บริการประชาชน (μ = 3.96, α = 0.85) ด้านการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพ (μ = 3.94, α = 1.17) และด้านการปกครองและการรักษาความสงบเรียบร้อย (μ = 3.93, α = 0.95) ตามลำดับ สอดคล้องกับงานวิจัยของอนุสรณ์ ปันธิ และคณะ (2555, บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน กรณีศึกษาตำบลเมืองพาน อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย ผลการศึกษา พบว่า ความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านตำบลเมืองพานโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก กำนันผู้ใหญ่บ้านส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ความเข้าใจนโยบายบทบาทด้านการบริหารและการพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง ด้านเศรษฐกิจ สภาพสังคมภาวการณ์เป็นผู้นำ มีการจัดอบรมความรู้ บทบาทการบริหารงานและการพัฒนาท้องถิ่นให้กับกำนันผู้ใหญ่บ้านเป็นประจำ มีการนำกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับท้องถิ่นมาปฏิบัติใช้อย่างจริงจัง และประชาชนควรมีส่วนร่วมในการหาวิธีแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในท้องถิ่นและการติดตามประเมินผลด้านการบริหารการพัฒนาท้องถิ่นของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และสอดคล้องกับงานวิจัยของวิภา รุ่งจรัส (2560, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านในเขตตำบลเหนือเมือง อำเภอเมืองจังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านในเขตตำบลเหนือเมือง อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ดโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทั้งสี่ด้านเรียงจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยมาก

ไปหาน้อยได้แก่ ด้านการปกครองและการรักษาความสงบเรียบร้อย ด้านการอำนวยความยุติธรรมให้กับประชาชน ด้านการบริการ ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจและการพัฒนาสังคม

2. ภาวะผู้นำของกำนันผู้ใหญ่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลตลิ่งชัน อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เมื่อจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชน พบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ สถานภาพสมรส รายได้ อาชีพและระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีความคิดเห็นของประชาชนต่อภาวะผู้นำของกำนันผู้ใหญ่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลตลิ่งชัน อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยาไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอภิชาต เทพชมพู (2553, บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตอำเภอจังหาร จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า ผลการเปรียบเทียบการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนันผู้ใหญ่บ้าน ในเขตอำเภอจังหาร จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีระดับการศึกษาและมีระยะเวลาการดำรงตำแหน่งแตกต่างกัน โดยรวมไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐวุฒิ ถุนนอก (2555, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน กรณีศึกษา: อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น พบว่า ระดับการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่นจำแนกตามเพศ อายุระดับการศึกษา ตำแหน่ง และระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง พบว่าไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของอนุสรณ์ ปันธิ และคณะ (2555, บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน กรณีศึกษาตำบลเมืองพาน อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย ผลการศึกษา พบว่า ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทกำนัน ผู้ใหญ่บ้านจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชน พบว่า ตัวแปรเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพมีระดับความคิดเห็นต่อบทบาทกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน โดยรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สอดคล้องกับงานวิจัยของวิฑูรย์ เผือกผุด (2559, บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง ประสิทธิผลการปฏิบัติหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในการปกครองท้องที่ ตำบลศาลาลัย อำเภอสามร้อยยอดจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ พบว่า ลักษณะของประชากรที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการปกครองท้องที่ของกำนันผู้ใหญ่บ้าน ไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของอภินันท์ ค้าเจริญ (2559, บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่พุทธศักราช 2457 และที่แก้ไขเพิ่มเติมถึงปัจจุบัน ในเขตพื้นที่อำเภออู่ทอง และอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า การเปรียบเทียบการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน พบว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ที่มีอายุระดับการศึกษาและระยะเวลาการดำรงตำแหน่งต่างกัน มีการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของวิภา รุ่งจรัส (2560, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษา ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านในเขตตำบลเหนือเมือง อำเภอเมืองจังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุระดับการศึกษาและการประกอบอาชีพต่างกันมีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านในเขตตำบลเหนือเมือง อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

องค์ความรู้จากการวิจัย (Body of Knowledge)

หลักการ เพื่อการดำเนินการพัฒนาภาวะผู้นำของกำนันผู้ใหญ่บ้านด้านความเป็นผู้นำด้านการปฏิบัติงาน และด้านการสร้างความร่วมมือในการพัฒนาชุมชน เพื่อให้ได้วัสดุประสงค์ที่ต้องการคือเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำของกำนันผู้ใหญ่บ้าน เพื่อพัฒนาชุมชนให้ดียิ่งขึ้น

การดำเนินงาน มีหลักการจึงมีการดำเนินการดังนี้ 1) ด้านความเป็นผู้นำ โดยการพัฒนาวุฒิภาวะความเป็นผู้นำ ความอดทนและมุ่งมั่นในการปฏิบัติงาน ความดูแลเอาใจใส่ ราษฎร ความมีมนุษยสัมพันธ์ การให้ความสำคัญกับราษฎร ความน่าเลื่อมใสศรัทธา และการมีคุณธรรมจริยธรรม 2) ด้านการปฏิบัติงาน โดยการพัฒนางานด้านการ ปกครอง งานรักษาความสงบเรียบร้อย เรื่องที่เกี่ยวข้องกับความอาญา งานด้าน ทะเบียน การปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมาย สิ่งสาธารณะประโยชน์ การส่งเสริม อาชีพราษฎร งานบริการให้ความช่วยเหลือ การป้องกันโรคติดต่อ และการอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติ 3) ด้านความมีศักยภาพในตนเอง โดยการพัฒนาความสามารถ ในการปฏิบัติงาน ความมีวิสัยทัศน์ การบริหารจัดการ ความคิดสร้างสรรค์ ทักษะใน การสื่อสาร และการคิดนอกกรอบและบูรณาการความคิด 4) ด้านการสร้างความ ร่วมมือในการพัฒนาชุมชน โดยการสร้างความร่วมมือกับราษฎร การกระตุ้นให้ประชาชนมีความเสียสละ การสร้างวิสัยทัศน์ร่วม การกระตุ้นความสามารถของทีมงาน

ความสำเร็จ กำนันผู้ใหญ่บ้านต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง กรมการปกครองต้องให้การสนับสนุนอย่างเป็นรูปธรรมและประสานความร่วมมือกับทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในการให้ความสนับสนุน และกระทรวงมหาดไทยต้องส่งเสริม การพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของกำนันผู้ใหญ่บ้าน

ภาพชุมชนน่าอยู่ ที่มา: search?source=univ&tbm=isch&q=ภาพชุมชน

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ควรกำหนดให้มีนโยบาย แผนงาน/โครงการ การฝึกอบรมพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของกำนันผู้ใหญ่บ้านในสังกัดให้ชัดเจน รวมถึงกำหนดให้มีการกำกับ ติดตาม ประเมินผล

ภายหลังการอบรมอย่างจริงจังและต่อเนื่อง และผลของการศึกษาสามารถนำไปใช้ประกอบในการวางแผน เป็นกรอบชี้นำทิศทางการอบรมพัฒนากำนันผู้ใหญ่บ้านในสังกัดไปสู่การวางแผนเชิงกลยุทธ์เพื่อกำหนดทิศทาง จุดมุ่งหมาย การเลือกกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติ

2. กำนันผู้ใหญ่บ้านที่ดูแลในพื้นที่รับผิดชอบของตน ควรมีการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความรัก ความสามัคคีในชุมชน เพื่อสร้างความร่วมมือในการพัฒนาชุมชน และเป็นการผูกมิตรไมตรีที่ดีระหว่างกำนันผู้ใหญ่บ้านและลูกบ้านด้วย

3. องค์การบริหารส่วนตำบลตลิ่งชัน อำเภอบางปะอินจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ควรมีการจัดประชุมระหว่าง ชาวบ้าน ผู้นำชุมชนและกำนันผู้ใหญ่บ้าน เพื่อสนทนาในการพัฒนาหมู่บ้านของตนให้เกิดเป็นโครงการอย่างเป็นรูปธรรม หรือการรวมกลุ่มระดมความคิดเพื่อการแก้ไขปัญหาในชุมชนต่าง ๆ เช่น ปัญหายาเสพติด ปัญหาขยะในชุมชน เป็นต้น

4. อำเภอบางปะอิน ควรมีงบประมาณเพื่อสนับสนุนการทำกิจกรรมร่วมกันของคนในชุมชน เพื่อเกิดการพัฒนาแบบมีส่วนร่วม อาจจะเริ่มจากการจัดกิจกรรมหรือโครงการขนาดเล็กก่อนและพัฒนาสู่การจัดโครงการขนาดใหญ่เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมระหว่างชุมชนต่อไป

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อภาวะความเป็นผู้นำของกำนันผู้ใหญ่บ้านจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ตามหลักผู้ปกครองที่ดี

2. ควรศึกษาทัศนคติและความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของกำนันผู้ใหญ่บ้าน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

3. ควรศึกษาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของกำนันผู้ใหญ่บ้านในเขตอำเภอบางปะอินและอำเภออื่นๆในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เพื่อการเปรียบเทียบ

4. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของกำนันผู้ใหญ่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลตลิ่งชัน อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

5. ควรศึกษาเกี่ยวกับวาระการดำรงตำแหน่งที่เหมาะสมของกำนันผู้ใหญ่บ้าน

เอกสารอ้างอิง (References)

กรมการปกครอง. (2556). *คู่มือการฝึกอบรม กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ที่ได้รับเลือกใหม่ประจำปี 2556.* กรุงเทพฯ: ส่วนบริหารงานกำนันผู้ใหญ่บ้าน สำนักบริหาร

การปกครองท้องที่ กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย.กรมการปกครอง. (2559). *คู่มือการปฏิบัติงานกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน.* กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น.

กรมการปกครอง. (2560). *คู่มือการประเมินผลการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินผลการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้าน พ.ศ. 2559.* กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์อาสารักษาดินแดน.

กฤษฎากรณ์ ยูงทอง. (2555). *การพัฒนาการวางแผนแบบมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นเทศบาล เทศบาลตำบลนางั่ว อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์. กรณีศึกษาระดับการ*

มีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นเทศบาล ตำบลนางั่ว. เพชรบูรณ์: คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยเพชรบูรณ์.

คงฤทธิ์ กุลวงษ์. (2561). *การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบ่อ อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม.* วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. นครพนม: มหาวิทยาลัยนครพนม.

จินตวีร์ เกษมศุข. (2559). *หลักการมีส่วนร่วมกับการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

จิรวรรณ อินทรีย์ สังวรณ์. (2552). *การมีส่วนร่วมของประชาชนเกี่ยวกับการจัดททำแผนพัฒนาสามปี: กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลโป่งแพร่ อำเภอแม่ลาว จังหวัดเชียงราย. การศึกษาอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชารัฐประศาสตร์*. เชียงราย: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.

นงลักษณ์ พรหมจินดา. (2554). *การศึกษาการประเมินตนเองในการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตพื้นที่อำเภอเมืองระนอง.งานนิพนธ์ (ร.ม.).* ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.

ณัฐวุฒิ ถุนนอก. (2555). *การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านกรณีศึกษา: อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น.* การค้นคว้าอิสระรัฐศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชารัฐศาสตร์, มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

สโรชา แพร่ภาษา. (2558). *การนำนโยบายการท่องเที่ยวไปปฏิบัติในประเทศไทย. ดุษฎีนิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์.* กรุงเทพฯ. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

การพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-BOOK) เรื่องประวัติกีฬาและทักษะเซปักตะกร้อ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนหนองแค “สรกิจพิทยา”

The Development of E-Book About Sepak Takraw History for Matthayomsuksa 3 Students at Nongkhae Sorakitpittaya School

ภูรินท์ วัวลำพอง[1]
Purin wualampong

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-Book) เรื่อง ประวัติและทักษะกีฬาเซปักตะกร้อ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 และ 2) เพื่อเปรียบเทียบระหว่างคะแนนก่อนและหลังเรียนโดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-Book) เรื่อง ประวัติและทักษะกีฬาเซปักตะกร้อ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/11 โรงเรียนหนองแค “สรกิจพิทยา” ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 1 ห้องเรียน ได้มาจากการสุ่มอย่างง่ายเป็นกลุ่มตัวอย่างที่ใช้หนังสือเรียนอิเล็กทรอนิกส์ (E-BOOK) เรื่องประวัติกีฬาเซปักตะกร้อ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ 1) หนังสือเรียนอิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง การพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-Book) เรื่อง ประวัติและทักษะกีฬาเซปักตะกร้อ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 5 เล่ม 2) แผนการจัดการเรียนรู้ วิชาพลศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 4 แผน 3) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาพลศึกษา เรื่อง ประวัติกีฬาเซปักตะกร้อ จำนวน 30 ข้อ ซึ่งมีค่าอำนาจจำแนกและความยากง่ายของข้อสอบสามารถนำมาใช้ทดสอบได้ทั้งหมดโดย มีความเชื่อมั่น .68 ผลการวิจัยพบว่า หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-Book) มีประสิทธิภาพ 81.87/82.22 และ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-Book) เรื่อง ประวัติและทักษะกีฬาเซปักตะกร้อ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนหนองแค “สรกิจพิทยา” หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ (Keywords): หนังสืออิเล็กทรอนิกส์; ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

Received: 2021-12-17 **Revised**: 2022-06-07 **Accepted**: 2022-06-08

[1] โรงเรียนหนองแค “สรกิจพิทยา” อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี Nongkhae Sorakitpittaya school, Nongkhae District, Saraburi Province. Corresponding Author e-mail: wualampong@gmail.com

Abstract

The purposes of this research were 1) to develop electronic book about Sepak Takraw history for Matthayomsuksa 3 students the efficiency of the package with the 80/80 efficiency index. 2) to compare the students' learning achievements between before and after study with E-Book on the electronic book Sepak Takraw history for Matthayomsuksa 3 students. The sample consisted for Matthayomsuksa 3/ 11 students who enrolled in first semester of academic years 2021 Nongkhae Sorakitpittaya school. The students were chosen from Purposive Sampling method. The research instruments were: 1) 5 electronic books about Sepak Takrawhistory. 2) the 4 P.E. lesson plans. 3) A test to measure learning achievement about Sepak Takraw history and the data (test 30 items) The reliability value of the whole test was .68. The results showed that 1) The electronic book gave efficiency standard: 81.87/82.22 2) the students showed learning efficiency after using electronic books. The score is higher than before 0.5 percentage.

Keywords: Electronic book; Efficiency standard

บทนำ (Introduction)

ในปัจจุบันโลกของเราก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็ว และในยุคข้อมูลข่าวสารสื่อเทคโนโลยี เข้ามามีบทบาทอย่างมากในการดำรงชีวิตประจำวันในหลาย ๆ ด้าน ทำให้การพัฒนาด้านการศึกษาก้าวไกลไปตามเทคโนโลยีด้วย จำเป็นต้องพัฒนาการสอนโดยใช้เทคโนโลยีต่าง ๆ มาช่วยเพื่อพัฒนาทางด้านการศึกษากันมากขึ้น ทั้งหลักสูตรการสอนต่าง ๆ ก็ออกแบบให้มีการนำเทคโนโลยีเข้ามาเพื่อเพิ่มศักยภาพในการเรียนของนักเรียน ครูผู้สอนทุกคนจึงต้องมีพื้นฐานความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีการศึกษาเพื่อเป็นการเตรียมและพัฒนานักเรียนให้มีความรู้ ความสามารถที่เหมาะสมกับสังคมยุคใหม่ที่จำเป็นต้องอาศัยเทคโนโลยีเข้าช่วยในด้านการศึกษา และสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 9 มาตรา 65 และ 66 ที่ว่า ให้มีการพัฒนาบุคลากรและผู้ใช้ผู้ผลิตเทคโนโลยีการศึกษา ให้มีความรู้ ความสามารถ ทักษะเพียงพอที่จะใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา (กาญจนา วัฒนายุ. 2544).

การเรียนการสอนพลศึกษาได้มีบทบาทความสำคัญ และเป็นวิชาที่สามารถพัฒนา คนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ขึ้น ด้วยเหตุผลที่วิชาพลศึกษาสามารถพัฒนาคนได้ ทั้งทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์และ สังคมและสติปัญญา ซึ่งได้รับการพัฒนาจากการเรียนกิจกรรมทางด้านพลศึกษา ด้วยเหตุนี้จึงทำให้วิชาพลศึกษาได้ถูกบรรจุเข้าไป เป็นหนึ่งในการเรียนการสอน ในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา ตลอดจนถึงระดับอุดมศึกษา จนถึงปัจจุบัน พลศึกษาเป็นการส่งเสริมกิจกรรมทางกายให้กับเด็ก และเยาวชน มีการเคลื่อนไหว ร่างกายที่มากยิ่งขึ้น ด้วยเหตุนี้วิชาพลศึกษา จึงมีความสำคัญและเทียบเท่ากับวิชาอื่น ๆ ในหลักสูตรการเรียนการสอนโดยเฉพาะการเรียนการสอน

วิชาพลศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ยิ่งกว่านั้นวิชาพลศึกษา ได้ถูกบรรจุไว้ในสาระและมาตรฐานกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้น พื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ซึ่งจุดประสงค์ของการเรียนวิชาพลศึกษาในหลักสูตร เพื่อมุ่งเน้นให้ผู้เรียนใช้กิจกรรมการเคลื่อนไหว การออกกำลังกาย การเล่นเกมและกีฬา เป็นเครื่องมือในการพัฒนาคนโดยรวมทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม สติปัญญา รวมทั้ง สมรรถภาพเพื่อสุขภาพและกีฬา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) กระบวนการจัดการเรียนการสอนด้านพลศึกษา จึงจัดเป็นกระบวนการที่ หลากหลาย ต่อเนื่องและเหมาะสมกับระดับความสามารถ ความต้องการและความสนใจของผู้เรียน เน้นกิจกรรมที่ พัฒนาด้านความสามารถในการตัดสินใจ ตั้งแต่การวางแผน การฝึกปฏิบัติ การตรวจสอบ และการประเมินผล ให้ครอบคลุมกิจกรรมสุขภาพทั้งด้านป้องกัน ส่งเสริมและดำรงสุขภาพ โดยการใช้วิธีการเรียนอย่างมีชีวิตชีวา ให้ผู้เรียนได้ฝึกความรับผิดชอบและ ฝึกทักษะการคิด ทักษะการจัดการ ทักษะการสื่อสาร ทักษะการเผชิญ สถานการณ์ การเรียนรู้จากปัญหา และประยุกต์ความรู้มาใช้ป้องกันและแก้ไขปัญหาในชีวิตประจำวัน หมั่นฝึกฝน และเอาใจใส่ดูแลสุขภาพของตนเองและความแข็งแกร่งของร่างกาย เข้าร่วมในกิจกรรม พลศึกษาและกีฬาทั้งประเภทบุคคล และประเภททีมได้เรียนรู้ถึงความสำคัญของการฝึกฝนตนเองตามกฎ กติกา ระเบียบ และ หลักการวิทยาศาสตร์ ได้แข่งขันและได้ทำงานร่วมกับผู้อื่นเป็นทีม และยอมรับว่าตนเองมีส่วนร่วมหรือเป็นส่วนหนึ่ง ของสภาวะสุขภาพและความปลอดภัยของผู้อื่นด้วย (วาสนา คุณาอภิสิทธิ์, 2556)

ครูในฐานะที่เป็นผู้ใช้เทคโนโลยี ก็จะต้องเตรียมความพร้อมของตนเอง ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกปัจจุบัน เพื่อให้นักเรียนได้มีความรู้ ความสามารถและความเข้าใจในการเรียนมากยิ่งขึ้น โดยการใช้ในการสร้างสื่อต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนและการเรียนการสอน ครูจะต้องเป็นผู้ที่พัฒนาตนเองอยู่เสมอ ในการที่จะพยายามขวนขวายหาความรู้และทำความเข้าใจในการใช้เทคโนโลยีที่จะนำมาในการจัดการเรียนการสอนให้มีความทันสมัย และสามารถถ่ายทอดความรู้ในวิชาที่ตนได้สอน มาผสมผสานกับเทคโนโลยีที่ทันสมัย ย่อมทำให้ความรู้นั้นเกิดประโยชน์แก่ผู้เรียนและสามารถนำไปใช้ในการเรียนการสอนได้เป็นอย่างดี ผู้เรียนเองก็เกิดความเข้าใจได้รับความรู้ที่ทันสมัย ได้รู้จักกับเทคโนโลยีใหม่ ๆ รู้จักกับความรู้ใหม่ ๆ และเพื่อบรรยากาศที่ดีและความไม่จำเจในการเรียนการสอน จึงทำให้ผู้เรียนอยากที่จะเรียนรู้ สนุกสนาน เกิดความบันเทิงและสนใจที่จะติดตามเนื้อหาในการเรียนได้ดียิ่งขึ้น (ไพฑูรย์ ศรีฟ้า. 2551)

ในการจัดการเรียนการสอนวิชาพลศึกษา เรื่องประวัติกีฬาเซปักตะกร้อ ที่มีความจำเป็นในการเรียนการสอนของชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 นั้นนักเรียนยังไม่ค่อยเห็นความสำคัญ ของประวัติกีฬาเซปักตะกร้อและทักษะการเล่นกีฬาเซปักตะกร้อ ครูในฐานะผู้สอนต้องให้ความสำคัญกับทุกคน ไม่ว่าจะเป็นการจัดการเรียนการสอนในระดับต่าง ๆ ต้องให้ความสำคัญมากเพราะเมื่อนักเรียนความเข้าใจที่ถูกต้อง และสร้างทัศนคติที่ดี รวมถึงการปลูกฝังเกี่ยวกับการเรียนรู้ในวิชาพลศึกษาในมีประสิทธิภาพมากขึ้นกับผู้เรียน เพื่อให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ในมาตรา

4 ที่กำหนดให้มีมาตรฐานการศึกษา ซึ่งนิยามไว้ว่ามาตรฐานการศึกษาหมายถึง ข้อกำหนดเกี่ยวกับลักษณะคุณภาพที่พึงประสงค์ และมาตรฐานที่ต้องการให้เกิดขึ้นในสถานศึกษาทุกแห่งและเพื่อใช้เป็นหลักในการเทียบเคียงสำหรับการส่งเสริมและกำกับดูแลการตรวจสอบ การประเมินผล และการประกันคุณภาพทางการศึกษา สำหรับกรอบมาตรฐานคุณวุฒิ ได้อย่างเป็นระบบมากยิ่งขึ้น

จากปัญหาที่ได้กล่าวมาข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาวิจัยและพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ในการเรียนรู้เพื่อ เพิ่มประสิทธิภาพการเรียนการสอนและให้นักเรียนมีเกิดแรงจูงใจในการเรียนที่แปลกใหม่และหลากหลาย โดยการจัดทำหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-Book) เรื่อง ประวัติและทักษะกีฬาเซปักตะกร้อ ของชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เพื่อผลิตสื่อการสอนให้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ของโรงเรียนหนองแค “สรกิจพิทยา” เพื่อที่จะให้นักเรียนได้มีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถยกผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้ดีขึ้น และครูจะได้พัฒนาตนเองในการสร้างสื่ออย่างมีคุณภาพเหมาะสำหรับผู้เรียน ได้พัฒนาตนเองตามศักยภาพ ซึ่งเป็นเครื่องมือที่สามารถช่วยให้ผู้เรียน สามารถศึกษาได้ง่าย สะดวกสบายต่อการศึกษาค้นคว้า ศึกษาได้จากทุกทีที่มีการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ต มีภาพและเรื่องราวเนื้อหาที่น่าสนใจ สามารถเรียนรู้ด้วยตนเองได้ทุกที่และทุกเวลา

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objectives)

การวิจัยนี้ มีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-Book) เรื่อง ประวัติและทักษะกีฬาเซปักตะกร้อของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อเปรียบเทียบระหว่างคะแนนก่อนและหลังเรียนโดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-Book) เรื่อง ประวัติและทักษะกีฬาเซปักตะกร้อ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

สมมติฐานการวิจัย (Research Hypothesis)

1. หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-Book) เรื่อง ประวัติและทักษะกีฬาเซปักตะกร้อ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนหนองแค “สรกิจพิทยา” ที่เรียนจากหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-Book) เรื่อง ประวัติและทักษะกีฬาเซปักตะกร้อ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 คะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1.ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนหนองแค “สรกิจพิทยา” จำนวน 503 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/11 โรงเรียนหนองแค “สรกิจพิทยา” จำนวน 39 คนได้มา โดยการเลือกสุ่มอย่างง่าย

2.เครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ 1) หนังสือเรียนอิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง ประวัติและทักษะกีฬาเซปักตะกร้อ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 5 เล่ม ได้แก่ หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-Book) เล่มที่ 1 บทนำของนายกฤษฎาภาส ทองเรือง หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-Book) เล่มที่ 2 ประวัติกีฬาเซปักตะกร้อ หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-Book) เล่มที่ 3 ทักษะพื้นฐานในกีฬาเซปักตะกร้อ หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-Book) เล่มที่ 4 รอบรู้เรื่องกีฬาเซปักตะกร้อ 1 และหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-Book) เล่มที่ 5 รอบรู้เรื่องกีฬาเซปักตะกร้อ 2 2) แผนการจัดการเรียนรู้วิชาพลศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 4 แผน 3) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาพลศึกษา เรื่อง ประวัติกีฬาเซปักตะกร้อ จำนวน 30 ข้อ ซึ่งมีค่าอำนาจจำแนกและความยากง่ายของข้อสอบสามารถนำมาใช้ทดสอบได้ทั้งหมดโดย มีความเชื่อมั่น .68

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ศึกษาปัญหา เก็บรวบรวมข้อมูล โดยการสังเกตพฤติกรรมระหว่างการเรียน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เพื่อศึกษาสภาพปัญหาเบื้องต้นในการผลิตสื่อการสอนแล้วนำมาสรุปและกำหนดวัตถุประสงค์ของการพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-Book)

จากการที่ผู้วิจัยได้สังเกตพฤติกรรมระหว่างเรียนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนหนองแค “สรกิจพิทยา” พบว่า นักเรียนไม่ค่อยมีทักษะใน การปฏิบัติทักษะต่างๆ ของกีฬาเซปักตะกร้อและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของวิชานี้ ไม่เป็นที่น่าพอใจของครูผู้สอน ทำให้การการสอนไม่ต่อเนื่อง ไม่บรรลุวัตถุประสงค์ที่โรงเรียนตั้งไว้ ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงได้ทำการวิจัยและพัฒนาสื่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-Book) เรื่อง ประวัติและทักษะกีฬาเซปักตะกร้อ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว

4. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการกำหนดสถิติที่มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับข้อมูลทางสถิติเพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงทดลอง โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในรูปแบบของผู้วิจัยนำมาใช้เพื่อการอธิบายถึงคุณสมบัติหรือลักษณะของการแจกแจงข้อมูลตัวแปร ได้แก่ การหาค่าเฉลี่ยร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และสถิติการวิเคราะห์ทดสอบสมมติฐาน (Hypothesis Testing)

ผลการวิจัย (Research Results)

1. ผลการพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-Book) เรื่อง ประวัติและทักษะกีฬาเซปักตะกร้อของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนหนองแค “สรกิจพิทยา” มีประสิทธิภาพ 81.87/82.22 สอดคล้องกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้ คือ 80/80 แสดงว่า หนังสืออิเล็กทรอนิกส์มีประสิทธิภาพ

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-Book) เรื่อง ประวัติและทักษะกีฬาเซปักตะกร้อ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนหนองแค “สรกิจพิทยา” หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 1 ผลการทดสอบประสิทธิภาพหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่องประวัติและทักษะกีฬาเซปักตะกร้อ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ตามเกณฑ์ 80/80

การทดสอบ	จำนวนนักเรียน	คะแนนระหว่างเรียน E_1	คะแนนทดสอบหลังเรียน E_2
กลุ่มประสิทธิภาพแบบเดี่ยว	3	79.33	80.00
กลุ่มประสิทธิภาพแบบกลุ่ม	9	81.11	82.59
กลุ่มประสิทธิภาพแบบภาคสนาม	30	81.87	82.22

จากตารางที่ 1 ผลการทดสอบประสิทธิภาพหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่องประวัติและทักษะกีฬาเซปักตะกร้อ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ทั้ง 3 ขั้นตอน ตามเกณฑ์ 80/80 พบว่า ในการทดสอบประสิทธิภาพขั้นที่ 1 การทดสอบใช้กับกลุ่มประสิทธิภาพแบบเดี่ยวจำนวน 3 คน มีประสิทธิภาพเท่ากับ 79.33/80.00 ขั้นที่ 2 การทดสอบใช้กับกลุ่มประสิทธิภาพแบบกลุ่ม จำนวน 9 คน มีประสิทธิภาพเท่ากับ 81.11/82.59 และขั้นที่ 3 การทดสอบกลุ่มประสิทธิภาพแบบภาคสนาม จำนวน 30 คน มีประสิทธิภาพ เท่ากับ 81.87/82.22 แสดงว่า อิเล็กทรอนิกส์ เรื่องประวัติและทักษะกีฬาเซปักตะกร้อ ของชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80

ตารางที่ 2 ผลการศึกษาผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการเรียนการสอนโดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-Book) เรื่อง ประวัติและทักษะกีฬาเซปักตะกร้อ

ทดสอบ	n	$\overline{X}$	S.D.	t	Sig
ก่อนเรียน	35	11.46	2.57	21.84	.000
หลังเรียน	35	22.06	4.26		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 พบว่า คะแนนเฉลี่ยก่อนเรียน ($\overline{x}$) เท่ากับ 11.46 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 2.57 และคะแนนเฉลี่ยหลังเรียน ($\overline{x}$) เท่ากับ 22.06 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 4.26 ค่า t จากการคำนวณ เท่ากับ 21.84 หมายความว่า ผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนหนองแค “สรกิจพิทยา” ที่ได้รับการเรียนการ

สอนโดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์(E-Book) เรื่องประวัติและทักษะกีฬาเซปักตะกร้อ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-BOOK) เรื่องประวัติและทักษะกีฬาเซปักตะกร้อ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนหนองแค “สรกิจพิทยา” มีประเด็นที่สามารถมาอภิปรายผลได้ 2 ประเด็นดังนี้

1. การหาประสิทธิภาพของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-Book) เรื่อง ประวัติและทักษะกีฬาเซปักตะกร้อ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนหนองแค “สรกิจพิทยา” พบว่า หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-Book) มีประสิทธิภาพ 81.87/82.22 สอดคล้องกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้ คือ 80/80 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-Book) เรื่อง ประวัติและทักษะกีฬาเซปักตะกร้อ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนหนองแค “สรกิจพิทยา” มีการศึกษาค้นคว้าพัฒนาอย่างเป็นระบบเป็นลำดับขั้น โดยผู้วิจัยได้ทำการสร้างหนังสืออิเล็กทรอนิกส์โดยคำนึงถึงองค์ประกอบของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ อีกทั้งยังมีการศึกษาและวิเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวกับหลักในการออกแบบและพัฒนาระบบการจัดการเรียนการสอนและออกแบบรูปแบบภาพการ์ตูนและเนื้อหาสาระ ให้มีความน่าตื่นตา มหัศจรรย์ แปลกใหม่ ดึงดูดความสนใจของผู้เรียน ใช้ภาษาที่ถูกต้องเหมาะสมชัดเจนเข้าใจง่าย อ่านง่าย เหมาะสมกับวัยและระดับของผู้เรียน ภาพวาดมีความสอดคล้องกับเนื้อหา และมีความสวยงามทันสมัย มีความคิดสร้างสรรค์ในการออกแบบเนื้อหาที่น่าติดตาม ทำให้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์มีความน่าสนใจ และมีคุณลักษณะครบถ้วนตามลักษณะของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ อีกทั้งได้มีการประเมินคุณภาพหนังสืออิเล็กทรอนิกส์โดยผู้เชี่ยวชาญทั้งในด้านเนื้อหาและการดำเนินเรื่อง ด้านภาษาและรูปภาพประกอบ และด้านองค์ประกอบทั่วไป ผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-Book) เรื่อง ประวัติและทักษะกีฬาเซปักตะกร้อ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนหนองแค “สรกิจพิทยา” ที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด หลังจากนั้น หลังจากนั้นผู้วิจัยได้นำหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่พัฒนาขึ้นไปหาประสิทธิภาพกับผู้เรียน 3 ขั้นตอน คือ การทดสอบกับกลุ่มทดสอบประสิทธิภาพแบบเดี่ยว การทดสอบกับกลุ่มทดสอบประสิทธิภาพแบบกลุ่ม และการทดสอบกับกลุ่มทดสอบประสิทธิภาพแบบภาคสนาม ซึ่งหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เป็นสื่อที่ผู้เรียนให้ความสนใจ ผู้เรียนเกิดความสนใจในการเรียนรู้และเข้าใจเนื้อหาเพิ่มมากยิ่งขึ้น และผู้เรียนยังสามารถอ่านได้นอกเวลานอกสถานทุกที่ ทุกเวลา จึงทำให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในการเรียนมากยิ่งขึ้น สามารถนำไปใช้เพื่อการเรียนการสอนได้เป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ดวงดาว เดชเสน ศันสนีย์ สังสรรค์ อนันต์ ทวีวัฒน์ วัฒนกุลเจริญ(2562: บทคัดย่อ) ได้ทำการพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี เรื่องเทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีประสิทธิภาพ 80.54/80.65 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ 80/80

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-Book) เรื่อง ประวัติและทักษะกีฬาเซปักตะกร้อ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนหนองแค “สรกิจพิทยา” พบว่า คะแนนผลสัมฤทธิ์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งผู้เรียนแต่ละคนมีความสามารถในการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน ทำให้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์เรื่องนี้ช่วยให้ผู้เรียนมีความพอใจและสนใจในการเรียน ไม่เกิดความกดดันขณะเรียน ทำให้ผู้เรียนไม่เบื่อหน่ายระหว่างเรียน จึงส่งผลให้ผู้เรียนมีประสิทธิภาพในการเรียนสูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พงศกร สุวรรณะ(2562: 53) ผลการเปรียบเทียบคะแนนจากการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์โดยใช้วิธีการนำเสนอแบบนิรนัย เรื่องการหาพื้นที่สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนปรีชานุศาสน์ พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์หลังเรียนของนักเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1.ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 ครูผู้สอนหรือผู้ที่สนใจจะนำหนังสือเรียนอิเล็กทรอนิกส์ เรื่องประวัติกีฬาเซปักตะกร้อไปใช้ ควรศึกษาเกี่ยวกับ คำชี้แจง จุดประสงค์ เนื้อหาและรายละเอียดให้เข้าใจเสียก่อนเพื่อให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

1.2 ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามกระบวนการที่วางแผนไว้โดยครูผู้สอนต้องมีบทบาทในการอำนวยความสะดวกให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ตามจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้

1.3 ครูควรดูแลให้ความช่วยเหลืออำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ให้คำปรึกษานักเรียนเมื่อเกิดปัญหาและเสริมแรงคอยกระตุ้นให้กำลังใจในขณะที่นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการสร้างหนังสือเรียนอิเล็กทรอนิกส์ระดับชั้นอื่นๆต่อไป เพื่อให้ได้หนังสือเรียนอิเล็กทรอนิกส์ที่เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน

2.2 ควรมีการสนับสนุนให้มีการสร้างหนังสือเรียนอิเล็กทรอนิกส์ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นๆเพื่อให้ได้หนังสือเรียนอิเล็กทรอนิกส์ที่มีความน่าสนใจและตอบสนองต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนที่หลากหลายกลุ่มสาระการเรียนรู้

2.3 ควรมีการศึกษาค้นคว้าเปรียบเทียบการสอนโดยใช้หนังสือเรียนอิเล็กทรอนิกส์กับวิธีการสอนหรือนวัตกรรมแบบอื่นๆเพื่อศึกษาและหาแนวทางในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางด้านการเรียนของนักเรียนต่อไป

เอกสารอ้างอิง (References)

ไพฑูรย์ ศรีฟ้า. (2551). *E-BOOK หนังสือพูดได้*. กรุงเทพฯ: ฐานบุ๊คส์.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551.* กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด .

กาญจนา วัฒนายุ. (2544). *การวิจัยในชั้นเรียน.* กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.

ครรชิต มาลัยวงศ์. (2540). *นวัตกรรมทางเทคโนโลยีในทศวรรษ 2000.* กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดยูเคชั่น .

ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2520). *ระบบสื่อการสอน.* กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.

บุญชม ศรีสะอาด. (2545). *การวิจัยเบื้องต้น*. พิมพ์ครั้งที่ 7 ed. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

ลลิดา เกตุเอม. (2555). *การพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์วิชาภาษาอังกฤษเรื่อง Food and Drinks ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ศูนย์การเรียนรู้เครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก โรงเรียนวัดนาขวาง อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร.* การค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา. มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ศิวัช เยียระยงค์. (2560). *การพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เพื่อส่งเสริมการสอน เรื่อง การอ่าน สาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปี ที่ 2 โรงเรียน พระตำหนักสวนกุหลาบ มหามงคล.* การค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา แผน ข ระดับปริญญามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศิลปากร.

การพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ยั่งยืนด้วยปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลลาดชิด อำเภอผักไห่ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
Development of People's Quality of Life Through the Sufficiency Economy Philosophy Phra Nakhon Si Ayutthaya Province

อุบล บริสุทธิ์[1] นฤมล อนุสนธิ์พัฒน์[2]
Ubon Borisut, Naruemon Anusonphat

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ยั่งยืนด้วยปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลลาดชิด อำเภอผักไห่ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 2) เพื่อศึกษาความรู้เรื่องหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลลาดชิด อำเภอผักไห่ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 3) เพื่อเปรียบเทียบการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ยั่งยืนด้วยปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลลาดชิด อำเภอผักไห่ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชน และ 4) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ยั่งยืนด้วยปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลลาดชิด อำเภอผักไห่ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยใช้กลุ่มตัวอย่างประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลลาดชิด อำเภอผักไห่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 345 คน เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถาม มีค่าความเชื่อมั่นหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เท่ากับ 0.956 และด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ยั่งยืนด้วยปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เท่ากับ 0.978 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test, F-test และ Correlation ผลการวิจัยพบว่า 1) การพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ยั่งยืนด้วยปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านสุขภาพกาย ด้านสุขภาพใจ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม มีความคิดเห็นในระดับมากทุกด้าน 2) ความรู้เรื่องหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ด้านความพอประมาณ ด้านความมีเหตุผล ด้านการมีภูมิคุ้มกันด้านเงื่อนไขความรู้ และด้านเงื่อนไขคุณธรรม มีความคิดเห็นในระดับมากทุกด้าน 3) เปรียบเทียบการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ยั่งยืนด้วยปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชน พบว่า ประชาชนที่มีเพศ และระดับการศึกษา

Received: 2022-05-30 **Revised**: 2022-06-22 **Accepted**: 2022-06-23

[1] หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, Master of Public Administration, Phra nakhon Si Ayutthaya Rajabhat University. Corresponding Author e-mail: mintfama@gmail.com

[2] หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, Master of Public Administration Master of Public Administration, Phra nakhon Si Ayutthaya Rajabhat University. analaumon@aru.ac.th

แตกต่างกันมีการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ยั่งยืนด้วยปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 4) การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ยั่งยืนด้วยปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลลาดชิด อำเภอผักไห่ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า ด้านความพอประมาณ มีความสัมพันธ์กับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ยั่งยืนด้วยปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในระดับปานกลางถึงระดับค่อนข้างสูง และส่วนด้านความมีเหตุผล ด้านการมีภูมิคุ้มกัน ด้านเงื่อนไขความรู้ และด้านเงื่อนไขคุณธรรม มีความสัมพันธ์กับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ยั่งยืนด้วยปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในระดับค่อนข้างสูงถึงระดับสูง
คำสำคัญ (Keywords): การพัฒนา; คุณภาพชีวิต; ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

Abstract

The purposes of the research were to: 1) investigate the living in accordance with the sufficiency economy philosophy of people in Phak Hai after the spread of the corona virus epidemic; 2) examine the quality of life of people in Phak Hai after the spread of the corona virus epidemic; 3) compare the living in accordance with the sufficiency economy philosophy of people in Phak Hai after the spread of the corona virus epidemic, categorized by personal factors; and 4) relations between the Sufficiency Economy Philosophy and the sustainable development of people's quality of life of people in Phak Hai after the spread of the corona virus epidemic, categorized by personal factors. The sample group comprised 345 people living in Phak Hai Municipality, Phak Hai District, Phra Nakhon Si Ayutthaya Province. The research instrument was a questionnaire with a reliability level at 0.956 in terms of living in accordance with the sufficiency economy philosophy, and at 0.978 in terms of the quality of life of the same group of people. Statistical analysis was performed in terms of frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test, and F-test. and Correlation. The results revealed as follows: 1) Living in accordance with the sufficiency economy philosophy epidemic was at a high level in terms of sufficiency, being reasonable, immunity, knowledge condition, and moral condition. 2) The quality of life epidemic was found at a high level, namely, physical health, mental health, spcial relations, and environment. **3)** The comparison of living in accordance with the sufficiency economy philosophy epidemic, categorized by personal factors revealed differently with a statistically significant level at .05. In other words, people with different educational background and monthly income lived their lives in accordance with the sufficiency economy philosophy differently after the spread of the corona virus epidemic. And 4) The study of the relationship

between the Sufficiency Economy Philosophy and the sustainable development of people's quality of life of people living in Phak Hai Municipality, Phak Hai District, Phra Nakhon Si Ayutthaya Province, categorized by personal factors did not reveal any difference. In other words, those with different occupation did not have different quality of life after the spread of the corona virus epidemic.

Keywords: Development; Quality of Life; Sufficiency Economy Philosophy

บทนำ (Introduction)

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระราชทานปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้แก่พสกนิกรชาวไทยทุกคน ซึ่งเป็นหลักคิดและแนวทางการดำเนินชีวิต เป็นปรัชญาในการชี้ถึงการปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ ท่ามกลางกระแสความเปลี่ยนแปลงของโลกปัจจุบัน พระองค์ทรงเน้นย้ำแนวทางการพัฒนาบนหลักแนวคิดการพึ่งตนเอง ซึ่งสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ในทุกสาขา อาชีพ ทุกชนชั้น ทุกชาติ ทุกศาสนา ทุกพื้นที่ ทั้งในระดับครอบครัว ระดับชาติและระดับประเทศ ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความพอมีพอกิน พอมีพอใช้แก่ประชาชนส่วนใหญ่โดยใช้หลักความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว และความไม่ประมาท ระมัดระวังในการนำวิชาการต่างๆ ไปใช้ในการวางแผนและดำเนินการอย่างมีสติและปัญญารู้เท่าทัน มีเงื่อนไขคุณธรรมที่ประกอบขึ้นจากความซื่อสัตย์ สุจริต ขยัน อดทน แบ่งปัน เพื่อมุ่งสู่ความสมดุล มั่นคง ยั่งยืน ทั้งด้านเศรษฐกิจ ชีวิต สังคม วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจพอเพียงจึงเป็นแนวทางการพัฒนาที่ลุ่มลึกและกินความหมายมากกว่ามิติทางเศรษฐกิจหรือการผลิต หากเป็นแนวทางการพัฒนาที่เน้นความยั่งยืนของระบบการผลิตที่ส่งผลไปสู่การรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง การบริหารความเสี่ยง ตลอดจนยกระดับความสามารถในการพึ่งตนเองของชุมชนและสังคม เศรษฐกิจพอเพียงจึงมีมิติของความมั่นคงผาสุกทางสังคมเป็นเป้าหมายคู่ขนานกับการพัฒนาทางเศรษฐกิจด้วย เศรษฐกิจพอเพียงจึงเป็นมากกว่าแนวทางพัฒนา แต่เป็นเสมือนปรัชญาการดำเนินชีวิตของชุมชนและสังคมทุกระดับ

ปัจจุบันเป็นที่ยอมรับเชิงประจักษ์โดยทั่วกันแล้วว่า ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางที่สามารถเลี้ยงชีพได้โดยอยู่บนพื้นฐานของความพอเพียง มีความพร้อมที่จะจัดการต่อผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในและภายนอก ซึ่งจะต้องอาศัยความรอบรู้ รอบคอบ และระมัดระวังในการวางแผนและดำเนินการทุกขั้นตอน ไม่ใช่เพียงการประหยัดแต่เป็นการดำเนินชีวิตอย่างสมดุล มั่นคงและยั่งยืนรอบด้าน ปัจจุบันแม้ว่าประชาชนทั่วไปจะรู้จักและมีผลงานเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง ตลอดจนมีการประยุกต์ใช้ในรูปแบบต่างๆ บ้างแล้วก็ตาม แต่จะเห็นว่ายังมีความหลากหลายของการตีความ เนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่มีความเข้าใจที่ไม่ถูกต้องและการนำไปประยุกต์ใช้ยังไม่แพร่หลายเท่าที่ควรด้วย. สมพร เทพสิทธา. 2560.

การเรียนรู้คุณลักษณะของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงซึ่งมีความเป็นนามธรรม เป็นที่เข้าใจง่ายและชัดเจนเป็นรูปธรรมสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการอธิบายคุณลักษณะต่างๆ ของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สามารถใช้เป็นกรอบของการเปรียบเทียบระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงได้อย่างเป็นระบบมี

การยอมรับเชิงประจักษ์จากประชาคมโลกว่า ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เป็นปรัชญาที่ชี้แนวทางการดำเนินชีวิตและการปฏิบัติตนเพื่อให้ก้าวทันและดำรงอยู่ได้ในโลกยุคโลกาภิวัตน์ พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงทั้งจากภายในและภายนอก เป็นประโยชน์สำหรับทุกคนทุกระดับไม่ว่าจะนำไปประยุกต์ในระดับใดก็สามารถทำให้คุณภาพชีวิตดีขึ้นจากความทุกข์ทั้งปวง ในการดำเนินชีวิตก็เช่นเดียวกัน จำต้องอาศัยปัจจัยเกื้อหนุนไปสู่ความสำเร็จและยั่งยืน ซึ่งการดำเนินรอยตามพระยุคลบาทแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จึงเป็นหนทางที่ถูกต้องและเหมาะสมดังนั้นเพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนภายหลังสถานการณ์การแพร่ระบาดโรคติดเชื้อโคโรน่า (COVID-19) จึงควรมีการศึกษาถึงระดับการรับรู้และการประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียง ทั้งนี้เพื่อขยายผลการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงให้เกิดในทุกภาคส่วนมากขึ้นในอนาคต. ไพรถ เลิศพิริยกมล. .2559.

จากปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยจึงสนใจทำงานวิจัยเรื่องการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนด้วยปรัชญาเศรษฐพอเพียงภายหลังการแพร่ระบาดโรคติดเชื้อโคโรนา (COVID-19) เพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองผักไห่ อำเภอผักไห่ จังหวัดพระนครศรีอยุธยาต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ยั่งยืนด้วยปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลลาดชิด อำเภอผักไห่ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
2. เพื่อศึกษาความรู้เรื่องหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลลาดชิด อำเภอผักไห่ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
3. เพื่อเปรียบเทียบการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ยั่งยืนด้วยปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลลาดชิด อำเภอผักไห่ จังหวัดพระนครศรีอยุธยาจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชน
4. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ยั่งยืนด้วยปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลลาดชิด อำเภอผักไห่ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

สมมติฐานการวิจัย (Research Hypothesis)

1. ประชาชนที่มีปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกันมีการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ยั่งยืนด้วยปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลลาดชิด อำเภอผักไห่ จังหวัดพระนครศรีอยุธยาแตกต่างกัน
2. ประชาชนที่มีปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกันมีการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ยั่งยืนด้วยปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลลาดชิด อำเภอผักไห่ จังหวัดพระนครศรีอยุธยาไม่แตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. รปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยออกแบบการวิจัยแบบเชิงปริมาณ(Quantitative Research) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้วยปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดโควิด-19ของประชาชนในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองผักไห่ อำเภอผักไห่ จังหวัดพระนครศรีอยุธยาผู้วิจัยกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล การใช้สถิติวิเคราะห์ข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำเสนอวิธีดำเนินการวิจัย

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ คือประชาชนในเขตพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลลาดชิด อำเภอผักไห่ จังหวัดพระนครศรีอยุธยาจำนวน 2,495 คน (ข้อมูลจากเว็ปไซค์องค์การบริหารส่วนตำบลลาดชิดวันที่ 19 ตุลาคม 2564) ที่มา : งานทะเบียนราษฎร องค์การบริหารส่วนตำบลลาดชิด จำนวน 345 คนโดยสุ่มแบบแบ่งชั้น และสุ่มแบบ Simple Random sampling กำหนดระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และกำหนดค่าความคลาดเคลื่อนร้อย 5

3. เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสอบถาม ในการวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสอบถาม เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 4 ส่วนดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ สถานภาพ (Check list)

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นต่อการดำเนินชีวิตด้วยปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลลาดชิด (Likert Scale)

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตด้วยปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลลาดชิด (Likert Scale)

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะอื่นๆ แบบสอบถามเป็นคำถามปลายเปิด เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามเขียนข้อเสนอแนะอื่นๆ

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยทำบันทึกเสนอสำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา เพื่อขอความอนุเคราะห์ออกหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลถึงองค์การบริหารส่วนตำบลลาดชิด อำเภอผักไห่ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

2. ผู้วิจัยนำส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์ พร้อมทั้งแบบสอบถามไปยังองค์การบริหารส่วนตำบลลาดชิด เพื่อขอความอนุเคราะห์ลงพื้นที่เก็บข้อมูล

3. ผู้วิจัยประสานกับผู้นำชุมชนแต่ละหมู่บ้านเพื่อลงพื้นที่เก็บข้อมูลงานวิจัย

4. ผู้วิจัยตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามที่เก็บได้จำนวนทั้ง 384 ชุดเพื่อให้ได้มั่นใจถึงคุณภาพของแบบสอบถาม

5. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองผักไห่ จำนวน 345 ชุด มาทำการประมวลผลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ดังนี้

1. ค่าความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage) เพื่อใช้อธิบายความถี่และร้อยละของข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามตอนที่ 1ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชน

2. ค่าเฉลี่ย (Sample mean) เพื่อใช้อธิบายค่าเฉลี่ยของข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามตอนที่ 2 ความรู้เรื่องหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลลาดชิด อำเภอผักไห่ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และตอนที่ 3 การพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ยั่งยืนด้วยปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลลาดชิด อำเภอผักไห่ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

3. ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation; S.D.) เพื่อใช้อธิบายค่าความแปรปรวนของข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามตอนที่ 2ความรู้เรื่องหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลลาดชิด อำเภอผักไห่ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และตอนที่ 3 การพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ยั่งยืนด้วยปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลลาดชิด อำเภอผักไห่ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

4. การทดสอบสมมติฐานด้วย t-test เพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความแตกต่างระหว่างเพศชายและหญิงที่มีการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ยั่งยืนด้วยปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลลาดชิด อำเภอผักไห่ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

5. การทดสอบสมมติฐานด้วย One-Way ANOVA : F-test เพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความแตกต่างปัจจัยส่วนบุคคลที่มี 3 กลุ่มขึ้นไป ระหว่างการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ยั่งยืนด้วยปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลลาดชิด อำเภอผักไห่ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

6. สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation analysis) ใช้ทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ยั่งยืนด้วยปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลลาดชิด อำเภอผักไห่ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา สำหรับการแปลความหมายค่าสหสัมพันธ์ (Correlation) ใช้เกณฑ์วัดระดับความสัมพันธ์ ดังนี้ (อภินันท์ จันตะนี. 2550 : 12)

ผลการวิจัย (Research Results)

1. ปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชน ประชาชนส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 176 คน คิดเป็นร้อยละ 51.0 มีอายุ 31-40 ปี จำนวน 125 คน คิดเป็นร้อยละ 32.6 ส่วนใหญ่มีการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 140 คน คิดเป็นร้อยละ 36.5 มีอาชีพรับจ้างทั่วไป จำนวน 173 คน คิดเป็นร้อยละ 45.1 มีรายได้ 5,001 – 10,000 บาท/เดือน จำนวน 136 คน คิดเป็นร้อยละ 35.4 มี

สถานภาพสมรส จำนวน 182 คน คิดเป็นร้อยละ 47.4 และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน 20 ปีขึ้นไป จำนวน 174 คน คิดเป็นร้อยละ 45.3

2. การพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ยั่งยืนด้วยปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลลาดชิด อำเภอผักไห่ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

การพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ยั่งยืนด้วยปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลลาดชิด อำเภอผักไห่ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในภาพรวมมีความคิดเห็นในระดับมาก และเมื่อวิเคราะห์เป็นรายด้านพบว่า ด้านสุขภาพกาย ด้านสุขภาพใจ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม และด้านสิ่งแวดล้อมมีความคิดเห็นในระดับมากทุกด้าน

3. ความรู้เรื่องหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลลาดชิด อำเภอผักไห่ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ความรู้เรื่องหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลลาดชิด อำเภอผักไห่ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในภาพรวมมีความคิดเห็นในระดับมาก และเมื่อวิเคราะห์เป็นรายด้านพบว่าด้านความพอประมาณด้านความมีเหตุผลด้านการมีภูมิคุ้มกันด้านเงื่อนไขความรู้ และด้านเงื่อนไขคุณธรรม มีความคิดเห็นในระดับมากทุกด้าน

4. การเปรียบเทียบการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ยั่งยืนด้วยปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลลาดชิด อำเภอผักไห่ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชน พบว่า

4.1 ประชาชนที่มีเพศแตกต่างกันมีการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ยั่งยืนด้วยปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลลาดชิด อำเภอผักไห่ จังหวัดพระนครศรีอยุธยาแตกต่างกัน

4.2 ประชาชนที่มีอายุแตกต่างกันมีการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ยั่งยืนด้วยปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลลาดชิด อำเภอผักไห่ จังหวัดพระนครศรีอยุธยาไม่แตกต่างกัน

4.3 ประชาชนที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ยั่งยืนด้วยปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลลาดชิด อำเภอผักไห่ จังหวัดพระนครศรีอยุธยาแตกต่างกัน

4.4 ประชาชนที่มีอาชีพแตกต่างกันมีการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ยั่งยืนด้วยปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลลาดชิด อำเภอผักไห่ จังหวัดพระนครศรีอยุธยาไม่แตกต่างกัน

4.5 ประชาชนที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกันมีการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ยั่งยืนด้วยปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลลาดชิด อำเภอผักไห่ จังหวัดพระนครศรีอยุธยาไม่แตกต่างกัน

4.6 ประชาชนที่มีสถานภาพแตกต่างกันมีการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ยั่งยืนด้วยปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลลาดชิด อำเภอผักไห่ จังหวัดพระนครศรีอยุธยาไม่แตกต่างกัน

4.7 ประชาชนที่มีระยะเวลาอาศัยอยู่ในชุมชนแตกต่างกันมีการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ยั่งยืนด้วยปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลลาดชิด อำเภอผักไห่ จังหวัดพระนครศรีอยุธยาไม่แตกต่างกัน

5. การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ยั่งยืนด้วยปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลลาดชิด อำเภอผักไห่ จังหวัดพระนครศรีอยุธยาพบว่า หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ด้านความพอประมาณ มีความสัมพันธ์กับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ยั่งยืนด้วยปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลลาดชิด อำเภอผักไห่ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในระดับปานกลางถึงระดับค่อนข้างสูง ส่วนด้านความมีเหตุผล มีความสัมพันธ์กับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ยั่งยืนด้วยปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลลาดชิด อำเภอผักไห่ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในระดับค่อนข้างสูงถึงระดับสูงส่วนด้านการมีภูมิคุ้มกัน มีความสัมพันธ์กับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ยั่งยืนด้วยปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลลาดชิด อำเภอผักไห่ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในระดับค่อนข้างสูงถึงระดับสูงส่วนด้านเงื่อนไขความรู้ มีความสัมพันธ์กับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ยั่งยืนด้วยปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลลาดชิด อำเภอผักไห่ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในระดับค่อนข้างสูงถึงระดับสูงและส่วนด้านเงื่อนไขคุณธรรม มีความสัมพันธ์กับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ยั่งยืนด้วยปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลลาดชิด อำเภอผักไห่ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในระดับค่อนข้างสูงถึงระดับสูง

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

การศึกษาการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ยั่งยืนด้วยปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลลาดชิด อำเภอผักไห่ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา อภิปรายผลการวิจัยดังนี้

1. การพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ยั่งยืนด้วยปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลลาดชิด อำเภอผักไห่ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในภาพรวมมีความคิดเห็นในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า ประชาชนมีระดับการพัฒนาคุณภาพชีวิตในระดับหนึ่ง ถือว่าเทศบาลผักไห่ได้มีโครงการดาเนินงานในการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามการบริหารความจำเป็นพื้นฐานของเทศบาลผักไห่ ทั้งในด้านสุขภาพกาย ด้านสุขภาพใจ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของธนยศ วลัยกนก (2562) การพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในยุคไทยแลนด์ 4.0 ของประชาชนในเขตพื้นที่ภาคกลาง พบว่า คุณภาพชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในยุคไทยแลนด์ 4.0 ของประชาชนในเขตพื้นที่ภาคกลาง พบว่า คุณภาพชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในยุคไทยแลนด์ 4.0 ของประชาชนในเขตพื้นที่ภาคกลาง ในภาพรวมมีคุณภาพชีวิตอยู่

ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของนิตยา มีอินทร์ (2555) ความเข้าใจและการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเกษตกรในตำบลห้วยป่าหวาย อำเภอพระพุทธบาท จังหวัดสระบุรี พบว่า ความเข้าใจเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง พบว่าเกษตรกรมีความเข้าใจในระดับมาก

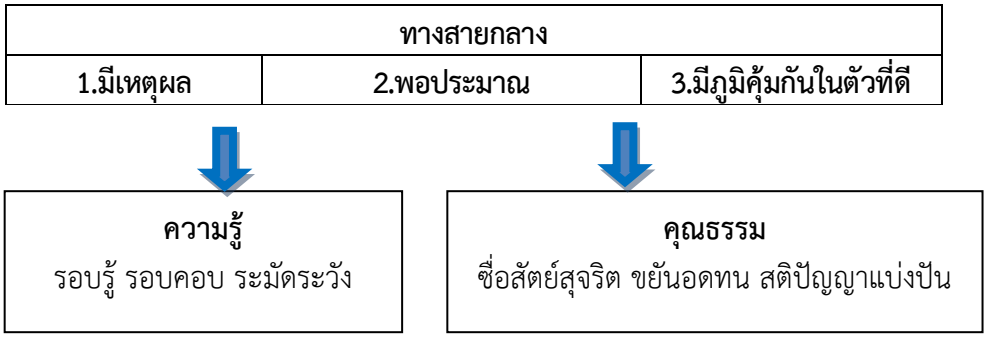
2. ความรู้เรื่องหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลลาดชิด อำเภอผักไห่ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในภาพรวมมีความคิดเห็นในระดับมาก และเมื่อวิเคราะห์เป็นรายด้านพบว่าด้านความพอประมาณด้านความมีเหตุผลด้านการมีภูมิคุ้มกันด้านเงื่อนไขความรู้ และด้านเงื่อนไขคุณธรรม มีความคิดเห็นในระดับมากทุกด้าน

3. การเปรียบเทียบการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ยั่งยืนด้วยปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลลาดชิด อำเภอผักไห่ จังหวัดพระนครศรีอยุธยาโดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชน พบว่า ประชาชนที่มีเพศ ระดับการศึกษาแตกต่างกันมีการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ยั่งยืนด้วยปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลลาดชิด อำเภอผักไห่ จังหวัดพระนครศรีอยุธยาแตกต่างกัน

4. การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ยั่งยืนด้วยปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลลาดชิด อำเภอผักไห่ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ด้านความพอประมาณ มีความสัมพันธ์กับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ยั่งยืนด้วยปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลลาดชิด อำเภอผักไห่ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในระดับปานกลางถึงระดับค่อนข้างสูง ผลการวิจัยพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการดำเนินชีวิตที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับคุณภาพชีวิต ด้านที่มีความสัมพันธ์มากที่สุด คือ ด้านจิตใจกับด้านจิตวิญญาณ ส่วนด้านที่มีระดับความสัมพันธ์น้อยที่สุด คือ ด้านเทคโนโลยีกับด้านร่างกาย และสอดคล้องกับงานวิจัยของสุกันยา แก้วสุวรรณ์ (2557 : บทคัดย่อ) ศึกษาการรับรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง พฤติกรรมการดำเนินชีวิตที่สอดคล้องตามแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ค่านิยมในการทำงาน กับความผูกพันต่อองค์การ กรณีศึกษา : โครงการส่วนพระองค์สวนจิตรลดา ผลการวิจัยพบว่า 1) การรับรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีความสัมพันธ์กับความผูกพันต่อองค์การซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 2) พฤติกรรมการดำเนินชีวิตที่สอดคล้องตามแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีความสัมพันธ์กับความผูกพันต่อองค์การซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 3) ค่านิยมในการทำงานมีความสัมพันธ์กับความผูกพันต่อองค์การซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

องค์ความรู้จากการวิจัย (Body of Knowledge)

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ที่ทรงปรับปรุงพระราชทานเป็นที่มาของนิยาม "3 ห่วง 2 เงื่อนไข" ที่คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ มาใช้ในการรณรงค์เผยแพร่ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงผ่านช่องทางสื่อต่าง ๆ อยู่ในปัจจุบัน ซึ่งประกอบด้วยความ "พอประมาณ มีเหตุผล มีภูมิคุ้มกัน" บนเงื่อนไข "ความรู้" และ "คุณธรรม" เศรษฐกิจพอเพียงมุ่งเน้นให้บุคคลสามารถประกอบอาชีพได้อย่างยั่งยืน และใช้จ่ายเงินให้ได้มาอย่างพอเพียงและประหยัด ตามกำลังของเงินของบุคคลนั้น โดยปราศจากการกู้หนี้ยืมสิน และถ้ามีเงินเหลือ ก็แบ่งเก็บออมไว้บางส่วน ช่วยเหลือผู้อื่นบางส่วน และอาจจะใช้จ่ายมาเพื่อปัจจัยเสริมอีกบางส่วนสาเหตุที่แนวทางการดำรงชีวิตอย่างพอเพียง ได้ถูกกล่าวถึงอย่างกว้างขวางในขณะนี้ เพราะสภาพการดำรงชีวิตของสังคมทุนนิยม

ในปัจจุบันได้ถูกปลูกฝัง สร้าง หรือกระตุ้น ให้เกิดการใช้จ่ายอย่างเกินตัว ในเรื่องที่ไม่เกี่ยวข้องหรือเกินกว่าปัจจัยในการดำรงชีวิต เช่น การบริโภคเกินตัว ความบันเทิงหลากหลายรูปแบบ ความสวยความงาม การแต่งตัวตามแฟชั่น การพนันหรือเสี่ยงโชค เป็นต้น จนทำให้ไม่มีเงินเพียงพอเพื่อตอบสนองความต้องการเหล่านั้น ส่งผลให้เกิดการกู้หนี้ยืมสิน เกิดเป็นวัฏจักรที่บุคคลหนึ่งไม่สามารถหลุดออกมาได้ ถ้าไม่เปลี่ยนแนวทางในการดำรงชีวิต

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 3 ห่วง

ห่วง 1. ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดีที่ไม่น้อยเกินไปและไม่มากเกินไป โดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น

ห่วง 2. ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับของความพอเพียงนั้นจะต้องเป็นไปอย่าง มีเหตุผล โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้องตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้น

ห่วง 3. การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว หมายถึงการเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบ และการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นโดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่าง ๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้และไกล

การนำเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ ต้องคำนึงถึง 4 มิติ

1. ด้านเศรษฐกิจลดรายจ่าย /เพิ่มรายได้ /ใช้ชีวิตอย่างพอควร /คิดและวางแผนอย่างรอบคอบ /มีภูมิคุ้มกัน /ไม่เสี่ยงเกินไป /การเผื่อทางเลือกสำรอง

2. ด้านสังคมช่วยเหลือเกื้อกูล / รู้รักสามัคคี / สร้างความเข้มแข็งให้ครอบครัวและชุมชน

3. ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมรู้จักใช้และจัดการอย่างฉลาดและรอบคอบ / เลือกใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างรู้ค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด / ฟื้นฟูทรัพยากรเพื่อให้เกิดความยั่งยืนสูงสุด

4. ด้านวัฒนธรรมรักและเห็นคุณค่าในความเป็นไทย เอกลักษณ์ไทย / เห็นประโยชน์และคุ้มค่าของภูมิปัญญาไทย ภูมิปัญญาท้องถิ่น / รู้จักแยกแยะและเลือกรับวัฒนธรรมอื่น ๆ

บทสรุป

การนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้นั้น ขั้นแรก ต้องยึดหลัก “พึ่งตนเอง” คือ พยายามพึ่งตนเองให้ได้ก่อน ในแต่ละครอบครัวมีการบริหารจัดการอย่างพอดี ประหยัดไม่ฟุ่มเฟือย สมาชิกในครอบครัวแต่ละคนต้องรู้จักตนเอง เช่น ข้อมูล รายรับ-รายจ่าย ในครอบครัวของตนเอง สามารถรักษาระดับการใช้จ่ายของตน ไม่ให้เป็นหนี้ และรู้จักดึงศักยภาพในตัวเองในเรื่องของปัจจัยสี่ให้ได้ในระดับหนึ่ง

การพัฒนาตนเองให้สามารถ “อยู่ได้อย่างพอเพียง” คือ ดำเนินชีวิตโดยยึด หลักทางสายกลางให้อยู่ได้อย่างสมดุล คือ มีความสุขที่แท้ ไม่ให้รู้สึกขาดแคลน จนต้องเบียดเบียนตนเอง หรือดำเนินชีวิตอย่างเกินพอดี จนต้องเบียดเบียนผู้อื่น หรือเบียดเบียนสิ่งแวดล้อม องค์ความรู้เมื่อก่อน เราท่านต่างก็เรียนเกษตร ไม่ได้เน้นหนักไปทางการปฏิบัติ อย่างมากที่สุดก็ยกร่องปลูกผักบุ้ง ปลูกข้าวโพด จำได้ว่าไม่เคยประสบผลสำเร็จเลย แต่ก็ยังชอบด้านการเกษตร ปลูกทุกอย่างที่ชอบ ปัจจุบันองค์ความรู้มีมากขึ้นตลอดจนคนไทยเป็นนักคิด นักประดิษฐ์ ต่อยอดไปหลากหลายรูปแบบ และที่สำคัญมีการเผยแพร่มากขึ้น

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

ผลการวิจัยในครั้งนี้สามารถนำไปปรับใช้กับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ยั่งยืนด้วยปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลลาดชิด อำเภอผักไห่ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. องค์การบริหารส่วนตำบลลาดชิดควรจัดทำแผนงานส่งเสริม สนับสนุนการพัฒนาด้านการส่งเสริมอาชีพ เพื่อเพิ่มรายได้ให้แก่ประชาชนและครัวเรือน

2. องค์การบริหารส่วนตำบลลาดชิดควรจัดทำแผนงานส่งเสริม สนับสนุนงบประมาณด้านการศึกษาเรียนรู้เรื่องปรัชญาเศรษบกิจพอเพียงให้ครอบคลุมทั้งชุมชนอย่างจริงจัง

3. องค์การบริหารส่วนตำบลลาดชิดควรมอบหมายนักพัฒนาชุมชนให้รับผิดชอบเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตแก่ประชาชนและกำกับติกตามอย่างจริงจัง

4. องค์การบริหารส่วนตำบลลาดชิดควรเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิต หรือร่วมกันเสนอแนะปัญหา และร่วมหาแนวทางแก้ไขปัญหา

ร่วมกัน จะได้แนวทางที่ประชาชนต้องการเพื่อการพัฒนาห้องถิ่นได้รวดเร็วและมีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

1. ด้านสุขภาพกาย การจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพของประชาชนนั้น ควรมีการดำเนินการอย่างจริงจังและต่อเนื่อง เพื่อให้ประชาชนได้รับบริการได้อย่างทั่วถึงและมีสุขภาพแข็งแรง

2. ด้านสุขภาพใจ ควรให้ความสำคัญในการเข้ากลุ่มทางสังคมกิจกรรมทางสังคม การงานอาชีพและการดำรงชีวิต ซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต ด้านจิตใจของประชาชน

3. ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม การส่งเสริมให้ประชาชนมีมีกิจกรรมร่วมกันในชุมชนและสังคม เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดทางเทศบาลตำบลผักไห่ ควรนำความคิดเห็นจากประชาชนนั้นมาปรับปรุงแก้ไขการบริหารงานและการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนอย่างจริงจัง

4. ด้านสิ่งแวดล้อม เทศบาลควรจัดการอยู่ในชุมชนที่โครงสร้างพื้นฐานดี การคมนาคม การเดินทางสะดวก เทศบาลควรมีการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบและไม่ส่งผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตของประชาชน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาคุณภาพชีวิตของประชาชนประเภทอื่นๆ อาทิ เยาวชน หรือผู้ใช้แรงงาน ในเขตพื้นที่ต่างๆ เพื่อให้ครอบคลุมและจะได้เป็นแนวทางพัฒนาประเทศต่อไป

2. ควรมีการศึกษารูปแบบการสร้างการเรียนรู้และการจัดการความรู้เรื่องหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในสังคมไทย รวมทั้งการประเมินผลสัมฤทธิ์ของการเรียนรู้

3. ควรมีการศึกษาเพื่อจัดทำเกณฑ์มาตรฐาน/ตัวชี้วัดการดำรงชีวิตตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

4. ควรมีการศึกษางานวิจัยคุณภาพ หรือแบบมีส่วนร่วม

5. ควรมีการประเมินผลการดำเนินงานตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

เอกสารอ้างอิง (References)

กอบกาญจน์ เหรียญทอง. (2556). *ปัจจัยที่มีผลต่อ พฤติกรรมการท่องเที่ยวตลาดน้ำอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม.* สารนิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาการจัดการการตลาดมหาวิทยลัยสยาม.

จิระประภา ปัดถา. (2559). *บทบาทของเทศบาลตาบลบ้านสร้างต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน ในเขตเทศบาลตาบลบ้านสร้าง อาเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา.* การค้นคว้าอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.

ชุมพร ฉ่ำแสง และคณะ. (2555). *ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของบุคลากรฝ่ายการพยาบาลศูนย์การแพทย์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี จังหวัดนครนายก.* รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, คณะแพทยศาสตร์.

ทรงศักดิ์ ทองพันธ์. (2555). *คุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการตำรวจสถานีตำรวจภูธรบานตาขุน จังหวัดสุราษฎรธานี.* ภาคนิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยทักษิณ.

ธนิกานต์ มะรินทร์. (2559). *การรับรู้ของประชากรศาสตร์ที่มีต่อท่องเที่ยวเชิงศาสนาอย่างยั่งยืน กรณีศึกษา : วัดสมานรัตนาราม จังหวัดฉะเชิงเทรา.* ศิลปศาสตรมหาบัณฑิตสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

ธนเทพ บัวบุศย์. (2560). การนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกำลังพลชั้นประทวนกองพันทหารปืนใหญ่ที่ 1 รักษาพระองค์. *วารสารสมาคมนักวิจัย*. 22(2), 57.

ธนิดา ชี้รัตน์.(2554). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒองครักษ์.* สารนิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. มหาวิทยาบัยเทคโนโลยีธัญบุรี.

ธนยศ วลัยกนก. (2562). การพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในยุคไทยแลนด์ 4.0 ของประชาชนในเขตพื้นที่ภาคกลาง. *วารสารบัณฑิตศึกษาปริทรรศน์ วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์*. 7(2), 62.

นัดพลพิชัย ดุลยวาทิต. (2562). การน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติของหัวหน้าครัวเรือน เพื่อยกระดับสู่การเป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบกรณีศึกษาตำบลเกาะยอ อำเภอเมืองสงขลา จังหวัดสงขลา. *วารสารบริหารธรุ กิจเทคโนโลยีมหานคร*. 17(2), 63.

นิตยา มีอินทร์. (2555). *ความเข้าใจและการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของเกษตรกรในตำบลห้วยป่าหวาย อำเภอพระพุทธบาทจังหวัดสระบุรี.* วิทยานิพนธ์เกษตรศาสตรมหาบัณฑิต (ส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

พัชรี หล้าแหล่ง. (2556). *การศึกษาคุณภาพชีวิตและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตของเกษตรกชาวสวนปาล์มน้ำมันในพื้นที่ภาคใต้.* รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดชุมพร.

พรพิณ ประกายสันติสุข. (2550). *ลักษณะส่วนบุคคลค่านิยม ทรัพยากรการท่องเที่ยวและพฤติกรรมการท่องเที่ยวในประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีนของนักท่องเที่ยวชาวไทยในกรุงเทพมหานคร.* สารนิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ทศพร จิรกิจวิบูลย์. (2556). *การศึกษาคุณภาพชีวิตในการทำงานและแนวทางในการปฏิบัติงานที่ดีที่มีผลต่อการสร้างแรงจูงใจต่อพนักงานระดับปฏิบัติการในเขตนิคมอุตสาหกรรมอมตะนคร จังหวัดชลบุรี.* บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.

มานิต กิตติจูงจิต. (2555). *ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นทางออกของชีวิต*. กรุงเทพฯ: หจก. แสงจันทร์การพิมพ์.

สมพร เทพสิทธา. 2560. *การดำเนินชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียง ชุมชนและแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในบริบทของศาสนาและวัฒนธรรม.* กรุงเทพฯ: สมชายการพิมพ์.

การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอาหารท้องถิ่นในเขตพื้นที่อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ

Guidelines for Promotion of Local Cuisine Cultural Tourism in Phra Pradaeng, Samut Prakan Province

สุบุญเลี้ยง สายน้อย[1] เสรี วงษ์มณฑา[2] ผกามาศ ชัยรัตน์[3]
Suboonlieng Sainoi, Seri Wongmonta, Pakamas Chairatana

บทคัดย่อ (Abstract)

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1.ศึกษาลักษณะประชากรศาสตร์ที่มีต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอาหารท้องถิ่นในเขตพื้นที่อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ 2. ศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอาหารท้องถิ่นในเขตพื้นที่อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ ได้แก่ 1) ด้านผลิตภัณฑ์ 2) ด้านราคา 3) ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย 4) ด้านการส่งเสริมการตลาด 5) ด้านบุคคล 6) ด้านกระบวนการให้บริการ 7) ด้านลักษณะทางกายภาพ ในการตัดสินใจเลือกซื้ออาหารท้องถิ่นของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวในเขตอำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ รูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม โดยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวในเขตอำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ จำนวน 400 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมทางสถิติในการทดสอบสมมติฐาน การวิจัยครั้งนี้ใช้สถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ ไค-สแควร์, T-test และ F-test ผลการวิจัยพบว่า ระดับความคิดเห็นปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีต่อการใช้บริการอาหารท้องถิ่นของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอาหารท้องถิ่นในเขตอำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากและเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยจำแนกตามตัวแปรที่ได้ศึกษา พบว่า ด้านผลิตภัณฑ์ ได้แก่ รสชาติของอาหารอร่อย ถูกปาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.23 รองลงมา คือ ด้านราคา ได้แก่ ร้านอาหารท้องถิ่นติดป้ายแสดงราคาอาหารชัดเจน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.11 รองลงมา คือ ด้านช่องทางการจัดการจำหน่าย ได้แก่ สถานที่จำหน่ายอาหารท้องถิ่นสามารถซื้อได้สะดวก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.18 รองลงมา คือ ด้านการส่งเสริมการตลาด ได้แก่ การจัดเทศกาลอาหารเกี่ยวกับอาหาร และของดีเมืองสมุทรปราการ เช่น งานเทศกาลมะม่วงน้ำดอกไม้พระประแดง

Received: 2022-06-14 **Revised**: 2022-09-18 **Accepted**: 2022-09-21

[1] วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยา College Of Management University of Phayao. Corresponding Author e-mail: Suboonlieng@gmail.com

[2] วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยา College Of Management University of Phayao

[3] วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยา College Of Management University of Phayao

ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.11 รองลงมา คือ ด้านบุคลากร ได้แก่ ผู้จำหน่ายอาหารมีความรู้เกี่ยวกับอาหารที่จำหน่ายเป็นอย่างดี ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.18 รองลงมา คือ ด้านกระบวนการให้บริการ ได้แก่ การคิดเงินลูกค้าได้อย่างถูกต้อง แม่นยำ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.24 รองลงมา คือ ด้านองค์ประกอบทางกายภาพ ได้แก่ บรรยากาศโดยรวมรอบร้านอาหารท้องถิ่นมีความดึงดูดและน่าสนใจ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.18 ตามลำดับ

คำสำคัญ (Keywords): ส่วนประสมทางการตลาด; วัฒนธรรมอาหารท้องถิ่น**;** นักท่องเที่ยวชาวไทย

Abstract

The objectives of this study were to 1) study demographic factors affecting local cuisine cultural tourism promotion in Phra Pradaeng, Samut Prakan Province, and 2) study the marketing mix of tourists affecting local cuisine cultural tourism promotion in Phra Pradaeng, Samut Prakan Province. The marketing mix: (1) Product, (2) Price, (3) Place, (4) Promotion, (5) People, (6) Process, and (7) Physical Evidence was used to study tourists' decision to purchase local cuisine in Phra Pradaeng, Samut Prakan Province. The data was collected from Thai tourists, who visited Phra Pradaeng, Samut Prakan Province. The research model is quantitative research. The questionnaire was used to collect the data from 400 Thai tourists visiting Phra Pradaeng, Samut Prakan Province. The statistics used to analyze the data were inferential statistical programs including Chi – Square, T-Test and F-Test. This research found that the marketing mix factors affecting the local cuisine service of Thai tourists visiting Phra Pradaeng, Samut Prakan Province in overall was found at a high level. When considering each side of the variables, it was found that the product; including tasty food was rated at 4.23, price; such as clear food price tags labelled in a local restaurant was at the average of 4.11, place; convenient local cuisine restaurant location was rated at 4.18, promotion; including food festivals and product fairs in Samut Prakan such as Phra Pradaeng Nam Dok Mai Mango Festival was at the average of 4.11, people; knowledgeable food vendors was rated at 4.18, service process; accurate payment checking was rated at 4.24, and physical evidence; attractive and interesting atmosphere around the local restaurants was at the average of 4.18.

Keywords: Marketing Mix; Local Cuisine Culture; Thai Tourist

บทนำ (Introduction)

ประเทศไทยมีทรัพยากรทางธรรมชาติที่สวยงาม ความเป็นมิตรของผู้คน ประเพณี และวัฒนธรรมที่น่าสนใจ รวมทั้งอาหารไทยที่มีเอกลักษณ์และรสชาติจัดจ้านไม่เหมือนใคร เพราะมีส่วนผสมของเครื่องเทศและสมุนไพรที่มีประโยชน์ต่อสุขภาพ และเนื่องด้วยประเทศไทยเป็นประเทศเกษตรกรรมที่สามารถเพาะปลูกพืชผักและผลไม้หลายชนิดได้ตลอดทั้งปี รวมทั้งยังมีอาหารท้องถิ่นที่แตกต่างกันไปในแต่ละภูมิภาค ทำให้อาหารไทยมีความหลากหลายและยังเป็นผลผลิตที่ปลูกได้ในท้องถิ่น ดังนั้น การรับประทานอาหารท้องถิ่นจึงเป็นการสนับสนุนเกษตรกรและกระจายรายได้สู่ชุมชนอย่างแท้จริง อีกทั้งยังสามารถเรียนรู้วัฒนธรรมผ่านทางอาหารได้ นอกจากนี้ อาหารยังเป็นสิ่งจูงใจให้เกิดการท่องเที่ยวโดยผ่านการแชร์ในสื่อออนไลน์ต่าง ๆ และยังเป็นสินค้าที่ระลึก

อาหารไทยเป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยว ซึ่งอาหารยังเป็นการสืบทอดวัฒนธรรมจากอดีตจนถึงปัจจุบัน และในแต่ละภูมิภาคมักจะมีอาหารที่มีลักษณะอาหารเฉพาะเป็นเอกลักษณ์ของตนเอง เช่น ส่วนผสม การปรุงอาหาร การจัดวาง และอาหารบางประเภทนิยมรับประทานคู่กับอาหารอีกชนิดหนึ่ง เช่น ข้าวเหนียวกับไก่ทอด เกาเหลากับข้าวเปล่า เป็นต้น

วัฒนธรรมอาหารประจำถิ่นล้วนมีลักษณะ และเอกลักษณ์เฉพาะที่เกิดจากความสามารถของคนในชุมชนที่ปรับตัวและดัดแปลงธรรมชาติแวดล้อมรอบตัว จนเกิดการใช้ประโยชน์อย่างเหมาะสม ความหลากหลายของทรัพยากรธรรมชาติ ความสามารถในการเข้าถึงวัตถุดิบและทรัพยากรอาหาร ภูมิปัญญาการผลิตของมนุษย์ทั้งเชิงความคิดสร้างสรรค์ การประยุกต์และปรับใช้เป็นประสบการณ์ของชุมชนผ่านการสืบทอดจากรุ่นสู่รุ่นจนเป็นวัฒนธรรมอาหารท้องถิ่น สะท้อนถึงการดำเนินชีวิตบริบทสังคม ภูมิปัญญา ปรากฏให้เห็นเป็นเรื่องราวการกินอยู่ความเชื่อเรื่องอาหาร พฤติกรรมการบริโภค ตลอดจนสะท้อนให้เห็นวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนในชุมชน

ผู้ศึกษาวิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาลักษณะทางประชากรศาสตร์และส่วนประสมทางการตลาดในการตัดสินใจเลือกซื้ออาหารท้องถิ่นของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยววัฒนธรรมอาหารท้องถิ่น ซึ่งสามารถลิ้มรสได้เฉพาะในท้องถิ่น และใช้วัตถุดิบขึ้นชื่อของที่นั่น ประกอบไปด้วยอาหารคาว อาหารหวาน ผลไม้ และเครื่องดื่ม เป็นต้น

วัตถุประสงค์ในการวิจัย (Research Objectives)

1.เพื่อศึกษาลักษณะประชากรศาสตร์ที่มีต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอาหารท้องถิ่นในเขตพื้นที่อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ

2.เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอาหารท้องถิ่นในเขตพื้นที่อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

ในการวิเคราะห์ข้อมูลนั้น คำตอบที่ได้ในแต่ละตอนของแบบสอบถามส่วนที่ 1-3 ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS ในคอมพิวเตอร์มาเป็นตัวช่วยในการวิเคราะห์และ

ประมวลผล โดยการกำหนดสถิติที่เหมาะสมสำหรับการใช้ประมวลผล และตีความข้อมูลทางสถิติเพื่อนำมาวิเคราะห์

1. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้เลือกทำการเก็บข้อมูลรวบรวมข้อมูลชั้นปฐมภูมิ (Primary data) ด้วยวิธีการดังต่อไปนี้

1.1 การแจกแบบสอบถาม (Questionnaire Survey) ลักษณะของคำถามเป็นแบบคำถามปลายปิด (Close-Ended Question) และคำถามปลายปิด (Open-Ended Question)

1.2 แบบสอบถาม ถูกนำไปใช้กับนักท่องเที่ยวชาวไทยที่ตัดสินใจเดินทางเข้ามาท่องเที่ยววัฒนธรรมอาหารท้องถิ่น โดยมีแบบสอบถาม จำนวน 400 ชุด

1.3 การเก็บข้อมูลการวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยได้ทำการเก็บแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทย จำนวน 400 คน ในเขตพื้นที่อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ

2. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลนั้น คำตอบที่ได้ในแต่ละตอนของแบบสอบถามส่วนที่ 1-3 ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS ในคอมพิวเตอร์มาเป็นตัวช่วยในการวิเคราะห์และประมวลผล โดยการกำหนดสถิติที่เหมาะสมสำหรับการใช้ประมวลผล และตีความข้อมูลทางสถิติเพื่อนำมาวิเคราะห์

ผลการวิจัย (Research Results)

ตารางแสดงจำนวนและค่าร้อยละของข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะทางประชากรศาสตร์ของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอาหารท้องถิ่น

ข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เพศ		
1.1 ชาย	126	31.50
1.2 หญิง	274	68.50
รวม	400	100.00
2. อายุ		
2.1 น้อยกว่า 29 ปี	196	49.00
2.2 30-39 ปี	77	19.25
2.3 40-49 ปี	58	14.50
2.4 50 ปีขึ้นไป	69	17.25
รวม	400	100.00
3. สถานภาพ		
3.1 โสด	286	71.50
3.2 สมรส	97	24.25
3.3 หย่าร้าง/หม้าย/แยกกันอยู่	17	4.25

รวม	400	100.00
4. ระดับการศึกษา		
4.1 ต่ำกว่าปริญญาตรี	129	32.25
4.2 ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า	217	54.25
4.3 สูงกว่าระดับปริญญาตรี	54	13.50
รวม	400	100.00
5. อาชีพ		
5.1 นักเรียน/นักศึกษา	83	20.75
5.2 ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ	43	10.75
5.3 พนักงานเอกชน/รับจ้าง	165	41.25
5.4 ธุรกิจส่วนตัว	51	12.75
5.5 อาชีพอิสระ	58	14.50
รวม	400	100.00
6. รายได้ต่อเดือน		
6.1 ต่ำกว่า 25,000 บาท	275	68.75
6.2 25,001-30,000 บาท	30	7.50
6.3 30,001-35,000 บาท	37	9.25
6.4 มากกว่า 35,001 บาท ขึ้นไป	58	14.50
รวม	400	100.00

ตารางแสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอาหารท้องถิ่นในเขตพื้นที่อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ

ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอาหารท้องถิ่น	$\overline{X}$	**S.D.**	**ความหมาย**
1. ด้านผลิตภัณฑ์ (Product)			
1.1 รสชาติของอาหารอร่อย ถูกปาก	4.23	0.75	มากที่สุด
1.2 ความสะอาดของอาหาร ถูกสุขลักษณะ	4.17	0.75	มาก
1.3 อาหารตกแต่งสวยงาม น่ารับประทาน	4.15	0.80	มาก
1.4 รายการอาหารมีความโดดเด่น แตกต่างจากร้านอื่น ๆ	4.05	0.79	มาก
1.5 จำหน่ายอาหารไทยที่มีความหลากหลาย	4.18	0.78	มาก
รวม	**4.16**	**0.71**	**มาก**
2. ด้านราคา (Price)			
2.1 อาหารที่จำหน่ายมีราคาเหมาะสม	4.06	0.81	มาก
2.2 ปริมาณอาหารเหมาะสมคุ้มค่ากับราคาที่จ่าย	4.00	0.79	มาก

2.3 ราคาเหมาะสมเมื่อเปรียบเทียบกับคุณภาพวัตถุดิบ	4.05	0.81	มาก
2.4 ร้านอาหารท้องถิ่นติดป้ายแสดงราคาอาหารชัดเจน	4.11	0.81	มาก
2.5 อาหารที่จำหน่ายราคาไม่แพงเมื่อเทียบกับราคาอาหารทั่วไป	4.04	0.84	มาก
รวม	**4.04**	**0.77**	**มาก**
3. ด้านช่องทางการจัดการจำหน่าย (Place)			
3.1 มีร้านอาหารท้องถิ่น ให้บริการในงานเทศกาลต่าง ๆ	4.13	0.76	มาก
3.2 สถานที่จำหน่ายอาหารท้องถิ่นสามารถซื้อได้สะดวก	4.18	0.81	มาก
3.3 มีช่องทางการจำหน่ายอาหารออนไลน์ เช่น การสั่งอาหารทางไลน์ หรือผ่านแอพพลิเคชั่นต่าง ๆ	4.01	0.86	มาก
3.4 มีช่องทางการชำระเงินที่รวดเร็ว เช่น การใช้ QR Code	4.17	0.82	มาก
รวม	**4.22**	**0.73**	**มากที่สุด**
4. ด้านการส่งเสริมการตลาด (Promotion)	4.09	0.80	มาก
4.1 การประชาสัมพันธ์ร้านอาหารท้องถิ่นผ่านสื่อออนไลน์ เช่น Facebook Line เพจ			
4.2 การจัดเทศกาลอาหารเกี่ยวกับอาหารและของดีเมืองสมุทรปราการ เช่น งานเทศกาลมะม่วงน้ำดอกไม้พระประแดง	4.11	0.80	มาก
4.3 มีตัวอย่างอาหารท้องถิ่นให้ลูกค้าเห็นจากป้ายโฆษณาและสื่อต่าง ๆ	4.09	0.81	มาก
4.4 มีกิจกรรมส่งเสริมการขายที่น่าสนใจ เช่น การสะสมแต้ม การให้ส่วนลด เป็นต้น	3.99	0.88	มาก
รวม	**4.15**	**0.78**	**มาก**
5. ด้านบุคลากร (People)			
5.1 ผู้จำหน่ายอาหารมีมนุษย์สัมพันธ์ที่ดี ยิ้มแย้มแจ่มใส	4.16	0.80	มาก
5.2 ผู้จำหน่ายอาหารแต่งกายสะอาด เหมาะสม	4.16	0.82	มาก

5.3 ผู้จำหน่ายอาหารมีความรู้เกี่ยวกับอาหารที่จำหน่ายเป็นอย่างดี	4.18	0.79	มาก
5.4 ผู้จำหน่ายอาหารแนะนำอาหารท้องถิ่นยอดนิยมของร้านได้	4.17	0.81	มาก
5.5 ผู้จำหน่ายอาหารให้การบริการอย่างทั่วถึง	4.14	0.81	มาก
รวม	**4.17**	**0.77**	**มาก**
6. ด้านกระบวนการให้บริการ (Process)			
6.1 ผู้จำหน่ายอาหารให้บริการลูกค้าได้อย่างรวดเร็วทันเวลา	4.15	0.73	มาก
6.2 การคิดเงินลูกค้าได้อย่างถูกต้อง แม่นยำ	4.24	0.75	มากที่สุด
6.3 มีการจัดลำดับลูกค้าที่มาใช้บริการโดยใช้บัตรคิว	4.12	0.81	มาก
6.4 มีกระบวนการในการจำหน่ายอาหารไม่ซับซ้อน	4.19	0.76	มาก
6.5 มีการให้ข้อมูลเกี่ยวกับอาหารท้องถิ่นได้อย่างถูกต้องชัดเจน	4.22	0.77	มากที่สุด
รวม	**4.20**	**0.73**	**มาก**
7. ด้านองค์ประกอบทางกายภาพ (Physical Evidence)			
7.1 บรรยากาศโดยรวมรอบร้านอาหารท้องถิ่นมีความดึงดูด และน่าสนใจ	4.18	0.76	มาก
7.2 มีพื้นที่ให้นั่งรับประทานอาหารเพียงพอ	4.15	0.82	มาก
7.3 บริเวณพื้นที่ร้านอาหารมีความปลอดภัย มีกล้อง CCTV เพียงพอ	4.05	0.85	มาก
7.4 มีสถานที่จอดรถสะดวก และเพียงพอต่อความต้องการของลูกค้า	4.10	0.86	มาก
7.5 มีห้องน้ำสะอาดเพียงพอต่อความต้องการของลูกค้าแยกห้องผู้ชาย และผู้หญิงชัดเจน	4.04	0.88	มาก
รวม	**4.12**	**0.78**	**มาก**
ภาพรวม	**4.14**	**0.69**	**มาก**

บทสรุป (Conclusion)

จากตารางแสดงจำนวนและร้อยละของลักษณะประชากรศาสตร์ของนักท่องเที่ยว พบว่า แสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูลส่วนบุคคล พบว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวในเขตพื้นที่อำเภอพระประแดงของจังหวัดสมุทรปราการ มากกว่าครึ่งเป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ

68.50 รองลงมาเป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 31.50 ตามลำดับ มีอายุน้อยกว่า 29 ปี คิดเป็นร้อยละ 49.00 รองลงมามีอายุระหว่าง 30-39 ปี มีอายุ 50 ปีขึ้นไป และมีอายุระหว่าง 40-49 ปี คิดเป็นร้อยละ 19.25 17.25 และ 14.50 ตามลำดับ มีสถานภาพโสด คิดเป็นร้อยละ 71.50 รองลงมามีสถานภาพสมรส และหย่าร้าง/หม้าย/แยกกันอยู่ คิดเป็นร้อยละ 24.25 และ 4.25 ตามลำดับ มีการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า คิดเป็นร้อยละ 54.25 รองลงมามีการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรี และมีการศึกษาสูงกว่าระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 32.25 และ 13.50 ตามลำดับ ส่วนใหญ่เป็นพนักงานเอกชน/รับจ้าง คิดเป็นร้อยละ 41.25 รองลงมาเป็นนักเรียน/นักศึกษา อาชีพอิสระ ธุรกิจส่วนตัว และข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ คิดเป็นร้อยละ 20.75 14.50 12.75 และ 10.75 ตามลำดับ มีรายได้ต่ำกว่า 25,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 68.75 รองลงมามีรายได้มากกว่า 35,001 บาทขึ้นไป มีรายได้ระหว่าง 30,001-35,000 บาท และมีรายได้ระหว่าง 25,001-30,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 14.50 9.25 และ 7.50 ตามลำดับ

จากตารางแสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอาหารท้องถิ่นในเขตพื้นที่อำเภอพระประแดง พบว่าในภาพรวมนักท่องเที่ยวมีการตัดสินใจเดินทางมาท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอาหารท้องถิ่น อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ $\bar{X}$=4.14 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า

ด้านผลิตภัณฑ์ (Product) ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ $\bar{X}$=4.16 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก เรียงจากมากไปน้อย ได้แก่ รสชาติของอาหารอร่อย ถูกปาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ $\bar{X}$=4.23 จำหน่ายอาหารไทยที่มีความหลากหลาย ค่าเฉลี่ยเท่ากับ $\bar{X}$=4.18 ความสะอาดของอาหาร ถูกสุขลักษณะ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ $\bar{X}$=4.17 อาหารตกแต่งสวยงาม น่ารับประทาน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ $\bar{X}$=4.15 และรายการอาหารมีความโดดเด่นแตกต่างจากร้านอื่น ๆ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ $\bar{X}$=4.05 ตามลำดับ

ด้านราคา (Price) ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ $\bar{X}$=4.04 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก เรียงจากมากไปน้อย ได้แก่ ร้านอาหารท้องถิ่นติดป้ายแสดงราคาอาหารชัดเจน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ $\bar{X}$=4.11 อาหารที่จำหน่ายมีราคาเหมาะสม ค่าเฉลี่ยเท่ากับ $\bar{X}$=4.06 ราคาเหมาะสมเมื่อเปรียบเทียบกับคุณภาพวัตถุดิบ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ $\bar{X}$=4.05 อาหารที่จำหน่ายราคาไม่แพงเมื่อเทียบกับราคาอาหารทั่วไป ค่าเฉลี่ยเท่ากับ $\bar{X}$=4.04 และปริมาณอาหารเหมาะสมคุ้มค่ากับราคาที่จ่าย ค่าเฉลี่ยเท่ากับ $\bar{X}$=4.00 ตามลำดับ

ด้านช่องทางการจัดการจำหน่าย (Place) ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ $\bar{X}$=4.22 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก เรียงจากมากไปน้อย ได้แก่ สถานที่จำหน่ายอาหารท้องถิ่นสามารถซื้อได้สะดวก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ $\bar{X}$=4.18 มีช่องทางการชำระเงินที่รวดเร็ว เช่น การใช้ QR Code ค่าเฉลี่ยเท่ากับ $\bar{X}$=4.17 มีร้านอาหารท้องถิ่น ให้บริการในงานเทศกาลต่าง ๆ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ $\bar{X}$=4.13 และมีช่องทางการจำหน่ายอาหารออนไลน์ เช่น การสั่งอาหารทางไลน์ หรือผ่านแอพพลิเคชั่นต่าง ๆ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ $\bar{X}$=4.01 ตามลำดับ

ด้านการส่งเสริมการตลาด (Promotion) ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ $\bar{X}$=4.15 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก เรียงจากมากไปน้อย ได้แก่ การจัดเทศกาลอาหารเกี่ยวกับอาหารและของดีเมืองสมุทรปราการ เช่น งานเทศกาลมะม่วงน้ำดอกไม้พระประแดง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ $\bar{X}$=4.11 การประชาสัมพันธ์ร้านอาหารท้องถิ่นผ่านสื่อออนไลน์ เช่น Facebook Line เพจ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ $\bar{X}$=4.09 มีตัวอย่างอาหารท้องถิ่นให้ลูกค้าเห็นจากป้ายโฆษณาและสื่อต่าง ๆ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ $\bar{X}$=4.09 และมีกิจกรรมส่งเสริมการขายที่น่าสนใจ เช่น การสะสมแต้ม การให้ส่วนลด เป็นต้น ค่าเฉลี่ยเท่ากับ $\bar{X}$=3.99 ตามลำดับ

ด้านบุคลากร (People) ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ $\bar{X}$=4.17b เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก เรียงจากมากไปน้อย ได้แก่ ผู้จำหน่ายอาหารมีความรู้เกี่ยวกับอาหารที่จำหน่ายเป็นอย่างดีมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ $\bar{X}$=4.18 ผู้จำหน่ายอาหารแนะนำอาหารท้องถิ่นยอดนิยมของร้านได้ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ $\bar{X}$=4.17 ผู้จำหน่ายอาหารมีมนุษย์สัมพันธ์ที่ดี ยิ้มแย้มแจ่มใส ค่าเฉลี่ยเท่ากับ $\bar{X}$=4.16 ผู้จำหน่ายอาหารแต่งกายสะอาด เหมาะสม ค่าเฉลี่ยเท่ากับ $\bar{X}$=4.16 และผู้จำหน่ายอาหารให้การบริการอย่างทั่วถึง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ $\bar{X}$=4.14 ตามลำดับ

ด้านกระบวนการให้บริการ (Process) ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ $\bar{X}$=4.20 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงจากมากไปน้อย ได้แก่ การคิดเงินลูกค้าได้อย่างถูกต้อง แม่นยำ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ $\bar{X}$=4.24 มีการให้ข้อมูลเกี่ยวกับอาหารท้องถิ่นได้อย่างถูกต้อง ชัดเจน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ $\bar{X}$=4.22 มีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก เรียงจากมากไปน้อย ได้แก่ มีกระบวนการในการจำหน่ายอาหารไม่ซับซ้อน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ $\bar{X}$=4.19 ผู้จำหน่ายอาหารให้บริการลูกค้าได้อย่างรวดเร็ว ทันเวลา ค่าเฉลี่ยเท่ากับ $\bar{X}$=4.15 และมีการจัดลำดับลูกค้าที่มาใช้บริการโดยใช้บัตรคิว ค่าเฉลี่ยเท่ากับ $\bar{X}$=4.12 ตามลำดับ

ด้านองค์ประกอบทางกายภาพ (Physical Evidence) ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ $\bar{X}$=4.12 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก เรียงจากมากไปน้อย ได้แก่ บรรยากาศโดยรวมรอบร้านอาหารท้องถิ่นมีความดึงดูด และน่าสนใจ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ $\bar{X}$=4.18 มีพื้นที่ให้นั่งรับประทานอาหารเพียงพอ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ $\bar{X}$=4.15 มีสถานที่จอดรถสะดวก และเพียงพอต่อความต้องการของลูกค้า ค่าเฉลี่ยเท่ากับ $\bar{X}$=4.10 บริเวณพื้นที่ร้านอาหารมีความปลอดภัย มีกล้อง CCTV เพียงพอ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ $\bar{X}$=4.05 และมีห้องน้ำสะอาดเพียงพอต่อความต้องการของลูกค้าแยกห้องผู้ชาย และผู้หญิงชัดเจน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ $\bar{X}$=4.04 ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากการศึกษาลักษณะทางประชากรศาสตร์และปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอาหารท้องถิ่นในเขตพื้นที่อำเภอพระประแดง จังหวัด

สมุทรปราการ ผู้วิจัยพบว่าในภาพรวมลักษณะทางประชาศาสตร์มีผลต่อส่วนประสมทางการตลาดในการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอาหารท้องถิ่น ดังนี้

นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมารับประทานอาหารท้องถิ่นในเขตอำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุน้อยกว่า 29 ปี มีสถานภาพโสด มีการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า ส่วนใหญ่เป็นพนักงานเอกชน/รับจ้าง มีรายได้ต่ำกว่า 25,000 บาท ซึ่งสอดคล้องกับ โชคดี คู่ทวีกุล (2561) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอาหารโดยรถอาหารเคลื่อนที่ (Food Truck) กรณีศึกษา : อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์” แต่ไม่สอดคล้องกับ ฝาชิน องศารา (2563) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การส่งเสริมการท่องเที่ยวอาหารฮาลาล จังหวัดระนอง” และ ปิยภาคย์ ภูมิภมร (2562) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงอาหารที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมในพื้นที่บ้านเกาะกลาง ต.คลองประสงค์ อ.เมือง จ.กระบี่” ซึ่งพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย รายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 15,000 บาท

ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้ออาหารท้องถิ่นของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมารับประทานอาหารท้องถิ่น พบว่า ระดับความพึงพอใจของปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดของของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาใช้บริการอาหารท้องถิ่น อยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านผลิตภัณฑ์ ได้แก่ รสชาติของอาหารอร่อย ด้านราคา ได้แก่ ร้านอาหารท้องถิ่นติดป้ายแสดงราคาอาหารชัดเจน ด้านช่องทางการจัดการจำหน่าย ได้แก่ สถานที่จำหน่ายอาหารท้องถิ่นสามารถซื้อได้สะดวก ด้านการส่งเสริมการตลาด ได้แก่ การจัดเทศกาลอาหารเกี่ยวกับอาหารและของดีเมืองสมุทรปราการ เช่น งานเทศกาลมะม่วงน้ำดอกไม้พระประแดง ด้านบุคลากร ได้แก่ ผู้จำหน่ายอาหารมีความรู้เกี่ยวกับอาหารที่จำหน่ายเป็นอย่างดี ด้านกระบวนการให้บริการ ได้แก่ การคิดเงินลูกค้าได้อย่างถูกต้อง แม่นยำ ด้านองค์ประกอบทางกายภาพ ได้แก่ บรรยากาศโดยรวมรอบร้านอาหารท้องถิ่นมีความดึงดูด และน่าสนใจ ซึ่งสอดคล้องกับ พงษ์พัฒน์ รุนลา (2563) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกซื้ออาหารริมทางของผู้บริโภคชาวไทย ในตลาดนัดรถไฟรัชดา” ฝาชิน องศารา (2563) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การส่งเสริมการท่องเที่ยวอาหารฮาลาล จังหวัดระนอง” และโชคดี คู่ทวีกุล (2561) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “เรื่อง การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอาหารโดยรถอาหารเคลื่อนที่ (Food Truck) กรณีศึกษา : อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์” กล่าวว่า ด้านความสัมพันธ์ระหว่างส่วนประสมทางการตลาดกับปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้ออาหารริมทาง พบว่า ส่วนประสมทางการตลาด ได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านบุคลากร ด้านกระบวนการให้บริการ ด้านลักษณะทางกายภาพ และด้านบรรจุภัณฑ์ ภาพรวมทั้งหมดส่งผลต่อปัจจัยที่มีอิทธิผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้ออาหารริมทางของผู้บริโภค และปัจจัยที่มีอิทธิผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้ออาหารริมทางส่งผลต่อพฤติกรรมผู้บริโภคในด้านความถี่และการกลับมาใช้บริการซ้ำของผู้บริโภค

ลักษณะประชากรศาสตร์ที่แตกต่างกัน มีผลต่อส่วนประสมทางการตลาดในการตัดสินใจเลือกซื้ออาหารท้องถิ่นของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวในเขตอำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ พบว่า ในภาพรวมเปรียบเทียบความแตกต่าง นักท่องเที่ยวที่มีเพศที่ต่างกัน อายุต่างกัน สถานภาพต่างกัน ระดับการศึกษาต่างกัน ยกเว้นอาชีพต่างกัน และมีรายได้ต่อเดือนต่างกัน ไม่มีผลต่อส่วนประสมทางการตลาดในการตัดสินใจเลือกซื้ออาหารท้องถิ่นของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวในเขตอำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ ในทุกด้าน สอดคล้องกับแนวคิดของพงษ์พัฒน์ รุนลา (2563) กล่าวว่า ส่วนประสมทางการตลาด ได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านบุคลากร ด้านกระบวนการให้บริการ ด้านลักษณะทางกายภาพ และด้านบรรจุภัณฑ์ ส่งผลต่อปัจจัยที่มีอิทธิผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้ออาหารของผู้บริโภค และปัจจัยที่มีอิทธิผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้ออาหาร

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ควรนำผลการศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อการเลือกซื้ออาหารท้องถิ่น นำไปหาแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอาหารท้องถิ่น และบริการให้สอดคล้องและสามารถตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคในอนาคต

2. ควรจัดกิจกรรมส่งเสริมการตลาดให้มีความน่าสนใจ และจำเป็นต้องมีการประชาสัมพันธ์ถึงกิจกรรมส่งเสริมการตลาดที่จัดให้กับนักท่องเที่ยวได้รับรู้โดยทั่วถึงกัน ยังเป็นการช่วยประชาสัมพันธ์การตลาดไปในตัวอีกด้วย

3. ได้แนวทางในการส่งเสริมการท่องเที่ยวการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอาหารท้องถิ่นในเขตอำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ

เอกสารอ้างอิง (References)

โชคดี คู่ทวีกุล. (2561). *การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอาหารโดยรถอาหารเคลื่อนที่ (Food Truck) กรณีศึกษา : อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์.* มหาบัณฑิต ศศ.ม. , มหาวิทยาลัยพะเยา, พะเยา.

ปิยภาคย์ ภูมิภมร. (2562). *รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงอาหารที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมในพื้นที่บ้านเกาะกลาง ต.คลองประสงค์ อ.เมือง จ.กระบี่*. ดุษฎีบัณฑิต ปร.ด., มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, สงขลา.

ฝาชิน องศารา. (2563). *การส่งเสริมการท่องเที่ยวอาหารฮาลาล จังหวัดระนอง.* มหาบัณฑิต ศศ.ม., มหาวิทยาลัยพะเยา, พะเยา.

พงษ์พัฒน์ รุนลา. (2563). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกซื้ออาหารริมทางของผู้บริโภคชาวไทยในตลาดนัดรถไฟรัชดา.* มหาบัณฑิต ศศ.ม., มหาวิทยาลัยพะเยา, พะเยา.

smethailandclub. (2564). *กสอ.จับมือ สถาบันอาหารยกระดับ OTOP-SMEs อาหารพื้นเมือง 9 จังหวัดภาคใต้.* สืบค้น 12 กันยายน 2564, จาก https://www.smethailandclub.com

คติสัญลักษณ์ในการตกแต่งพุทธสถานเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม: กรณีศึกษาวัดป่าศรีคุณาราม ตำบลบ้านจีต อำเภอกู่แก้ว จังหวัดอุดรธานี

Symbols for Decorating Buddhist Places to Promote Cultural Tourism: A Case Study of Wat Pa Sikunaram, Ban Cheet Subdistrict, Ku Kaew District, Udon Thani Province

กวินรัตน์ สุวรรณภักดี[1] สิทธิศักดิ์ จำปาแดง[2]
Kawinrat Suwannaphakdee, Sittisak Champadaeng

บทคัดย่อ(Abstract)

งานวิจัยมีวัตถุประสงค์ไว้เพื่อ 1) ศึกษาประวัติพัฒนาการการพุทธสถานท้องถิ่นวัดป่าศรีคุณาราม 2) ศึกษาคติสัญลักษณ์และองค์ประกอบในการประดับตกแต่งพุทธสถาน 3) ศึกษาแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของวัดป่าศรีคุณาราม ผู้วิจัยได้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพทำการศึกษาข้อมูลจากเอกสารและภาคสนาม ผู้ให้ข้อมูลจำนวน 80 คน ซึ่งประกอบไปด้วย 1) กลุ่มผู้รู้ จำนวน 10 คน 2) ผู้ปฏิบัติ จำนวน 30 คน 3) กลุ่มผู้ให้ข้อมูลทั่งไป จำนวน 50 คน วิเคราะห์เนื้อหาตามประเด็นที่กำหนดไว้ในกรอบการวิจัย นำเสนอผลการศึกษาแบบพรรณนาวิเคราะห์ผลการวิจัยพบว่า 1) วัดป่าศรีคุณารามสังกัดคณะธรรมยุตมีแนวทางการปฏิบัติด้านสมถะและวิปัสสนาตามตามแบบหลวงปู่มั่น ภูริทัตโต สมัยที่ท่านยังมีชีวิตแนะนำให้พระผู้เป็นศิษย์ถือธุดงค์เข้าวัดเป็นหลักท่องเที่ยวไปตามป่าเขา แต่สถานที่ใดพิจารณาจึงพักปฏิบัติต่อชาวบ้านเมื่อเกิดศรัทธานิมนต์ให้อยู่ประจำจึงสร้างวัดที่ถาวร ภายหลังท่านได้มรณภาพลงผู้เกิดศรัทธาจึงได้สร้างอาคารพิพิธภัณฑ์นำเสนอประวัติและเป็นที่เก็บรักษาอัฐิธาตุ อัฐบริขารเครื่องใช้จัดแสดงให้ผู้สนใจได้เรียนรู้ นับจากนั้นมาเมื่อลูกศิษย์ของพระเถระอาจารย์ก็นิยมสร้างกันต่อเนื่องมาวัดก่อตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2494 วัดได้มีการพัฒนามาอย่างต่อเนื่อง 2) คติสัญลักษณ์ที่ใช้ประดับตกแต่งพุทธสถานเป็นงานร่วมสมัย ประกอบไปด้วย กุฏิ ศาลาการเปรียญ พระธาตุ ซุ้มประตู้โขงสถาปัตยกรรมดังกล่าวได้นำเอาเรื่องราวทางศาสนาและประเพณีท้องถิ่นโดยวิธการเขียนภาพจิตรกรรม ประติมากรรม และการจัดส่วนไม้ประดับที่โดดเด่น 3) การส่งเสริมการท่องเที่ยววัดควรพิจารณาให้ความสำคัญในด้านสถาปัตยกรรมที่ถูกประดับตกแต่งด้วยคติสัญลักษณ์โดยให้

Received: 2022-06-15 **Revised**: 2022-10-24 **Accepted**: 2022-12-06

[1]สาขาวิชาวัฒนธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม Cultural Science, Faculty of Fine-Applied Arts and Cultural Science, Mahasarakham University. Corresponding Author e-mail: srijampa_nakhon@hotmail.com

[2]คณะศิลปกรรมศาสตร์และวัฒนธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม Faculty of Fine-Applind Arts and Cultural, Mahasarakham University

ความหมายและดูแลให้สวยงามเสมอ วัดควรมีการเชิญชวนให้ประชาชนเข้ากิจกรรมอย่างสม่ำเสมอ และควรมีการดูแลไม้ดอกไม้ประดับรอบบริเวณพระธาตุและบริเวณอื่นเพื่อเป็นสถานที่พักผ่อนแก่ผู้ที่มาเยี่ยมชม โดยสรุปงานวิจัยนี้สามารถนำไปเป็นข้อมูลในการพัฒนาวัดเพื่อเป็นสถานที่ท่องเที่ยวได้
คำสำคัญ(Keywords): คติสัญลักษณ์; การตกแต่งพุทธสถาน; ท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม

Abstract

The objectives of this study were to 1) Study the history and development of local Buddhist sites at Wat Pa Sikunaram. 2) Study the motto, symbols and elements in decorating the Buddhist place. 3) Study the guidelines for cultural tourism promotion of Wat Pa Srikunaram. The researcher used a qualitative research methodology to study the data from the documents and the field. 80 informants consisted of 1) a group of knowledgeable people of 10 people 2) a group of practitioners of 30 people 3) a group of general informants of 50 people analyzed the content according to the issues defined in the research framework. The results of the study were presented by descriptive analysis. 1) Key Informants 8 people 2) Casual Informants 8 3) General Informants 60 people; Data from documents and fieldwork were analyzed and presented by means of descriptive analysis. The results are as follows. 1) Wat Pa Si Khu Naram, affiliated with the Faculty of Dhammayut, has a guideline for calmness and introspection according to the style of Luang Pu Man Phurithatto. When he was still alive, he advised his disciples to go on a pilgrimage to the temple as the main travel guide in the forests. But any place that considers it, therefore stays and treats; Villagers were invited to stay permanently and built a permanent temple. After his death, the believers built a museum building to present the history and preserve the relics. Attabikhan utensils are displayed for interested parties to learn. Since then, when the disciples of Phra Thera Achan have continued to create Established in 1951, the temple has continued to evolve. 2) The symbols used to decorate Buddhist places are contemporary works, consisting of a cloister, a pavilion, relics, a Mekong arch. The architecture draws on religious stories and local traditions through its distinctive paintings, sculptures and ornamental arrangements. 3)The promotion of temple tourism should consider the importance of architecture decorated with symbolism, giving meaning and keeping it always beautiful. Temples should regularly invite people to participate in activities and flower decorations around the relics and other areas should be taken care of as a resting place for visitors. In conclusion, this

research can be used as a data for the development of temples to become tourist attractions.

Keywords: Symbols; Decorating Buddhist Places; Cultural Tourism

บทนำ (Introduction)

พระพุทธศาสนาได้หยั่งรากปักฐานในดินแดนประเทศไทยตั้งแต่อดีตผ่านมานั้นทำให้ได้เห็นพัฒนาการในหลายๆด้านผ่านยุคสมัยเรื่อยมา โดยเฉพาะการสร้างพุทธสถานสำคัญให้มีความโดดเด่นและสวยงาม เนื่องจากถือว่าเป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์จึงเป็นศูนย์รวมแนวคิดและปรัชญา ในการสร้างสถาปัตยกรรมที่เป็นอาคารทางศาสนานั้นต้องยกระดับความสำคัญให้สูงกว่าสิ่งอื่น (ทินพันธ์ นาคะตะ, 2529) นอกจากนี้ยังได้มีการสร้างงานประติมากรรมการตกแต่งอาคารสถาปัตยกรรมนั้นด้วยการผนวกเอาความคิดและคติความเชื่อทางพุทธศาสนามาถ่ายทอดออกเป็นรูปธรรม พัฒนาการของการสร้างพุทธสถานและประติมากรรมประดับตกแต่งพุทธสถานในประเทศไทยได้มีมาเป็นลำดับยุคสมัย เช่น ทวารวดี ศรีวิชัย และลพบุรี สุโขทัย ล้านนา อยุธยา และรัตนโกสินทร์

ศาสนสถานที่ใช้ประกอบพิธีกรรมทางศาสนา เป็นแหล่งศูนย์รวมจิตใจของคนในสังคมชุมชน ชาวพุทธหรือที่เรียกกันว่าพุทธสถาน มีอาคารสถานที่ต่างๆสร้างขึ้นภายในบริเวณเดียวกันมีกำแพงล้อมรอบกำหนดเขตที่แน่นอน ประกอบไปด้วย โบสถ์ วิหาร เจดีย์ สีมา หอไตร ศาลาการเปรียญ และกุฏิ เป็นต้น วัดในประเทศไทยมีรูปแบบที่หลากหลายแตกต่างกันไปตามสภาพพื้นที่ของแต่ละภูมิภาคของประเทศมีลักษณะและขนาด ฐานะ และอยู่ท่ามกลางชุมชนที่แตกต่างกันแต่วัดทำบทบาทหน้าที่รักษาและดำรงไว้ซึ้งหลักการของพุทธศาสนาเป็นวัดที่มีความสะอาด สว่างและสงบ ตามหลักไตรสิกขา ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับการบริหารและการจัดการวัดให้ถูกต้องและเหมาะสมโดยผู้นำคือเจ้าอาวาสร่วมกับพระเณรในวัดและประชาชนวัดวัดเป็นศูนย์กลางชุมชนจึงเป็นกระบวนการที่ต้องนำหลักวิชาการและหลักการปฏิบัติมา ผสมผสานกันอย่างลงตัวและถูกต้องสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัยที่เกิดขึ้น (วิชัย แข่งขัน, 2539) คนไทยมีความผูกพันกับวัดเป็นอย่างมาก ทั้งนี้เพราะวัดเป็นสถานที่หล่อหลอม อบรม ให้การศึกษาทั้งด้านจริยธรรมศีลธรรม และเป็นที่พบปะของประชาชนในระดับท้องถิ่น และวิถีการดำเนินชีวิตของคนไทยในอดีตนั้นก็มีการเกี่ยวพันกับวัดและพระสงฆ์เป็นอย่างมาก จนกล่าวได้ว่าวัดและชาวบ้านต่างพึ่งพาอาศัยกันและกันจนไม่สามารถจะแยกออกจากวิถีชีวิตได้ (พระมหาชัยนาท อรรคบุตร, 2542) วัดเป็นศูนย์กลางของชุมชนในสังคมไทยมาตั้งแต่อดีต อิทธิพลของพุทธศาสนาเป็นปัจจัยสำคัญในการกำหนดวิถีชีวิตของคนไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเป็นแหล่งรวมงานศิลปกรรมที่มีค่า เช่น โบราณสถาน โบราณวัตถุ และจิตรกรรมฝาผนัง และความรู้สาขาต่างๆ นับเป็นมรดกล้ำค่าและเสมือนเป็นเอกลักษณ์ของความเป็นชาติไทย (รสิกา อังกูร, 2544) วัดจึงเป็นเป็นศูนย์กลางของชุมชนตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

พระธรรมปิฎก ป.อ. ปยุตโต (2541) กล่าวว่าการที่วัดกลายเป็นศูนย์กลางของสังคม ทำให้พระสงฆ์กลายเป็นผู้นำทางจิตใจเป็นศูนย์รวมความร่วมมือ อาจจะเกิดจากปัจจัยหลายอย่าง เช่น การเป็นที่ประกอบพิธีกรรมพระภิกษุสงฆ์เป็นผู้มีสติปัญญารอบรู้วิชาการต่าง ๆ เป็นที่ปรึกษาแนะนำชาวบ้านในปัญหาต่าง ๆ ได้ และในฐานะเป็นศิษย์กับอาจารย์ทำให้สังคมไทยเชิดชูฐานะของพระสงฆ์ในสังคม คือ ความบริสุทธิ์ ความเสียสละบำเพ็ญผลประโยชน์ และความเป็นผู้นำทางสติปัญญา นอกจากนี้ ไพบูลย์ เสียงก้อง (2544) กล่าวถึงการจัดอุทยานการศึกษาในวัดมีจุดประสงค์ ดังต่อไปนี้ 1) จัดและพัฒนาบริเวณอาคารสถานที่เสนาสนะของวัด ให้เป็นอุทยานการศึกษา โดยเน้นบริเวณวัดให้สะอาด ร่มรื่น สวยงาม สงบ 2) มีบริเวณสถานที่ที่มีธรรมชาติสิ่งแวดล้อมที่ดี เอื้อต่อการเข้ามาใช้บริการของประชาชน 3) ส่งเสริมและพัฒนาให้วัดเป็นศูนย์กลางของชุมชน ให้บริการความรู้ ข่าวสาร ข้อมูลและเกิดความเข้าใจที่ดีแก่ประชาชนในชุมชน 4) ให้การศึกษาตามอัธยาศัย โดยการเรียนรู้อาจจะอาศัยธรรมชาติสิ่งแวดล้อมและแหล่งวิทยาการชุมชน ภูมิปัญญาชาวบ้านที่เกี่ยวข้องกับชีวิตของคนในชุมชนมาเป็นองค์ประกอบในการเรียนรู้

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภูมิประเทศภายในมีลักษณะคล้ายแอ่งกระทะใหญ่ 2 แอ่ง คือ แอ่งสกลนครและแอ่งโคราช ลำน้ำส่วนใหญ่จะไหลจากที่สุงในเขตเทือกเขาภูพานลงมาทางเหนือและตะวันออกเฉียงเหนือไปออกแม่น้ำโขง ลำน้ำสำคัญๆได้แก่ ลำน้ำโมง ลำน้ำห้วยหลวง ลำน้ำสงคราม ลำน้ำก่ำและลำน้ำพุง เป็นต้น (ศรีศักดิ์ วัลลิโภดม, 2546) ในบริเวณแอ่งสกลนคร มีพื้นที่สำคัญอีกแห่งหนึ่งคือที่ราบลุ่มหนองหานน้อยกุมภวาปี ถือเป็นส่วนหนึ่งของการตั้งถิ่นฐานของชุมชนมาตั้งแต่บรรพกาล จากความเจริญรุ่งเรืองทางโดยมีพระพุทธศาสนาเป็นตัวก่อกำเนิดงานศิลปะวัฒนธรรมมีการวัดและวัตถุธรรมทางศาสนาไว้เป็นจำนวนมาก พื้นที่บริเวณบ้านจีต อำเภอกู่แก้ว จังหวัดอุดรธานีนั้นเกี่ยวข้องกับอารยธรรมบ้านเชียง ดังปรากฏในศาสนสถานสำคัญในวัฒนธรรมขอมคืออโรคยาศาลา หรือที่เรียกว่ากู่แก้วบ้านจีต ทำให้ผู้คนในชุมชนท้องถิ่นมีความเคารพ ศรัทธา เลื่อมใส ในศาสนสถานนั้น ในขณะเดียวกันในพื้นที่สังคมปัจจุบัน ได้เกิดวัดป่าศรีคุณารามที่ได้ก่อสร้างพุทธสถาน คือองค์เจดีย์อันเป็นการสร้างขึ้นเพื่อเคารพบูชาและมีความเกี่ยวข้องกับเรื่องสารีริกธาตุอันเป็นวัฒนธรรมที่สืบทอดมาจากอินเดีย ทางวัดและศรัทธาของผู้คนจึงมีการก่อสร้างเจดีย์ที่มีรูปทรงของอีสาน มีการประดับตกแต่งทั้งภายนอกและภายใน ด้วยงานจิตรกรรม ประติมากรรม โดยใช้คติสัญลักษณ์ตามความเชื่อทางพุทธศาสนาและท้องถิ่นในการประดับตกแต่งอาณาบริเวณโดยมีคติสัญลักษณ์ที่ถูกจิตนาการขึ้นอย่างงดงามมีคุณค่าจิตใจอันเกี่ยวข้องสัมพันธ์ทางพระพุทธศาสนา ทำให้ผู้คนทั้งในพื้นที่และต่างพื้นที่ได้เข้ามาสักการบูชา นั้นมีความสำคัญในการสื่อถึงวัฒนธรรมความเชื่อที่สืบทอดกันมาในสังคม ครั้งนี้จึงมุ่งศึกษาคุณค่าของงานพุทธศิลป์ซึ่งมีสำคัญเชิงวัฒนธรรมของท้องถิ่นมีความสัมพันธ์กับวิถีชีวิตของผู้คนทั้งในอดีตและปัจจุบัน

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อศึกษาประวัติพัฒนาการการพุทธสถานท้องถิ่นวัดป่าศรีคุณาราม

2. เพื่อศึกษาคติสัญลักษณ์และองค์ประกอบในการประดับตกแต่งพุทธสถาน วัดป่าศรีคุณาราม

3. เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของวัดป่าศรีคุณาราม ตำบลบ้านจีต อำเภอกู่แก้ว จังหวัดอุดรธานี

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1.รูปแบบการวิจัย

งานวิจัยเรื่องคติสัญลักษณ์ในการตกแต่งพุทธสถานเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม : กรณีศึกษาวัดป่าศรีคุณาราม ตำบลบ้านจีต อำเภอกู่แก้ว จังหวัดอุดรธานี ได้กำหนดวิธีวิจัยไว้ดังนี้

2.กลุ่มเป้าหมาย ศึกษาจากผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้นจำนวน 80 คน ซึ่งประกอบไปด้วย 1) กลุ่มผู้รู้ จำนวน 10 คน 2) ผู้ปฏิบัติ จำนวน 30 คน 3) กลุ่มผู้ให้ข้อมูลทั่วไป จำนวน 50 คน

3.เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบบการสำรวจ แบบการสังเกต แบบสัมภาษณ์และแนวทางการสนทนา

4.การเก็บรวบรวมข้อมูล

งานวิจัยครั้งนี้เก็บข้อมูลจากเอกสารและภาคสนามในพื้นจังหวัดอุดนธานี ทำการรวบรวมข้อมูลโดยการสำรวจ การสังเกต การสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่ม ระยะตุลาคม พ.ศ. 2564 - มีนาคม 2565

5.การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development)โดยใช้ระเบียบวิธีการเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) การจัดกระทำข้อมูลและวิเคราะห์นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์นำเสนอข้อมูลแบบพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)

ผลการวิจัย (Research Results)

1. ประวัติพัฒนาการการพุทธสถานท้องถิ่นวัดป่าศรีคุณาราม ธรรมยุติกนิกายเป็นคณะหนึ่งของพระสงฆ์ในประเทศไทยเป็นฝ่ายวิปัสสนาธุระตั้งขึ้นในสมัยรัชกาลที่ 3 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ โดยพระวชิรญาณเถระ หรือเจ้าฟ้ามงกุฎ พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 4 และเมื่อถึงรัชกาลที่ 5 พ.ศ. 2445 พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงมีพระบรมราชโองการให้ประกาศใช้ พระราชบัญญัติลักษณะการปกครองคณะสงฆ์ขึ้นเป็นครั้งแรก วัดบวรนิเวศวิหารเป็นวัดธรรมยุติแห่งแรก เมื่อมีวัดมากขึ้นต่อมาได้ขยายสู่ภูมิภาค สำหรับพระสงฆ์ชาวอีสานคือท่านดี พนฺธุโล ที่มีโอกาสเดินทางไปศึกษาที่กรุงเทพฯต่อมาได้เดินทางกลับมายังหัวเมืองอุบล เพื่อมาชักชวนพระสงฆ์ในท้องถิ่นเข้ามาเปลี่ยนแปลงเป็นธรรมยุติกนิกาย พระป่ารูปสำคัญที่มีลูกศิษย์และแพร่กระจายสร้างวัดทั่วภาคอีสานคือ พระครูวินัยธร หรือที่นิยมเรียกว่า "หลวงปู่มั่น ภูริทตฺโต" โดย

วางแนวทางในการปฏิบัติสมถะและวิปัสสนาตามหลักธรรมสอนของพระพุทธศาสนาให้แก่พระภิกษุสามเณรและประชาชน

วัดประวัติวัดป่าศรีคุณารามก่อตั้งในบริเวณที่เคยเป็นป่าดงดิบ ผู้คนสมัยก่อนเชื่อว่ามีผีดุไม่สามารถครอบครองพื้นที่ได้ สมัยต่อมาผืนป่าถูกบุกรุกแผ้วถางทำกินและตั้งชุมชนขึ้นมาปี พ.ศ. 2494 พระอาจารย์มหาวันดี สุวัณโณ เจ้าอาวาสวัดโพธิ์ ตำบลบ้านจีต อำเภอกู่แก้ว จังหวัดอุดรธานี ได้หารือญาติโยมเพื่อหาสถานที่แห่งใหม่สร้างวัดและมีมติเลือกพื้นที่เหล่าปลาฝาสร้างวัดป่าศรีคุณรัตนาราม ปี พ.ศ. 2500 เปลี่ยนชื่อเป็น วัดป่าศรีคุณาราม ชาวบ้านได้นิมนต์พระอาจารย์บุญเกิด ยุตฺตธมฺโม มาช่วยพัฒนาวัดจนรุ่งเรือง ปี พ.ศ. 2518 พระอาจารย์บุญเกิด ได้เลื่อนสมณศักดิ์เป็นพระครูชั้นสัญญาบัตรที่ พระครูวิสุทธิธรรมสุนทร ดำรงตำแหน่งเจ้าอาวาสวัดป่าศรีคุณาราม ได้มีโครงการก่อสร้างพระมหาเจดีย์มงคล วัดมีความเจริญรุ่งเรืองตามลำดับ

2. คติสัญลักษณ์และองค์ประกอบในการประดับตกแต่งพุทธสถาน วัดป่าศรีคุณาราม จากการศึกษามีคติสัญลักษณ์ในการประดับตกแต่งพุทธสถานดังนี้

การสร้างกุฏิถือพุทธานุญาตกำหนดไว้ในพระวินัยสมัยเริ่มก่อตั้งวัดชาวบ้านช่วยกันสร้างกุฏิชั่วคราวเมื่อมีพระสงฆ์สามเณรและฆราวาสเข้ามาปฏิบัติธรรมมาขึ้งจึงได้สร้างกุฏิจึงได้สร้างเป็น 3 ประเภท 1) กุฏิเดี่ยว เป็นกุฏิชนิดที่มีพระภิกษุอยู่อาศัยเพียงรูปเดียวโดยเฉพาะเจ้าอาวาสและพระเถรผู้ใหญ่ 2) กุฏิแถวเป็นกุฏิเดี่ยวแต่ต่อเรียงติดกันหลายห้องมีชานแล่นให้เดินติดต่อมีไว้สำหรับพระภิกษุจำนวนมากหรือมาแวะพักรวมทั้งผู้มาปฏิบัติ 3) คณะกุฏิเป็นชนิดเกาะหมู่อยู่รวมกัน โดยทำเป็นกุฏิแถวล้อมสองด้านหรือสี่ด้านมีห้องฉันห้องรับแขกเป็นกุฏิรับรองพระเถรผู้ใหญ่ คณะลักษณ์กาตกแต่งของกุฏิวัดป่าศรีคุณารามสร้างแบบเรียบง่ายไม่นิยมประดับลวดลายมีเพียงรูปภาพพระคณาจารย์

ศาลาการเปรียญท้องถิ่นอีสานเรียกว่า หอแจก จึงเป็นอาคารในวัดที่เป็นอาคารที่ใช้ประโยชน์ทั้งในทางพิธีกรรม เช่น การทำบุญ หรือเพื่อประโยชน์สาธารณะทั่วไปของประชาชนในพื้นที่นั้นศาลาการเปรียญจึงสร้างกันอย่างใหญ่โตเพราะเป็นที่รองรับพุทธศาสนิกชนที่มาร่วมทำบุญ ศาลาการเปรียญของวัดป่าศรีคุณารามมีการสร้างแบบร่วมสมัยเน้นความงามและประโยชน์การใช้งาน การประดับตกแต่งส่วนใหญ่มีภาพพระเถระผู้ใหญ่สายกรรมฐานและพระพุทธรูปที่ว่างตามที่ต่างๆของอาคาร รอบอาคารประดับไม้กระถาง

พระอุโบสถ ส่วนใหญ่หลังคาสูงแบบบ้านเรือนไทย นิยมสร้างบ้านชั้นเดียวติดกับพื้นยกพื้นสูงขึ้น อุโบสถ ถือเป็นอาคารที่สำคัญภายในวัดเนื่องจากเป็นสถานที่ที่พระภิกษุสงฆ์ใช้ทำสังฆกรรม ซึ่งแต่เดิมในการทำสังฆกรรม ที่กำหนดขอบเขตพื้นที่สังฆกรรมโดยการกำหนดตำแหน่ง "สีมา" เท่านั้น แต่ในปัจจุบันจากการมีผู้บวชมากขึ้น อีกทั้งภายในพระอุโบสถมักประดิษฐานพระประธานที่เป็นพระพุทธรูป เขตแดนที่พระเจ้าแผ่นดินพระราชทานให้แก่สงฆ์เป็นพิเศษ เรียกว่า วิสุงคามสีมา ก่อนที่จะมาเป็นโบสถ์ที่ถูกต้องตามพระวินัยจะต้องมีสังฆกรรมที่เรียกว่าผูกสีมา หรือผูกพัทธสีมาก่อน ส่วนคำว่า "พัทธสีมา" มี หมายถึงเขตหรือแดนที่กำหนดไว้สำหรับทำสังฆกรรมของสงฆ์ อุโบสถวัดป่าศรีคุณารามสร้างตามแบบอย่างของภาคกลาง

การสร้างพระธาตุ พระอาจารย์ประจักษ์ ภูริปัญโญ เจ้าอาวาสวัดป่าศรีคุณาราม ตำบลบ้านจีต อำเภอกู่แก้ว จังหวัดอุดรธานี ผู้ดำริการจัดสร้างพระมหาเจดีย์มงคล พระบรมสารีริกธาตุ (ส่วนพระจักษุธาตุ)เพื่อบรรจุพระบรมสารีริกธาตุ ส่วนพระจักษุธาตุพระบรมสารีริกธาตุ พระธาตุทั้งหลาย ร่วมกับคณะเจ้าภาพศิษยานุศิษย์ทุก ๆ ท่านใช้เวลาก่อสร้างตั้งแต่ปี พ.ศ. 2555-2558 โดยได้ออกจากพระธาตุล้านช้างพระธาตุในรูปแบบต่างๆทั้งแบบบัวเหลี่ยมแบบสี่เหลี่ยม บัวเหลี่ยมแบบแปดเหลี่ยม บัวเหลี่ยมแบบย่อมุม บัวเหลี่ยมแบบมีซุ้ม ทรงบัวเหลี่ยมที่ตั้งอยู่บนฐานสูงซ้อนกันแบบพระธาตุพนม

การสร้างประติมากรรม พระพุทธรูปเป็นคติสัญลักษณ์แทนองค์พระพุทธเจ้า ประวัติการสร้างพระพุทธรูปบูชาปรากฏในหนังสือจดหมายเหตุหลวงจีนฟาเหียน เมื่อราว พ.ศ.950 ปรากฏในตำนานพระแก่นจันทน์ หลักฐานคติการสร้างพระพุทธรูปเกิดขึ้นครั้งแรกที่แคว้นคันธาราฐ ทางภาคตะวันตกเฉียงเหนือของอินเดีย ในสมัยของพระเจ้ากนิษณะ แห่งราชวงศ์กุษาณะ พ.ศ. 663 – 705 พระพุทธรูปคติการสร้างพระพุทธรูปในอินเดียได้รับอิทธิพลจาก กรีก เมื่อ พระพุทธศาสนาได้แพร่เข้ามาสู่ดินแดนประเทศไทยจึงได้รับอิทธิพลนี้ด้วยแต่มีการส่งเสริมไปในแต่ละท้องถิ่น

คติสัญลักษณ์การสร้างพระพุทธรูปปางสมาธิหรือปางตรัสรู้ที่แสดงถึงพระพุทธรูปอยู่ในพระอิริยาบถประทับนั่งสมาธิ พระหัตถ์ทั้งสองวางหงายซ้อนกันบนเพลาตักพระหัตถ์ขวาทับพระหัตถ์ซ้าย พระชงฆ์ แข้งขวาทับพระชงฆ์ซ้ายความเป็นมาของปางสมาธิหรือปางตรัสรู้ พระพุทธรูปที่ประดิษฐานในประธาตุสร้างจากศิลาขาวเป็นพุทธศิลป์แลลสุโขทัย พระพุทธรูปปางมารวิชัยเป็นคติสัญลักษณ์ที่แสดงถึงประวัติเมื่อครั้งพระพุทธเจ้าทรงสามารถชนะพระยามารที่ยกพลมาผจญพระองค์ และได้ตรัสรู้เป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ซึ่งแสดงสัญลักษณ์โดยวางพระหัตถ์ขวาเหนือพระชานุ นิ้วพระหัตถ์ชี้ลงสู่พระธรณีเป็นกิริยาเรียกพระแม่ธรณีขึ้นมาเป็นพยานในพระบารมี การบูชาพระพุทธรูปองค์นี้ จึงบูชาเพื่อชัยชนะทั้งทางโลกและทางธรรม ในทางโลกคือชัยชนะเหนือศัตรู ทางธรรมคือชัยชนะเหนือกิเลสทั้งปวง พระพุทธรูปที่ประดิษฐานในมณฑปเป็นพระพุทะศิลปะล้านช้าง คติสัญลักษณ์พระพุทธรูปทรงเครื่องการสร้างพระพุทธรูปทรงเครื่องสันนิษฐานว่ามีหลายคติ เช่น พระพุทธเจ้าเคยเป็นเจ้าชายมาก่อน จึงมีศักดิ์ที่สามารถทรงเครื่องอย่างจักรพรรดิราชได้ หรือเชื่อว่าพระพุทธเจ้าเปรียบได้กับพระจักรพรรดิราชาธิราช คือเป็นพระราชาแห่งพระราชาทั้งหลาย นอกจากนี้ยังมีคติเรื่องชมพูบดีสูตร กล่าวคือพระพุทธเจ้าทรงเนรมิตพระองค์ทรงเครื่องอย่างจักรพรรดิเพื่อสั่งสอนพญามหาชมพู รวมทั้งหมายถึงพระศรีอารยเมตไตรย หรือพระอนาคตพุทธเจ้า พระแก้วทรงเครื่องในบุษบกสร้างเลียนแบบเครื่องทรงพระพุทธมหามณีรัตนปฏิมากรที่ประดิษฐานอยู่ คติสัญลักษณ์การสร้างพระพุทธรูปปางประทานพร คือ พระพุทธรูปที่มีการแสดงพระกรขวาในท่าทางยื่นไปด้านหน้าและหงายฝ่าพระหัตถ์ลง มีความหมายถึง การอวยพร ให้ความเป็นสิริมงคล มีการสรรค์สร้างการประทับยืนทรงเครื่องและเพิ่มเติมประภามณฑลปัจจุบันนิยมสร้างทั่ว คติสัญลักษณ์พระพุทธรูปปางนาคปรกและพระเครื่องในลักษณะการที่เรียกว่า เป็นชื่อเรียกพระพุทธรูปลักษณะนั่งสมาธิ และมีพญานาคแผ่หัวเป็นพังพานปกป้องฝน คติสัญลักษณ์พระพุทธรูปปางห้ามพระญาติแย่งน้ำในสมุทร บ้าง เรียกว่า ปางห้ามญาติ บ้าง ตามนัยนี้เรื่องพระพุทธรูปปางห้ามพระ

ญาติ เป็นพระพุทธรูปยืนยกพระหัตถ์ 2 ข้าง คติสัญลักษณ์พระพุทธรูปปางลีลา เป็นพระพุทธรูปมีลักษณะกำลังก้าวพระบาท ตามตำนานเมื่อครั้งที่พระพุทธเจ้าเสด็จลงจากสวรรค์ชั้นดาวดึงส์

คติสัญลักษณ์สร้างรอยพระพุทธบาท ความเชื่อและการนับถือบูชารอยเท้า หรือรูปฝ่าเท้าของมนุษย์ผู้มีความความศักดิ์สิทธิ์ รวมทั้งของเทพเจ้านั้น มีมาในประเทศอินเดียตั้งแต่สมัยโบราณ ปรากฏอยู่ในทั้งศาสนาพราหมณ์ ศาสนาเชน และศาสนาพุทธ โดยศาสนิกชนในแต่ศาสนานั้น ต่างก็อ้างว่ารูปรอยต่าง ที่ปรากฏอยู่ในธรรมชาตินั้น รอยพระพุทธบาทนิยมสร้างในอินเดียมาตั้งสมัยโบราณ เพราะในสมัยแรกยังไม่มีการสร้างพระพุทธรูป จะมีการสร้างสัญลักษณ์อย่างอื่น เช่น รอยพระบาท รอยพระหัตถ์แทน สำหรับดินแดนไทยและภาคอีสานมีการสร้างไว้ทั้งบนผิดของแผนหินการหล่อด้วยโลหะมีการสร้างต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน

สัตว์ในเทพนิยายคติสัญลักษณ์นาค หรือ พญานาค งูใหญ่มีหงอน แห่งความยิ่งใหญ่ ความอุดมสมบูรณ์ ความมีวาสนา และนาคยังเป็นสัญลักษณ์ของบันไดสายรุ้งสู่จักรวาล นาคเป็นเทพเจ้าแห่งท้องน้ำบางแห่งก็ว่าเป็นเทพเจ้าแห่งฟ้า ตำนานความเชื่อเรื่องพญานาคมีความเก่าแก่มาก ชาวอินเดียใต้จึงนับถืองู ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ยังมีตำนานเรื่องพญานาคอย่างแพร่หลาย ชาวบ้านในภูมิภาคนี้มักเชื่อกันว่าพญานาคอาศัยอยู่ในแม่น้ำโขง หรือเมืองบาดาล ลักษณะของพญานาคตามความเชื่อในแต่ละภูมิภาคจะแตกต่างกันไป ชาวไทยกับคติสัญลักษณ์เกี่ยวกับนาคพบมากในงานจิตรกรรม ประติมากรรม และหัตถกรรม นาคเป็นส่วนประกอบที่สำคัญทางสถาปัตยกรรม

คติสัญลักษณ์หงส์เป็นสัตว์ในจินตนาการของกวี เป็นนกใหญ่ รูปงาม เสียงไพเราะ มีลีลาการเดินงามสง่า ตามคติพราหมณ์ หงส์เกี่ยวข้องกับเทพเจ้าสามองค์ ได้แก่ พระวรุณ พระพรหม และพระสุรัสวดี ในวรรณคดีสันสกฤต ได้กล่าวถึงความสามารถของหงส์ ที่บินได้ไกลและเร็วมาก เสมอกับครุฑ หงส์ เป็น นกเทพตระกูลชั้นสูง เป็นจ้าวแห่งวิหค มีความสง่างาม รูปร่างสวยงาม เสียงร้องไพเราะ เป็นพาหนะของพระพรหม และเป็นสัตว์ในป่าหิมพานต์ หงส์ คือ การเริ่มต้นใหม่ที่ดี ความโชคดี มีความสุข อายุยืน

คติสัญลักษณ์ครุฑ เทพปกรณัมของครุฑในศาสนาพราหมณ์-ฮินดู เป็นสัญลักษณ์สำคัญเกี่ยวกับพระมหากษัตริย์ของไทยก็มีมาแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา ด้วยว่าไทยเราได้รับลัทธิเทวราชของอินเดียที่ถือว่าพระมหากษัตริย์คืออวตารของพระนารายณ์ ดังนั้น ครุฑซึ่งเป็นผู้มีฤทธิ์มากและเป็นพาหนะของพระนารายณ์ จึงเป็นสัญลักษณ์แทนพระมหากษัตริย์ ดังที่ปรากฏอยู่ในดวงตราหรือพระราชลัญจกรประจำพระองค์ ประจำแผ่นดิน ประจำราชวงศ์ และประจำรัชกาล ใช้ตราครุฑเป็นพระราชลัญจกรสำหรับประทับหนังสือราชการแผ่นดินที่เป็นพระบรมราชโองการ และใช้พระราชลัญจกรพระครุฑพ่าห์ประทับหนังสือราชการแผ่นดินมาแต่โบราณกาล

คติสัญลักษณ์กินรี เป็นสัตว์ในป่าหิมพานต์ ร่างกายท่อนบนเป็นมนุษย์ ท่อนล่างเป็นนก มีปีกบินได้ ตามตำนานเล่าว่าอาศัยอยู่ในป่าหิมพานต์ เชิงเขาไกรลาศ นับเป็นสัตว์ที่มีปรากฏในงานศิลปะของไทยมาก ส่วนในวรรณคดีไทยก็มีการอ้างถึงกินรีด้วยเช่นกัน กินรีมีต้นกำเนิดที่แท้จริงเป็นมาอย่างไรนั้นยังไม่พบตำราไหนกล่าวไว้ชัดเจน แต่ในเทวะประวัติของพระพุทธกล่าวไว้ว่า เมื่อท้าวอิลราชประพาสป่าแล้วหลงเข้าไปในเขตหวงห้ามของพระศิวะนั้น ท้าวอิลราช และบริวารถูก

สาปให้แปลงเพศเป็นหญิงทั้งหมด ต่อมานางอิลา คือ ท้าวอิลราชถูกสาป และบริวารที่มาเล่นน้ำอยู่ใกล้อาศรมของพระพุธ เมื่อพระพุธเห็นนางเข้าก็ชอบ รับนางเป็นชายา และเสกให้บริวารของนางกลายเป็น กินรี โดยบอกว่าจะหาผลาหารให้กิน และจะหากิมบุรุษให้

คติสัญลักษณ์ดาวเพดาล คนโบราณเชื่อว่าการดำเนินชีวิตมนุษย์จะขึ้นอยู่กับการเปลี่ยนไปตามการโคจรดาวบนท้องฟ้านอกจากนี้สิ่งหนึ่งที่เป็นปัจจัยสำคัญคือโลกและดวงอาทิตย์เกิดการโคจรไปพร้อม ๆ กันกับกลุ่มดาวที่ว่าจนกระทั่งชีวิตมนุษย์เกิดการเปลี่ยนแปลงทางดีบ้าง เส้นทางของอาทิตย์โคจรเข้าสู่กลุ่มดาวใด จะพยากรณ์เรื่องราวโรคภัยที่อาจเกิดกับเจ้าราศี และมีคำเตือนภัย คำแนะนำกำกับพร้อม ในทางโหราศาสตร์ของอินเดียได้จิตนาการให้มีเทพเจ้าประจำดวงดาว ดาวจึงเป็นสัญลักษณ์ศักดิ์ที่นำตกแต่งสถาปัตยกรรมด้วย

คติสัญลักษณ์เทพพนม เทพ หรือ เทวดา เป็นคำที่คนไทดึกดำบรรพ์รับอิทธิพลวัฒนธรรมชมภูทวีปมาใช้ก่อนรับวัฒนธรรมอินเดียคนไทดึกดำบรรพ์คงจะเรียกเทวดาที่อยู่สวรรค์ ชาวไทยพบเห็นอยู่ทั่วไปแทบจะทุกหนแห่ง ตั้งแต่ศาลพระภูมิในบ้าน วัด ราชวัง เทวดาประนมมือ จะเป็นการเขียนเพียงครึ่งองค์ หรือเต็มองค์ แต่ถ้าประกอบลวดลายเข้าเป็นทรงพุ่มเมื่อใด ก็เรียกอีกชื่อหนึ่งว่า "ลายพุ่มข้าวบิณฑ์เทพนม" ถ้าเป็นภาพเขียนทั้งองค์ในท่านั่งประนมมืออยู่ตามผนัง ภายในพระอุโบสถหรือหอพระ โดยเขียนนั่งเรียงกันเป็นแถวเรียกว่า "เทพชุมนุม" ถ้าเป็นภาพเทพนมท่ายืนที่บานหน้าต่างพระอุโบสถ พระที่นั่ง หอพระ หอไตร อันหมายถึงเทพารักษ์ ซึ่งมีหน้าที่อภิบาลรักษาสถานที่ หรือปูชนียวัตถุนั้นเรียกว่า "เทพนมทวารบาล" เมื่อสร้างงานศิลปะอย่างใดอย่างหนึ่งมาส่วนนหึ่งมักจะมีเพททพพนมประกอบ

คติสัญลักษณ์เกี่ยวกับดอกไม้สวรรค์ เชื่อหรือไม่ว่ามันคือดอกไม้ที่อยู่บนสรวงสรรค์ หรือเป็นดอกไม้ของเหล่าเทวดา มันคือหนึ่งในห้าของดอกไม้สวรรค์ที่มีอยู่บนชั้นดาวดึงส์ อันประกอบด้วย (ปาริชาต) ลปพฤกษ์ มณฑารพ หริจันทน์ และสันตาน ปาริชาตเมื่อบานเต็มที่แล้วเทวดาชั้นดาวดึงส์

สมัยนั้นอริยสาวกเปรียบเหมือนปาริฉัตต์ของเทวดาชั้นดาวดึงส์ มีใบเหลือง สมัยใด อริยสาวกปลงผมและหนวด นุ่งห่มผ้ากาสาวพัสตร์ ออกบวชเป็นบรรพชิต สมัยนั้นอริยสาวกเปรียบเหมือนปาริฉัตต์ของเทวดาชั้นดาวดึงส์ ตามตำนานพระพุทธศาสนาเมื่อพระพุทธเสด็จดับขันธปรินิพพาน เหล่าเทวดานางฟ้าได้โปรดดอกไม้สวรรค์เพื่อบูชาพระพุทะองค์งานศิลปะทางพระพุทะศาสนาจึงนิยมสร้างดอกไม้ชนิดนี้

คติสัญลักษณ์ในภาพจิตกรรม

ภายในองค์พระองค์พระธาตุได้มีการเขียนภาพทศชาตอที่มีคติสัญลักษณ์เกี่ยวพระโพธิสัตว์สิบชาติสุดท้ายก่อนจะมาตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้า 1) เตมีย์ชาดก คติธรรม บำเพ็ญเนกขัมมบารมี คติสัญลักษณ์ "เมื่อมีประสงค์ในสิ่งใดก็สมควรมุ่งมั่นตั้งใจกระทำตามความมุ่งหมายนั้นอย่างหนักแน่นอดทนอย่างเพียรพยายามเป็นที่สุด และความพากเพียรอันเด็ดเดี่ยวแน่วแน่นั้น ย่อมนำบุคคลนั้นไปสู่ความสำเร็จอันยิ่งใหญ่อย่างแท้จริง 2) ชนกชาดก คติธรรม บำเพ็ญวิริยบารมี คติสัญลักษณ์ "เกิดเป็นคนควรมีความพากเพียรให้ถึงที่สุด เพื่อให้ถึงแก่สิ่งที่มุ่งหวัง เพียรสุดกำลังจนชีวิตหาไม่ก็จง

เพียร แล้วความสำเร็จจะมาเยือน 3) สุวรรณสามชาดก คติธรรม บำเพ็ญเมตตาบารมี คติสัญลักษณ์ "ว่าด้วยเรื่องของความมีเมตตาจิต ซึ่งจะทำให้ชีวิตสุขสงบได้โดยไร้ภยันอันตรายใดๆ ธรรมนั้นคือเกราะแก้วมิให้ถูกผู้ใดทำร้ายได้เป็นแน่แท้ 4) เนมิราชชาดก คติธรรม บำเพ็ญอธิษฐานบารมี คติสัญลักษณ์"การหมั่นรักษาความดีประพฤติชอบโดยตั้งใจ โดยมุ่งมั่น หากทำความดีแล้วย่อมได้ดี ประพฤติชั่วย่อมได้ผลชั่วตอบแทน นี้เป็นเรื่องที่สมควรยึดมั่นโดยแท้ 5) มโหสถชาดก คติธรรม บำเพ็ญปัญญาบารมีคติสัญลักษณ์ "ปัญญาอันล้ำเลิศนั้นย่อมทำคุณให้แก่บุคคล ยิ่งกว่ามีทรัพย์นับแสน แม้มิมีปัญญาดั่งปราชญ์ แต่ถ้าเป็นผู้รู้จักคิดให้รอบคอบก่อน ก็ย่อมเป็นผู้มีปัญญาและประพฤติชอบแล้ว 6) ภูริทัตชาดก คติธรรม บำเพ็ญศีลบารมี คติสัญลักษณ์"ความโลภนั้นเป็นสิ่งชั่วร้ายเช่นเดียวกับการเนรคุณ แต่ความอดทนย่อมประเสริฐยิ่งนักแล้ว 7) จันทชาดก คติธรรมบำเพ็ญขันติบารมี คติสัญลักษณ์ "เรื่องอาฆาตจองเวรนั้น ย่อมให้ทุกข์กลับคืนแก่ตนในที่สุด และความเขลาหลงในทรัพย์และสุขของผู้อื่นก็ย่อมให้ผลร้ายแก่ตัวได้ในไม่ช้าเช่นกัน 8) นารทชาดก คติธรรม บำเพ็ญอุเบกขาบารมีคติสัญลักษณ์ คติสัญลักษณ์"สัตว์โลกย่อมเป็นไปตามกรรม ทำดีย่อมได้ดี ทำผิดบาปย่อมได้ชั่วช้าสามานย์เป็นผลตอบ และการคบมิตรสหายนั้นก็จะส่งผลดีเลวแก่ตัวบุคคลนั้นด้วย 9) วิฑูรชาดก คติธรรม บำเพ็ญสัจจบารมี คติสัญลักษณ์"เหตุแห่งความพิบัติคือการพนัน และการมีเมตตาจิตย่อมส่งผลให้ได้รับเมตตาจิตตอบด้วยในที่สุด 10) เวสสันดรชาดก คติธรรมบำเพ็ญทานบารมี คติสัญลักษณ์สั่งสอนให้คนเราเพียรประกอบคุณความดีโดยมิท้อถอย หากรู้จักสละทรัพย์บริจาคทานเนื่องนิจก็จะเป็นที่สรรเสริญทั่วไป คนโลภคนจิต"

คติสัญลักษณ์จิตรกรรมไตรภูมิภาคสวรรค์

ไตรภูมิคติสัญลักษณ์บุญและบาปบอกจุดมุ่งหมายในการแต่ง แล้วจึงกล่าวถึงภูมิทั้ง 3 คำว่า เตภูมิ หรือ ไตรภูมิ แปลว่า สามแดน คือ กามภูมิ รูปภูมิอรูปภูมิ ทั้ง 3 ภูมิ แสดง ให้เห็นความเปลี่ยนแปลงของสรรพสิ่ง ความไม่แน่นอนทั้งมนุษย์และสัตว์รวมทั้งสิ่งไม่มีชีวิต เช่น ภูเขา แม่น้ำ แผ่นดิน ดวงอาทิตย์ ดวงจันทร์ ความเปลี่ยนแปลงนี้กวีไทยเรียกว่า อนิจจลักษณะ เตภูมิกถา หมายถึงเรื่องราวของโลกทั้ง 3 ได้แก่ กามภูมิ รูปภูมิ อรูปภูมิ กามภูมิ คือ โลกของผู้ที่ยังติดอยู่ในกามกิเลส แบ่งออกเป็นดินแดน 2 ฝ่ายและแบ่งโลกย่อยๆ ได้ 11 แห่ง ได้แก่ สุคติภูมิ หรือดินแดนฝ่ายดีหรือฝ่ายเจริญ ประกอบด้วยโลกย่อยๆรวม 7 แห่ง ได้แก่ มนุสสภูมิ หรือโลกมนุษย์ 1 แห่ง และสวรรคภูมิหรือฉกามาพจรภูมิซึ่งหมายถึงสวรรค์ 6 ชั้น ได้แก่ จาตุมหาราชิกา ดาวดึงส์ ยามา ดุสิต นิมมานรดี และปรนิมมิตวสวัตดี อบายภูมิ หรือดินแดนฝ่ายไม่ดีหรือฝ่ายเสื่อม ประกอบด้วยโลกย่อยๆ 4 แห่ง ได้แก่ นรกภูมิ ดิรัจฉานภูมิ เปรตภูมิและอสุรกายภูมิ รูปภูมิ เป็นดินแดนของพรหมที่มีรูป มีทั้งสิ้น 16 ชั้น ผู้มาเกิดต้องบำเพ็ญสมาธิจนได้ญาณสมาบัติ พรหมในชั้นเหล่านี้ไม่มีการเคลื่อนไหวใดๆทั้งสิ้น พรหมทั้ง 16 ชั้นนี้เรียกว่า โสฬสพรหม พรหม 5 ชั้นสูงสุดคือพรหมตั้งแต่ชั้นที่ 12 - 16เป็นพรหมชั้นพิเศษที่เรียกว่าพรหมชั้นปัญจสุทธาวาส เป็นที่เกิดของพระอนาคามีคือ ผู้ที่จะไม่มาสู่กามภูมิอีกได้แก่ อวิหาภูมิ อตัปปาภูมิ สุทัสสีภูมิ และอกนิฏฐาภูมิ อรูปภูมิ เป็นดินแดนของพรหมไม่มีรูป มีแต่จิตหรือวิญญาณ มี 4 ชั้น คติสัญลักษณ์จิตรกรรมนี้มุ่งสื่อความหมายการเวียนว่ายตายเกิดอยู่ในสังสารวัฏอย่างไม่มีที่สิ้นสุด

คติสัญลักษณ์จิตรกรรมพุทธประวัติ

จิตรกรรมคติสัญลักษณ์พุทธประวัติเป็นการแสดงถึงตั้งแต่พระพุทธเจ้าประสูติเมื่อวันขึ้น 15 ค่ำเดือน 6 ณ สวนลุมพินีวันใต้ต้นสาละ มีพระนามเดิมว่า สิทธัตถะ เป็นพระโอรสของพระเจ้าสุทโธทนะกับพระนางสิริมหามายา เมื่อพระองค์ประสูติพระองค์ทรงเจ้าชายสิทธัตถะทรงดำเนินด้วยพระบาท 7 ก้าว และมีดอกบัวผุดขึ้นมารองรับพระบาท พร้อมเปล่งพระวาจาว่า "เราเป็นเลิศที่สุดในโลก ประเสริฐที่สุดในโลก การเกิดครั้งนี้เป็นครั้งสุดท้ายของเรา" แต่หลังจากเจ้าชายสิทธัตถะประสูติกาลได้แล้ว 7 วัน พระนางสิริมหามายาก็สิ้นพระชนย์ เมื่อพระองค์มีอายุได้ 8 พรรษา พระองค์ได้เรียนจบทุกหลักสูตรในสำนักครูวิศวามิตร แล้วก็ทรงอยู่ในปราสาท 3ฤดูที่พระบิดาทรงสร้างไว้ให้ เมื่อพระองค์อายุได้ 16 พรรษาพระองค์ได้อภิเษกสมรสกับพระนางพิมพาจนเมื่อมีพระชนมายุ 29 พรรษา พระนางพิมพาได้ให้ประสูติพระราชโอรส มีพระนามว่า "ราหุล" ซึ่งหมายถึง "บ่วง" พระองค์ทรงเบื่อในปราสาทสามฤดูจึงชวนสารถีพาออกไปเที่ยวที่อุทธยานและพระองค์ทรงได้พบกับเทวฑูตทั้ง 4 คือเห็นคนแก่ คนเจ็บ คนตาย และนักบวช พระองค์จึงคิดว่านี้แหละคือธรรมชาติของโลก พระองค์จึงออกผนวชเพื่อหาทางพ้นทุกข์ พระองค์เริ่มการพ้นทุกข์จากการอดอาหาร กลั้นหายใน กัดลิ้น แต่พระองค์ก็พบว่าไม่ใช่ทางดับทุกข์พระองค์จึงเลิกทำแล้วบำเพ็ญเพียรจนเห็นธรรม 4 หมวดหรืออริยสัจ4แล้วพระองค์จึงตรัสรู้แล้สแสดงธรรมเทศนากัณฑ์แรกคือ "ธัมมจักกัปปวัตตนสูตร"ตลอดระยะเวลา 45 พรรษา ที่พระองค์ก็ได้แสดงธรรมให้กับสาวกของพระองค์และทรงปรินิพพานเมื่อวันขึ้น15ค่ำเดือน6รวมพระชนม์ 80 พรรษา และวันนี้ถือเป็นการเริ่มต้นของพุทธศักราช

การปกแต่งอาณาบริเวณ การจัดสวนเป็นศาสตร์และศิลป์ในการสร้างสรรค์เพื่อประโยชน์สุขแก่ผู้พบเห็น คติสัญลักษณ์เกี่ยวกับบัว บัวสัญลักษณ์ของพุทธศาสนา บัว ได้ถูกยกย่องให้เป็นราชินีแห่งดอกไม้น้ำ ด้วยความสวยงามที่ปรากฏประจักษ์แก่สายตาผู้พบเห็น เนื่องจากดอกที่ใหญ่ สีสันสะดุดตาที่ชูอยู่พ้นน้ำ ใบมีขนาดใหญ่ พระพุทธองค์ได้ทรงตรึกตรอง ทรงคำนึงว่าธรรมที่พระองค์ตรัสรู้นี้ ลึกซึ้งมาก ยากที่สัตว์อื่นจะรู้ตาม จึงยังทรงมิได้รับคำทูลอารธนาทีเดียว แต่ได้ทรงพิจารณาโดยพระญาณก่อนว่า เวไนยสัตว์ นั้นจำแนกเหล่าที่จะรองรับพระสัทธรรมได้เพียงใดจำนวนเท่าใด ทรงจำแนกด้วยพระญาณว่าเหล่าเวไนยสัตว์บุคคลที่จะรับพระสัทธรรมได้และไม่ได้มีอยู่ 4 จำพวก เปรียบได้ดังดอกบัวสี่เหล่า อันหมายถึง ปัญญา วาสนา บารมี และอุปนิสัย ที่สร้างสมมาแต่อดีตของบุคคล ซึ่งบัว 4 เหล่าอันดอกปทุมานั้นมีหลายหลากต่างชนิดกันไป เหมือนดังเหล่าเวไนยสัตว์ที่จะได้รู้ธรรมนั้นเช่นกัน ทั้งผู้มีกิเลสมาก ผู้มีกิเลสปานกลาง ผู้มีกิเลสน้อยเบาบาง ผู้มีอินทรีย์แก่กล้า บุคคลที่เปรียบได้กับดอกบัวดอกที่ 1, 2, 3 นั้นสามารถให้อนุศาสโนวาทแล้วสามารถบรรลุมรรค ผล นิพพาน ได้เร็วช้าต่างกันก็ด้วยปัญญา วาสนา บารมี และอุปนิสัย ที่ต่างกัน ซึ่งจำแนกเป็น พุทธเวไนย์ สาวกเวไนย์ ธาตุเวไนย์ ตามลำดับ ส่วนบุคคลซึ่งเปรียบเป็นบัวประเภทที่ 4 ไม่สามารถบรรลุอะไรได้ในชาตินี้ ด้วยขาดซึ่งปัญญา แต่จะเป็นอุปนิสัย วาสนา บารมีต่อไปในภายภาคหน้า เมื่อทราบด้วยพระญาณดังนั้นแล้ว ด้วยพระกรุณาคุณ ทรงเล็งเห็นว่าโลกนี้ผู้ที่พอจะรู้ตาม

ได้ก็คงมีอยู่บ้าง เมื่อเล็งเห็นเหตุนี้ จึงตกลงพระทัยจะสอนธรรมให้แก่สัตว์ทั้งปวง จึงรับอารธนาของท้าวสหัมบดีพรหม

ตอนที่ 3 แนวทางส่งเสริมการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของวัดป่าศรีคุณาราม ตำบลบ้านจีต อำเภอกู่แก้ว จังหวัดอุดรธานีด้านการท่องเที่ยวทั้ง 4 ด้านคือ ด้านศิลปกรรม กิจกรรม สิ่งแวดล้อม และวิปัสสนา สามารถพัฒนาได้ตามปัจจัยทั้ง 4 ด้าน ดังนี้

1. ด้านปัจจัยจูงใจ วัดจะต้องพิจารณาความสำคัญในสิ่งต่อไปนี้ คือ สถานที่ตั้งและความสำคัญของวัดและแหล่งท่องเที่ยว งานศิลปวัฒนธรรม การจัดให้วัดเป็นสถานที่จัดกิจกรรมชุมชน เป็นที่พักผ่อนกายและเป็นที่พึ่งทางใจของชาวบ้าน ภายใต้ความเป็นวิถีชีวิตของของชุมชน ให้ประชาชนได้เข้าร่วมกิจกรรมและร่วมเป็นเจ้าของแหล่งท่องเที่ยว ให้มีความสนุกสนานตื่นเต้นในการเข้ามาสู่แหล่งท่องเที่ยว

2. ด้านปัจจัยประกอบ แหล่งท่องเที่ยวทั่ง 4 ด้านจะต้องมีความดึงดูดใจอย่างน้อย 1 ด้าน ความดึงดูดใจในสิ่งแวดล้อมและสิ่งกอสร้างที่เหมาะสม ภูมิทัศน์ลักษณะ สิ่งแวดล้อมโดยรอบตลอดจนสภาพเศรษฐกิจและสังคมในชุมชน นอกจากนั้นยังต้องมีปัจจัยกอบด้านความปลอดภัยในแหล่งท่องเที่ยวและคำนึงถึงภัยธรรม การอำนวยความสะดวกของส่วนภาครัฐและหน่วยงานราชการ

3. ด้านปัจจัยสนับสนุน สิ่งสนับสนุนแหล่งท่องเที่ยวทั้ง 4 ด้าน ที่ควรคำนึงถึงได้แก่การดูแลนักท่องเที่ยวคอยให้การต้อนรับและแนะนำสถานที่ ควรมีที่พักและอาหารตามสมควรแก่ฐานะของวัด จัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกเบื้องต้นห้องน้ำ เสื่อ หมอน เป็นต้น ควรมีการสื่อสารที่เข้าใจ ใช้ภาษาไทย มีสินค้าของที่ระลึกหรือสิ่งที่ทำให้นักท่องเที่ยวติดใจอยากมาอีก และที่สำคัญต้องมีการให้ข่าวสารและประชาสัมพันธ์ให้กับวัดด้วย

4. ด้านปัจจัยโครงสร้าง ในการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม คือมีการคมนาคมที่สะดวกปลอดภัย มีไฟฟ้าแสงสว่างที่พอเพียง มีบริการสาธารณะเช่น ตู้เอทีเอม โทรศัพท์ ตลอดจนที่พักและที่สำคัญคือมีการกำจัดขยะมูลฝอย การจัดระเบียบผู้พักอาศัยในวัด การจัดสถานที่ และการดูแลความเรียบร้อยภายในวัด

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

ข้อค้นพบจากการศึกษาวิจัยเรื่อง คติสัญลักษณ์ในการตกแต่งพุทธสถานเพื่อส่งเสริคุณค่าภูมิวัฒนธรรม: กรณีศึกษาวัดป่าศรีคุณาราม ตำบลบ้านจีต อำเภอกู่แก้ว จังหวัดอุดรธานี สามารถนำมาอภิปรายได้ดังนี้

1. ประวัติพัฒนาการการพุทธสถานท้องถิ่นวัดป่าศรีคุณาราม วัดป่าหรือวัดธรรมยุตมีบทบาทด้านการถือปฏิบัติด้านสมถะและวิปัสสนาสมัยแรกเริ่มไม่นิยมสร้างถาวรวัตถุสร้างเท่าที่จำเป็นแต่ก็ไม่ได้หมายว่าทุกแห่ง วัดในตัวเมืองเช่นวัดสุปัฏนารามวรวิหารจังหวัดอุบลราชธานี เป็นสถานที่เก่าแก่มีการสร้างอุโบสถขนาดใหญ่และสิ่งก่อสร้างอย่างอื่นจำนวนมากนอกจากนี้ยังสร้างสำนักเรียนแผนกบาลีและสงฆ์เปิดทำการสอนแก่พระภิกษุสามเณรส่วนวัดโพธิสมภร จังหวัด

อุดรธานี มีลักษณะคล้ายกันและทั้งสองแห่งเป็นพระอารามหลวงเป็นศูนย์เผยแผ่พระพุทธศาสนาไปพร้อมกันวัดป่าหลวงปู่มั่น ภูริทัตโต สมัยที่ท่านยังมีชีวิตแนะนำให้พระผู้เป็นศิษย์ให้ธุดงค์เข้าวัดเป็นหลักจัดท่องเที่ยวไปตามป่าเขาไม่มีหลักแหล่งที่แน่นอนพิจารณาที่ใดสงบก็มักจะประจำหรือแนะนำให้พระพักปฏิบัติต่อเนื่องหากชาวบ้านเกิดศรัทธานิมนต์ให้อยู่ประจำจึงสร้างวัดที่ถาวรเมื่อใดถือข้อปฏิบัติอย่างเคร่งครัดก็จะไม่สร้างถาวรวัตถุมีเพียงเท่าที่จำเป็น กุฏิ หอฉัน แหล่งน้ำภายหลังจากหลวงปู่มั่นมรณภาพลงแล้วศิษยานุศิษย์ร่วมทั้งเชื่อพระวงศ์ผู้ศรัทธาในปฏิปทาของจึงได้สร้างอาคารพิพิธภัณฑ์นำเสนอประวัติ อัฐิธาตุ อัฐบริขารเครื่องใช้ตามจัดแสดงให้ผู้สนใจได้เรียนรู้ นับจากนั้นมาเมื่อพระเถระอาจารย์ฝ่ายวิปัสสนาพระธาตุเจดีย์ส่วนให้ออกแบบมาจากพระธาตุหลายสมัยต่อเนื่องมา สอดคล้องกับ สิทธิศักดิ์ จำปาแดง และคณะ. (2564) ผลการวิจัยพบว่า พระธาตุล้านช้างมีต้นแบบและคติความเชื่อมาจากพระธาตุพนมและอิทธิพลศิลปะใกล้เคียง องค์พระธาตุพนมมีพื้นฐานมาจากศิลปะและสถาปัตยกรรมของศาสนสถานในคติฮินดูต่อเนื่องมาจนถึงพุทธศาสนานิกายมหายานหรือยุคทวารวดี และในราวพุทธศตวรรษที่ 22 อาณาจักรล้านช้างได้เจริญรุ่งเรืองขึ้นโดยเฉพาะในทางพุทธศาสนา มีการปลูกสร้างทางสถาปัตยกรรมจำนวนมากโดยพระธาตุหลายแห่งซึ่งมีพระธาตุพนมเป็นต้นแบบต่อมามีการสร้างสรรค์ทางศิลปะที่หลากหลาย

2. คติสัญลักษณ์และองค์ประกอบในการประดับตกแต่งพุทธสถาน ที่พบทั้งหมดสัญลักษณ์เกิดจากวรรณกรรม ทางวรรณกรรมในพระพุทธศาสนา ศาสนาพราหมณ์ฮินดู ธรรมเนียมประเพณีท้อง โดยหลักคือเรื่องชาดกพุทธประวัติ สะท้อนพฤติกรรมของบุคคลกับความดีงามที่ควรประพฤติเพื่อจุดมุ่งหมายพระเจ้าสิบชาติ เป็นชาดกหรือเรื่องเล่าการนำเรื่องบารมีทั้ง 10 สื่อให้เห็นวิระอุตสาหะที่นำไปสู่ผู้ที่เกิดความเบื่อหน่ายในสังสารวัฏ ปรารถนา นิพพาน เน้นสอนศาสนิกชนคติสัญลักษณ์ที่มาตั้งแต่สมัยโบราณปรับปรุงเปลี่ยนแปลงมาตลอด สอดคล้องกับ พระครูศรีปัญญาวิกรม (2563) รูปแบบสัญลักษณ์พิธีกรรมทางพระพุทธศาสนาได้รับการพัฒนามาโดยลำดับผ่านการเวลา และกรอบความเชื่อของยุคสมัย รูปแบบจึงถูกปรับเปลี่ยนไปตามยุคสมัยกระทั่งกลายเป็นสัญลักษณ์เฉพาะของยุคสมัย เพื่อสนองความต้องการของคนในสังคมในมิติต่าง ๆ ทั้งในแง่ของความเคารพศรัทธา ความศักดิ์สิทธิ์ การปกป้อง คุ้มครอง ประทานโชคลาภ คุณค่าที่เกิดขึ้นจากสัญลักษณ์เหล่านี้ จึงมีหลากหลายมิติตามไปด้วย ด้วย ทำให้เห็นข้อเท็จจริงประการหนึ่งว่า พระพุทธศาสนาเมื่อเข้ามาสู่วิถีชีวิตของคนในแต่ละท้องถิ่นย่อมถูกปรับเปลี่ยนเพื่อสนองความต้องการของคนในท้องถิ่นนั้น ๆ

พระพุทธศาสนาทำให้สังคมไทยเป็นปึกแผ่นเป็นส่วนหนึ่งของสร้างชาติไทยในระยะต่อมา พระพุทธศาสนาทำให้เกิดมรดกทางวัฒนธรรมในด้าน วรรณกรรม จิตรกรรม ประติมากรรม สถาปัตยกรรม วัฒนธรรม ประเพณี และพิธีกรรม เกิดความเป็นแบบแผนในการดำเนินชีวิตเพราะหลักการในการพัฒนาตนตามแนวทางของคนดีวิถีพุทธเกี่ยวข้องกับสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์สอดคล้องกับ พระครูศรีปัญญาวิกรม. (2558) การศึกษาสัญลักษณ์ทางพระพุทธศาสนาในสังคมไทยพบว่า มีการนำสัญลักษณ์ทางพระพุทธศาสนาไปใช้ในสังคมอย่างกว้างขวาง ครอบคลุมสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์รวมไปถึงงานจิตรกรรม ประติมากรรม

สถาปัตยกรรม วัฒนธรรม ประเพณี และพิธีกรรมในแง่ของอิทธิพลพบว่า สัญลักษณ์ในคัมภีร์พระพุทธศาสนา มีอิทธิพลต่อการสัญลักษณ์ในสังคมไทยไม่มากนัก แต่กลับพบว่า พระพุทธศาสนามีบทบาทสำคัญในการสร้าง หรือการกำหนดสัญลักษณ์ใช้ในสังคมไทย และสัญลักษณ์เหล่านั้นก็มีอิทธิพลต่อสังคมไทยอย่างกว้างขวาง ทำนองกลับกัน คติ ความเชื่อของสังคมไทย ก็มีอิทธิพลสำคัญต่อการกำหนดสัญลักษณ์ทางพระพุทธศาสนาเพื่อรับใช้สังคม

การสอนธรรมะด้วยคติสัญลักษณ์ภาพถ่อเป็นกลวิธีอีกอย่างหนึ่งที่สามารถทำให้เข้าถึงธรรมะได้ง่าย เพราะทำให้เกิดการรับรู้ทางการมองเห็นสามารถจดจำไปประกอบความรู้ที่มีอยู่ โดยเฉพาะในยุคที่คนอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ ความเป็นปริศนาธรรมยังมีประโยชน์ในแง่ของงานศิลปะที่ถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกนึกคิดจากรูปแบบนามธรรมแสดงออกมาให้กับผู้ดูสามารถใช้ทัศนคติและจิตวิญญาณได้อย่างอิสระณัฐคติสัญลักษณ์ในทางพระพุทธศาสนามักนำมาประกอบงานสถาปัตยกรรม พงษ์ ประดิษฐ์ธรรม (2560) กล่าวว่ารูปธรรมนามธรรม คือกระบวนการคิดที่ไม่ได้ก่อเกิดจากตัวตนเกิดมาจากความคิด และอารมณ์เข้าสัมผัส ปรุงแต่งด้วยจิตก่อเกิดความรู้สึกที่เกิดขึ้นในงานสถาปัตยกรรมในอดีต และยังคงมีปรากฏเรื่อยมา จนถึงปัจจุบัน ไม่ว่าจะเป็นงานสถาปัตยกรรมไทยแบบประเพณี หรือ แบบร่วมสมัย ก็ยังคงปรากฏในรูปแบบของ คติความเชื่อ เชิงสัญลักษณ์ประเพณีและหลักศาสนา

คติสัญลักษณ์วัดศรีคุณารามเกี่ยวข้องกับสัญวิทยาที่นำมาอธิบายการสื่อสารของมนุษย์กำเนิดของความหมาย ซึ่งการศึกษาแนวนี้จะไม่สนใจความล้มเหลวของการสื่อสาร และไม่เกี่ยวข้องกับประสิทธิผลและความถูกต้องแต่เป็นแนวทางการศึกษาเชิงสังคมหรือความแตกต่างของวัฒนธรรมระหว่างผู้ให้และผู้รับสาร ตลอดจนความหลากหลายของความหมายภายในระบบภาษาวัฒนธรรม และความความเป็นจริง สัญวิทยา (Semiology) จึงเป็นเข้าในรับรู้สื่อ เช่น รูปปั้น ภาพวาด ภาพถ่าย ตัวอักษร วรรณกรรม สัญลักษณ์ต่างๆ สอดคล้องกับ สัญญะแนวคิดของเพียร์ซ (C. Peirce) อ้างใน กาญจนา แก้วเทพ (2552 : 46) กล่าวว่าไอคอน (Icon) เป็นสัญญะที่มีรูปร่างหน้าตาคล้ายกับ วัตถุมากที่สุด เช่น ภาพถ่าย รูปปั้น รูปวาด โดยการถอดรหัสของ Icon เพียงแค่เห็นก็สามารถถอดความหมายถึงตัววัตถุได้ง่าย ส่วนซิมโบว์ (Symbol) เป็นสัญญะที่ไม่มีความเกี่ยวพัน เชื่อโยงอันใดเลยระหว่างตัวสัญญะกับวัตถุจริง หากแต่ความหมายเกิดจากการตกลงร่วมกันในหมู่ผู้ใช้สัญญะเช่น ตัวอักษร หรือโลโก้ต่างๆที่สร้างขึ้น การถอดรหัสจึงจำเป็นต้องอาศัยการเรียนรู้ร่วมกันของผู้ใช้สัญญะ

ประติมากรรม เป็นทัศนศิลป์แขนงหนึ่งที่ถูกนำมาใช้ประดับตกสถาปัตยกรรมในวัดป่าศรีคุณาราม ตั้งแต่พระพุทธรูป สัตว์ในเทพนิยาย รวมทั้งสัญลักษณ์ที่ปรากฏในตำนานพุทะศาสนาที่สร้างสรรค์รูปทรงที่มองเห็น มีลักษณะเป็นสามมิติมีความกว้าง ความยาว และความหนา หรือความสูงประติมากรรม คือ การปั้นซึ่งเป็นกรรมวิธีก่อขึ้น เพิ่มขึ้นและการแก้สลักอันเป็นกรรมวิธีของการลด สกัด ตัด ประติมากรรม เป็นทัศนศิลป์แขนงหนึ่ง เพื่อผลงานทางศิลปะ ความงาม และความนึกคิดต่างๆ การสร้างประติมากรรมได้ใช้เทคนิค การปั้น การแกะสลัก การหล่อ และการประกอบขึ้นรูป สอดคล้องกับ วันชัย พลเมืองดี (2549 : 68) การสร้างประติมากรรมได้ใช้เทคนิค 1) งาน

ประติมากรรมการปั้น (Casting) 2) งานประติมากรรมการแกะสลัก (Caving) 3) งานประติมากรรมการหล่อ (Molding) 4) งานประติมากรรมการประกอบขึ้นรูป (Construction)

คติสัญลักษณ์ที่ประดับตกพุทธสถานเกี่ยวข้องกับการรับรู้คุณค่าความงาม ความประณีต และเรื่องราวทางศาสนา ความเชื่อประเพณีท้องถิ่นตลอดจนการประดับตกอาณาบริเวณด้วยไม่ดอกไม้ประดับ ผู้ชมรับรู้จากการมองเห็นโดยตรง คุณค่าที่รับรู้ คือ รูปทรง และเรื่องราวที่เกิดจากทัศนธาตุ ได้แก่ เส้น สีแสงเงา พื้นผิว ความกลมกลืน ซึ่งเป็นส่วนประกอบของความงามทัศนศิลป์นั่นเอง การที่มนุษย์เกิดความรู้สึกซาบซึ้ง หรือรับรู้คุณค่าของสิ่งที่งาม ความประณีต และเรื่องราวต่างๆ ถือว่าได้รับสุนทรียภาพของสิ่งนั้นแล้ว สอดคล้องกับ ทวีเกียรติ ไชยยงยศ. (2528 : 3) สุนทรียภาพ เป็นความรู้สึกจากการรับรู้ที่บริสุทธิ์ในห้วงเวลาหนึ่งได้กลายเป็น ขออ้างนักปรัชญาชื่อ เอมมานูเอล คานท์ (Immanuel Kant) ชาวเยอรมันที่กล่าวว่า "บางครั้งเราก็มีความรู้สึกมีความสุขเพื่อความสุขเท่านั้น" แปลความหมายได้ว่าเป็นความรู้สึกพอใจในอารมณ์ โดยไม่หวังผลตอบแทนใด ๆ ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ จอห์น ฮอสเปอร์ (John Hospers) ที่ว่า สุนทรียภาพ "เป็นลักษณะของประสบการณ์ที่ไม่มีผลในทางปฏิบัติ" นั่นก็หมายความว่า เมื่อเรามีสุนทรียภาพกับดอกกุหลาบ เพราะเราเห็นความงามของมัน ดอกกุหลาบที่เบ่งบานอยู่กับต้นทำให้เราพอใจ เพลิดเพลิน ปิติปราโมทย์ มีความสุข

3. วัดในปัจจุบันหลายแห่งส่วนหนึ่ง ถูกกระตุ้นให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวพักผ่อนหย่อนใจ โดยเฉพาะมีนโยบายทางการท่องเที่ยวเกิดขึ้นกับการผสานระหว่างหน่วยรัฐและท้องถิ่นรวมทั้งสำนักงานพระพุทธศาสนาส่วนกลางและระดับจังหวัด นอกจากนี้ยังเกี่ยวข้องกับเครือข่ายระดับชุมชนผู้ที่มีจิตศรัทธาเจ้าเอาวาสเมื่อถูกกระตุ้นจากประเด็นดังกล่าวแล้ว วัดตามมติหลายแห่งจึงทำบริเวณวัดคล้ายกันแต่สิ่งที่พบใหม่วัดป่าสายธรรมยุตจะแบ่งเขตเป็นสัดส่วนคือ เขตสังฆาวาสบริเวณกุฎิปฏิบัติของพระสงฆ์ เขตพุทธาวาสบริเวณที่มีสิ่งก่อที่เป็นวิหาร อุโบสถ พระธาตุ รูปเคารพ เขตฆราวาสบริเวณที่ประชาชนได้รับประโยชน์ ห้องน้ำ ลานจอดรถ สถานที่พักผ่อน สวนไม้ประดับ สำหรับวัดศรีคุณารามเป็นการจัดสวนรอบองค์พระธาตุส่วนอื่นๆ สิ่งเหล่านี้แสดงให้เห็นว่าวัดมีบทบาททั้งการศึกษาธรรมะแหล่งพักผ่อนหย่อนใจสิ่งส่งเสริมให้วัดได้รับประโยชน์ทั้งเครือข่ายเป็นการส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชนและการมีส่วนร่วมของสังคม สอดคล้องกับ รัฐทิตยา หิรัณยหาด (2544 : 15) กล่าวว่า การเดินทางท่องเที่ยวไปยังแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นโบราณสถาน ศาสนสถาน รวมทั้งการเดินทางเพื่อชมวิถีชีวิต เทศกาลงานประเพณีและศิลปวัฒนธรรมของชุมชนในท้องถิ่นต่าง ๆ สมควรที่จะรักษาวัฒนธรรมพื้นบ้านดั้งเดิมไว้ไม่ใช้เกิดการเปลี่ยนแปลงหรือดัดแปลงศิลปะวัฒนธรรมเพื่อตอบสนองนักท่องเที่ยว และความสอดคล้องกับ กรณีย์ ถนอมกุล (2548 : 9) ผลการวิจัยพบว่า การท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับสถานที่ทางพุทธศาสนา และรวมถึงการมาท่องเที่ยวในงานประเพณีหรือกิจกรรมทางพุทธศาสนาเป็นงานอดิเรกนักท่องเที่ยว โดยกิจกรรมทำบุญตามวัด ใช้บ้านเป็นสถานที่พักผ่อน ศึกษาธรรมะด้วยการอ่านหนังสือธรรมะ ความคิดว่าตนเองเป็นคนรักสงบ เข้าร่วมพิธีกรรมทางศาสนาเพื่อให้จิตใจสงบความคิดเห็นเกี่ยวกับการทำบุญบริจาคทานเพื่อช่วยเหลือสังคม

เอกสารอ้างอิง (Reference)

ทินพันธ์ นาคะตะ. (2529*). พระพุทธศาสนากับสังคมไทย.* กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์.

วิชัย แข่งขัน. (2539). *หลักการบริหารและการจัดการวัดในยุคโลกาภิวัตน์.* กรุงเทพฯ: เอ. พี. กราฟิคดีไซน์การพิมพ์.

พระมหาชัยนาท อรรคบุตร. (2542). *แรงจูงใจในการเข้าวัดของคนไทยที่นับถือศาสนาพุทธ : กรณีศึกษาวัดกัลยาณมิตรวรมหาวิหาร.* กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกริก.

รสิกา อังกูร และคณะ. (2544). *การศึกษาความพร้อมของวัดในเขตกรุงเทพมหานครเกี่ยวกับการเผยแพร่พระพุทธศาสนา.* นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต). *ธรรมนูญชีวิต.* กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา, 2541.

ไพบูลย์ เสียงก้อง. (2544).*“อุทยานการศึกษาในวัด,” ใน คน ต้นไม้ และสายน้ำ.* กรุงเทพฯ: สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.

ศรีศักร วัลลิโภดม. (2546). *แอ่งอารยธรรมอีสาน: แฉหลักฐานโบราณคดีพลิกโฉมหน้าประวัติศาสตร์ไทย.* พิมพ์ครั้งที่ 4 .กรุงเทพฯ: มติชน.

พงษ์ ประดิษฐ์ธรรม. (2560). *การศึกษาความหมายเชิงนามธรรมในงานสถาปัตยกรรม.* กรุงเทพฯ: ปริญญาสาขาสถาปัตยกรรมศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร.

กาญจนา แก้วเทพ. (2552). *การวิเคราะห์สื่อ: แนวคิดและเทคนิค.* คณะนิเทศศาสตร์. กรุงเทพฯ: ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์.

วันชัย พลเมืองดี. (2549). *พุทธศิลป์.* มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตพะเยา.

ทวีเกียรติ ไชยยงยศ.(2538). *สุนทรียะทางทัศนศิลป์.* พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: โครงการตำราคณะศิลปกรรมศาสตร์ สถาบันราชภัฏสวนดุสิต.

รัฐทิตยา หิรัณยหาด.(2544). *แนวทางการพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพหมู่บ้านวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยว: กรณีศึกษาบ้านหนองขาว อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี.* เชียงใหม่: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

กรณีย์ ถนอมกุล. (2547*). พฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงพุทธของนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวในจังหวัดสกลนคร.* วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

คุณภาพบริการอิเล็กทรอนิกส์ ความไว้วางใจต่อตราสินค้าที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อตราสินค้าของผู้ใช้บริการแอปพลิเคชั่น Food Delivery ในเขตภาคเหนือ
E-Service Quality Brand Trust Affecting Customer Brand Engagement Food Delivery Application in the Northern Region

ศุภพรพรรณ สังข์ทอง[1] ลัสดา ยาวิละ[2] รัตนา สิทธิอ่วม[3]
Supaponpan Sungthong, Lassada Yawila, Rattana Sittioum

บทคัดย่อ (Abstract)

งานวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาคุณภาพบริการอิเล็กทรอนิกส์ที่ส่งผลต่อความไว้วางใจต่อตราสินค้าของผู้ใช้บริการแอปพลิเคชั่น Food delivery 2) เพื่อศึกษาความไว้วางใจต่อตราสินค้าที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อตราสินค้าของผู้ใช้บริการ แอปพลิเคชั่น Food delivery จำนวน 385 คน ในเขตภาคเหนือ ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม และวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีการทางสถิติคือการหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ และการวิเคราะห์ถดถอยเชิงเส้นอย่างง่าย ผลการวิจัย พบว่า ตัวแปรที่ส่งผลต่อความไว้วางใจต่อตราสินค้าของผู้ใช้บริการแอปพลิเคชั่น Food Delivery ได้แก่ ด้านประสิทธิภาพ ด้านการบรรลุเป้าหมาย ด้านความเป็นส่วนตัว และด้านการตอบสนอง ส่งผลต่อความไว้วางใจต่อตราสินค้า อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 และตัวแปรความไว้วางใจต่อตราสินค้าที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อตราสินค้าของผู้ใช้บริการแอปพลิเคชั่น Food Delivery พบว่า ความไว้วางใจต่อตราสินค้าส่งผลต่อความผูกพันต่อตราสินค้าของผู้ใช้บริการ แอปพลิเคชั่น Food Delivery อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

คำสำคัญ (Keywords): คุณภาพบริการอิเล็กทรอนิกส์; ความไว้วางใจต่อตราสินค้า; ความผูกพันต่อตราสินค้า

Received: 2022-06-09 **Revised**: 2022-07-20 **Accepted**: 2022-08-01

[1] คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม Faculty of Management Sciences University Pibulsongkram Rajabhat University. Corresponding Author e-mail: supapornpan.s@psru.ac.th

[2] คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม Faculty of Management Sciences University Pibulsongkram Rajabhat University

[3] คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม Faculty of Management Sciences University Pibulsongkram Rajabhat University

Abstract

This research is a purposes 1) to study the E-service Quality that affects the Brand Trust of users food delivery service users 2) to study the Brand Trust that affects Brand Engagement of users Food Delivery application. The samples were 385 members in the northern. Data were collected by using questionnaires, and analysis by using frequency, percentage, mean, standarddeviation, multiple regression analysis and simple linear regression. The results of The research found that the variables that affect the brand trust of users in the Food Delivery application are efficiency fulfillment privacy and responsiveness Affects trust in the brand at the statistical significance of 0.05 and brand trust that Affects Brand Engagement of Users Food Delivery Applicationfound Brand trust affects brand engagement of users. Food Delivery application. at the statistical significance of 0.05.

Keywords: E-service Quality Brand; Trust Brand Engagement; Food Delivery Application

บทนำ (Introduction)

สภาพแวดล้อม เศรษฐกิจ และเทคโนโลยีที่เข้ามามีบทบาทสำคัญต่อการดำเนินชีวิตของคนในปัจจุบัน ความก้าวหน้าของอุปกรณ์เคลื่อนที่ ที่มาพร้อมกับแอปพลิเคชัน ใช้งานได้หลากหลาย รองรับหลายฟังก์ชัน สามารถตอบสนองการใช้งานของผู้ใช้งานได้เป็นอย่างดี สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (2563) ได้ทำการสำรวจพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตในไทยปี 2563 พบว่า คนไทยใช้อินเทอร์เน็ตเฉลี่ยวันละ 11 ชั่วโมง 25 นาที Gen Y คือผู้ที่ใช้อินเทอร์เน็ตมากที่สุด กิจกรรมที่เล่นมากที่สุด 3 อันดับได้แก่ 1. โซเชียลมีเดีย (Social Media) 2. ดูหนังฟังเพลงออนไลน์ 3. ค้นหาข้อมูลออนไลน์ และ Marketeer (2564) กล่าวว่า ในปี 2564 ประเทศไทยมีจำนวนผู้ใช้งานอินเทอร์เน็ต (Internet User) ร้อยละ 69.5 เมื่อเทียบกับประชากรทั้งประเทศ

สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) ปี 2564 รัฐบาลไทยออกมาตรการควบคุมการแพร่ระบาด ส่งผลต่อพฤติกรรมการเข้าใช้บริการร้านอาหาร ธุรกิจจัดส่งอาหาร Food Delivery จึงเป็นช่องทางสำคัญของผู้บริโภคและผู้ประกอบการร้านอาหาร สะท้อนให้เห็นจากผลสำรวจโดย สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (2563) ได้ทำการสำรวจการใช้บริการ Online Food Delivery ของคนไทย พบว่า ความกังวลต่อสถาณการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจเลือกใช้บริการสั่งอาหารออนไลน์ของคนไทย กลุ่มที่ใช้บริการสั่งอาหารออนไลน์มากที่สุดคือ Gen Y จำนวนร้อยละ 42.2 และผู้ใช้บริการได้เลือกแพลตฟอร์มหรือแอปพลิเคชั่น เป็นตัวกลางในการช่วยสั่งอาหารมากสุดร้อยละ 88.47 โดยเลือกใช้แอปพลิเคชั่น Grab Food , Foodpanda และLine Man อาหารที่สั่งมากที่สุดคือ อาหาร

ฟาสต์ฟู้ด (Fast Food) ร้อยละ 42.06 โดยศูนย์วิจัยกสิกรไทย (2564) ได้คาดการณ์การ การขยายตัวของธุรกิจ Food Delivery ในปี 2564 จะขยายตัวร้อยละ 18.4 - 24.4 ซึ่งแอปพลิเคชั่น Food Delivery เป็นตัวกลางที่จะทำการจัดส่งอาหารจากร้านอาหารไปถึงมือผู้บริโภค แอปพลิเคชั่น Food Delivery เป็นการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีหรือ Digital Disruption ที่เข้ามามีผลต่อธุรกิจร้านอาหาร โดยการเข้ามาของเทคโนโลยี ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงภายในห่วงโซ่ธุรกิจร้านอาหาร รวมไปถึงพฤติกรรมผู้บริโภค บริษัท มาร์เก็ตเธียร์ จำกัด Marketeer (2564) กล่าวว่า จำนวนการใช้บริการแอปพลิเคชั่น Food Delivery มีจำนวนร้อยละ 61.0 แอปพลิเคชั่นสั่งอาหาร (Food Delivery Application) ปัจจุบันมีจำนวนผู้ประกอบการหลายรายเข้ามาแข่งขันในตลาดมากขึ้น เพื่อเข้ามาอยู่ในส่วนแบ่งตลาดในธุรกิจร้านอาหารในประเทศไทย ซึ่งผู้ประกอบการส่วนใหญ่ต้องการสร้างสเกลของแต่ละแพลตฟอร์มเป็นหลัก โดยพยายามสร้างเครื่องมือเพื่อสร้างคุณภาพการบริการอิเล็กทรอนิกส์ ให้เกิดขึ้นกับแพลตฟอร์มของตัวเอง โดยเฉพาะการเป็นแบรนด์ในใจของผู้บริโภค ซึ่งคุณภาพบริการอิเล็กทรอนิกส์ (E-Service Quality) หมายถึง การรับรู้ของผู้ใช้บริการทางด้านคุณภาพที่ส่งผลให้การพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ประสบความสำเร็จและมีผลกับการเพิ่มขึ้นและลดลงของผู้ใช้บริการ Martin (1995) ได้ให้ความสำคัญคุณภาพการบริการอิเล็กทรอนิกส์ว่า การเจริญเติบโตของธุรกิจต้องให้ความสำคัญในเรื่องของบริการ การแข่งขันที่สูงขึ้น การบริการจึงเป็นกลยุทธ์ที่ถูกนำมาใช้ในการแข่งขันกับคู่แข่ง หากธุรกิจมีคุณภาพบริการที่เหนือกว่าคู่แข่ง จะมีความได้เปรียบ ผู้ใช้บริการต้องการได้รับการบริการที่ดีมีคุณภาพ สิ่งเหล่านี้ผู้ใช้บริการจะเกิดความพอใจ ไว้วางใจต่อการบริการ จนนำมาสู่การซื้อหรือใช้บริการซ้ำ ซึ่งสอดคล้องกับ ปูริดา อิ้วสวัสดิ์ (2562) ที่กล่าวว่า ปัจจัยด้านคุณภาพ เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจ และการกลับมาใช้ซ้ำของผู้ใช้บริการแอปพลิเคชั่น Food Delivery และนอกจากนี้เรื่องความไว้วางใจต่อตราสินค้าก็ถือเป็นส่วนสำคัญ Thom, Hall and Pawlson (2004) ได้ให้ความสำคัญคุณภาพการบริการอิเล็กทรอนิกส์ว่า ความไว้วางใจทำให้ลูกค้าหรือผู้ใช้บริการพร้อมที่จะเปิดเผยข้อมูล ส่งผลให้การดำเนินงานมีความราบรื่นและมีประสิทธิภาพสูงสุด ความไว้วางใจช่วยเพิ่มกำไรต่อธุรกิจ เนื่องจากผู้ใช้บริการที่มีความไว้วางใจ กลับมาใช้บริการซ้ำ และความไว้วางใจช่วยให้เกิดความร่วมมือของผู้ใช้บริการ ซึ่งสอดคล้องกับ นิสิตา ถิ่นท่าเรือ (2563) ที่กล่าวว่า ผู้บริโภคจะพัฒนาระดับความผูกพันซึ่งเริ่มต้นจากความมั่นใจต่อตราสินค้าและความประทับใจที่ผู้บริโภคมีต่อตราสินค้าจนท้ายที่สุดจะนำไปสู่ความผูกพันต่อตราสินค้า ซึ่งสอดคล้องกับ Patterson et al., (2006) ที่กล่าวว่า เมื่อลูกค้าหรือผู้ใช้บริการเกิดความผูกพันต่อตราสินค้าและบริการในระดับสูงจะมีการพัฒนาพฤติกรรมและ เกิดทัศนคติที่ดี ความผูกพันของลูกค้าหรือผู้ใช้บริการจะทำให้เกิดการเพิ่มความจงรักภักดีซึ่งจะส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อซ้ำ และจงรักภักดีในตราสินค้า

ปัจจุบันมีการแข่งขันของผู้ประกอบการในธุรกิจบริการแอปพลิเคชัน Food Delivery หลากหลาย ผู้วิจัยจึงให้ความสนใจที่จะศึกษาปัจจัยด้านคุณภาพการบริการอิเล็กทรอนิกส์ (E-Service Quality) ความไว้วางใจต่อตราสินค้า (Brand Trust) ที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อตราสินค้าของผู้ใช้บริการแอปพลิเคชัน Food Delivery ในเขตภาคเหนือ (Customer Brand Engagement)

เขตภาคเหนือเต็มไปด้วยป่าเขา มีสถานที่ท่องเที่ยวมากมาย โดยผู้วิจัยเลือกทำการศึกษา 3 แบรนด์ชั้นนำของประเทศไทยซึ่งประสบความสำเร็จในประเทศไทยเป็นอย่างมาก ดังนี้ Grab Food , Line man และ Foodpanda bangkokpost (2564) กล่าวว่า Grab Food มีส่วนแบ่งตลาดมากที่สุด โดยครอบครองสัดส่วนมากถึงร้อยละ 50 ในขณะที่แอปพลิเคชัน Food panda และ Line Man มีสัดส่วนรองลงมา ดังนั้นเพื่อให้ผู้ประกอบการสามารถสร้างจุดเด่น จุดแข็งให้กับแพลตฟอร์มของตนเองเพื่อก่อให้เกิดการพัฒนาการบริการให้ครบวงจร และเพื่อเพิ่มขีดความสามารถของแต่ละผู้ประกอบการให้สามารถแข่งขันกันได้ รวมถึงเพื่อให้เกิดเป็นแบรนด์ในใจของผู้บริโภค และเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาแผนการตลาดให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภคมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objectives)

การวิจัยนี้ มีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อศึกษาคุณภาพบริการอิเล็กทรอนิกส์ที่ส่งผลต่อความไว้วางใจต่อตราสินค้าของผู้ใช้บริการแอปพลิเคชั่น Food Delivery
2. เพื่อศึกษาความไว้วางใจต่อตราสินค้าที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อตราสินค้าของผู้ใช้บริการแอปพลิเคชั่น Food Delivery

สมมติฐานการวิจัย (Research Hypothesis)

การวิจัยนี้ มีสมมติฐานดังนี้

1. คุณภาพบริการอิเล็กทรอนิกส์ส่งผลต่อความไว้วางใจต่อตราสินค้าของผู้ใช้บริการแอปพลิเคชั่น Food Delivery
2. ความไว้วางใจต่อตราสินค้าส่งผลต่อความผูกพันต่อตราสินค้าของผู้ใช้บริการแอปพลิเคชั่น Food Delivery

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. รูปแบบการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ซึ่งทำการวิจัยเชิงพรรณนา โดยผู้วิจัยได้สังเคราะห์แนวคิดนักวิชาการเกี่ยวกับคุณภาพบริการอิเล็กทรอนิกส์ ความไว้วางใจต่อตราสินค้าที่ส่งผลต่อความผูกพันธ์ต่อตราสินค้าของผู้ใช้บริการแอปพลิเคชั่น Food Delivery ในเขตภาคเหนือ

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ใช้บริการแอปพลิเคชั่น Food Delivery ในเขตภาคเหนือ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย เนื่องจากผู้วิจัยไม่สามารถทราบจำนวนประชากรที่แน่นอนของผู้ที่ใช้บริการแอปพลิเคชั่น Food Delivery ดังนั้นผู้วิจัยนี้มีการกำหนดกลุ่มตัวอย่างตามกรณีไม่

ทราบจำนวนประชากร ผู้วิจัยได้เลือกใช้สูตรของ Cochran (1953) ในการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ระดับความเชื่อมั่นที่ 95% ความคลาดเคลื่อนที่ยอมให้เกิดขึ้นได้ 5% และสัดส่วนลักษณะที่สนใจในประชากร เท่ากับ 0.5 ดังนั้นจึงคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างได้ 385 ราย ซึ่งใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยเลือกพื้นที่ศูนย์บริการ Food Delivery ที่ตั้งอยู่ในเขตอำเภอเมืองของแต่ละจังหวัดในเขตภาคเหนือ ซึ่งมีทั้งหมด 17 จังหวัด ประกอบด้วย 1. จังหวัดเชียงใหม่ 2. จังหวัดลำพูน 3. จังหวัดลำปาง 4.จังหวัดอุตรดิตถ์ 5. จังหวัดแพร่ 6. จังหวัดน่าน 7. จังหวัดพะเยา 8. จังหวัดเชียงราย 9. จังหวัดแม่ฮ่องสอน 10. จังหวัดนครสวรรค์ 11. จังหวัดอุทัยธานี 12. จังหวัดกำแพงเพชร 13. จังหวัดตาก 14.จังหวัดสุโขทัย 15. จังหวัดพิษณุโลก 16. จังหวัดพิจิตร และ17. จังหวัดเพชรบูรณ์ (จำนวนประชากรจากการทะเบียน สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2563) ซึ่งแบ่งภูมิศาสตร์เขตภาคเหนือตามหน่วยงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ทั้งนี้ เพื่อให้การเก็บข้อมูลตรงกับกลุ่มเป้าหมายมากที่สุด ผู้วิจัยจึงเลือกเฉพาะจังหวัดที่รองรับแอปพลิเคชั่น Food Delivery ครบทั้ง 3 แบรนด์ (Grab Food , Line Man , และ Food panda) และความหนาแน่นของประชากร โดยเลือกทั้งสิ้น 5 จังหวัด ได้แก่ 1. จังหวัดเชียงใหม่ 2. จังหวัดเชียงราย 3. จังหวัดพิษณุโลก 4. จังหวัดลำปาง และ5. จังหวัดน่าน

3. เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลงานวิจัย จะรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งแบบสอบถามจะครอบคลุมถึงวัตถุประสงค์ในการทำวิจัย ผู้ทำการวิจัยได้จัดทำหัวข้อแบบสอบถามออกเป็น 4 ส่วนดังนี้ ส่วนที่1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน และการใช้แอปพลิเคชั่น Food Delivery ส่วนที่2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพการบริการทางอิเล็กทรอนิกส์ ส่วนที่3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความไว้วางใจต่อตราสินค้า และส่วนที่4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความผูกพันต่อตราสินค้าของผู้ใช้บริการบริการแอปพลิเคชั่น Food Delivery ในเขตภาคเหนือ ในส่วนที่ 2-4 ลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating scale) ตามวิธีของ ลิเคิร์ท (Likert,s reting scale) มี 5 ระดับ ระดับคะแนน 5 หมายถึง มากที่สุด จนไปถึงระดับคะแนน 1 หมายถึง น้อยที่สุด และแปลความตามหลักการแบ่งอันตรภาคชั้น (Class Interval) ดังนี้ ค่าเฉลี่ย 4.21 – 5.00 แสดงระดับความคิดเห็นมากที่สุด จนไปถึงค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.80 หมายถึงระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด โดยเกณฑ์สัมประสิทธิ์แอลฟา มีค่าไม่ต่ำกว่า 0.70 ขึ้นไป ซึ่งการทดสอบหาค่าความเที่ยงตรง (Validity) และการทดสอบหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ผลของค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาที่ได้มีค่าเท่ากับ 0.97 ถือว่ายอมรับได้ สามารถเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างได้ (Nunnallly,1978, p.245)

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองและใช้แบบสอบถามออนไลน์ผ่านระบบ Google Form มีการกระจายแบบสอบถามผ่านทาง

ช่องทางพื้นที่ศูนย์บริการ Food Delivery ที่ตั้งอยู่ในเขตอำเภอเมืองของแต่ละจังหวัด ในเขตภาคเหนือ ซึ่งมีทั้งหมด 5 จังหวัด ตามที่ได้กำหนดไว้ข้างต้น และนำข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมมาวิเคราะห์ทางสถิติ เพื่อนำข้อมูลมาประกอบการสรุปผลและอภิปรายผลการวิจัยต่อไป

5. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการกำหนดสถิติที่มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับข้อมูลทางสถิติเพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัย โดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับคำนวณผลทางสถิติ (Statistical Package for the Social Science: SPSS ในการอธิบายลักษณะพื้นฐานโดยทั่วไปของข้อมูลสถิติที่ใช้ได้แก่ ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ความถี่ (Frequency) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) สถิติการทดสอบสมมุติฐาน คุณภาพบริการอิเล็กทรอนิกส์ส่งผลต่อความไว้วางใจต่อตราสินค้าของผู้ใช้บริการ แอปพลิเคชั่น Food Delivery ใช้สิติการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Regression) และสถิติการทดสอบสมมุติฐานความไว้วางใจต่อตราสินค้าส่งผลต่อความผูกพันต่อตราสินค้าของผู้ใช้บริการ แอปพลิเคชั่น Food Delivery ใช้สถิติการวิเคราะห์ถดถอยเชิงเส้นอย่างง่าย (Simple Linear Regression)

ผลการวิจัย (Research Results)

ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถามการวิจัยนี้ จำนวน 385 คน ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เลือกใช้แอปพลิเคชั่น Grab Food ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุอายุระหว่าง 18-30 ปี รองลงมา อายุต่ำกว่า 18 ปี จบการศึกษาระดับ ปริญญาตรี รองลงมา ต่ำกว่าปริญญาตรี มีอาชีพ พนักงานบริษัทเอกชน รองลงมาคือ ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ/พนักงานภาครัฐ มีรายได้ต่อเดือน ต่ำกว่า 15,000 บาท 198 ราย รองลงมา 15,000-25,000 บาท

การวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพการบริการทางอิเล็กทรอนิกส์ส่งผลต่อความไว้วางใจต่อตราสินค้าของผู้ใช้บริการแอปพลิเคชั่น Food Delivery พบว่า ระดับความคิดเห็นของคุณภาพบริการอิเล็กทรอนิกส์ที่ส่งผลต่อความไว้วางใจต่อตราสินค้าของผู้ใช้บริการ แอปพลิเคชั่น Food Delivery โดยภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก ($\bar{X}$=4.17, S.D.=0.50) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ข้อมูลที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านประสิทธิภาพของการใช้งาน ($\bar{X}$= 4.34, S.D.=0.42) รองลงมาคือ ด้านการทำให้บรรลุเป้าหมาย ($\bar{X}$= 4.22, S.D.=0.58) ด้านความเป็นส่วนตัว ($\bar{X}$=4.21, S.D.=0.58) ด้านการตอบสนองต่อลูกค้า ($\bar{X}$= 4.16, S.D.=0.62) ด้านความพร้อมของระบบ ($\bar{X}$=4.15, S.D.=0.58) ด้านด้านการติดต่อ ($\bar{X}$=4.10, S.D.=0.71) และด้านการชดเชย ($\bar{X}$=4.02, S.D.=0.67) ตามลำดับ

การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความไว้วางใจต่อตราสินค้ารวมและรายด้าน พบว่า ความไว้วางใจต่อตราสินค้ารวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$=4.37, S.D.=0.46) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ข้อมูลที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ แอปพลิเคชั่น Food Delivery สามารถ

ตอบสนองความต้องการในระดับเดียวกันหรือสูงกว่าระดับที่คาดหวัง ($\bar{X}$=4.49, S.D.=0.56) รองลงมา คือเชื่อมั่นที่จะใช้แอปพลิเคชั่น Food Delivery ในการสั่งซื้ออาหาร ($\bar{X}$=4.47, S.D.=0.55) แอปพลิเคชั่น Food Delivery เป็นแบรนด์ที่สร้างความพึงพอใจ ($\bar{X}$=4.42, S.D.=0.52) แอปพลิเคชั่น Food Delivery มีการปฏิบัติงานอย่างรอบครอบตัดสินใจได้ดีในแต่ละสถานการณ์ ($\bar{X}$=4.42, S.D.=0.58) แอปพลิเคชั่น Food Delivery มีความซื่อสัตย์สุจริตให้ข้อมูลที่เป็นความจริงเกี่ยวกับสินค้าและบริการอย่างครบถ้วน ($\bar{X}$=4.39, S.D=0.54) แอปพลิเคชั่น Food Delivery ปฏิบัติตามคำสั่งและบริการอย่างเต็มที่ให้เกิดความพึงพอใจสูงสุด ($\bar{X}$= 4.39, S.D.=0.62) รู้สึกไว้วางใจที่จะใช้แอปพลิเคชั่น Food Delivery การให้บริการมีความน่าเชื่อถือ ($\bar{X}$=4.38, S.D.=0.54) แอปพลิเคชั่น Food Delivery ให้ความสำคัญกับผู้ใช้บริการ ($\bar{X}$= 4.36, S.D.=0.62) แอปพลิเคชั่น Food Delivery มีเมนูครอบคลุมทุกกระบวนการ ($\bar{X}$=4.21, S.D.=0.64) และแอปพลิเคชั่น Food Delivery สามารถตอบสนองต่อความต้องการ และเต็มใจที่จะทำตามคำพูดอย่างครบถ้วน ($\bar{X}$=4.18, S.D.=0.66) ตามลำดับ

การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความผูกพันต่อตราสินค้ารวม พบว่าความผูกพันต่อตราสินค้ารวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$=4.32, S.D.=0.55) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ข้อมูลที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ รู้สึกได้รับการยอมรับจากสังคม จากการได้ใช้บริการสั่งอาหารกับแอปพลิเคชั่น Food Delivery ($\bar{X}$= 4.41, S.D.=0.63) รองลงมาคือ แอปพลิเคชั่น Food Delivery มีความน่าเชื่อถือ มั่นใจในการใช้บริการ ($\bar{X}$=4.39, S.D.=0.62) แนะนำและเชิญชวนคนที่รักมาใช้บริการแอปพลิเคชั่น Food Delivery ($\bar{X}$=4.38, S.D.=0.62) รู้สึกยินดีที่ได้ใช้บริการและเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆของแอปพลิเคชั่น Food Delivery ($\bar{X}$= 4.33, S.D.=0.65) แอปพลิเคชั่น Food Delivery ให้ข้อมูลที่ถูกต้อง ชัดเจน และให้บริการที่มีคุณภาพ ($\bar{X}$= 4.33, S.D.=0.70) การใช้บริการแอปพลิเคชั่น Food Delivery ทำให้มีความสุขกับการสั่งอาหาร ($\bar{X}$=4.32, =0.65) แอปพลิเคชั่น Food Delivery มีความทุ่มเทและใส่ใจ ($\bar{X}$=4.31, S.D.=0.65) ยังคงเลือกใช้บริการแอปพลิเคชั่น Food Delivery ที่เลือกแม้ว่าจะมีแบรนด์อื่นที่ลักษณะคล้ายกัน ($\bar{X}$=4.29, S.D.=0.64) ใช้บริการแอปพลิเคชั่น Food delivery ทุกครั้งเมื่อรู้สึกอยากสั่งอาหาร ($\bar{X}$=4.25, S.D.=0.63) และรู้สึกภูมิใจที่ได้ใช้บริการสั่งอาหารกับแอปพลิเคชั่น Food Delivery ($\bar{X}$=4.22, S.D.=0.66)

การวิเคราะห์เพื่อทดสอบสมมุตฐานทางสถิติ

สมมติฐานที่1 คุณภาพบริการอิเล็กทรอนิกส์ที่ส่งผลต่อความไว้วางใจต่อตราสินค้าของผู้ใช้บริการ แอปพลิเคชั่น Food Delivery

ตารางที่1 ผลการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุของคุณภาพบริการอิเล็กทรอนิกส์ที่ส่งผลต่อความไว้วางใจต่อตราสินค้าของผู้ใช้บริการ แอปพลิเคชั่น Food Delivery

ตัวแปรพยากรณ์	Unstandardized Coefficients		Standardize Coefficients	t	Sig.
	(β)	S.E.	(Beta)		
ค่าคงที่	.513	.086		5.961	.000
ด้านประสิทธิภาพ (X_1)	.318	.031	.293	10.266	.000
ด้านการบรรลุเป้าหมาย (X_2)	.051	.026	.063	1.931	.054
ด้านความพร้อม (X_3)	-.042	.026	-.053	-1.621	.106
ด้านความเป็นส่วนตัว (X_4)	.264	.025	.334	10.716	.000
ด้านการตอบสนอง (X_5)	.258	.023	.348	11.447	.000
ด้านการชดเชย (X_6)	.048	.027	.070	1.816	.070
ด้านการติดต่อ (X_7)	.015	.025	.023	.595	.553

R= .938 , R^2= .880 , SEE = .16093

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

จากตาราง1 พบว่า ผลการวิเคราะห์สมการถดถอยตามสมการจะมีตัวแปรอิสระ ทั้งหมด 7 ตัวแปร แต่มีเพียง 4 ตัวแปรที่ส่งผลส่งผลต่อความไว้วางใจต่อตราสินค้าของผู้ใช้บริการแอปพลิเคชั่น Food Delivery ได้แก่ ด้านประสิทธิภาพ ด้านการบรรลุเป้าหมาย ด้านความเป็นส่วนตัว และด้านการตอบสนอง โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) เท่ากับ .938 อธิบายความสัมพันธ์ได้ร้อยละ 88 และสามารถเขียนสมการถดถอยแบบพหุคูณที่ใช้ในการพยกรณ์จะเป็นดังนี้

$$Y = .513+318\boldsymbol{X_1} + .051\boldsymbol{X_2} - .042\boldsymbol{X_3} + .264\boldsymbol{X_4} + .258\boldsymbol{X_5} + .048\boldsymbol{X_6} + .015\boldsymbol{X_7}$$

สมมติฐานที่2 ความไว้วางใจต่อตราสินค้าที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อตราสินค้าของผู้ใช้บริการแอปพลิเคชั่น Food Delivery

ตารางที่2 การวิเคราะห์ความไว้วางใจต่อตราสินค้าที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อตราสินค้าของผู้ใช้บริการ แอปพลิเคชั่น Food Delivery

ตัวแปรพยากรณ์	Unstandardized Coefficients		Standardize Coefficients	t	Sig.
	(β)	S.E.	(Beta)		
ค่าคงที่	.050	.152		.330	.742
ความไว้วางใจต่อตราสินค้า (X_1)	.977	.035	.822	28.280	.000

R= .822 , R^2= .676 , SEE = .31216

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

จากตาราง2 ตัวแปรความไว้วางใจต่อตราสินค้าส่งผลต่อความผูกพันต่อตราสินค้าของผู้ใช้บริการ แอปพลิเคชั่น Food Delivery ที่ระดับนัยสำคัญ Sig. = .000 ซึ่งสนับสนุนสมมติฐานที่2 โดยค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวแปรอิสระ (β) เท่ากับ .977
สามารถเขียนสมการถดถอยแบบพหุคูณที่ใช้ในการพยากรณ์จะเป็นดังนี้

$Y = .050 + .977x_1$

สรุปผลการทดสอบสมมติฐานงานวิจัย

ตารางที่3 สรุปผลวิเคราะห์คุณภาพบริการอิเล็กทรอนิกส์ ความไว้วางใจต่อตราสินค้าที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อตราสินค้าของผู้ใช้บริการแอปพลิเคชั่น food delivery ในเขตภาคเหนือ

	สมมติฐานงานวิจัย	**ผลการทดสอบสมมติฐาน**
สมมติฐานที่1	คุณภาพบริการอิเล็กทรอนิกส์ที่ส่งผลต่อความไว้วางใจต่อตราสินค้าของผู้ใช้บริการแอปพลิเคชั่น Food Delivery	
	1. ประสิทธิภาพของการใช้งาน	ยอมรับสมมติฐาน
	2. การทำให้บรรลุเป้าหมาย	ยอมรับสมมติฐาน
	3. ความพร้อมของระบบ	ปฏิเสธสมมติฐาน
	คุณภาพบริการอิเล็กทรอนิกส์ที่ส่งผลต่อความไว้วางใจต่อตราสินค้าของผู้ใช้บริการแอปพลิเคชั่น Food Delivery	
	4. ความเป็นส่วนตัว	ยอมรับสมมติฐาน
	5. การตอบสนองต่อลูกค้า	ยอมรับสมมติฐาน
	6. การชดเชย	ปฏิเสธสมมติฐาน
	7. ด้านการติดต่อ	ปฏิเสธสมมติฐาน
สมมติฐานที่2	ความไว้วางใจต่อตราสินค้าที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อตราสินค้าของผู้ใช้บริการแอปพลิเคชั่น Food Delivery	ยอมรับสมมติฐาน

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

งานวิจัยครั้งนี้ทำการศึกษาคุณภาพบริการอิเล็กทรอนิกส์ ความไว้วางใจต่อตราสินค้า ที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อตราสินค้าของผู้ใช้บริการแอปพลิเคชั่น food delivery ในเขตภาคเหนือ สามารถอภิปรายผลการวิจัย ได้ดังนี้

1. คุณภาพบริการอิเล็กทรอนิกส์ที่ส่งผลต่อความไว้วางใจต่อตราสินค้าของผู้ใช้บริการแอปพลิเคชั่น Food Delivery ผลการศึกษา พบว่าปัจจัยด้านประสิทธิภาพ ในด้านของ

แอปพลิเคชั่น Food Delivery มีเมนูการใช้งานที่ครอบคลุมและสามารถเรียกใช้บริการได้อย่างรวดเร็ว ด้านการบรรลุเป้าหมาย แอปพลิเคชั่น Food Delivery สามารถตอบสนองคำสั่งการทำงานได้อย่างรวดเร็ว ด้านความเป็นส่วนตัว แอปพลิเคชั่น Food Delivery ไม่เปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ใช้งานให้กับบุคคลอื่นโดยไม่ได้รับความยินยอมจากผู้ใช้งาน และด้านการตอบสนองส่งผลต่อลูกค้า แอปพลิเคชั่น Food Delivery ตอบ สนองต่อคำติ-ชมของผู้ใช้บริการ ซึ่งส่งผลต่อความไว้วางใจต่อตราสินค้าของผู้ใช้บริการ แอปพลิเคชั่น Food Delivery อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับ ภานุพงศ์ ลือฤทธิ์ (2560) ศึกษาเรื่อง คุณภาพการบริการอิเล็กทรอนิกส์ในการสร้างความพึงพอใจของผู้ใช้งาน:กรณีตัวอย่างของแอปพลิเคชันกระเป๋าเงินบนโทรศัพท์มือถือ ผลศึกษาพบว่า ปัจจัยทางด้านคุณภาพการบริการอิเล็กทรอนิกส์ ไม่ว่าจะเป็นความเชื่อถือไว้วางใจ การตอบสนอง ความพร้อมของระบบ ความมั่นคงปลอดภัย ความเกี่ยวข้อง ความเข้าใจได้ และความเพียงพอ ล้วนแต่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพการบริการอิเล็กทรอนิกส์ทั้งสิ้น ซึ่งการรับรู้คุณภาพการบริการอิเล็กทรอนิกส์ก็เป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กันกับความพึงพอใจของผู้ใช้งาน และสอดคล้องกับกับงานวิจัยของธนิต ธนะนิมิต (2559) ศึกษาเรื่อง ผลกระทบของคุณภาพการบริการอิเล็กทรอนิกส์ต่อความเชื่อมั่นไว้วางใจและการใช้งานของเว็บไซต์ค้าปลีกในประเทศไทย จากผลศึกษาพบว่า เว็บไซต์ค้าปลีกที่ให้บริการอยู่ในปัจจุบันมีลักษณะคุณภาพการบริการตามเกณฑ์การประเมินคุณภาพการบริการอิเล็กทรอนิกส์ E-S-QUAL และ E-ResS-QUAL ซึ่งผู้ใช้งานมีความเชื่อมั่นไว้วางใจที่จะใช้งานเว็บไซต์ และเกิดความพึงพอใจ และส่งผลให้ผู้ใช้งานมีความตั้งใจที่จะใช้งานเว็บไซต์ค้าปลีกมากขึ้น ซึ่งความเชื่อมั่นไว้วางใจของผู้ใช้งานเกิดจากปัจจัยทางด้านคุณภาพการบริการ และการรับรู้ความสะดวกในการใช้งานเว็บไซต์ และความเชื่อมั่นไว้วางใจของผู้ใช้งาน ยังส่งผลให้ผู้ใช้เกิดการรับรู้ประโยชน์ในการใช้งานเว็บไซต์และส่งผลให้เกิดการใช้งานเว็บไซต์มากขึ้น

2. ความไว้วางใจต่อตราสินค้าที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อตราสินค้าของผู้ใช้บริการ แอปพลิเคชั่น Food Delivery ผลการศึกษา ตัวแปรความไว้วางใจต่อตราสินค้า ซึ่งแอปพลิเคชั่น Food Delivery สามารถตอบสนองความต้องการของผู้ใช้บริการในระดับเดียวกันหรือสูงกว่าระดับที่ผู้ใช้บริการคาดหวัง ซึ่งส่งผลต่อความผูกพันต่อตราสินค้าของผู้ใช้บริการแอปพลิเคชั่น Food Delivery อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับ นิสิตา ถิ่นท่าเรือ (2563) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อความผูกพันของผู้ใช้บริการแอปพลิเคชัน Food Delivery แบรนด์ Grab Food จากการศึกษาพบว่า ปัจจัยด้านการรับรู้ประโยชน์ที่เกิดจากการใช้งานเทคโนโลยีส่งผลต่อความเชื่อมันในตราสินค้ามากที่สุด กล่าวคือเมื่อผู้บริโภครับรู้ประโยชน์จากการใช้งานแอปพลิเคชันจะส่งผลให้เกิดความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดระหว่างผู้บริโภคและตราสินค้า จนก่อให้ทัศนคติที่ดีตลอดจนเกิดความไว้วางใจต่อตราสินค้า ซึ่งมีอิทธิพลมากกว่าการรับรู้ว่าแอปพลิเคชันใช้งานง่าย โดยเชื่อมันในตราสินค้าเป็นปัจจัยสำคัญ ที่ก่อให้เกิดความผูกพันของผู้บริโภคต่อตราสินค้า ซึ่งงานวิจัยชิ้นนี้พบว่าความเชื่อมันในตราสินค้ามีอิทธิพลต่อความผูกพันของผู้บริโภคต่อตราสินค้ามากกว่า เมื่อเทียบกับปัจจัยด้านภาพลักษณ์ตราสินค้า โดยจากการที่ใช้เทคโนโลยีเป็นตัวกลางในการเชื่อมต่อผู้บริโภคกบผู้ให้บริการ ดังนั้นผู้ให้บริการต้องสร้างความเชื่อมันให้แก่ผู้ใช้งานว่าการใช้บริการผ่านแอปพลิเคชัน

จะได้รับการบริการตามที่ผู้ใช้งานคาดหวังจึงจะสามารถพัฒนาความสัมพันธ์จนก่อให้เกิดความผูกพันต่อตราสินค้าในที่สุด และสอดคล้องกับกับงานวิจัยของ มยุรา อรุณเรืองศิริเลิศ (2560) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความผูกพันในตราสินค้ารถยนต์ วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลทำให้ผู้บริโภคเกิดความผูกพันในตราสินค้ารถยนต์ ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความผูกพันในตราสินค้ารถยนต์โดยเรียงลำดับจากค่าสัมประสิทธิ์สมการถดถอย (Beta Coefficient) จากมากไปน้อย ได้แก่ ปัจจัยด้านภาพลักษณ์ปัจจัยด้านช่องทางการจัดจำหน่ายและความน่าเชื่อถือปัจจัยด้านการส่งเสริมการตลาด ปัจจัยด้านราคาและโปรโมชั่นต่างๆ และปัจจัยด้านการใช้งาน ตามลำดับ ปัจจัยดังกล่าวสามารถนำมาอธิบายความสัมพันธ์ของความผูกพันในตราสินค้ารถยนต์ได้ร้อยละ 52.8 ปัจจัยด้านช่องทางการจัดจำหน่ายและความน่าเชื่อถือมีความสัมพันธ์กับความผูกพันในตราสินค้ารถยนต์ของผู้บริโภคเป็นลำดับที่สอง ประกอบไปด้วย โชว์รูมมีจำนวนสาขาให้บริการเพียงพอ มีทำเลที่ตั้งที่เข้าถึงง่าย เดินทางสะดวก ช่องทางการเข้าถึงบริการมีความหลากหลาย เช่น สาขา แอปพลิเคชั่น ไลน์ ฯลฯ โชว์รูมมีบรรยากาศที่ดี น่าประทับใจ และสามารถรองรับลูกค้าอย่างเพียงพอและสะดวกสบาย นอกจากนี้ชื่อเสียงของยี่ห้อรถยนต์เป็นที่รู้จักและได้รับการยอมรับน่าเชื่อถือ

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

การศึกษาเรื่อง คุณภาพบริการอิเล็กทรอนิกส์ ความไว้วางใจต่อตราสินค้าที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อตราสินค้าของผู้ใช้บริการแอปพลิเคชั่น food delivery ในเขตภาคเหนือ

1. คุณภาพบริการอิเล็กทรอนิกส์ ด้านประสิทธิภาพ ด้านการบรรลุเป้าหมาย ด้านความพร้อมของระบบ ด้านความเป็นส่วนตัว และด้านการตอบสนอง ส่งผลต่อความไว้วางใจต่อตราสินค้า ดังนั้นจึงเป็นประโยชน์ต่อธุรกิจกลุ่มบริการสั่งอาหารผ่านแอปพลิเคชั่น ในการแข่งขันที่สูงขึ้น คุณภาพบริการอิเล็กทรอนิกส์จึงมีความสำคัญ การบริการที่มีคุณภาพจึงเป็นกลยุทธ์ที่ถูกนำมาใช้ในการแข่งขันกับคู่แข่ง หากธุรกิจมีคุณภาพบริการที่เหนือกว่าคู่แข่ง จะมีความได้เปรียบ ความต้องการของผู้ใช้บริการที่มีมากยิ่งขึ้นในปัจจุบัน ในการใช้บริการ ราคาที่เหมาะสมกับสินค้าไม่เพียงพอ ผู้ใช้บริการต้องการได้รับการบริการที่ดีมีคุณภาพ สิ่งเหล่านี้ผู้ใช้บริการจะเกิดความพอใจ ไว้วางใจต่อการบริการ จนนำมาสู่การซื้อหรือใช้บริการซ้ำ ซึ่งแอปพลิเคชั่นที่มีคุณภาพบริการอิเล็กทรอนิกส์ควรเน้นปัจจัยด้านประสิทธิภาพของการใช้งาน แอปพลิเคชั่น Food Delivery มีเมนูการใช้งานที่ครอบคลุมและสามารถเรียกใช้บริการได้อย่างรวดเร็ว เน้นด้านการบรรลุเป้าหมาย แอปพลิเคชั่น Food Delivery สามารถตอบสนองคำสั่งการ ทำงานได้อย่างรวดเร็ว เน้นด้านความเป็นส่วนตัว แอปพลิเคชั่น Food Delivery ไม่ควรเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ใช้งานให้กับบุคคลอื่นโดยไม่ได้รับความยินยอมจากผู้ใช้งาน และเน้นด้านการตอบสนองต่อลูกค้า แอปพลิเคชั่น Food Delivery ตอบ สนองต่อคำติ-ชมของผู้ใช้บริการ ปัจจัยเหล่านี่เป็นส่วนสำคัญในการสร้างประสบการณ์ที่ดีให้กับผู้ใช้บริการ ให้ผู้ใช้บริการเกิดความไว้วางใจในแอปพลิเคชั่น food delivery

2. ความไว้วางใจต่อตราสินค้าส่งผลต่อความผูกพันต่อตราสินค้าของผู้ใช้บริการแอปพลิเคชั่น Food Delivery ธุรกิจกลุ่มบริการสั่งอาหารผ่านแอปพลิเคชั่นต้องสร้างความไว้วางใจต่อผู้ใช้บริการ แอปพลิเคชั่น Food Delivery สามารถตอบสนองความต้องการของผู้ใช้บริการในระดับเดียวกันหรือสูงกว่าระดับที่ผู้ใช้บริการคาดหวัง ต้องสร้างความเชื่อมั่นให้ลูกค้าที่จะใช้แอปพลิเคชั่น Food Delivery ในการสั่งซื้ออาหาร สร้างความพึงพอใจ มีการปฏิบัติงานอย่างรอบครอบตัดสินใจได้ดีในแต่ละสถานการณ์ มีความซื่อสัตย์สุจริตให้ข้อมูลที่เป็นความจริงเกี่ยวกับสินค้าและบริการอย่างครบถ้วน ความไว้วางใจทำให้ผู้ใช้บริการพร้อมที่จะเปิดเผยข้อมูล ส่งผลให้การดำเนินงานมีความราบรื่นและมีประสิทธิภาพสูงสุด ความไว้วางใจช่วยเพิ่มกำไรต่อธุรกิจ เนื่องจากผู้ใช้บริการที่มีความไว้วางใจ กลับมาใช้บริการธุรกิจซ้ำ และความไว้วางใจช่วยให้เกิดความร่วมมือของผู้ใช้บริการ จนนำไปสู่ความผูกพันต่อแบรนด์สินค้าที่ผู้ใช้บริการเลือก

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ในวิจัยครั้งต่อไป ควรมีการเพิ่มพื้นที่ในการเก็บข้อมูลให้ครอบคลุมถึงพื้นที่ที่ Food Delivery ให้บริการ เพื่อที่จะได้ข้อมูลที่มีประโยชน์ มีมุมมองหลากหลายมากขึ้น

2. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับ Food Delivery ที่ให้บริการรายอื่นๆ ในธุรกิจประเภทเดียวกัน เพื่อให้ได้ข้อมูลมากยิ่งขึ้น และนำผลการศึกษามาพัฒนาให้ตรงกับความต้องการของผู้ใช้บริการ

3.การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาในเรื่องของคุณภาพบริการอิเล็กทรอนิกส์ ความไว้วางใจต่อตราสินค้า ที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อตราสินค้า ในอนาคตอาจจะศึกษาถึงตัวแปรอื่นเพิ่มเติม เช่น ความจงรักภักดีต่อตราสินค้า เพื่อให้ผลการวิจัยที่หลากหลายมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง (References)

ธนิต ธนะนิมิต. (2559). ผลกระทบของคุณภาพการบริการอิเล็กทรอนิกส์ต่อความเชื่อมั่นไว้วางใจและการใช้งานของเว็บไซต์ค้าปลีกในประเทศไทย. *วารสารระบบสารสนเทศด้านธุรกิจ*. 2(1), 63-76.

นิสิตา ถิ่นท่าเรือ. (2563). *ปัจจัยที่มีผลต่อความผูกพันของผู้ใช้บริการแอปพลิเคชั่น Food Delivery แบรนด์ Grab Food.* วิทยานิพนธ์ปริญญาการจัดการมหาบัณฑิต สาขาการจัดการ. วิทยาลัยการจัดการ มหาลัยมหิดล.

บางกอกโพสต์ Bangkokpost. (2564). *Grab ผู้นำด้านการส่งอาหาร.* สืบค้น 1 ธันวาคม 2564, จากhttps://www.bangkokpost.com/business/2051295/grab-leading-in-food-delivery.

บริษัท มาร์เก็ตเธียร์ จำกัด Marketeer. (2564). *Internet User ในประเทศไทย 2564 ผู้ใช้งานอินเทอร์ เน็ตไทยมากแค่ไหนเมื่อเทียบกับโลก*. สืบค้น 1 ธันวาคม 2564, จาก https://marketeeron line. co/archives/208372

ปูริดา อิ้วสวัสดิ์. (2562*). ปัจจัยด้านคุณค่าที่รับรู้และคุณภาพการบริการที่ส่งผลต่อความพึงพอใจและการกลับมาใช้บริการซ้ำของผู้ใช้บริการแอปพลิเคชั่น food delivery.* วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต พาณิชยศาสตร์และการ บัญชีมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ภานุพงศ์ ลือฤทธิ์. (2560*). คุณภาพบริการอิเล็กทรอนิกส์ในการสร้างความพึงพอใจของผู้ใช้งาน: กรณีตัวอย่างของแอปพลิเคชั่นกระเป๋าเงินบนโทรศัพท์มือถือ.* วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการ. พาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

วีรนุช ศรีก๊กเจริญ. (2562). *โครงสร้างตลาดของธุรกิจให้บริการส่งอาหาร.* วิทยานิพนธ์ [ปริญญาเศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต] มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

มยุรา อรุณเรืองศริเลิศ. (2560). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อความผูกพันในตราสินค้ารถยนต์.* วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต พาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ศูนย์วิจัยกสิกร. (2564). *โควิด-19 และมาตรการควบคุมการระบาดคาดปี 2564 มูลค่าตลาดจัดส่งอา หารขยายตัวร้อยละ 18.4 – 24.4.* สืบค้น 21 สิงหาคม 2564, จาก https://kasikornresearch .com/th/analysis/k-econ/business/Pages/food-deliveryz3256.aspx.

สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์. (2563) รายงานประจำปี สพธอ. พ.ศ. 2563 กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม.

Bangkokpost. (2564). *Grab ผู้นำด้านการส่งอาหาร.* สืบค้น 1 ธันวาคม 2564, จาก https://www.bangkokpost.com/business/2051295/grab-leading-in-food-delivery.

Cochran, W.G. (1953*). Sampling Techniques.* New York: John Wiley & Sons. Inc.

Marketeer. (2564*). Internet User ในประเทศไทย 2564 ผู้ใช้งานอินเทอร์เน็ตไทยมากแค่ไหนเมื่อเทียบกับโลก.* สืบค้น 1 ธันวาคม 2564, จาก https:// marketeeronline.co/archives/208372 ln[8ho.

Martin, W.B. (1995). *Quality customer service for front staff* (reprinted). Menlo Park, CA: Crisp Pulication, Inc.

Nunnally, J. C (1978). *Psychometric theory* (2nd ed.) New York. McGraw-Hill,pp.245

Patterson, P, Ting, Y & Ruyter, K, (2006). *Understanding Customer engagement in Services*. Paper read at ANZMAC 2006: Advancing Theory, Maintaining Relevance, at Brisbane QLD, diakses Mei 2018

Thom, D.H., Hall, M.A., and Pawlson. L.G. (2004). Measuring Patients Trust in Physicians When Assessing Quality of Care. *Quality of care*, 23,4. 124-132.

การปรับตัวด้านการเงินของประชาชนในจังหวัดสุพรรณบุรี ภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019
The Financial Adjustment of People in Suphanburi Province under the Situation of Coronavirus Disease 2019 Pandemic

ปฐมพงศ์ กุกแก้ว[1] พิธาน แสนภักดี[2]
Pathompong Kookkaew, Pitan Sanpakdee

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาระดับการปรับตัวด้านการเงิน และ 2. เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของการปรับตัวด้านการเงินของประชาชนในจังหวัดสุพรรณบุรี ภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 จำแนกตามลักษณะประชากรศาสตร์ การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ สำรวจกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งกลุ่มตัวอย่างของการวิจัยครั้งนี้คือ ประชาชนผู้มีงานทำในจังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน 400 คน เป็นกลุ่มตัวอย่างซึ่งทำการคัดเลือกโดยใช้วิธีการเลือกแบบไม่ใช้ความน่าจะเป็น การสุ่มกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการเลือกแบบบังเอิญ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้การวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบความแปรปรวนทางเดียว ผลการวิจัยพบว่า 1. ระดับการปรับตัวด้านการเงินของประชาชนในจังหวัดสุพรรณบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$= 4.19 S.D. = 0.54) 2. ประชาชนในจังหวัดสุพรรณบุรีที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน แตกต่างกัน มีการปรับตัวด้านการเงินภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางทางสถิติที่ 0.01

คำสำคัญ (Keywords): การปรับตัวด้านการเงิน; ประชากรศาสตร์; โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

Abstract

The objectives of this research were to 1. Study level of the financial adjustment and 2. Compare the differences in the financial adjustment of people in Suphanburi Province under the situation of coronavirus disease 2019 pandemic

Received: 2022-07-15 **Revised**: 2022-08-08 **Accepted**: 2022-08-09

[1] [2] คณะบริหารธุรกิจและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ ศูนย์สุพรรณบุรี, Faculty of Business Administration and Information Technology, Rajamangala University of Technology Suvarnabhumi, Suphanburi Campus. Corresponding Author e-mail: kookkaew2526@gmail.com

classified by demographic characteristics. The methodology was quantitative research by survey method. The samples were 400 people who have jobs in Suphanburi Province. The samples were selected using nonprobability sampling as well as the accidental sampling method. The instrument used was a questionnaire. The statistics used in the analysis were frequency, percentage, mean, standard deviation and One-Way ANOVA. The results of this research indicated that 1. The level of financial adjustment overall was a high level ($\bar{X}$= 4.19 S.D. = 0.54). 2. People in Suphanburi Province with different gender, ages, education levels, occupations and average monthly income that affected the financial adjustment under the situation of coronavirus disease 2019 pandemic were different with statistically significant level at 0.01.

Keywords: The Financial Adjustment; Demographic; COVID 2019

บทนำ (Introduction)

การดำเนินชีวิตของบุคคลโดยส่วนใหญ่ประกอบไปด้วยการทำงานเพื่อให้มีรายได้เพียงพอต่อค่าใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน การใช้เงินในยามฉุกเฉิน และการมีเงินสำรองเก็บไว้ใช้ในอนาคต ซึ่งในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโควิด 19 ทำให้การปรับตัวทางการเงินของประชาชนเข้ามามีบทบาทสำคัญในการวางแผนรายรับและรายจ่าย โดยจากการสำรวจที่ผ่านมาระบุว่าเรื่องการเงินยังคงเป็นสาเหตุหลักของความเครียด เนื่องจากไม่สามารถจัดการรายรับได้อย่างเพียงพอ (Althnian, A., 2021) ดังนั้นการบริหารการเงินส่วนบุคคลจึงเป็นทักษะสำคัญในการควบคุมตนเองทางด้านการเงิน และเป็นจุดเริ่มต้นที่จะทำให้บุคคลได้รับในสิ่งที่ตนหวัง ซึ่งความสามารถและทักษะการบริหารการเงินจะแตกต่างกันไปตามลักษณะปัจจัยพื้นฐานของแต่ละบุคคล

ผลกระทบจากการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด 2019 ในจังหวัดสุพรรณบุรีทำให้หลายธุรกิจต้องหยุดดำเนินการชั่วคราวหรือปิดกิจการ ทำให้ประชาชนตกงานจำนวนมาก ส่งผลให้ขาดรายได้ และทำให้เกิดวิกฤติในการบริหารเงินที่รายได้ไม่เพียงกับค่าใช้จ่าย ดังนั้นประชาชนทุกคนจึงต้องมีความตระหนักในการสร้างความมั่นคงทางด้านการเงินโดยการวางแผนและการปรับตัวทางการเงิน ให้กับชีวิตเพิ่มมากขึ้น เพื่อรองรับผลกระทบจากเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่มีความไม่แน่นอน ดังนั้นหากบุคคลใดมีการวางแผนและการปรับตัวด้านการเงินให้เข้ากับสถานการณ์และสภาพเศรษฐกิจในปัจจุบันอย่างรวดเร็ว จะทำให้บุคคลนั้นมีภูมิคุ้มกันทางการเงินที่ดีส่งผลให้มีความพร้อมในการดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข

สำหรับการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยนำปัจจัยด้านประชากรศาสตร์มาบูรณาการในศึกษาเกี่ยวกับการปรับตัวด้านการเงิน ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ สถานภาพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน (Bhargava et al., 2017; สมนึก เอื้อจิระพงษ์พันธ์ และคณะ, 2561; พลอยพรหม เจิมศิลป์

และ ธนิดา จิตร์น้อมรัตน์, 2563) ซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะของแต่ละบุคคลซึ่งอาจจะมีความแตกต่างกันในด้านพฤติกรรม ความคิด การวิเคราะห์ ความรู้ความเข้าใจ ประสบการณ์ทางด้านการเงิน และการตระหนักรู้ถึงความสำคัญในการบริหารจัดการความมั่นคงทางการเงินเพื่อรองรับความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้นอย่างไม่คาดหมาย (เอก ชุณหชัชราชัย, 2563) ดังนั้นการศึกษาข้อมูลทางประชากรศาสตร์จึงเป็นการศึกษาข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคลที่มีความแตกต่างกัน ซึ่งอาจมีอิทธิพลทำให้บุคคลมีการปรับตัวด้านการเงินที่แตกต่างกัน

จากความเป็นมาและความสำคัญข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความประสงค์ที่จะศึกษาระดับการปรับตัวด้านการเงิน และเปรียบเทียบความแตกต่างของลักษณะประชากรศาสตร์ต่อการปรับตัวด้านการเงินของประชาชนในจังหวัดสุพรรณบุรีภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนสำหรับสร้างความพร้อมในการปรับตัวด้านการเงิน และเพื่อใช้เป็นแนวทางให้กับหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการส่งเสริมด้านความรู้ ความเข้าใจ และความตระหนักถึงความสำคัญของการบริหารจัดการเงินส่วนบุคคล และส่งเสริมแนวทางการประกอบอาชีพสำหรับประชาชนในจังหวัดสุพรรณบุรี เพื่อสร้างความมั่นคงทางด้านการเงินและมีคุณภาพชีวิตที่ดีต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อศึกษาระดับการปรับตัวด้านการเงินของประชาชนในจังหวัดสุพรรณบุรี ภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019
2. เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของการปรับตัวด้านการเงินของประชาชนในจังหวัดสุพรรณบุรีภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 จำแนกตามลักษณะประชากรศาสตร์ด้านเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ สถานภาพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน

สมมติฐานการวิจัย (Research Hypothesis)

ประชาชนในจังหวัดสุพรรณบุรีที่มีปัจจัยด้านประชากรศาสตร์แตกต่างกันมีการปรับตัวด้านการเงินของประชาชนในจังหวัดสุพรรณบุรี ภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 แตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยออกแบบการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ซึ่งเป็นวิธีการค้นหาความรู้และความจริงโดยเน้นข้อมูลเชิงตัวเลข ผู้วิจัยได้สังเคราะห์แนวคิดของนักวิชาการที่ให้ความหมายของการศึกษาการปรับตัวด้านการเงิน

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ประชาชนผู้มีงานทำในจังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน 467,412 คน อ้างอิงจากรายงานสถานการณ์แรงงานจังหวัดสุพรรณบุรี ไตรมาสที่ 1 เดือน มกราคม – มีนาคม 2564 (สำนักงานแรงงานจังหวัดสุพรรณบุรี, 2564) โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากสูตรการหากลุ่มตัวอย่างของ Yamane, T. (1973) กำหนดค่าความเชื่อมั่นที่ 95 เปอร์เซ็นต์ และค่าความคลาดเคลื่อนที่ ±5 เปอร์เซ็นต์ ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน ซึ่งใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental sampling)

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย ซึ่งเป็นลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการแบบตัวเลือก (Checklist) แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลประชากรศาสตร์ของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ สถานภาพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน โดยเป็นแบบสอบถามแบบให้เลือกเพียงคำตอบเดียว ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการปรับตัวด้านการเงินของประชาชนในจังหวัดสุพรรณบุรี ภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 โดยผู้วิจัยกำหนดคำถามคัดกรองผู้ตอบแบบสอบถามเพื่อให้ได้รับข้อมูลที่ถูกต้องที่สุด คือ ท่านมีอายุ 15 ปี ขึ้นไป และเป็นผู้มีงานทำอยู่ในจังหวัดสุพรรณบุรีหรือไม่ ถ้าใช่ท่านสามารถตอบแบบสอบถามได้ แต่หากไม่ใช่ ให้จบแบบสอบถาม ทั้งนี้แบบสอบถามฉบับนี้ได้ผ่านการรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ เรียบร้อยแล้ว

เกณฑ์การให้คะแนนแต่ละระดับความคิดเห็น ซึ่งผู้วิจัยใช้ Five-point Likert - Type Scale Ranging มีค่า 5 ระดับ คือ เห็นด้วยมากที่สุด (5), เห็นด้วยมาก (4), เห็นด้วยปานกลาง (3), เห็นด้วยน้อย (2) และเห็นด้วยน้อยที่สุด (1) และการแปลความของค่าเฉลี่ยเป็นแบบแบ่งช่วงการแปลความตามหลักการแบ่งอันตรภาคชั้น (Class Interval) โดยใช้เกณฑ์การประเมินผล ดังนี้ 4.21-5.00 (มีการปรับตัวระดับมากที่สุด), 3.41-4.20 (มีการปรับตัวระดับมาก), 2.61-3.40 (มีการปรับตัวระดับปานกลาง), 1.81-2.60 (มีการปรับตัวระดับน้อย) และ 1.00-1.80 (มีการปรับตัวระดับน้อยที่สุด) (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2559)

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นสำหรับการวิจัยไปทำการทดสอบคุณภาพเครื่องมือ 2 ส่วน คือ การตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (content validity) โดยการนำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้องและความครอบคลุมของเนื้อหาที่ต้องการศึกษา ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหา (Item Objective Congruence index: IOC) มีค่าอยู่ระหว่าง 0.67 – 1.00 ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.50 แสดงว่าข้อคำถามในแบบสอบถามมีความเที่ยงตรงตามเนื้อหา และการทดสอบความเชื่อมั่น (Reliability) ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นมาไปทำการทดสอบ (Try Out) จำนวน 30 ชุด กับประชาชนผู้มีงานทำในจังหวัดสุพรรณบุรีที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการทดสอบด้วยค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach’s Alpha Coefficient) พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาอยู่ระหว่าง 0.82-0.90 ซึ่งมีค่าตั้งแต่ 0.70 ขึ้นไป จึงถือว่าข้อคำถามมีความเชื่อมั่น (กัลยา

วานิชย์บัญชา, 2559)

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม (Questionnaire) กับกลุ่มตัวอย่างตามจำนวน 400 ชุด ทำการตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถาม และนำข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลมาวิเคราะห์ทางสถิติเพื่อนำข้อมูลมาประกอบการสรุปผลและอภิปรายผลการวิจัยให้บรรลุตามวัตถุประสงค์การวิจัยต่อไป

5. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการกำหนดสถิติที่มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับข้อมูลทางสถิติ เพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) สำหรับนำใช้เพื่ออธิบายข้อมูลปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ สถานภาพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ประกอบด้วย ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) และบรรยายระดับการปรับตัวด้านการเงิน ประกอบด้วย ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(Standard deviation) และสถิติเพื่อการทดสอบสมมติฐาน (Hypothesis Testing) ได้แก่ การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (Analysis of Variance: ANOVA)

ผลการวิจัย (Research Results)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ของกลุ่มตัวอย่างประชาชนในจังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน 400 คน พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 194 คน คิดเป็นร้อยละ 48.50 รองลงมาคือ เพศชาย จำนวน 165 คน คิดเป็นร้อยละ 41.30 และไม่ต้องการระบุเพศจำนวน 41 คน คิดเป็นร้อยละ 10.20 มีอายุ 21-30 ปี จำนวน 114 คน คิดเป็นร้อยละ 28.50 รองลงมาคือ อายุ 41-50 ปี จำนวน 81 คน คิดเป็นร้อยละ 20.20 อายุ 31-40 ปี จำนวน 70 คน คิดเป็นร้อยละ 17.50 อายุ 51-60 ปี จำนวน 66 คน คิดเป็นร้อยละ 16.50 อายุ 15-20 ปี จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 9.30 และ อายุ ปี 60ขึ้นไป จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 8.00 มีการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 195 คน คิดเป็นร้อยละ 48.70 รองลงมาคือ สูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 104 คน คิดเป็นร้อยละ 26.00 มัธยมศึกษา ปวส/.ปวช/จำนวน 87 คน คิดเป็นร้อยละ 21.80 และไม่ระบุ จำนวน คน คิดเป็นร้อยละ 143.50 มีอาชีพข้าราชการพนักงาน/ข้าราชการบำนาญ/ของรัฐ จำนวน 140 คน คิดเป็นร้อยละ 35.00 รองลงมาคือ อาชีพผู้ประกอบการพนักงานเอกชน/ธุรกิจส่วนตัว/ จำนวน 127 คน คิดเป็นร้อยละ 31.80 อาชีพพนักงานรัฐวิสาหกิจ จำนวน 56 คน คิดเป็นร้อยละ 14.00 อาชีพนักเรียน นักศึกษา จำนวน 54 คน คิดเป็นร้อยละ 13.50 และอื่น ๆ ได้แก่ ขายออนไลน์ งานPart-time จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 5.70 มีสถานภาพโสด จำนวน 146 คน คิดเป็นร้อยละ 36.50 รองลงมาคือ สถานภาพสมรส จำนวน 111 คน คิดเป็นร้อยละ 27.80 ไม่ระบุสถานภาพ จำนวน 88 คน คิดเป็นร้อยละ

22.00 และ สถานภาพหม้าย/หย่าร้าง จำนวน 55 คน คิดเป็นร้อยละ 13.70 และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 30,001- 40,000 บาท จำนวน 113 คน คิดเป็นร้อยละ 28.20 รองลงมาคือ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 20,001- 30,000 บาท จำนวน 109 คน คิดเป็นร้อยละ 27.30 รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 40,001- 50,000 บาท จำนวน 88 คน คิดเป็นร้อยละ 22.00 รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,001- 20,000 บาท จำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 12.30 และไม่ระบุรายได้เฉลี่ยต่อเดือน จำนวน 41 คน คิดเป็นร้อยละ 10.20

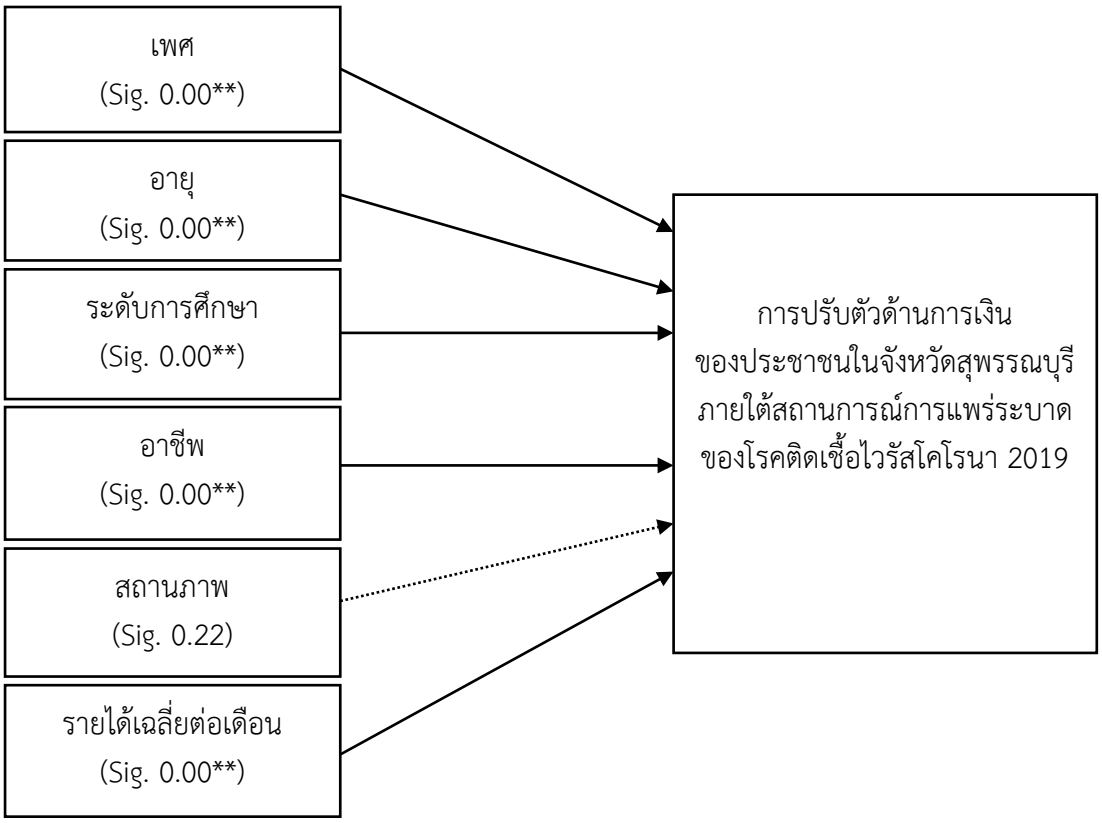
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับการปรับตัวด้านการเงินของประชาชนในจังหวัดสุพรรณบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{x}$ = 4.19 S.D. = 0.54) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ การสำรองเงินและประหยัดค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น เพื่อให้เพียงพอสำหรับการใช้จ่ายในสถานการณ์ COVID 2019 มีการปรับตัวอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{x}$ = 4.32 S.D. = 0.67) รองลงมาคือ การจัดสรรเงินตามกิจกรรมต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันลดลง โดยไม่กระทบต่อคุณภาพชีวิต มีการปรับตัวอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{x}$ = 4.25 S.D.= 0.52) การบริหารจัดการรายได้และค่าใช้จ่ายเพื่อรับมือกับความท้าทายและผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น มีการปรับตัวอยู่ในระดับมาก ($\overline{x}$ = 4.15 S.D.= 0.70) การตัดสินใจในการลงทุนน้อยลง แต่นำเงินไปวางแผนการออมที่ได้ผลตอบแทนที่แน่นอนเพิ่มขึ้น มีการปรับตัวอยู่ในระดับมาก ($\overline{x}$ = 4.11 S.D.= 0.68) และการวางแผนด้านการเงินเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงจากสถานการณ์ COVID 2019 มีการปรับตัวอยู่ในระดับมาก ($\overline{x}$ = 4.11 S.D. = 0.77) ตามลำดับ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการปรับตัวด้านการเงินของประชาชนในจังหวัดสุพรรณบุรี

การปรับตัวด้านการเงิน	$\overline{x}$	S.D.	แปลผล
1. การวางแผนด้านการเงินเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงจากสถานการณ์ COVID 2019	4.11	0.77	มาก
2. การบริหารจัดการรายได้และค่าใช้จ่ายเพื่อรับมือกับความท้าทายและผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น	4.15	0.70	มาก
3. การตัดสินใจในการลงทุนน้อยลง แต่นำเงินไปวางแผนการออมที่ได้ผลตอบแทนที่แน่นอนเพิ่มขึ้น	4.11	0.68	มาก
4. การสำรองเงินและประหยัดค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น เพื่อให้เพียงพอสำหรับการใช้จ่ายในสถานการณ์ COVID 2019	4.32	0.67	มากที่สุด
5. การจัดสรรเงินตามกิจกรรมต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันลดลง โดยไม่กระทบต่อคุณภาพชีวิต	4.25	0.52	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม	**4.19**	**0.54**	**มาก**

การทดสอบการเปรียบเทียบความแตกต่างของการปรับตัวด้านการเงินของประชาชนในจังหวัดสุพรรณบุรีภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 จำแนกตามลักษณะประชากรศาสตร์ด้านเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ สถานภาพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน

พบว่า ประชาชนในจังหวัดสุพรรณบุรีที่มีสถานภาพแตกต่างกัน มีการปรับตัวด้านการเงินของประชาชนในจังหวัดสุพรรณบุรีภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ไม่แตกต่างกัน ส่วนประชาชนในจังหวัดสุพรรณบุรีที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน แตกต่างกัน มีการปรับตัวด้านการเงินของประชาชนในจังหวัดสุพรรณบุรีภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 สามารถสรุปได้ดังภาพที่ 1

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

→ หมายถึงมีความแตกต่างกัน ⋯→ หมายถึงไม่แตกต่างกัน

ภาพที่ 1 การสรุปผลสมมติฐานการวิจัย

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

การวิจัยเรื่อง การปรับตัวด้านการเงินของประชาชนในจังหวัดสุพรรณบุรีภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ระดับการปรับตัวด้านการเงินของประชาชนในจังหวัดสุพรรณบุรีภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 พบว่า ระดับการปรับตัวด้านการเงินของประชาชนในจังหวัดสุพรรณบุรีภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{x}$ = 4.19 S.D. = 0.54) ทั้งนี้เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เกิดขึ้นมาตั้งแต่ช่วงปลาย ค.ศ. 2019 หรือ ปลายปี พ.ศ. 2562 ทำให้ประชาชนให้ความสำคัญในการวางแผนเตรียมความพร้อมด้านต่าง ๆ เพื่อรับมือกับสถานการณ์ที่ไม่แน่นอนที่จะส่งผลต่อการดำเนินชีวิต โดยเฉพาะการปรับตัวทางการเงิน ทั้งด้านการจัดการรายจ่ายเพื่อให้สมดุลกับรายได้ที่ได้รับ มีการจัดสรรเงินที่มีอยู่ให้เพียงพอกับการใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน ลดกิจกรรมที่ไม่จำเป็น เช่น กิจกรรมการท่องเที่ยว กิจกรรมการสังสรรค์ เป็นต้น และเปลี่ยนพฤติกรรมการลงทุนเป็นการออม เพื่อให้สามารถมีเงินเพียงพอสำหรับการดำรงชีพและไม่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตทั้งส่วนบุคคลและครอบครัว ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุทธิดา เลขานุกิจ (2563) ศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการการเงินส่วนบุคคลของบุคลากรทางการบินเชิงพาณิชย์ ในสถานการณ์ COVID-19 พบว่า การจัดการการเงินส่วนบุคคลของบุคลากรทางการบินเชิงพาณิชย์ในภาพรวม มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการเงินหลังจากสถานการณ์ COVID-19 คือ ต้องออมเงินเผื่อสถานการณ์ฉุกเฉิน การนำเงินออมมาใช้ในสถานการณ์ COVID-19 และการหารายได้จากช่องทางอื่นในสถานการณ์ COVID-19 และสอดคล้องกับงานวิจัยของชนิกานต์ ภูกัณหา (2563) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปรับตัวด้านการเงินของบุคลากรสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน พบว่า การปรับตัวด้านการเงินในวิกฤต COVID-19 ทั้งด้านรายได้ รายจ่าย หนี้สิน และการออม การลงทุน มีผลโดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับงานวิจัยของ ปรีญานุช บุตรน้ำเพชร (2563) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อสถานะทางการเงินส่วนบุคคลในช่วงสถานการณ์ COVID-19 ของประชากรในกรุงเทพมหานคร พบว่า ประชากรในกรุงเทพมหานครให้ความสำคัญกับสถานะทางการเงินส่วนบุคคลในช่วงสถานการณ์ COVID - 19 ทั้งด้านรายรับ/รายได้ ด้านหนี้สิน ด้านรายจ่าย/ค่าใช้จ่าย ด้านการออมและลงทุน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

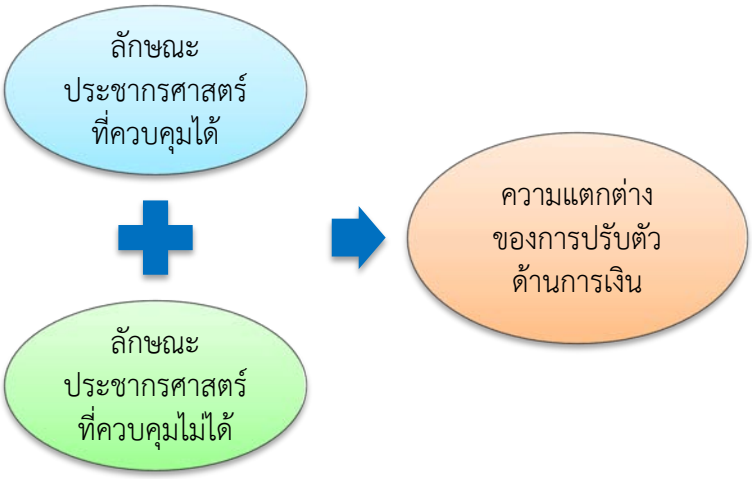
2. ผลการทดสอบการเปรียบเทียบความแตกต่างของการปรับตัวด้านการเงินของประชาชนในจังหวัดสุพรรณบุรีภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 จำแนกตามลักษณะประชากรศาสตร์ด้านเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ สถานภาพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน พบว่า ประชาชนในจังหวัดสุพรรณบุรีที่มีสถานภาพแตกต่างกัน มีการปรับตัวด้านการเงินภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เนื่องจากสถานภาพ อาจไม่ใช่ปัจจัยสำคัญในการกำหนดพฤติกรรมทางด้านการเงิน ตัวอย่างเช่น สถานภาพโสดกับสถานภาพหม้าย/หย่าร้าง เป็นลักษณะการใช้ชีวิตเพียงลำพังทำให้มีการปรับตัวด้านการเงิน

ที่ไม่แตกต่างกัน เนื่องจากอาจไม่ต้องคิดถึงเรื่องการวางแผนการบริหารการเงินในอนาคตมากเท่าใด หรือแม้แต่สถานภาพสมรสหากทั้งสองคนยังมีรายได้ที่เพียงพอกับรายจ่ายอาจไม่มีปัญหาเกี่ยวกับสถานะทางการเงินมากนัก เว้นแต่ในอนาคตหากมีบุตรหรือสมาชิกในครอบครัวเพิ่มขึ้นอาจทำให้ต้องมีภาระค่าใช้จ่ายและความรับผิดชอบที่เพิ่มขึ้น จำเป็นต้องปรับพฤติกรรมทางการเงินเพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปรียานุช บุตรน้ำเพชร (2563) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อสถานะทางการเงินส่วนบุคคลในช่วงสถานการณ์ COVID-19 ของประชากรในกรุงเทพมหานคร พบว่า ประชากรในกรุงเทพมหานครที่มีสถานภาพต่างกัน มีสถานะทางการเงินส่วนบุคคลในช่วงสถานการณ์ COVID - 19 โดยรวมไม่ต่างกัน แต่ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของธนภรณ์ ดีธนกิจชัยกุล (2563) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการวางแผนทางการเงินส่วนบุคคลของคนวัยทำงานในสถานการณ์ COVID-19 พบว่า สถานภาพมีอิทธิพลต่อการวางแผนทางการเงินส่วนบุคคลของคนวัยทำงานในสถานการณ์ COVID-19

ส่วนประชาชนในจังหวัดสุพรรณบุรีที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน แตกต่างกัน มีการปรับตัวด้านการเงินภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 แตกต่างกัน ทั้งนี้เนื่องจากความแตกต่างด้านเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ทำให้บุคคลมีความรู้ ความคิด ค่านิยม และทัศนคติแตกต่างกัน รวมถึงความแตกต่างในด้านพฤติกรรมการวางแผนทางการเงินที่เกิดจากมีประสบการณ์ทางด้านการเงินที่ผ่านมาในอดีต จะทำให้บุคคลตระหนักรู้ถึงความสำคัญในการบริหารจัดการความมั่นคงทางการเงินเพื่อรองรับความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้นอย่างไม่คาดหมายได้อย่างกว้างขวางและลึกซึ้งต่างกัน รวมทั้งมีแนวทางปฏิบัติในการบริหารจัดการเงินภายใต้ข้อจำกัดหรือเงื่อนไขเฉพาะของแต่ละบุคคลในการกำหนดรูปแบบการวางแผนทางการเงิน กระบวนการแนวทางการใช้เงินอย่างมีทิศทางเพื่อให้บรรลุเป้าหมายทางการเงินที่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชนิกานต์ ภูกัณหา (2563) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปรับตัวด้านการเงินของบุคลากรสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน พบว่า บุคลากรสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน ที่มีเพศต่างกัน มีการปรับตัวด้านการเงินในวิกฤต COVID-19 โดยรวมต่างกัน ซึ่งเพศชายมีการปรับตัวด้านการเงินมากกว่าเพศหญิง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุทธิดา เลขานุกิจ (2563) ศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการการเงินส่วนบุคคลของบุคลากรทางการบินเชิงพาณิชย์ ในสถานการณ์ COVID-19 พบว่า บุคลากรทางการบินที่มีปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งในบริษัท และรายได้ต่อเดือนต่างกัน จะมีการจัดการการเงินส่วนบุคคลของบุคลากรทางการบิน แตกต่างกัน และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของยุพิน ปิ่นทอง (2563) ศึกษาเรื่อง การวางแผนทางการเงินส่วนบุคคลของประชาชนจังหวัดปทุมธานี โดยทำการศึกษาในช่วงการแพร่ระบาดของโรค COVID-19 พบว่า ลักษณะกลุ่มประชากรในจังหวัดปทุมธานีที่มีเพศ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกัน ทำให้การวางแผนทางการเงินส่วนบุคคลต่างกัน

องค์ความรู้จากการวิจัย (Body of Knowledge)

จากการวิจัยเรื่อง การปรับตัวด้านการเงินของประชาชนในจังหวัดสุพรรณบุรี ภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 สามารถสังเคราะห์องค์ความรู้ ได้ดังนี้

ภาพที่ 2 องค์ความรู้ที่ได้สังเคราะห์จากการวิจัย
ที่มา: ปฐมพงศ์ กุกแก้ว (2565)

จากผลการวิจัย พบว่า ประชาชนในจังหวัดสุพรรณบุรีที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน แตกต่างกัน มีการปรับตัวด้านการเงินภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 แตกต่างกัน ซึ่งสามารถสังเคราะห์องค์ความรู้จากการวิจัยครั้งนี้ โดยแสดงให้เห็นว่าปัจจัยด้านประชากรศาสตร์สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ลักษณะ ได้แก่

1. ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ที่มีลักษณะควบคุมได้ ซึ่งเป็นภูมิหลังของบุคคลที่ไม่ได้มีมาแต่กำเนิด แต่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามสถานการณ์หรือเป้าหมายของบุคคลที่แตกต่างกัน ประกอบด้วย ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ซึ่งจากความแตกต่างดังกล่าวจะส่งผลให้บุคคลมีความตระหนักถึงความสำคัญของการวางแผนทางการเงิน มีการสร้างรายได้ที่มั่นคง ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของความมั่นคงทางการเงิน และสามารถบรรลุเป้าหมายทางการเงินที่ต้องการได้แตกต่างกัน

2. ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ที่มีลักษณะควบคุมไม่ได้ ซึ่งเป็นภูมิหลังของบุคคลที่มีความแตกต่างมาแต่กำเนิด หรือเปลี่ยนแปลงตามธรรมชาติ ประกอบด้วย เพศ และ อายุ ซึ่งจากความแตกต่างดังกล่าวจะส่งผลให้พฤติกรรมการวางแผนทางการเงิน เจตคติ และประสบการณ์ต่อการบริหารเงินในการสร้างคุณภาพชีวิตแตกต่างกัน

ดังนั้นสามารถสรุปได้ว่า ความแตกต่างของปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ทั้ง 2 ลักษณะ จะส่งผลให้การปรับตัวด้านการเงินของประชาชนในจังหวัดสุพรรณบุรีภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 องค์กรภาครัฐในฐานะดูแล ส่งเสริมความคุณภาพชีวิตของประชาชน และองค์กรภาคเอกชนในฐานะนายจ้าง ควรมีการส่งเสริมการให้ความรู้เรื่องการวางแผนทางการเงิน การทำบัญชีรายรับ รายจ่าย แก่ประชาชนหรือลูกจ้าง เพื่อให้มีความรู้และเข้าใจเกี่ยวกับขั้นตอนและประโยชน์ของการวางแผนทางการเงิน และการทำบัญชีรายรับ รายจ่าย มากยิ่งขึ้น รวมทั้งวิธีการปรับตัวด้านการเงินให้เข้ากับสถานการณ์ และสามารถนำผลการวิเคราะห์ไปใช้ในการพิจารณากำหนดนโยบายให้ความช่วยเหลือแก่บุคคลที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ COVID หรือสถานการณ์ฉุกเฉินอื่นในอนาคต

1.2 ควรมีการสนับสนุนให้ความรู้ แนวทางในการประกอบอาชีพเสริม เพื่อให้บุคคลมีรายได้เสริมจากช่องทางอื่นนอกจากการประกอบอาชีพหลัก เพื่อเป็นการเพิ่มรายได้ให้เพียงพอกับค่าใช้จ่ายในการดำเนินชีวิต และควรมีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนมีความตระหนักถึงการควบคุมและการจัดสรรค่าใช้จ่าย โดยคำนึงถึงความจำเป็น เพื่อให้เพียงพอกับรายได้และไม่เกิดผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตในระยะยาว

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาองค์ประกอบของปัจจัยด้านประชากรศาสตร์อื่น ๆ เพิ่มเติมเพื่อให้เปรียบเทียบการปรับตัวด้านการเงินของประชาชนจังหวัดสุพรรณบุรีในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID 19) มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น เช่น รายได้เสริมต่อเดือน จำนวนสมาชิกในครอบครัว หรือจำนวนสมาชิกในครอบครัวที่อยู่ในการอุปการะ รายจ่ายต่อเดือน หรือภาระหนี้สินต่อเดือน เป็นต้น

2.2 ควรมีการพัฒนาแนวทางการวิจัยเป็นเชิงคุณภาพ โดยเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีอื่น ๆ เช่น การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) หรือการสนทนากลุ่ม (Focus Group) เพื่อให้ได้ข้อมูลในเชิงลึกมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง (References)

กัลยา วานิชย์บัญชา. (2559). *การวิเคราะห์สถิติ: สถิติสำหรับบริหารและวิจัย*. พิมพ์ครั้งที่ 16. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ชนิกานต์ ภูกัณหา. (2563). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปรับตัวด้านการเงินของบุคลากรสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน*. สืบค้น 27 มิถุนายน 2565, จาก https://mmm.ru.ac.th/MMM/IS/vlt15- 1/6114993620.pdf.

ธนภรณ์ ดีธนกิจชัยกุล. (2563). *ปัจจัยที่มีผลต่อการวางแผนทางการเงินส่วนบุคคลของคนวัยทำงานในสถานการณ์ COVID-19*. สืบค้น 25 มิถุนายน 2565, จาก http://www.mbafin-abstract.ru.ac.th/AbstractPdf/2562-1-2_1605157199.pdf.

ปรีญานุช บุตรน้ำเพชร. (2563). *ปัจจัยที่มีผลต่อสถานะทางการเงินส่วนบุคคลในช่วงสถานการณ์*

COVID-19 ของประชากรในกรุงเทพมหานคร. สืบค้น 27 มิถุนายน 2565, จาก https://mmm.ru.ac.th/MMM/IS/vlt15-1/6114993637.pdf.

พลอยพรหม เจิมศิลป์ และ ธนิดา จิตร์น้อมรัตน์. (2563). การศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลและพฤติกรรมการใช้เงินที่ส่งผลต่อการดำรงชีพของกลุ่มคนวัยทำงานในเขตกรุงเทพมหานคร. สืบค้น 19 มิถุนายน 2565, จาก https://grad.dpu.ac.th/upload/content/files/Year8-3/8323.pdf.

ยุพิน ปิ่นทอง. (2563). *การวางแผนทางการเงินส่วนบุคคลของประชาชนจังหวัดปทุมธานี*. สืบค้น 30 มิถุนายน 2565, จาก https://mmm.ru.ac.th/MMM/IS/twin-8/6114060001.pdf.

สมนึก เอื้อจิระพงษ์พันธ์ และคณะ. (2561). การจัดการการเงินส่วนบุคคลกับความสุขด้านการเงินของบุคลากรมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยธนบุรี*. 12(29), 34-44.

สำนักงานแรงงานจังหวัดสุพรรณบุรี. (2564). *รายงานสถานการณ์แรงงานจังหวัดสุพรรณบุรี ไตรมาส ที่ 1 เดือน มกราคม – มีนาคม 2564*. สืบค้น 11 กรกฎาคม 2564, จาก https://suphanburi.mol.go.th.

สุทธิดา เลขานุกิจ. (2563). *การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการการเงินส่วนบุคคลของบุคลากรทางการบินเชิงพาณิชย์ ในสถานการณ์ COVID-19*. สืบค้น 22 มิถุนายน 2565, จาก https://mmm.ru.ac.th/MMM/IS/twin-8/6114154022.pdf.

เอก ชุณหชัชราชัย. (2563). การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกวางแผนทางการเงินส่วนบุคคลของกลุ่มคนที่เพิ่งเริ่มต้นการทำงาน ในกรุงเทพมหานคร. *วารสารวิชาการสมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย (สสอท.)*. 26(2), 13-23.

Althnian, A. (2021). Design of a Rule-based Personal Finance Management System based on Financial Well-being. *International Journal of Advanced Computer Science and Applications*. 12(1), 182-187.

Bhargava, N. R., Mittal, S., & Kushwaha, V. S. (2017). Impact of Financial Literacy on Personal Financial Management Based on Occupation. *Journal of Advance Management Research*. 5(4), 134-147.

Yamane, T. (1973). Statistics: *An Introductory Analysis* (3rd ed.) New York: Harper and Row Publications.

ผลการใช้ชุดการสอนออนไลน์วิชากฎหมายและจริยธรรมในงานสาธารณสุข ช่วงสถานการณ์แพร่ระบาด COVID-19 คณะสหเวชศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น จังหวัดตาก

Effectiveness of Online Model in Public Health Law and Ethics Courses During the COVID-19 Pandemic, Faculty of Allied Health Sciences, Northern College, Tak Province

สุเวช พิมน้ำเย็น[1] จตุพร แพงจักร[2] วิวัฒน์ โมราราช[3] ภิญโญ สุวโรจนานนท์[4]
Suwech Pimnumyen, Jatuporn Pangjak, Wiwat Morarach, Pinyo Suwarochananon

บทคัดย่อ (Abstract)

วัตถุประสงค์ของงานวิจัยนี้เพื่อศึกษาพฤติกรรมและความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อชุดการสอนออนไลน์วิชากฎหมายและจริยธรรมในงานสาธารณสุข ช่วงสถานการณ์แพร่ระบาด COVID-19 และประเมินผลการจัดการเรียนการสอนของอาจารย์ ภาคเรียนที่ 1/2564 ประชากรเป้าหมายคือนักศึกษาคณะสหเวชศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น จำนวน 32 คน โดยใช้แบบสอบถามทางออนไลน์เป็นเครื่องมือในการวิจัย สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษานิยมใช้โทรศัพท์มือถือ (Smartphone) เป็นอุปกรณ์ในการเรียนและสอบออนไลน์ พฤติกรรมการเรียนรู้ออนไลน์ที่ปฏิบัติเป็นประจำของนักศึกษาส่วนใหญ่คือส่งแบบฝึกหัดท้ายบทออนไลน์ครบทุกบทเรียนภายในเวลาที่กำหนด นักศึกษามีความคิดเห็นต่อชุดการสอนออนไลน์วิชากฎหมายและจริยธรรมในงานสาธารณสุข โดยรวมอยู่ในระดับดีมาก ผลการประเมินอาจารย์ผู้สอนโดยนักศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก

คำสำคัญ (Keywords): การสอนออนไลน์; ชุดการสอนออนไลน์; พฤติกรรมการเรียนรู้ออนไลน์

Abstract

The purposes of this research were to study the behaviors and opinions of students on online model in public health law and ethics courses during the

---

Received: 2021-12-25 **Revised**: 2022-06-07 **Accepted**: 2022-06-08

[1] คณะสหเวชศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น Faculty of Allied Health Sciences, Northern College. Corresponding Author e-mail: suwech1981@northern.ac.th

[2 3 4] คณะสหเวชศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น Faculty of Allied Health Sciences, Northern College.

COVID-19 pandemic and evaluate to lecturer quality. The target population refers to 32 students of the faculty of allied health sciences, Northern College, they were study in public health law and ethics course, semester 1/2564. The research instrument was online questionnaire. The statistics used to data analysis were frequency, percentage, mean and standard deviation. The results found that the most of the students used their smartphones for online learning. The most consistent online learning behavior of students were completing the online exercises in time. The students' opinions on the online model in public health law and ethics courses were at very good level. The lecturer was evaluated by students at a very good level.

Keywords: Online Teaching; Online Model; Online Learning Behavior

บทนำ (Introduction)

การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) นั้น ส่งผลกระทบต่อการเรียนการสอนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับปฐมวัย ระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา อาชีวศึกษา รวมทั้งในระดับอุดมศึกษาด้วย ส่งผลให้สถาบันการศึกษาต้องเปลี่ยนรูปแบบการสอนเป็นลักษณะทางไกลหรือใช้รูปแบบออนไลน์ผ่านช่องทางอินเทอร์เน็ต เพื่อควบคุมป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ลดการรวมกลุ่มคนจำนวนมากเพื่อลดการสัมผัสและการแพร่กระจายของเชื้อโรค วิธีการจัดการเรียนการสอนบทเรียนออนไลน์บางสถาบันอาจจัดการเรียนการสอนแบบชั้นเรียนควบคู่กับการใช้การเรียนการสอนออนไลน์ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับบริบทของสถาบันการศึกษาและสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของแต่ละพื้นที่หรือแต่ละจังหวัด

วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น เป็นสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ตั้งอยู่อำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก ซึ่งเป็นจังหวัดที่มีสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 อย่างต่อเนื่อง และเป็นจังหวัดที่มีชายแดนติดต่อกับประเทศเมียนมา เป็นจังหวัดที่ถูกจับตามองและเฝ้าระวังโรคข้ามพรมแดนและต่อมาได้ถูกจัดเป็นพื้นที่ควบคุมสูงสุดและเข้มงวด ตามคำสั่งศูนย์บริหารสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไว้รัสโคโรนา 2019 (โควิด 19) ที่ 21/2564 เรื่อง พื้นที่สถานการณ์ที่กำหนดเป็นพื้นที่ควบคุมสูงสุดและเข้มงวด พื้นที่ควบคุมสูงสุด พื้นที่ควบคุม และพื้นที่เฝ้าระวังสูง ตามข้อกำหนดออกความในมาตรา 9 แห่งพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 (ราชกิจจานุเบกษา, 2564)

ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 ช่วงเดือนมิถุนายน พ.ศ.2564 - ตุลาคม พ.ศ. 2564 คณะสหเวชศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น มีการเปิดสอนวิชากฎหมายและจริยธรรมในงานสาธารณสุข เป็นวิชาระดับปริญญาตรีซึ่งเป็นกลุ่มวิชาชีพเฉพาะของหลักสูตรสาธารณสุขศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการสุขภาพชุมชน จากการที่จังหวัดตากเป็นพื้นที่มีการระบาดของเชื้อ

ไวรัสโคโรนา 2019 อย่างต่อเนื่อง ส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอนซึ่งไม่สามารถให้นักศึกษาเข้ามาเรียนในพื้นที่ของสถาบันได้ จึงต้องมีการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์หรือการสอนทางไกล

กรณีการสอนออนไลน์วิชากฎหมายและจริยธรรมในงานสาธารณสุขนี้ ผู้สอนเลือกใช้โปรแกรม Google Classroom เนื่องจากเป็นที่นิยมและนักศึกษาสามารถเข้าถึงสื่อดังกล่าวได้ไม่ยาก ดังที่มีผลการสำรวจด้านโปรแกรมในการเรียนการสอนออนไลน์ที่นิยมใช้กันมากคือ Google Classroom ร้อยละ 53.19 เมื่อเทียบกับการใช้โปรแกรมอื่นๆ (เครือข่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏ 38 แห่ง, 2564) ผลการวิจัยเรื่องผลการใช้ชุดการสอนออนไลน์วิชากฎหมายและจริยธรรมในงานสาธารณสุขช่วงสถานการณ์แพร่ระบาด COVID-19 คณะสหเวชศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น จังหวัดตาก ครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการเรียนออนไลน์ของนักศึกษาวิชากฎหมายและจริยธรรมในงานสาธารณสุข ช่วงสถานการณ์แพร่ระบาด COVID-19
2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาต่อชุดการสอนออนไลน์วิชากฎหมายและจริยธรรมในงานสาธารณสุข
3. เพื่อประเมินผลการจัดการเรียนการสอนของอาจารย์ในวิชากฎหมายและจริยธรรมในงานสาธารณสุข ช่วงสถานการณ์แพร่ระบาด COVID-19

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

รูปแบบการวิจัย

การวิจัยเชิงสำรวจ ครั้งนี้เป็นการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน (Classroom Action Research) มุ่งศึกษาเป็นกรณีในกลุ่มนักศึกษาโดยไม่มีการสุ่มตัวอย่าง ขอบเขตเนื้อหาการวิจัยครอบคลุมเนื้อหาด้านพฤติกรรม ความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียนรู้ออนไลน์ช่วงสถานการณ์แพร่ระบาด COVID-19 วิชากฎหมายและจริยธรรมในงานสาธารณสุข และผลการจัดการเรียนการสอนของอาจารย์ผู้สอน ทำการศึกษา ช่วงเดือน มิถุนายน พ.ศ. 2564 - กันยายน พ.ศ. 2564 ซึ่งเป็นช่วงที่มีการเรียนการสอนออนไลน์ และเก็บข้อมูลและประมวลผลการวิจัย เดือนตุลาคม พ.ศ. 2564 รวมระยะเวลา 5 เดือน

ประชากร

การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจในประชากรเป้าหมาย คือ นักศึกษา จำนวน 32 คน ที่ลงทะเบียนเรียนวิชากฎหมายและจริยธรรมในงานสาธารณสุข ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 (มิถุนายน พ.ศ. 2564 - ตุลาคม พ.ศ. 2564)

เครื่องมือการวิจัย

ชุดการสอนออนไลน์วิชากฎหมายและจริยธรรมในงานสาธารณสุข จัดทำเป็นห้องเรียนออนไลน์หรือโปรแกรม Google Classroom ชุดการสอนประกอบด้วยเนื้อ 15 ครั้งหรือสัปดาห์ โดยแต่ละสัปดาห์จะประกอบด้วย 1) เอกสารประกอบการสอน 2) วีดิทัศน์บรรยายเนื้อหา 3) สื่อ/เอกสารอื่นๆ ที่แนะนำเพิ่มเติม เช่น YouTube ลิงก์แนะนำเว็บไซต์ และ 4) แบบทดสอบท้ายบทโดยให้ทำและส่งผ่านระบบออนไลน์

แบบสอบถามสำหรับการวิจัย แบ่งเป็น 4 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของนักศึกษา เป็นคำถามเกี่ยวกับ เพศ หลักสูตรที่ศึกษา ประสบการณ์ในการเรียนและการสอบออนไลน์ อุปกรณ์สำหรับใช้ในการเรียนและการสอบออนไลน์

ตอนที่ 2 พฤติกรรมการเรียนออนไลน์ของนักศึกษา เป็นคำถามให้นักศึกษาประเมินตนเอง จำนวน จำนวน 6 ข้อ ให้นักศึกษาประเมินตนเองว่ามีพฤติกรรมในระดับใด ระดับ คือ ปฏิบัติเป็นประจำ ปฏิบัติบ่อยครั้ง ปฏิบัติบางครั้ง ปฏิบัติน้อยครั้ง หรือไม่ปฏิบัติเลย

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นของนักศึกษาต่อชุดการสอนออนไลน์วิชากฎหมายและจริยธรรมในงานสาธารณสุข จำนวน 8 ข้อ การกำหนดค่าคะแนน แบ่งเป็น 5 ระดับ คือ มากที่สุด=5, มาก=4, ปานกลาง=3, น้อย=2, น้อยที่สุด=1 การแปลผลแบ่งเป็น 5 ระดับ เทียบเคียงกับเกณฑ์ที่นิยมใช้ในการประเมินการประกันคุณภาพการศึกษาในระดับอุดมศึกษา ดังนี้ 4.51–5.00 หมายถึงดีมาก, 3.51-4.50 หมายถึงดี, 2.51-3.51 หมายถึงพอใช้, 1.51-2.50 หมายถึงควรปรับปรุง และ 1.00-1.50 หมายถึงควรปรับปรุงอย่างยิ่ง (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2557)

ตอนที่ 4 ประเมินอาจารย์ผู้สอน จำนวน 12 ข้อ (เป็นแบบประเมินตามมาตรฐานของวิทยาลัยนอร์ทเทิร์น ซึ่งใช้ประเมินอาจารย์ผู้สอนทุกรายวิชา) การกำหนดค่าคะแนน แบ่งเป็น 5 ระดับ คือ มากที่สุด=5, มาก=4, ปานกลาง=3, น้อย=2, น้อยที่สุด=1 การแปลผลแบ่งเป็น 5 ระดับ ดังนี้ 4.51–5.00 หมายถึงดีมาก, 3.51-4.50 หมายถึงดี, 2.51-3.51 หมายถึงพอใช้, 1.51-2.50 หมายถึงควรปรับปรุง และ 1.00-1.50 หมายถึงควรปรับปรุงอย่างยิ่ง (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2557)

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย

มีการตรวจคุณภาพของแบบสอบถามคือ การหาค่าความตรงของเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งเป็นอาจารย์สังกัดคณะสหเวชศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น ซึ่งเข้าใจบริบทการเรียนการสอนของสถาบันแห่งนี้เป็นอย่างดี จำนวน 3 คน เพื่อหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์ (Index of Item-Objective Congruence: IOC) ได้ค่าสูงกว่า 0.67 ทุกข้อ และมีการนำเครื่องมือวิจัยไปทดลองใช้เพื่อค่าความเชื่อมั่น Cronbach’s Alpha Coefficient ได้ค่า 0.86

การเก็บรวบรวมข้อมูล

เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการให้นักศึกษาตอบแบบสอบถามทางออนไลน์ เมื่อสิ้นกระบวนการเรียนการสอนและสอบปลายภาค ช่วงเดือน ตุลาคม 2564

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรม Microsoft Excel สถิติที่ใช้ในงานวิจัย ได้แก่ ความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ผลการวิจัย (Research Results)

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของนักศึกษา

นักศึกษาส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 71.9) นักศึกษาส่วนใหญ่เคยมีประสบการเรียนออนไลน์ (ร้อยละ 65.6) และสอบออนไลน์ (71.9) นิยมใช้โทรศัพท์มือถือ (Smartphone) เป็นอุปกรณ์ในการเรียน (ร้อยละ 96.9) และสอบ (ร้อยละ 55.9) ออนไลน์ มากกว่าอุปกรณ์ประเภทอื่นๆ รายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของนักศึกษา (N=32)

ประเด็น	ความถี่ (คน)	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	9	28.1
หญิง	23	71.9
2. นักศึกษาเคยมีประสบการณ์ “เรียน” ออนไลน์หรือไม่		
เคย	21	65.6
ไม่เคย	11	34.4
3. นักศึกษาเคยมีประสบการณ์ “สอบ” ออนไลน์หรือไม่		
เคย	23	71.9
ไม่เคย	9	28.1
4. อุปกรณ์ที่นักศึกษาใช้สำหรับ “การเรียน” ออนไลน์ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
คอมพิวเตอร์ (ตั้งโต๊ะ หรือ โน๊ตบุ๊ค)	17	53.1
แท็บเล็ต (Tablet) หรือ ไอแพด (Ipad)	3	9.4
โทรศัพท์มือถือ (Smartphone)	31	96.9
5. อุปกรณ์ที่นักศึกษาใช้สำหรับ “การสอบ” ออนไลน์ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
คอมพิวเตอร์ (ตั้งโต๊ะ หรือ โน๊ตบุ๊ค)	13	40.6
แท็บเล็ต (Tablet) หรือ ไอแพด (Ipad)	2	6.3
โทรศัพท์มือถือ (Smartphone)	29	90.6

ตอนที่ 2 พฤติกรรมการเรียนรู้ออนไลน์ของนักศึกษา

พฤติกรรมการเรียนรู้ออนไลน์ของนักศึกษาส่วนใหญ่ที่ปฏิบัติเป็นประจำคือ ส่งแบบฝึกหัดท้ายบทออนไลน์ครบทุกบทเรียนภายในเวลาที่กำหนด (ร้อยละ 56.2 ตารางที่ 2 ข้อ 5) พฤติกรรมที่ปฏิบัติบ่อยครั้งของนักศึกษาส่วนใหญ่คือ ชมวีดิทัศน์ทุกบทอย่างละเอียดไม่มีการข้ามเนื้อหา (ร้อยละ 56.2 ตารางที่ 2 ข้อ 3) พฤติกรรมปฏิบัติบางครั้งของนักศึกษาส่วนใหญ่คือ ศึกษาเอกสารประกอบการสอนแต่ละบทอย่างละเอียดทำความเข้าใจอย่างถ่องแท้ทุกบทเรียน (ร้อยละ 31.3 ตารางที่ 2 ข้อ 2) รายละเอียดดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 พฤติกรรมการเรียนออนไลน์ของนักศึกษา แสดงความถี่ และร้อยละ (N=32)

ประเด็น	พฤติกรรม แสดงความถี่ (จำนวนคน) และร้อยละ				
	ไม่เคยปฏิบัติเลย	ปฏิบัติน้อยครั้ง	ปฏิบัติบางครั้ง	ปฏิบัติบ่อยครั้ง	ปฏิบัติเป็นประจำ
1. ทำความเข้าใจวัตถุประสงค์ของบทเรียนแต่ละบท	-	1 (3.1%)	9 (28.1%)	16 (50.0%)	6 (18.8%)
2. ศึกษาเอกสารประกอบการสอนแต่ละบทอย่างละเอียด ทำความเข้าใจอย่างถ่องแท้ทุกบทเรียน		1 (3.1%)	10 (31.3%)	14 (43.7%)	7 (21.9%)
3. ชมวีดิทัศน์ทุกบทอย่างละเอียด ไม่มีการข้ามเนื้อหา		1 (3.1%)	7 (21.9%)	18 (56.2%)	6 (18.8%)
4. ชมสื่อที่แนะนำเพิ่มเติมในแต่ละบทเรียน หรือศึกษาเพิ่มเติมจากแหล่งอื่น		3 (9.4%)	9 (28.1%)	9 (28.1%)	11 (34.4%)
5. ส่งแบบฝึกหัดท้ายบทออนไลน์ครบทุกบทเรียนภายในเวลาที่กำหนด		1 (3.1%)	4 (12.6%)	9 (28.1%)	18 (56.2%)
6. ทบทวนบทเรียนก่อนสอบกลางภาคและปลายภาค			9 (28.1%)	10 (31.3%)	13 (40.6%)
ข้อเสนอแนะ/ปัญหา/อุปสรรค ต่อรูปแบบการสอนออนไลน์ของรายวิชานี้ (ถ้ามี) โปรดระบุ - อินเทอร์เน็ตปลายทางของนักศึกษาช้า ขัดข้อง รับชมวีดิทัศน์ไม่ได้ หรือ รับชมไม่ต่อเนื่อง - การทำเนื้อหาไว้ใน Google Classroom สามารถกลับมาทบทวนเนื้อหาได้ - ไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปเรียนที่สถาบัน					

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นของนักศึกษาต่อชุดการสอนออนไลน์

ความคิดเห็นของนักศึกษาต่อชุดการสอนออนไลน์วิชาวิชากฎหมายและจริยธรรมในงานสาธารณสุข ภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก (4.54 ± 0.77) เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็นความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ วีดิทัศน์บรรยายเนื้อหามีประโยชน์ช่วยสร้างความเข้าใจในเนื้อหาได้ดี (4.59 ± 0.76) แบบฝึกหัดท้ายบทมีความเหมาะสมสอดคล้องกับเนื้อหา (4.59 ± 0.80)

ส่วนความคิดเห็นที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ความเหมาะสมของเอกสารและสื่อประกอบการสอน (4.41 ± 0.84) รายละเอียดดังตารางที่ 2

ตารางที่ 3 ความถี่ ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นของนักศึกษาต่อชุดการสอนออนไลน์วิชากฎหมายและจริยธรรมในงานสาธารณสุข (N=32)

ประเด็น	ความคิดเห็นนักศึกษา แสดงความถี่ (จำนวนผู้ตอบ)					ค่าเฉลี่ย	SD
	น้อยที่สุด 1 คะแนน	น้อย 2 คะแนน	ปานกลาง 3 คะแนน	มาก 4 คะแนน	มากที่สุด 5 คะแนน		
1. ความเหมาะสมของ Google Classroom วิชานี้	-	-	4	7	21	4.53	0.72
2. การจัดลำดับบทเรียน ใน Google Classroom	-	-	3	8	21	4.56	0.67
3. ความเหมาะสมของเอกสาร และสื่อประกอบการสอน	-	1	4	8	19	4.41	0.84
4. วีดิทัศน์บรรยายเนื้อหามีประโยชน์ ช่วยสร้างความเข้าใจในเนื้อหาได้ดี	-	1	2	6	23	4.59	0.76
5. วีดิทัศน์บรรยายเนื้อหา มีความสำคัญต่อบทเรียนออนไลน์	-	1	3	5	23	4.56	0.80
6. แบบฝึกหัดท้ายบทมีความ เหมาะสมสอดคล้องกับเนื้อหา	-	1	3	4	24	4.59	0.80
7. ชุดการสอนออนไลน์ของวิชานี้ สามารถทบทวนเวลาใดก็ได้	-	1	2	7	22	4.56	0.76
8. รูปแบบการสอนออนไลน์ วิชานี้ส่งผลให้ท่านมีความรู้เพิ่มขึ้น	-	1	4	4	23	4.53	0.84
					ค่าเฉลี่ยรวม	**4.54**	**0.77**
					ระดับ	**ดีมาก**	

ตอนที่ 4 ประเมินอาจารย์ผู้สอน

ผลการประเมินอาจารย์ผู้สอนโดยนักศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก (4.53 ± 0.72) เมื่อพิจารณาแต่ละรายการประเมินพบว่า รายการประเมินที่ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ บอกวัตถุประสงค์ของเนื้อหาที่สอนได้ชัดเจน (4.59 ± 0.67) และ แจ้งเกณฑ์การวัดผลชัดเจน (4.59 ± 0.71) ส่วนรายการประเมินที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ให้คำปรึกษาและแนะนำประสบการณ์ที่เป็นประโยชน์ (4.41 ± 0.80) รายละเอียดดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ผลการประเมินการจัดการเรียนการสอนของอาจารย์โดยนักศึกษา (N=32)

รายการประเมิน	**ค่าเฉลี่ย**	**SD**
1. บอกวัตถุประสงค์ของเนื้อหาที่สอนได้ชัดเจน	4.59	0.67
2. แนะนำตำราเอกสารประกอบชัดเจน	4.56	0.67
3. แจ้งเกณฑ์การวัดผลชัดเจน	4.59	0.71
4. ให้คำปรึกษาและแนะนำประสบการณ์ที่เป็นประโยชน์	4.41	0.80
5. สอนเนื้อหาวิชาที่กำหนดในหลักสูตรได้ครบถ้วน	4.53	0.67
6. ตรงต่อเวลาและเตรียมความพร้อมในการสอน	4.56	0.72
7. มีวิธีสอนที่ทำให้เข้าใจเนื้อหา	4.53	0.76
8. มีจรรยาบรรณ จริยธรรม บุคลิก การพูดจา และพฤติกรรมที่ดี	4.56	0.76
9. เปิดโอกาสให้ซักถามปัญหาด้านการเรียนทั้งในและนอกห้องเรียน	4.44	0.72
10. มีการมอบหมายงานให้ทำ และตรวจงาน ส่งคืนครบถ้วน	4.56	0.76
11. มอบหมายงานให้ทำในปริมาณที่เหมาะสม	4.53	0.67
12. มีความเอาใจใส่ต่อนักศึกษา พร้อมที่จะให้คำปรึกษาในด้านต่างๆ	4.44	00.76
ค่าเฉลี่ยรวม	**4.53**	**0.72**
ระดับ	**ดีมาก**	

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

ช่วงสถานการณ์แพร่ระบาด COVID-19 กระบวนการเรียนการสอนเพื่อให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้ผ่านระบบออนไลน์วิชากฎหมายและจริยธรรมในงานสาธารณสุขนั้น อาจารย์ผู้สอนซึ่งทำวิจัยเรื่องนี้ได้เลือกใช้โปรแกรม Google Classroom ในการจัดทำชุดการสอนออนไลน์ เนื่องจากเป็นที่นิยมของนักศึกษาดังมีผลการการสำรวจเรื่องโปรแกรมในการเรียนการสอนออนไลน์ในทุกระดับ นิยมใช้ Google Classroom มากที่สุด ร้อยละ 53.19 (เครือข่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏ 38 แห่ง, 2564) และเป็นโปรแกรมที่นักศึกษาใช้งานได้ง่ายไม่ซับซ้อน รวมทั้งผู้สอนสะดวกต่อการใช้งานและสถาบันต้นสังกัดได้มีการอบรมแนะนำการใช้โปรแกรมดังกล่าวนี้ด้วย

นักศึกษาส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการเรียนและสอบออนไลน์มาแล้ว และนิยมใช้โทรศัพท์มือถือ (Smartphone) เป็นอุปกรณ์ในการเรียนและสอบออนไลน์ สอดคล้องกับผลการสำรวจความคิดเห็นการเรียนการสอนออนไลน์ช่วงสถานการณ์แพร่ระบาดของ COVID-19 (เครือข่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏ 38 แห่ง, 2564) สำรวจระหว่างวันที่ 24-29 มกราคม 2564 ซึ่งนักศึกษาส่วนใหญ่ใช้โทรศัพท์มือถือ (Smartphone) ในการเรียนออนไลน์ (ร้อยละ 71.32) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุเวช พิมน้ำเย็น และ นัฐพล จำปาเทศ (2564 : 1716–1722) เรื่องการเรียนรู้ออนไลน์วิชาอาชีวอนามัยและความปลอดภัย ช่วงสถานการณ์แพร่ระบาด COVID-19 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 ในกลุ่มนักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนจำนวน 15 คน สังกัดคณะ

สาธารณสุขศาสตร์ (ต่อมาได้เปลี่ยนชื่อเป็นคณะสหเวชศาสตร์) วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่นิยมใช้โทรศัพท์มือถือ (Smartphone) เป็นอุปกรณ์ในการเรียนและสอบออนไลน์ ร้อยละ 86.7

งานวิจัยนี้ยังชี้ให้เห็นว่าโทรศัพท์พกพาอัจฉริยะ (Smartphone) เป็นอุปกรณ์สำคัญที่นักศึกษาใช้ในการเรียนรู้ออนไลน์ ซึ่งมีประโยชน์ในการศึกษาค้นคว้าข้อมูลในการเรียนการสอน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธัญธัช วิภัติภูมิประเทศ (2559 : 48-58) ศึกษาเรื่องพฤติกรรมการใช้สมาร์ทโฟนในชั้นเรียนของนักศึกษามหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ใช้เพื่อค้นคว้าข้อมูลในขณะทำกิจกรรมที่อาจารย์มอบหมาย (ร้อยละ 50.5) และในบางครั้งใช้เพื่อค้นหาเนื้อหาที่ไม่เข้าใจเพิ่มเติมระหว่างเรียน (ร้อยละ 46.8)

พฤติกรรมการเรียนรู้ออนไลน์ของนักศึกษาส่วนใหญ่ที่ปฏิบัติเป็นประจำคือ ส่งแบบฝึกหัดท้ายบทออนไลน์ครบทุกบทเรียนภายในเวลาที่กำหนด แสดงให้เห็นว่านักศึกษามุ่งที่ผลสำเร็จของงานที่มอบหมาย แม้ว่ารูปแบบการเรียนการสอนจะต่างกับการเรียนการสอนแบบชั้นเรียนแต่เมื่อมอบหมายงานให้แล้วนักศึกษาสามารถทำงานส่งผ่านช่องทางออนไลน์ได้ และจากงานวิจัยนี้สังเกตได้ว่าพฤติกรรมที่ปฏิบัติบ่อยครั้งของนักศึกษาส่วนใหญ่คือ ชมวีดิทัศน์ทุกบทอย่างละเอียดไม่มีการข้ามเนื้อหา แสดงว่าสื่อในลักษณะดังกล่าวนี้มีความสำคัญต่อการเรียนรู้ออนไลน์ของนักศึกษา

ความคิดเห็นของนักศึกษาต่อชุดการสอนออนไลน์วิชากฎหมายและจริยธรรมในงานสาธารณสุขนี้แสดงให้เห็นว่าวีดิทัศน์บรรยายเนื้อหามีประโยชน์ช่วยสร้างความเข้าใจในเนื้อหาได้ แสดงว่าการจัดทำชุดการสอนหรือโปรแกรมการสอนออนไลน์นั้นควรมีสื่อวีดิทัศน์เพื่อช่วยสร้างความเข้าใจต่อเนื้อหาหรือบทเรียนได้ดี

ผลการประเมินอาจารย์ผู้สอนโดยนักศึกษามีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับดีมาก แต่อย่างไรก็ตามประเด็นเรื่องการให้คำปรึกษาและแนะนำประสบการณ์ที่เป็นประโยชน์ จากงานวิจัยนี้พบว่ามีค่าเฉลี่ยคะแนนน้อยเมื่อเทียบกับประเด็นการประเมินอื่นๆ นั้นผู้วิจัยเห็นว่าเป็นผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรค COVID-19 ทำให้ต้องปรับเปลี่ยนการสอนเป็นรูปแบบออนไลน์ ซึ่งผู้สอนมีโอกาสพบปะกับนักศึกษาโดยตรงได้น้อย และผู้สอนมีเวลาจำกัดสำหรับให้คำปรึกษานักศึกษาเนื่องจากต้องใช้เวลาไปกับการเตรียมและผลิตสื่อการสอน แบบฝึกหัด และการผลิตวีดิทัศน์เพื่อการนำเข้าโปรแกรมออนไลน์ในวิชาที่รับผิดชอบ

จากงานวิจัยนี้สะท้อนให้เห็นว่าการจัดทำเนื้อหาหรือชุดการสอนออนไลน์ลงในโปรแกรม Google Classroom นักศึกษาจะสามารถกลับมาทบทวนเนื้อหาได้ สื่อวีดิทัศน์มีความสำคัญในการสื่อสารความรู้ให้แก่นักศึกษา แต่อย่างไรก็ตามกระบวนการเรียนการสอนหรือการเรียนรู้ออนไลน์ของนักศึกษาก็ยังมีอุปสรรคเกี่ยวกับสัญญาณอินเทอร์เน็ตที่ช้า หรือสัญญาณขัดข้อง ทำให้รับชมวีดิทัศน์ไม่ได้หรือรับชมติดขัดไม่ต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions))

จากงานวิจัยข้างต้นเป็นกรณีศึกษาในกลุ่มนักศึกษาระดับอุดมศึกษา ซึ่งบริบทอาจมีความแตกต่างจากสถาบันอื่นๆ ทั้งในด้านพื้นที่และวัฒนธรรมองค์กร อย่างไรก็ตามงานวิจัยนี้นับเป็นประโยชน์ในการนำผลไปใช้ในการปรับปรุงระบบการเรียนการสอนออนไลน์ได้ ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะเพื่อการนำผลวิจัยไปใช้ ตามประเด็นต่อไปนี้

1. แม้การเรียนรู้ออนไลน์จะดำเนินการได้ แต่ยังมีอุปสรรคในเรื่องความเร็วของอินเทอร์เน็ต ดังนั้นจะต้องมีการจัดการระบบอินเทอร์เน็ต ความเร็วของอินเทอร์เน็ตต้องมีความเร็วเพียงพอ ทั้งระบบอินเทอร์เน็ตต้นทางและปลายทางของนักศึกษา เพื่อการเข้าถึงข้อมูลหรือไฟล์ขนาดใหญ่ เช่น วีดิโอบรรยายที่อาจมีความยาว 2-3 ชั่งโมง หรือการดาวน์โหลดข้อมูลหรือไฟล์ขนาดใหญ่ และเพื่อการโต้ตอบระหว่างอาจารย์ผู้สอนและนักศึกษา

2. อาจารย์ผู้สอนมีความจำเป็นต้องพัฒนาทักษะในการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ ดังที่นักวิชาการท่านหนึ่งได้ประมวลไว้ (เจริญ ภูวิจิตร, 2564) ได้แก่ 1) ทักษะการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาและการสร้างสรรค์ 2) ทักษะการสื่อสารที่หลากหลาย 3) ทักษะการบริหารและจัดเวลาการเรียนที่ยืดหยุ่นแต่มีประสิทธิภาพ 4) ทักษะการจับประเด็นและการคิดวิเคราะห์ และ 5) ทักษะการประเมินผลและให้คำแนะนำที่มีคุณภาพและเหมาะสม

3. ในยุคของการเรียนรู้ออนไลน์ช่วงสถานการแพร่ระบาด COVID-19 นั้นการพบหน้าระหว่างนักศึกษาและอาจารย์เพื่อให้คำปรึกษาทั้งในเชิงวิชาการหรือเส้นทางการประกอบอาชีพหรือการใช้ชีวิตการเรียนระดับอุดมศึกษามีอุปสรรค หากเป็นไปได้ผู้สอนอาจต้องจัดชั่วโมงการให้คำปรึกษาหรือชั่วโมงแนะแนวออนไลน์เพื่อบริการนักศึกษาตามโอกาสและเวลาอันเหมาะสมตามบริบทของสถาบันการศึกษานั้นๆ

เอกสารอ้างอิง (References)

เครือข่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏ 38 แห่ง. (2564). *การเรียนการสอนออนไลน์ช่วงสถานการณ์แพร่ระบาดของ COVID-19.* การสำรวจข้อมูลระหว่างวันที่ 24-29 มกราคม 2564. สืบค้น 1 ตุลาคม 2564. จาก https://register.kpru.ac.th/RajabhatPoll/contents/20200007/rajabhatPoll.pdf

เจริญ ภูวิจิตร. (2564). *การจัดการเรียนรู้ทางออนไลน์อย่างมีประสิทธิภาพในยุคดิจิทัล.* สถาบันพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา. สืบค้น 1 ตุลาคม 2564. จาก http://www.nidtep.go.th/2017/publish/doc/20210827.pdf

ธัญธัช วิภัติภูมิประเทศ. (2559). พฤติกรรมการใช้สมาร์ทโฟนในชั้นเรียนของนักศึกษามหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์. *สุทธิปริทัศน์.* 30(95), 48-58.

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. (2564). คำสั่งศูนย์บริหารสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด 19) ที่ 21/2564 เรื่อง พื้นที่สถานการณ์ที่กำหนดเป็นพื้นที่ควบคุมสูงสุดและเข้มงวด พื้นที่ควบคุมสูงสุด พื้นที่ควบคุม และพื้นที่เฝ้าระวังสูง

ตามข้อกำหนดออกความในมาตรา 9 แห่งพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ.2548. *ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 138 ตอนพิเศษ 297 ง.* สืบค้น 15 พฤศจิกายน 2564. จาก http://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2564/E/154/T_0001.PDF

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2557). *คู่มือการประเมินคุณภาพการศึกษาภายในระดับอุดมศึกษา พ.ศ.2557.* นนทบุรี: ห้างหุ้นส่วนจำกัด ภาพพิมพ์.

สุเวช พิมน้ำเย็น และ นัฐพล จำปาเทศ. (2564). การเรียนรู้ออนไลน์วิชาอาชีวอนามัยและความปลอดภัย ช่วงสถานการณ์แพร่ระบาด COVID-19 คณะสาธารณสุขศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น. *วารสารสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการระดับชาติ นอร์ทเทิร์นวิจัย ครั้งที่ 7 ประจำปีการศึกษา 2563 วันที่ 29 พฤษภาคม 2564 นวัตกรรมในการดูแลสุขภาพ.* ตาก : วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น. 1716–1722.

ทัศนคติในการเรียนภาษาอังกฤษของนักศึกษานิติศาสตร์คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์สาขานิติศาสตร์มหาวิทยาลัยนครพนม

Attitudes In English Language Learning of Law Students, Faculty of Arts and Sciences, Law Department, Nakhon Phanom University

ณัฐภณ อันชัน[1] ระวิสุดา บุญครอง[2]
Natthaphon Anchan Rawisuda Bunkrong

บทคัดย่อ (Abstract)

วิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาที่มาสภาพปัญหาของ ทัศนคติ ทฤษฎี ศัพท์เฉพาะที่ใช้ในทางนิติศาสตร์ในการฟัง การอ่าน การเขียน และการพูดพบว่า ปัญหาในการฟัง การอ่าน การเขียน และการพูดในการเรียนภาษาอังกฤษสำหรับนักศึกษานิติศาสตร์ในห้องเรียนมีปัญหาหลายประการ เช่น การใช้ศัพท์เฉพาะทางของนิติศาสตร์ ความสามารถในการอ่าน ความสามารถในการแปล ซึ่งเป็นภาษาที่มีคำศัพท์เฉพาะจำนวนมากอาจยากต่อการอ่านและการตีความ จึงนำมาสู่การบูรณาการด้านภาษาอังกฤษสำหรับนักศึกษานิติศาสตร์โดยเฉพาะ เพื่อให้เกิดประโยชน์และเป็นแนวทางในการใช้ภาษาอังกฤษเกี่ยวกับศัพท์เฉพาะทางกฎหมายได้อย่างถูกต้องและเป็นรูปธรรมในการเรียนภาษาอังกฤษ ทั้งนี้ ควรมีการปรับปรุงและแก้ไขเพิ่มเติมด้านเทคนิคการสอนของผู้มีหน้าที่รับผิดชอบในการบรรยายภาษาอังกฤษและผู้สอนกฎหมายสำหรับนักศึกษานิติศาสตร์เกี่ยวกับวิธีการปฏิบัติในการใช้ภาษาอังกฤษตามบริบทในห้องเรียน รวมทั้งให้ผู้สอนหาเทคนิควิธีการสอนหรือวิธีปฏิบัติให้นักศึกษานิติศาสตร์ซึ่งอาจทำให้จดจำคำศัพท์เฉพาะได้อย่างแม่นยำ โดยการจัดกิจกรรมในห้องเรียนหรือสอนในห้องศาลจำลอง เพื่อนำไปวิเคราะห์เปรียบเทียบกับสถานการณ์จริงหรือเหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต ซึ่งอาจช่วยให้นักศึกษานิติศาสตร์คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์สาขานิติศาสตร์มหาวิทยาลัยนครพนมสามารถเรียนและใช้ภาษาอังกฤษสำหรับนักกฎหมายได้อย่างเป็นรูปธรรม

คำสำคัญ (Keywords): ทัศนคติ; นักกฎหมาย; ภาษาอังกฤษ; กิจกรรม

Received: 2022-07-01 **Revised**: 2022-08-08 **Accepted**: 2022-08-09

[1] อาจารย์ประจำสาขานิติศาสตร์ คณะศิลปะศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม
Lecturers, Law Program, Faculty of Arts and Sciences, Nakhon Phanom University. Corresponding Author e-mail: nali_234@hotmail.com

[2] อาจารย์ประจำสาขาภาษาอังกฤษคณะศิลปะศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม
Lecturer of English Language, Faculty of Arts and Sciences Nakhon Phanom University

Abstract

This research on attitudes in learning English among law students, Faculty of Arts and Sciences, Faculty of Laws, Nakhon Phanom University aimed to study the origins of problems of attitudes, theories, legal terminology in listening, reading, writing and speaking. There are a number of problems with listening, reading, writing and speaking in English for law students in the classroom, such as the use of legal terminology. ability to read ability to translate A language with a large number of specialized vocabulary can be difficult to read and interpret. This has led to the integration of English language for law students especially. In order to be useful and provide a guideline for the correct and concrete use of English in legal terminology in learning English, there should be improvements and amendments to the teaching techniques of the persons responsible for the lectures. English and law tutors for law students on practical methods of using English in context in the classroom. Including having teachers find techniques, teaching methods or practices for law students that may help them remember specific words accurately. by organizing activities in the classroom or teaching in a mock court room To analyze and compare with the actual situation or events that may occur in the future. This may help law students of the Faculty of Arts and Science in Law, Nakhon Phanom University to learn and use English for lawyers in a concrete manner.

Keywords: Attitude; Lawyer; English; Activity

บทนำ (Introduction)

การติดต่อสื่อสารไร้พรมแดนไม่ว่าจะเป็นบริษัทข้ามชาติหรือนักธุรกิจที่เข้ามาลงทุนในประเทศไทยมีจำนวนมากโดยเฉพาะอย่างยิ่งในแง่ของการทำงาน การติดต่อสื่อสารภาษาอังกฤษนับเป็นภาษาที่ได้รับความนิยมในการสื่อสาร ซึ่งใช้เป็นภายากลางที่ใช้ติดต่อสื่อสารผู้ทำธุรกิจหรือผู้ที่เข้ามาลงทุนในประเทศไทย เมื่อมีการทำธุรกิจระหว่างชาวต่างชาติและคนไทยจึงจำเป็นเป็นอย่างมากที่จะต้องใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสาร (เยาวลักษณ์ ยิ้มอ่อน, 2557) เนื่องจากภาษาอังกฤษเป็นภาษากลางที่ใช้ติดต่อสื่อสาร และยังเป็นภาษาที่ใช้ในการทำงาน เมื่อเราต้องติดต่อกับคนต่างวัฒนธรรมจึงถูกนำมาใช้ในชีวิตประจำวัน และจะมีอิทธิพลมากขึ้นเรื่อย ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับการทำงานที่ต้องสื่อสารกับคนทั่วโลก อีกทั้ง ความต้องการนักกฎหมายที่มีความเข้าใจภาษาอังกฤษที่เป็นภาษากฎหมายมากขึ้นในการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมาย เช่น การแปลเอกสารทางกฎหมาย การร่างสัญญา การสื่อสารเมื่อมีกรณีพิพาทระหว่างชาวต่างชาติและคนไทยที่เป็นภาษาอังกฤษ หรือการเพิ่มทักษะและความรู้ทางด้านกฎหมายในเชิงเปรียบเทียบสำหรับผู้ศึกษา

กฎหมายเอง (ดวงเด่น นาคสีหราช, 2563) อาจจะช่วยให้ประเทศพัฒนาได้อย่างรวดเร็วและก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงของกระแสโลกได้นั้น ทรัพยากรมนุษย์ของแต่ละประเทศจะต้องมีความรู้ความชำนาญในสาขาอาชีพของตน มีความเข้าใจในหลักคิดและแง่มุมทางวัฒนธรรมของประเทศที่ตนเข้าเกี่ยวข้อง รวมทั้งต้องมีความสามารถในการใช้ภาษากลางในการติดต่อสื่อสารในชีวิตประจำวันและในงานอาชีพอย่างเชี่ยวชาญ เนื่องมาจากจำนวนประชากรโลกมากกว่าหนึ่งในสี่มีความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษในระดับปฏิบัติงานได้จนถึงระดับคล่องแคล่ว และมีแนวโน้มที่จะมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ หากคนไทยต้องการติดต่อสื่อสารกับประชาคมโลก ก็จะต้องสามารถใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษากลางได้ในระดับดี (Crystal, 2003) จากสถานการณ์โลกดังกล่าว จึงอาจกล่าวได้ว่าในอนาคตการติดต่อสื่อสารกับประชาคมโลกหรือระหว่างประเทศสมาชิกประชาคมอาเซียนจำเป็นต้องใช้ภาษาอังกฤษอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ดังนั้น จึงเป็นเรื่องจำเป็นและสำคัญอย่างยิ่งที่หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนในประเทศไทย จะต้องชี้แนะให้เยาวชนและประชาชนชาวไทยเล็งเห็นความสำคัญของการใช้ภาษาอังกฤษให้มากขึ้น รวมทั้งจะต้องเร่งพัฒนาทักษะการใช้ภาษาอังกฤษของบุคลากรในชาติให้มีศักยภาพอยู่ในระดับที่สามารถติดต่อสื่อสาร เจรจาต่อรอง สร้างความเข้าใจ ความร่วมมือและความสัมพันธ์อันดีกับประชาคมโลกและประเทศสมาชิกในประชาคมอาเซียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถแสวงหาข้อมูลต่าง ๆ เพื่อเพิ่มพูนความรู้และเปิดโลกทัศน์การเรียนรู้อย่างกว้างขวางไร้พรมแดน (กระทรวงพาณิชย์, 2552) สำหรับหลักวิชาชีพนักกฎหมายเป็นข้อควรประพฤติปฏิบัติของผู้ประกอบวิชาชีพ เพื่อให้ผู้ประกอบวิชาชีพเป็นนักกฎหมายที่ดีมีคุณธรรมจริยธรรม มีความรับผิดชอบต่อสังคมและประชาชนโดยปกติถือว่าจริยธรรมในวิชาชีพมีมาตรฐานสูงกว่าข้อบังคับของนักกฎหมาย การกระทำบางอย่างไม่ผิดข้อบังคับแต่ถือว่าผิดจริยธรรมในวิชาชีพควบคู่ไปกับภาษาที่ใช้และที่ขาดไม่ได้ คือ ภาษาอังกฤษสำหรับนักกฎหมายเพื่อสื่อสารได้อย่างครบถ้วน (จิตติ ติงศภัทย์, 2548) จึงเกิดปัญหาในการเรียนภาษาอังกฤษสำหรับนักศึกษานิติศาสตร์คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์สาขานิติศาสตร์มหาวิทยาลัยนครพนม ซึ่งเป็นวิชาที่มีลักษณะและการใช้งานเฉพาะทางกฎหมาย หากผู้เรียนสามารถทำความเข้าใจจากหลักและพื้นฐานพร้อมทั้งเทคนิคในการนำวิชาภาษาอังกฤษสำหรับนักกฎหมาย ตั้งแต่ระดับปริญญาตรี ย่อมเกิดประโยชน์สูงสุดต่อตัวนิสิตนักศึกษากฎหมายที่จบการศึกษาแล้วเข้าทำงานด้านกฎหมายในอนาคต จึงเกิดปัญหาด้านทัศนคติในการเรียนภาษาอังกฤษของนักศึกษานิติศาสตร์คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์สาขานิติศาสตร์มหาวิทยาลัยนครพนมหลายประการ ดังนี้

ปัญหาด้านทัศนคติในการเรียนภาษาอังกฤษของนักศึกษานิติศาสตร์คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์สาขานิติศาสตร์มหาวิทยาลัยนครพนมด้านพื้นฐานภาษาอังกฤษไม่ดีพอ จึงทำให้ไม่ชอบเรียนขาดความกระตือรือร้น จึงขาดความรู้ความชำนาญขาดทักษะในทุก ๆ ด้าน โดยเฉพาะขาดความเข้าใจในด้านโครงสร้างประโยค มีปัญหาทางด้านการอ่านตำราการเขียน การฟัง และการพูด

ปัญหาด้านทัศนคติในการเรียนภาษาอังกฤษของนักศึกษานิติศาสตร์คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์สาขานิติศาสตร์มหาวิทยาลัยนครพนมด้านศัพท์เฉพาะทางกฎหมายยากต่อการทำความเข้าใจและตีความ เพราะมีลักษณะเฉพาะ และคำบางคำก็ไม่มีความหมายเหมือนกับ

ความหมายที่ใช้ทั่วไปในภาษาอังกฤษ อีกทั้งไวยากรณ์และโครงสร้างภาษาก็แตกต่างจากที่ใช้ในภาษาอังกฤษทั่วไป

ปัญหาด้านทัศนคติในการเรียนภาษาอังกฤษของนักศึกษานิติศาสตร์คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์สาขานิติศาสตร์มหาวิทยาลัยนครพนมในระดับมหาวิทยาลัยไม่ค่อยเน้นการสอนภาษาอังกฤษ จึงขาดความต่อเนื่องในการเรียนรู้และฝึกฝนบางมหาวิทยาลัยกำหนดให้วิชาภาษาอังกฤษสำหรับนักกฎหมายเป็นเพียงวิชาเลือก

จากสภาพปัญหาที่ผู้วิจัยได้ค้นพบดังกล่าว ผู้วิจัยในฐานะผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษและผู้บรรยายกฎหมาย จึงเล็งเห็นความสำคัญในการพัฒนาการเรียนการสอนภาษาอังกฤษสำหรับนักกฎหมายที่มีสื่อรูปแบบการสอน และวิธีการที่เหมาะสม ตรงกับความสนใจของผู้เรียน และกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และสามารถพูดภาษาอังกฤษสื่อสารกับผู้อื่นได้ โดยผู้วิจัยได้พัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการทำโครงงานของนักเรียนนิติศาสตร์ เพื่อช่วยพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษ ซึ่งปัจจุบันการสอนภาษาอังกฤษโดยใช้วิธีการสอนแบบโครงงานส่งเสริมให้ผู้เรียนมีโอกาสพัฒนาการใช้ภาษาอังกฤษของตนเองตามสถานการณ์จริงและตรงกับความต้องการของผู้เรียนเอง ดังนั้น สื่อการสอนที่ทันสมัยและมีสถานการณ์คล้ายคลึงกับชีวิตจริงของผู้เรียนและวิธีการสอนอาจสามารถกระตุ้นความสนใจ หรือเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีปฏิสัมพันธ์ นอกจากนี้รูปแบบการสอนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนรับรู้ แลกเปลี่ยนและใช้ภาษาอังกฤษเสมือนในชีวิตจริงได้ในห้องเรียนจะสามารถช่วยให้ผู้เรียนมีทักษะการสื่อสารที่ดีขึ้น (อติกานต์ ทองมาก, 2552)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษากระบวนการและวิธีการเรียนการสอนภาษาอังกฤษสำหรับนักกฎหมายตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรนิติศาสตร์บัณฑิตให้เข้ากับทัศนคติของนักศึกษานิติศาสตร์คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์สาขานิติศาสตร์มหาวิทยาลัยนครพนม
2. เพื่อวิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดจากกระบวนการและวิธีการเรียนการสอนภาษาอังกฤษสำหรับนักกฎหมายที่ทำให้ผู้เรียนไม่เข้าใจในศัพท์เฉพาะทางกฎหมายของนักศึกษานิติศาสตร์คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์สาขานิติศาสตร์มหาวิทยาลัยนครพนม
3. เพื่อเสนอแนะถึงวิธีการับฟังความคิดเห็นกระบวนการและวิธีการเรียนการสอนภาษาอังกฤษสำหรับนักกฎหมายที่ทำให้ผู้เรียนไม่เข้าใจในศัพท์เฉพาะทางกฎหมายของนักศึกษานิติศาสตร์คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์สาขานิติศาสตร์มหาวิทยาลัยนครพนม

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

ผู้วิจัยได้ศึกษาการเรียนการสอนแต่ละวิธีในห้องเรียนที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ ซึ่งมีความแตกต่างกันด้านทัศนคติต่อการเรียนภาษาอังกฤษสำหรับนักกฎหมายของนักศึกษานิติศาสตร์คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์สาขานิติศาสตร์มหาวิทยาลัยนครพนม ดังนี้

1. การเรียนในห้องเรียน ผู้สอนได้บรรยายให้นักเรียนฟังโดยการจะจดจำศัพท์เฉพาะทางกฎหมายของภาษาอังกฤษสำหรับนักกฎหมาย

2. การอ่านด้วยตนเอง ผู้สอนให้ผู้เรียนอ่านศัพท์เฉพาะทางกฎหมายของภาษาอังกฤษสำหรับนักกฎหมายเพื่อให้เกิดการจดจำ

3. การฟังและได้เห็น เช่น การศึกษาทางอินอินเทอร์เน็ต ยูทูป เพื่อให้เกิดการจดจำ รวมทั้งการได้แลกเปลี่ยนพูดคุยกันในห้องเรียน เช่น การพูดคุยแลกเปลี่ยนความรู้กันในห้องเรียน กลุ่ม จะช่วยให้ผู้เรียนจดจำภาษาอังกฤษสำหรับนักกฎหมายได้ดียิ่งขึ้น

ผู้สอนภาษาอังกฤษสำหรับนักกฎหมายและผู้สอนกฎหมายยังได้แนะแนวทางการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษโดยเน้นให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนการสอน เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนมากยิ่งขึ้น และใช้กิจกรรมต่างๆที่มีความหลากหลายเข้ามาช่วยในการดำเนินการสอน เช่น การจัดกิจกรรมในห้องเรียน การจัดกลุ่มถาม-ตอบภาษาอังกฤษ โดยครูผู้สอนคำนึงถึงความสามารถ ความถูกต้องเหมาะสม เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีเจตคติที่ดีต่อการเรียน (เบญจวรรณ พงศ์มัฆวาน, 2544) ของนักศึกษานิติศาสตร์คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์สาขานิติศาสตร์มหาวิทยาลัยนครพน

ผลการวิจัย (Research Results)

ข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมในห้องเรียนของนักศึกษานิติศาสตร์คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์สาขานิติศาสตร์มหาวิทยาลัยนครพนมพบว่า นักศึกษานิติศาสตร์คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์สาขานิติศาสตร์มหาวิทยาลัยนครพนมได้แสดงความคิดเห็นด้านทัศนคติต่อความไม่เข้าใจในการฟัง การอ่าน การเขียน และการตอบคำถามในการเรียนภาษาอังกฤษสำหรับนักกฎหมาย (สุมิตรา อังวัฒนกุล, 2540) ดังนี้

1. ทัศนคติในการเรียนภาษาอังกฤษของนักศึกษานิติศาสตร์คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์สาขานิติศาสตร์มหาวิทยาลัยนครพนมด้านพื้นฐานกาษาอังกฤษยังไม่ดีพอ จึงทำให้ไม่ชอบเรียนขาดความกระตือรือร้น จึงขาดความรู้ความชำนาญขาดทักษะในทุก ๆ ด้าน โดยเฉพาะขาดความเข้าใจในด้านโครงสร้างประโยค มีปัญหาทางด้านการอ่านตำราการเขียนการฟัง

2. ด้านทัศนคติในการเรียนภาษาอังกฤษของนักศึกษานิติศาสตร์คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์สาขานิติศาสตร์มหาวิทยาลัยนครพนมด้านศัพท์เฉพาะทางกฎหมายยากต่อการทำความเข้าใจและตีความของนักศึกษานิติศาสตร์ เพราะมีลักษณะเฉพาะ และคำบางดำก็ไม่มีความหมายเหมือนกับความหมายที่ใช้ทั่วไปในภาษาอังกฤษ

3. ด้านทัศนคติในการเรียนภาษาอังกฤษของนักศึกษานิติศาสตร์คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์สาขานิติศาสตร์มหาวิทยาลัยนครพนมในระดับมหาวิทยาลัยไม่ค่อยเน้นการสอนภาษาอังกฤษสำหรับนักกฎหมาย จึงทำให้นักศึกษานิติศาสตร์ขาดความต่อเนื่องในการเรียนรู้และฝึกฝนบางมหาวิทยาลัยกำหนดให้วิชาภาษาอังกฤษสำหรับนักกฎหมาย

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเห็นว่า การจัดการเรียนการสอนของนักศึกษานิติศาสตร์คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์สาขานิติศาสตร์มหาวิทยาลัยนครพนมก็เพื่อพัฒนาทักษะของผู้เรียนในด้านต่าง ๆ มีความจำเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษสำหรับนักกฎหมายซึ่งมีหลายแนวคิดและกลวิธีที่จะช่วยสร้างความคิดที่เป็นระบบให้แก่ผู้สอน และพัฒนาทัศคติของนักเรียนเกี่ยวกับการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเพื่อช่วยให้ผู้สอนการวางแผนในการจัดการเรียนการสอน การเลือกกิจกรรมประกอบการเรียนการสอน การเลือกสื่อการเรียนรู้เพื่อให้เหมาะสมและสอดคล้องกับผู้เรียน ซึ่งผุ้วิจัยได้นำเทฤษีที่อาจเกี่ยวข้องในเรื่องนี้มาเป็นตัวอย่างในการพัฒนาด้านทัศนคติหรือความคิดเห็นในการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ดังนี้

ทฤษฎีทัศนคติ

ความหมายของทัศนคติ ได้มีนักวิชาการต่าง ๆ ได้ให้ความหมายไว้ดังนี้

ทัศนคติ หมายถึง ท่าที่หรือความรู้สึกของบุคคลต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง (ราชบัณฑิตยสถาน,2525)

ทัศนคติ หมายถึง ความคิดเห็นซึ่งมีอารมณ์เป็นส่วนประกอบ เป็นส่วนที่พร้อมจะมีปฏิกิริยาเฉพาะอย่างต่อสถานการณ์ภายนอกในทิศทางใดทิศทางหนึ่ง อาจเป็นในการสนับสนุนหรือโต้แย้งคัดค้านก็ได้ (ประภาเพ็ญ สุวรรณ, 2520)

ทัศนคติ หมายถึง สภาวะของความพร้อมทางจิตซึ่งเกิดขึ้นโดยอาศัยประสบการณ์และสภาวะของความพร้อม ทัศนคติจะเป็นตัวกำหนดทิศทางของปฏิกิริยาของบุคคลที่มีต่อบุคคล (สงวน สุทธิเลิศอรุณ, 2525)

คำว่า “ทัศนคติ” (Atiude) หรือมีชื่อเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า “เจตคติ” มีผู้ให้นิยามไว้ต่าง ๆ กันมากมาขมากกว่า 100 นิยาม ในที่นี้จะขอเลือกนำมากล่าวเพียง 3 นิยาม ที่ได้การยอมรับ ดังนี้

นิยามที่ 1 ทัศนคติ หมายถึง ความรู้สึกนึกคิดของบุคคลที่มีต่อวัตถุอย่างใดอย่างหนึ่งว่ามีลักษณะอย่างไร มีความรู้สึกทางบวกหรือทางลบ (Positive or Ncgative) ชื่นชอบหรือไม่ชื่นชอบหรือเห็นด้วยหรือคัดค้าน (Loudon & Bita, 1993) ซึ่งตามนิยามนี้ เป็นการมองทัศนคติในแง่ความรู้สึก หรือปฏิกิริขาท่าทีที่มีต่อวัตถุ

นิยามที่ 2 ทัศนคติ หมายถึง ความมีใจ ไม่เอียง อันเกิดจากการเรียนรู้ที่จะตอบสนองต่อวัตถุหรือระดับชั้นของวัตถุ ในลักษณะเห็นดีเห็นชอบหรือไม่ชอบอย่างใดอย่างหนึ่งอย่างสม่ำเสมอ (Assael, 1993) เช่น ทัศนคติของผู้บริโภคที่มีต่อตราสินค้า ก็หมายถึงคามโน้มเอียงของผู้บริโภคอันเกิดจาการเรียนรู้จากประสบการณ์ที่จะประเมินตราสินคำว่าชอบตรานั้น หรือไม่ชอบตรานั้นอย่างสม่ำเสมอคงเส้นคงวา

นิยามที่ 3 ทัศนคติ อาจให้คำนิยามที่ 2 มาแยกลักษณะเพื่อให้เห็นเป็นข้อ ๆ แล้วให้นิยามใหม่ว่า หมายถึง 1) เป็นความรู้สึกนึกคิดที่ก่อขึ้นจากการเรียนรู้ (Leamed Construct) 2) ความโน้มเอียงที่จะตองสนองต่อ (Tendency to Response t0) 3) วัตถุอย่างใดอย่างหนึ่ง (An Objec) 4) ในลักษณะที่นั่นคงสม่ำเสมอ (Consistenly) และ 5) ในแนวทางเห็นชอบด้วยหรือไม่ชอบ (Favorableor Unfavorable Way) (Onkvisit & Shaw, 1994,)

ดังนั้น จากความหมายที่กล่าวมาข้างต้น อาจสรุปได้ว่า ทัศนคติ หมายถึง ความรู้สึก ความคิดหรือความเชื่อ และแนวโน้มที่จะแสดงออกซึ่งพฤติกรรมของบุคคล เป็นปฏิกิริยาโต้ตอบโดยการประมาณค่าว่าชอบหรือไม่ชอบ ที่จะส่งผลกระทบต่อการตอบสนองของบุคคลในเชิงบวกหรือเชิงลบต่อบุคคล สิ่งของ และสถานการณ์ ในสภาวะแวดล้อมของบุคคลนั้น โดยที่ทัศนคตินี้สามารถเรียนรู้ หรือจัดการได้โดยใช้ประสบการณ์ และทัศนคตินั้นสามารถที่จะรู้หรือถูกตีความได้จากสิ่งที่คนพูดออกมาอย่างไม่เป็นทางการ หรือจากการสำรวจที่เป็นทางการ หรือจากพฤติกรรมของบุคคลเหล่านั้น

ทฤษฎีอัตวิสัย

เดส์การ์ตส์เริ่มต้นศึกษาค้นคว้าหาเครื่องมือที่ให้ความแน่นอนในการแสวงหาความรู้หรือญาณวิทยา อันเป็นความรู้ที่สามารถนำไปสู่ความจริงได้ เดส์การ์ตส์ใช้หลักการทางคณิตศาสตร์(เรขาคณิต)ในการตรึกตรอง รูปแบบการตรึกตรองและการตำนวนนั้นเป็นวิธีการแบบการลดทอนเป็นการลดทอนทุกสิ่งทุกอย่างจนเหลือเพียงแต่ความคิดและการมีอยู่ของตนเอง การมีอยู่ของตัวตนในฐานะอัตภาวะจึงมีอยู่จากการใช้ความคิดเชิงเหตุผล ตรงจุดนี้ล็อคได้เข้ามาโต้แย้งไว้อย่างหนักแน่นว่า การจะเข้าถึงความจริงด้วยญาณวิทยานั้นจำเป็นต้องใช้เงื่อนไขของประสบการณ์เช่นเดียวกันนั้นการมีอยู่ของตัวตนก็ต้องขึ้นตรงกับเงื่อนไขของประสบการณ์ที่ก่อร่างสร้างตัวตนขึ้นมาประสบการณ์สร้างการมีอยู่ของตัวตน นอกจากนี้ฮิวม์ก็ยังได้เข้ามาสมทบและสนับสนุนกับแนวคิดของล็อค แนวติดของฮิวม์ถือเป็นแนวติดญาณวิทยาแนวประสบการณ์นิยมที่มีความสมบูรณ์มากกว่าแนวคิดของล็อค กล่าวคือฮิวม์พยายามอุดช่องโหว่ของล็อคโดยการสร้างเครือข่ายและจุดเชื่อมโยงของประสบการณ์เพื่อที่จะตอบปัญหาเกี่ยวกับการรับรู้และการมีอยู่ของตัวตน ซึ่งแม้ว่าในท้ายสุดนั้นฮิวม์เองก็ไม่สามารถหาข้อสรุปได้อย่างที่ตนพอใจ ฉะนั้นจึงสังเกตได้ว่านักปรัชญาสมัยใหม่ทั้ง 3 คนมีความพยายามที่จะอธิบายและยืนยันการมีอยู่ของตัวตนในฐานะอัตภาวะผ่านประเด็นคำถามทางญาณวิทยา กล่าวคือเป็นการตอบคำถามเรื่องการมีอยู่ของตัวตน และอัตวิสัย ผ่านขอบข่ายของการคิดและผัสสะเท่านั้น ด้วยเหตุนี้นักปรัชญาทั้ง 3 คนจึงถกเถียงประเด็นทางอัตวิสัยจากคำถามที่ว่า “อะไรคือตัวตนและอัตวิสัย?” และ “ตัวตนและอัตวิสัยมีอยู่ได้อย่างไร?” ทั้งนี้ คำถามเหล่านี้กลับกลายเป็นคำถามที่นำไปสู่พัฒนาการทางวิทยาศาสตร์ที่มีบทบาทอย่างมากในปัจจุบัน (ทวีชัย ยินธรรม, 2558)

ซอเรน อับบี เคียร์เคกอร์ด นักปรัชญา-นักเทววิทยาชาวเดนมาร์ก ได้ลุกขึ้นวิพากษ์วิจารณ์แนวคิดทางด้านศาสนาและแนวศิตทางปรัชญารวมถึงวิถีสังคมที่ครอบงำประเทศเดนมาร์กในขณะนั้น ศาสนาคริสต์ในยุคสมัยของเคียร์เคกอร์ดมีทั้งนิกายลูเธอร์ (Lutheranism) ซึ่งเป็นนิกายหลักที่ถือคำสอนตามวิธีปฏิพัฒนาการของเฮเกล (Hegelion dialectic และนิกายคาโทสิคที่นำเสนอแนวคิดตามวิธีนิรนัยของเดสการ์ตส์ ซึ่งทั้ง 2 วิธีเป็นวิธีการที่ใช้เหตุผลสร้างระบบตามโครงสร้างของแต่ละวิธีตามที่กำหนดไว้ล่วงหน้า เคียร์เคกอร์ดเห็นว่าเป็นวิธีการที่ผิดทั้งสองวิธีบิดเบือนคำสอนที่แท้จริงของศาสนาคริสต์ด้วยกันทั้งสองฝ่าย (กีรติ บุญเจือ, 2522) จึงลุกขึ้นมา

วิพากษ์วิจารณ์แนวคิดทางต้านศาสนาที่ได้ครอบงำประเทศเดนมาร์กในขณะนั้น ควบคู่กับไปการโต้แย้งแนวคิดของเฮกล นักปรัชญาผู้ยิ่งใหญ่แห่งศตวรรษ

ดังนั้น เคียร์เคกอร์ดเห็นว่ามนุษย์ทุกคนที่ดำรงอยู่ในโลกนั้นล้วนแล้วแต่ประกอบด้วยเรื่องราวที่แดกต่างกัน รวมถึงดำรงอยู่ในเงื่อนไขที่จำกัดไปด้วยเวลาและพื้นที่ เงื่อนไขต่าง ๆ เหล่านี้เองที่ทำให้มนุษย์แต่ละคนไม่สามารถที่ “เลียนแบบ” แนวทางของชีวิตซึ่งกันได้ ทั้งนี้เคียร์เคกอร์ดยังเห็นแย้งกับความพยายามของนักคิดที่จะสร้างระบบเพื่อรองรับชีวิตมนุษย์เสมือนเช่นหุ่นยนต์ที่ทำตามโปรแกรมที่ถูกบัญญัติไว้ เนื่องจากชีวิตของมนุษย์เต็มไปด้วยสถานการณ์ที่บางครั้งเหตุผลเองก็มิอาจสามารถรองรับการพิจารณาได้พร้อมทั้งกฎเกณฑ์ทางสังคมเองก็มิได้แก้ไขและตอบสนองความหมายของชีวิตเราได้ ด้วยปัญหาตังกล่าวข้างต้นเศียร์เคกอร์ดจึงนำเสนอให้เราตั้งคำถาม สืบย้อนไปยังต้นตอของปัญหาและวาทกรรมที่กดทับชีวิตของเราเพื่อทำให้มองเห็นถึงเรื่องราวของชีวิตในอดีตและหันกลับไปมองหาสิ่งที่ทำให้เรารู้สึกมีความสุขและสอดคล้องกับแรงปรารถนาของเรา อัตวิสัยในที่นี้จึงเปรียบเสมือนกับการดำรงอยู่กับชีวิตของตนเองและความปรารถนาของตนเองในสถานการณ์ต่างๆ ที่มีการปฏิสัมพันธ์กันกับสังคม ด้วยจุดประสงค์เพื่อให้เราไม่ถูกครอบงำและหลงลืม "เงื่อนไข" ของตนเอง อย่างไรก็ตามเคียร์เคกอร์ตก็เห็นว่าปฏิสัมพันธ์ทางสังคมหรือผู้อื่นย่อมนำเราไปสู่ความตึงเครียดของชีวิตรวมถึงความลังเลในการตัดสินใจของการดำรงอยู่ จุดนี้เองที่เคียร์เคกอร์ดได้เสนอให้เราใช้ศรัทธาเป็นตัวชี้นำชีวิตเพื่อสร้างความสุขสงบให้กับชีวิตของเราแต่ละคน (เคียร์เคกอร์ด, ซอเรน, 2552).

ทฤษฎีการแสดงความคิดเห็น

คำว่า “ความคิดเห็น” (Opinion) ได้มีนักวิชาการให้คำนิยามไว้ต่าง ๆ กัน เช่นเอนเกิล และ เชลล์กลูบ (Engle & Shellgrove, 1969) ได้กล่าวว่า ความคิดเห็น คือการแสดงออกค้านเจตคติที่ออกมาเป็นคำพูด เป็นการสรุปหรือการลงความคิดเห็นโดยอาศัยพื้นความรู้ที่มีอยู่

เบส (Best, 1977) กล่าวว่า ความคิดเห็น คือ การแสดงออกทางด้านความเชื่อ และความรู้สึกของแต่ละบุคคลโดยการพูด

ชอว์ และแจ็ค (Shaw & Jack, 1967) กล่าาว่า ความคิดเห็นเป็นการแสดงออก ซึ่งการตัดสินใจจากการประเมินค่ (Evaluation Sadgmenti/ หรือ ทัศนะ (Point of View) เกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะ และความคิดย่อมได้รับอิทธิพลของทัศนคติ

มอร์แกน และคิง (Morgan & King, 1971) กล่าวว่า ความคิดเห็น คือการยอมรับคำพูดที่เกิดขึ้นโดยทัศนคติ

วัตรภู อาจหาญ, 2542 ความคิดเห็น เป็นการแสดงออกของบุคคลที่มีต้อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งมีผลมาจากความเชื่อ ความคิดและทัศนคติ ซึ่งต้องอาศัยพื้นความรู้ ประสบการณ์และพฤติกรรมระหว่างบุคคล เป็นเครื่องช่วยในการพิจารณาก่อนที่จะตัดสินใจแสดงออกมา การลงความเห็นอาจจะเป็นไปในลักษณะเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย ซึ่งไม่อาจบอกได้ว่าเป็นการถูกต้องหรือไม่ และปัจจัยที่มีผลต่อความคิดเห็นต่าง ๆ นั้น ประกอบขึ้นด้วยสิ่งสำคัญ ๆ คือ ความรู้ประสบการณ์ และสภาพแวดล้อม

ดังนั้น ทฤษฎีการแสดงความคิดเห็น อาจสรุปไว้ว่า ความคิดเห็น เป็นสภาพความรู้สึกที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งมีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ในเวลาใดเวลาหนึ่ง ซึ่งอาจเป็นผลมาจากความรู้ การรับรู้ประสบการณ์ที่บุคคลนั้นได้รับมา โดยบุคคลนั้นอาจจะแสดงออกมาทางใดทางหนึ่ง ไม่ว่าจะเป็นการพูด ลักษณะท่าทาง หรือไม่แสดงออกเลยก็ได้ จากแนวความคิดเห็นเกี่ยวกับความคิดเห็นดังกล่าว สรุปได้ว่า ความคิดเห็น เป็นการแสดงออกด้านความรู้สึกของบุคคล ต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งมีพื้นฐานจากส่วนประกอบต่าง ๆ ได้แก่ ความรู้ประสบการณ์และสภาพแวดล้อม

ทฤษฎีการมีส่วนร่วม

นักวิชาการหลายท่านได้ให้นิยามคำว่า การมีส่วนร่วมไว้ ดังนี้

เจมส์ แอล เครย์ตัน, 2551 ได้กำหนดความหมายของการมีส่วนร่วมว่า เป็นกระบวนการที่รวบรวมความห่วงกังวล ความต้องการและค่านิยมต่าง ๆ ของสาธารณชนไว้อยู่ในกระบวนการตัดสินใจของรัฐและเอกชน เป็นการสื่อสารสองทางและเป็นการมีปฏิสัมพันธ์ที่มีเป้าหมายเพื่อการตัดสินใจที่ดีกว่าและที่ได้รับการสนับสนุนจากสาธารณชน

บวรศักดิ์ อุวรรณโณ และถวิลวดี บุรีกุล, 2548 กล่าวถึง การมีส่วนร่วมในระบอบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม หมายถึง การที่อำนาจในการตัดสินใจไม่ควรเป็นของกลุ่มคนจำนวนน้อย แต่อำนาจควรได้รับการจัดสรรในระหว่างประชาชนเพื่อให้ทุกคนมีโอกาสที่จะมีอิทธิพลต่อกิจกรรมส่วนรวม (บัณฑิต จันทร์โรจนกิจ, 2558)

อิสตัน (David Easton, 1971) ให้ความคิดเห็นว่า การมีส่วนร่วมเป็นกิจกรรมที่มีลักษณะสำคัญของกระบวนการทางการเมืองและกระบวนการในการจัดการต่อปัญหา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการบริหารของสังคมยุคใหม่ที่เน้นปัจจัยในด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นสำคัญ โดยเฉพาะการเสนอข้อเรียกร้องและการสนับสนุน

ดังนั้น การมีส่วนร่วม หมายถึง การกระจายโอกาสให้นักศึกษามีส่วนร่วมเกี่ยวกับการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ ร่วมทั้งการจัดสรรทรัพยากรของชุมชนและของชาติ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชน โดยการให้ข้อมูล แสดงความคิดเห็น ให้คำแนะนำปรึกษา ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติงานรวมถึงการควบคุมโดยตรงจากประชาชนหรืออาจกล่าวได้ว่า เป็นการเปิดโอกาสให้นักศึกษามีสิทธิรับรู้ข้อมูลข่าวสาร การให้ความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะ การร่วมตัดสินใจทั้งในขั้นตอนการริเริ่มนโยบาย การจัดทำแผนงาน โครงการหรือกิจกรรมที่อาจมีผลกระทบต่อการเรียนรู้ (คะนึงนิจ ศรีบัวเอี่ยม, 2545)

ตัวอย่างศัพท์ภาษาอังกฤษสำหรับนักกฎหมาย

ประโยคที่มีคำศัพท์เรียกชั้นศาล “The Court of Justice is classified into three levels consisting of Courts of First Instance, Courts of Appeal and the Supreme Court.” ศาลยุติธรรมแบ่งออกเป็น สามระดับประกอบด้วยศาลชั้นต้น ศาลชั้นอุทธรณ์ และศาลฎีกา The Supreme Court is the highest Court of Justice ศาลฎีกาเป็นศาลยุติธรรมชั้นสูงสุด

- Tort ละเมิด Torts, tort law กฎหมายละเมิด - Damage ความเสียหาย Damages ค่าเสียหาย - Strict liability ความรับผิดเด็ดขาด - In tort situation, most claims arise from unintended harms. ในกรณีละเมิด ความเสียหายส่วนใหญ่มิได้เกิดจากการกระทำโดยจงใจ Lawyer ทนายความ นักกฎหมาย

- Lawyers need both knowledge of law and courtroom skill to fulfill their duty as a representative for their clients. ทนายความจะต้องมีทั้งความรู้กฎหมายและทักษะการว่าความในศาลเพื่อที่จะสามารถปฏิบัติหน้าที่ ในฐานะผู้แทนของลูกความได้อย่างเต็มที่

- คำว่าทนายว่าความในศาล ใช้ภาษาอังกฤษว่า litigant, litigator

- judge, justice ผู้พิพากษา

- Justice ความยุติธรรม justice, fairness

- ยุติธรรม adj. ใช้ภาษาอังกฤษว่า just, fair

“Constitution รัฐธรรมนูญ” “Court of Justice ศาลยุติธรรม” “Administrative Court ศาลปกครอง” Military Court ศาลทหาร” “Constitutional Court ศาลรัฐธรรมนูญ”

- The Supreme Court is the highest Court of Justice which has power to adjudicate cases under the law all over the country. ศาลฎีกาเป็นศาล ยุติธรรมชั้นสูงสุดมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีทั่วประเทศตามบทบัญญัติของกฎหมาย

- Try and adjudicate พิจารณาพิพากษาคดี - Trial and adjudication (n.) การพิจารณาพิพากษาคดี - Trial court ศาลที่มีการพิจารณาคดี คือ ศาลชั้นต้น - Discretion ดุลพินิจ - Question of law ปัญหาข้อกฎหมาย - Question of fact ปัญหาข้อเท็จจริง การวินิจฉัยต้องกระทำโดยอาศัยพยานหลักฐาน - Evidence พยานหลักฐาน วิชาพยานหลักฐาน - Procedural law กฎหมายวิธีสบัญญัติ - Party คู่ความ (pleading คำ คู่ความ) - Plaintiff โจทก์ - defendant จำเลย

ดังนั้น การตัดสินใจเรียนวิชานี้ ไม่ได้เกิดขึ้นด้วยเหตุบังเอิญแต่อย่างใด หากเพราะความชอบ (ฉันทะ) ที่มีเป็นทุนเดิมอยู่แล้ว จึงต้องแสดงความมุ่งมั่น (วิริยะ) ต่อไป ข้อความทั้งหมดที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยตั้งใจมีความปรารถนาดีต่อนักศึกษานิติศาสตร์คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์สาขานิติศาสตร์มหาวิทยาลัยนครพนม เพื่อให้เกิดความชำนายในกรใช้ภาษาอังกฤษสำหรับนักกฎหมายต่อไป

สรุปผลการวิจัย (Summary of research results)

เรื่องความยุ่งยากของภาษาอังกฤษสำหรับนักกฎหมายนี้ แม้ในอารยประเทศก็ยังถกเถียงกันอยู่ว่าทำอย่างไรให้มันเข้าใจได้ง่ายขึ้น ซึ่งให้เหมือน ๆ กับภาษาทั่ว ๆ ไป การวิจัยในเรื่องนี้พบว่านักศึกษานิติศาสตร์คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์สาขานิติศาสตร์มหาวิทยาลัยนครพนม ต่างก็แสดงทัศนคติในการเรียนภาษาอังกฤษสำหรับนักกฎหมายอันมีความแตกต่างกันออกไป เช่น ความน่าเบื่อ ยืดยาว และความเข้าใจยากในการเรียนภาษาอังกฤษที่มีลักษณะตรงกันข้ามกันทางศิลปศาตร์แต่ก็ต้องเรียน เพราะเป็นเหตุผลทางด้านกฎหมายของนักกฎหมายที่ต้องการรักษาความสำคัญ

ในการใช้ภาษาอังกฤษให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ทางกฎหมาย กล่าวคือ ต้องการให้เกิดความรัดกุม ความชัดเจนให้มากที่สุด จึงจำเป็นที่จะต้องรักษาสำนวนกฎหมายไว้ และทุกคำในประโยคที่เขียนไปนั้นต้องสามารถอธิบายได้ หาใช่เขียนไปตามอำเภอใจไม่ ดังนั้น การเรียนรู้ศัพท์ด้านกฎหมายของนักศึกษานิติศาสตร์คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์สาขานิติศาสตร์มหาวิทยาลัยนครพนม จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้ศึกษาจึงต้องอาศัยความหมั่นฝึกฝนในการอ่านทำความเข้าใจ รู้จักจดจำนำมาใช้ เพื่อนำไปสู่การร่างสัญญาหรือเอกสารด้านกฎหมายอื่น ๆ ได้อย่างคล่องแคล่วและถูกต้อง ดังนั้น ผลจากการวิจัยในเรื่องปัญหาด้านทัศนคติในการเรียนภาษาอังกฤษของนักศึกษานิติศาสตร์คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์สาขานิติศาสตร์มหาวิทยาลัยนครพนม จึงสรุปได้ ดังนี้

1) ปัญหาด้านทัศนคติในการเรียนภาษาอังกฤษของนักศึกษานิติศาสตร์คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์สาขานิติศาสตร์มหาวิทยาลัยนครพนมด้านพื้นฐานกาษาอังกฤษไม่ดีพอ จึงทำให้ไม่ชอบเรียนขาดความกระตือรือร้น จึงขาดความรู้ความชำนาญขาดทักษะในทุก ๆ ด้าน โดยเฉพาะขาดความเข้าใจในด้านโครงสร้างประโยค มีปัญหาทางด้านการอ่านตำราการเขียน การฟัง และการพูด

2) ปัญหาด้านทัศนคติในการเรียนภาษาอังกฤษของนักศึกษานิติศาสตร์คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์สาขานิติศาสตร์มหาวิทยาลัยนครพนมด้านศัพท์เฉพาะทางกฎหมายยากต่อการทำความเข้าใจและตีความ เพราะมีลักษณะเฉพาะ และคำบางดำก็ไม่มีความหมายเหมือนกับความหมายที่ใช้ทั่วไปในภาษาอังกฤษ อีกทั้งไวยากรณ์และโครงสร้างภาษาก็แตกต่างจากที่ใช้ในภาษาอังกฤษทั่วไป และ

3) ปัญหาด้านทัศนคติในการเรียนภาษาอังกฤษของนักศึกษานิติศาสตร์คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์สาขานิติศาสตร์มหาวิทยาลัยนครพนมในระดับมหาวิทยาลัยไม่ค่อยเน้นการสอนภาษาอังกฤษ จึงขาดความต่อเนื่องในการเรียนรู้และฝึกฝนบางมหาวิทยาลัยกำหนดให้วิชาภาษาอังกฤษสำหรับนักกฎหมายเป็นเพียงวิชาเลือก นักศึกษานิติศาสตร์คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์สาขานิติศาสตร์มหาวิทยาลัยนครพนม ยังไม่อาจจดจำคำศัพท์ของภาษาอังกฤษทางกฎหมายได้เท่าที่ควร

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

ควรมีการปรับปรุงและแก้ไขเพิ่มเติมด้านเทคนิคการสอนของผู้มีหน้าที่รับผิดชอบการบรรยายภาษาอังกฤษและผู้สอนกฎหมายสำหรับนักศึกษานิติศาสตร์คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์สาขานิติศาสตร์มหาวิทยาลัยนครพนมในการเรียนห้องเรียนเกี่ยวกับวิธีการปฏิบัติในการใช้ภาษาอังกฤษตามบริบทในห้องเรียน โดยการให้นักศึกษาฝึกจากประสบการณ์จริง เช่น การพูดคุยกับชาวต่างชาติ หรือขณะเรียนในห้องเรียนให้นักศึกษาฝึกพูดคุยเป็นภาษาอังกฤษ รวมทั้งให้ผู้สอนหาเทคนิควิธีการสอนหรือวิธีปฏิบัติให้นักศึกษานิติศาสตร์สามารถจดจำคำศัพท์เฉพาะทางกฎหมายได้อย่างแม่นยำ เช่น การจัดกิจกรรมในห้องเรียนหรือสอนในห้องศาลจำลอง โดยใช้ภาษาอังกฤษเป็นศัพท์ทางกฎหมายเฉพาะ อาจใช้วิธีการการถาม-ตอบในขณะที่นักศึกษาสวมบทบาทเป็นนักกฎหมายในศาลจำลอง ซึ่งอาจช่วยให้นักศึกษานิติศาสตร์คณะศิลปศาสตร์และ

วิทยาศาสตร์สาขานิติศาสตร์มหาวิทยาลัยนครพนมสามารถเรียนและใช้ภาษาอังกฤษสำหรับนักกฎหมายได้อย่างเป็นรูปธรรม

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการทำวิจัยในเรื่องภาษาอังกฤษสำหรับทนายความที่เปิดสำนักงานทนายความอยู่ภายในเขตพื้นที่จังหวัดนครพนม ส่วนใหญ่ยังไม่มีความเข้าใจภาษาอังกฤษสำหรับนักกฎหมายมากนัก เช่น การอ่าน การเขียน การพูด และการฟัง ทั้งนี้ จังหวัดนครพนมอยู่ติกับชายแดนลาว เวียดนามมีนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติเดินทางมาท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ทนายความภายในเขตพื้นที่จังหวัดนครพนมต้องเรียนรู้เพิ่มเติมด้านภาษาอังกฤษสำหรับนักกฎหมายในการสื่อสารกับชาวต่างชาติที่อาจมาขอปรึกษากฎหมาย ซึ่งอาจช่วยให้นักกฎหมายหรือทนายความประจำจังหวัดนครพนมสามารถใช้ภาษาอังกฤษได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เอกสารอ้างอิง (References)

กระทรวงพาณิชย์กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ. (2552). *ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน. นนทบุรี: กระทรวงพาณิชย์*.

กีรติ บุญเจือ. (2522). *ชุดปัญหาปรัชญา: ปรัชญาลัทธิอัตถิภาวนิยม*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.

คะนึงนิจ ศรีบัวเอี่ยม. (2545). *แนวทางการเสริมสร้างประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540: ปัญหา อุปสรรคและทางออก*. กรุงเทพฯ: ธรรมดาเพลส.

เคียร์เคกอร์ด, ซอเรน. (2552). *Diapsalmata: ปรัชญากัมปนาท*. แปลโดยพยงศักดิ์เตียรณสกุล. กรุงเทพฯ: หนึ่ง.

จิตติติงศภัทย์. (2548). *หลักวิชาชีพนักกฎหมาย*. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

บัณฑิต จันทร์โรจนกิจ. (2558). *รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย: ความเป็นมาและสาระสำคัญ*. พิมพ์ครั้งที่ 1 จัดพิมพ์โดยสถาบันพระปกเกล้า.

เบญจวรรณ พงศ์มัฆวาน. (2544). *การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดเจ็ดยอด อำเภอเมืองเชียงใหม่*. วิทยานิพนธ์ศษ.ม. (หลักสูตรและการสอน). เชียงใหม่: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

เยาวลักษณ์ยิ้มอ่อน. (2557). *การใช้ภาษาอังกฤษในการประกอบอาชีพของบัณฑิตไทยในเขตกรุงเทพมหานคร*. วารสารปัญญาภิวัฒน์

สุมิตรา อังวัฒนกุล. (2540). *กิจกรรมการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อติกานต์ ทองมาก. (2552). การใช้วิธีการสอนภาษาอังกฤษแบบโครงงานเพื่อพัฒนาทักษะการพูด

ภาษาอังกฤษและทักษะการคิดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านควนสวรรค์ จังหวัดตรัง. สาขาการสอนภาษาอังกฤษในฐานะภาษาต่างประเทศมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

Crystal, D. (2003). *English as a global language (2nd ed.)*. Cambridge: Cambridge University Press.

ภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลเกาะเรียน อำเภอพระนครศรีอยุธยา

The Desirable Leadership of the Chief Executive of the Khorean Subdistrict Administrative Organization, Phra Nakhon Si Ayutthaya District, Phra Nakhon Si Ayutthaya Province

ณรงค์ชัย กรรณสูตร[1] อภิชาติ พานสุวรรณ[2]
Narongchai kannasood, Apichat Pansuwan

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลเกาะเรียน และ 2) เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลเกาะเรียน จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชน โดยใช้กลุ่มตัวอย่างจากประชาชนที่มีสิทธิเลือกตั้งอาศัยอยู่ในเขตตำบลเกาะเรียน อำเภอ พระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 380 แบบสอบถาม Cronbach' s Alpha เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถามระดับความเชื่อมั่น 0.940 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test และ F-test ผลการวิจัยพบว่า 1) ของภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลเกาะเรียน อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในภาพรวมมีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด และเมื่อวิเคราะห์เป็นรายด้านพบว่าด้านความเป็นผู้นำ ด้านการเป็นที่ยอมรับ และด้านจริยธรรม มีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด ส่วนด้านความน่าเชื่อถือ และด้านการสร้างแรงจูงใจ มีความคิดเห็นในระดับมากและ 2) ภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลเกาะเรียน อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชน พบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือนแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลเกาะเรียน อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยาไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ (Keywords): ภาวะผู้นำที่พึงประสงค์; นายกองค์การบริหารส่วนตำบล

Received: 2022-05-30 **Revised**: 2022-06-24 **Accepted**: 2022-06-30

[1] หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, Master of Public Administration, Phra nakhon Si Ayutthaya Rajabhat University. Corresponding Author e-mail: rambutan_o6@hotmail.com

[2] หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, Master of Public Administration Master of Public Administration, Phra nakhon Si Ayutthaya Rajabhat University. apichat_asm@hotmail.com

Abstract

This study aimed to 1) study the opinion to desirable leadership of the chief executive of the khorean subdistrict administrative organization, Phra Nakhon Si Ayutthaya district, Phra Nakhon Si Ayutthaya province, and 2) comparison the desirable leadership of the chief executive of the khorean subdistrict administrative organization, Phra Nakhon Si Ayutthaya district, Phra Nakhon Si Ayutthaya province classified by personal factors of people. The sample group of this study was 380 citizens who live in khorean subdistrict, Phra Nakhon Si Ayutthaya district, Phra Nakhon Si Ayutthaya province. The tool of this study was questionnaires. Reliability 0.940 The analytical statistics were frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test and f-test. The result found that. 1) The leadership of the chief executive of the khorean subdistrict administrative organization, Phra Nakhon Si Ayutthaya district, Phra Nakhon Si Ayutthaya province found that there was the highest level of opinion in overall. And when considered in each aspect found that the leadership aspect, the acceptance aspect and ethical aspect had the highest level of opinion. But, the credibility aspect and the motivation aspect had the high level of opinion. 2) The leadership of the chief executive of the khorean subdistrict administrative organization, Phra Nakhon Si Ayutthaya district, Phra Nakhon Si Ayutthaya province classified by personal factors of people found that people with difference sex, age, martial status, educational level, occupation and income had not had different on the opinion to desirable leadership of the chief executive of the khorean subdistrict administrative organization, Phra Nakhon Si Ayutthaya district, Phra Nakhon Si Ayutthaya province

Keywords: Desirable Leadership; Chief Executive

บทนำ (Introduction)

การเปลี่ยนแปลงการปกครองประเทศจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นการปกครองในระบอบประชาธิปไตย เมื่อวันที่ 24 มิถุนายน 2475 ได้มีรัฐธรรมนูญมาใช้เป็นกฎหมายสูงสุด โดยการปกครองประเทศโดยมีระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน แบ่งการบริหารราชการออกเป็น 3 ส่วน คือการบริหารราชการส่วนกลาง การบริหารราชการส่วนภูมิภาค และการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น ส่วนการบริหารราชการดังกล่าว ถือว่ามีความสำคัญต่อการบริหารราชการแผ่นดิน ดังนั้นผู้ที่จะเข้ามาเป็นผู้บริหาร นั้นต้องมีคุณสมบัติเหมาะสม มีความรู้ความสามารถ มีทักษะ มีวิสัยทัศน์ที่จะนำพาองค์กรนั้นๆ ไปสู่ จุดหมายปลายทางได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นที่ใกล้ชิดกับ ประชาชน ซึ่งถือว่าเป็นหน่วยงาน ระดับพื้นฐานที่จะสร้างระบบการเมือง การปกครองให้

ประชาชนเข้ามามี ส่วนร่วมได้มากที่สุด ดังนั้นผู้ที่จะมาทำหน้าที่เป็นผู้บริหารจะต้องมีคุณสมบัติที่เหมาะสมและเพียบพร้อม ทุกด้านสำหรับการปกครองส่วนท้องถิ่นของไทยทั้ง 5 รูปแบบ คือ กรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา เทศบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การบริหารส่วนตำบล ต่างก็เป็นนิติบุคคลมีอำนาจในการบริหารจัดการ ตนเองตามกฎหมายกำหนด. ชาชิวัฒน์ ศรีแก้ว. 2560

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2540 มาตรา 285 และรัฐธรรมนูญพุทธศักราช 2550 ในหมวดที่ 14 ได้บัญญัติไว้ให้การปกครองท้องถิ่นไทยได้มีการเลือกตั้งผู้บริหารและสมาชิกสภาทุกรูปแบบ ด้วยเหตุนี้เองผู้นำท้องถิ่นจึงได้มาด้วยการเลือกตั้งของประชาชนโดยตรง ผู้นำบางยุคบางสมัยมีคุณสมบัติ เหมาะสมกับการบริหารงาน แต่บางยุคอาจมีคุณสมบัติไม่พร้อมแต่อาจได้มาจากปัจจัยอื่น สภาตำบลและ องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นองค์การล่าสุดซึ่งเกิดขึ้นตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหาร ส่วนตำบล พ.ศ. 2537 โดยมีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายในการพัฒนาตำบล ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และวัฒนธรรม เพื่อการอยู่ดีกินดีของประชาชนในเขตตำบลนั้นๆ คือจัดให้มีการบำรุงรักษาทางบก ทางน้ำ เพื่อการสัญจรไปมาของประชาชน รักษาความสะอาดของถนนหนทางที่สาธารณะ รวมทั้งกำจัดขยะ มูลฝอยและสิ่งปฏิกูล ป้องกันและระงับโรคติดต่อ ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ส่งเสริมการศึกษาศาสนา และวัฒนธรรมอันดีงามของท้องถิ่น ส่งเสริมการพัฒนาสตรีเด็กเยาวชนผู้สูงอายุและผู้พิการ คุ้มครองดูแล และบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม บำรุงรักษาศิลปวัฒนธรรมจารีตประเพณี และภูมิปัญญา ของท้องถิ่น ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ทางราชการมอบหมาย นอกจากนี้หน้าที่จะต้องทำตามกฎหมายหรือ กฎหมายบังคับดังกล่าวแล้วนั้น ถ้าหากองค์การบริหารส่วนตำบลใดมีศักยภาพมีความสามารถเพียงพอยัง สามารถที่จะปฏิบัติหน้าที่ในเขตตำบลอีกคือ จัดให้มีน้ำเพื่อบริโภคอุปโภคและเพื่อทำการเกษตรแก่ ประชาชน จัดให้มีการบำรุงไฟฟ้าหรือแสงสว่างโดยวิธีการอื่นให้มีและบำรุงรักษาทางระบายน้ำ ให้มีการ บำรุงสถานที่ประชุม การกีฬาสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ และสวนสาธารณะ จัดให้มีและส่งเสริมกลุ่มเกษตรและกิจการร้านค้าหรือสหกรณ์ ส่งเสริมให้มีอุตสาหกรรมในครัวเรือน บำรุงและส่งเสริมการประกอบอาชีพ ของประชาชน คุ้มครองดูแลและรักษาทรัพย์สินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินหาผลประโยชน์จาก ทรัพย์สินขององค์การบริหารส่วนตำบล ให้มีตลาด การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเกาะเรียนใน อดีตมักประสบกับปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ด้านการทำหน้าที่ของผู้บริหารระดับสูง เช่น ปัญหาด้านการ ขาดภาวะผู้นำขาดความมีมนุษยสัมพันธ์ และขาดความรู้ความสามารถของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล คุณสมบัติเหล่านี้ อาจนำไปสู่การบริหารงานไม่โปร่งใสหรือขาดวิสัยทัศน์ ซึ่งนายกองค์การบริหารส่วน ท้องถิ่นนั้น เป็นผู้มีบทบาทและมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อท้องถิ่นในการเป็นผู้นำในการบริหารและพัฒนา ท้องถิ่นให้ไปสู่ความเจริญก้าวหน้าเพื่อประโยชน์ต่อชุมชน การที่ผู้นำท้องถิ่นจะสามารถพัฒนาไปได้ หรือไม่ จึงขึ้นอยู่กับบทบาทหน้าที่ความสามารถมนุษยสัมพันธ์ และความคิดริเริ่มซึ่งเป็นภาวะผู้นำ พื้นฐานของการเป็นผู้บริหารท้องถิ่นที่ดี.โกศล อินทวงศ์, 2559

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาภาวะผู้นำของที่ พึงประสงค์ของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลเกาะเรียน เพื่อนำผลวิจัยที่ได้นำเสนอ

เป็นข้อมูลพื้นฐาน ให้แก่ผู้ที่ดำรงตำแหน่งผู้บริหารท้องถิ่น หรือผู้ที่มีความสนใจถึงลักษณะบางประการ ที่ตรงกับความคิดเห็น ของประชาชนและนำไปใช้ประโยชน์ในการตัดสินใจเลือกบุคคลที่เหมาะสมเข้ามารับตำแหน่งผู้บริหาร ท้องถิ่นคือนายกองค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อพัฒนาท้องถิ่นให้เจริญก้าวหน้าต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลเกาะเรียน อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

2. เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลเกาะเรียน อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชน

สมมติฐานการวิจัย (Research Hypothesis)

ปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชนแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลเกาะเรียนอำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยาแตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยออกแบบการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลเกาะเรียน อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผู้วิจัยกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล การใช้สถิติวิเคราะห์ข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำเสนอวิธีดำเนินการวิจัย

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ได้แก่ ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเกาะเรียน อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัด พระนครศรีอยุธยา จำนวน 7,438 คน จำนวนประชากรในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเกาะเรียน อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

2. กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือประชาชนที่อยู่ในเขตตำบลเกาะเรียน อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยาจำนวน 7,438 คน ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 380 คน ซึ่งกำหนด ขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในงานวิจัยด้วยการใช้สูตรของยามาเน่ (Yamane,1967 อ้างถึงในสมบูรณ์ สุริยวงศ์2542, หน้า 84 - 94) โดยกำหนดระดับค่าความเชื่อมั่นที่ 95% และได้ทำการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Simple Random Sampling)แบบเป็นสัดส่วนของประชากรแต่ละหมู่บ้าน โดยมี ขั้นตอนการสุ่มดังนี้

1. แบ่งประชากรออกเป็นชั้นภูมิ โดยใช้หมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเกาะเรียน เป็นตัว แบ่งชั้นภูมิ

2. กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างในแต่ละชั้นภูมิตามสัดส่วน

3. สุ่มตัวอย่างในแต่ละชั้นภูมิตามสัดส่วนโดยใช้วิธีการสุ่มSimple Random sampling ซึ่งผู้วิจัยได้เข้าไปในหมู่บ้าน จึงทำการเก็บข้อมูลให้ครบ ตามจำนวนที่ต้องการ รายละเอียดของประชากรและกลุ่มตัวอย่างโดยมีสูตรการคำนวณดังนี้

$$n = \frac{7438}{1 + 7438\ (0.05)}$$

n= 380

ดังนั้นผู้วิจัยใช้กลุ่มตัวอย่างในครั้งนี้ จำนวน 380 คน

โดย n คือ จำนวนตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

N คือ จำนวนประชากรในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเกาะเรียน

e คือ ค่าความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่าง

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลเกาะเรียนอำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยแบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตามกรอบ แนวคิด แบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) จำนวน 5 ข้อ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ของนายกองค์การ บริหารส่วนตำบลเกาะเรียนอำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา แบบสอบถามมีลักษณะเป็น แบบมาตรส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุดจำนวน 20 ข้อ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามปลายเปิดการแดสงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

แบบทดสอบฉบับนี้ ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเอง มีขั้นตอนในการสร้าง ดังนี้

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ในเรื่อง ภาวะผู้นำที่ พึงประสงค์ของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลเกาะเรียนอำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จากนั้นนำมากำหนดกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย กำหนดนิยาม และเพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2. สร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ของนายก องค์การบริหารส่วนตำบลเกาะเรียนอำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และตรวจสอบเนื้อหา ของแบบทดสอบว่าครอบคลุมวัตถุประสงค์หรือไม่จากนั้นนำไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความเที่ยงของเนื้อหา แล้วนำมาปรับปรุงตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา

3. นำแบบสอบที่ปรับปรุงแล้วเสนอผู้เชี่ยวชาญให้พิจารณา และทำการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหาภาษา สถิติการวิจัยและพัฒนาความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ โดยหา ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of litem-objective Congruence: IOC) ซึ่งใช้เกณฑ์ประเมินความสอดคล้อง กำหนดค่าตัวเลขดังนี้

ค่า +1	หมายถึง	สอดคล้อง
ค่า 0	หมายถึง	ไม่แน่ใจ
ค่า - 1	หมายถึง	ไม่สอดคล้อง loc

โดยได้ค่าดัชนีความสอดคล้องรวม 0.95 และได้ทำการคัดเลือกข้อที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป

สูตรการคำนวณค่า IOC $\frac{\sum R}{N}$

4. นำแบบสอบถามที่ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบแล้ว มาปรับปรุงแก้ไข

5. นำแบบสอบถามไปลองใช้กับประชาชนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในองค์การบริหารส่วน ตำบลเกาะเรียนอำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 30 คน เพื่อหาคุณภาพของ เครื่องมือ โดยการหาค่าความเที่ยงหรือความเชื่อมั่นได้ของแบบสอบถาม (Reliability) แบบ Cronbach's Alpha ได้ค่าความเที่ยงหรือความเชื่อมั่นได้ของแบบสอบถามเท่ากับ 0.940 แสดงว่าเครื่องมือแบบสอบถามมีความน่าเชื่อถือ สามารถนำไปใช้ในการศึกษาได้สามารถนำไปเก็บข้อมูลจริงต่อไป

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้แจกแบบสอบถามด้วยตนเอง โดยแจ้งวัตถุประสงค์การศึกษาและชี้แจงรายละเอียดของการเก็บข้อมูล เพื่อขอความร่วมมือจากประชาชนกลุ่มตัวอย่างในการตอบแบบสอบถาม มีแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมา และมีความสมบูรณ์ จำนวน 380 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ อาชีพ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าความถี่ (Frequency distribution) และค่าร้อยละ (Percentage)

2. ข้อมูลด้านภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลเกาะเรียนอำเภอพระนครศรีอยุธยา วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าความเบี่ยงเบน มาตรฐาน (Standard deviation)

3. การทดสอบสมมติฐาน ใช้สถิติค่าที (t-Test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (Oneway ANOVA) เพื่อทดสอบเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของตัวแปรอิสระ โดยกำหนดค่านัยสำคัญทางสถิติที่ใช้ใน การวิเคราะห์ข้อมูลที่ระดับ .05 ทำการเปรียบเทียบรายคู่ภายหลังการทดสอบความแปรปรวน ด้วยวิธีการ แบบ (Schefle)

5. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลเกาะเรียน สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลได้แก่สถิติเชิงพรรณนา ประกอบด้วยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และค่าสถิติร้อยละ (Percentage)

2. ระดับความคิดเห็นภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล เกาะเรียน อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยาสถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่สถิติเชิงพรรณนา ประกอบด้วย**ค่าเฉลี่ย**เลขคณิต (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

3. การพัฒนาบทบาทผู้นำในการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลสถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ สถิติเชิงพรรณนา ประกอบด้วยค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

4. ข้อมูลทั่วไปของประชาชน แตกต่างกันมีผลต่อภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลเกาะเรียน ของจังหวัดพระนครศรีอยุธยาใช้สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ได้แก่ F-Test (One Way Anova) และ T-Test

ผลการวิจัย (Research Results)

1. ปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชน

ประชาชนส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 215 คน คิดเป็นร้อยละ 56.6 มีอายุไม่เกิน 30 ปี จำนวน 143 คน คิดเป็นร้อยละ 37.6 มีสถานภาพโสด จำนวน 221 คน คิดเป็นร้อยละ 58.2 ส่วนใหญ่มีการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลาย /ปวช. จำนวน 224 คน คิดเป็นร้อยละ 58.9 มีอาชีพพนักงานของรัฐ จำนวน 116 คน คิดเป็นร้อยละ 30.5 และมีรายได้ต่อเดือน 10,000 – 15,000 บาท/เดือน จำนวน 158 คน คิดเป็นร้อยละ 41.6

2. ความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลเกาะเรียน อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลเกาะเรียน อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในภาพรวมมีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด และเมื่อวิเคราะห์เป็นรายด้านพบว่า ด้านความเป็นผู้นำ ด้านการเป็นที่ยอมรับ และด้านจริยธรรม จริยธรรม มีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด ส่วนด้านความน่าเชื่อถือ และด้านการสร้างแรงจูงใจ มีความคิดเห็นในระดับมาก

3. การเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลเกาะเรียน อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชน พบว่า

3.1 ประชาชนที่มีเพศแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลเกาะเรียน อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านความเป็นผู้นำ ด้านความน่าเชื่อถือ ด้านการสร้างแรงจูงใจ ด้านการเป็นที่ยอมรับ และด้านจริยธรรม จริยธรรมไม่แตกต่างกัน

3.2 ประชาชนที่มีอายุแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลเกาะเรียน อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยาด้านความ

เป็นผู้นำ ด้านความน่าเชื่อถือ ด้านการเป็นที่ยอมรับ และด้านจริยธรรมจริยธรรมไม่แตกต่างกัน ส่วนด้านการสร้างแรงจูงใจแตกต่างกัน

3.3 ประชาชนที่มีสถานภาพสมรสแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลเกาะเรียน อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านความเป็นผู้นำ ด้านความน่าเชื่อถือ ด้านการสร้างแรงจูงใจ ด้านการเป็นที่ยอมรับ และด้านจริยธรรมจริยธรรมไม่แตกต่างกัน

3.4 ประชาชนที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลเกาะเรียน อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยาด้านความเป็นผู้นำ ด้านความน่าเชื่อถือ ด้านการสร้างแรงจูงใจ ด้านการเป็นที่ยอมรับ และด้านจริยธรรมจริยธรรมไม่แตกต่างกัน

3.5 ประชาชนที่มีอาชีพแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลเกาะเรียน อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านความเป็นผู้นำ ด้านความน่าเชื่อถือ ด้านการสร้างแรงจูงใจ ด้านการเป็นที่ยอมรับ และด้านจริยธรรมจริยธรรมไม่แตกต่างกัน

3.6 ประชาชนที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลเกาะเรียน อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านความเป็นผู้นำ ด้านความน่าเชื่อถือ ด้านการสร้างแรงจูงใจ ด้านการเป็นที่ยอมรับ และด้านจริยธรรมจริยธรรมไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

การศึกษาเรื่องภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลเกาะเรียน อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยาอภิปรายผลการวิจัยดังนี้

1. ภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลเกาะเรียน อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในภาพรวมมีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด และเมื่อวิเคราะห์เป็นรายด้านพบว่า ด้านความเป็นผู้นำ ด้านการเป็นที่ยอมรับ และด้านจริยธรรมจริยธรรม มีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด ส่วนด้านความน่าเชื่อถือ และด้านการสร้างแรงจูงใจ มีความคิดเห็นในระดับมากทั้งน เพราะในสภาพการณ์ปัจจุบันประชาชนได้รับข้อมูลข่าวสารอย่างทั่วถึงเกี่ยวกับผู้นำหรือนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ประชาชนจึงมีความต้องการผู้นำท้องถิ่นที่มีปฏิภาณไหวพริบในการแก้ปัญหา มีความรู้ความสามารถในการวางแผน สามารถแก้ไขเหตุการณ์เฉพาะหน้าได้ทันทีมีความสุขุมรอบคอบและมีความกระตือรือร้นในการทำงาน เป็นบุคคลที่มีความโปร่งใส ยึดประโยชน์ส่วนรวมเป็นสำคัญ และเป็นที่พึ่งของประชาชนและดูแลทุกข์สุขของประชาชน สอดคล้องกับงานวิจัยของเกศสุดา โภคานิตย์ (2560) ได้ศึกษาเรื่องภาวะผู้นำในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษา นายกองค์การบริหารส่วนตำบลนาเสียว อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของ ประชาชนที่มีต่อบทบาทของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลนาเสียวในการพัฒนาท้องถิ่นทั้ง 6 ด้าน ประกอบด้วย ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านส่งเสริมคุณภาพ

ชีวิต ด้านจัดระเบียบชุมชน สังคม และการรักษา ความสงบเรียบร้อย ด้านการวางแผน การส่งเสริมการลงทุน พาณิชยกรรมและการท่องเที่ยว ด้านการอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมด้านศิลปะวัฒนธรรม ประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่นอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของถนอม ขำขาว (2557) ได้ศึกษาเรื่องภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ของนายกองค์การ บริหารส่วนตำบลบางพระ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ของนายกองค์การ บริหารส่วนตำบลบางพระ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และรายด้านพบว่าอยู่ ในระดับมากทั้งหมดเช่นเดียวกัน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านความรู้ทางวิชาการ รองลงมาคือ ด้านความเป็นผู้นำ ถัดไปคือ ด้านความสามารถในการบริหารงานด้านมนุษยสัมพันธ์ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ บุคลิกภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของศุภชัย มณีเรือง (2555) ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลตามความคิดเห็นของประชาชนตำบลวังหลวง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการศึกษาพบว่า ระดับภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลตามความคิดเห็นประชาชนวังหลวง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมาก 2 ด้าน คือ ด้านภาวะผู้นำของมนุษยสัมพันธ์ และภาวะผู้นำของความเป็นผู้นำ สอดคล้องกับงานวิจัยของกิตติศักดิ์ แพรวพรายรัตน์ (2553 : 67) ได้ทำการศึกษา พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามระดับความคิดเห็นของข้าราชการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมาก

2. ภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลเกาะเรียน อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชน พบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือนแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลเกาะเรียน อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยาไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของถนอม ขำขาว (2557) ได้ศึกษาเรื่องภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ของนายกองค์การ บริหารส่วนตำบลบางพระ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี ผลการวิจัยพบว่า ผลการเปรียบเทียบ พบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุต่างกันมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลบางพระ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี ไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของศุภชัย มณีเรือง (2555) ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลตามความคิดเห็นของประชาชนตำบลวังหลวง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการศึกษาพบว่า ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ตามความคิดเห็นประชาชนตำบลวังหลวง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีเพศ และอายุแตกต่างกัน โดยรวมและรายด้านไม่พบความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับงานวิจัยของพรวิทย์ สิทธิจินดา (2551) ภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ตามความคิดเห็นของประชาชนที่มีสิทธิเลือกตั้ง ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลสหัสขันธ์อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดกาฬสินธ์ ผลการศึกษาพบว่า ผลการศึกษาเปรียบเทียบภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลจำแนก ตามข้อมูลทั่ว ได้แก่ เพศ อายุภูมิลำเนา การศึกษา การเข้าร่วมกิจกรรม อาชีพ อายุรายได้ต่อเดือน การได้รับ ความช่วยเหลือและการ

รับรู้ข้อมูลข่าวสาร มีความเห็นต่อภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ของนายกองค์การบริหาร ส่วนตำบลในภาพรวมไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของสุภาวดี ติมินทระ (2558) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำในการพัฒนาท้องถิ่นของกรรมการองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี ผลการศึกษาพบว่า กรรมการองค์การบริหารส่วนตำบลที่มี เพศ อายุ อาชีพ รายได้ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา การเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม และการได้รับการฝึกอบรมความรู้แตกต่างกัน มีภาวะผู้นำในการพัฒนาท้องถิ่นไม่แตกต่างกัน

องค์ความรู้จากการวิจัย (Body of Knowledge)

แนวทางการพัฒนาตนเอง ให้ชีวิตประสบความสำเร็จในแต่ละด้าน เพียงแต่อยู่ในบริบทหรือเหตุการณ์ที่ต่างกันเท่านั้นเอง แต่หากคุณฝ่าฟันความยากลำบากหรืออุปสรรคต่างๆไปได้ หนทางสว่างและความสำเร็จก็ไม่ไกลเกินไขว้คว้า บทความนี้มีความพิเศษเป็นอย่างมากเพราะจะเป็นการรวบรวมแนวทาง ให้คุณได้พัฒนาตนเองไปสู่ความสำเร็จในชีวิต เปรียบเสมือนเข็มทิศที่จะไม่ทำให้คุณหลง

ปัจจัยในการพัฒนาตนเอง ให้ประสบความสำเร็จในทุกๆด้านมีดังต่อไปนี้

1. เอาชนะความคิดด้านลบในตัวคุณ

ทุกคนล้วนมีความคิดเป็นของตนเอง ความคิดนั้นมีทั้งด้านดีและด้านลบขึ้นอยู่กับสถานการณ์ หากคุณสามารถรู้ทันความคิดด้านลบของคุณแล้วสามารถแปรเปลี่ยนเป็นความคิดดีๆ สิ่งที่ดีๆก็จะเกิดขึ้นกับคุณเสมอ หากคุณรู้ทันความคิดไม่ว่าเหตุการณ์อะไรจะเกิดขึ้นก็ตามคุณก็จะสามารถผ่านมันไปได้

2. เอาชนะความกลัวอย่างกล้าหาญ

ในโลกใบนี้คงไม่มีใครที่ไม่เคยกลัวอะไรเลย ความกลัวไม่ใช่เรื่องที่เลวร้ายมากขนาดนั้น ความกลัวช่วยให้เรารอดพ้นจากสิ่งชั่วร้ายได้ด้วยการหลีกหนี แต่หากคุณกลัวทุกอย่างคุณก็จะหลีกหนีทุกสิ่งทุกอย่าง ถ้าเช่นนั้นคุณก็จะไม่สามารถที่จะพัฒนาตนเองได้เลย จงแปรเปลี่ยนความกลัวในตัวของคุณเป็นความกล้าหาญ คนที่มีความกล้าหาญคือคนที่สามารถฝ่าฟันสิ่งต่างๆมาได้ภายใต้ความกลัวที่มีอยู่

3. มองโลกให้กว้างและตั้งเป้าหมายให้ชัดเจน

โลกเปลี่ยนไปเราก็จะต้องพัฒนาตามให้ทัน อย่าให้ใครมาจำกัดความคิดของเราอยู่แต่ในกะลาแคบๆ ไม่มีอะไรที่เป็นไม่ได้หากเรามีความตั้งใจและพยายามจงเชื่อมั่นว่าคุณสามารถทำอะไรก็ตามให้เกิดขึ้นได้ เพียงแต่คุณจะต้องแน่วแน่ตั้งเป้าหมายในชีวิตให้ชัดเจนแล้วทำตามแนวทางที่ถูกต้องไม่หลงทางรับรองว่าเป้าหมายของคุณจะชัดเจนขึ้นเรื่อยๆ จงเปิดโลกให้กว้างแล้วเดินตามเส้นทางที่คุณวางแผนไว้เพื่อไปถึงเป้าหมาย โดยเฉพาะคนที่ทำธุรกิจนั้นความชัดเจนตรงส่วนนี้สงผลโดยตรงต่อทิศทางของการเป็นผู้นำของคุณอย่างแน่นอน

4. อย่าให้คำวิจารณ์มาทำลายเป้าหมายชีวิตของคุณ

ไม่มีใครในโลกนี้ที่พ้นจากคำวิจารณ์ และไม่มีใครในโลกนี้ที่สามารถทำทุกอย่างให้ถูกใจคนทุกคนได้ แนวทางการพัฒนาตน*เอง*ของคนที่ประสบความสำเร็จอย่างแท้จริงจะไม่พูดทำร้ายจิตใจ

ของผู้อื่นเพราะมันไม่ได้มีประโยชน์อะไรแถมยังเสียเวลาอีกด้วย อย่าใส่ใจกับคำวิจารณ์มากจนทำให้เป้าหมายชีวิตของคุณไม่ชัดเจน คุณจงใส่ใจกับการพัฒนาชีวิตของตนเอง ดีกว่าไปใส่ใจชีวิตของคนอื่น

5. อย่าเสียเวลากับการเปรียบเทียบตนเองกับคนอื่น

การเสียเวลาไปกับการเปรียบเทียบตนเองกับคนอื่นเป็นเรื่องที่คนประสบความสำเร็จไม่ทำกัน เพราะมันไม่ได้มีประโยชน์ที่จะทำให้เกิดการพัฒนาตนเอง เนื่องจากคุณจะไม่สามารถรู้ได้เลยคนเหล่านี้สร้างภาพอะไรมาหลอกคุณคนเหล่านี้เพียงแค่ให้คุณเห็นสิ่งที่เค้าต้องการเท่านั้น คุณจะไม่มีวันไปถึงเส้นชัยหากคุณมัวแต่มองคู่แข่งโดยที่คุณไม่วิ่ง การพัฒนาตนเองให้ดีขึ้นในทุกๆวันเป็นสิ่งที่ดีที่สุด

6. ปรับตัวและเปิดใจรับความคิดต่าง

การปรับตัวเป็นสัญชาตญาณในการเอาชีวิตรอดของสัตว์รวมถึงมนุษย์มันเป็นเรื่องที่ดีหากคุณสามารถปรับตัวได้ในทุกสถานการณ์นั่นจะทำให้คุณอยู่รอดได้ และการปรับตัวนั้นยังหมายถึงว่าคุณได้พัฒนาตนเองอีกอย่างหนึ่ง นอกจากการปรับตัวแล้วการเปิดใจรับความคิดเห็นที่แตกต่างจากความคิดของตนเองยังสามารถทำให้คุณพัฒนาตนเองรวมถึงอาจมองเห็นช่องทางใหม่ๆที่เปิดโลกของคุณได้อีกด้วย หากคุณเป็นคนใจแคบไม่ฟังความคิดของใครรับรองว่าจะไม่มีความสำเร็จใดๆ มาถึงคุณอย่างแน่นอน

7. จงคบคนที่ทำให้ชีวิตของคุณดีขึ้น

การคบคนที่ทำให้ชีวิตของดีขึ้นนั้นไม่ได้หมายความว่าจะต้องคบคนรวยเท่านั้น แต่หมายถึงคบคนที่ทำให้ชีวิตของเรามีความสุข ยิ้มได้ คิดแต่สิ่งที่ดีๆ พากันไปทำแต่สิ่งที่ดีๆ ทำให้เกิดการพัฒนา ไม่คบคนที่วันๆคิดแต่สิ่งที่ไม่ดี ฉุดเราให้ต่ำลงเรื่อยๆ ไม่ทำงาน ขี้เกียจเพราะเมื่อคุณอยู่กับคนพวกนี้นานๆ อาจติดนิสัยแบบเดียวกันและทำให้คุณไม่ประสบความสำเร็จ

8. จงเป็นผู้ที่มีความอ่อนน้อมถ่อมตนเสมอ

ไม่ว่าคุณจะเป็นผู้ที่มีความรู้มากเพียงใด หรือเป็นผู้ที่ประสบความสำเร็จมากขนาดใหญ่การอ่อนน้อมถ่อมตนเป็นสิ่งที่พึงกระทำเสมอคนโง่เท่านั้นที่จะบอกว่าตนเองฉลาด ผู้ที่มีความอ่อนน้อมถ่อมตนย่อมได้รับโอกาสดีๆมากกว่าผู้ที่มีเย่อหยิ่ง คุณจะไม่ได้โอกาสใดๆหากคุณไม่เป็นผู้อ่อนน้อมและคิดว่าตนเองเก่งกว่าผู้อื่นเสมอ

แนวทางการพัฒนาตนเองในแต่ละด้านที่กล่าวมาจะไม่สามารถประสบความสำเร็จไปได้หากขาดความต่อเนื่อง ความสม่ำเสมอ การกระทำแบบทำๆหยุดๆ ขาดความต่อเนื่อง จะไม่มีวันสำเร็จเพราะความสม่ำเสมอนี้ก็เป็นส่วนหนึ่งที่จะทำให้เกิดการพัฒนาและทำให้คุณประสบความสำเร็จใจทุกๆด้าน

ภาพการพัมนาตนเอง ที่มา: www.google.com/search?source=univ&tbm

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. นายกองค์การบริหารส่วนตำบลควรปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้นำที่ดี โดยไม่ยึดติดกับผลประโยชน์ของตนเองและหมู่คณะ หรือช่วยเหลือแต่ญาติพี่น้อง ปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ดีแก่ประชาชนในท้องถิ่น

2. นายกองค์การบริหารส่วนตำบลควรเปิดโอกาสให้ประชาชนในชุมชนสามารถตรวจสอบการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในด้านต่างๆ

3. นายกองค์การบริหารส่วนตำบลควรสร้างความสามัคคีในชุมชนและรับฟังความคิดเห็นของประชาชนให้มากยิ่งขึ้น เป็นผู้นำที่เข้มแข็งและต้องตรงต่อเวลา

4. นายกองค์การบริหารส่วนตำบลควรเป็นผู้ที่มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีและไม่ใช้อำนาจในการสั่งสอนเพื่อให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาปฏิบัติตามคำสั่งมากเกินไป

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลตามความคิดเห็นของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในพื้นที่อื่นๆ

2. ควรมีการวิจัยถึงปัจจัยที่มีผลกระทบต่อภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลตมความคิดเห็นของประชาชน

3. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับความเป็นธรรมาภิบาลของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล

4. ควรศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพหรือการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบการมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมให้เกิดกระบวนการแบบมีส่วนร่วม ซึ่งจะทำให้ทราบความต้องการที่แท้จริงของประชาชนเกี่ยวกับภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล

เอกสารอ้างอิง (References)

โกศล อินทรวงศ์. (2559). *ภาวะผู้นาโลกแห่งการเปลี่ยนแปลง. วารสารการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ 2*(2), 67.

กิตติศักดิ์ แพรวพรายรัตน์. (2553). *พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี.* การค้นคว้าอิสระวิศวกรรมมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิศวกรรมโยธา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีก่อ

คณะกรรมการมาตรฐานการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น, สำนักงาน (2555). *รายงานประจำปี 2555.* กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการมาตรฐานการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น สำนักงาน

คณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. (2556). *คู่มือการประเมินผลการปฏิบัติราชการตามคำรับรองการปฏิบัติราชการของส่วนราชการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2556*. พิมพ์ครั้งที่ 1. สำนักงาน ก.พ.ร.

ชาชิวัฒน์ ศรีแก้ว. (2560). *พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 (แก้ไขปรับปรุงจนถึงปัจจุบัน) พ.ศ. 2543.* กรุงเทพฯ: รุ่งเรืองสาส์นการพิมพ์.

ธวัชชัย โตจีน. (2544). *ภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ของนายกเทศมนตรีตามทัศนะของพนักงานเทศบาลและสมาชิกสภาเทศบาล* วิทยานิพนธ์ศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหาร

ถนอม ขำขาว. (2557). *ภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลบางพระ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี.* วิทยานิพนธ์ศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองการปกครอง

ปุญญาพัฒน์ อุบล. (2549). *ภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ของนายกเมืองพัทยาในทัศนคติของประชาชนในเขตเมืองพัทยา.* งานนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเศรษฐศาสตร์การเมืองและการบริหารจัดการ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา

เปรื่อง กิจรัตนี. (2536). *ภาวะผู้นำ*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช

นโชะ กาหลง. (2551). *ภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล รูสะมิแลอำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี.* รายงานการศึกษาอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการ ปกครองท้องถิ่น วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น

มาริสา สุรินทร์. (2548). *ภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ของนายกเทศมนตรีตามความคาดหวังของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลต้นเปา อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่.* วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตร มหาบัณฑิต สาขาพัฒนาสังคม,บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร

วิญญชน. (2550). *การปกครองท้องถิ่น: ทฤษฎีแนวคิดและหลักการ.* กรุงเทพฯ : เอ็กซเปอร์เน็ท

ณรงค์ โพธิ์พฤกษานันท์. (2550). *ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์.* พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์

การศึกษากระบวนการจัดการกระจายสินค้าเกษตรจากพื้นที่ตำบลแม่สลองนอก อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย สู่ตลาดสินค้าเกษตรในเขตภาคเหนือตอนบน

The Study of Management Methods in Agricultural Product Distribution from Mae Salongnok Subdistrict, Mae Far Luang District, Chiang Rai Province to the Markets in Upper Northern Thailand

สุภาพร คำเตจา[1] นคร ไชยวงศ์ศักดา[2] ชยากร พุทธกำเนิด[3] ณัฐธิดา จุมปา[4]
Supaporn Kamtaeja, Nakorn Chaiwongsakda, Chayakorn Putakamnerd
Natthida Chumpa

บทคัดย่อ (Abstract)

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและวิเคราะห์กระบวนการจัดการกระจายสินค้าเกษตรจากพื้นที่ตำบลแม่สลองนอกสู่ตลาดสินค้าเกษตรในเขตภาคเหนือตอนบน เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ ดำเนินการวิจัยโดยคัดเลือกสินค้าที่มีศักยภาพของตำบล เก็บข้อมูลโดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่มย่อยร่วมกับกลุ่มตัวอย่าง ผลการวิจัยพบว่า สินค้าเกษตรที่มีศักยภาพของตำบล ได้แก่ กาแฟ ผักตระกูลสลัด เชอรี่ดอย ลูกไหน ลูกพีช ชา ผักพื้นบ้านและผักเมืองหนาว ลักษณะการกระจายสินค้าเป็นแบบง่าย ในกรณีของกาแฟและชา ภายหลังจากการเก็บเกี่ยวผลผลิตเกษตรกรมักจะแปรรูปผลผลิตเบื้องต้น แล้วจำหน่ายให้กับตลาดเป้าหมายทั้งในและนอกตำบล ในกรณีของผักตระกูลสลัด เชอรี่ ลูกไหน ลูกท้อ และผักเมืองหนาว ภายหลังจากการเก็บเกี่ยวผลผลิตเกษตรกรจะส่งจำหน่ายให้ตลาดเป้าหมาย โดยไม่ผ่านการแปรรูป ตลาดเป้าหมายมีทั้งภายในชุมชนและภายนอกชุมชน ผลการวิเคราะห์กระบวนการกระจายสินค้าเกษตร ทำให้ทราบรูปแบบการ

Received: 2022-06-14 **Revised**: 2022-09-18 **Accepted**: 2022-09-20

[1] คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย Faculty of Industrial Technology, Chiang Rai Rajabhat University. Corresponding Author e-mail: supaporn.kamt@crru.ac.th

[2] คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย Faculty of Industrial Technology, Chiang Rai Rajabhat University

[3] คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย Faculty of Industrial Technology, Chiang Rai Rajabhat University

[4] คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย Faculty of Management, Chiang Rai Rajabhat University

Note: งานวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยเรื่อง การเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการกระจายสินค้าเกษตรจากพื้นที่ตำบลแม่สลองนอก อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย สู่ตลาดสินค้าเกษตร ในเขตภาคเหนือตอนบน

กระจายสินค้าแต่ละชนิด และจุดด้อยที่ควรปรับปรุงให้ดีขึ้นในกระบวนการกระจายสินค้าเกษตร ตำบลแม่สลองนอก

คำสำคัญ (Keywords): การกระจายสินค้าเกษตร; การจัดการ; ตำบลแม่สลองนอก

Abstract

This research aims to study and analyze management methods in agricultural product distribution from Mae Salongnok subdistrict to agricultural product markets in Upper Northern Thailand. This research is a qualitative project. The researchers find potential agricultural products in economy of Mae Salongnok subdistrict, collect distribution data from deep interview and focus group discussion with the sample group. The results show that potential agricultural products are coffee, salad vegetables, plum, peach, tea, and local vegetables. For fresh coffee fruits and fresh tea leaves will be dried before selling them to buyers both in the area and outside Mae-Salong Nok subdistrict. About salad vegetables, plum, peach and local vegetables, most farmers sold them in fresh fruits and vegetables to buyers both in the area and outside Mae-Salong Nok subdistrict, too. This research also shows some distribution patterns of each agricultural products and some weakness methods in agricultural product distribution of Mae Salongnok subdistrict.

Keywords: Agricultural product distribution; Mae Salongnok subdistrict; Management

บทนำ (Introduction)

ตำบลแม่สลองนอก ตั้งอยู่ในอำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย อยู่ห่างจากตัวจังหวัดเชียงราย 75 กิโลเมตร (สำนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลแม่สลองนอก) ลักษณะภูมิประเทศ เป็นภูเขา พื้นที่สูงชัน หมู่บ้านในตำบลแม่สลองนอก ประกอบด้วย 13 หมู่บ้านหลัก ได้แก่ หมู่บ้านสันติคีรี หมู่บ้านอาแหละ หมู่บ้านเลาสิบ หมู่บ้านธาตุ หมู่บ้านป่าคาสุขใจ หมู่บ้านกลาง หมู่บ้านอาแบ หมู่บ้านป่าคาสามัคคี หมู่บ้านพนาสวรรค์ หมู่บ้านแม่จันหลวง หมู่บ้านเจียงจาใส หมู่บ้านใหม่สันติ และหมู่บ้านตงจาใส ประชากรในตำบลส่วนใหญ่เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ ประกอบด้วย ชนเผ่าอาข่า ไทใหญ่ เมี่ยน ลีซอ ลาหู่ ลั้วะ และจีน รวมถึงมีคนไทยอาศัยอยู่ร่วมด้วย ประชากรในชุมชนมีวัฒนธรรมประเพณีของแต่ละชนเผ่า ที่ยึดถือต่อกันมาเป็นเวลาช้านาน มีกิจกรรมภายในชุมชนที่สำคัญ เช่น การโล้ชิงช้า เป็นต้น ประชากรส่วนใหญ่ยึดมั่นถือมั่นกับวิถีชีวิตดั้งเดิม ดำเนินชีวิตใกล้ชิดและอิงแอบธรรมชาติ (สุภาพร คำเตจาและคณะ, 2562) คนในชุมชนตำบลแม่สลองนอก อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นส่วนใหญ่ ได้แก่ การทำไร่ชา กาแฟ พลัม ข้าวโพด ผักพื้นบ้านและผักเมืองหนาว ผลผลิตของชุมชนโดยส่วนใหญ่ เป็นผลผลิตจากเกษตรกรรม มีการ

ส่งผลผลิตไปจำหน่ายที่ต่างๆ อาทิ โครงการหลวง ตลาดชุมชน พ่อค้าคนกลางในตำบล ตัวเมืองจังหวัดเชียงราย จังหวัดเชียงใหม่ และต่างประเทศ เช่น ประเทศจีน ไต้หวัน เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม ในพื้นที่ ยังมีข้อจำกัดด้านการจัดการกระจายสินค้าเกษตรที่เป็นแบบดั้งเดิม และลักษณะสภาพพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่สูงชัน ทำให้เกิดความลำบากในการขนย้าย ซึ่งเป็นองค์ประกอบหนึ่งในการกระจายสินค้า ผู้วิจัยเคยเข้าไปในพื้นที่ เห็นสภาพปัญหา และร่วมพูดคุยกับคนในพื้นที่ จึงสนใจที่จะศึกษากระบวนการจัดการกระจายสินค้าเกษตรของตำบลแม่สลองนอก เพื่อให้เข้าใจบริบท จุดเด่น และจุดที่ควรพัฒนาต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อศึกษากระบวนการจัดการกระจายสินค้าเกษตรจากพื้นที่ตำบลแม่สลองนอก อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย สู่ตลาดสินค้าเกษตรในเขตภาคเหนือตอนบน
2. เพื่อวิเคราะห์กระบวนการกระจายสินค้าเกษตรของเกษตรกรตำบลแม่สลองนอก อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย ออกสู่ตลาดเป้าหมายในพื้นที่ภาคเหนือตอนบน

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. รูปแบบการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร คือ เกษตรกรในตำบลแม่สลองนอก อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย จำนวน 13 หมู่บ้าน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย (1) เกษตรกร และ/หรือ ผู้นำชุมชน 50 คน (2) ผู้ประกอบการ 2 คน (3) เจ้าหน้าที่หน่วยงานภาครัฐ 2 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสัมภาษณ์กึ่งมีโครงสร้าง สำหรับการเก็บข้อมูลกระบวนการจัดการกระจายสินค้าเกษตร
2. แนวทางการสนทนากลุ่มย่อย สำหรับการวิเคราะห์กระบวนการจัดการกระจายสินค้าเกษตร ร่วมกับเกษตรกร ผู้ประกอบการ ผู้นำชุมชน และเจ้าหน้าที่หน่วยงานภาครัฐ

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อเก็บข้อมูลลักษณะการกระจายสินค้าเกษตร กระบวนการกระจายสินค้าเกษตร และจุดจำหน่ายสินค้าเกษตร จากเกษตรกร ผู้ประกอบการ ผู้นำชุมชน และเจ้าหน้าที่หน่วยงานภาครัฐ ในตำบลแม่สลองนอก
2. การสนทนากลุ่มย่อย เพื่อวิเคราะห์กระบวนการจัดการกระจายสินค้าเกษตร ร่วมกับเกษตรกร ผู้ประกอบการ ผู้นำชุมชน และเจ้าหน้าที่หน่วยงานภาครัฐ

3. วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์สรุปอุปนัย (Analytic Induction) และสร้างข้อสรุปเพื่อหาคำตอบอธิบายลักษณะการกระจายสินค้าเกษตร กระบวนการกระจายสินค้าเกษตร และจุดจำหน่ายสินค้าเกษตร ของสินค้าเกษตรแต่ละชนิด

ผลการวิจัย (Research Results)

1. สินค้าเกษตรของชุมชน

จากการลงพื้นที่สำรวจชุมชน 13 หมู่บ้าน เพื่อทราบชนิดสินค้าเกษตรของชุมชน พบว่า สินค้าเกษตร ได้แก่ ชา กาแฟ เชอรี่ดอย ผักพื้นบ้าน ผักเมืองหนาว ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ลิ้นจี่ มะขามป้อม อโวคาโด

2. สินค้าเกษตรหลักของชุมชน

จากการสัมภาษณ์นายกองค์การบริหารส่วนตำบลแม่สลองนอก ผู้ใหญ่บ้าน เจ้าหน้าที่ประจำสำนักงานโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงแม่สลองนอกจังหวัดเชียงราย ประธานกลุ่มผู้ปลูกกาแฟตำบลแม่สลองนอก และเกษตรกรในตำบลแม่สลองนอก ทำให้ทราบว่า สินค้าเกษตรหลักของตำบลแม่สลองนอกที่มีปริมาณมากและเป็นสินค้าเศรษฐกิจ ได้แก่ กาแฟ ชา เชอรี่ดอย ข้าวโพด ผักตระกูลสลัด ผักพื้นบ้านและผักเมืองหนาว โดยจากการสัมภาษณ์ ราคาสินค้าเกษตรแต่ละชนิดโดยเฉลี่ย มีดังต่อไปนี้

ตาราง 1 ราคาขายของสินค้าเกษตรตำบลแม่สลองนอก

ชนิดผลผลิต	ราคาขาย (โดยเฉลี่ย)
กาแฟผลสด	18 บาทต่อกิโลกรัม
กาแฟตากแห้ง (กาแฟกะลา)	120 บาท ต่อกิโลกรัม
กาแฟคั่ว/บด	450-600 บาท ต่อกิโลกรัม
ชาอบแห้ง	240 บาท ต่อกิโลกรัม
เชอรี่ผลสด	10-20 บาท ต่อกิโลกรัม
เชอรี่แปรรูป (เช่น บ๊วย 5 รส)	260 บาท ต่อกิโลกรัม
ข้าวโพดสด (ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์)	3-7 บาท ต่อกิโลกรัม
ผักตระกูลสลัด (สด)	30 บาท ต่อกิโลกรัม

ที่มา: ผู้วิจัย

ทั้งนี้ ราคาขายนี้ เป็นราคาที่เกษตรกรขายให้กับผู้รับซื้อ ซึ่งอาจเป็นพ่อค้าคนกลาง หรือผู้บริโภค โดยเป็นราคาขายในช่วงปี พ.ศ.2563-2564

ดังนั้น เมื่อพิจารณาปริมาณและราคาขายของสินค้าเกษตรร่วมกัน ทำให้ระบุได้ว่า สินค้าเกษตรหลักของชุมชน ได้แก่ กาแฟ ชา เชอรี่ดอย ลูกท้อ และผักตระกูลสลัด ทีมวิจัยจึงสนใจศึกษารายละเอียดของสินค้าเกษตรเหล่านี้ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มตัวอย่าง โดยผลการศึกษามีดังต่อไปนี้

3. กระบวนการจัดการกระจายสินค้าเกษตร

3.1 กาแฟ

กาแฟ เป็นพืชเศรษฐกิจที่มีการเพาะปลูกกันมากในพื้นที่ตำบลแม่สลองนอก อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย โดยมีการเพาะปลูกเกือบทุกหมู่บ้านในตำบลแม่สลองนอก หมู่บ้านที่มีผลผลิตกาแฟผลสดมากที่สุด ได้แก่ หมู่บ้านแม่เต๋อ (แม่จันทร์หลวง) และหมู่บ้านพนาสวรรค์ กาแฟที่ปลูกเป็นสายพันธุ์อาราบีกา โดย 1 ไร่ ปลูกกาแฟประมาณ 400 ต้น เมื่อถึงฤดูเก็บเกี่ยวผลผลิตเกษตรกรจะเลือกเก็บผลกาแฟสดที่มีสีแดงจากต้นกาแฟ โดยเก็บด้วยมือทีละเมล็ด ใส่ลงในตะกร้าที่สะพายติดตัว เมื่อผลกาแฟเต็มตะกร้า จึงนำไปเทลงในกระสอบ (กระสอบอาหารสุกรหรือไก่ หรือกระสอบปุ๋ยเคมี) เมื่อเต็มกระสอบ มัดปากกระสอบด้วยตอก (ไม้ไผ่ที่จักเป็นเส้นแบนยาว) แล้วขนกระสอบจากในไร่ออกไปรวมกันหน้าสวน จากนั้นเกษตรกรเจ้าของสวนบางราย อาจจะแกะกระสอบนำกาแฟผลสดที่เก็บได้ เทออกมาคัดผลสีเขียวซึ่งเป็นกาแฟที่ยังไม่สุก ทั้งนี้ เจ้าของสวนส่วนใหญ่ไม่ใช้วิธีคัดผลสีเขียวออก แต่จะเน้นให้ผู้รับจ้างเก็บผลกาแฟเฉพาะลูกที่แก่เต็มที่คือลูกที่มีสีแดงเท่านั้น จากนั้นเกษตรกรจะนำกาแฟที่บรรจุอยู่ในกระสอบ ขนขึ้นรถบรรทุก 4 ล้อ และขนส่งไปยังสถานที่รับซื้อกาแฟผลสดที่ตั้งอยู่ในตำบลแม่สลองนอก ได้แก่ ผู้รับซื้อในหมู่บ้านแม่เต๋อ (แม่จันทร์หลวง) หมู่บ้านธาตุ หมู่บ้านพนาสวรรค์ และจุดนัดพบของพ่อค้าคนกลางที่เข้ามาซื้อกาแฟผลสดในพื้นที่ เป็นต้น นอกจากนี้เกษตรกรบางรายที่ไม่ต้องการขายผลผลิตเป็นกาแฟผลสด จะแปรรูปเบื้องต้นเป็นกาแฟกะลา โดยมีวิธีทำ 2 แบบ แบบแรก มีวิธีแปรรูป ได้แก่ การนำกาแฟผลสดไปสีเพื่อกระเทาะเปลือกนอกออก ได้เป็นเมล็ดกาแฟ นำไปแช่น้ำเปล่าทิ้งไว้ 2 วัน นำไปตากแห้งบนตาข่ายที่วางบนแคร่ไม้ไผ่หรือบนแผ่นคอนกรีต จนเมล็ดกาแฟแห้ง (ความชื้นต่ำกว่า 10%) เกษตรกรเรียกกาแฟขั้นนี้ว่า กาแฟกะลา แบบที่สอง มีวิธีการแปรรูปคือ นำกาแฟผลสดไปตากแห้งทั้งลูก แล้วนำไปสีเพื่อนำเปลือกนอกออก จะได้เมล็ดกาแฟแห้ง (กาแฟกะลา) จากนั้นบรรจุเมล็ดกาแฟแห้ง ในกระสอบป่านหรือกระสอบตาข่ายสีชมพูเข้ม เก็บไว้รอขายให้กับโครงการหลวง และพ่อค้าคนกลางที่จะเข้าไปซื้อผลผลิตในตำบลแม่สลองนอก เมื่อถึงเวลาขาย เกษตรกรจะขนส่งไปขาย โดยรถบรรทุก 4 ล้อ ณ สำนักงานโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงแม่สลองนอก จังหวัดเชียงราย ที่จะมีรถมารับผลผลิตในตำบลแม่สลองนอก หรือขายให้กับพ่อค้าคนกลางที่มักจะมีรถเข้ามารับซื้อผลผลิตในตำบลฯ

2.2 ผักตระกูลสลัด

ผักตระกูลสลัด ปลูกมากในหมู่บ้านสันติคีรี และหมู่บ้านป่าคาสุขใจ โดยส่วนใหญ่เกษตรกรจะปลูกผักในโรงเรือน ส่งขายให้กับโครงการหลวง ขนส่งโดยรถบรรทุก 4 ล้อ นำไปส่งที่โรงคัดบรรจุชั่วคราว สำนักงานโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงแม่สลองนอก จังหวัดเชียงราย หรือ

บริเวณหน้าโรงแรมหงฟู่ ตำบลแม่สลองนอก โดยกระบวนการเก็บเกี่ยวผักและลำเลียงส่งมาขึ้นรถ เริ่มจาก เกษตรกรตัดผักตระกูลสลัด ใส่ในตะกร้าไม้สานใบใหญ่สำหรับสะพายไว้ข้างหลัง บรรจุจนเต็มตะกร้า จากนั้นขนขึ้นรถกระบะ หรือรถจักรยานยนต์ ขนส่งไปยังโรงคัดบรรจุชั่วคราว สำนักงานโครงการพัฒนาพื้นที่สูงฯ ผักจะถูกทดสอบการตกค้างของสารเคมี เมื่อผ่านการทดสอบแล้ว ผักจะถูกนำออกจากตะกร้าไม้สาน นำไปตัดแต่งและบรรจุลงในตะกร้าของโครงการหลวง (ตะกร้าพลาสติกแข็ง) ชั่งน้ำหนัก และลำเลียงขึ้นรถบรรทุก 4 ล้อ ที่จะขนส่งไปสถานีโครงการหลวง ตำบลแม่เหี๊ยะ จังหวัดเชียงใหม่ นอกจากนี้ เกษตรกรที่ปลูกผักในโรงเรือน จะขายผักตระกูลสลัดบางส่วนส่งขายให้กับบริษัทเอกชน ที่ตั้งอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร โดยเกษตรกรจะตัดผัก บรรจุใส่ในตระกร้าพลาสติกแข็ง ของเอกชน แล้วจะมีรถบรรทุกมารับผลผลิตในพื้นที่ตำบลแม่สลองนอก การขายผักตระกูลสลัดของเกษตรกรจากทั้งสองหมู่บ้าน จะเป็นการขายตามโควต้า ที่มีการตกลงกันก่อนหน้าแล้ว ทั้งการส่งขายให้กับโครงการหลวง และบริษัทเอกชน ส่วนผลผลิตผักที่นอกเหนือจากที่ได้รับโควต้ามา เกษตรกรจะนำไปขายเองที่ตลาดชุมชน เช่น ตลาดเช้าแม่สลองนอก (หมู่บ้านสันติคีรี) ตลาดขายของที่ระลึก ตลาดบ้านเทอดไท หรือนำไปขายในตัวเมืองเชียงราย

2.3 เชอรี่ ลูกไหน ลูกท้อ

เชอรี่ ลูกไหน ลูกท้อ มีการปลูกในพื้นที่เกือบทุกหมู่บ้านในตำบลแม่สลองนอก เช่น หมู่บ้านอาแหละ หมู่บ้านธาตุ หมู่บ้านป่าคาสามัคคี หมู่บ้านแม่จันหลวง หมู่บ้านแม่เต๋อ หมู่บ้านสันติคีรี เป็นต้น การปลูกต้นเชอรี่ ลูกไหน ลูกท้อ ส่วนใหญ่จะปลูกรวมกับพืชอื่นๆ เช่น กาแฟ เป็นต้น เกษตรกรนิยมเก็บผลสดส่งขายให้กับพ่อค้าคนกลางที่อำเภอแม่จัน หรือโรงงานแปรรูปในจังหวัดเชียงใหม่ หรือโรงงานก่อเสริมที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ตำบลแม่สลองนอก

2.4 ชา

ชา เป็นพืชที่มีการเพาะปลูกกันมากในตำบลแม่สลองนอก โดยปลูกกันเกือบทุกหมู่บ้าน อีกทั้งน้ำชา ยังเป็นเครื่องดื่มที่คนในชุมชนตำบลแม่สลองนอกดื่มกันเกือบทุกบ้าน และชาอบแห้ง เป็นสินค้าเกษตรที่สร้างรายได้ให้กับคนในพื้นที่มาช้านาน ดังนั้นในตำบลจึงมีวิสาหกิจหรือโรงงานแปรรูปชาหลายราย เกษตรกรส่วนใหญ่จะปลูกชาหลายไร่ต่อครัวเรือน และส่งขายให้กับวิสาหกิจชุมชนหรือโรงงานที่รับแปรรูปชาในตำบลฯ วิสาหกิจชุมชนหรือโรงงาน เมื่อแปรรูปชาอบแห้งเรียบร้อยแล้ว (หลากหลายรสชาติและหลากหลายรูปแบบ) ผู้ประกอบการจะจำหน่ายทั้งภายในตำบล และส่งขายนอกตำบล ภายในตำบลส่วนใหญ่จะจำหน่ายโดยมีหน้าร้านเป็นของตนเอง ส่วนที่ส่งขายนอกตำบล มีทั้งขายให้กับเอกชนในตัวเมืองเชียงรายและทั่วประเทศไทย รวมถึง ส่งออกต่างประเทศ เช่น ประเทศจีน ไต้หวัน เป็นต้น การขนส่งไปยังตลาดในตำบล ใช้การขนส่งโดยรถจักรยานยนต์หรือรถบรรทุก 4 ล้อ ส่วนการส่งขายนอกตำบลใช้การขนส่งโดยรถบรรทุก 4 ล้อ หรือรถบรรทุก 6 ล้อ ลำเลียงไปยังจุดนัดพบ แล้วขนถ่ายขึ้นรถบรรทุกขนาดใหญ่ขึ้นเพื่อส่งจำหน่ายในระยะไกลจากตำบล ทั้งนี้สาเหตุที่ลำเลียงชาโดยรถบรรทุกขนาดเล็กออกมาจากตำบล เนื่องจากตำบลแม่สลองนอกตั้งอยู่บนภูเขาสูง ถนนลาดชัน การลำเลียงจึงต้องใช้รถบรรทุกขนาดเล็กก่อน แล้วจึงขนถ่ายขึ้นรถบรรทุกขนาดใหญ่อีกครั้งหนึ่ง

2.5 ผักพื้นบ้านและผักเมืองหนาว

ผักพื้นบ้านและผักเมืองหนาว ของตำบลแม่สลองนอก มีหลากหลายชนิด เช่น ผักคะน้า เห็ดหอม ผักชี ยอดถั่วลันเตา กระชาย บล็อคโคลี เบบี้ฮ่องเต้ เป็นต้น โดยผลผลิตสลับสับเปลี่ยนกันออกตามฤดูกาล มีผักหมุนเวียนจำหน่ายกันตลอดทั้งปี

เกษตรกรผู้ปลูกผักในตำบลแม่สลองนอก สามารถแยกย่อยได้ 2 แบบหลัก คือ 1) เกษตรกรที่เพาะปลูกและจำหน่ายผักให้โครงการหลวง 2) เกษตรกรที่ปลูกและจำหน่ายผักที่ตลาดนัด หรือตลาดขายของที่ระลึก หรือส่งขายให้เอกชนทั่วไป โดยเกษตรกรที่ปลูกและจำหน่ายผักให้โครงการหลวง จะมีระเบียบวิธีปฏิบัติในการเพาะปลูกและจำหน่ายที่มีความชัดเจน เจ้าหน้าที่โครงการพัฒนาพื้นที่สูงดอยแม่สลอง จะเข้ามาดูแลและให้คำแนะนำ ตลอดจนควบคุมคุณภาพผักอย่างสม่ำเสมอ รวมถึงรับซื้อในปริมาณที่ตกลงกันอย่างชัดเจน กระบวนการหลังการเก็บเกี่ยว เกษตรกรจะขนส่งผักไปขึ้นรถบรรทุก ณ จุดพักในตำบลแม่สลองนอก เพื่อจำหน่ายให้กับโครงการหลวง แต่เกษตรกรที่ปลูกและจำหน่ายผักที่ตลาดนัดทั่วไป จะไม่มีระเบียบปฏิบัติในการเพาะปลูกและจำหน่ายที่ชัดเจน ส่วนใหญ่เป็นการปลูกและจำหน่ายผักที่ตลาดนัดในตำบลหรือพื้นที่ใกล้เคียง เช่น ตลาดขายของที่ระลึกในตำบล เป็นต้น หรือขายให้กับบริษัทเอกชนที่จะมารับซื้อผักในพื้นที่ตำบลฯ หรือส่งไปจำหน่ายที่อำเภอแม่จัน หรืออำเภอเมืองเชียงราย

การวิเคราะห์กระบวนการจัดการกระจายสินค้าเกษตร และอภิปรายผลการวิจัย

1. กาแฟ

การผลิตกาแฟเพื่อจำหน่ายของชุมชนในตำบลแม่สลองนอกนั้น มีการผลิตเพื่อจำหน่าย 3 รูปแบบ 1) จำหน่ายแบบผลกาแฟสด 2) จำหน่ายแบบกาแฟกะลา 3) จำหน่ายกาแฟคั่วสำเร็จรูป ทั้ง 3 รูปแบบมีจุดเริ่มต้นจากการเก็บเกี่ยวผลกาแฟสดแบบเดียวกัน และมีกระบวนการจัดการกระจายสินค้าโดยสังเขป ดังนี้

รูปแบบที่ 1 ผลกาแฟสด --> จำหน่ายให้กับผู้รับซื้อ

รูปแบบที่ 2 ผลกาแฟสด --> นำมาตากแห้งเป็นกาแฟกะลา --> จำหน่ายให้กับผู้รับซื้อ

รูปแบบที่ 3 ผลกาแฟสด --> นำมาตากแห้งเป็นกาแฟกะลา --> สี/คั่ว --> จำหน่ายให้กับผู้รับซื้อ

โดยจะมีการจำหน่ายในรูปแบบที่ 2 มากที่สุด เนื่องจากการผลิตในรูปแบบที่ 2 มีขั้นตอนการแปรรูปและใช้เวลาดำเนินการไม่มาก และกาแฟกะลาที่ได้มีราคาต่อหน่วยที่สูง (ประมาณ 120 บาทต่อกิโลกรัม) จึงได้รับความนิยม รองลงมาคือการจำหน่ายในรูปแบบที่ 1 เนื่องจากไม่ต้องแปรรูปใดๆ หลังการเก็บเกี่ยวนำไปส่งขายให้กับผู้รับซื้อ แต่กาแฟผลสด จะมีราคาจำหน่ายที่ต่ำกว่า กาแฟกะลาอยู่มาก (ราคา 18 บาทต่อกิโลกรัม) เกษตรกรจึงให้ความนิยมจำหน่ายในรูปแบบนี้เป็นลำดับที่ 2 และสุดท้ายคือการจำหน่ายในรูปแบบที่ 3 กาแฟคั่ว ในรูปแบบนี้จะมีการจำหน่ายในสัดส่วนที่น้อย ถึงแม้จะมีราคาขายที่สูง คือประมาณ 450-600 บาทต่อกิโลกรัม แต่ต้องใช้กระบวนการแปรรูป

หลายขั้นตอน ใช้เวลานาน และต้องใส่ใจคุณภาพผลผลิตอย่างละเอียดเพื่อให้ได้กาแฟที่มีกลิ่น รส ที่ดี ได้มาตรฐาน

ทั้งนี้ เมื่อวิเคราะห์กระบวนการจัดการกระจายกาแฟในแต่ละขั้นตอนอย่างละเอียด แล้วพบว่า เกษตรกรประสบปัญหาในขั้นตอนการตากแห้งผลกาแฟซึ่งโดยปกติต้องใช้ระยะเวลาตากหลายวัน โดยในการตากแห้งจะใช้วิธีตากบนลานกว้างกับพื้นดินที่ปูด้วยผ้าใบหรือพื้นปูน หรือกระเบื้อง ซึ่งมีอุปสรรคคือเมื่อฝนตก เกษตรกรต้องเก็บผลผลิตที่ตากเข้าร่ม และนำออกมาตากใหม่เมื่อฝนหายไป เกษตรกรจึงยังมีความต้องการนวัตกรรมเข้าช่วย เช่น การสร้างโครงสร้างหลังคาสำหรับตากเมล็ดกาแฟ เป็นต้น

2. ผักตระกูลสลัด

กระบวนการกระจายผักตระกูลสลัดของเกษตรกรตำบลแม่สลองนอก แบ่งได้เป็น 3 รูปแบบ ดังนี้

รูปแบบที่ 1 เก็บเกี่ยวผลผลิต --> จำหน่ายให้กับโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงฯ

รูปแบบที่ 2 เก็บเกี่ยวผลผลิต --> จำหน่ายให้กับพ่อค้าคนกลาง (เอกชน)

รูปแบบที่ 3 เก็บเกี่ยวผลผลิต --> จำหน่ายที่ตลาดในชุมชนหรือชุมชนใกล้เคียง

โดยส่วนใหญ่เกษตรกรในพื้นที่มักจะจำหน่ายในรูปแบบที่ 1 และ 2 โดยเป็นการจำหน่ายตามปริมาณที่มีการตกลงกันก่อนหน้าที่จะมีการเก็บเกี่ยว เกษตรกรจึงนิยม เนื่องจากมีแหล่งรับซื้อที่ชัดเจนและระบุปริมาณชัดเจน เพียงแต่ต้องควบคุมคุณภาพการเพาะปลูกและผักตามเกณฑ์ที่ผู้รับซื้อกำหนด ซึ่งเกษตรกรบางรายมองว่าเป็นความยุ่งยาก แต่บางรายก็ยินยอมทำตาม ส่วนรูปแบบที่ 3 เป็นการปลูกเพื่อจำหน่ายเอง ในรูปแบบนี้เกษตรกรมองว่ามีข้อดี คือ มีอิสระในการเพาะปลูก แต่มีข้อเสียคือ ไม่มีตลาดรองรับชัดเจน

และเมื่อวิเคราะห์กระบวนการกระจายผักฯ โดยละเอียดแล้ว พบว่า สภาพพื้นที่เป็นปัญหาหนึ่งที่ส่งผลต่อความสะดวกในการขนย้ายผักของเกษตรกร เนื่องจาก พื้นที่ที่มีการปลูกผักของตำบลบางแห่งตั้งอยู่ในบริเวณพื้นที่สูงชัน ทำให้การขนย้ายผักหลังการเก็บเกี่ยวทำได้ไม่สะดวกมากนัก เกษตรกรจึงยังคงต้องการเทคโนโลยีช่วยในการขนย้าย เช่น ระบบรอกลำเลียง เป็นต้น

3. เชอรี่ ลูกไหน ลูกท้อ

รูปแบบการกระจายผลผลิตของ เชอรี่ ลูกไหน ลูกท้อ มี 2 แบบ ได้แก่

รูปแบบ 1 เก็บเกี่ยวผลผลิตผลสด --> จำหน่ายให้กับผู้รับซื้อ

รูปแบบ 2 เก็บเกี่ยวผลผลิตผลสด --> จำหน่ายให้กับผู้รับซื้อในตำบล --> แปรรูปเป็นบ๊วย --> จำหน่ายให้ผู้ขายส่ง

โดย รูปแบบที่ 1 เป็นรูปแบบที่เกษตรส่วนใหญ่จำหน่ายให้กับผู้รับซื้อที่อยู่ภายนอกตำบลฯ ได้แก่ อำเภอแม่จันในจังหวัดเชียงราย และจังหวัดเชียงใหม่ และรูปแบบที่ 2 เป็นรูปแบบที่เกษตรกรจำหน่ายผลผลิตให้กับผู้ประกอบการในตำบลฯ ซึ่งมีโรงงานแปรรูปผลไม้เป็นของตนเองและมีเพียง 1 แห่ง ในตำบลแม่สลองนอก

ทั้งนี้ เมื่อวิเคราะห์กระบวนการกระจายผลผลิตในรูปแบบที่ 1 พบว่า ไม่มีปัญหา เนื่องจากเป็นรูปแบบที่ไม่ซับซ้อน มีกระบวนการดำเนินงานไม่มาก ส่วนรูปแบบที่ 2 พบว่าในกระบวนการดำเนินงานของผู้รับซื้อผลผลิตในตำบลนั้น ยังมีความต้องการบรรจุภัณฑ์ในการจำหน่ายบ๊วยแบบขายปลีก เนื่องจากที่ผ่านมาผู้ประกอบการผลิตเพื่อจำหน่ายแบบขายส่งเท่านั้น จึงต้องการขยายช่องทางการจำหน่ายแบบปลีกเพิ่ม แต่ยังไม่มีบรรจุภัณฑ์แบบขายปลีกเป็นของตนเอง จึงมีความต้องการบรรจุภัณฑ์บ๊วยแบบขายปลีก ที่มีความทันสมัย ทีมวิจัยเห็นว่าหากผู้ประกอบการในตำบลฯ รายนี้สามารถเพิ่มช่องทางการจำหน่ายแบบปลีก จะเป็นการเพิ่มยอดขาย ส่งผลให้ต้องเพิ่มปริมาณการผลิต และรับซื้อผลผลิตจากเกษตรกรในตำบลเพิ่มขึ้นด้วยเช่นกัน ส่งผลดีต่อกันเป็นทอดๆ ในระบบโซ่อุปทานเดียวกัน

4. ชา

รูปแบบการกระจายผลผลิตชา มีดังนี้

รูปแบบ 1 ใบชาสด --> การแปรรูปชาโดยผู้ประกอบการในตำบล

รูปแบบ 2 ใบชาสด --> การแปรรูปชาโดยผู้ประกอบการในตำบล --> จำหน่ายภายในตำบล

รูปแบบ 3 ใบชาสด --> การแปรรูปชาโดยผู้ประกอบการในตำบล --> พ่อค้าขายส่ง/พ่อค้าขายปลีก

กระบวนการกระจายชาแบบที่ 1 คือ หลังการเก็บเกี่ยวใบชาสด เกษตรกรจะนำใบชามาส่งขายให้กับผู้ประกอบการท้องถิ่นในตำบลฯ เพื่ออบแห้งเป็นชาอบแห้งหลากหลายกลิ่นและรสชาติ

กระบวนการกระจายชาแบบที่ 2 เหมือนกับแบบที่ 1 แต่เพิ่มเติมในส่วนที่ผู้ประกอบการในตำบลทำการแปรรูปเสร็จแล้ว วางขายหน้าร้านที่ตั้งอยู่ในตำบลแม่สลองนอก เนื่องจากตำบลแม่สลองนอกเป็นตำบลที่มักจะมีนักท่องเที่ยวมาเยี่ยมชมอยู่เป็นประจำ

กระบวนการกระจายชาแบบที่ 3 เหมือนกับแบบที่ 1 แต่เพิ่มเติมในส่วนที่หลังจากผู้ประกอบการแปรรูปชาเสร็จแล้ว จึงส่งขายให้พ่อค้าขายส่งหรือพ่อค้าขายปลีกทั่วประเทศไทย

ในรูปแบบการกระจายชา ทั้ง 3 รูปแบบนี้ หากเป็นชาวบ้านที่เป็นเกษตรที่ไม่มีโรงงานชาเป็นของตนเอง จะมีรูปแบบการจำหน่ายชาเป็นแบบที่ 1 ถ้าเกษตรกรมีโรงงานชาเป็นของตนเอง จะมีรูปแบบการจำหน่ายชาเป็นแบบที่ 2 หรือแบบที่ 3

ทั้งนี้ เมื่อพิจารณากระบวนการจัดการชาเพื่อจำหน่าย พบว่า กระบวนการผลิตและกระจายสินค้ามีการดำเนินงานที่เป็นระบบ ผู้ประกอบการและคนงานมีทักษะในการทำงานเป็นอย่างดี เนื่องจากพื้นที่ตำบลแม่สลองนอกเป็นพื้นที่ที่มีการเพาะปลูกและทำการแปรรูปชามายาวนาน มีเพียงเครื่องมืออำนวยความสะดวกบางอันที่อาจต้องปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพดีขึ้น เช่น ลิฟท์ขนย้ายชา เป็นต้น ทั้งนี้หากปรับปรุงให้ดีขึ้น จะทำให้การดำเนินงานด้านการผลิตชารวดเร็วมากขึ้น ส่งผลให้เกิดการกระจายชาออกจำหน่ายได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

5. ผักพื้นบ้านและผักเมืองหนาว

พื้นที่ตำบลแม่สลองนอกอยู่บนภูเขาสูง มีอากาศเย็น เหมาะแก่การเพาะปลูกพืช สามารถปลูกพืชได้หลากหลายชนิด จึงมีผักพื้นบ้านและผักเมืองหนาวหลากหลายชนิด ซึ่งรูปแบบการกระจายผักสำหรับจำหน่าย มีดังนี้ รูปแบบ 1 ปลูกผัก --> จำหน่ายที่ตลาดชุมชน

รูปแบบ 2 ปลูกผัก --> จำหน่ายให้พ่อค้าคนกลาง

หากเกษตรกรเพาะปลูกผักไม่เยอะ จะปลูกผักและจำหน่ายด้วยตนเองที่ตลาดชุมชน ตามรูปแบบที่ 1 แต่หากปลูกผักหลายไร่ เกษตรกรมักจะจำหน่ายให้พ่อค้าคนกลางที่เข้ามารับซื้อผลผลิตในชุมชน ตามรูปแบบที่ 2

ทั้งนี้ เมื่อวิเคราะห์การจัดการกระจายอย่างละเอียดพบว่า กระบวนการจัดการเป็นแบบง่าย คือ เก็บเกี่ยวผลผลิตเสร็จ แล้วส่งจำหน่าย โดยไม่มีการแบ่งบรรจุหรือหีบห่อผักให้สวยงาม หรือเพื่อให้ยืดอายุการเก็บรักษาผัก ผู้วิจัยจึงมีแนวคิดว่า หากเกษตรกรได้รับการพัฒนาทักษะด้านการจัดวางและเตรียมผักก่อนการจำหน่าย น่าจะช่วยเพิ่มปริมาณการขายหรือช่องทางการจำหน่ายได้มากขึ้น

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

ปัญหาที่พบในการวิเคราะห์กระบวนการกระจายสินค้าเกษตรนั้น หากสามารถหาวิธีปรับปรุงให้ดีขึ้น จะทำให้ระบบการกระจายสินค้าเกษตรของตำบลแม่สลองนอก มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น ซึ่งสามารถนำไปเป็นประเด็นพิจารณาศึกษาวิจัยต่อไปได้

เอกสารอ้างอิง (References)

พงษ์ศักดิ์ อยู่มั่น, ณรงค์ เครือกันทา และพงษ์สวัสดิ์ อำนาจกิติกร. (2555). การสร้างเครื่องอบแห้งเมล็ดกาแฟพลังงานแสงอาทิตย์แบบผสมผสาน สำหรับเกษตรกรบ้านใหม่พัฒนา อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง. *วารสารวิชาการคณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง.* 5(1), 55.

ยุทธศาสตร์การวิจัยรายประเด็นด้านพื้นที่สูง พ.ศ. 2555-2559. สืบค้น 14 มิถุนายน 2564, จาก https://www.kmutt.ac.th/rippc/nrct59/37s13.pdf

วรรณี สุทธใจดี. (2553). *วิเคราะห์รูปแบบการกระจายผลิตผลลิ้นจี่เพื่อลดต้นทุนด้านโลจิสติกส์ของอำเภอ อัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม*. (รายงานการวิจัย). มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.

วันชัย ริจิรวนิช. (2548). *การศึกษาการทำงาน:หลักการและกรณีศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุดารัตน์ พิมลรัตนกานต์. (2560). การจัดการห่วงโซ่อุปทานของสินค้าเกษตรกล้วยไม้ในอำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม. *Veridian E-Journal, Silpakorn University ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ.* 10(2), 60.

สุภาพร คำเตจา, ธีรวัชร แก้วเปี้ย, ณัฐธิดา จุมปา และสมบูรณ์ คำเตจา. (2562). *การพัฒนาระบบการจัดการการกระจายผลผลิตชุมชน ตำบลแม่สลองนอก อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย.* (รายงานวิจัยได้รับทุนสนับสนุนการทำวิจัยจากสำนักงานวิจัยแห่งชาติ (วช.) ผ่านมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย งบแผ่นดิน ปี พ.ศ.2562).

สำนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลแม่สลองนอก. *แผนพัฒนาท้องถิ่น พ.ศ.2561 – 2564*.

สำนักโลจิสติกส์ กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ กระทรวงอุตสาหกรรม และบัณฑิตวิทยาลัยการจัดการและนวัตกรรม มหาวิทยาลัยพระจอมเกล้าธนบุรี. (2557). *การจัดการโลจิสติกส์ Fundamentals of Logistics Management*. เอกสารประกอบการเรียนหลักสูตร Fundamental Logistics and Supply Chain Management.

อภิชาต โสภาแดง. (2553). *การจัดการโซ่อุปทานและโลจิสติกส์ Supply Chain and Logistics Management*. เชียงใหม่: ภาควิชาวิศวกรรมอุตสาหการ คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

อัญชลี หิรัญแพทย์, วราภรณ์ สารอินมูล และ ทมนี สุขใส. (2560). การจัดการห่วงโซ่อุปทานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านโฉนดชุมชนคลองโยง-ลานตากฟ้า จังหวัดนครปฐม. *รายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการระดับชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ ครั้งที่ 4.* วันที่ 10 มีนาคม 2560 ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์.

อาทิตย์ บุญกว้าง. (2550). *การวิเคราะห์ระบบโลจิสติกส์ในการค้ายางพาราผ่านจุดผ่อนปรนบ้านฮวก จังหวัดพะเยา*. วิทยานิพนธ์วิศวกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิศวกรรมอุตสาหการ คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

Alan Rushton, Phil Croucher and Peter Baker. (2010). *The Handbook of Logistics and Distribution Management*. 4 edition. Kogan Page Limited.

Anil Kumar S and Suresh N. (2008). *Production and Operations Management.* 2nd Edition: New age international limited publishers.

Chopra, Sunil, and Peter Meindl. (2003). *Supply Chain*. Second edition: Upper Saddle River, NJ: Prentice-Hall, Inc.,.

Ganeshan, Ram, and Terry P. Harrison. (1995). *An Introduction to Supply Chain Management*. Department of Management Sciences and Information Systems, 303 Beam Business Building, Penn State University, University Park, Pennsylvania.

การศึกษาความสามารถในการแก้ปัญหาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เรื่อง ทศนิยม โดยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Model-Eliciting Activities (MEAs)

The Study of Mathematical Problem Solving Ability and Learning Achievement of Prathomsuksa Six Students on Decimals by Using Model-Eliciting Activities (MEAs)

อภิสิทธิ์ แก้วพวง[1] ชานนท์ จันทรา[2] วันดี เกษมสุขพิพัฒน์[3]
Apisit Kaewpoung, Chanon Chuntra, Wandee Kasemsukpipat

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาลักษณะการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิด Model-Eliciting Activities (MEAs) สำหรับพัฒนาการเรียนการสอน เรื่อง ทศนิยม 2) ศึกษาความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง ทศนิยม และ 3) ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง ทศนิยม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอนุบาลบ้านนา (วัดช้าง) ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 37 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบกลุ่ม จากทั้งหมด 3 ห้องเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง ทศนิยม โดยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Model-Eliciting Activities (MEAs) แบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติทดสอบที และนำเสนอข้อมูลในรูปของตาราง แผนภูมิ และการบรรยาย ผลการวิจัยพบว่า 1) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิด Model-Eliciting Activities (MEAs) มีหลักการสำคัญ 6 ประการ คือ หลักการสร้างรูปแบบ หลักการของความจริง หลักการประเมินตนเอง หลักการแสดงเอกสาร หลักการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และนำกลับมาใช้ และหลักการออกแบบที่มีประสิทธิภาพ 2) ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนมีค่าเฉลี่ยของคะแนนหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 60 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 60 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

Received: 2022-06-09 **Revised**: 2022-07-10 **Accepted**: 2022-07-19

[1] คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, Faculty of Education, Kasetsart University. Corresponding Author e-mail: apisit.kaewp@ku.th

[2] คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิยาลัยเกษตรศาสตร์, Faculty of Education, Kasetsart University

[3] คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิยาลัยเกษตรศาสตร์, Faculty of Education, Kasetsart University

คำสำคัญ (Keywords): ความสามารถในการแก้ปัญหา; ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน; แนวคิด Model-Eliciting Activities (MEAs)

Abstract

The purposes of this research were 1) to study characteristics of learning activities by using Model-Eliciting Activities (MEAs) for learning development on decimal 2) to study mathematical problem solving ability on decimal and 3) to study mathematics learning achievement on decimal. The sample in this research was 37 Prathomsuksa six students of one classroom at Anubanbanna (Watchang) School in the second semester of the academic year 2021 that was selected by cluster random sampling from 3 classroom. The instruments for data collection consisted of mathematics lesson plans on Decimal by using Model-Eliciting Activities (MEAs), mathematical problem solving ability test and a test to measure the achievement of mathematics. Percentage, mean, standard deviation, and t-test were used for analyzing data and presented by table, chart and descriptions. The research findings revealed that 1) learning activities by using Model-Eliciting Activities (MEAs) consisted of six principles were the Model Construction Principle, the Reality Principle, the Self-Assessment Principle, the Model Documentation Principle, the Construct Share-Ability and Re-Usability Principle, and the Effective Prototype Principle. 2) the students had mathematical problem solving ability after learning was higher than 60% at the .05 level of significance and 3) the students had mathematics learning achievement after learning higher than before learning and higher than 60% at the .05 level of significance.

Keywords: Problem Solving Ability; Learning Achievement; Model-Eliciting Activities (MEAs)

บทนำ (Introduction)

ในชีวิตประจำวัน ทุกคนต้องเผชิญกับปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างหลากหลายตามบริบทของแต่ละบุคคล เช่น ปัญหาทางการเรียน ปัญหาการทำงาน หรือปัญหาทางเศรษฐกิจ เป็นต้น ซึ่งปัญหาเหล่านี้บางปัญหาเป็นปัญหาที่สามารถแก้ไขได้ง่ายโดยอาศัยความรู้หรือประสบการณ์พื้นฐานที่มีอยู่ หากบุคคลใดมีความรู้และประสบการณ์มากเพียงพอ ก็จะสามารถคิดวางแผนการแก้ปัญหาได้อย่างเป็นระบบและสามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นการฝึกให้นักเรียนมีทักษะการคิดแก้ปัญหาจึงเป็นสิ่งสำคัญสำหรับการเตรียมพร้อมให้ผู้เรียนสามารถแก้ปัญหาในชีวิตจริงได้ ซึ่งวิชาหนึ่งที่มุ่งเน้นการฝึกให้นักเรียนเกิดทักษะดังกล่าวคือ วิชาคณิตศาสตร์ (กษิตธร ขวัญละมูล และ

คณะ, 2560) และมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดกลุ่มของสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่ได้ระบุความสำคัญของวิชาคณิตศาสตร์ไว้ว่าวิชาคณิตศาสตร์มีบทบาทสำคัญยิ่งต่อความสำเร็จในการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เนื่องจากคณิตศาสตร์ช่วยให้มนุษย์มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ คิดอย่างมีเหตุผล สามารถวิเคราะห์ปัญหาหรือสถานการณ์ได้อย่างรอบคอบ ช่วยให้คาดการณ์ วางแผน ตัดสินใจ แก้ปัญหาได้อย่างถูกต้อง เหมาะสม และสามารถนำไปใช้ในชีวิตจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ ครูจึงควรส่งเสริมให้นักเรียนเกิดทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์ตามที่หลักสูตรกำหนด

จากผลการจัดการเรียนรู้ในปีการศึกษา 2563 ที่ผ่านมา ซึ่งผู้วิจัยได้รับมอบหมายหน้าที่ให้ปฏิบัติการสอนวิชาคณิตศาสตร์ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอนุบาลบ้านนา (วัดช้าง) พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีความสามารถด้านการคิดคำนวณที่ดี แต่ขาดความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหา โดยนักเรียนส่วนใหญ่ไม่สามารถทำความเข้าใจโจทย์ปัญหาที่มีความซับซ้อนได้ เมื่อนักเรียนต้องพบกับโจทย์ปัญหาที่มีบริบทใหม่ ๆ ที่ต้องประยุกต์ใช้ความรู้ทางคณิตศาสตร์ในหลายเนื้อหา โดยเฉพาะอย่างยิ่งโจทย์ปัญหาเรื่อง ทศนิยม ต้องประยุกต์ใช้ความรู้เรื่อง จำนวนนับ การประมาณค่า และเศษส่วน นักเรียนจะไม่สามารถ แก้โจทย์ปัญหาลักษณะดังกล่าวได้ อีกทั้งความรู้ในเรื่อง ทศนิยม ยังนำไปสู่การแก้โจทย์ปัญหาเกี่ยวกับความยาวรอบรูป พื้นที่และปริมาตร ดังนั้นหากนักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในเรื่อง ทศนิยม ไม่เพียงพอ และขาดความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาย่อมส่งผลให้การเรียนในเรื่องต่อ ๆ ไปเป็นไปได้ยาก ซึ่งในปีการศึกษา 2563 ที่ผ่านมา นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์และผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) อยู่ในระดับที่ยังไม่น่าพึงพอใจ เนื่องจากในปีการศึกษา 2563 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอนุบาลบ้านนา (วัดช้าง) มีคะแนนเฉลี่ยของวิชาคณิตศาสตร์ เท่ากับ 27.95 คะแนน ซึ่งต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยระดับประเทศที่ได้ 29.99 คะแนน ดังนั้นผู้วิจัยจึงให้ความสนใจในการพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนให้ดียิ่งขึ้นควบคู่กับการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง ทศนิยม ซึ่งในปัจจุบันแนวทางในการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นการพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนนั้นมีหลากหลายวิธี เช่น การสอนโดยกระบวนการแก้ปัญหาตามแนวคิดของ Polya หรือการสอนโดยเทคนิค K-W-D-L ซึ่งรูปแบบการจัดการเรียนรู้ดังกล่าวมุ่งเน้นการฝึกให้นักเรียนวิเคราะห์โจทย์ปัญหาและดำเนินการแก้โจทย์ปัญหาตามลำดับขั้นตอน นอกจากการจัดการเรียนรู้ที่ได้กล่าวข้างต้นแล้ว ยังมีการจัดการเรียนรู้อีกรูปแบบหนึ่งที่มุ่งเน้นการพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์และฝึกให้นักเรียนเชื่อมโยงความรู้ทางคณิตศาสตร์ไปใช้ในการแก้ปัญหาในชีวิตจริง นั่นคือการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Model-Eliciting Activities (MEAs) ซึ่งมีผู้อธิบายไว้ดังนี้

Lesh et al. (2000 อ้างใน ขวัญหทัย พิกุลทอง, 2562) กล่าวว่า Model-Eliciting Activities (MEAs) เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้นักเรียนสร้างแบบจำลองทางคณิตศาสตร์จากคำถามหรือสถานการณ์ปัญหาที่มีความท้าทายและน่าสนใจ เปิดโอกาสให้นักเรียนได้เชื่อมโยงความรู้ทางคณิตศาสตร์กับชีวิตจริง เพื่อให้นักเรียนสามารถแปลงปัญหาที่จำลองจาก

สถานการณ์ในชีวิตจริงให้อยู่ในรูปของประโยคสัญลักษณ์ทางคณิตศาสตร์ ฝึกให้นักเรียนสร้างแนวทางการแก้ปัญหาด้วยวิธีการที่หลากหลาย ฝึกการทำงานร่วมกับผู้อื่น และใช้วิจารณญาณในการอภิปรายให้เหตุผล เพื่อปรับปรุงแนวทางการแก้ไขปัญหานั้น ๆ ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น นำสู่การพัฒนาความคิดขั้นสูงของนักเรียน ซึ่งมีหลักการสำคัญอยู่ 6 ประการคือ 1) หลักการสร้างรูปแบบ 2) หลักการของความจริง 3) หลักการประเมินตนเอง 4) หลักการแสดงเอกสาร 5) หลักการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และนำกลับมาใช้ 6) หลักการออกแบบที่มีประสิทธิภาพ

ดังนั้นหากครูผู้สอนหรือผู้วิจัยท่านใดกำลังมองหาแนวทางการจัดการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ที่มีลักษณะเป็น Active Learning และสอดคล้องกับการพัฒนานักเรียนให้มีสมรรถนะในศตวรรษที่ 21การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Model-Eliciting Activities (MEAs) จึงเป็นรูปแบบหนึ่งที่น่าสนใจที่จะนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพราะแนวคิดดังกล่าวมีลักษณะที่ช่วยให้นักเรียนเกิดสมรรถนะการคิดขั้นสูง เช่น การคิดสร้างสรรค์ การคิดแก้ปัญหา และการคิดเชิงประยุกต์ ส่งเสริมให้นักเรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้ทางคณิตศาสตร์เพื่อแก้ปัญหาในชีวิต ให้นักเรียนได้ตระหนักว่าวิชาคณิตศาสตร์ไม่ได้มุ่งเน้นเพียงแค่การฝึกให้นักเรียนคิดคำนวณหาคำตอบได้ถูกต้อง แต่นักเรียนควรได้เรียนรู้กระบวนการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบเพื่อให้นักเรียนมีความรู้และประสบการณ์มากเพียงพอต่อการแก้ปัญหาในชีวิตจริงได้ ซึ่งผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าผลการวิจัยนี้จะสามารถใช้เป็นแนวทางสำหรับผู้ที่มีความสนใจในการนำการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Model-Eliciting Activities (MEAs) ไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้ของตนเอง เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนดียิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

1. ศึกษาลักษณะการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิด Model-Eliciting Activities (MEAs) สำหรับพัฒนาการเรียนการสอน เรื่อง ทศนิยม

2. ศึกษาความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง ทศนิยม โดยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Model-Eliciting Activities (MEAs)

3. ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง ทศนิยม โดยใช้การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Model-Eliciting Activities (MEAs)

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

รูปแบบการวิจัย คือ การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 โรงเรียนอนุบาลบ้านนา (วัดช้าง) จังหวัดนครนายก สังกัด

สำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก จำนวน 3 ห้องเรียน จำนวนนักเรียนทั้งหมด 85 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6/3 โรงเรียนอนุบาลบ้านนา (วัดช้าง) ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 จำนวนนักเรียน 37 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบกลุ่ม จาก 3 ห้องเรียน โดยแต่ละห้องเรียนจัดนักเรียนแบบคละความสามารถทางการเรียน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ประกอบด้วยเครื่องมือ 3 ชนิด คือ

1. แผนการจัดการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง ทศนิยม โดยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Model-Eliciting Activities (MEAs) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 5 แผน (10 คาบ) เป็นแผนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้แนวคิด Model-Eliciting Activities (MEAs) เป็นหลักในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และผ่านการประเมินคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญ

2. แบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง ทศนิยม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีลักษณะเป็นข้อสอบแบบอัตนัยที่ให้นักเรียนแสดงขั้นตอนการแก้โจทย์ปัญหา 4 ขั้น ประกอบด้วย 1) วิเคราะห์โจทย์ปัญหา 2) วางแผนการแก้ปัญหา 3) ดำเนินการแก้ปัญหา และ 4) สรุปคำตอบ จำนวน 3 ข้อ ข้อละ 9 คะแนน รวม 27 คะแนน โดยทำการทดสอบหลังการจัดการเรียนรู้ ใช้เวลาในการทำ 60 นาที จากการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) จากการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ พบว่า ข้อสอบทุกข้อมีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67 - 1 ซึ่งถือได้ว่า เป็นข้อสอบที่สามารถนำไปใช้ได้

3. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง ทศนิยม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีลักษณะของแบบทดสอบเป็นข้อสอบแบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 15 ข้อ และแบบเติมคำตอบ 5 ข้อ รวม 20 ข้อ 20 คะแนน ใช้เวลาในการทำ 60 นาที จากการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) จากการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ พบว่า ข้อสอบทุกข้อมีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67 - 1 ซึ่งถือว่าเป็นข้อสอบที่สามารถนำไปใช้ได้

การเก็บรวมรวมข้อมูล

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอนุบาลบ้านนา (วัดช้าง) ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 วิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง ทศนิยม โดยมีขั้นตอนในการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง ทศนิยม มาทำการทดสอบก่อนเรียนกับนักเรียนในคาบเรียนที่ 1 โดยใช้เวลาในการทดสอบ 60 นาที

2. ดำเนินการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง ทศนิยม โดยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Model-Eliciting Activities (MEAs) กับนักเรียนจำนวน 10 คาบ คาบละ 60 นาที

3. เมื่อสอนครบตามแผนการจัดการเรียนรู้แล้ว ผู้วิจัยนำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง ทศนิยม มาทำการทดสอบหลังเรียนกับนักเรียนในคาบเรียนที่ 12 โดยใช้เวลาในการทดสอบ 60 นาที

4. นำแบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง ทศนิยม มาทำการทดสอบหลังเรียนกับนักเรียนในคาบเรียนที่ 13 โดยใช้เวลาในการทดสอบ 60 นาที

5. นำผลจากการสังเกตพฤติกรรมขณะจัดกิจกรรมการเรียนรู้และข้อมูลจากการบันทึกหลังการสอนมาใช้ในการสรุป วิเคราะห์ และสังเคราะห์ลักษณะการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิด Model-Eliciting Activities (MEAs) สำหรับการพัฒนาการเรียนการสอน เรื่อง ทศนิยม

6. นำผลการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง ทศนิยม หลังเรียนของกลุ่มตัวอย่างมาเปรียบเทียบกับผลการทดสอบก่อนเรียน คำนวณค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเปรียบเทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 60

7. นำผลการทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง ทศนิยม ของกลุ่มตัวอย่างมาประเมินผลตามเกณฑ์การประเมินที่ได้สร้างขึ้น

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลที่ได้จากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง ทศนิยม ได้วิเคราะห์ใน 2 ประเด็น คือ

1.1 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยจากการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ก่อนเรียนและหลังเรียนของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ paired-sample t test

1.2 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยจากการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์หลังเรียนของกลุ่มตัวอย่างกับเกณฑ์ร้อยละ 60 โดยใช้ one-sample t test

2. ข้อมูลที่ได้จากแบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง ทศนิยม ได้วิเคราะห์ใน 3 ประเด็น คือ

2.1 เปรียบเทียบคะแนนจากการวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของกลุ่มตัวอย่างกับเกณฑ์ร้อยละ 60 โดยใช้ one-sample t test

2.2 เปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของกลุ่มตัวอย่างกับเกณฑ์การประเมินภาพรวมรายข้อ

2.3 วิเคราะห์ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของกลุ่มตัวอย่างโดยเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยรายด้านกับเกณฑ์การประเมิน

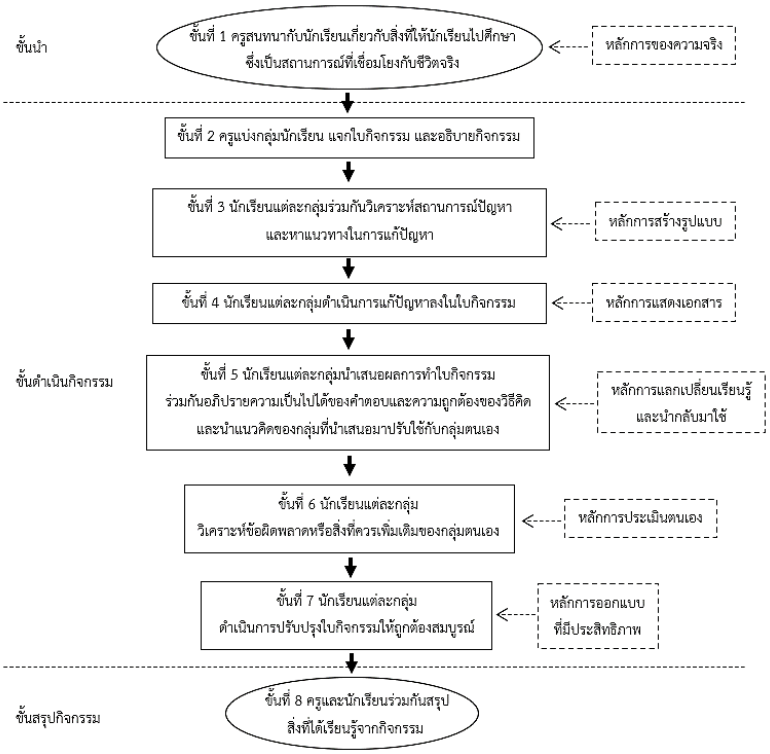
ผลการวิจัย (Research Results)

การวิจัยเรื่อง “การศึกษาความสามารถในการแก้ปัญหาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เรื่อง ทศนิยม โดยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Model-Eliciting Activities (MEAs)” ผลการวิจัยพบว่า

1. ลักษณะการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิด Model-Eliciting Activities (MEAs) สำหรับพัฒนาการเรียนการสอน เรื่อง ทศนิยม

1.1 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิด Model-Eliciting Activities (MEAs) สำหรับพัฒนาการเรียนการสอน เรื่อง ทศนิยม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 แต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ใช้เวลา

2 คาบ โดยคาบเรียนที่ 1 มุ่งเน้นการสอนเพื่อสร้างความเข้าใจแก่นักเรียนในเนื้อหาสาระของการบวก ลบ คูณ และหารทศนิยม โดยครูผู้สอนนำเข้าสู่บทเรียนด้วยการสนทนากับนักเรียนเพื่อตรวจสอบความรู้จากนั้นครูดำเนินการสอนโดยใช้การถามตอบประกอบการอธิบายเนื้อหาในคาบเรียนนั้น ๆ ให้เวลานักเรียนทำแบบฝึกหัดด้วยตนเองและเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ออกมาแสดงวิธีการหาคำตอบบนกระดาน เพื่อให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ และสุดท้ายให้นักเรียนร่วมกันสรุปความรู้ที่ได้รับจากการเรียนในคาบเรียนนั้น ๆ โดยก่อนจบคาบเรียนที่ 1 ครูมอบหมายให้นักเรียนศึกษาและค้นคว้าข้อมูลตามหัวข้อที่ครูกำหนดเพื่อใช้สำหรับทำกิจกรรมในคาบเรียนต่อไป จากนั้นในคาบเรียนที่ 2 ครูดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิด Model-Eliciting Activities (MEAs) ซึ่งประกอบด้วยหลักการสำคัญ 6 ประการ คือ 1) หลักการสร้างรูปแบบ 2) หลักการของความจริง 3) หลักการประเมินตนเอง 4) หลักการแสดงเอกสาร 5) หลักการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และนำกลับมาใช้ และ 6) หลักการออกแบบที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งผู้วิจัยได้วิเคราะห์และสรุปขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ไว้ดังนี้

ภาพที่ 1 แผนภาพแสดงขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิด Model-Eliciting Activities (MEAs) สำหรับพัฒนาการเรียนการสอน เรื่อง ทศนิยม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

1.2 ผลการวิเคราะห์บทบาทของครูและนักเรียนในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิด Model-Eliciting Activities (MEAs) สำหรับพัฒนาการเรียนการสอน เรื่อง ทศนิยม ชั้น

ประถมศึกษาปีที่ 6 สามารถสรุปว่า ครูและนักเรียนมีบทบาทในการทำกิจกรรมที่แตกต่างกัน โดยบทบาทของครูคือ จัดเตรียมกิจกรรม กำหนดหัวข้อหรือสิ่งที่ให้นักเรียนศึกษาจากสถานการณ์ที่สอดคล้องกับชีวิตจริงของนักเรียน ให้คำแนะนำแก่นักเรียนในระหว่างการทำกิจกรรม ใช้คำถามกระตุ้นให้นักเรียนคิดและแบ่งหน้าที่การทำงานภายในกลุ่ม รับฟังการนำเสนอผลการทำใบกิจกรรมของนักเรียนพร้อมให้ข้อเสนอแนะและเปิดโอกาสให้นักเรียนคนอื่น ๆ ได้แสดงความคิดเห็นเพื่อให้เกิดการสะท้อนคิดระหว่างนักเรียน และร่วมสรุปจุดประสงค์ของการทำกิจกรรม ในส่วนบทบาทของนักเรียนคือ ร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้และสนทนากับครูผู้สอนเกี่ยวกับสิ่งที่ตนเองได้ไปศึกษาค้นคว้ามาร่วมอภิปรายถึงความรู้ทางคณิตศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อที่ได้ไปศึกษา ร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ รับฟังคำอธิบายเกี่ยวกับขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม ดำเนินการแก้ปัญหาตามสถานการณ์และคำถามในใบกิจกรรม นำเสนอผลการทำใบกิจกรรมของกลุ่มตนเองพร้อมตอบคำถามและรับฟังข้อเสนอแนะจากครูผู้สอนและเพื่อน ๆ เพื่อนำข้อเสนอแนะที่ได้ไปใช้ปรับปรุงแนวทางการแก้ปัญหาของกลุ่มตนเองให้ถูกต้องและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

2. ผลการศึกษาความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง ทศนิยม โดยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Model-Eliciting Activities (MEAs)

2.1 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง ทศนิยม โดยใช้การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Model-Eliciting Activities (MEAs) กับเกณฑ์ร้อยละ 60 ในภาพรวม ปรากฏผลดังนี้

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบคะแนนจากการวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง ทศนิยม กับเกณฑ์ร้อยละ 60 ในภาพรวม

คะแนน	n	คะแนนต่ำสุด	คะแนนสูงสุด	$\overline{X}$	ร้อยละ	S.D.	t	sig
หลังเรียน	37	6	27	19.99	74.02	5.09	23.55*	0.00

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 1 แสดงให้เห็นว่าการเปรียบเทียบคะแนนจากการวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง ทศนิยม โดยใช้การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Model-Eliciting Activities (MEAs) มีคะแนนสูงสุดเท่ากับ 27 คะแนน และมีคะแนนต่ำสุดเท่ากับ 6 คะแนน จากคะแนนเต็ม 27 คะแนน โดยมีค่าเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 19.99 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 74.02 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ ร้อยละ 60 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง ทศนิยม โดยใช้การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Model-Eliciting Activities (MEAs) กับเกณฑ์ร้อยละ 60 เป็นรายบุคคล พบว่า มีนักเรียนผ่านเกณฑ์ร้อยละ 60 จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 78.38 ของจำนวนนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง และมีนักเรียนไม่ผ่านเกณฑ์ จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 21.62 ของจำนวนนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง แสดงว่านักเรียนส่วนใหญ่ผ่านเกณฑ์การประเมินร้อยละ 60

2.3 ผลการวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง ทศนิยม โดยใช้การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Model-Eliciting Activities (MEAs) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อจากผลการทำแบบทดสอบจำนวน 3 ข้อ พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ อยู่ในระดับดี โดยได้คะแนนเฉลี่ย 6.66 คะแนน จากคะแนนเต็ม 9 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 74.04 และเมื่อพิจารณาความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ในแต่ละด้าน พบว่า ด้านการวิเคราะห์โจทย์ปัญหา นักเรียนส่วนใหญ่มีความสามารถในการวิเคราะห์โจทย์ปัญหาอยู่ในระดับดีมาก นักเรียนสามารถระบุสิ่งที่โจทย์ถามและสิ่งที่โจทย์กำหนดได้ถูกต้องครบถ้วน โดยได้คะแนนเฉลี่ย 0.94 คะแนน จากคะแนนเต็ม 1 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 93.67 ด้านการวางแผนการแก้ปัญหา นักเรียนส่วนใหญ่ มีความสามารถในการวางแผนการแก้ปัญหาอยู่ในระดับดีมาก โดยนักเรียนสามารถวางแผนการแก้ปัญหาได้ถูกต้อง เหมาะสม สอดคล้องกับบริบทของโจทย์ปัญหา นำไปสู่การเขียนประโยคสัญลักษณ์ที่ถูกต้อง ครบถ้วน โดยได้คะแนนเฉลี่ย 2.54 คะแนน จากคะแนนเต็ม 3 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 84.67 ด้านการดำเนินการแก้ปัญหา นักเรียนมีความสามารถในการดำเนินการแก้ปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง โดยได้คะแนนเฉลี่ย 2.79 คะแนน จากคะแนนเต็ม 4 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 69.83 ปัญหาที่พบคือ นักเรียนมีข้อผิดพลาดในขั้นตอนการคิดคำนวณ นำไปสู่การสรุปคำตอบที่ไม่ถูกต้อง และด้านการสรุปคำตอบ นักเรียนมีความสามารถในการสรุปคำตอบอยู่ในระดับต้องปรับปรุง โดยได้คะแนนเฉลี่ย 0.39 จากคะแนนเต็ม 1 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 39 ปัญหาที่พบคือ นักเรียนสรุปคำตอบไม่ถูกต้อง เนื่องจากความผิดพลาดในการดำเนินการแก้ปัญหา และนักเรียนบางส่วนสรุปคำตอบไม่ครบถ้วนตามสิ่งที่โจทย์ถาม

3 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง ทศนิยม โดยใช้การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Model-Eliciting Activities (MEAs)

3.1 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง ทศนิยม โดยใช้การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Model-Eliciting Activities (MEAs) ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน ได้ผลดังนี้

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง ทศนิยม ระหว่างก่อนเรียน และหลังเรียน

คะแนน	n	คะแนนเต็ม	คะแนนต่ำสุด	คะแนนสูงสุด	$\bar{X}$	S.D.	t	sig
ก่อนเรียน	37	20	3	12	6.92	2.34	30.64*	0.00
หลังเรียน	37	20	8	20	13.62	3.00		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 แสดงให้เห็นว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียน เรื่อง ทศนิยม โดยใช้การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Model-Eliciting Activities (MEAs) ก่อนเรียนมี

คะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 6.92 คะแนน ในขณะที่หลังเรียนมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 13.62 คะแนน จึงสามารถสรุปได้ว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.2 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง ทศนิยม โดยใช้การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Model-Eliciting Activities (MEAs) กับเกณฑ์ร้อยละ 60 ในภาพรวม ปรากฏผลดังนี้

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง ทศนิยม กับเกณฑ์ร้อยละ 60

ในภาพรวม

คะแนน	n	คะแนนต่ำสุด	คะแนนสูงสุด	$\overline{X}$	ร้อยละ	S.D.	t	sig
หลังเรียน	37	8	20	13.62	68.10	3.00	3.28*	0.00

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 3 แสดงให้เห็นว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียน เรื่อง ทศนิยม โดยใช้การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Model-Eliciting Activities (MEAs) มีคะแนนสูงสุดเท่ากับ 20 คะแนน และมีคะแนนต่ำสุดเท่ากับ 8 คะแนน จากคะแนนเต็ม 20 คะแนน โดยมีค่าเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 13.62 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 68.10 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 60 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.3 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง ทศนิยม โดยใช้การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Model-Eliciting Activities (MEAs) กับเกณฑ์ร้อยละ 60 เป็นรายบุคคล พบว่า มีนักเรียนทำแบบทดสอบผ่านเกณฑ์ร้อยละ 60 จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 78.38 ของจำนวนนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง และมีนักเรียนทำแบบทดสอบไม่ผ่านเกณฑ์ จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 21.62 ของจำนวนนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง แสดงว่านักเรียนส่วนใหญ่ผ่านเกณฑ์การประเมินร้อยละ 60

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากผลการวิจัยเรื่อง “การศึกษาความสามารถในการแก้ปัญหาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เรื่อง ทศนิยม โดยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Model-Eliciting Activities (MEAs)” มีประเด็นที่น่าสนใจสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. จากการศึกษาลักษณะการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิด Model-Eliciting Activities (MEAs) สำหรับพัฒนาการเรียนการสอน เรื่อง ทศนิยม พบว่า ผู้วิจัยได้ข้อสังเกตจากการนำแนวคิด Model-Eliciting Activities (MEAs) ไปจัดกิจกรรมการเรียนรู้กับนักเรียน โดยมีประเด็นต่าง ๆ ตามหลักการสำคัญดังนี้ 1) หลักการสร้างรูปแบบ ครูผู้สอนควรฝึกให้นักเรียนใช้การวาดภาพ

หรือแผนผังแสดงกระบวนการคิดเพื่อให้นักเรียนเห็นภาพของกระบวนการแก้ปัญหาชัดเจนยิ่งขึ้น ซึ่งจะนำไปสู่การเขียนประโยคสัญลักษณ์ที่ถูกต้องและสอดคล้องกับบริบทของโจทย์ปัญหา 2) หลักการของความจริง ครูผู้สอนควรสำรวจ สังเกต และศึกษาปัญหาหรือสถานการณ์ที่มีบริบทใกล้เคียงกับชีวิตจริงของนักเรียน เพื่อช่วยกระตุ้นความสนใจในการเรียนและฝึกให้นักเรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้ทางคณิตศาสตร์กับประสบการณ์ในชีวิตจริงได้ 3) หลักการประเมินตนเอง ระหว่างการดำเนินกิจกรรมครูผู้สอนควรให้เวลานักเรียนในการวิเคราะห์สิ่งที่ควรปรับปรุงแก้ไขในกระบวนการแก้ปัญหาของตนเอง เพื่อให้นักเรียนสามารถสรุปประเด็นที่ควรพัฒนาได้ 4) หลักการแสดงเอกสาร โจทย์ปัญหาที่ครูนำมาใช้ในใบกิจกรรมควรมีความสอดคล้องกับบทความหรือสถานการณ์ปัญหาที่ใช้เป็นประเด็นหลักในการจัดกิจกรรม และโจทย์ปัญหานั้นควรมีลักษณะที่ซับซ้อนเพื่อให้นักเรียนได้ร่วมกันระดมความคิดในการแก้ปัญหา 5) หลักการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และนำกลับมาใช้ ในขณะที่นักเรียนนำเสนอผลการทำใบกิจกรรม ครูผู้สอนควรใช้คำถามกระตุ้นให้นักเรียนที่เป็นผู้ฟังร่วมกันอภิปรายกระบวนการแก้ปัญหาและให้ข้อเสนอแนะกับกลุ่มที่นำเสนอได้ 6) หลักการออกแบบที่มีประสิทธิภาพ ครูผู้สอนควรให้นักเรียนพิจารณาข้อเสนอแนะของครูและเพื่อน ๆ เพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขกระบวนการแก้ปัญหาด้วยตนเอง ซึ่งจะส่งผลให้นักเรียนสามารถสรุปองค์ความรู้ด้วยตนเองได้

นอกจากนี้ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ สังเกต และพิจารณาความรู้ที่ได้รับจากการจัดกิจกรรมที่นักเรียนได้จดบันทึกลงในสมุด พบว่า การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Model-Eliciting Activities (MEAs) ส่งผลให้นักเรียนสามารถเชื่อมโยงประสบการณ์ในชีวิตจริงเพื่อใช้ในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ได้ กระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการให้ข้อเสนอแนะในกิจกรรมส่งผลให้นักเรียนมีความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ที่ดียิ่งขึ้น การใช้กิจกรรมกลุ่มโดยคละความสามารถส่งผลให้นักเรียนเกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และฝึกการทำงานกระบวนการกลุ่มโดยสามารถแบ่งหน้าที่ในการทำงานได้อย่างเหมาะสม และนักเรียนได้ตระหนักว่าวิชาคณิตศาสตร์ไม่ได้มุ่งเน้นแต่เพียงการฝึกให้นักเรียนหาคำตอบที่ถูกต้องเพียงอย่างเดียว แต่ยังฝึกให้นักเรียนเกิดทักษะการคิดวิเคราะห์และการวางแผนอย่างเป็นระบบ เพื่อให้นักเรียนสามารถนำทักษะเหล่านี้ไปประยุกต์ใช้กับการปฏิบัติงานในอนาคตได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

ผลการศึกษาที่กล่าวมาข้างต้นสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วุฒิพงษ์ ประทุมมา และ พูลพงศ์ สุขสว่าง (2561) โดย วุฒิพงษ์ ประทุมมา และ พูลพงศ์ สุขสว่าง (2561) ได้ศึกษาการพัฒนาทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์ตาม Model-Eliciting Activities สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีความสามารถพิเศษด้านวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ ซึ่งงานวิจัยที่กล่าวมาข้างต้นได้ผลการวิจัยที่สอดคล้องกันว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิด Model-Eliciting Activities (MEAs) ทำให้นักเรียนได้รับประสบการณ์การเรียนรู้ใหม่ ๆ ผ่านการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักเรียนเห็นคุณค่าของการเรียนคณิตศาสตร์ สามารถเชื่อมโยงความรู้ทางคณิตศาสตร์เพื่อแก้ปัญหาในชีวิตจริงได้ อีกทั้งยังพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ โดยฝึกให้นักเรียนวิเคราะห์ปัญหาอย่างเป็นระบบ เปิดมุมมองทางการคิดให้นักเรียนใช้แนวทางที่หลากหลายในการดำเนินการแก้ปัญหา นำประสบการณ์ในชีวิตจริงมาประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาในสถานการณ์

ต่าง ๆ ฝึกทักษะการทำงานผ่านกระบวนการกลุ่ม รับฟังข้อเสนอแนะและพัฒนากระบวนการคิดของตนเองให้ถูกต้อง สมบูรณ์ยิ่งขึ้น เพื่อให้นักเรียนได้ตระหนักว่า คณิตศาสตร์ไม่ได้มุ่งเน้นแต่เพียงการฝึกให้ นักเรียนหาคำตอบที่ถูกต้องเพียงอย่างเดียว แต่นักเรียนควรได้ฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์และการวางแผนอย่างเป็นระบบ เพื่อให้นักเรียนสามารถนำทักษะเหล่านี้ไปประยุกต์ใช้กับการปฏิบัติงานในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. จากการศึกษาความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง ทศนิยม โดยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Model-Eliciting Activities (MEAs) ผลที่ได้จากการทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีความสามารถในการแก้ปัญหาอยู่ในระดับดี ได้คะแนนเฉลี่ย 19.99 จากคะแนนเต็ม 27 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 74.02 แสดงให้เห็นว่า นักเรียนส่วนใหญ่สามารถระบุสิ่งที่โจทย์ถามและสิ่งที่โจทย์กำหนดให้ได้ วางแผนการแก้ปัญหา ได้ถูกต้องเหมาะสม โดยใช้การวาดภาพหรือการเขียนแผนผังการดำเนินการแก้ปัญหาที่สอดคล้องกับบริบทของโจทย์ปัญหา นำไปสู่การเขียนประโยคสัญลักษณ์ที่ถูกต้อง สามารถนำผลที่ได้จากการวางแผนการแก้ปัญหามาใช้ในการแก้ปัญหาได้อย่างเป็นขั้นตอน และสรุปคำตอบได้ถูกต้อง แต่มีนักเรียนบางส่วน ที่มีข้อผิดพลาดในขั้นตอนการวางแผนการแก้ปัญหา ส่งผลให้การดำเนินการแก้ปัญหาเกิดข้อผิดพลาด หรือนักเรียนบางส่วนที่มีข้อผิดพลาดในขั้นตอนการคิดคำนวณ จึงทำให้ได้คำตอบที่ไม่ถูกต้องและสรุปคำตอบผิดพลาด ซึ่งผลการศึกษาที่กล่าวมาสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ขวัญหทัย พิกุลทอง และ ชนิศวรา เลิศอมรพงษ์ (2561) ที่ใช้การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Model-Eliciting Activities (MEAs) เพื่อพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์กับสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ โดย ขวัญหทัย พิกุลทอง และ ชนิศวรา เลิศอมรพงษ์ (2561) ได้ศึกษาการพัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่ส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้การสร้างตัวแบบเชิงคณิตศาสตร์ การจัดการเรียนรู้แบบ Model-Eliciting Activities (MEAs) และการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์ ซึ่งงานวิจัยที่กล่าวมาข้างต้นได้ผลการวิจัยที่สอดคล้องกันว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Model-Eliciting Activities (MEAs) ได้พัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ได้ฝึกทักษะการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ สามารถวิเคราะห์สถานการณ์ปัญหา วางแผนการแก้ปัญหา ดำเนินการแก้ปัญหา และสรุปคำตอบได้อย่างถูกต้อง โดยใช้การทำงานผ่านกระบวนการกลุ่มที่ให้นักเรียนช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้กระบวนแก้ปัญหาของตนเองและรับฟังข้อเสนอเพื่อปรับปรุงพัฒนากระบวนการแก้ปัญหาให้ถูกต้องและสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น จึงทำให้นักเรียนมีความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ที่สูงขึ้น

3. จากการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง ทศนิยม โดยใช้การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Model-Eliciting Activities (MEAs) พบว่า นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 13.62 คะแนน จากคะแนนเต็ม 20 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 68.10 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 60 ตามที่กำหนดไว้ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุวพัชร โพธิ์ปิ่น และ ปรณัฐ กิจรุ่งเรือง (2564) ที่ได้ศึกษาการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Model Eliciting Activities (MEAs) เพื่อส่งเสริม

ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ได้ผลการวิจัยที่สอดคล้องกันว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Model-Eliciting Activities (MEAs)มีคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น ซึ่งอาจเป็นเพราะการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Model-Eliciting Activities (MEAs) ช่วยกระตุ้นความสนใจของนักเรียน มีกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้นักเรียนพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ โดยฝึกให้นักเรียนวิเคราะห์โจทย์ปัญหาอย่างละเอียด รอบคอบ ใช้การเชื่อมโยงประสบการณ์ในชีวิตจริงกับความรู้ทางคณิตศาสตร์เพื่อวางแผนและดำเนินการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ และนักเรียนยังได้มีโอกาสในแลกเปลี่ยนเรียนรู้กระบวนการแก้ปัญหา รวมถึงปรับปรุงกระบวนการของตนเองให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น จึงส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนสูงขึ้น อยู่ในระดับที่น่าพึงพอใจ

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 เนื่องจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิด Model-Eliciting Activities (MEAs) มุ่งเน้นให้นักเรียนได้แก้ปัญหาในชีวิตจริง ดังนั้นครูผู้สอนควรสำรวจ สังเกต และศึกษาปัญหาหรือสถานการณ์ที่มีบริบทใกล้เคียงกับชีวิตจริงของนักเรียน ปัญหาหรือสถานการณ์ดังกล่าวเมื่อนำมาใช้ควรน่าสนใจและเชื่อมโยงกับความรู้ทางคณิตศาสตร์ เพื่อให้นักเรียนสามารถใช้กระบวนการทางคณิตศาสตร์ในการแก้ปัญหาได้

1.2 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ควรใช้กระบวนการกลุ่ม โดยจัดกลุ่มนักเรียน 3 – 4 คน และคละความสามารถของนักเรียนในลักษณะเก่ง กลาง และอ่อน เพื่อให้แต่ละกลุ่มมีความหลากหลายและเกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน

1.3 ระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ครูควรสังเกตการทำงานของนักเรียนแต่ละกลุ่มเพื่อพิจารณากระบวนการทำงานและให้คำแนะนำในการแบ่งหน้าที่การทำงาน เมื่อนักเรียนเกิดข้อสงสัยครูควรใช้คำถามกระตุ้นการคิดแทนการบอกวิธีการที่ถูกต้อง เพื่อให้นักเรียนได้ใช้กระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาของตนเอง

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาผลการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Model-Eliciting Activities (MEAs) ในการพัฒนาทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์อื่น ๆ เช่น ความสามารถในการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์ ความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์ เป็นต้น

2.2 ควรศึกษาผลการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Model-Eliciting Activities (MEAs) ในการพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนกับเนื้อหาสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์อื่น ๆ และระดับชั้นอื่น ๆ

เอกสารอ้างอิง (References)

กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551.* กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

กษิตธร ขวัญละมูล และคณะ. (2560). *การจัดการเรียนรู้สำหรับการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง การประยุกต์อนุพันธ์ โดยใช้กระบวนการแก้ปัญหาตามแนวคิดของโพลยา.* วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาคณิตศาสตร์, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี

ขวัญหทัย พิกุลทอง และ ชนิศวรา เลิศอมรพงษ์. (2562). *การพัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่ส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้การสร้างตัวแบบเชิงคณิตศาสตร์ การจัดการเรียนรู้แบบ Model-Eliciting Activities (MEAs) และการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์.* วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการสอนคณิตศาสตร์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

วิษาร์ เลิศสมิตพร และ สมยศ ชิดมงคล. (2558). *ผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ตามแนว Model-Eliciting Activities ที่มีต่อความสามารถในการถ่ายโยงการเรียนรู้และความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2.* วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาคณิตศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วุฒิพงษ์ ประทุมมา และ พูลพงศ์ สุขสว่าง. (2561). *การพัฒนาทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์ตาม Model-Eliciting Activities สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีความสามารถพิเศษด้านวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์.* วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและสถิติทางวิทยาการปัญญา มหาวิทยาลัยบูรพา.

สุวพัชร โพธิ์ปิ่น และ ปรณัฐ กิจรุ่งเรือง. (2564). *การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Model-Eliciting Activities เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2.* วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน, มหาวิทยาลัยศิลปากร.

Lesh, R. et al. (2000). Principles for Developing Thought-Revealing Activities for Students and Teacher. *Handbook of research design in Mathematics and science Education***.** New jersey: Lawrence Erlbaum Associates.

ปัจจัยการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยเจเนอเรชั่น Y ต่อการท่องเที่ยว จังหวัดเพชรบูรณ์ หลังยุคโควิด 19

Factors of Decision Making of Thai Generation Y Tourists' Traveling to Phetchabun Province After Invasion of Covid-19

ทิวาวรรณ ศิริเจริญ กันหา[1]
Tiwawan Siricharoen Kanha

บทคัดย่อ (Abstract)

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมนักท่องเที่ยวชาวไทยเจเนอเรชั่น Y และเพื่อศึกษาปัจจัยการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยเจเนอเรชั่น Y ต่อการท่องเที่ยว จังหวัดเพชรบูรณ์ ภายหลังสถานการณ์โควิด-19 โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ มีประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ นักท่องเที่ยวชาวไทยเจเนอเรชั่น Y ที่จะตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวภายหลังสถานการณ์โควิด กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 420 คน และเก็บตัวอย่างโดยใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบสะดวก (Convenience Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามออนไลน์ วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยสถิติเชิงพรรณา และการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory factor analysis) โดยใช้วิธีการสกัดองค์ประกอบหลัก และหมุนแกนองค์ประกอบตั้งฉากด้วยวิธีแวริแมกซ์ (Varimax) ผลการวิจัยพบว่า 1) พฤติกรรมนักท่องเที่ยวชาวไทยเจเนอเรชั่น Y ให้ความสำคัญกับสถานที่ท่องเที่ยวที่แปลกใหม่และหลากหลาย แต่ยังคงมีความกังวลในด้านความปลอดภัย สุขอนามัยในการเดินทางท่องเที่ยว และช่องทางที่สามารถเข้าถึงกลุ่มนี้ได้ดีที่สุด คือ สื่อโซเชียลมีเดีย 2) ปัจจัยการตัดสินใจท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทยเจเนอเรชั่น Y ต่อการท่องเที่ยวในจังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่า มี 3 องค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ (1) ปัจจัยด้าน บุคลากร กระบวนการ และลักษณะทางกายภาพ (2) ปัจจัยด้านราคา ช่องทางการจัดจำหน่าย และการส่งเสริมการตลาด และ (3) ปัจจัยผลิตภัณฑ์สินค้าและบริการท่องเที่ยว ดังนั้นจากสถานการณ์โควิด-19 อาจเป็นโอกาสที่ดีในการวางแผนกลยุทธ์ส่วนประสมการตลาดบริการใหม่เพื่อรองรับสถานการณ์ “ความปกติใหม่” (Next Normal) ที่จะเกิดขึ้น ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ ความแตกต่างและความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย

คำสำคัญ (Keywords): การตัดสินใจ; นักท่องเที่ยวชาวไทยเจเนอเรชั่น Y; โควิด-19

Received: 2022-03-24 **Revised**: 2022-06-13 **Accepted**: 2022-06-13

[1] สาขาวิชาท่องเที่ยวและการโรงแรม คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
Tourism and Hotel Management, Faculty of Management Science, Phetchabun Rajabhat University. Corresponding Author e-mail: Tiwawan.sir@pcru.ac.th

Abstract

The purposes of this article was to study the behavior of Thai Generation Y tourists, and to determine factors of decision making of Thai Generation Y tourists' to traveling Phetchabun province. The researcher used a Quantitative Research. Data were collected by online questionnaire from a sample of 420 Thai Generation Y tourists, which used the convenience sampling. The quantitative data were analyzed by Descriptive statistics and Exploratory Factor analysis. Exploratory factor analysis is conducted through the principal component analysis and Varimax. The key findings revealed that; 1) the behavior of the sample prefers to new and various tourist attraction, there were concerns of hygienic and safety of traveling, social media were the key communication system among the Gen Y tourists. 2) The decision of Thai Generation Y tourists to traveling Phetchabun province was divided into 3 factors: People, process, and physical evidence and presentation Factor; Price, place, promotion Factor; Tourism and service product Factor. Hence, from Covid-19 situation that a good opportunity to plan a new service marketing mix to the Next Normal that will happen in accordance with the situation, the differences, and need of the target market.

Keywords: Decisions Making; Thai Generation Y tourists; Covid-19

บทนำ (Introduction)

การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวเนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 ที่ส่งผลกระทบต่อประชากรทั่วโลก เนื่องจากเป็นโรคระบาดที่เกิดขึ้นใหม่อย่างกะทันหันและลุกลามอย่างรวดเร็ว การกระจายข้อมูลข่าวสาร การไม่มีวัคซีนป้องกันหรือยารักษาเฉพาะโรค อีกทั้งยังมีมาตรการเข้มงวดด้านความปลอดภัย เช่น การปิดประเทศ การประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน เคอร์ฟิว การปฏิบัติงานที่บ้าน อีกทั้งยังมีแนวทางการปฏิบัติในการดูแลสุขภาพของตนเองและบุคคลใกล้ชิด เช่น การสวมหน้ากากตลอดเวลา การลดกิจกรรมการชุมนุมหรือกิจกรรมทางสังคม การเว้นระยะห่าง การใช้เทคโนโลยีเพื่อการทำงานและค้นหาข้อมูล รวมไปถึงการชะลอการเดินทางออกจากบ้านในทุกรูปแบบเพื่อหลีกเลี่ยงภาวะหรือพื้นที่เสี่ยงต่างๆ สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นสิ่งสำคัญที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมผู้บริโภคในด้านการใช้ชีวิตรูปแบบใหม่เกิดขึ้น (พัชรียา แก้วชู, 2565) ซึ่งจากสถานการณ์ดังกล่าวส่งผลให้ประเทศไทยได้รับผลกระทบเชิงเศรษฐกิจเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและการบริการ เกิดการปิดกิจการ ลดพนักงาน หรือการเปลี่ยนแปลงลักษณะการดำเนินธุรกิจรูปแบบอื่น อีกทั้งนักท่องเที่ยวภายในประเทศเองก็ได้รับผลกระทบจากการขาดรายได้ที่จะนำมาเพื่อการใช้จ่ายในการเดินทางท่องเที่ยว แต่จากการศึกษาของมหาวิทยาลัยมหิดล รายงานผลการศึกษา “NEO TOURISM" ซึ่งเป็นการศึกษาเพื่อให้

ธุรกิจการท่องเที่ยวปรับตัวให้ทันต่อยุคท่องเที่ยวมิติใหม่ (Next Normal) พบว่ากลุ่มคนรุ่นใหม่ (Young Neo Traveler) อายุ 18-35 ปี และนักท่องเที่ยวกลุ่มแรกที่พร้อมเดินทางหลังจากการระบาดของโควิด- 19 คือ กลุ่มเจเนอเรชั่น Y เหล่านี้ (ผู้จัดการออนไลน์, 2564)

นักท่องเที่ยวเจเนอเรชั่น Y เป็นกลุ่มที่มีอายุอยู่ระหว่าง 21-37 ปี ซึ่งอยู่ในช่วงวัยเรียนและวัยทำงาน มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว คือ กล้าแสดงออก ไม่สนใจต่อคำวิจารณ์ มีความมั่นใจในตัวเอง ชอบความสะดวกสบายและรวดเร็ว และเน้นการใช้เทคโนโลยีเป็นหลัก (วนิดา เลิศพิพัฒนานนท์, 2561) เหตุผลหนึ่งอาจมาจากการเติบโตมาพร้อมกับเทคโนโลยี การดำเนินชีวิตจึงต้องผ่านการค้นหาข้อมูลมากกว่าการเชื่อผู้ที่มีประสบการณ์มาก่อน อีกทั้งผู้บริโภคกลุ่มนี้ไม่ภักดีกับแบรนด์มาก นักพร้อมที่จะเปลี่ยนแบรนด์ได้ตลอดเวลา แต่หากไม่ถูกใจ หรือเกิดความผิดพลาดจากตัวสินค้า กระแสด้านลบของสินค้าแบรนด์นั้นจะกระจายไปอย่างรวดเร็วได้เช่นเดียวกัน (สุภาพร เวชวัฒน์, 2558) อีกทั้งการเปลี่ยนแปลงภายใต้การท่องเที่ยววิถีใหม่ ที่ให้ความสำคัญกับเรื่องสุขภาพ ความสะอาด และความปลอดภัยมากขึ้น การเดินทางท่องเที่ยวจะเปลี่ยนมาเป็นกรุ๊ปขนาดเล็กมากขึ้น หรือเดินทางด้วยตัวเอง หรือรูปแบบการท่องเที่ยวจะเป็นระยะสั้นมากขึ้น ดังนั้นผู้ประกอบการธุรกิจสินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยวจึงจำเป็นต้องมีความเข้าใจและปรับกลยุทธ์การสื่อสารให้เข้าถึงผู้บริโภคให้ได้มากที่สุด เพื่อสร้างการตัดสินใจซื้อและรักษาฐานลูกค้าเดิมไว้ให้ได้

ดังนั้นผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญในเรื่องพฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทยเจเนอเรชั่น Y และศึกษาการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจของการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวจังหวัดเพชรบูรณ์ ว่ามีตัวแปรสังเกตใดที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวบ้าง เพื่อหากภาครัฐและภาคเอกชนในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวสามารถนำไปเป็นข้อมูลประกอบการปรับปรุง วางแผนพัฒนาการส่งเสริมการท่องเที่ยวอำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ และเพื่อรองรับการเติบโตของนักท่องเที่ยวในอนาคตได้เหมาะสม ทั้งนี้ในการศึกษาคำนึงถึงส่วนประสมการตลาดธุรกิจบริการ ซึ่งประกอบไปด้วย 7P’s ได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์ (Product) ด้านราคา (Price) ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย (Place) ด้านการส่งเสริมการตลาด (Promotion) ด้านบุคคล (People) ด้านกระบวนการ (Process) และด้านการสร้างและนำเสนอลักษณะทางกายภาพ (Physical Evidence and Presentation) (บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา, 2548; ชุติมา นุตยะสกุล และ ประสพชัย พสุนนท์, 2559; Kotler & Keller, 2016) ซึ่งถือได้ว่าเป็นตัวชี้วัดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวและใช้การบริการของนักท่องเที่ยว ที่จำเป็นต้องอาศัยแรงจูงใจจากส่วนประสมการตลาดธุรกิจบริการเป็นสำคัญ แต่จากการทบทวนวรรณกรรม พบว่า การศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวภายหลังสถานการณ์โควิด-19 ของนักท่องเที่ยวชาวไทยด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจยังมีอยู่น้อย ดังนั้นผลการศึกษาจึงเป็นข้อมูลที่สำคัญ อันจะเป็นประโยชน์ทั้งในด้านวิชาการ ด้านสังคม และด้านเศรษฐกิจที่จะทำให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องสามารถส่งเสริมปัจจัยที่มีอิทธิพลการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวเจเนอเรชั่น Y ได้อย่างตรงจุด และก่อให้เกิดประโยชน์ในการฟื้นตัวของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในพื้นที่ ตลอดจนสร้างความประทับใจและความเชื่อมั่นให้แก่นักท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมนักท่องเที่ยวชาวไทยเจเนอเรชั่น Y
2. เพื่อศึกษาปัจจัยการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยเจเนอเรชั่น Y ต่อการท่องเที่ยวจังหวัดเพชรบูรณ์ ภายหลังสถานการณ์โควิด

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. รูปแบบการวิจัย

ในการศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรมและรวบรวมแนวคิดของนักวิชาการที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมท่องเที่ยวชาวไทยเจเนอเรชั่น Y และการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยว โดยประยุกต์ใช้แนวคิดการตลาด 7P's ภายหลังยุคโควิด-19

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ท่องเที่ยวชาวไทยเจเนอเรชั่น Y ซึ่งไม่สามารถทราบจำนวนที่แน่นอนได้ ดังนั้นในการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่าง ที่มีประชากรขนาดใหญ่และไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน จึงใช้วิธีการคำนวณขนาดตัวอย่างได้จากสูตรไม่ทราบขนาดตัวอย่างของ Cochran (1977) โดยกำหนดระดับค่าความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และระดับค่าความคลาดเคลื่อนร้อยละ 5 (กัลยา วาณิชย์บัญชา, 2549) ได้ขนาดตัวอย่างทั้งหมด 420 คน และเก็บตัวอย่างโดยใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบสะดวก (Convenience Sampling) โดยใช้แบบสอบถามออนไลน์

3. เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ใช้แบบสอบถาม ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นลักษณะการสำรวจรายการ (Check list) เพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับเพศ อายุ ที่อยู่ การศึกษา รายได้ และอาชีพ ส่วนที่ 2 ข้อมูลพฤติกรรมการท่องเที่ยวเป็นลักษณะการสำรวจรายการ (Check list) เพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการเดินทางท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทยเจเนอเรชั่น Y และส่วนที่ 3 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยว จังหวัดเพชรบูรณ์ เป็นแบบสอบถามแบบจัดอันดับการตัดสินใจซื้อ 5 ระดับ (มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจมากที่สุด ถึง มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจน้อยที่สุด)

โดยในการสร้างเครื่องมือผู้วิจัยได้ศึกษารวบรวมแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการเดินทางท่องเที่ยว และการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยว เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย ซึ่งมีการนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของคำถามและนำมาหาค่าคะแนนดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ได้ค่าเท่ากับ 0.82 และนำไปทดลองใช้ในกลุ่มตัวอย่างที่ใกล้เคียง จำนวน 30 ชุด เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ได้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาเท่ากับ 0.89 ซึ่งถือว่ายอมรับได้ จึงนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลใช้แบบสอบถามออนไลน์ผ่าน Google form และนำลิงค์ (link) ที่ได้ส่งผ่านสื่อสังคมออนไลน์ เช่น Facebook LINE เป็นต้น โดยกำหนดคุณสมบัติเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถาม คือ มีอายุระหว่าง 18 – 37 ปี และเดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศอย่างน้อย 1 ครั้ง/ปี และเมื่อได้ข้อมูลครบสมบูรณ์แล้วนำมาประมวลผลด้วยคอมพิวเตอร์ในโปรแกรมสำเร็จรูป

5. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกเป็น 1) การวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และ 2) การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis) ได้แก่ ค่า KMO มากกว่าหรือเท่ากับ 0.7 ค่า Barrtlett’s sphericity test significant ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ไอเกน(Eigenvalue) มีค่ามากกว่า 1 และมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ มากกว่า 0.30 (Hoque & Awang, 2016)

ผลการวิจัย (Research Results)

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามออนไลน์ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 233 คน คิดเป็นร้อยละ 55.48 มีอายุระหว่าง 21-24 ปี จำนวน 337 คน คิดเป็น ร้อยละ 80.24 มีที่อาศัยอยู่ปัจจุบันในจังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 242 คน คิดเป็นร้อยละ 57.62 มีระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 264 คน คิดเป็นร้อยละ 62.86 ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพอิสระ จำนวน 224 คน คิดเป็นร้อยละ 53.33 และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 15,001- 20,000 บาท จำนวน 310 คน คิดเป็นร้อย ละ 73.80 ซึ่งสามารถนำมาสรุปและตอบวัตถุประสงค์การวิจัย ได้ดังนี้

1. ด้านพฤติกรรมนักท่องเที่ยวชาวไทยเจเนอเรชั่น Y ในช่วงสถานการณ์โควิด-19 ที่ผ่านมา พบว่าส่วนใหญ่ มีความถี่ในการเดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศ 1-2 ครั้งต่อปี จำนวน 274 คน คิดเป็นร้อยละ 65.24 โดยมีบุคคลที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวคือ พ่อแม่ หรือครอบครัว จำนวน 205 คน คิดเป็นร้อยละ 48.82 มีวัตถุประสงค์เพื่อการพักผ่อน จำนวน 362 คน คิดเป็นร้อยละ 86.17 มีจำนวนผู้ร่วมเดินทาง 2-5 ท่าน จำนวน 300 คน คิดเป็นร้อยละ 71.43 นิยมใช้รถยนต์ส่วนตัว จำนวน 286 คน คิดเป็นร้อยละ 68.10 มีค่าใช้จ่ายในการเดินทางท่องเที่ยวต่อครั้ง 2,001 – 3,000 บาท จำนวน 118 คน คิดเป็นร้อยละ 28.10 โดยส่วนใหญ่เคยเดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดเพชรบูรณ์ในอำเภอเขาค้อ แล้ว 1-2 ครั้ง จำนวน 190 คน คิดเป็นร้อยละ 45.24 ทราบข้อมูลการท่องเที่ยวจังหวัดเพชรบูรณ์จากสื่อสังคมออนไลน์ Facebook จำนวน 314 คน คิดเป็นร้อยละ 74.76 และส่วนใหญ่สนใจกิจกรรมท่องเที่ยวในจังหวัดเพชรบูรณ์ คือ การถ่ายรูปและไลฟ์สด จำนวน 224 คน คิดเป็นร้อยละ 53.34

2. ด้านปัจจัยการตัดสินใจท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทยเจเนอเรชั่น Y จังหวัดเพชรบูรณ์ ภายหลังสถานการณ์โควิด -19 โดยเมื่อพิจารณาในปัจจัยส่วนประสมการตลาดธุรกิจ

บริการ 7P's พบว่า ในภาพรวมการตัดสินใจท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทยเจเนอเรชั่น Y อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.01) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ความน่าสนใจและความหลากหลายของสถานที่ท่องเที่ยว เช่น แหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ประเพณี ผจญภัย คาเฟ่ ร้านอาหาร มีระดับการตัดสินใจอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.25) รองลงมา คือ สถานที่ท่องเที่ยวมีลักษณะโดนเด่นแตกต่างจากจังหวัดอื่น ($\overline{X}$ = 4.18) สภาพแวดล้อมบริเวณแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดเพชรบูรณ์มีความเหมาะสมตามธรรมชาติและปลอดภัยต่อนักท่องเที่ยว ($\overline{X}$ = 4.12) สินค้าและบริการด้านการที่ท่องเที่ยวในจังหวัดเพชรบูรณ์มีการโฆษณาประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อออนไลน์ เช่น Facebook Twitter Instragram YouTube LINE ($\overline{X}$ = 4.11) สิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว เช่น โรงแรม ร้านอาหาร ร้านขายของที่ระลึกมีความหลากหลายและมีจำนวนมากเพียงพอต่อความต้องการ ($\overline{X}$ = 4.11) กิจกรรมนันทนาการท่องเที่ยวมีความหลากหลายและน่าสนใจ ($\overline{X}$ = 4.08) แหล่งท่องเที่ยวมีกำหนดมาตรการรักษาความปลอดภัย เวลา ปิด-เปิด หรือทำกิจกรรมที่ชัดเจน ($\overline{X}$ = 4.07) และสถานที่ท่องเที่ยวในจังหวัดเพชรบูรณ์มีการแบ่งสัดส่วนพื้นที่สำหรับ ร้านค้า ร้านอาหาร จุดบริการนักท่องเที่ยว ห้องน้ำ ลานจอดรถ ได้เป็นอย่างดี ($\overline{X}$ = 4.02) ตามลำดับ

และจากการวิเคราะห์ปัจจัยเชิงสำรวจ เพื่อจัดกลุ่มองค์ประกอบปัจจัยการตัดสินใจท่องเที่ยว พบว่า ส่วนประสมการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทยเจเนอเรชั่น Y จังหวัดเพชรบูรณ์ มีค่าดัชนี KMO (Kaiser-Mayer-Olkin) เท่ากับ 0.971 และ ค่า Bartlett's Test of Sphericity เท่ากับ 8887.029 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สรุปได้ว่า ข้อมูลมีความเหมาะสมในการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ พิจารณาองค์ประกอบที่มีค่า Eigen value มากกว่า 1 โดยผลการวิเคราะห์การตัดสินใจท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทยเจเนอเรชั่น Y จังหวัดเพชรบูรณ์ แสดงรายละเอียดตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงค่า KMO and Bartlett's Test

KMO and Bartlett's Test

Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy.		.971
Bartlett's Test of Sphericity	Approx. Chi-Square	8887.029
	df	378
	Sig.	0.000

จากการวิเคราะห์ค่าน้ำหนักองค์ประกอบเชิงสำรวจ เพื่อจัดกลุ่มองค์ประกอบการตัดสินใจท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทยเจเนอเรชั่น Y จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยพิจารณาตัวแปรทั้งหมด 29 ตัวบ่งชี้ แสดงรายละเอียดตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ตารางแสดงค่าน้ำหนักองค์ประกอบจากการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ

ตัวแปร	ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ		
	1	2	3
- เจ้าหน้าที่หรือพนักงานมีความแม่นยำในการให้บริการ เช่น การให้บริการข้อมูลถูกต้องและแม่นยำ	.735		
- ความเป็นมิตรของคนในพื้นที่และความเต็มใจในการให้ข้อมูลด้านการท่องเที่ยว	.729		
- แหล่งท่องเที่ยวมีป้ายประกาศชัดเจนเกี่ยวกับกฎระเบียบของสถานที่ท่องเที่ยวนั้นๆ เช่น ห้ามถ่ายรูป การแต่งกาย เป็นต้น	.728		
- การอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว เช่น ป้ายข้อมูล/ร้านค้าบริการ/ห้องน้ำ/ลานจอดรถ	.721		
- เจ้าหน้าที่และธุรกิจแหล่งท่องเที่ยว/สินค้า/ด้านการบริการมีความใส่ใจในการให้บริการ	.720		
- สภาพแวดล้อมบริเวณแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดเพชรบูรณ์มีความเหมาะสมตามธรรมชาติและปลอดภัยต่อนักท่องเที่ยว	.705		
- แหล่งท่องเที่ยวมีกำหนดเวลาปิด-เปิดหรือทำกิจกรรมที่ชัดเจน	.700		
- ความปลอดภัยในการเดินทางท่องเที่ยวภายในจังหวัดเพชรบูรณ์ เป็นต้น	.691		
- สถานที่ท่องเที่ยวในจังหวัดเพชรบูรณ์มีการแบ่งสัดส่วนพื้นที่สำหรับ ร้านค้า ร้านอาหาร จุดบริการนักท่องเที่ยว ห้องน้ำ ลานจอดรถ ได้เป็นอย่างดี	.679		
- มีจุดให้บริการข้อมูลนักท่องเที่ยวหลากหลาย เช่น ออนไลน์/โทรศัพท์	.670		
- สิ่งอำนวยความ เช่น ลานจอดรถ บริเวณที่นั่งพัก มีความปลอดภัย สะอาดและเพียงพอต่อความต้องการ	.640		
- ธุรกิจสินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดเพชรบูรณ์มีส่วนลดสำหรับวันธรรมดา เช่น จันทร์ - พฤหัสบดี หรือ โครงการของรัฐ เช่น เราเที่ยวด้วยกัน คนละครึ่ง		.723	
- มีการกำหนดราคาพิเศษในแต่ละช่วงฤดูกาล		.676	

ตัวแปร	ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ		
	1	2	3
- สินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดเพชรบูรณ์มีการโฆษณาประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อออนไลน์ เช่น Facebook Twitter Instragram YouTube Line		.675	
- การจัดกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวในราคาพิเศษ เช่น การไลฟ์เพื่อชิงรางวัล เช็คอินเพื่อรับส่วนลด		.668	
- ความเหมาะสมของราคาสินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยวในจังหวัดเพชรบูรณ์		.655	
- กิจกรรมนันทนาการการท่องเที่ยวของจังหวัดเพชรบูรณ์ มีความสะดวกสบายในการเลือกซื้อ		.634	
- ความถูกต้องของข้อมูลข่าวสารและสื่อประชาสัมพันธ์ด้านการท่องเที่ยวผ่านสื่อต่างๆ		.603	
- สินค้าและบริการด้านท่องเที่ยวในจังหวัดเพชรบูรณ์มีช่องทางการจำหน่ายผ่านสื่อออนไลน์		.598	
- สินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยวในจังหวัดเพชรบูรณ์สามารถค้นหาข้อมูลเพื่อเลือกซื้อได้อย่างหลากหลายช่องทาง		.596	
- สินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยวในจังหวัดเพชรบูรณ์มีหลากหลายระดับราคาให้เลือก		.540	
- การแจ้งรายละเอียดของราคาชัดเจน เช่น ราคาที่พัก/อาหารและเครื่องดื่ม/ค่าเข้าชม		.539	
- สถานที่ตั้งของแหล่งท่องเที่ยวสะดวกต่อการเดินทางมาท่องเที่ยว		.522	
- สถานที่ท่องเที่ยวมีความหลากหลาย เช่น แหล่งท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ วัฒนธรรม ประเพณี นิเวศ ผจญภัย			.709
- มาตรฐานความปลอดภัยด้านสาธารณสุข SHA รางวัลกินรี เป็นต้น			.688
- สิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว เช่น โรงแรม ร้านอาหาร ร้านค้าของที่ระลึก มีความหลากหลายและจำนวน4เพียงพอต่อความต้องการ			.686
- สถานที่ท่องเที่ยวมีลักษณะโดนเด่นแตกต่างจากจังหวัดอื่น			.631

ตัวแปร	ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ		
	1	2	3
- กิจกรรมนันทนาการท่องเที่ยวมีความหลากหลายและน่าสนใจ			.613
ค่าไอเกน (Eigen value)	15.254	1.364	1.163

จากตารางที่ 2 แสดงผลการวิเคราะห์องค์ประกอบการตัดสินใจท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทยเจเนอเรชั่น Y จังหวัดเพชรบูรณ์ เมื่อได้จัดกลุ่มตัวแปรโดยพิจารณาค่าน้ำหนักของตัวแปรทั้ง 29 ตัวบ่งชี้ สามารถจัดกลุ่มองค์ประกอบได้ 3 องค์ประกอบ ซึ่งมีน้ำหนักองค์ประกอบเรียงลำดับจากสูงที่สุดของแต่ละองค์ประกอบ และมีค่าน้ำหนักไม่ต่ำกว่า 0.5 ของแต่ละตัวแปร จากนั้นผู้วิจัยจึงนำองค์ประกอบของตัวแปรมาตั้งชื่อใหม่ให้สอดคล้องและความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยร่วมของตัวแปรโดยสามารถ เพื่อนำไปใช้ในการอธิบาย ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทยเจเนอเรชั่น Y ต่อการเดินทางท่องเที่ยวในจังหวัดเพชรบูรณ์ ได้ดังนี้ องค์ประกอบที่ 1 บุคลากร กระบวนการ และลักษณะทางกายภาพ องค์ประกอบที่ 2 ราคา ช่องทางการจัดจำหน่าย และการส่งเสริมการตลาด และองค์ประกอบที่ 3 ผลิตภัณฑ์สินค้าแลบริการท่องเที่ยว

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากผลการศึกษานักท่องเที่ยวชาวไทยเจเนอเรชั่น Y ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 21-24 ปี มีที่อยู่อาศัยปัจจุบันในจังหวัดเพชรบูรณ์ ซึ่งมีพฤติกรรมการท่องเที่ยวช่วงสถานการณ์โควิด พบว่า ส่วนใหญ่มีการเดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศ 1-2 ครั้งต่อปี เดินทางท่องเที่ยวร่วมกับครอบครัว จำนวน 2-5 ท่าน เพื่อการพักผ่อน นิยมใช้รถยนต์ส่วนตัว ลดการใช้รถสาธารณะ โดยมีค่าใช้จ่ายในการเดินทางท่องเที่ยวต่อครั้ง 2,001 – 3,000 บาท ส่วนใหญ่เคยเดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดเพชรบูรณ์ ในอำเภอเขาค้อแล้ว 1-2 ครั้ง ทราบข้อมูลการท่องเที่ยวจังหวัดเพชรบูรณ์จากสื่อสังคมออนไลน์ Facebook และส่วนใหญ่สนใจกิจกรรมท่องเที่ยวในจังหวัดเพชรบูรณ์ คือ การถ่ายรูปและไลฟ์สด สอดคล้องกับ วีระศักดิ์ สุตัณฑวิบูลย์ (2561) กล่าวว่า กลุ่มผู้บริโภคเจเนอเรชั่น Y เป็นกลุ่มที่มีกำลังซื้อสูง การโฆษณา ประชาสัมพันธ์ หรือโปรโมชั่นใดๆ ในสื่อโซเชียลมีเดียมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจอย่างมาก โดยเฉพาะการใช้บล็อกเกอร์ หรือการแชร์ประสบการณ์จากอื่นและมีโอกาสใช้บริการซ้ำหากสินค้าและบริการนั้นๆ ตรงกับสิ่งที่ตนเองชื่นชอบ รวมถึงมีการตรวจสอบข้อมูลการแพร่ระบาดและเงื่อนไขการเดินทางการการตัดสินใจ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงลักษณะพฤติกรรมนักท่องเที่ยวที่สอดคล้องตามแนวคิดวิถีชีวิตใหม่ (New Normal) แบบ “BEST” ได้แก่ B-Booking มีการจองล่วงหน้าก่อนการเดินทาง E-Environment เที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบ S-Safety ให้ความสำคัญด้านความปลอดภัยและสุขภาพอนามัยของตนเอง และ

T-Technology การใช้เทคโนโลยีเพื่อค้นหาหรือสร้างประสบการณ์ท่องเที่ยว (กระทรวงการท่องเที่ยวกีฬา, 2563)

ในช่วงที่มาองค์ประกอบพื้นฐานสำคัญด้านการตลาดในธุรกิจบริการ ประกอบไปด้วย ผลิตภัณฑ์หรือบริการ ราคา ช่องทางในการจัดจำหน่าย การส่งเสริมการตลาด บุคลากรผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบต่อการส่งมอบบริการ กระบวนการในการให้บริการ และสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ (Kotler & Keller, 2016) แต่จากพฤติกรรมนักท่องเที่ยวที่เปลี่ยนแปลงไปจากสถานการณ์โควิด-19 อาจมีปัจจัยที่ส่งผลต่อตัดสินใจเดินทางของท่องเที่ยว Gen Y ดังนั้นการปรับตัวต่อการใช้เครื่องมือทางการตลาดของผู้ประกอบการในธุรกิจอุสาหกรรมท่องเที่ยวและบริการจึงจำเป็นต้องปรับให้สอดคล้องกับบุคลิกลักษณะที่เด่นชัดของนักท่องเที่ยว Gen Y คือ มีความเป็นตัวเองสูง ชื่นชอบการเป็นที่ยอมรับ ไม่ตกเทรนด์ บุคคลผู้มีชื่อเสียงหรือการรีวิวหรือการโพสต์ในสื่อโซเชียลมีเดียมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเดินทางสูงในแง่ต่างๆด้วย (บริษัทแบรนด์ เมทริกซ์ รีเสิร์ช จำกัด, 2561) ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยเจเนอเรชั่น Y ต่อการท่องเที่ยวจังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่า กลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญต่อปัจจัยสำคัญ 3 องค์ประกอบได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 ปัจจัยด้านบุคลากร กระบวนการ และลักษณะทางกายภาพ โดยเฉพาะในเรื่องการให้บริการข้อมูลที่ถูกต้องแม่นยำ ความเต็มใจในการให้ข้อมูล การมีมาตรฐานความปลอดภัยในการเดินทางท่องเที่ยว และสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวมีการแบ่งสัดส่วนและมีบริการที่เพียงพอต่อความต้องการ สอดคล้องกับ ชุติมา นุตยะสกุล และประสพชัย พสุนนท์ (2559) ได้แบ่งกลุ่มพฤติกรรมนักท่องเที่ยวชาวไทยไว้ 4 กลุ่ม คือ กลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีค่านิยมและรูปแบบการดำรงชีวิตของตนเอง กลุ่มนักท่องเที่ยวที่คำนึงถึงความปลอดภัยในการเดินทางท่องเที่ยว โดยต้องทราบในรายละเอียดต่างๆก่อนการตัดสินใจ กลุ่มนักท่องเที่ยวที่สนใจสถานที่ท่องเที่ยวและราคา และกลุ่มนักท่องเที่ยวที่สนใจทั้งด้านสถานที่ ปลอดภัย สิ่งอำนวยความสะดวกและตอบสนองค่านิยมของตนเอง เนื่องจากกลุ่ม Gen Y ยังคงต้องการออกเดินหาเพื่อค้นหาประสบการณ์ที่มีคุณค่า แต่ความปลอดภัยและสุขภาพอนามัยเป็นเป็นปัจจัยสำคัญในการตัดสินใจเลือกเดินทางไปยังจุดหมายปลายทาง ดังนั้นจุดหมายปลายทางที่มีข้อมูลที่ค้นหาได้รวดเร็ว มีความน่าเชื่อถือ พื้นที่ไม่แออัด และได้รับการยอมรับจากกลุ่มคนในโซเชียลมีเดียจะมีโอกาสถูกเลือกเดินทางได้มากกว่า

ส่วนในองค์ประกอบที่ 2 ปัจจัยด้านราคา ช่องทางการจัดจำหน่าย และการส่งเสริมการตลาด แสดงให้เห็นว่าจังหวัดเพชรบูรณ์เป็นแหล่งท่องเที่ยวให้ความสำคัญกับการเข้าร่วมโครงการรัฐ ส่วนลด ราคาพิเศษ และยังมีความหลากหลายของระดับสินค้าและบริการให้เลือกใช้บริการ รวมไปถึงช่องทางการค้นหาข้อมูลเพื่อเลือกซื้อสินค้าและบริการผ่านสื่อออนไลน์ และการเข้าถึงโดยใช้สื่อสังคมออนไลน์ เช่น Facebook Twitter Instragram YouTube Line ซึ่งพฤติกรรมนักท่องเที่ยว Gen Y จะให้ความสำคัญกับการส่งเสริมการขายในรูปแบบที่หลากหลาย เช่น โปรโมชั่น ราคาสมาชิก ราคาสำหรับครอบครัว เป็นต้น อาจมีเหตุผลมาจากช่วงอายุที่กำลังเริ่มต้นเข้าสู่วัยทำงานในการตัดสินใจเดินทางจึงเน้นเรื่องความสะดวกในการเดินทางท่องเที่ยวในแต่ละครั้ง สภาพแวดล้อมของสถานที่ท่องเที่ยว และราคาที่เหมาะสม (ชนพัฒน์ ช่วยครุฑ อมรฤทัย ภูสนาม

และอรอนงค์ เดชมณี, 2563) ด้วย รวมถึงการให้ข้อมูลเชิงความรู้ การปฏิบัติตน และการเตรียมตัวของนักท่องเที่ยว จะเป็นการสื่อสารที่ผู้ประกอบจำเป็นต้องสร้างประสบการณ์ที่ดี และสร้างความประทับใจในสินค้าและบริการตั้งแต่ก่อนการตัดสินใจเดินทางให้กับนักท่องเที่ยวได้ นอกจากนี้ในการสื่อสารยังต้องเข้าถึงลูกค้าได้ทั้งช่องทางออนไลน์ และออฟไลน์ ในรูปแบบที่เรียกว่า การลดการสัมผัสระหว่างบุคคล (Contactless) อีกทั้งในปัจจุบันนักท่องเที่ยวมักคำนึงถึงความคุ้มค่าที่จะซื้อสินค้าและบริการมากกว่าราคาที่กำหนด นอกจากนี้การสื่อสารการตลาดต้องอาศัยการสร้างประสบการณ์ร่วม และสร้างแรงบันดาลใจให้อยากเดินทางท่องเที่ยว (ธนันธร มหาพรประจักษ์, 2563) และมีแนวทางการส่งเสริมการตลาดที่ปรับตัวให้สอดคล้องกับแนวคิดวิถีชีวิตใหม่ (New Normal) สร้างความมั่นใจให้กับนักท่องเที่ยวภายใต้มาตรการความปลอดภัยสาธารณสุขทั้งแก่นักท่องเที่ยว และผู้ประกอบการหรือผู้ปฏิบัติงาน (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2565)

และสุดท้าย องค์ประกอบที่ 3 ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์สินค้าและบริการท่องเที่ยว ซึ่งนักท่องเที่ยวให้สำคัญด้านความหลากหลายของแหล่งท่องเที่ยว เช่น แหล่งท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ วัฒนธรรม ประเพณี คาเฟ่ ร้านอาหาร เป็นต้น เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีลักษณะโดดเด่นแตกต่างจากที่อื่นๆ อยู่ในกระแสหรือตอบสนองความต้องการเฉพาะของตนเองได้ (พนิดา อ่อนลออ และสุรพงษ์ โสธนะเสถียร, 2559) รวมถึงจะต้องเป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวที่อยู่ในความสนใจของบุคคลทั่วไปหรือในกระแสปัจจุบัน ภายใต้มาตรฐานการรักษาความปลอดภัยด้านสาธารณสุข เช่น การได้รับมาตรฐานท่องเที่ยวปลอดภัยด้านสุขอนามัย (SHA) ดังนั้นผู้ประกอบการธุรกิจสินค้าและบริการ ต้องเร่งสร้างการแข่งขันในด้านความแตกต่าง ตอบสนองความเป็นตัวตนเฉพาะของกลุ่มเป้าหมาย และเน้นมอบประสบการณ์ที่มีคุณค่าแก่นักท่องเที่ยว เพื่อสร้างความประทับใจให้ได้มากที่สุด (ธนันธร มหาพรประจักษ์, 2563)

จากสถานการณ์โควิด-19 อาจเป็นโอกาสที่ดีในการวางแผนกลยุทธ์ส่วนประสมการตลาดใหม่เพื่อรองรับสถานการณ์ “ความปกติใหม่” (Next Normal) ที่จะเกิดขึ้น ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ ความแตกต่าง และความต้องการของกลุ่มนักท่องเที่ยว Gen Y ทั้งในด้านความปลอดภัยในการท่องเที่ยว การเพิ่มศักยภาพแก่ผู้ประกอบและสถานการณ์ประกอบการเพื่อนำเสนอแหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมท่องเที่ยวที่มีคุณค่า โปรโมชั่น และข้อมูลที่เป็นประโยชน์ ผ่านนักรีวิวและบุคคลที่มีชื่อเสียงในช่องทางโซเชียลมีเดีย จะยิ่งช่วยให้นักท่องเที่ยวตัดสินใจซื้อได้ง่ายขึ้น เมื่อได้รับทราบโปรโมชั่นออนไลน์ต่างๆ นอกจากนี้ยังต้องคำนึงถึงการบริการหลังการขายในหลากหลายช่องทางติดต่อ เช่น Facebook Fanpage หรือ LINE Offical หรือ Chatbot ต่างๆ เป็นต้น (อัชฌาพร กว้างสวาสดิ์ และ อังคณา จัตตามาศ, 2565)

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะจากผลการศึกษา

จากผลการศึกษาปัจจัยการตัดสินใจท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทยเจเนอเรชั่น Y ต่อการเดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดเพชรบูรณ์ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนากลยุทธ์

การตลาดและการประชาสัมพันธ์โดยผู้มีส่วนเกี่ยวข้องด้านการประชาสัมพันธ์ หรือผู้ประกอบการธุรกิจสินค้าและบริการท่องเที่ยวในจังหวัดเพชรบูรณ์ เช่น แนวทางการใช้ส่วนประสมทางการตลาดธุรกิจบริการผ่านสื่อสังคมออนไลน์ เพื่อให้สอดคล้องกับพฤติกรรมนักท่องเที่ยว Gen Y ซึ่งเข้าถึงข้อมูลผ่านสื่อออนไลน์ สามารถเข้าถึงได้ง่าย รวดเร็ว และสามารถตอบสนองทุกที่ทุกเวลา โดยการใช้บุคคลผู้มีชื่อเสียง บล็อกเกอร์ หรือ เซเลบริตี้ (Celebrity) ในการบอกเล่าเรื่องราวประสบการณ์ท่องเที่ยวในจังหวัดเพชรบูรณ์ ผ่านช่องทางสื่อออนไลน์ ทั้งประเด็นการให้ความสำคัญกับมาตรการด้านความปลอดภัย และการส่งเสริมการตลาด เช่น โปรโมชั่น การลดการสัมผัสโดยการจองล่วงหน้า มาตรการป้องกันโรคระบาดที่ชัดเจน เป็นต้น ล้วนเป็นปัจจัยสำคัญที่นักท่องเที่ยวพิจารณาก่อนการตัดสินใจเดินทางทั้งสิ้น

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ประชากรที่ศึกษาในงานนี้ยังเป็นเพียงนักท่องเที่ยวเฉพาะกลุ่มเจเนอเรชั่น Y เท่านั้น ซึ่งหากมีการศึกษาเพิ่มเติมในเจเนอเรชั่นอื่นๆ จะสามารถขยายขอบเขตประชากรและพัฒนาองค์ความรู้เพิ่มเติมทางวิชาการได้

2.2 ควรศึกษาปัจจัยผลักดันทั้งภายในและภายนอกที่อาจส่งผลต่อการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยว เช่น นโยบายภาครัฐ ความต้องการเดินทางจากภายใน เป็นต้น ซึ่งอาจเกิดจากการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมท่องเที่ยวภายหลังสถานการณ์โควิดสิ้นสุดลง

เอกสารอ้างอิง (References)

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2563). COVID-19 กับผลกระทบต่อการท่องเที่ยวไทย. สืบค้น 22 ตุลาคม 2563, จาก https://www.mots.go.th/download/Tourism Economic Report/4-1TourismEconomicVol4.pdf

กัลยา วานิชย์บัญชา. (2549). *สถิติสำหรับงานวิจัย*. พิมพ์ครั้งที่ 2. สำนักงานพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2565). *มาตรฐาน SHA มาตรฐานเพื่อประสบการณ์ท่องเที่ยวรูปแบบใหม่New Normal*. สืบค้น 20 กุมภาพันธ์ 2565, จาก https://thai.tourismthailand.org/Articles/sha-2.

ชนพัฒน์ ช่วยครุฑ อมรฤทัย ภูสนาม และอรอนงค์ เดชมณี. (2563). ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวของเยาวชนไทยหลังยุคโควิด 19. *วารสารวิชาการและวิจัยมหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*. 10(3), 188- 202.

ชนิสรา กุลสันติวงศ์. (2562). *ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทยGenertion Y หลังโควิด-19* (วิทยานิพนธ์ปริญญาธุรกิจมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ. มหาวิทยาลัย กรุงเทพ.

ชุติมา นุตยะสกุล และ ประสพชัย พสุนนท์. (2559). ปัจจัยการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อการท่องเที่ยวตลาดน้ำวัดล้าพญา จังหวัดนครปฐม. *วารสารวิทยาลัยดุสิตธานี*. 10(1), 132-150.

ธนันธร มหาพรประจักษ์. (2563). *ปรับธุรกิจให้อยู่รอดในยุค New Normal*. สืบค้น 13 มกราคม 2565, จากhttps://www.bot.or.th/Thai/ResearchAndPublications/articles/Pages/Article_19Oct2020.aspx

บริษัทแบรนด์ เมทริกซ์ รีเสิร์ช จำกัด. (2561). *โครงการศึกษาพฤติกรรมนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีศักยภาพในการใช้จ่าย*. สืบค้น 31 มกราคม 2565, จาก http://tourismlibrary.tat.or.th/medias/t26323.pdf

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. (2548). *อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ธุรกิจไม่มีวันตายของประเทศไทย*. ซี.พี.บุ๊คสแตนดาร์ด. กรุงเทพฯ.

เปิดท่องเที่ยวใหม่ยุค “นีโอ ทัวริสซึ่ม” ดีมานด์กลุ่มอายุ 18-35 ปีฟื้นเร็วสุด. (2 ตุลาคม 2564). *ผู้จัดการออนไลน์*. สืบค้น 23 ธันวาคม 2564, จากhttps://mgronline.com/business/detail/9640000097741

พนิดา อ่อนลออ และสุรพงษ์ โสธนะเสถียร. (2559). กลยุทธ์การสื่อสารการตลาดออนไลน์ที่ทำให้ลาซาด้า (Lazada) ประสบความสำเร็จ. *บัณฑิตศึกษา คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน*. สืบค้น 13 มกราคม 2565, จาก http://203.131.210.100/ejournal/wp-content/uploads/2016/09/JCIS59022.pdf

พัชรียา แก้วชู. (2565). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการท่องเที่ยวแบบ New Normalหลังการแพร่ระบาดโควิด-19*. สืบค้น 4 มิถุนายน 2565, จาก https://mmm.ru.ac.th/MMM/IS/vlt15-1/6114993619.pdf

วนิดา เลิศพิพัฒนานนท์. (2561). รูปแบบพฤติกรรมและแรงจูงใจในการท่องเที่ยวของคน Gen Y. *วารสารวิทยาลัยดุสิตธานี*. 6(2), 136-137.

วีระศักดิ์ สุตัณฑวิบูลย์. (2561). เจาะพฤติกรรม Gen Y. สืบค้น 18 มีนาคม 2565, จาก https://www.prachachat.net/finance/news-211619

สุภาพร เวชวัฒน์. (2558). การศึกษาพฤติกรรมและการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวเชิงชุมชน กลุ่มมิลเลเนียน:กรณีของบ้านด่านเกรียน จังหวัดนครราชสีมา. *วารสารศิลปศาสตร์และวิทยาการจัดการ*. 6(1), 4.

อัชฌาพร กว้างสวาสดิ์ และ อังคณา จัตตามาศ. (2565). การศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการสื่อสารทางการตลาดออนไลน์ผ่านแอปพลิเคชันไลน์ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าโอทอป. *วารสาร มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา*. 17(1), 20-28.

Hoque, A. S. M. M., & Awang, Z. (2016, 20-22 April). *Exploratory factor analysis of entrepreneurial marketing: Scale development and validation in the SME*

context of Bangladesh. Paper presented at the International Social Sciences and Tourism Research Conference 2016 Malaysia.

Kotler, P., & Keller, K. L. (2016). *Marketing Management*. 15th ed. Boston: Pearson.

การยอมรับเทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดการหนังสือราชการของกรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

Information Technology Acceptance on Official Document Management of Department of Tourism, Ministry of Tourism and Sport

ภานุวิชญ์ เลิศนันทวิเชียร[1] ลลิตา นิพิฐประศาสน์ สุนทรวิภาต[2]
Panuwit Lerdnantawichian, Lalita Niphitprasart Soonthornvipart

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาระดับการยอมรับเทคโนโลยีสารสนเทศของบุคลากรกรมการท่องเที่ยว 2) เพื่อเปรียบเทียบการยอมรับเทคโนโลยีสารสนเทศของบุคลากรกรมการท่องเที่ยว ตามปัจจัยส่วนบุคคล 3) เพื่อเปรียบเทียบการยอมรับเทคโนโลยีสารสนเทศของบุคลากรกรมการท่องเที่ยวตามปัจจัยด้านการปฏิบัติงาน 4) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อการยอมรับเทคโนโลยีสารสนเทศกับการยอมรับเทคโนโลยีสารสนเทศ ในการจัดการหนังสือราชการของกรมการท่องเที่ยว กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ บุคลากรกรมการท่องเที่ยว จำนวน 191 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน ได้แก่ สุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิอย่างเป็นสัดส่วน และการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล คือ แบบสอบถาม เครื่องมือที่ใช้ในการประมวลผลข้อมูล คือ โปรแกรมสำเร็จสรูปทางสถิติ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว การทดสอบค่าที การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน โดยกำหนดค่านัยสำคัญทางสถิติที่ที่ระดับ .05 ผลการวิจัย พบว่า การยอมรับเทคโนโลยีสารสนเทศของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับมาก ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า 1) กลุ่มตัวอย่างที่มี เพศ ต่างกันมีการยอมรับเทคโนโลยีสารสนเทศแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) กลุ่มตัวอย่างที่มี อายุ รายได้ ระดับการศึกษาต่างกันมีการยอมรับเทคโนโลยีสารสนเทศ ไม่แตกต่างกัน 3) กลุ่มตัวอย่างที่มี ประสบการณ์ในการใช้คอมพิวเตอร์ปฏิบัติงาน จำนวนชั่วโมงที่ใช้คอมพิวเตอร์ปฏิบัติงานต่อวัน ต่างกัน มีการยอมรับ

Received: 2022-07-08 **Revised**: 2022-08-21 **Accepted**: 2022-08-27

[1] คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, Faculty of Social Sciences, Kasetsart University. Corresponding Author e-mail: panuwit.l@ku.th

[2] คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, Faculty of Social Sciences, Kasetsart University, e-mail: fsoclas@ku.ac.th

เทคโนโลยีสารสนเทศแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 4) กลุ่มตัวอย่างที่มีการเข้ารับการฝึกอบรมหลักสูตรด้านคอมพิวเตอร์ ต่างกันมีการยอมรับเทคโนโลยีสารสนเทศไม่แตกต่างกัน 5) ความคาดหวังต่อประสิทธิภาพของเทคโนโลยี การสนับสนุนของผู้บริหารมีความสัมพันธ์กับการยอมรับเทคโนโลยีสารสนเทศ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
คำสำคัญ (Keywords): การยอมรับเทคโนโลยีสารสนเทศ; หนังสือราชการ; กรมการท่องเที่ยว

Abstract

The purposes of this research were 1) to study level of information technology acceptance, 2) to compare information technology acceptance of Department of Tourism personnel according to personal factors, 3) to compare information technology acceptance of Department of Tourism personnel according to operational factors, and 4) to study the relationship between the factors affecting the acceptance of information technology and the acceptance of information technology. Samples of the research were the 191 officers of the Department of Tourism. Sampling techniques were multi-stage sampling, proportional stratified random sampling, and simple random sampling. Questionnaires were employed for data gathering. Data was analyzed by statistical software. Statistics for data analysis were frequencies, percentage, mean, standard deviation, One Way ANOVA, t-Test, and the Pearson Product Moment Correlation Coefficient. The level of significance was set at .05. The results of the research revealed as follows : the samples had high level of information technology acceptance. Hypothesis testing showed as follows : 1) the difference of sex of the samples affected the information technology acceptance at the significant level of .05, 2) age, income, and education of the samples did not affect the information technology acceptance, 3) experience in operating computers and hours of computer use per day of the samples affect the information technology acceptance at the significant level of .05, 4) Received computer training course of the samples did not affect the information technology acceptance, 5) technology performance expectations and executive support related to the information technology acceptance. at the significant level of .05
Keywords: Information Technology Acceptance; Official Document; Department of Tourism

บทนำ (Introduction)

ประเทศไทยในการพัฒนาสู่สังคมที่เน้นการสร้างนวัตกรรมและนำเทคโนโลยีต่าง ๆ เพื่อนำมาใช้ในการขับเคลื่อนประเทศ ตามนโยบาย Thailand 4.0 เพื่อรองรับกับการเปลี่ยนแปลงของโลกที่ดำเนินไปไปอย่างรวดเร็วซึ่งรัฐบาลไทยได้ให้ความสำคัญในการพัฒนาการปฏิบัติงานของภาครัฐให้สอดคล้องกับนโยบายดังกล่าวในบริบทของการเป็นระบบราชการ 4.0 โดยประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 ด้าน คือ 1.เปิดกว้างและเชื่อมโยงกัน 2.ยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง 3.มีขีดความสามารถสูงและทันสมัย (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, 2560) ซึ่งส่งผลให้เกิดการปรับตัวของภาคราชการอันจะเห็นได้จากการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีต่าง ๆ เข้ามาใช้ทั้งในด้านการปฏิบัติภารกิจของส่วนราชการและด้านการให้บริการประชาชน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการสูงสุด

การยอมรับเทคโนโลยีสารสนเทศจากผู้ใช้งาน เป็นกุญแจสำคัญสู่ความสำเร็จในการขับเคลื่อนการปฏิบัติงานด้วยเทคโนโลยีที่ทันสมัย โดยการยอมรับเทคโนโลยีสารสนเทศ หมายถึงการที่บุคลากรได้รับทราบข้อมูลหรือเห็นถึงความสำคัญของเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยได้ประเมินและตัดสินใจที่จะยอมรับเทคโนโลยีสารสนเทศไปใช้ในการปฏิบัติงาน (อรทัย เลื่อนวัน, 2555) ซึ่งแบบจำลองการยอมรับเทคโนโลยีสารสนเทศของ Davis (1989) ได้อธิบายถึงองค์ประกอบของการยอมรับเทคโนโลยีซึ่งประกอบด้วย การรับรู้ความง่ายในการใช้งาน ว่าสามารถใช้งานโดยไม่ซับซ้อน มีความสะดวกรวดเร็ว นำมาประยุกต์ใช้กับระบบงานเดิมให้ดำเนินการได้ง่ายขึ้น (อัจฉรา เด่นเจริญโสภณ, 2560) การรับรู้ประโยชน์ ว่าการรับรู้ว่าการนำเทคโนโลยีมาใช้งานสามารถส่งผลให้เกิดผลดีต่องานที่นำมาใช้ เช่น การช่วยเพิ่มประสิทธิภาพ หรือเพิ่มสมรรถภาพให้กับงานที่ใช้เทคโนโลยีนั้น (สุพัตรา วังเย็น, 2563) และทัศนคติต่อการใช้งาน ซึ่งปัจจัยเหล่านี้มีอิทธิพลต่อการแสดงพฤติกรรมให้ความสนใจที่จะใช้งาน และทำให้เกิดการยอมรับเทคโนโลยีต่อไป

กรมการท่องเที่ยวเป็นหน่วยงานที่มีการนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาใช้ในการบริหารจัดการหนังสือราชการ ด้วยระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ซึ่งใช้ในการรับส่งหนังสือทั้งภายในหน่วยงานและระหว่างหน่วยงาน โดยในปี พ.ศ. 2565 ได้มีการปรับปรุงให้ผู้ใช้งานสามารถร่างหนังสือและดำเนินการเสนอเรื่องเพื่อพิจารณาลงนามแบบอิเล็กทรอนิกส์ได้จากในระบบ แต่ทั้งนี้พบว่าตั้งแต่มีการเปิดให้ใช้งานในส่วนที่มีการปรับปรุงระบบเพิ่มเติมในเดือนมกราคม 2565 - เมษายน 2565 มีการใช้งานระบบเพื่อออกหนังสือราชการในสัดส่วนเพียงไม่ถึง 1 ใน 3 ของหนังสือที่ออกทั้งหมด (กลุ่มเทคโนโลยีสารสนเทศ กรมการท่องเที่ยว, 1 พฤษภาคม 2565) ซึ่งถือว่าเป็นจำนวนการใช้งานที่น้อยมากเพื่อเทียบกับจำนวนหนังสือที่ส่วนราชการต้องออกในแต่ละเดือน

จากบริบทที่ได้กล่าวมาผู้วิจัยจึงเห็นถึงความสำคัญในการศึกษาการยอมรับเทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดการหนังสือราชการของกรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา เนื่องจากกรมการท่องเที่ยวยังมีการนำเทคโนโลยีสาระสนเทศมาใช้ในการจัดการหนังสือราชการแต่ยังมีสัดส่วนการนำไปใช้ที่ถือว่าน้อยมากจากสถิติที่ผ่านมา ซึ่งหากไม่มีการศึกษาและนำข้อมูลมาประกอบการสนับสนุนให้เกิดการยอมรับเทคโนโลยีอาจทำให้การนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ครั้งนี้ไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร อีกทั้งการพัฒนาการปฏิบัติงานของหน่วยงานราชการโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อให้เกิดความสะดวก รวดเร็ว คุ้มค่า นั้น เป็นประเด็นสำคัญที่สอดคล้องกับนโยบายในการพัฒนาประเทศสู่การเป็น Thailand 4.0 ผู้วิจัยจึงเห็นถึงความสำคัญของการวิจัยครั้งนี้ว่าจะสามารถช่วยให้ข้อเสนอแนะในการส่งเสริมให้เกิดการยอมรับเทคโนโลยีสารสนเทศและนำไปสู่การนำเทคโนโลยีสารสนเทศไปใช้งานที่มากขึ้น ซึ่งจะเป็นการช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน สร้างความสะดวกรวดเร็วในการจัดเก็บและค้นหาข้อมูล อีกทั้งยังเป็นการช่วยลดระยะเวลาในการติดต่อสื่อสารระหว่างกัน (ณัฐพล ธนเชวงสกุล, 2558)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อศึกษาระดับการยอมรับเทคโนโลยีสารสนเทศของบุคลากรกรมการท่องเที่ยว
2. เพื่อเปรียบเทียบการยอมรับเทคโนโลยีสารสนเทศของบุคลากรกรมการท่องเที่ยวตามปัจจัยส่วนบุคคล
3. เพื่อเปรียบเทียบการยอมรับเทคโนโลยีสารสนเทศของบุคลากรกรมการท่องเที่ยวตามปัจจัยด้านการปฏิบัติงาน
4. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อการยอมรับเทคโนโลยีสารสนเทศกับการยอมรับเทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดการหนังสือราชการของกรมการท่องเที่ยว

สมมติฐานการวิจัย (Research Hypothesis)

สมมติฐานที่ 1 บุคลากรกรมการท่องเที่ยวที่มีเพศต่างกัน มีการยอมรับเทคโนโลยีสารสนเทศที่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 2 บุคลากรกรมการท่องเที่ยวที่มีอายุต่างกัน มีการยอมรับเทคโนโลยีสารสนเทศที่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 3 บุคลากรกรมการท่องเที่ยวที่มีรายได้ต่างกัน มีการยอมรับเทคโนโลยีสารสนเทศที่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 4 บุคลากรกรมการท่องเที่ยวที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีการยอมรับเทคโนโลยีสารสนเทศที่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 5 บุคลากรกรมการท่องเที่ยวที่มีตำแหน่งต่างกัน มีการยอมรับเทคโนโลยีสารสนเทศที่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 6 บุคลากรกรมการท่องเที่ยวที่มีประสบการณ์ในการใช้คอมพิวเตอร์ต่างกัน มีการยอมรับเทคโนโลยีสารสนเทศที่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 7 บุคลากรกรมการท่องเที่ยวที่มีการเข้ารับการฝึกอบรมหลักสูตรด้านคอมพิวเตอร์ต่างกัน มีการยอมรับเทคโนโลยีสารสนเทศที่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 8 บุคลากรกรมการท่องเที่ยวที่มีจำนวนชั่วโมงที่ใช้คอมพิวเตอร์ต่อวันต่างกัน มีการยอมรับเทคโนโลยีสารสนเทศที่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 9 ความคาดหวังต่อประสิทธิภาพของเทคโนโลยีมีความสัมพันธ์กับการยอมรับเทคโนโลยีสารสนเทศ

สมมติฐานที่ 10 การสนับสนุนของผู้บริหาร มีความสัมพันธ์กับการยอมรับเทคโนโลยีสารสนเทศ

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. รูปแบบ

เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ บุคลากรกรมการท่องเที่ยว ที่ปฏิบัติงาน ณ ที่ตั้งกรมการท่องเที่ยว จำนวน 364 คน (ข้อมูล ณ เดือนเมษายน 2565 กรมการท่องเที่ยว, 2565) ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้หลักการของ Taro Yamane (1973) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดจำนวน 191 คน จากนั้นหาจำนวนประชากรที่ต้องการสุ่มตัวอย่างในแต่ละประเภท โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน ได้แก่ การสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิอย่างเป็นสัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling) โดยแบ่งกลุ่มบุคลากรออกเป็นกลุ่มย่อยตามตำแหน่ง 3 ประเภท คือ ข้าราชการ พนักงานราชการ และลูกจ้าง และสุ่มตัวอย่างตามสูตรเพื่อให้ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างตามสัดส่วน หลังจากนั้นทำการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) โดยแจกแบบสอบถามแก่กลุ่มตัวอย่างตามสัดส่วนที่คำนวณได้

3. เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถาม ซึ่งแบ่งออกเป็น 5 ส่วน ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนที่ 2 ข้อมูลด้านการปฏิบัติงานเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศ ส่วนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการยอมรับเทคโนโลยีสารสนเทศ ส่วนที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับการ

ยอมรับเทคโนโลยีของผู้ตอบแบบสอบถาม และส่วนที่ 5 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการใช้งานระบบเทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารจัดการหนังสือราชการของกรมการท่องเที่ยว โดยส่วนที่ 2 และ 3 ใช้มาตรวัดแบบลิเคิร์ท (Likert Scale) แบ่งเกณฑ์การให้คะแนนออกเป็น 5 ระดับ และแปลผลค่าเฉลี่ยในการวัดออกเป็น 3 ระดับ โดยใช้สูตรคำนวณความกว้างอันตรภาคชั้น แปรผลได้ดังนี้ ค่าเฉลี่ย 3.67 – 5.00 = กลุ่มตัวอย่างที่มีความคิดเห็นระดับมาก ค่าเฉลี่ย 2.34 – 3.66 = กลุ่มตัวอย่างที่มีความคิดเห็นระดับปานกลาง และค่าเฉลี่ย 1.00 – 2.23 หมายถึงกลุ่มตัวอย่างที่มีความคิดเห็นระดับน้อย ซึ่งการทดสอบหาค่าความตรง (Validity) มีความตรงเชิงเนื้อหา และการทดสอบหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยเก็บข้อมูลจากบุคลากรกรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข จำนวน 30 คน ผลค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการยอมรับเทคโนโลยีสารสนเทศในภาพรวมที่ได้มีค่าเท่ากับ .931 และจำแนกเป็นรายด้าน ด้านความคาดหวังต่อประสิทธิภาพ .878 ด้านการสนับสนุนของผู้บริหาร .941 ผลค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของความคิดเห็นเกี่ยวกับการยอมรับเทคโนโลยีสารสนเทศในภาพรวมที่ได้มีค่าเท่ากับ .943 และจำแนกเป็นรายด้าน ด้านการรับรู้ความง่ายต่อการใช้งาน .870 ด้านการรับรู้ประโยชน์ .928 ด้านทัศนคติต่อการใช้งาน .878 ด้านความคาดหวังต่อประสิทธิภาพ = .878 ด้านการสนับสนุนของผู้บริหาร = .941 ถือว่ายอมรับได้ สามารถนำไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างจริงได้

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม โดยเก็บข้อมูลด้วยตนเอง ในเดือนพฤษภาคม 2565 และเก็บแบบสอบถามคืนมาได้ 191 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100.0 และนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ

5. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลมีดังนี้

1) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way Analysis of Variance)

3) การทดสอบค่าที (Independent Sample t-Test)

4) การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson’s Correlation Coefficient)

ผลการวิจัย (Research Results)

1. ปัจจัยส่วนบุคคล จากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 191 คน จากการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 62.3 อายุ 25 – 42 ปี คิดเป็นร้อยละ 75.4 ระดับการศึกษา

อยู่ในระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า คิดเป็นร้อยละ 64.4 มีรายได้ อยู่ในช่วง 15,001 – 25,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 45.0 และตำแหน่งข้าราชการ คิดเป็นร้อยละ 38.8

2. ปัจจัยด้านการปฏิบัติงาน จากการวิจัย พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เคยเข้ารับการฝึกอบรมหลักสูตรด้านคอมพิวเตอร์ คิดเป็นร้อยละ 57.6 มีประสบการณ์ในการใช้คอมพิวเตอร์ปฏิบัติงานมากกว่า 8 ปี คิดเป็นร้อยละ 51.8 และมีจำนวนชั่วโมงที่ใช้คอมพิวเตอร์ปฏิบัติงานต่อวัน 5 – 8 ชั่วโมง คิดเป็นร้อยละ 64.9

3. ความคิดเห็นต่อปัจจัยที่ส่งผลต่อยอมรับเทคโนโลยีสารสนเทศ

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นของบุคลากรกรมการท่องเที่ยวต่อปัจจัยที่ส่งผลต่อการยอมรับเทคโนโลยีสารสนเทศ ในภาพรวมและรายด้าน

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการยอมรับเทคโนโลยีสารสนเทศ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
ด้านความคาดหวังต่อประสิทธิภาพของเทคโนโลยี	4.57	.56	มาก
ด้านการสนับสนุนของผู้บริหาร	4.00	.80	มาก
รวม	4.28	.53	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ในภาพรวมกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อปัจจัยที่ส่งผลต่อการยอมรับเทคโนโลยีสารสนเทศ ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 4.28, S.D.=0.53) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นด้านความคาดหวังต่อประสิทธิภาพของเทคโนโลยีมากเป็นอันดับหนึ่ง ($\bar{x}$ = 4.57, S.D.=0.56) รองลงมาคือ ด้านการสนับสนุนของผู้บริหาร ($\bar{x}$ = 4.00, S.D.=0.80)

4. ความคิดเห็นต่อการยอมรับเทคโนโลยีสารสนเทศ

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นของบุคลากรกรมการท่องเที่ยวต่อการยอมรับเทคโนโลยี ในภาพรวมและรายด้าน

การยอมรับเทคโนโลยีสารสนเทศ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับการยอมรับ
ด้านการรับรู้ความง่ายต่อการใช้งาน	4.12	.73	มาก
ด้านการรับรู้ประโยชน์	4.32	.63	มาก
ด้านทัศนคติต่อการใช้	4.46	.53	มาก
รวม	4.30	.54	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า ในภาพรวมกลุ่มตัวอย่าง มีการยอมรับเทคโนโลยีสารสนเทศในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ =4.30, S.D.=0.54) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่ากลุ่มตัวอย่าง มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นด้านทัศนคติต่อการใช้งานมากเป็นอันดับหนึ่ง ($\bar{x}$ =4.46,

S.D.=0.53) รองลงมา คือ ด้านการรับรู้ประโยชน์ ($\bar{x}$ =4.32, S.D.=0.63) และด้านการรับรู้ความง่ายต่อการใช้งาน มากเป็นอันดับสุดท้าย ($\bar{x}$ =4.12, S.D.=0.73)

5. การทดสอบสมมติฐาน

ผลการวิจัย พบว่า เป็นไปตามสมมติฐาน 5 ข้อ ดังนี้

สมมติฐานที่ 1 บุคลากรกรมการท่องเที่ยวที่มีเพศต่างกัน มีการยอมรับเทคโนโลยีสารสนเทศแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สมมติฐานที่ 6 บุคลากรกรมการท่องเที่ยวที่มีประสบการณ์ในการใช้คอมพิวเตอร์ต่างกัน มีการยอมรับเทคโนโลยีสารสนเทศแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สมมติฐานที่ 8 บุคลากรกรมการท่องเที่ยวที่มีจำนวนชั่วโมงที่ใช้คอมพิวเตอร์ต่อวันต่างกัน มีการยอมรับเทคโนโลยีสารสนเทศแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สมมติฐานที่ 9 ความคาดหวังต่อประสิทธิภาพของเทคโนโลยี มีความสัมพันธ์กับการยอมรับเทคโนโลยีสารสนเทศในภาพรวม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สมมติฐานที่ 10 การสนับสนุนของผู้บริหาร มีความสัมพันธ์กับการยอมรับเทคโนโลยีสารสนเทศในภาพรวม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

และไม่เป็นไปตามสมมติฐาน 5 ข้อ ดังนี้

สมมติฐานที่ 2 บุคลากรกรมการท่องเที่ยวที่มีอายุต่างกัน มีการยอมรับเทคโนโลยีสารสนเทศไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 3 บุคลากรกรมการท่องเที่ยวที่มีรายได้ต่างกัน มีการยอมรับเทคโนโลยีสารสนเทศไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 4 บุคลากรกรมการท่องเที่ยวที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีการยอมรับเทคโนโลยีสารสนเทศไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 5 บุคลากรกรมการท่องเที่ยวที่มีตำแหน่งต่างกัน มีการยอมรับเทคโนโลยีสารสนเทศไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 7 บุคลากรกรมการท่องเที่ยวที่มีการเข้ารับการฝึกอบรมหลักสูตรด้านคอมพิวเตอร์ต่างกัน มีการยอมรับเทคโนโลยีสารสนเทศไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

1. การยอมรับเทคโนโลยีสารสนเทศ

ผลการวิจัยพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีการยอมรับเทคโนโลยีสารสนเทศ อยู่ในระดับมาก และเหตุที่เป็นเช่นนี้อาจเกิดจากการที่บุคลากรของกรมการท่องเที่ยวมีประสบการณ์ในการใช้คอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยในแต่ละวันบุคลากรของกรมการท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีการใช้

คอมพิวเตอร์ในการปฏิบัติงาน 5-8 ชั่วโมง ทำให้มีความคุ้นเคยกับการใช้งานอุปกรณ์เทคโนโลยีและระบบสารสนเทศ อีกทั้งบุคลากรของกรมการท่องเที่ยวยังมีการรับรู้ถึงประโยชน์ ที่ได้รับจากการใช้งานระบบเทคโนโลยีสารสนเทศว่าสามารถช่วยให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพมากขึ้น ประหยัดทรัพยากร และใช้เวลาน้อยลง มีการรับรู้ถึงความง่ายต่อการใช้งานว่าระบบสารสนเทศนั้นช่วยอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานให้ง่ายขึ้นสามารถใช้งานได้จากทุกที่ ทุกเวลาผ่านระบบอินเตอร์เน็ต และบุคลากรกรมการท่องเที่ยวยังมีทัศนคติที่ดีต่อการใช้งานโดยมีความพึงพอใจและยินดีที่จะใช้ระบบดังกล่าวในการปฏิบัติงาน ด้วยลักษณะที่กล่าวมาทั้งหมดนี้ จึงส่งผลให้เกิดการยอมรับเทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งสอดคล้องกับแบบจำลองการยอมรับเทคโนโลยี (The Technology Acceptance Model - TAM) ของ Davis , Bagozzi และ Warshaw (1989)

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการยอมรับเทคโนโลยีสารสนเทศ

ผลการวิจัยพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อปัจจัยที่ส่งผลเทคโนโลยีสารสนเทศอยู่ในระดับมาก ทั้งในด้านคาดหวังต่อประสิทธิภาพของเทคโนโลยี และด้านการสนับสนุนของผู้บริหาร เหตุที่เป็นเช่นนี้อาจเกิดจากระบบเทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดการหนังสือราชการของกรมการท่องเที่ยวสามารถตอบสนองต่อความคาดหวังของผู้ใช้งานโดยเป็นระบบที่มีความรวดเร็วและเสถียรภาพสามารถใช้ในการปฏิบัติงานได้ดี ผู้บริหารกรมการท่องเที่ยวยังมีการกำหนดเป็นนโยบายและกำกับดูแลให้มีการใช้งานอย่างแพร่หลายในหน่วยงาน มีการติดตามความก้าวหน้าและปัญหาอุปสรรคในการประชุมผู้บริหารประจำเดือน รวมทั้งเป็นผู้ร่วมใช้งานระบบในการปฏิบัติงานกับผู้ใต้บังคับบัญชาในการพิจารณาหนังสือที่เสนอและมีการลงนามผ่านระบบ

3. การเปรียบเทียบการยอมรับเทคโนโลยีสารสนเทศจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

1) เพศ พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีเพศต่างกัน มีการยอมรับเทคโนโลยีสารสนเทศแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากเพศชายมีความสนใจเกี่ยวกับเทคโนโลยีและความถนัดในการใช้งานมากกว่าเพศหญิง ผลที่ได้นี้สอดคล้องกับ อรทัย เลื่อนวัน (2555) ที่ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับเทคโนโลยีสารสนเทศ : กรณีศึกษากรมการพัฒนาชุมชนศูนย์ราชการแจ้งวัฒนะ ที่พบว่าการมีเพศที่แตกต่างกัน มีการยอมรับเทคโนโลยีสารสนเทศแตกต่างกัน

2) อายุ พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุต่างกัน มีการยอมรับเทคโนโลยีสารสนเทศ ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากกรมการท่องเที่ยว เป็นหน่วยงานที่มีลักษณะงานที่ต้องรองรับการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาตามลักษณะความนิยมในการท่องเที่ยวที่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ จึงอาจส่งผลให้บุคลากรทุกช่วงอายุต่างก็มีความพร้อมสำหรับรองรับการเปลี่ยนแปลงทำให้การยอมรับสิ่งใหม่เกิดขึ้นได้ง่ายเช่นเดียวกับการยอมรับเทคโนโลยีสารสนเทศ ผลที่ได้นี้สอดคล้องกับ อรทัย เลื่อนวัน (2555) ที่ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับเทคโนโลยี

สารสนเทศ : กรณีศึกษากรมการพัฒนาชุมชนศูนย์ราชการแจ้งวัฒนะ ที่พบว่าอายุที่แตกต่างกันมีการยอมรับเทคโนโลยีสารสนเทศไม่แตกต่างกัน

3) รายได้ พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ต่างกัน มีการยอมรับเทคโนโลยีสารสนเทศไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากกรมการท่องเที่ยวมีการสนับสนุนอุปกรณ์ในการปฏิบัติงานด้วยระบบเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างเพียงพอทำให้บุคลากรทุกคนสามารถเข้าถึงเทคโนโลยีที่ต้องใช้ในการปฏิบัติงานได้โดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย จึงทำให้มีการยอมรับเทคโนโลยีสารสนเทศไม่แตกต่างกัน ผลที่ได้นี้สอดคล้องกับ วาสนา ทองเสี่ยน (2562) ที่ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับเทคโนโลยีสารสนเทศ กลุ่มบริษัทพานาโซนิคในประเทศไทยที่พบว่ารายได้ที่แตกต่างกันมีการยอมรับเทคโนโลยีสารสนเทศไม่แตกต่างกัน

4) ระดับการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีการยอมรับเทคโนโลยีสารสนเทศไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการใช้งานระบบเทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดการหนังสือราชการ เป็นเรื่องที่ผู้ใช้งานแต่ละบุคคลต้องเรียนรู้วิธีการใช้งานใหม่ทั้งสิ้น ไม่ว่าจะเป็นการอบรมวิธีใช้งาน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างบุคคล ซึ่งวิธีการใช้งานระบบเทคโนโลยีสารสนเทศดังกล่าวไม่มีการเรียนการสอนในการศึกษาปกติ จึงส่งผลให้ให้มีการยอมรับเทคโนโลยีสารสนเทศที่ไม่แตกต่างกัน ผลที่ได้นี้สอดคล้องกับ วาสนา ทองเสี่ยน (2562) ที่ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับเทคโนโลยีสารสนเทศ กลุ่มบริษัทพานาโซนิคในประเทศไทย ที่พบว่าระดับการศึกษาที่แตกต่างกันมีการยอมรับเทคโนโลยีสารสนเทศไม่แตกต่างกัน

5) ตำแหน่ง พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีตำแหน่งต่างกัน มีการยอมรับเทคโนโลยีสารสนเทศไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากกลุ่มตัวอย่างในทุกประเภทตำแหน่งต่างมีบทบาทในการใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดการหนังสือราชการไม่ว่าจะเป็น ผู้ร่างหนังสือ ผู้เห็นชอบ และผู้ลงนามอนุมัติ ทำให้ทุกตำแหน่งมีความเกี่ยวข้องกับการใช้งานระบบ จึงมีการยอมรับเทคโนโลยีสารสนเทศที่ไม่แตกต่างกัน ผลที่ได้นี้สอดคล้องกับ วาสนา ทองเสี่ยน (2562) ที่ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับเทคโนโลยีสารสนเทศ กลุ่มบริษัทพานาโซนิคในประเทศไทย อรทัย เลื่อนวัน (2555) ที่ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับเทคโนโลยีสารสนเทศ : กรณีศึกษากรมการพัฒนาชุมชนศูนย์ราชการแจ้งวัฒนะ ที่พบว่าตำแหน่งที่แตกต่างกันมีการยอมรับเทคโนโลยีสารสนเทศไม่แตกต่างกัน

4. การเปรียบเทียบการยอมรับเทคโนโลยีสารสนเทศจำแนกตามปัจจัยด้านการปฏิบัติงาน

1) ประสบการณ์ในการใช้คอมพิวเตอร์ พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีประสบการณ์ในการใช้คอมพิวเตอร์ต่างกัน มีการยอมรับเทคโนโลยีสารสนเทศแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากกลุ่มตัวอย่างที่มีประสบการณ์ในการใช้คอมพิวเตอร์มากกว่ามีความคุ้นเคยกับการใช้เทคโนโลยีจึงทำให้มีโอกาสที่จะมีความเข้าใจ

และคาดเดาลักษณะการทำงานของโปรแกรมและระบบเทคโนโลยีสารสนเทศได้มากกว่ากลุ่มที่มีประสบการณ์น้อย จึงทำให้มีการยอมรับเทคโนโลยีสารสนเทศที่แตกต่างกัน ผลที่ได้นี้สอดคล้องกับ ณัฐพล ธนเชวงสกุล (2558) ที่ได้ศึกษา ปัจจัยที่ส่งผลต่อการยอมรับเทคโนโลยีสารสนเทศในการปฏิบัติงานของกรมการเงินทหารกองบัญชาการกองทัพไทย ที่พบว่า ประสบการณ์ในการใช้งานคอมพิวเตอร์มีความสัมพันธ์กับการยอมรับเทคโนโลยีสารสนเทศ

2) การเข้ารับการฝึกอบรมหลักสูตรด้านคอมพิวเตอร์ พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีการเข้ารับการฝึกอบรมหลักสูตรด้านคอมพิวเตอร์ต่างกัน มีการยอมรับเทคโนโลยีสารสนเทศไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ไม่ว่าบุคลากรของกรมการท่องเที่ยวจะผ่านการอบรมหลักสูตรด้านคอมพิวเตอร์หรือไม่ ก็ต่างได้รับการผลักดันจากผู้บริหารให้มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดการหนังสือราชการในการปฏิบัติงาน ซึ่งในทางปฏิบัติอาจทำให้ต้องมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกันเพื่อให้สารมารถปฏิบัติงานได้ ซึ่งบุคลากรกรมการท่องเที่ยวมีความยินดีที่จะแนะนำให้เพื่อนร่วมงานใช้งานระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ จึงทำให้มีการยอมรับเทคโนโลยีสารสนเทศไม่แตกต่างกัน ผลที่ได้นี้สอดคล้องกับ อรทัย เลื่อนวัน (2555) ที่ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับเทคโนโลยีสารสนเทศ : กรณีศึกษากรมการพัฒนาชุมชนศูนย์ราชการแจ้งวัฒนะ ที่พบว่าการเข้ารับการฝึกอบรมหลักสูตรด้านคอมพิวเตอร์ที่แตกต่างกัน มีการยอมรับเทคโนโลยีสารสนเทศไม่แตกต่างกัน

3) จำนวนชั่วโมงที่ใช้คอมพิวเตอร์ต่อวัน พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนชั่วโมงที่ใช้คอมพิวเตอร์ต่อวันต่างกัน มีการยอมรับเทคโนโลยีสารสนเทศแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากจำนวนชั่วโมงที่ใช้คอมพิวเตอร์ต่อวันที่มากทำให้ผู้ใช้งานมีความคุ้นชินกับเทคโนโลยีทำให้รู้สึกว่าสิ่งเหล่านี้ไม่ใช่สิ่งใหม่จนเกินไป จึงมีการยอมรับได้ง่ายกว่ากลุ่มที่มีจำนวนชั่วโมงการใช้งานคอมพิวเตอร์ต่อวันน้อย จึงส่งผลให้มีการยอมรับเทคโนโลยีสารสนเทศแตกต่างกัน ผลที่ได้นี้สอดคล้องกับ ณัฐพล ธนเชวงสกุล (2558) ที่ได้ศึกษา ปัจจัยที่ส่งผลต่อการยอมรับเทคโนโลยีสารสนเทศในการปฏิบัติงานของกรมการเงินทหารกองบัญชาการกองทัพไทย ที่พบว่า จำนวนชั่วโมงที่ใช้งานคอมพิวเตอร์ต่อวันมีความสัมพันธ์กับการยอมรับเทคโนโลยีสารสนเทศ

5. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อการยอมรับเทคโนโลยีสารสนเทศกับการยอมรับเทคโนโลยีสารสนเทศ

1) ด้านความคาดหวังต่อประสิทธิภาพของเทคโนโลยี พบว่า ความคาดหวังต่อประสิทธิภาพของเทคโนโลยีมีความสัมพันธ์กับการยอมรับเทคโนโลยีสารสนเทศในภาพรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในทิศทางบวกแต่อยู่ในระดับต่ำ (r = .446) ซึ่งเป็นไป ตามสมมติฐาน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากกรมการท่องเที่ยวมีการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยสามารถตอบสนองต่อ

ความคาดหวังของผู้ใช้งานที่ใช้ระบบในการปฏิบัติงานได้ ผลที่ได้นี้สอดคล้องกับการศึกษาของ ศศิจันทร์ ปัญจทวี (2560) ที่ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการยอมรับการใช้ระบบสารสนเทศ กรณีศึกษาสถาบันการพละศึกษาวิทยาเขตเชียงใหม่ ที่พบว่าความคาดหวังจากประสิทธิภาพของระบบเทคโนโลยีสารสนเทศส่งผลต่อการยอมรับการใช้ระบบสารสนเทศ

2) ด้านการสนับสนุนของผู้บริหาร พบว่า การสนับสนุนของผู้บริหารมีความสัมพันธ์กับการยอมรับเทคโนโลยีสารสนเทศในภาพรวม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในทิศทางบวกแต่อยู่ในระดับต่ำ (r = .450) ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน ทั้งนี้อาจเนื่องมากจากผู้บริหารของกรมการท่องเที่ยวมีนโยบายในการพัฒนาการให้บริการและการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ทำให้มีการสนับสนุน ผลักดัน ให้เกิดการยอมรับเทคโนโลยีสารสนเทศไปใช้ และทำให้มีการให้ความสำคัญในการจัดสรรงบประมาณเพื่อสนับสนุนการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ ผลที่ได้นี้สอดคล้องกับการศึกษาของ ณัฐพล ธนเชวงสกุล (2558) ที่ได้ศึกษา ปัจจัยที่ส่งผลต่อการยอมรับเทคโนโลยีสารสนเทศในการปฏิบัติงานของกรมการเงินทหารกองบัญชาการกองทัพไทย ที่พบว่า การสนับสนุนของผู้บริหาร มีความสัมพันธ์กับการยอมรับเทคโนโลยีสารสนเทศ

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1.ข้อเสนอแนะทั่วไป

1) กรมการท่องเที่ยวควรส่งเสริมให้บุคลากรมีระดับการยอมรับเทคโนโลยีสารสนเทศที่สูงขึ้น โดยสร้างการรับรู้ถึงความง่ายในการใช้งานให้กับบุคลากรเพิ่มเติมเกี่ยวกับระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ที่สามารถร่างหนังสือราชการตามแบบฟอร์มต่าง ๆ ได้ในระบบ

2) กรมการท่องเที่ยว ควรตอบสนองความคาดหวังต่อประสิทธิภาพของเทคโนโลยีในประเด็นการพัฒนาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดเก็บและเรียกใช้ข้อมูลสารสนเทศ

3) ผู้บริหารควรสร้างความชัดเจนเกี่ยวกับนโยบายในการใช้งานเทคโนโลยีสารสนเทศและสร้างการรับรู้ไปยังผู้ปฏิบัติงานอย่างทั่วถึงมากยิ่งขึ้น

4) กรมการท่องเที่ยวควรมีการประชาสัมพันธ์ความสำคัญและประโยชน์ของการใช้งานระบบเทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดการหนังสือราชการ ให้เกิดการรับรู้ถึงประโยชน์ ความง่ายในการใช้งาน และมีทัศนคติที่ดีต่อการใช้ อันจะส่งผลให้เกิดการยอมรับเทคโนโลยีสารสนเทศและนำไปใช้ในการปฏิบัติงานด้วยความเต็มใจต่อไป โดยมุ่งเน้นในกลุ่มผู้ใช้งานที่ยังมีความคิดเห็นต่อการยอมรับเทคโนโลยีสารสนเทศน้อยกว่ากลุ่มอื่น ๆ เช่น ในกลุ่มเพศหญิง กลุ่มที่มีที่มีประสบการณ์การใช้คอมพิวเตอร์น้อยกว่า 1 ปี และกลุ่มที่มีจำนวนชั่วโมงที่ใช้คอมพิวเตอร์ปฏิบัติงานต่อวันน้อยกว่า 1 ชั่วโมง

5) กรมการท่องเที่ยวควรมีการทบทวนกระบวนงานในส่วนที่สามารถปรับปรุงได้ และพิจารณาปรับให้สามารถใช้คอมพิวเตอร์ปฏิบัติงาน เพื่อให้เกิดความสะดวกรวดเร็วในการปฏิบัติงานและเป็นการทำให้บุคลากรของกรมการท่องเที่ยวมีจำนวนชั่วโมงที่ใช้คอมพิวเตอร์ปฏิบัติงานต่อวันมากยิ่งขึ้น ซึ่งจะช่วยส่งผลให้บุคลากรมีความคุ้นเคยและเกิดการยอมรับเทคโนโลยีสารสนเทศในระดับที่สูงขึ้นต่อไป

2.ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมในปัจจัย อิทธิพลทางสังคม คุณภาพของระบบเทคโนโลยี และแรงจูงใจในการใช้งาน ที่อาจส่งผลให้เกิดการตัดสินใจยอมรับเทคโนโลยีสารสนเทศ

2) ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกในประเด็นต่างๆ เช่น ปัญหา อุปสรรคในการใช้งาน ซึ่งสามารถนำไปใช้ในการปรับปรุงระบบเทคโนโลยีสารสนเทศให้ตอบสนองผู้ใช้งานได้ดียิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง (References)

ณัฐพล ธนเชวงสกุล. (2558). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการยอมรับเทคโนโลยีสารสนเทศในการปฏิบัติงานของกรมการเงินทหาร กองบัญชาการกองทัพไทย. *วารสารครุศาสตร์อุตสาหกรรม*. 14 (2), 536-543

วาสนา ทองเสี่ยน. (2562). *ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับเทคโนโลยีสารสนเทศ กลุ่มบริษัทพานาโซนิคในประเทศไทย*. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ศศิจันทร์ ปัญจทวี. (2560). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อการยอมรับการใช้ระบบสารสนเทศ กรณีศึกษาสถาบันการพละศึกษาวิทยาเขตเชียงใหม่*. สารนิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารธุรกิจ. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

สุพัตรา วังเย็น. (2563). *ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับเทคโนโลยีที่ใช้สำหรับประมวลผลข้อมูลทางบัญชี กรณีศึกษาเจ้าหน้าที่สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย.* สารนิพนธ์บัญชีมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบัญชี. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

สิงหะ ฉวีสุข และ สุนันทา วงศ์จตุรภัทร. (2555). ทฤษฎีการยอมรับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ. *วารสารเทคโนโลยีสารสนเทศลาดกระบัง*. 1(1), 4-5

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. (2560). *ระบบราชการ 4.0 ยึดหลักธรรมาภิบาลเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน* (Online). https://www.opdc.go.th/content/Mzk, 29 เมษายน 2565

อรทัย เลื่อนวัน. (2555). *ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับเทคโนโลยีสารสนเทศ: กรณีศึกษากรมการ*

พัฒนาชุมชนศูนย์ราชการแจ้งวัฒนะ. สารนิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต วิชาเอกการจัดการทั่วไป. มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

อัจฉรา เด่นเจริญโสภณ. (2560). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อใช้ในการปฏิบัติงานของสำนักงานปลัดกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี.* วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยบูรพา.

F. D. Davis, R. P. Bangozzi, and P. R. Warshaw. (1989). User Acceptance of Computer Technology: A Comparison of two Theoretical Models. *Management Science*. 35(8), 982-1002.

แนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง

The Guidelines to Promote Community Participation in Academic Administration of School under the Angthong Primary Educational Service Area Office

พรรณิดา อุทธา[1] พรเทพ รู้แผน[2]
Phannida Uttha, Pornthep Rupan

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารงานวิชาการ และ 2) นำเสนอแนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารงานวิชาการ วิธีดำเนินการวิจัยมี 2 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารงานวิชาการ กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารสถานศึกษา และหัวหน้างานวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง จำนวน 166 คน ได้มาโดยวิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ขั้นตอนที่ 2 นำเสนอแนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารงานวิชาการ ผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ได้มาด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเทคนิคการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการวางแผนงานด้านวิชาการ รองลงมา คือ ด้านการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน และ 2) แนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ประกอบด้วยรายการปฏิบัติ 38 รายการ จำแนกเป็น 5 ด้าน ดังนี้ (1) ด้านการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น มีรายการปฏิบัติ 11 รายการ (2) ด้านการวางแผนงานด้านวิชาการมีรายการปฏิบัติ 8 รายการ (3) ด้านการจัด การเรียนการสอนในโรงเรียน มีรายการปฏิบัติ 6 รายการ (4) ด้านการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ มีรายการ

Received: 2022-06-07 **Revised**: 2022-09-12 **Accepted**: 2022-09-17

[1] นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา Student of Master of Education Degree in Educational Administration, Faculty of Education, Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University. Corresponding Author e-mail: thanachai4906gkma@gmail.com

[2] อาจารย์ประจำหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา Instructor of Master of Education Degree in Educational Administration, Faculty of Education, Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University.

ปฏิบัติ 6 รายการ และ (5) ด้านการส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ มีรายการปฏิบัติ 7 รายการ
คำสำคัญ (Keywords) : การมีส่วนร่วมของชุมชน; การบริหารงานวิชาการ

Abstract

The purposes of the research were: 1) to study level of community participation in academic administration; and 2) to propose the guidelines to promote community participation in academic administration. The research procedure included 2 stages. Stage 1 was studying level of participation in academic administration. The sample group, using stratified sampling, consisted of 166 school administrations and academic heads of school under the Angthong primary educational service area office. The research instrument employed was a questionnaire. The reliability was at 0.96. Statistical analysis was conducted using mean, and standard deviation. Stage 2 was providing the guidelines of promote community participation in academic administration. The key informants, obtained from purposive sampling, included 5 experts. The research instrument was a semi-structured interview and analyze the data with content analysis techniques. The research results revealed as follows: 1) level of community participation in academic administration the overall problem was at a high level. The aspect with the highest average was academic planning, followed by development and promotion of learning resources, and the side with the lowest mean was teaching and learning management in schools; and 2) the guidelines of promote community participation in academic administration consisted of 38 lists of practice classified into 5 aspects; (1) The local curriculum development containing 11 lists. (2) the academic planning containing 8 lists. (3) the teaching and learning management in schools containing 6 lists. (4) the development and promotion of learning resources containing 6 lists. and (5) The encouraging the community to be academically strong containing 7 lists.
Keywords: Participation of Community; Academic Administration

บทนำ (Introduction)

งานวิชาการเป็นงานที่มีความสำคัญยิ่ง เพราะจุดมุ่งหมายของการบริหารงานวิชาการอยู่ที่การสร้างนักเรียนให้มีคุณภาพ มีความรู้ มีจริยธรรม และมีคุณสมบัติตามที่ต้องการ งานวิชาการเป็นตัวบ่งชี้คุณภาพและความสำเร็จของโรงเรียน (ภาวิดา ธาราศรีสุทธิ และกัลยมน อินทุสุต, 2558) ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนต้องรู้และเข้าใจงานวิชาการอย่างถ่องแท้ รวมทั้งพัฒนางานวิชาการให้

ก้าวหน้าทันต่อการจัดการศึกษาในยุคปัจจุบัน นอกจากนี้ยังจะได้รับความไว้วางใจการยอมรับนับถือจากชุมชน สังคม อันจะนำมาซึ่งความภาคภูมิใจต่อความสำเร็จในที่สุด (จรุณี เก้าเอี้ยน, 2557) อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาถึงผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) พบว่า คะแนนเฉลี่ยของผลการทดสอบ O-NET ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2564 ระดับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) มีคะแนนเฉลี่ยที่ต่ำกว่า ระดับประเทศทั้ง 4 วิชา และเมื่อเปรียบเทียบกับคะแนนเฉลี่ยของผลการทดสอบ O-NET ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2563 พบว่า มีคะแนนต่ำกว่าปีการศึกษา 2564 ทุกวิชายกเว้นวิชาคณิตศาสตร์ (สถานบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน), 2564) ชี้ให้เห็นว่าโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ยังมีปัญหาบางประการที่ทำให้คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการดังกล่าว ต่ำกว่าคะแนนระดับประเทศ และต่ำลงจากปีที่ผ่านมา ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนควรนำหลักการบริหารที่มีประสิทธิภาพมาประยุกต์ใช้ในการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ซึ่งการบริหารแบบมีส่วนร่วมเป็นรูปแบบการบริหารที่มีประสิทธิภาพรูปแบบหนึ่ง สอดคล้องกับงานวิจัย มิสตี (Misty, 2011) ที่พบว่า โรงเรียนที่มุ่งเน้นการพัฒนาระบบการบริหารงานวิชาการโดยชุมชนเข้ามามีบทบาทและมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการช่วยส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ที่ดีขึ้นและสูงขึ้น โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนมีความสำคัญต่อการพัฒนาการศึกษาให้กับท้องถิ่น เนื่องจากการเปิดโอกาสให้ชุมชุนมีสิทธิในการร่วมตัดสินใจ มีบทบาทร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ดำเนินงาน ร่วมคิดริเริ่ม การพิจารณาการตัดสินใจ ช่วยเหลือ สนับสนุน เสนอแนะ ร่วมลงมือปฏิบัติ ร่วมมือรับผิดชอบ แก้ไขปัญหาในการดำเนินงานต่าง ๆ ร่วมกันกับสถานศึกษาจะช่วยให้เกิดการปรับปรุงผลผลิตให้เพิ่มขึ้นได้และเกิดประโยชน์สูงสุดและตรงตามความต้องการของคนในชุมชน (มนัญญา ปัดถาวงษ์, 2562) อย่างไรก็ดี การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารงานวิชาการที่ผ่านมาไม่ได้เป็นการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง โรงเรียนได้รับความร่วมมือจากชุมชนน้อย เนื่องจากขาดความรู้เข้าใจเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของตน โรงเรียนกับชุมชนมีการประสานที่ยังไม่ดีเท่าที่ควร และขาดการกระตุ้นให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมกับโรงเรียน และ ไม่ตระหนักถึงความสำคัญของการสร้างหลักสูตรที่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน ทำให้การมีส่วนร่วมกับชุมชนยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร (ลินดา ชุมภูศรี, 2557)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทองจึงให้ความสำคัญกับการพัฒนาผู้เรียนเป็นอันดับแรก มุ่งเน้นให้ผู้เรียนให้ได้รับโอกาสทางการศึกษาที่ดีมีคุณภาพ โรงเรียนต้องทำหน้าที่พัฒนาคุณภาพผู้เรียนเต็มตามศักยภาพตามความสามารถ ความสนใจ มีความเป็นเลิศทางวิชาการ ซึ่งเป็นหน้าที่ในขอบข่ายงานบริหารวิชาการของโรงเรียน โดยอาศัยการมีส่วนร่วมจากชุมชนและทุกภาคส่วนของสังคมในการจัดการศึกษาแบบบูรณาการที่ตอบสนองความต้องการของประชาชนและพื้นที่ ตลอดจนร่วมการกำกับ ติดตาม และประเมินผล ส่งเสริม สนับสนุน ผู้ปกครอง ชุมชน สังคม และสาธารณชนให้มีความรู้ความเข้าใจ และมีส่วนร่วมรับผิดชอบ ตลอดจนมีส่วนร่วมสนับสนุนทรัพยากรเพื่อการศึกษา (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง, 2565) แต่อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาถึง ผลการดำเนินงาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 พบว่า การบริหารงาน

วิชาการของโรงเรียนในสังกัดยังมีปัญหาบางประการที่ส่งผลให้การดำเนินงานไม่บรรลุผล จากความสำคัญและปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะวิจัยเรื่อง แนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง เนื่องจาก การมีส่วนร่วมของชุมชนสามารถทำให้ดำเนินงานสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ดังนั้นการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนจึงเป็นสิ่งสำคัญ และมีประโยชน์ในการที่จะนำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยไปเป็นแนวทางให้โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง รวมถึงสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง ได้นำไปเป็นแนวทางในการพัฒนา และปรับปรุง การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนให้บรรลุ เป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง
2. เพื่อนำเสนอแนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed methods research) วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) และวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน และหัวหน้างานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง จำนวน 284 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และหัวหน้างานวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง จำนวน 166 คน โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของ เครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) ที่ระดับความคลาดเคลื่อนที่ .05 และใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified sampling) โดยจำแนกตามอำเภอ

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน มีลักษณะเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 61 ข้อ แบ่งเป็น 5 ด้าน คือ ด้านการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น จำนวน 11 ข้อ 2) ด้านการวางแผนงานด้านวิชาการ จำนวน 9 ข้อ 3) ด้านการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน จำนวน

14 ข้อ 4) ด้านการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ จำนวน 15 ข้อ และ 5) ด้านการส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็ง ทางวิชาการ จำนวน 12 ข้อ โดยแบบสอบถามที่สร้างขึ้นนี้มีค่าความเชื่อมั่น 0.96

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยนำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย และแบบสอบถามจัดส่งไปยังผู้บริหารโรงเรียน และหัวหน้างานวิชาการในโรงเรียน พร้อมทั้งติดต่อขอรับแบบสอบถามกลับคืนด้วยตนเอง ระหว่างวันที่ 1 กุมภาพันธ์ - 10 มีนาคม พ.ศ. 2565 และได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา จำนวน 166 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยสถิติค่าเฉลี่ย (Mean) และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

ขั้นตอนที่ 2 นำเสนอแนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง

1. ผู้ให้ข้อมูล

ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งเป็นผู้ที่ปฏิบัติงานในหน่วยงานทางการศึกษา มีวุฒิการศึกษาปริญญาโทขึ้นไป ในสาขาวิชาการบริหารการศึกษา มีประสบการณ์การปฏิบัติงานในสถานศึกษา 10 ปีขึ้นไป จำนวน 5 คน ได้มากโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์ชนิดกึ่งโครงสร้างที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยนำผลการวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง ที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด 3 ลำดับสุดท้ายของแต่ละด้านมากำหนดเป็นกรอบคำถามในการสร้างแบบสัมภาษณ์

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยจัดส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ไปยังผู้เชี่ยวชาญพร้อมทั้งนัดหมายวันเวลาและสถานที่ในการสัมภาษณ์ โดยผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ด้วยตนเอง ระหว่างวันที่ 15 - 30 มีนาคม พ.ศ. 2565

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์และสังเคราะห์แนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง ด้วยเทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)

ผลการวิจัย (Research Results)

1. ผลการศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนใน

การบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.21, S.D. = 0.37) โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการวางแผนงานด้านวิชาการ ($\overline{X}$ = 4.31, S.D. = 0.53) รองลงมา คือ ด้านการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ ($\overline{X}$ = 4.30, S.D. = 0.42) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน ($\overline{X}$ = 4.02, S.D. = 0.65) ดังแสดงในแสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ในภาพรวม

การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารงานวิชาการ	$\overline{X}$	S.D.	ระดับการมีส่วนร่วม
1. ด้านการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น	4.12	0.39	มาก
2. ด้านการวางแผนงานด้านวิชาการ	4.31	0.53	มาก
3. ด้านการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน	4.02	0.65	มาก
4. ด้านการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้	4.30	0.42	มาก
5. ด้านการส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ	4.29	0.49	มาก
รวม	4.21	0.37	มาก

2. ผลการวิเคราะห์และนำเสนอแนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง ประกอบด้วยรายการปฏิบัติ 38 รายการ จำแนกเป็น 5 ด้าน ดังนี้

2.1 ด้านการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น มีรายการปฏิบัติ 11 รายการ ได้แก่ 1) โรงเรียนจัดประชุมร่วมกันระหว่างผู้บริหารโรงเรียน ครู และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งได้รับการแต่งตั้งให้เป็นตัวแทนชุมชน เพื่อสร้างความตระหนัก และความเข้าใจเกี่ยวกับความสำคัญของหลักสูตรท้องถิ่นและการกำหนดกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น 2) โรงเรียนส่งเสริมให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขยายผล เพื่อสร้างความตระหนักและความเข้าใจเกี่ยวกับความสำคัญของหลักสูตรท้องถิ่นและการกำหนดกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นสู่ชุมชน 3) ผู้บริหารโรงเรียน ครู และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานร่วมกันวางแผนหลักสูตร กำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรท้องถิ่น และการกำหนดกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นที่สอดคล้องกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง ความต้องการของชุมชน และเหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน 4) โรงเรียนชี้แจงรายละเอียดเกี่ยวกับกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทองกำหนดไว้ให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานได้ทราบ 5) โรงเรียนสำรวจความต้องการของชุมชน ผู้ปกครองนักเรียน และนักเรียนเกี่ยวกับหลักสูตรท้องถิ่นที่เหมาะสมกับชุมชนโดยใช้แพลตฟอร์มดิจิทัล (Digital platform) ที่เข้าถึงได้ง่าย เช่น กรูเกิ้ลฟอร์ม (Google forms) 6) โรงเรียนเปิดโอกาสให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งเป็นตัวแทนชุมชนให้ข้อเสนอแนะ แสดงความคิดเห็นในการดำเนินการกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรท้องถิ่นตามความต้องการของชุมชน 7) ผู้บริหารโรงเรียน ครู และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งได้รับการ

แต่งตั้งให้เป็นตัวแทนชุมชน ร่วมกันดำเนินการกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรท้องถิ่นและการกำหนดกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น 8) โรงเรียนส่งเสริมให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานนำจุดมุ่งหมายของหลักสูตรท้องถิ่นและการกำหนดกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นสื่อสารให้ชุมชนทราบ 9) โรงเรียนกำหนดปฏิทิน หรือตารางให้ภูมิปัญญาท้องถิ่นจากชุมชนเข้าร่วมติดตามการแปลงหลักสูตรท้องถิ่นไปสู่รายวิชาตามความเหมาะสม 10) โรงเรียนเปิดโอกาสให้ภูมิปัญญาท้องถิ่นจากชุมชนได้ร่วมประเมินการแปลงหลักสูตรท้องถิ่นไปสู่รายวิชา และ 11) โรงเรียนส่งเสริมให้ผู้ปกครองนักเรียนร่วมประเมินพฤติกรรมและผลการเรียนของนักเรียนในรายวิชาที่ใช้หลักสูตรท้องถิ่น

2.2 ด้านการวางแผนงานด้านวิชาการ มีรายการปฏิบัติ 8 รายการ ได้แก่ 1) โรงเรียนจัดประชุมร่วมกันระหว่างผู้บริหารโรงเรียน ครู และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งได้รับการแต่งตั้งให้เป็นตัวแทนชุมชน เพื่อวิเคราะห์สภาพองค์กร (SWOT Analysis) จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค เพื่อวางแผนและกำหนดทิศทางด้านวิชาการของสถานศึกษาประจำปีการศึกษา 2) ผู้บริหารโรงเรียน ครู และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานร่วมกันกำหนดนโยบายและวัตถุประสงค์ กำหนดวิธีการ และแนวทางดำเนินงาน กำหนดทรัพยากร และแหล่งของทรัพยากรที่จะใช้ เป็นต้น 3) ผู้บริหารโรงเรียน ครู และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานร่วมคิดกำหนดเป้าหมายความสำเร็จของงานวิชาการในรอบปีการศึกษา 4) โรงเรียนมีการรายงานผลการปฏิบัติงานวิชาการในปีที่ผ่านมากับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานได้ทราบ เพื่อที่จะนำผลการปฏิบัติงานวิชาการในปีที่ผ่านมาเป็นข้อมูลในการกำหนดเป้าหมายความสำเร็จของงานวิชาการในรอบปีการศึกษาร่วมกัน 5) โรงเรียนสำรวจความต้องการของชุมชน ผู้ปกครองนักเรียน และนักเรียนในการจัดทำโครงการ/แผนงาน/กิจกรรมพัฒนางานด้านวิชาการของโรงเรียน โดยใช้แพลตฟอร์มดิจิทัล (Digital platform) ที่เข้าถึงได้ง่าย เช่น กรูเกิ้ลฟอร์ม (Google forms) 6) โรงเรียนจัดทำโครงการ/แผนงาน/กิจกรรมพัฒนางานด้านวิชาการของโรงเรียนตามความต้องการของชุมชน ผู้ปกครองนักเรียน และนักเรียน 7) โรงเรียนระดมทรัพยากรที่ใช้ในโครงการ/แผนงาน/กิจกรรมพัฒนางานด้านวิชาการของโรงเรียนจากชุมชน เช่น บุคลากรที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชน งบประมาณจากหน่วยงานภาครัฐในท้องถิ่น เช่น องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น วัสดุอุปกรณ์จากหน่วยงานภาคเอกชน เช่น บริษัทไอทีที่มีกิจกรรมเพื่อสังคม (CSR) ที่ให้ทั้งองค์ความรู้และวัสดุอุปกรณ์ เป็นต้น และ 8) โรงเรียนมีการประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนได้ทราบถึงโครงการ/แผนงาน/กิจกรรมพัฒนางานด้านวิชาการของโรงเรียนโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่ชุมชนเข้าถึงได้ง่าย เช่น ไลน์ (Line) เฟซบุ๊ค (Facebook) อย่างสม่ำเสมอ

2.3 ด้านการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน มีรายการปฏิบัติ 6 รายการ ได้แก่ 1) โรงเรียนส่งเสริมให้ครูรายงานผลการจัดการเรียนการสอนในการปีการศึกษาที่ผ่านมาให้ผู้ปกครองและชุมชนทราบ เพื่อให้ผู้ปกครองและชุมชนร่วมคิดเป้าหมายในการจัดการเรียนการสอนในปีการศึกษาต่อไป 2) โรงเรียนส่งเสริมให้ครูสังเกตพฤติกรรมความสนใจและความถนัดของผู้เรียนรายบุคคล และรายงานให้ผู้ปกครองทราบว่าควรส่งเสริมนักเรียนในด้านใด 3) โรงเรียนส่งเสริมให้ครูทำการสำรวจความต้องการของชุมชน ผู้ปกครองนักเรียน และนักเรียนเกี่ยวกับความสนใจของผู้เรียนและความต้องการของชุมชนโดยใช้แพลตฟอร์มดิจิทัล (Digital platform) ที่เข้าถึงได้ง่าย

เช่น กรูเกิ้ลฟอร์ม (Google forms) 4) โรงเรียนส่งเสริมให้ครูแต่ละช่วงชั้นนำผลการสังเกตความถนัดของผู้เรียน และความต้องการของชุมชนมาวิเคราะห์ และประมวลผลแล้วนำมาวางแผนการจัดเนื้อหาสาระการเรียนรู้ 5) โรงเรียนส่งเสริมให้ครูนำเสนอหน่วยการเรียนรู้และแผนการเรียนรู้ผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เช่น ไลน์ (Line) เฟซบุ๊ค (Facebook) ยูทูป (YouTube) ให้ผู้ปกครองและชุมชนได้ทราบ พร้อมทั้งเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและชุมชนเสนอความคิดเห็นเพื่อนำไปปรับปรุงหน่วยการเรียนรู้และแผนการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน และ 6) โรงเรียนส่งเสริมให้ครูสื่อสารกับผู้ปกครองนักเรียน เพื่อรายงานผลการจัดทำหน่วยการเรียนรู้และแผนการเรียนรู้ และเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองได้ร่วมประเมินผลการเรียนรู้ด้วย

2.4 ด้านการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ มีรายการปฏิบัติ 6 รายการ ได้แก่ 1) ผู้บริหารโรงเรียน ครู และคณะกรรมการสถานศึกษาประชุมร่วมกันเพื่อระดมความคิดในการออกแบบระบบฐานข้อมูลสารสนเทศแหล่งเรียนรู้ในชุมชนเพื่อสนับสนุนให้ครูนำไปใช้กับนักเรียน 2) โรงเรียนสำรวจแหล่งเรียนรู้ในชุมชนโดยสอบถามข้อมูลจากคณะกรรมการสถานศึกษา ผู้นำชุมชน เครือข่ายผู้ปกครอง และผู้คนในชุมชน 3) ผู้บริหารโรงเรียน ครู และคณะกรรมการสถานศึกษาร่วมกันคิดหาแหล่งเรียนรู้ในชุมชนโดยเลือกแหล่งเรียนรู้ที่ได้จากการสำรวจที่มีความสอดคล้องกับหลักสูตรท้องถิ่น และหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อนำมาจัดทำข้อมูลสารสนเทศแหล่งเรียนรู้ในชุมชน 4) โรงเรียนแต่งตั้งครูที่มีความรู้ ความสามารถด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเป็นผู้รับผิดชอบจัดทำข้อมูลสารสนเทศแหล่งเรียนรู้ในชุมชนโดยใช้แพลตฟอร์มดิจิทัล (Digital platform) ที่ใช้งานง่าย และเข้าถึงได้ง่าย เช่น เว็ปไซต์โรงเรียน เฟซบุ๊ค (Facebook) ยูทูป (YouTube) แต่ถ้าโรงเรียนใดขาดครูที่มีความรู้ ความสามารถด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร โรงเรียนควรส่งครูไปฝึกอบรมกับหน่วยงานภาครัฐหรือเอกชนที่สามารถถ่ายทอดองค์ความรู้ให้ได้ 5) โรงเรียนระดมทรัพยากรที่ใช้ในจัดทำข้อมูลสารสนเทศแหล่งเรียนรู้ในชุมชน เช่น บุคลากรที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชนที่สามารถให้ข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ในชุมชนได้ขอการสนับสนุนงบประมาณจากหน่วยงานภาครัฐในท้องถิ่น เช่น องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น วัสดุอุปกรณ์จากหน่วยงานภาคเอกชน และ 6) โรงเรียนจัดทำโครงการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศแหล่งเรียนรู้ในชุมชนลงในแผนปฏิบัติการประจำปี พร้อมกับส่งเสริม สนับสนุนให้ครูนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ให้กับนักเรียน และเผยแพร่เป็นแหล่งเรียนรู้ที่ชุนชนและประชาชนที่สนใจสามารถเข้ามาดูเพื่อหาความรู้ได้

2.5 ด้านการส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ มีรายการปฏิบัติ 7 รายการ ได้แก่ 1) โรงเรียนทำการสำรวจข้อมูลความต้องการความรู้และเทคนิคทักษะทางวิชาการเพื่อการพัฒนาทักษะและคุณภาพชีวิตของของผู้ปกครอง ประชาชนในท้องถิ่น โดยใช้แพลตฟอร์มดิจิทัล (Digital platform) ที่เข้าถึงได้ง่าย เช่น กรูเกิ้ลฟอร์ม (Google forms) 2) ผู้บริหารโรงเรียน ครู และคณะกรรมการสถานศึกษาร่วมคิดเป้าหมายการเสริมสร้างความเข้มแข็งทางวิชาการทั้งด้านความรู้และเทคนิคทักษะทางวิชาการเพื่อการพัฒนาทักษะและคุณภาพชีวิตของผู้ปกครอง ประชาชนในท้องถิ่น 3) โรงเรียนควรสร้างเครือข่ายชุมชนเพื่อเป็นแกนนำในการนำความรู้เทคนิคทักษะทางวิชาการไปเผยแพร่สู่ชุมชน 4) โรงเรียนส่งเสริมให้ชุมชนมีการจัดการศึกษาอบรม มีการแสวงหา

ความรู้ ข้อมูลข่าวสารและรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญาและวิทยากรต่าง ๆ 5) โรงเรียนส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ จัดกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างโรงเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และท้องถิ่น 6) โรงเรียนประสานและขอความร่วมมือกับหน่วยงาน องค์กรต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความร่วมมือในการให้ความรู้แก่คนในชุมชน และ 7) โรงเรียนควรเป็นศูนย์บริการความรู้ให้แก่ชุมชน เพื่อให้ชุมชนสามารถนำความรู้/เทคโนโลยีไปประยุกต์ใช้ได้

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

ผู้วิจัยมีประเด็นสำคัญในการอภิปรายผล ดังนี้

1. จากผลการวิจัยที่พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทองให้ความสำคัญกับการพัฒนาผู้เรียนเป็นอันดับแรก ซึ่งเป็นหน้าที่ในขอบข่ายงานบริหารวิชาการของโรงเรียน โดยอาศัยการมีส่วนร่วมจากชุมชนและทุกภาคส่วน อีกทั้งยังยังได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจากชุมชน จึงทำให้ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริอร กาคำ (2556) ที่พบว่า สภาพการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารงานวิชาการสำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงราย เขต 3 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2. จากผลการนำเสนอแนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน มีประเด็นในการอภิปรายผลดังนี้

2.1 ด้านการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น มีรายการปฏิบัติ 11 รายการ โดยมีรายการปฏิบัติที่สำคัญ คือ โรงเรียนจัดประชุมร่วมกันระหว่างผู้บริหารโรงเรียน ครู และคณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานซึ่งได้รับการแต่งตั้งให้เป็นตัวแทนชุมชน เพื่อสร้างความตระหนัก และความเข้าใจเกี่ยวกับความสำคัญของหลักสูตรท้องถิ่นและการกำหนดกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการสร้างความตระหนักให้กับชุมชนเป็นเรื่องสำคัญที่ทำให้ชุมชนได้รับรู้ และรู้สึกถึงความสำคัญของการ มีส่วนร่วมของการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น ผู้เชี่ยวชาญจึงเสนอแนวทางให้สร้างความตระหนักเพื่อให้ชุมชนรับรู้ถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วม เมื่อชุมชนรับรู้และเห็นความสำคัญแล้วก็จะสนับสนุนและให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี สอดคล้องกับงานวิจัยของ บุษยพรรณ พันอะนันท์ (2558) เรื่องแนวทางการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 ที่เสนอแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรว่า โรงเรียนควรเชิญคณะกรรมการสถานศึกษาได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำและปรับปรุงหลักสูตรท้องถิ่น เนื่องจากเป็นคนในท้องถิ่นและมีความรู้ในเรื่องต่าง ๆ ของชุมชน ส่วนการสร้างความตระหนักในการมีส่วนร่วม

2.2 ด้านการวางแผนงานด้านวิชาการ มีรายการปฏิบัติ 8 รายการ โดยมีรายการปฏิบัติที่สำคัญ คือ โรงเรียนจัดประชุมร่วมกันระหว่างผู้บริหารโรงเรียน ครู และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งได้รับการแต่งตั้งให้เป็นตัวแทนชุมชน เพื่อวิเคราะห์สภาพองค์กร (SWOT Analysis)

จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค เพื่อวางแผนและกำหนดทิศทางด้านวิชาการของสถานศึกษาประจำปีการศึกษา ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก การวิเคราะห์สภาพองค์กรเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้ทราบถึงศักยภาพของโรงเรียน ซึ่งถ้าส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วมจากชุมชนก็จะทำให้ชุมชนได้รู้สึกถึงความเป็นเจ้าของ เกิดความภูมิใจที่ได้มีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทาง ด้านวิชาการของโรงเรียน พร้อมที่จะสนับสนุนการดำเนินงานของโรงเรียนเป็นอย่างดี สอดคล้องกับแนวคิดของ หัสนัย เจนจบ (2564) ที่กล่าวว่า การมีส่วนร่วมช่วยให้เกิดความสำนึกในหน้าที่ความรับผิดชอบ การที่บุคคลได้แสดงความคิดเห็นและยอมรับในเป้าหมายเดียวกัน จะช่วยกระตุ้นให้บุคคลเกิดความสำนึกในหน้าที่ความรับผิดชอบต่อการปฏิบัติงานขององค์การ

2.3 ด้านการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน มีรายการปฏิบัติ 6 รายการ โดยมีรายการปฏิบัติที่สำคัญ คือ โรงเรียนส่งเสริมให้ครูรายงานผลการจัดการเรียนการสอนในการปีการศึกษาที่ผ่านมาให้ผู้ปกครองและชุมชนทราบ เพื่อให้ผู้ปกครองและชุมชนร่วมคิดเป้าหมายในการจัดการเรียนการสอนในปีการศึกษาต่อไป ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก การรายงานผลการจัดการเรียนการสอนเป็นสิ่งสำคัญและเป็นหน้าที่ที่ครูจะต้องทำ เพื่อให้ผู้ปกครองได้รับทราบ และเข้ามาแสดงความคิดเห็นถึงเป้าหมายในการจัดการเรียนการสอนในปีการศึกษาต่อไป เป็นการร่วมกันพัฒนาและส่งเสริมนักเรียนได้อย่างเหมาะสม และสอดคล้องกับความต้องการของผู้ปกครองและชุมชน ซึ่งจะทำให้การจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนมีประสิทธิภาพมากขึ้น สอดคล้องกับแนวคิดของ พิชญาภา ยืนยาว (2562) ที่กล่าวไว้ว่า ครูจึงมีหน้าที่สื่อสารและสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้ปกครองโดยมีหน้าที่รายงานผลการเรียนหรือความเจริญก้าวหน้าของนักเรียนให้ผู้ปกครองทราบเป็นระยะ ๆ สื่อสารกับผู้ปกครองเพื่อช่วยแก้ปัญหาของนักเรียนในกรณีที่ศิษย์มีปัญหาทางการเรียนความประพฤติ สุขภาพอื่น ๆ ซึ่งจะทำให้เกิดการมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2.4 ด้านการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ มีรายการปฏิบัติ 6 รายการ โดยมีรายการปฏิบัติที่สำคัญ คือ ผู้บริหารโรงเรียน ครู และคณะกรรมการสถานศึกษาประชุมร่วมกันเพื่อระดมความคิดในการออกแบบระบบฐานข้อมูลสารสนเทศแหล่งเรียนรู้ในชุมชนเพื่อสนับสนุนให้ครูนำไปใช้กับนักเรียน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก การออกแบบระบบฐานข้อมูลสารสนเทศแหล่งเรียนรู้ในชุมชนเป็นสิ่งสำคัญที่ต้องอาศัยการมีส่วนร่วมจากชุมชนในฐานะที่ชุมชนเป็นเจ้าของแหล่งเรียนรู้ ทั้งแหล่งเรียนรู้ที่เป็นตัวบุคคล ภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น เครื่องจักสาน ตุ๊กตาชาววัง กลอง แหล่งเรียนรู้ที่เป็นประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม เช่น หลวงพ่อโตองค์ใหญ่ที่วัดม่วง วัดไชโยวรวิหาร วัดขุนอินทประมูล โดยชุมชนจะเป็นผู้ที่ให้ข้อมูลได้ดีที่สุด ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่ต้องระดมความคิดจากชุมชนด้วย สอดคล้องกับงานวิจัยของประมวล ไชยโคตร (2560) เรื่องการพัฒนา แนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 ควรใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนที่ผ่านการประชุมระดมความคิดจัดทำข้อมูลสารสนเทศ และทะเบียนแหล่งเรียนรู้

2.5 ด้านการส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ มีรายการปฏิบัติ 7 รายการ โดยมีรายการปฏิบัติที่สำคัญ คือ โรงเรียนทำการสำรวจข้อมูลความต้องการความรู้และเทคนิคทักษะทางวิชาการเพื่อการพัฒนาทักษะและคุณภาพชีวิตของของผู้ปกครอง ประชาชนในท้องถิ่น โดยใช้แพลตฟอร์มดิจิทัล (Digital platform) ที่เข้าถึงได้ง่าย เช่น กรูเกิ้ลฟอร์ม (Google forms) ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก การสำรวจข้อมูลความต้องการของชุมชนจะทำให้โรงเรียนได้ทราบความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง ในการส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการจึงต้องมีการสำรวจความต้องการของชุมชนเสียก่อน ว่าชุมชนต้องการความรู้และเทคนิคทักษะทางวิชาการในด้านใดบ้าง โรงเรียนจะได้ทำการส่งเสริมได้อย่างสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน สอดคล้องกับแนวคิดของสมัญญา จักรชัย (2558) ที่ได้สรุปไว้ว่า การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการมีการดำเนินงานลำดับแรกคือ การสำรวจความต้องการชุมชน แล้วจึงสนับสนุนงานวิชาการแก่ชุมชน จัดให้ความรู้เสริมสร้างความคิด และเทคนิค ทักษะทางวิชาการแก่ชุมชนให้สอดคล้องกับความต้องการดังกล่าว

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 ด้านการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น โรงเรียนควรจัดประชุมร่วมกันระหว่างผู้บริหารโรงเรียน ครู และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งได้รับการแต่งตั้งให้เป็นตัวแทนชุมชน เพื่อร่วมกันดำเนินการกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรท้องถิ่นและการกำหนดกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น โดยโรงเรียนควรชี้แจงรายละเอียดเกี่ยวกับกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทองกำหนดไว้ให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานได้ทราบ แล้วเปิดโอกาสให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้ข้อเสนอแนะ แสดงความคิดเห็นในการดำเนินการกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรท้องถิ่นตามความต้องการของชุมชน และนำจุดมุ่งหมายของหลักสูตรท้องถิ่นและการกำหนดกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นสื่อสารให้ชุมชนทราบ

1.2 ด้านการวางแผนงานด้านวิชาการ โรงเรียนควรสำรวจความต้องการของชุมชน ผู้ปกครองนักเรียน และนักเรียนในการจัดทำโครงการ/แผนงาน/กิจกรรมพัฒนางานด้านวิชาการของโรงเรียน โดยใช้แพลตฟอร์มดิจิทัลที่เข้าถึงได้ง่าย เช่น กรูเกิ้ลฟอร์ม แล้วจัดทำโครงการ/แผนงาน/กิจกรรมพัฒนางานด้านวิชาการของโรงเรียนตามความต้องการของชุมชน ผู้ปกครอง นักเรียน และนักเรียน และระดมทรัพยากรที่ใช้ในโครงการ/แผนงาน/กิจกรรมพัฒนางานด้านวิชาการของโรงเรียนจากชุมชน เช่น บุคลากรที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชน งบประมาณจากหน่วยงานภาครัฐในท้องถิ่น เช่น องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น วัสดุอุปกรณ์จากหน่วยงานภาคเอกชน เช่น บริษัทไอทีที่มีกิจกรรมเพื่อสังคม (CSR) ที่ให้ทั้งองค์ความรู้และวัสดุอุปกรณ์ เป็นต้น และประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนได้ทราบถึงโครงการ/แผนงาน/กิจกรรมพัฒนางานด้านวิชาการของโรงเรียนโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่ชุมชนเข้าถึงได้ง่าย เช่น ไลน์ เฟซบุ๊ค อย่างสม่ำเสมอ

1.3 ด้านการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน ครูควรรายงานผลการจัดการเรียนการสอนในการปีการศึกษาที่ผ่านมาให้ผู้ปกครองและชุมชนทราบ เพื่อให้ผู้ปกครองและชุมชนเสนอข้อคิดเห็นถึงเป้าหมายในการจัดการเรียนการสอนในปีการศึกษาต่อไป และนำความข้อเสนอที่ได้มาเป็นแนวทางในการกำหนดเป้าหมายในการจัดการเรียนการสอนซึ่งจะสอดคล้องกับความต้องการของผู้ปกครองด้วย

1.4 ด้านการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ ผู้บริหารโรงเรียน ครู และคณะกรรมการสถานศึกษาควรประชุมร่วมกันเพื่อระดมความคิดในการออกแบบระบบฐานข้อมูลสารสนเทศแหล่งเรียนรู้ในชุมชนเพื่อสนับสนุนให้ครูนำไปใช้กับนักเรียน นอกจากนี้ยังสามารถถามความคิดเห็นโดยการสอบถามความคิดเห็น

1.5 ด้านการส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ โรงเรียนควรส่งเสริมให้ชุมชนมีการจัดการศึกษาอบรม มีการแสวงหาความรู้ ข้อมูลข่าวสารและรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญาและวิทยากรต่าง ๆ สร้างเครือข่ายชุมชนเพื่อเป็นแกนนำในการนำความรู้เทคนิคทักษะทางวิชาการไปเผยแพร่สู่ชุมชน และเป็นศูนย์บริการความรู้ให้แก่ชุมชน เพื่อให้ชุมชนสามารถนำความรู้/เทคโนโลยีไปประยุกต์ใช้ได้ ส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ จัดกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างโรงเรียน ผู้ปกครอง ชุมชนและท้องถิ่น และประสานและขอความร่วมมือกับหน่วยงานองค์กรต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความร่วมมือในการให้ความรู้แก่คนในชุมชน

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการเรียน การสอนในโรงเรียน เนื่องจากเป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด เพื่อนำปัจจัยดังกล่าวมาเป็นข้อมูลในการปรับปรุงและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนให้มากยิ่งขึ้น

2.2 ควรมีการศึกษารูปแบบการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง เพื่อให้ได้รูปแบบการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารงานวิชาการที่มีความเหมาะสม มีความเป็นไปได้ และมีความเป็นประโยชน์ ซึ่งจะทำให้การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง (References)

จรุณี เก้าเอี้ยน. (2557). *เทคนิคการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา: กลยุทธ์และแนวทางการปฏิบัติสำหรับผู้บริหารมืออาชีพ.* สงขลา: ชานเมืองการพิมพ์.

บุษยพรรณ พันอะนันท์. (2558). *แนวทางการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2.* วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

บุษยพรรณ พันอะนันท์. (2558). *แนวทางการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2.*

วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

พิชญาภา ยืนยาว. (2562). *ครูมืออาชีพในศตวรรษที่ 21.* นครปฐม: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.

ภาวิดา ธาราศรีสุทธิ และกัลยมน อินทุสุต. (2558). *การบริหารงานวิชาการ*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: มิตรภาพการพิมพ์และสติวดิโอ.

มนัญญา ปัดถาวงษ์. (2562). *การศึกษาบทบาทการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี.* วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.

ลินดา ชุมภาศรี. (2557). *การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.

ศิริอร กาคำ. (2556). *แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารงานวิชาการสำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3.* วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.

สถานบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน). (2564). *สรุปผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2564*. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.

สมัญญา จักรชัย. (2558). *แนวทางในการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนในอำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3.* วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง. (2565). *แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ 2564.* กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.

หัสนัย เจนจบ. (2564). *รูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เขตอำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.

Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determination sample size for research activities. *Education and Psychology Measurement*. 30 (3), 607–610.

Misty, M. K. (2011, February). Academic optimism and community engagement in urban school. *Journal of Educational Administration*. 49 (5), 65–68.

ความสัมพันธ์ระหว่างการปรับโครงสร้างองค์กรกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค สำนักงานใหญ่

Relationship Between the Organizational Restructuring and Operational Efficiency of The Personnel of the Provincial Electricity Authority Headquaters

ปานหทัย พรหมแก้ว[1] เกวลิน ศีลพิพัฒน์[2] ณัฐวีณ์ บุนนาค[3]
Panhathai Promkaew, Kevalin Silphiphat, Nadhawee Bunnag

บทคัดย่อ (Abstract)

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค สำนักงานใหญ่ 2) เพื่อศึกษาความคิดเห็นต่อการปรับโครงสร้างองค์กรของบุคลากรการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค สำนักงานใหญ่ 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการปรับโครงสร้างองค์กรและประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค สำนักงานใหญ่ 4) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค สำนักงานใหญ่ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ บุคลากรในการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค สำนักงานใหญ่ จำนวน 360 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสถิติการทดสอบ t-test, One-Way ANOVA และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของ Pearson โดยกำหนดค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการศึกษา พบว่า 1) บุคลากรการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค สำนักงานใหญ่ เห็นว่าองค์กรมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าประสิทธิภาพด้านค่าใช้จ่ายมากที่สุด และด้านปริมาณงานน้อยที่สุด 2) เห็นว่าการปรับโครงสร้างองค์กร มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า บุคลากรเห็นว่าการปรับโครงสร้างองค์กรด้านกระบวนการมีความเหมาะสมมากที่สุด และด้านบุคลากรมีความเหมาะสมน้อยที่สุด 3) การปรับโครงสร้างองค์กรมีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานในระดับมาก และ 4) กลุ่มตัวอย่างที่มี เพศ ระดับ

Received: 2022-06-26 **Revised**: 2022-08-15 **Accepted**: 2022-09-10

[1] คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, Faculty of Social Sciences, Kasetsart University. Corresponding Author e-mail: chalita.san@ku.th

[2] คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, Faculty of Social Sciences, Kasetsart University. e-mail: kevalin.s@ku.th

[3] คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, Faculty of Social Sciences, Kasetsart University. e-mail: fsocnwb@ku.ac.th

การศึกษา กลุ่มงาน ตำแหน่ง ระดับตำแหน่ง และอายุงานที่แตกต่างกัน เห็นว่าองค์กรมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน ในขณะที่พนักงานที่มีอายุต่างกัน เห็นว่าองค์กรมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ (Keywords): การปรับโครงสร้างองค์กร; ประสิทธิภาพ; ความสัมพันธ์

Abstract

The objectives of this research were 1) to study the opinions on the efficiency of work of the personnel of the Provincial Electricity Authority Headquarters 2) to study the opinions on the organizational restructuring of the personnel of the Provincial Electricity Authority Headquarters 3) to study the organizational restructuring of the personnel of the Provincial Electricity Authority Headquarters relationship between organizational restructuring and operational efficiency of the personnel of the Provincial Electricity Authority Headquarters 4) to compare opinions on the performance of personnel of the Provincial Electricity Authority Headquarters classified by personal factors. The sample group used in this research was 360 personnel in the Provincial Electricity Authority Headquarters. The instrument used for data collection was a questionnaire and the statistics used for data analysis were frequency, percentage, mean, standard deviation. The statistical value of t-test, One-Way ANOVA, and Pearson's correlation coefficient were determined at the statistical significance level at .05. The results showed that 1) the personnel of the Provincial Electricity Authority at the head office found that the organization was efficient in perform work Overall, it's at a high level. when considering each aspect found that the cost efficiency was the most and the least amount of work 2) saw that the organizational restructuring There is a high level of suitability. When considering each aspect, it was found that the personnel found that the process organization restructuring was the most appropriate. 3) The organizational restructuring was related to the efficiency of work at a high level, and 4) the sample group with different gender, educational level, work group, position, position level and working age. see that the organization has different performance while employees of different ages see that the organization has no difference in efficiency.

Keywords: organizational restructuring; efficiency; relationship

บทนำ (Introduction)

การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค เป็นองค์กรรัฐวิสาหกิจชั้นนำขนาดใหญ่ที่ให้บริการธุรกิจด้านพลังงานไฟฟ้า และมีโครงสร้างองค์กร สายงานที่มีจำนวนมาก มีความซ้ำซ้อน จึงได้มีการปรับโครงสร้างองค์กรและกลยุทธ์ในการดำเนินงานให้มีความสอดคล้องกับสภาวะการณ์ในปัจจุบัน โดยพัฒนาทั้งด้านคุณภาพและการบริการธุรกิจพลังงานไฟฟ้าด้วยบุคลากร เทคโนโลยีดิจิทัลและนวัตกรรมอย่างมีประสิทธิภาพ ตอบสนองความต้องการของทุกกลุ่มลูกค้า ตามแผนยุทธศาสตร์การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค พ.ศ. 2563-2567 เพื่อกำหนดทิศทางองค์กรสู่การเป็น PEA Digital Utility ในปี 2565 ซึ่งการปรับโครงสร้างองค์กรมีทิศทางตามลำดับ ในช่วงแรกเป็นการปรับธุรกิจเข้าสู่ Landscape ใหม่ ต่อมาจึงพลิกองค์กรสู่การเป็น Digital Utility และก้าวสู่องค์กรชั้นนำในธุรกิจด้านไฟฟ้า ทั้งในประเทศและในระดับภูมิภาค (การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค, 2563)

การปรับโครงสร้างองค์กรของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคดังกล่าว ทำให้มีการยุบแผนก ตำแหน่งงานบางส่วน บุคลากรต้องมีการปรับการทำงานให้สอดคล้องกับแนวนโยบายจากการประยุกต์ใช้เทคโนโลยี ซึ่งอาจเป็นปัญหาในการทำงานด้านต่างๆ เช่น ไม่มีตำแหน่งงานรองรับบุคลากรที่ถูกยุบแผนก ตำแหน่งงาน ขอบเขตบทบาทหน้าที่การทำงานไม่ชัดเจน เพิ่มภาระงานบางส่วนให้กับบุคลากร ประสิทธิภาพของการดำเนินงานลดลงเนื่องจากความไม่พร้อมในการประยุกต์ใช้เทคโนโลยี เป็นต้น

จากบริบทที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น ผู้ศึกษาจึงสนใจศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการปรับโครงสร้างองค์กรกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค สำนักงานใหญ่ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objectives)

การวิจัยนี้ มีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค สำนักงานใหญ่
2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นต่อการปรับโครงสร้างองค์กรของบุคลากรการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค สำนักงานใหญ่
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการปรับโครงสร้างองค์กรและประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค สำนักงานใหญ่
4. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค สำนักงานใหญ่ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ลักษณะการสำรวจ (Survey Research) ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงพรรณนา

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย พนักงานและลูกจ้างที่ปฏิบัติงานในการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค สำนักงานใหญ่ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 360 คน ได้มาจากการคำนวณหากลุ่มตัวอย่างจากประชากรทั้งหมด โดยใช้สูตรของ Yamane ในการคำนวณ

3. เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของบุคลากรการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา สายงาน ตำแหน่งงาน ระดับตำแหน่ง และอายุการทำงาน ส่วนที่ 2 ข้อมูลการปรับโครงสร้างองค์กรของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค สำนักงานใหญ่ แบ่งเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ด้านโครงสร้าง, ด้านบุคลากร, ด้านกระบวนการ, ด้านระบบและเทคโนโลยี ซึ่งแบ่งระดับของคำตอบไว้ 5 ระดับ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนตามวิธีของลิเคิร์ท (Likert Scale) คือ ระดับความคิดเห็นที่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ระดับคะแนน 5 จนไปถึงระดับความคิดเห็นที่เห็นด้วยน้อยที่สุด ระดับคะแนน 1 ตามลำดับ และแปลความหมายตามหลักการแบ่งอันตรภาคชั้น (Class Interval) ดังนี้ ค่าเฉลี่ย 3.67 - 5.00 แสดงระดับความคิดเห็น การปรับโครงสร้างองค์กรมีความเหมาะสมในระดับมาก จนไปถึงค่าเฉลี่ย 1.00 - 2.33 แสดงระดับความคิดเห็น การปรับโครงสร้างองค์กรมีความเหมาะสมในระดับต่ำ ส่วนที่ 3 ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค สำนักงานใหญ่ ได้แก่ ด้านคุณภาพของงาน, ด้านปริมาณงาน, ด้านเวลา, ด้านค่าใช้จ่าย (Plowman and Peterson, 1953) โดยกำหนดค่าคะแนนเป็น 5 ระดับ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนตามวิธีของลิเคิร์ท (Likert Scale) คือ ระดับความคิดเห็นที่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ระดับคะแนน 5 จนไปถึงระดับความคิดเห็นที่เห็นด้วยน้อยที่สุด ระดับคะแนน 1 ตามลำดับ และแปลความหมายตามหลักการแบ่งอันตรภาคชั้น (Class Interval) ดังนี้ ค่าเฉลี่ย 3.67 - 5.00 แสดงระดับความคิดเห็น องค์กรมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานในระดับมาก จนไปถึงค่าเฉลี่ย 1.00 - 2.33 แสดงระดับความคิดเห็น องค์กรมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานในระดับต่ำ ซึ่งการทดสอบหาค่าความเที่ยงตรงและการทดสอบหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) ผลการวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาที่ได้ แบ่งออกเป็น 2 ด้าน คือ (1) การปรับโครงสร้างองค์กร มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.89 (2) ด้านประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.93 ซึ่งผลของค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาทั้ง 2 ด้าน ถือว่ายอมรับได้ สามารถเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างได้

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง โดยให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามออนไลน์ผ่านทาง Google forms และนำข้อมูลที่ได้รวบรวมมาวิเคราะห์ทางสถิติ เพื่อทำการสรุปผลการวิจัย

5. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดสถิติที่สอดคล้องกับข้อมูลทางสถิติ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) สำหรับปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage) ส่วนค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ใช้สำหรับอธิบายการปรับโครงสร้างองค์กรของบุคลากรการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค สำนักงานใหญ่ การวิเคราะห์สถิติการทดสอบ t-test และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) ใช้ในการเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการปรับโครงสร้างองค์กรที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค สำนักงานใหญ่ และการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ตามแบบของ Pearson Product Moment Correlation Coefficient ใช้ในการหาความสัมพันธ์ระหว่างการปรับโครงสร้างองค์กรกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค สำนักงานใหญ่

ผลการวิจัย (Research Results)

การวิจัย เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการปรับโครงสร้างองค์กรกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค สำนักงานใหญ่ ผลการวิจัยพบว่าข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 360 คน พบว่าส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุ 30 – 40 ปี ระดับการศึกษาปริญญาตรี อยู่ในกลุ่มงานสนับสนุน ตำแหน่งนักวิชาการ ระดับตำแหน่ง 4-6 และมีอายุการทำงาน 5–11 ปี

การวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค สำนักงานใหญ่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านค่าใช้จ่ายมากที่สุด ($\bar{x}$ = 4.61, S.D. = 0.43) รองลงมาคือ ด้านเวลา ($\bar{x}$ = 4.47, S.D. = 0.47) ด้านคุณภาพของงาน ($\bar{x}$ = 4.43, S.D. = 0.56) และด้านปริมาณงาน ($\bar{x}$ = 4.35, S.D. = 0.46) ตามลำดับ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค สำนักงานใหญ่ โดยภาพรวมในแต่ละรายด้าน

ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค สำนักงานใหญ่	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
ด้านคุณภาพของงาน	4.43	0.56	มาก
ด้านปริมาณงาน	4.35	0.46	มาก
ด้านเวลา	4.47	0.47	มาก
ด้านค่าใช้จ่าย	4.61	0.43	มาก
รวม	**4.46**	**0.48**	**มาก**

การวิเคราะห์ความคิดเห็นประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค สำนักงานใหญ่ โดยเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ดังนี้

1. ด้านคุณภาพของงาน มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.43 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อมูลของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคมีความเที่ยงตรงและแม่นยำ มีระดับความคิดเห็นมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.62 รองลงมาคือ ผลงานมีความถูกต้อง ทันสมัย และเป็นปัจจุบัน มีค่าเฉลี่ย 4.61 และข้อมูลของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคมีความปลอดภัยสูง มีค่าเฉลี่ย 4.06

2. ด้านปริมาณ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.35 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า พนักงานปฏิบัติงานได้สำเร็จตามที่ได้รับมอบหมาย มีระดับความคิดเห็นมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.52 รองลงมาคือ ปริมาณของงานตรงกับความต้องการของพนักงาน มีค่าเฉลี่ย 4.34 และพนักงานสามารถรับภาระงานอื่นๆ ได้นอกเหนือจากงานหลัก มีค่าเฉลี่ย 4.19

3. ด้านเวลา มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยรวม 4.47 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า พนักงานสามารถประหยัดเวลาในการติดต่อสื่อสารเพื่อเข้าถึงข้อมูล มีระดับความคิดเห็นมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.83 รองลงมาคือ พนักงานสามารถบริหารเวลาในการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีค่าเฉลี่ย 4.38 และพนักงานปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายสำเร็จอย่างถูกต้องภายในเวลาที่จำกัด และทันเวลาอยู่เสมอ มีค่าเฉลี่ย 4.19

4. ด้านค่าใช้จ่าย มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.61 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคประหยัดต้นทุนในด้านต่างๆ เช่น ค่าโทรศัพท์ การเดินทาง มีระดับความคิดเห็นมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.72 รองลงมาคือ ผลงานของพนักงานมีประสิทธิภาพตามเป้าหมายภายใต้งบประมาณที่กำหนด มีค่าเฉลี่ย 4.58 และพนักงานได้รับผลประโยชน์สูงสุด โดยการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคไม่มีค่าใช้จ่ายเพิ่ม มีค่าเฉลี่ย 4.53

การวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นการปรับโครงสร้างองค์กรของบุคลากรการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค สำนักงานใหญ่ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความคิดเห็นด้านกระบวนการ มากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.69, S.D. = 0.42) รองลงมา คือ ด้านโครงสร้าง ($\bar{X}$ = 4.62, S.D. = 0.44) ด้านระบบและเทคโนโลยี ($\bar{X}$ = 4.62, S.D. = 0.42) และด้านบุคลากร ($\bar{X}$ = 4.25, S.D. = 0.58) ตามลำดับ

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นการปรับโครงสร้างองค์กรของบุคลากรการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค สำนักงานใหญ่ โดยภาพรวมในแต่ละรายด้าน

การปรับโครงสร้างองค์กรของบุคลากรการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค สำนักงานใหญ่	$\bar{x}$	**S.D.**	**ระดับความคิดเห็น**
ด้านโครงสร้าง	4.62	0.44	มาก
ด้านบุคลากร	4.25	0.57	มาก
ด้านกระบวนการ	4.69	0.42	มาก

การปรับโครงสร้างองค์กรของบุคลากรการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค สำนักงานใหญ่	$\bar{x}$	**S.D.**	**ระดับความคิดเห็น**
ด้านระบบและเทคโนโลยี	4.62	0.42	มาก
รวม	**4.29**	**0.65**	**มาก**

การวิเคราะห์ความคิดเห็นการปรับโครงสร้างองค์กรของบุคลากรการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค สำนัก งานใหญ่ โดยเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ดังนี้

1. ด้านโครงสร้าง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.62 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การปรับโครงสร้างองค์กรช่วยให้เกิดความคล่องตัวในการดำเนินงาน โดยการรวมสายงานที่สามารถบริหารงานร่วมกัน มีค่าเฉลี่ย 4.69 รองลงมาคือ การปรับโครงสร้างองค์กรมีความเหมาะสมต่อการควบคุมและบริหารจัดการ มีค่าเฉลี่ย 4.62 และ การปรับโครงสร้างองค์กรมีการกำหนดอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบให้สอดคล้องกับการปฏิบัติงาน มีค่าเฉลี่ย 4.55

2. ด้านบุคลากร มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.25 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การลดจำนวนชั้นบังคับบัญชา ทำให้เกิดความคล่องตัวในการปฏิบัติงาน มีค่าเฉลี่ย 4.38 รองลงมาคือ พนักงานได้รับการอบรมพัฒนาเพื่อสร้างมาตรฐานในการปฏิบัติงาน มีค่าเฉลี่ย 4.35 และการปรับโครงสร้างองค์กรช่วยให้พนักงานมีโอกาสเติบโตจากความเชี่ยวชาญเฉพาะสายงาน มีค่าเฉลี่ย 4.02

3. ด้านกระบวนการ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.69 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การปรับกระบวนการทำงานตามตัวชี้วัดที่กำหนด สร้างความสอดคล้องในการดำเนินงานตามนโยบายและยุทธศาสตร์ของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค มีค่าเฉลี่ย 4.84 รองลงมาคือ การปรับกระบวนการทำงานมีนโยบายและวิธีการปฏิบัติที่ชัดเจนเป็นมาตรฐาน มีค่าเฉลี่ย 4.76 และการปรับกระบวนการทำงานช่วยให้พนักงานปฏิบัติงานได้ปริมาณงานสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนด มีค่าเฉลี่ย 4.49

4. ด้านระบบและเทคโนโลยี มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.62 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การแยกสำนักดิจิทัลอย่างเป็นเอกเทศ ทำให้ระบบปฏิบัติงานดิจิทัลในการไฟฟ้าดีขึ้น มีค่าเฉลี่ย 4.83 รองลงมาคือ การนำระบบเทคโนโลยีมาใช้ในด้านบริหารทรัพยากรบุคคล ทำให้เกิดความคล่องตัว มีค่าเฉลี่ย 4.75 และหน่วยงานจัดให้มีการอบรมด้านเทคโนโลยีที่เพียงพอต่อการนำไปปฏิบัติงาน มีค่าเฉลี่ย 4.28

ผลการทดสอบสมมติฐาน ปัจจัยด้านการปรับโครงสร้างองค์กร ทุกด้าน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค สำนักงานใหญ่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ผลการทดสอบสมมติฐาน ปัจจัยส่วนบุคคล โดยจำแนกตาม เพศ ระดับการศึกษา กลุ่มงาน ตำแหน่งงาน ระดับตำแหน่ง และอายุการทำงาน ที่แตกต่างกัน เห็นว่าองค์กรมีประสิทธิภาพในการ

ปฏิบัติงานแตกต่างกัน มีเพียงตัวแปรเดียวที่ไม่พบความแตกต่างกัน คือ อายุ เห็นว่าองค์กรมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

ตารางที่ 3 ตารางสรุปผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานในการศึกษา	ค่านัยสำคัญ	ผลการทดสอบสมมติฐาน	
		เป็นไปตามสมมติฐาน	ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน
1. ปัจจัยด้านการปรับโครงสร้างองค์กร มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค สำนักงานใหญ่			
1.1 ด้านโครงสร้าง	0.000*	✓	
1.2 ด้านบุคลากร	0.000*	✓	
1.3 ด้านกระบวนการ	0.000*	✓	
1.4 ด้านระบบและเทคโนโลยี	0.000*	✓	
2. บุคลากรการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค สำนักงานใหญ่ ที่มีปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกัน เห็นว่ามีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน			
2.1 เพศ	0.000*	✓	
2.2 อายุ	0.000*		✓
2.3 ระดับการศึกษา	0.656	✓	
2.4 กลุ่มงาน	0.000*	✓	
2.5 ตำแหน่ง	0.000*	✓	
2.6 ระดับตำแหน่ง	0.000*	✓	
2.7 อายุการทำงาน	0.000*	✓	

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

การวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการปรับโครงสร้างองค์กรกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค สำนักงานใหญ่

ความคิดเห็นประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค สำนักงานใหญ่ พบว่า องค์กรมีประสิทธิภาพด้านค่าใช้จ่ายมากที่สุด ซึ่งการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคปสามารถประหยัดต้นทุนในด้านต่างๆ เช่น ค่าโทรศัพท์ การเดินทาง อาจเป็นเพราะมีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในองค์กร ทำให้ประหยัดค่าใช้จ่ายในการติดต่อสื่อสาร ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง โดยองค์กรได้รับ

ผลงานที่มีคุณภาพและปริมาณงานตามเป้าหมาย บุคลากรสามารถปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายได้อย่างคล่องตัว

ความคิดเห็นการปรับโครงสร้างองค์กรของบุคลากรการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค สำนักงานใหญ่ พบว่า ด้านกระบวนการมีความเหมาะสมมากที่สุด โดยการปรับกระบวนการทำงานตามตัวชี้วัดที่กำหนด สร้างความสอดคล้องในการดำเนินงานตามนโยบายและยุทธศาสตร์ของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค แสดงให้เห็นว่า การปรับโครงสร้างองค์กรมีความเหมาะสมต่อการควบคุมและบริหารจัดการ มีการกำหนดอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบที่สอดคล้องกับการปฏิบัติงาน นอกจากนี้การนำระบบเทคโนโลยีมาใช้ในด้านบริหารทรัพยากรบุคคล ทำให้เกิดความคล่องตัวในการดำเนินงาน รวมทั้งพนักงานได้รับการอบรมด้านเทคโนโลยีที่เพียงพอต่อการนำไปปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ความสัมพันธ์ระหว่างการปรับโครงสร้างองค์กรกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค สำนักงานใหญ่ มีความสัมพันธ์ทางบวก อาจเป็นเพราะการนำกระบวนหลักขององค์กรมาจัดกลุ่มงานตามภาระงาน สร้างทักษะความรู้ ความสามารถ โดยกำหนดขอบเขตหน้าที่ความรับผิดชอบของงาน (Job Description) เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน และเป็นไปตามตัวชี้วัดขององค์กร

ความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค สำนักงานใหญ่ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า เพศ ระดับการศึกษา กลุ่มงาน ตำแหน่งงาน ระดับตำแหน่งและอายุการทำงานที่แตกต่างกัน ส่งผลให้มีความเห็นต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายแตกต่างกัน เนื่องจากข้อจำกัดทางกายภาพของบุคลากร ผลงานที่เกิดขึ้นจะต้องเป็นไปตามความคาดหวัง ข้อกำหนด ชี้วัดตามแผนงานที่เหมาะสมกับบุคลากรที่แตกต่างกัน ส่วนอายุของบุคลากรที่แตกต่างกันมีความเห็นต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน อาจเป็นเพราะบุคลากรทุกคนปฏิบัติงานได้สำเร็จตามที่ได้รับมอบหมายด้วยความตั้งใจ และบริหารเวลาในการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพตามหน้าที่รับผิดชอบและกระบวนงานตามภาระงาน เป็นไปตามเป้าหมายที่องค์กรกำหนดไว้

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestion)

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1. องค์กรควรกำหนดกระบวนการหลักของงานพร้อมทั้งติดตามคุณภาพของงาน เพื่อให้เป็นไปตามมาตรฐานการปฏิบัติงาน ในส่วนของระยะเวลาที่ใช้ในการปฏิบัติงาน ควรปรับให้มีเป้าหมายที่ชัดเจนมากขึ้น เพื่อให้บุคลากรสามารถบริหารเวลาในการปฏิบัติงานได้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

2. องค์กรควรพิจารณาการปรับโครงสร้างองค์กรของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคอย่างเหมาะสม โดยที่ไม่มีหน่วยงานใดทำงานทับซ้อนกัน รวมทั้งควรประชาสัมพันธ์สื่อสารให้หน่วยงานที่มีการ

ปรับเปลี่ยนมีความเข้าใจ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ เหมาะสมสอดคล้องกับการเปลี่ยนโครงสร้างองค์กร

3. องค์กรควรให้ความสำคัญกับบุคลากรในเรื่องการจัดทำแผนโอกาสการเจริญเติบโตของบุคลากรที่เชี่ยวชาญให้มีความชัดเจนเพื่อให้บุคลากรได้มีความก้าวหน้าและตำแหน่งที่เหมาะสม รวมทั้งพัฒนาความรู้ ความสามารถของบุคลากร และนำผลที่ได้มากำหนดเป็นตัวชี้วัดผลในการปฏิบัติงาน

4. องค์กรควรมีการสื่อสาร นโยบายการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพต่อบุคลากรทุกคนอย่างทั่วถึงไม่แยกกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งเพื่อให้บุคลากรเกิดความเข้าใจ ซึ่งจะนำไปสู่ผลงานของบุคลากรที่มีประสิทธิภาพตามเป้าหมายภายใต้งบประมาณที่กำหนด

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเชิงคุณภาพ เช่น การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก ในส่วนของความคิดเห็นเกี่ยวกับการปรับโครงสร้างองค์กรและประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน รวมทั้งปัญหาหรืออุปสรรคต่างๆ

2. ศึกษาในเรื่องเดิมแต่เพิ่มตัวแปรในการศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน เช่น ความผูกพัน พฤติกรรมการปฏิบัติงาน

3. ศึกษาในเรื่องเดิมแต่เปลี่ยนกลุ่มตัวอย่างเป็นบุคลากรการไฟฟ้าแต่ละเขต หรือสาขา

เอกสารอ้างอิง (References)

การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค. 2563. *ประวัติความเป็นมา*. สืบค้น 19 พฤษภาคม 2565, จาก https://www.pea.co.th/.

Peterson, E. & Plowman, G.E (1953). *Business Organization and Management.* 3rd ed. Illinois: Irwin.

ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านจิตลักษณะและปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมทางสังคมกับพฤติกรรมการมีวินัยทางการเงินของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

The Relationship Between Psychological Trait Factors and Social Environment Factors with Financial Discipline Behavior of Students, Buriram Rajabhat University

รวีพรรณ อุตรินทร์[1] กานต์มณี การินทร์[2]
Raweepan Uttarin, Kanmanee Karin

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยด้านจิตลักษณะ ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมทางสังคมและพฤติกรรมการมีวินัยทางการเงินของนักศึกษา 2) เปรียบเทียบพฤติกรรมการมีวินัยทางการเงินของนักศึกษาที่มีลักษณะส่วนบุคคลต่างกัน 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านจิตลักษณะและปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมทางสังคมกับพฤติกรรมการมีวินัยทางการเงินของนักศึกษา ใช้วิธีวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือ กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ จำนวน 386 คน ได้มาโดยการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมุติฐานโดยใช้ t-Test, F-test (One-way ANOVA) และการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน ผลการวิจัยพบว่า 1) จิตลักษณะและสภาพแวดล้อมทางสังคมของนักศึกษาอยู่ในระดับค่อนข้างสูงและพฤติกรรมการมีวินัยทางการเงินอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ 2) นักศึกษาที่มีรายได้จากการทำงานพิเศษและจดบันทึกรายรับ-รายจ่ายที่ต่างกันทางสถิติที่ระดับ 0.05 3) จิตลักษณะและสภาพแวดล้อมทางสังคมมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมการมีวินัยทางการเงินของนักศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

คำสำคัญ (Keywords): วินัยทางการเงิน; จิตลักษณะ; สภาพแวดล้อมทางสังคม

Received: 2022-06-02 **Revised**: 2022-08-24 **Accepted**: 2022-08-27

[1] คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ Faculty of Management, Sciences Buriram Rajabhat University. Corresponding Author e-mail: raweepan.ut@bru.ac.th

[2] คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ Faculty of Management, Sciences Buriram Rajabhat University. e-mail: insignmind1208@gmail.com

Abstract

This study aimed to 1) study the opinions on psychological trait factors, social environment factors and students' financial discipline behavior; 2) compare the students' financial discipline behavior with different personal characteristics; 3) study the relationship between psychological trait factors and social environment factors with the students' financial discipline behavior. This quantitative research used a questionnaire. The data were collected from 386 students of Buriram Rajabhat University, obtained by cluster sampling and analyzed by frequency distribution, percentage, mean, standard deviation, t-test, F-test (One-way ANOVA) and Pearson correlation coefficient. The results indicated as follows: 1) The students' psychological trait factors and social environment factors were at a relatively high level, and their behavior in financial discipline was at a relatively low level. 2) The Students with income from extra work and taking note of different income-expenses had different financial discipline behaviors at the 0.05 significance level. 3) Psychological trait factors and social environment factors were positively correlated with financial discipline behaviors at the 0.01 significance level.

Keywords: Financial discipline; Psychological trait; Social environment

บทนำ (Introduction)

ประเทศไทยกำลังเผชิญกับความท้าทายที่สำคัญ คือ การพัฒนาเยาวชนให้กลายเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพและนำพาประเทศไปสู่ความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจในระยะยาว โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อประเทศกำลังเผชิญกับอัตราการเปลี่ยนแปลงของโครงสร้างประชากรในการเข้าสู่การเป็นสังคมผู้สูงอายุ ภายในปี 2588 ดังนั้นประเทศไทยจึงมีความจำเป็นเร่งด่วนที่ต้องพัฒนาเยาวชนให้มีความรู้และทักษะที่จำเป็นต่ออนาคตของชาติ เพื่อบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (บีนา กุตติพารามบิล, 2562) โดยสถาบันอุดมศึกษามีภารกิจที่สำคัญในการพัฒนาศักยภาพนิสิต นักศึกษาเพื่อให้ได้บัณฑิตที่มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีคุณภาพและมีทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 (สำนักส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพนักศึกษาและสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2561) การที่จะพัฒนานิสิต นักศึกษาให้มีคุณภาพนั้นเป็นเรื่องที่ละเอียดอ่อน เนื่องสภาพสังคมในปัจจุบันที่มีความซับซ้อนและเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ประกอบกับสถานการณ์ของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 *(*COVID-19*)* ที่ทำให้วิถีชีวิตและการทำงานของผู้คนเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ดังที่ พีรพงษ์ ฟูศิริ (2563) กล่าวว่า การดำรงชีวิตของผู้คนจะแตกต่างไปจากช่วงก่อนที่เกิด "โควิด-19" แต่ก็ไม่ได้ทำให้พฤติกรรมการใช้จ่ายของทุกคนเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม โดยเฉพาะคนรุ่นใหม่และวัยทำงานที่ยังคงใช้จ่ายเท่าเดิม สอดคล้องกับธนาคารแห่งประเทศไทย (2561: 1) ที่ได้สรุปงานวิจัยของสถาบันวิจัยเศรษฐกิจป๋วย อึ๊งภากรณ์จากการศึกษาข้อมูลของบริษัทข้อมูลเครดิตแห่งชาติพบว่า

“คนไทยเป็นหนี้เร็วขึ้น เป็นหนี้นานขึ้นและเป็นหนี้มากขึ้น” กล่าวคือ คนไทยเริ่มเป็นหนี้เร็วขึ้นและเป็นหนี้เสียตั้งแต่อายุยังน้อย รวมทั้งยังคงมีหนี้สินอยู่ในระดับสูงตลอดอายุการทำงานและไม่ได้ลดลงแม้จะเข้าสู่วัยใกล้เกษียณ สะท้อนถึงปัญหาความมั่นคงในชีวิต

โดยเฉพาะผู้ที่กำลังศึกษาในระดับอุดมศึกษาที่จำเป็นต้องเสียค่าใช้จ่ายจำนวนมาก ทำให้นักศึกษาบางส่วนที่ขาดแคลนทุนทรัพย์ต้องกู้ยืมเงินจากกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา แต่หลังจากกู้ยืมไปแล้วนั้น นักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาและผ่านช่วงระยะเวลาปลอดหนี้ 2 ปีไปแล้ว ไม่กลับมาใช้หนี้กองทุนกู้ยืมเพื่อการศึกษา ทำให้เกิดปัญหาการค้างชำระหนี้ (วัชราภรณ์ จันทนุกูลและสัญญา เคณาภูมิ, 2561) ซึ่งปัญหาหนี้ กยศ. เป็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับประชาชนเป็นจำนวนมาก โดย ณ สิ้นปี 2563 มีประชาชนมากถึง 2.3 ล้านรายที่ผิดนัดชำระหนี้ หรือคิดเป็น 62% จากจำนวนประชาชนที่อยู่ระหว่างการชำระหนี้ของ กยศ. ประมาณ 3.6 ล้านราย ซึ่งสัดส่วนนี้ไม่ได้เปลี่ยนแปลงมากนักจนถึง ณ สิ้นเดือนพฤษภาคม 2564 (สุพริศร์ สุวรรณิก, 2564) โดยการผิดนัดชำระหนี้มีสาเหตุหลักมาจาก 1) ความยากจน แม้บางคนจะใช้เงินกู้จากกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา จนเรียนจบไปแล้ว แต่ก็ยังก้าวไม่พ้นความยากจน 2) ขาดวินัยทางการเงิน แม้ว่าจะมีความสามารถในการชำระหนี้ได้ แต่กลับนำเงินที่มีไปซื้อของอย่างอื่น เช่น รถหรือบ้าน แล้วเลือกผ่อนชำระหนี้ที่ดอกเบี้ยแพงกว่าแต่ละเลยหนี้กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาที่มีดอกเบี้ยน้อยมากเพียงร้อยละ 1 ต่อปี และชำระหนี้เพียงปีละครั้งเท่านั้น และ 3) ขาดจิตสำนึก ถึงแม้มีเงิน แต่ก็ไม่จ่ายจนกว่าจะกว่าจะถูกบังคับคดี (กองบรรณาธิการ, 2563)

จากสาเหตุของการผิดนัดชำระหนี้ กยศ.จะเห็นได้ว่า การขาดวินัยทางการเงินถือเป็นหนึ่งในสาเหตุหลักที่ทำให้เกิดปัญหาดังกล่าวและการขาดวินัยทางการเงินยังเป็นปัจจัยสำคัญของปัญหาหนี้ครัวเรือนไทย ดังที่ธาราทิพย์ ตั้งกาญจนภาสน์ (2562) กล่าวว่าหากครัวเรือนมีวินัยทางการเงิน มีการบริหารรายรับ-รายจ่ายอย่างเหมาะสม และตัดสินใจก่อหนี้ เมื่อพร้อมหรือจำเป็น โดยตระหนักถึงฐานะทางการเงิน ความสามารถในการชำระหนี้และการรองรับความเสี่ยงทางการเงินในกรณีฉุกเฉิน การก่อหนี้นั้นก็จะไม่สร้างปัญหาในระยะยาว ซึ่งวิชญา ยถาภูธานนท์ (2559) ได้เสนอว่าการสร้าง “วินัยทางการเงิน” เป็นสิ่งจำเป็นที่จะช่วยจัดการชีวิตให้เป็นระเบียบ โดยการวางแผนการเงินที่ดี คิดอย่างรอบคอบก่อนใช้จ่าย จัดสรรรายได้สำหรับค่าใช้จ่ายแต่ละประเภท ลดการใช้จ่ายที่ไม่จำเป็น ชำระหนี้ให้ตรงกำหนดเพื่อไม่ต้องจ่ายดอกเบี้ย ออมเงินไว้ใช้สำหรับรายจ่ายก้อนโตหรือเพื่อลงทุนหาผลตอบแทน ดังนั้นการส่งเสริมให้นิสิต นักศึกษารู้จักการเก็บออมและการใช้จ่ายเงินอย่างเหมาะสมจะนำไปสู่การมีวินัยทางการเงินเมื่อเป็นผู้ใหญ่ซึ่งถือเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศต่อไป

จิตลักษณะเป็นคุณลักษณะทางจิตใจที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการมีวินัยทางการเงิน เนื่องจากพฤติกรรมการมีวินัยทางการเงินจะเกิดขึ้นได้จากการที่บุคคลมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์และมีลักษณะมุ่งอนาคตและควบคุมตนเอง ซึ่งจะเป็นแรงขับให้บุคคลมีความมุ่งมั่นที่จะอดออมและควบคุมการใช้จ่ายเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับสุนิดา ศิริพากย์ (2553) ที่กล่าวว่าเมื่อบุคคลมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์จะสามารถปฏิบัติสิ่งต่างๆ ได้สำเร็จและภัทร์ทิพา เพรียวพาณิชย์และ

คณะ (2559) ที่กล่าวว่า บุคคลที่มีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนเองจะสามารถคาดการณ์สิ่งที่เกิดในอนาคตและเชื่อว่าสิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคตมีความสำคัญและเป็นสิ่งที่มีคุณค่า รวมทั้งมีการควบคุมตนเองให้รู้จักอดได้รอได้เพื่อความสำเร็จ นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยที่พบว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนเองมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการมีวินัยทางการเงิน เช่นงานวิจัยของเบญจวรรณ บุญคลี่ (2552) ที่พบว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนเองมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการมีวินัยทางการเงินของครูและงานวิจัยของณัฐพร แป้นทองคำ (2559) ที่พบว่า ลักษณะมุ่งอนาคต-ควบคุมตนทางการเงินมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการมีวินัยทางการเงินของนิสิตระดับปริญญาตรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

นอกจากนี้สภาพแวดล้อมทางสังคมยังเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการมีวินัยทางการเงิน เพราะสภาพแวดล้อมทางสังคมไม่ว่าจะเป็นการรับรู้ข่าวสารทางการเงิน หรือแบบอย่างทางการเงินจะช่วยหล่อหลอมให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้และนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทางพฤติกรรมการมีวินัยทางการเงิน สอดคล้องกับ Bandura (1986) ที่เชื่อว่า พฤติกรรมของคนส่วนมากเป็นการเลียนแบบจากพฤติกรรมของตัวแบบที่พบเห็นในสภาพแวดล้อมและยังมีงานวิจัยที่พบว่า การเปิดรับข่าวสารและการมีแบบอย่างจากคนรอบข้างส่งผลต่อการเงินของบุคคล ดังงานวิจัยของทฤฒมน ชี้กิ่งและคณะ (2563) ที่พบว่า การเปิดรับข่าวสาร การสนับสนุนทางสังคมและการมีแบบอย่างจากคนรอบข้างส่งผลต่อพฤติกรรมการมีวินัยทางการเงินและงานวิจัยของปรีญานุช บุตรน้ำเพชร (2564) ที่พบว่า การรับรู้ข้อมูลข่าวสารมีผลต่อสถานะทางการเงินส่วนบุคคล

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นว่า วินัยทางการเงินเป็นสิ่งสำคัญโดยเฉพาะนักศึกษาเนื่องจากเป็นกลุ่มคนที่ถูกหล่อหลอมให้ยึดติดกับค่านิยมบริโภคนิยม มีพฤติกรรมการกิน การอยู่และใช้จ่ายอย่างฟุ่มเฟือยโดยไม่คำนึงถึงฐานะการเงินของตนซึ่งยังไม่มีรายได้ ต้องพึ่งพาเงินจากผู้ปกครอง หรือกู้ยืมจากกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา วินัยทางการเงินจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยจัดการชีวิตของนักศึกษาให้เป็นระบบ มีการวางแผนการใช้จ่ายและการออมเงินอย่างเหมาะสม ลดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็น ทำให้ปัญหาหนี้สิ้นจากการกู้ยืมจากกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาลดลงและยังช่วยให้บรรลุเป้าหมายทางการเงินที่ตั้งไว้ โดยเฉพาะนักศึกษาในระดับปริญญาตรีที่จะเติบโตเป็นกำลังสำคัญของประเทศต่อไป ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านจิตลักษณะได้แก่ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ลักษณะมุ่งอนาคต-ควบคุมตนเองและปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมทางสังคมได้แก่ การรับรู้ข่าวสารทางการเงิน การมีแบบอย่างทางการเงินกับพฤติกรรมการมีวินัยทางการเงินของนักศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาวินัยทางการเงินของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ให้มีภูมิคุ้มกันทางการเงินและเป็นประชากรที่มีคุณภาพต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยด้านจิตลักษณะ ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมทางสังคมและพฤติกรรมการมีวินัยทางการเงินของนักศึกษา

2. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการมีวินัยทางการเงินของนักศึกษาที่มีลักษณะส่วนบุคคลต่างกัน

3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านจิตลักษณะและปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมทางสังคมกับพฤติกรรมการมีวินัยทางการเงินของนักศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Methods) โดยศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยด้านจิตลักษณะ ประกอบด้วย แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์และลักษณะมุ่งอนาคต-ควบคุมตนเอง ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมทางสังคม ประกอบด้วย การรับรู้ข่าวสารทางการเงินและการมีแบบอย่างทางการเงิน และพฤติกรรมการมีวินัยทางการเงินของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ (ระดับปริญญาตรี) จำนวน 10,883 คน (สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน, 2564) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 386 คน จากการคำนวณโดยใช้สูตรของยามาเน่ (Yamane, 1973) ที่ระดับความเชื่อมั่น 0.95 ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่มตามคณะและกำหนดจำนวนตามสัดส่วน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) จำนวน 4 ตอน ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.829

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

รวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างโดยการแจกแบบสอบถามด้วยตนเองและให้ผู้ตอบแบบสอบถามสามารถสแกนตอบผ่าน QR Code เมื่อได้รับครบตามจำนวนจึงตรวจสอบความสมบูรณ์และลงรหัสเพื่อประมวลผลข้อมูลต่อไป

5. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ นำเสนอข้อมูลในรูปของค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิตและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมุติฐานโดยใช้ t-test และ F-test (One-way ANOVA) เพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย เมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจะทดสอบรายคู่โดยวิธีการ LSD และหาความสัมพันธ์ด้วยวิธีสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน

ผลการวิจัย (Research Results)

นักศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยด้านจิตลักษณะโดยรวมและรายด้าน (แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ลักษณะมุ่งอนาคต-ควบคุมตนเอง) และปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมทางสังคม โดยรวมและรายด้าน (การรับรู้ข่าวสารทางการเงิน การมีแบบอย่างทางการเงิน) อยู่ในระดับค่อนข้างสูง ส่วนพฤติกรรมการมีวินัยทางการเงินอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ

เมื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการมีวินัยทางการเงินของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ที่มีลักษณะส่วนบุคคลต่างกัน พบว่า นักศึกษาที่มีรายได้จากการทำงานพิเศษและมีการจดบันทึกรายรับ-รายจ่าย มีพฤติกรรมการมีวินัยทางการเงินสูงกว่านักศึกษาที่ไม่มีรายได้จากการทำงานพิเศษและไม่จดบันทึกรายรับ-รายจ่าย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนนักศึกษาที่มีเพศ ชั้นปี คณะ รายได้เฉลี่ยต่อเดือนจากผู้ปกครองและกู้ยืมกองทุนกู้ยืมเพื่อการศึกษาที่ต่างกัน มีพฤติกรรมการวินัยทางการเงินไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ พบว่า ปัจจัยด้านจิตลักษณะและปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมทางสังคมมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมการมีวินัยทางการเงินอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายปัจจัยพบว่า ปัจจัยด้านจิตลักษณะมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมการมีวินัยทางการเงินในระดับปานกลาง ส่วนปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมทางสังคมมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมการมีวินัยทางการเงิน ในระดับเล็กน้อย ทั้งนี้หากพิจารณาเป็นรายด้านของปัจจัยด้านจิตลักษณะและปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมทางสังคม พบว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการมีวินัยทางการเงินมากที่สุด รองลงมา คือ ลักษณะมุ่งอนาคต-ควบคุมตนเอง การรับรู้ข่าวสารทางการเงินและการมีแบบอย่างทางการเงิน ตามลำดับ แสดงรายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของปัจจัยด้านจิตลักษณะและปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมทางสังคมกับพฤติกรรมการมีวินัยทางการเงิน

ปัจจัย	พฤติกรรมการมีวินัยทางการเงิน	
	Pearson Correlation	ระดับความสัมพันธ์
ปัจจัยด้านจิตลักษณะ	**0.26****	**ปานกลาง**
แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์	0.25**	เล็กน้อย
ลักษณะมุ่งอนาคต-ควบคุมตนเอง	0.22**	เล็กน้อย
ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมทางสังคม	**0.19****	**เล็กน้อย**
การรับรู้ข่าวสารทางการเงิน	0.19**	เล็กน้อย
การมีแบบอย่างทางการเงิน	0.12*	เล็กน้อย
รวม	**0.27****	**ปานกลาง**

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากผลการวิจัยเรื่อง “ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านจิตลักษณะและปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมทางสังคมกับพฤติกรรมการมีวินัยทางการเงินของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์” มีประเด็นที่น่าสนใจซึ่งสามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. จากผลการวิจัยที่พบว่า นักศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยด้านจิตลักษณะโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับค่อนข้างสูง อาจเป็นเพราะจิตลักษณะเป็นคุณลักษณะที่สำคัญต่อการแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของนักศึกษาซึ่งอยู่ในช่วงวัยที่พร้อมจะเรียนรู้และพัฒนาคุณลักษณะต่างๆ เพื่อความสำเร็จในชีวิต สอดคล้องกับดวงเดือน พันธุนาวิน (2538) ที่กล่าวว่าจิตลักษณะ คือ สาเหตุทางจิตใจของบุคคลที่มีผลต่อพฤติกรรม

นักศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมทางสังคมโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับค่อนข้างสูง เนื่องจากสภาพแวดล้อมทางสังคมเป็นสิ่งที่ช่วยหล่อหลอมให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้ทางความคิดและนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทางพฤติกรรมสอดคล้องกับงามตา วนินทานนท์ (2545) ที่กล่าวว่า สถานการณ์ทางสังคม หมายถึง สภาพแวดล้อมทางสังคมที่บุคคลประสบอยู่จากอดีตสู่ปัจจุบันซึ่งอาจบีบคั้น ยับยั้ง หรือเอื้ออำนวยให้บุคคลแสดงพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง และจากผลการวิจัยที่พบว่า นักศึกษามีพฤติกรรมการมีวินัยทางการเงินโดยรวมอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ อาจเป็นเพราะเยาวชนไทยถูกหล่อหลอมให้ยึดติดกับบริโภคนิยมมีพฤติกรรมการกินการอยู่ฟุ้งเฟ้อ มีการใช้จ่ายอย่างฟุ่มเฟือย ใช้ชีวิตแสดงถึงความทันสมัยด้วยการใช้สินค้ายี่ห้อ ราคาแพง แต่งตัวตามแฟชั่น (ผดุง จิตเจือจุน, 2562) สอดคล้องกับงานวิจัยของสุธาสินี บัวชาบาล (2557) ที่พบว่านักศึกษาส่วนใหญ่มีค่าใช้จ่ายมากกว่ารายรับที่ได้รับจากบิดามารดาจึงทำให้ประสบปัญหาเงินไม่พอใช้

2. นักศึกษาที่มีรายได้จากการทำงานพิเศษที่ต่างกัน มีพฤติกรรมการมีวินัยทางการเงินแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 อภิปรายได้ว่า การทำงานพิเศษทำให้นักศึกษารู้คุณค่าของเงินและมีรายได้มากพอที่จะจัดสรรในการออมและใช้จ่ายเงินได้ จึงทำให้นักศึกษามีพฤติกรรมการมีวินัยทางการเงินสูงขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของปรารถนา หลีกภัย (2563) ที่พบว่ารายได้และรายจ่ายต่อเดือนมีผลต่อพฤติกรรมการออมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และจากผลการวิจัยที่พบว่า นักศึกษาที่จดบันทึกรายรับ-รายจ่ายมีพฤติกรรมการวินัยทางการเงินสูงกว่านักศึกษาที่ไม่มีการจดบันทึกรายรับ-รายจ่าย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 สามารถอภิปรายได้ว่า การจดบันทึกรายรับ-รายจ่ายช่วยให้นักศึกษาสามารถจัดการเงินที่ได้รับอย่างเป็นระบบ สอดคล้องกับณัฐพร แป้นทองคำ (2559) ที่พบว่า การจดบันทึกรายรับ-รายจ่ายมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการมีวินัยทางการเงิน

3. ปัจจัยด้านจิตลักษณะและปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมทางสังคมมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมการมีวินัยทางการเงินของนักศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 อยู่ในระดับปานกลาง อธิบายได้ว่า นักศึกษาที่มีจิตลักษณะและมีสภาพแวดล้อมทางสังคมสูง จะส่งผลให้นักศึกษามีพฤติกรรมการมีวินัยทางการเงินที่สูงขึ้นตามไปด้วย สอดคล้องกับงานวิจัยของพนมพร

เปี่ยมศีลธรรมและคณะ (2560) ที่พบว่า ปัจจัยจิตลักษณะและปัจจัยสถานการณ์ทางสังคมร่วมกันทำนายพฤติกรรมการจัดการทางการเงินอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังนั้นหากนักศึกษาได้รับการพัฒนาจิตลักษณะและสถานการณ์ทางสังคมอย่างเหมาะสมจะช่วยให้นักศึกษามีพฤติกรรมการมีวินัยทางการเงินที่ดีขึ้น ดังที่ Lorenzo, J. (2021) ได้กล่าวถึงความสำคัญของวินัยทางการเงินว่า จะทำให้บุคคลมีความมั่นคงทางการเงินและ Hynes, C. (2019) ที่กล่าวว่า วินัยทางการเงินมีความสำคัญต่อความสำเร็จ เพราะการใช้เงินอย่างมีวินัยจะช่วยให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการมีวินัยทางการเงินมากที่สุด รองลงมาคือ ลักษณะมุ่งอนาคต-ควบคุมตนเอง การรับรู้ข่าวสารทางการเงิน และการมีแบบอย่างทางการเงิน ตามลำดับ ซึ่งผู้วิจัยขออภิปรายผล ดังนี้

แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

จากผลการวิจัยที่พบว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมการมีวินัยทางการเงิน แสดงว่า นักศึกษาที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงจะมีแนวโน้มของการมีพฤติกรรมการมีวินัยทางการเงินสูงขึ้นตามไปด้วย ซึ่งแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์เป็นแรงขับที่ทำให้นักศึกษามีความมุ่งมั่นที่จะบริหารจัดการรายได้ให้เพียงพอกับรายจ่ายและการเก็บออม ซึ่งจะนำไปสู่ความมั่นคงในชีวิต สอดคล้องกับแนวคิดของสุนิดา ศิริพากย์ (2553) ที่สรุปว่า บุคคลมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงสามารถปฏิบัติสิ่งต่างๆ ได้สำเร็จและผลการปฏิบัติงานที่ได้ออกมานั้นจะมีประสิทธิผลเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของเบญจวรรณ บุญคลี่ (2552) ที่พบว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการมีวินัยทางการเงินของครู

ลักษณะมุ่งอนาคต-ควบคุมตนเอง

จากผลการวิจัยที่พบว่า ลักษณะมุ่งอนาคต-ควบคุมตนเองมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมการมีวินัยทางการเงิน แสดงว่า นักศึกษาที่มีลักษณะมุ่งอนาคต-ควบคุมตนเองสูง จะมีพฤติกรรมการมีวินัยทางการเงินสูงขึ้นตามไปด้วย เนื่องจากการมีวินัยทางการเงินนั้น นักศึกษาจะต้องมีการวางแผนการเงินที่ดี คิดอย่างรอบคอบก่อนใช้จ่าย อดทนต่อความอยากได้อย่างมีเพื่อให้บรรลุเป้าหมายทางการเงินที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับงานวิจัยของน้ำเพชร สุขเพ็ง (2558) ที่พบว่า การมุ่งอนาคตควบคุมตนมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมการทำงานตามค่านิยม 12 ประการ

การรับรู้ข่าวสารทางการเงิน

จากผลการวิจัยที่พบว่า การรับรู้ข่าวสารทางการเงินมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมการมีวินัยทางการเงิน แสดงว่านักศึกษาที่มีการรับรู้ข่าวสารทางการเงินสูง จะมีพฤติกรรมการมีวินัยทางการเงินสูงขึ้นตามไปด้วย เนื่องจากเงินทำหน้าที่เป็นสื่อกลางในการซื้อขาย แลกเปลี่ยนจึงมีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิตของผู้คน ดังนั้นการรับรู้ข่าวสารทางการเงินจึงเป็นส่วนสำคัญที่นำมาใช้ประกอบการตัดสินใจในการวางแผนการใช้จ่ายและเก็บออมเงิน สอดคล้องกับศิริวรรณ อุดมเวชภัณฑ์ (2558) ที่กล่าวว่า ข่าวสารเป็นส่วนสำคัญที่จะใช้ประกอบการตัดสินใจของแต่ละบุคคล และงานวิจัยของปรีญานุช บุตรน้ำเพชร (2564) ที่พบว่า การรับรู้ข้อมูลข่าวสารมีผลต่อ

สถานะทางการเงินส่วนบุคคลในช่วงสถานการณ์ COVID -19 ของประชากร ทั้งด้านรายรับ/รายได้และด้านรายจ่าย/ค่าใช้จ่าย และงานวิจัยของทฤฒมน ชี้กิ่ง (2563) ที่พบว่า พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารส่งผลต่อพฤติกรรมการมีวินัยทางการเงิน

การมีแบบอย่างทางการเงิน

จากผลการวิจัยที่พบว่า การมีแบบอย่างทางการเงินมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมการมีวินัยทางการเงิน อาจเป็นเพราะนักศึกษาสังเกตและปฏิบัติตามแบบอย่างทางการเงินจากบุคคลใกล้ชิด คือ พ่อแม่ ผู้ปกครอง เพื่อน และผู้ที่มีชื่อเสียงในสื่อต่างๆ สอดคล้องกับ Duflo and Saez (2001 อ้างถึงใน จันทะสุก ลาดสะอาด (2561) ที่อธิบายว่า บุคคลที่ได้รับอิทธิพลจากกลุ่มเพื่อน พ่อแม่ หรือคนใกล้ชิดในเรื่องที่เกี่ยวกับการออมจะส่งผลให้บุคคลนั้นมีการเปลี่ยนแปลงทัศนคติของตัวเองแล้วนำไปสู่การมีพฤติกรรมที่สอดคล้องกับกลุ่มคนเหล่านั้นและยังสอดคล้องกับงานวิจัยของทฤฒมน ชี้กิ่งและคณะ (2563) ที่พบว่า การมีแบบอย่างจากคนรอบข้าง ส่งผลต่อพฤติกรรมการมีวินัยทางการเงิน รวมทั้งงานวิจัยของณัฐพร แป้นทองคำ (2559) ที่พบว่า การมีแบบอย่างที่เหมาะสมทางการเงินจากคนรอบข้างมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการมีวินัยทางการเงิน

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปใช้

1.1 จากผลการวิจัยที่พบว่านักศึกษาที่มีรายได้จากการทำงานพิเศษมีพฤติกรรมการมีวินัยทางการเงินสูงกว่านักศึกษาที่ไม่มีรายได้จากการทำงานพิเศษ ดังนั้นผู้บริหารของมหาวิทยาลัยควรส่งเสริมและสนับสนุนให้นักศึกษามีโอกาสทำงานพิเศษเพื่อเพิ่มรายได้ เช่น การทำงานพิเศษในระหว่างเรียนและในช่วงปิดภาคการศึกษา

1.2 จากผลการวิจัยที่พบว่า นักศึกษาที่มีการจดบันทึกรายรับ-รายจ่ายมีพฤติกรรมการมีวินัยทางการเงินสูงกว่านักศึกษาที่ไม่มีการจดบันทึกรายรับ-รายจ่าย ดังนั้น คณาจารย์ควรสนับสนุนและกำหนดให้นักศึกษาจดบันทึกรายรับ-รายจ่ายเป็นกิจกรรมเสริม ส่วนผู้ปกครองควรให้ความสำคัญกับการจดบันทึกรายรับ-รายจ่ายของบุตรหลาน โดยเริ่มตั้งแต่ในระดับประถมศึกษาเพื่อปลูกฝังพฤติกรรมการมีวินัยทางการเงินให้เป็นนิสัย

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการวิจัยโดยศึกษาความสัมพันธ์ของพฤติกรรมการมีวินัยทางการเงินกับปัจจัยด้านจิตลักษณะอื่น เช่น เหตุผลเชิงจริยธรรม ทัศนคติและปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมทางสังคมด้านอื่น เช่น การสนับสนุนทางสังคม หรือการคล้อยตาม เพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมพฤติกรรมการมีวินัยทางการเงินของนักศึกษาต่อไป

2.2 การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณเท่านั้น ดังนั้น ควรทำการวิจัยเชิงคุณภาพร่วมด้วยเพื่อให้ได้ข้อมูลในเชิงลึกเกี่ยวกับปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการมีวินัยทางการเงินของนักศึกษา เช่น การสังเกต การสนทนากลุ่ม เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง (References)

กองทุนการออมแห่งชาติ. (2564). *เงินออมมันต้องมี! วัยรุ่นยุคใหม่ ออมเงินเพื่ออนาคตกับ กอช.* สืบค้น 20 กันยายน 2564, จาก https://www.nsf.or.th/node/1189

กองบรรณาธิการ. (2563). กยศ. กองทุนที่เป้าหมายไม่ใช่กำไร แต่คือ "การให้โอกาส". *BOT พระสยาม MAGAZIEN.* 43(5), 28-31.

งามตา วนินทานนท์. (2545). *การถ่ายทอดทางสังคมกับการพัฒนาการของมนุษย์ เอกสารคำสอนวิชา วป 581: การถ่ายทอดทางสังคมกับการพัฒนาการของมนุษย์.* กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

จันทะสุก ลาดสะอาด. (2561). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการออมส่วนบุคคลของคนวัยทำงานในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว. *วารสารวิทยาการจัดการสมัยใหม่*. 11(1), 125-138.

ณัฐพร แป้นทองคำ. (2559). ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการมีวินัยทางการเงินของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน. *Veridian E-Journal, Silpakorn University*. 9(2), 1890-1900

ดวงเดือน พันธุนาวิน. (2538). *ทฤษฎีต้นไม้จริยธรรม การวิจัยและการพัฒนาบุคคล.* กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

ทฤฒมน ชี้กิ่งและคณะ. (2563). ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการมีวินัยทางการเงินของข้าราชการ กองบัญชาการกองทัพไทย. *วารสารการจัดการสมัยใหม่*. 18(1), 72-94

ธาราทิพย์ ตั้งกาญจนภาสน์. (2562). *การออม : จุดเริ่มต้นและทางออกของ 'หนี้ครัวเรือน'*. สืบค้นเมื่อ 16 พฤศจิกายน 2564, จาก https://www.bot.or.th/Thai/ResearchAndPublications/articles/Pages/Article_15Oct2019.aspx

น้ำเพชร สุขเพ็ง. (2558). *จิตลักษณะความมุ่งอนาคตควบคุมตน ความเชื่ออำนาจในตน ทัศนคติที่ดีต่อการทำงาน และพฤติกรรมการทำงานตามค่านิยม 12 ประการ ในข้าราชการทหาร*. สืบค้น 4 ตุลาคม 2564, จาก http://www.hrd.nida.ac.th/shrdjournal/image/3.%20For%20Web%201_2558/.pdf

บีนา กุตติพารามบิล. (2562). *พัฒนาเยาวชนให้พร้อมรับมือกับอนาคตได้อย่างมั่นใจ.* สืบค้น 22 กันยายน 2564, จาก https://www.unicef.org/thailand/th/stories/%E0%B8%9E%E0%B8%B1%

เบญจวรรณ บุญคลี่. (2552). *ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการมีวินัยทางการเงินของครู: ศึกษากรณีครูในเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2*. ภาคนิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม) คณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม). กรุงเทพฯ: สถาบันพัฒนบริหารศาสตร์.

ผดุง จิตเจือจุน. (2562). *สถานการณ์ปัจจุบันของเด็กและเยาวชนไทย น่าวิตกในอนาคตยิ่งน่า*

เป็นห่วง. สืบค้น 21 กันยายน 2564, จาก https://www.matichon.co.th/columnists/news_1313057

ปรารถนา หลีกภัย. (2563). พฤติกรรมการออมของนักศึกษาในระดับปริญญาตรีในจังหวัดตรัง. *วารสารบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา*. 13(1), 111-126.

ปรีญานุช บุตรน้ำเพชร. (2564). *ปัจจัยที่มีผลต่อสถานะทางการเงินส่วนบุคคลในช่วงสถานการณ์ COVID-19 ของประชากรในกรุงเทพมหานคร.* สืบค้น 6 ตุลาคม 2564, จาก https://mmm.ru.ac.th/MMM/IS/vlt15-1/6114993637.pdf

ฝ่ายส่งเสริมความรู้ทางการเงิน. (2564). การมีชีวิตการเงินที่ยั่งยืน. *BOT พระสยาม MAGAZINE*. 5(4), 50-51.

พนมพร เปี่ยมศีลธรรมและคณะ. (2560). ปัจจัยจิตลักษณะและสถานการณ์ทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการจัดการทางการเงินของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร. *วารสารพฤติกรรมศาสตร์*. 23(1), 205-223.

พีรพงษ์ ฟูศิริ. (2563). ส่องพฤติกรรม 'Gen Z' หนี้โตกว่า 200% แนวโน้ม 'หนี้เสีย' สูง สะท้อนวิถีทุนนิยม. *กรุงเทพธุรกิจ*, สืบค้นจาก https://www.bangkokbiznews.com/business/885128

ภัทร์ทิพา เพรียวพาณิชย์และคณะ. (2559). พฤติกรรมการมีวินัยในตนเองของนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร. *วารสารวิชาการศรีปทุม ชลบุรี*. 14(1), 21-29.

วิชญา ยถาภูธานนท์. (2559). *วินัยทางการเงิน สร้างได้จริงหรือ*. สืบค้น 20 กันยายน 2564, จาก https://www.bot.or.th/Thai/ResearchAndPublications/DocLib_/Article_12Apr2017.pd

วัชราภรณ์ จันทนุกูลและสัญญา เคณาภูมิ. (2561). กองทุนกู้ยืมเพื่อการศึกษา: สาเหตุของปัญหาการค้างชำระหนี้. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี*. 9(2), 123-130.

ศิริวรรณ อุดมเวชภัณฑ์. (2558). *การเปิดรับข่าวสาร ส่วนประสมทางการตลาดบริการและคุณภาพการให้บริการที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการโรงพยาบาลเอกชนขนาดใหญ่ในจังหวัดนนทบุรี*. การค้นคว้าอิสระปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยกรุงเทพ). มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.

สุธาสินี บัวชาบาล. (2557). การศึกษาพฤติกรรมการใช้จ่ายของนักศึกษา วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่นมหาวิทยาลัยขอนแก่น. *เอกสารการประชุมวิชาการระดับชาติด้านการบริหารกิจการสาธารณะ ครั้งที่ 2 วันที่ 17-18 กันยายน 2557*, วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

สุนิดา ศิริพากย์. (2553). *การพัฒนารูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษตามทฤษฎี*

แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของแมคเคลแลนด์และการเสริมสร้างอัตมโนทัศน์ตามแนวคิดนีโอฮิวแมนนิส เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษให้กับนักศึกษาการศึกษานอกระบบ กลุ่มด้อยสัมฤทธิ์ที่เรียนด้วยวิธีเรียนทางไกล (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุพริศร์ สุวรรณิก. (2564). *แสงสว่างปลายอุโมงค์ของหนี้กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา*. สืบค้นเมื่อ 15 พฤศจิกายน 2564, จาก https://www.bot.or.th/Thai/ResearchAndPublications/DocLib_/Article_7Aug2021.pdf

สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน. (2564). *สถิติจำนวนนักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียน*. สืบค้น 10 กันยายน 2564, จาก http://oapr.bru.ac.th/studensatid/

สำนักส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพนักศึกษาและสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2561). *ยุทธศาสตร์การพัฒนานิสิต นักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา (พ.ศ. 2560-2564)*. สืบค้น 22 กันยายน 2564, จาก http://old.rmutto.ac.th/rmuttonews/attachment/TR3332_235442.pdf

Bandura, A. (1986). *Social foundations thought and action: A social cognitive theory*. New Jersey: Prentice-Hall.

Hynes, C. (2019). *The Surprising Ways Your Financial Discipline is Impacting Your Success*. Retrieved November 6, 2021, from https://www.key.com/personal/financial-wellness/articles/financial-discipline-impacting-success.jsp

Lorenzo, J. (2021). *The Importance of Financial Discipline and the Right Environment*. Retrieved October 8, 2021, from https://fitzvillafuerte.com/the-importance-of-financial-discipline-and-the-right-environment.html

Yamane. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis*. (3 rd ed). New York: Harper and Row Publications.

การพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านฝั่งแดง อำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม

The Potential Development for Community-based Tourism in Fang Deang Village, That Phanom District, Nakhon Phanom Province

กุสุมา สร้อยทอง[1] นาตาชา มาลาพัฒน์[2]
Kusuma Soythong, Natacha Malaphat

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านฝั่งแดงและเพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านฝั่งแดง ให้มีความเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรมและการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน วิธีการวิจัยเป็นแบบผสมผสานด้วยการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ จากกลุ่มตัวอย่างเป็นหัวหน้าครัวเรือน จำนวน 226 หลังคาเรือน โดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม จากนั้นศึกษาในงานวิจัยเชิงคุณภาพโดยสัมภาษณ์เชิงลึกและสนทนากลุ่มกับผู้ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในชุมชนบ้านฝั่งแดง จำนวน 10 คน โดยการคัดเลือกแบบเจาะจง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1. ระดับศักยภาพการการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านฝั่งแดง ทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$= 3.36, S.D. =.54) 2. ระดับการปฏิบัติที่ดีในการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงชุมชนบ้านฝั่งแดงรายด้าน ส่วนใหญ่อยู่ระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.54, S.D. =.99) 3. แนวทางในการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านฝั่งแดง พบว่า 1) ชุมชนบ้านฝั่งแดง มีทุนทางวัฒนธรรมและทุนทางภูมิปัญญาชาวบ้านเป็นเอกลักษณ์ หากภาครัฐและภาคเอกชนเข้ามาช่วยจัดการวางแผนดำเนินงานจะทำให้การท่องเที่ยวโดยชุมชนนั้นก้าวหน้าไปได้มาก 2) ชุมชนมีการรวมกลุ่มอาชีพกันด้วยความสมัครใจและมีหลายกลุ่มอาชีพ หากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสนับสนุนจะเป็นการพัฒนาฝีมือแรงงาน พัฒนาสินค้าให้ส่งออกได้จำนวนมาก 3) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามาช่วยทำป้ายบอกทาง เพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์แก่บุคคลภายนอกมากยิ่งขึ้น

คำสำคัญ (Keywords): การพัฒนา; ศักยภาพ; การท่องเที่ยวโดยชุมชน

Received: 2022-06-16 **Revised**: 2022-07-12 **Accepted**: 2022-07-19

[1] วิทยาลัยธาตุพนม มหาวิทยาลัยนครพนม That Phanom College, Nakhon Phanom University. Corresponding Author e-mail: hongthong_tuk@hotmail.com

[2] วิทยาลัยธาตุพนม มหาวิทยาลัยนครพนม That Phanom College, Nakhon Phanom University.

Abstract

This research aimed to potential development community-based tourism of Fang Deang Village and to potential development for community-based tourism in Fang Deang Village in congruent with the cultural environmental and sustainable tourism management. This was mixed-method research collecting both quantitative and qualitative data from 226 householders using a simple random sampling. A questionnaire was used as an instrument. With regard to the qualitative data collection, utilizing a purposive sampling technique, an in-depth interview and a focus group discussion concerning good practices of community- based tourism management in congruent with the philosophy of sufficiency economy from 10 concerned people to community's tourism management were applied. Statistics used in data analysis was distribution of frequency, percentage, mean, standard deviation and content analysis. The study revealed that: 1. All aspects of the potential development community-based tourism of Fang Deang Village were found at medium levels. ($\bar{X}$= 3.36, S.D. =.54) 2. With regard to the good practices of the community-based tourism management of Fang Deang Village, the study revealed that all aspects were found at high levels. ($\bar{X}$ = 3.54, S.D. =.99) 3. In accordance with the guidelines on the community-based tourism management, the study found that 1) besides, Fang Deang village has their cultural capital and local wisdom capital identity, the community-based tourism management will much succeed if there was cooperation between the government, private sectors and local community's leaders in managing the community-based tourism. 2) There was voluntarily a wide range of occupations grouping in the community, if concerned agencies give support to the group, it can develop the labor skills and improve local product that can be exported 3) Concerned agencies should provide direction and public relation to outsiders.

Keywords: Development; Potential; Community-based

บทนำ (Introduction)

การท่องเที่ยวนับเป็นอุตสาหกรรมที่เจริญเติบโตและมีความสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทย รัฐบาลจึงมีนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยว โดยการท่องเที่ยวเริ่มเข้ามามีบทบาทสำคัญในการพัฒนาประเทศอย่างจริงจังเป็นครั้งแรก เมื่อมีการบรรจุแผนพัฒนาการท่องเที่ยวไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 เรื่อยมา จนถึงปัจจุบัน (จิราภรณ์ แก้วมณี, 2557) ประเทศไทยมีความได้เปรียบทางด้านการท่องเที่ยว เนื่องจากมีทรัพยากรพื้นฐานด้านการท่องเที่ยวที่มีความหลากหลายกระจายอยู่ในทุกจังหวัด และมีความพร้อมในการ

รองรับนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ แหล่งท่องเที่ยวหลายแห่งมีความสวยงามติดระดับโลก มีเอกลักษณ์โดดเด่นเมื่อเทียบกับหลายๆ ประเทศ ซึ่งแหล่งท่องเที่ยวเหล่านั้นสามารถพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวและยังมีแหล่งท่องเที่ยวอีกเป็นจำนวนมากที่มีศักยภาพพร้อมที่จะพัฒนาให้เป็นที่รู้จักแก่นักท่องเที่ยวต่อไปในอนาคต (กาญจนาพร ไตรภพ และ พิเศษ ชัยดิเรก, 2563) เมื่อพิจารณาศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวในประเทศไทย จะเห็นได้ว่า นักท่องเที่ยวรู้จักแหล่งท่องเที่ยวของประเทศไทยเป็นจำนวนมาก ความได้เปรียบด้านทรัพยากรท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยวที่หลากหลาย จึงเป็นจุดแข็งที่สำคัญและแสดงถึงศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของประเทศ (กรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2558)

จากความได้เปรียบด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวหรือแหล่งท่องเที่ยวที่มีความหลากหลาย อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจึงมีความเจริญเติบโตและรายได้จากการท่องเที่ยว จึงกลายเป็นรายได้อันดับหนึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับรายได้จากการส่งสินค้าประเภทอื่น ๆ (ปณิษฐา ตาคำ, 2562) รายได้จากอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเป็นรายได้ที่กระจายไปสู่ประชากรในวงกว้างเป็นการสร้างงาน สร้างอาชีพแก่คนทุกประเภททั้งทางตรงและทางอ้อม ทางตรง ได้แก่ บริษัทนำเที่ยว โรงแรม ภัตตาคาร ร้านขายของที่ระลึก มัคคุเทศก์ ทางอ้อม ได้แก่ การทำหัตถกรรมพื้นบ้าน เกษตรกร และผู้ใช้แรงงาน อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวมี บทบาทในการสร้างสรรค์ความเจริญไปยังภูมิภาคต่าง ๆ เนื่องจากการลงทุนในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว มีผลในการกระจายรายได้สู่ท้องถิ่น (อรจันทร์ ศิริโชติ, 2556) ซึ่งการท่องเที่ยวของประเทศไทยในปัจจุบัน ก็มีหลากหลายรูปแบบ เช่น การท่องเที่ยวแบบธรรมชาติ การท่องเที่ยวโบราณสถาน โบราณวัตถุ การท่องเที่ยวสถานเริงรมย์ การท่องเที่ยวทางทะเล การท่องเที่ยวศิลปวัฒนธรรม ประเพณีในแต่ละท้องถิ่น ซึ่งการท่องเที่ยวแต่ละแบบจะมีกลุ่มของนักท่องเที่ยวที่แตกต่างกัน โดยปัจจุบันเพิ่มความ สำคัญของความยั่งยืนควบคู่ไปกับการดำเนินงานการตลาดในแบบเดิม เนื่องจากในอดีตอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเน้นจำนวนนักท่องเที่ยว เป็นเหตุทำให้แหล่งท่องเที่ยวถูกทำลาย จึงมีการปรับเปลี่ยนแนวคิดไปสู่การท่องเที่ยวเชิงคุณภาพหรือการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน (พิจาริณี โล่ชัยยะกูล, 2560) ในช่วงหลายปีที่ผ่านมามีการส่งเสริมให้ ชุมชนเป็นแหล่งท่องเที่ยว มีการขยายตัวอย่างรวดเร็วและมีแนวโน้มที่จะเติบโตขึ้นอย่างต่อเนื่อง เป็นเครือข่ายมากขึ้น ซึ่งคำว่า “การท่องเที่ยว โดยชุมชน”(Community-Based Tourism: CBT) หรือ “การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ” (Ecotourism) หรือ “การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์” (Conservation Tourism) ถูกนำมาใช้เพื่อเป็นสื่อการโฆษณา ประชาสัมพันธ์และส่งเสริมภาพพจน์ของการท่องเที่ยว ซึ่งการท่องเที่ยวโดยชุมชนมุ่งเน้นให้ ชุมชนเป็นศูนย์กลางในการทำงาน คือคนในชุมชนเป็นหัวใจสำคัญของการจัดการท่องเที่ยวและ ไม่เพียงแต่ตอบสนองความต้องการของนัก ท่องเที่ยวเท่านั้น แต่ยังได้เน้นถึงการสร้างศักยภาพ ของคนในท้องถิ่นให้ใช้ทักษะความรู้ความสามารถของตนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวของ ชุมชน เพื่อนำไปสู่การดูแลรักษา ปกป้องและฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติให้มีความสมดุลกับภูมิปัญญาและอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม รวมทั้งการเกื้อกูลต่อเศรษฐกิจของชุมชนในอนาคต (ปณิษฐา ตาคำ, 2562)

ปัจจุบันมีนักท่องเที่ยวส่วนหนึ่งให้ความสนใจการท่องเที่ยวเชิงวิถีชุมชน และการเรียนรู้ที่เป็นการเดินทางเพื่อการศึกษาและแสวงหาคุณค่า ทางด้านวัฒนธรรม ประเพณีและวิถีชีวิต รวมทั้งรัฐบาลให้ความสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากให้มีความเข้มแข็ง ลดความเหลื่อมล้ำ รวมถึงการแก้ไขปัญหาของประชาชน ทั้งนี้แนวทาง การจัดการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนถูกกล่าวถึงมากขึ้น โดยการจัดการท่องเที่ยวลักษณะนี้ทำให้เกิดความตระหนักถึงความสำคัญของชุมชนท้องถิ่น การดูแลเอาใจใส่สวัสดิการของผู้มีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยว เพื่อนำไปสู่การสร้างเศรษฐกิจฐานรากของชุมชนจากกิจกรรมการท่องเที่ยวในชุมชน (Swarbrooke, 1998) ซึ่งเป็นไปตามแนวโน้มของการท่องเที่ยวในปัจจุบันจากกระแสความคิดในการที่จะปรับกระบวนการและวิสัยทัศน์ด้านการท่องเที่ยวเพื่อให้เกิดการอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยว สภาพแวดล้อมของชุมชนวัฒนธรรม และทรัพยากรธรรมชาติจึงเป็นเหตุให้มีการนำแนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืนมาเชื่อมโยงกับการ จัดการท่องเที่ยวเพื่อให้คนรุ่นหลังได้ใช้ประโยชน์ ในการสร้างเสริมความเจริญรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจ สังคม และสุนทรียภาพในเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม ของชุมชนท้องถิ่น (บุญศิลป์ จิตตะประพันธ์และคณะ, 2556)

ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนในหลายพื้นที่ เช่น การศึกษาศักยภาพชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนด้านสิ่งแวดล้อม พบว่า ชุมชนมีกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ในด้านสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ ด้านการเมือง พบว่า ไม่สามารถดำเนินการจัดการอย่างเป็นระบบและแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบอย่างชัดเจนได้ ด้านการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ พบว่า ชุมชนขาดการมีส่วนร่วมอย่างต่อเนื่อง และด้านการได้รับประโยชน์ พบว่า ชุมชนไม่มีการรวมตัวกันเพื่อประกอบธุรกิจร่วมกัน (วรรณวิมล ภู่นาค, 2557) นอกจากนี้ชุมชนที่มีการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรโดยชุมชน พบปัญหา ด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวของชุมชน ด้านการเข้าถึงชุมชน ด้านสิ่งอำนวยความ สะดวก ด้านความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว และด้านการจัดการท่องเที่ยวของชุมชนอีกด้วย (วรวุฒิ ภักดีบุรุษ, 2563)

จากสถานการณ์ดังกล่าว คณะผู้วิจัย จึงสนใจที่จะศึกษาถึงการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านฝั่งแดงอำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม ที่มีทรัพยากรทั้งทางด้านวิถีชีวิต กิจกรรม ภูมิปัญญา วัฒนธรรมและผลิตภัณฑ์ชุมชน ในประเด็นที่สอดคล้องกับองค์ประกอบของการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน (ณัฏฐพัชร มณีโรจน์ และ สุวิทย์ สุวรรณโณ, 2560) รวมถึงการศึกษาเกี่ยวกับลักษณะกิจกรรมและคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม วัฒนธรรมและผลิตภัณฑ์ภายในแหล่งท่องเที่ยวของชุมชน ทั้งนี้เพื่อพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวอำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม ให้มีความเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมและวัฒนธรรม อันจะนำไปสู่การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวิถีชุมชนที่มีความเชื่อมโยงกับการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมสืบต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objectives)

การวิจัยนี้ มีวัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านฝั่งแดงอำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม

2. เพื่อศึกษาแนวทางพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวโดยชุมชนฝั่งแดงอำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม ให้มีความเหมาะสมกับสภาพแวดล้อม ทางวัฒนธรรมและการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้จะใช้ระเบียบวิธีการวิจัยทั้งเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ซึ่งในการวิจัยเชิงปริมาณ ลักษณะการสำรวจ (Survey Research) โดยคณะวิจัยได้ใช้หลักการของการท่องเที่ยวโดยชุมชน ได้แก่ ศักยภาพการการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านฝั่งแดง (ด้านทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม, ด้านองค์กรชุมชน, ด้านการจัดการ, ด้านการเรียนรู้) และการปฏิบัติที่ดีในการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงชุมชนบ้านฝั่งแดง (ด้านการท่องเที่ยวตั้งอยู่บนพื้นฐานเดิมของชุมชน, ด้านการท่องเที่ยวตั้งอยู่บนหลักภูมิสังคม, ด้านการท่องเที่ยวยึดหลักประโยชน์ของประชาชน, การท่องเทียวยึดหลักความคุ้มค่ามากกว่าคุ้มทุน) และการวิจัยเชิงคุณภาพ คณะผู้วิจัยได้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และวิธีการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion)

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง (Population) ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นหัวหน้าครอบครัวในครัวเรือนของ ชุมชนบ้านฝั่งแดง จำนวน 530 หลังคาเรือน (ข้อมูลทั่วไปของชุมชนบ้านฝั่งแดง, 2562) กลุ่มตัวอย่าง (Samples) ที่ใช้ในการวิจัยเป็นหัวหน้าครอบครัวในครัวเรือนของชุมชน บ้านฝั่งแดงเป็นหน่วยในการวิเคราะห์ (Unit of Analysis) โดยการเปิดตารางเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970: 608) กำหนดความคลาดเคลื่อน 5 % ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 226 หลังคาเรือน โดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling)

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้มีเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 3 ประเภท เพื่อสอบถามข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งลักษณะคำถามเป็นแบบปิด (Close - ended Question) และแบบเปิด (Open – ended Question) ดังนี้ ตอนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นแบบตรวจสอบ รายการ (Check List) ตอนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านฝั่งแดง และตอนที่ 3 คำถามเกี่ยวกับการปฏิบัติที่ดีในการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน ข้อคำถามมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วน ประมาณค่า 5 ระดับ ตามเกณฑ์ของไลเคอร์ท (Likert Scale) ตอนที่ 4 ปัญหา/อุปสรรคและข้อเสนอแนะในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านฝั่งแดง มีลักษณะคำถามแบบปลายเปิด เพื่อสอบถามปัญหาและข้อเสนอแนะการจัดการการ ท่องเที่ยวโดยชุมชน

2. การศึกษาโดยใช้เทคนิคการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) จากผู้นำชุมชน เจ้าหน้าที่ของรัฐและตัวแทนของเอกชน ด้วยการใช้แบบสัมภาษณ์ที่มีโครงสร้าง (Structured Interview) เป็นการสัมภาษณ์ที่มีการวางแผนการสัมภาษณ์ไว้

ก่อนล่วงหน้าอย่างเป็น ขั้นตอน แบบเข้มงวดพอประมาณ และข้อคำถาม ในการสัมภาษณ์มีโครงสร้างแบบหลวม (Loosely Structure) และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เป็นการสัมภาษณ์ที่ไม่มีการกำหนด กฎเกณฑ์เกี่ยวกับคำถามและลำดับขั้นตอนของการสัมภาษณ์ไว้ล่วงหน้า เป็นการพูดคุยสนทนาตามธรรมชาติ (Naturalistic Inquiry) ซึ่งมีแนวคิด ในการศึกษาและแนวทางการสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้น เพื่อเก็บข้อมูลของผู้ให้ข้อมูลหลัก ภายใต้บรรยากาศ ของการมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างกัน เพื่อจะเก็บข้อมูลเกี่ยวกับศักยภาพการท่องเที่ยวโดยชุมชน อำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม

3. การศึกษาโดยใช้วิธีการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) เพื่อรับฟังความคิดเห็น ข้อเสนอแนะหาลักษณะร่วม (Common Character) รวมถึงข้อสรุปร่วม (Common Conclusion) จากกลุ่มผู้มีส่วนได้ ส่วนเสียภายในชุมชน และเจ้าหน้าที่ภาครัฐ ผู้เกี่ยวข้องกับชุมชน เพื่อให้ตรงกับประเด็นที่จะศึกษาวิจัยในครั้งนี้และการสนทนากลุ่มเฉพาะนี้ ผู้วิจัยได้ใช้พลวัตของกลุ่มเป็นสิ่งกระตุ้นให้แต่ละ คนได้แสดงความคิดเห็นและทัศนะอย่างจริงใจ ในขณะที่ทำการสนทนาซึ่งความคิดเห็นของ คนหนึ่งสามารถช่วยกระตุ้นให้คนอื่นในกลุ่ม อยากจะสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็น รวมถึงอยากแสดงทัศนะและประสบการณ์ของตนเอง แล้วนำผลสรุปวิเคราะห์มาสังเคราะห์เป็นแนวทาง ที่เหมาะสมกับการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวโดยชุมชนอำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม ให้มีความเหมาะสมกับสภาพแวดล้อม ทางวัฒนธรรมและการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ในการใช้เครื่องมือนี้จะใช้ภายหลังที่ผู้วิจัยได้ทำการเก็บข้อมูลเสร็จจากการสัมภาษณ์เชิงลึก

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีดำเนินการ ดังนี้

1.1 ผู้วิจัยคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย เป็นหัวหน้าครอบครัวในครัวเรือนของจำนวน 226 หลังคาเรือน โดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบง่าย

1.2 ผู้วิจัยแจกแบบสอบถามและเก็บคืนด้วยตนเอง

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลในการสัมภาษณ์เชิงลึกและสนทนากลุ่ม ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีดำเนินการ ดังนี้

2.1 ผู้วิจัยทำหนังสือขอความอนุเคราะห์โดยเชิญผู้เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวโดยชุมชน จำนวน 10 คน ที่ได้จากการคัดเลือกแบบเจาะจง

2.2 ผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการสัมภาษณ์เชิงลึกและสนทนากลุ่มด้วยตนเอง โดยมีการบันทึกเทปเสียง และ จดบันทึกภาคสนาม

การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการวิจัย โดยมีวิธีที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. การวิเคราะห์สถิติกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย ความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D)

2. การวิเคราะห์ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะ ที่เป็นคำถามปลายเปิดด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

3. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ จะทำการศึกษาโดยสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้เกี่ยวข้องในชุมชนและการสนทนากลุ่มกบผู้ที่เกี่ยวข้องกับบการท่องเที่ยวในชุมชน โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์วิจัย

สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) สถิติเชิงพรรณนาเป็นค่าสถิติพื้นฐานใช้บรรยายคุณลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย

1) ร้อยละ (Percentage) อธิบายถึงลักษณะความถี่ของจำนวนนับโดยเทียบจากจำนวนเต็มร้อยหน่วย

2) ค่าเฉลี่ย (Mean) อธิบายถึงค่าตัวแทนจากข้อมูลทั้งหมดที่ได้โดยนำมาเฉลี่ยกัน

3) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) อธิบายของความแตกต่างของข้อมูลแต่ละข้อมูลว่าห่างจากค่าเฉลี่ยมากน้อยเพียงไร หากค่าเบี่ยงเบนมีค่าสูงแสดงว่าข้อมูลกระจายตัวมาก หากค่าเบี่ยงเบนมีค่าน้อยแสดงว่าข้อมูลเกาะกลุ่มกันหรือมีค่าใกล้เคียงกัน

ผลการวิจัย (Research Results)

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านฝั่งแดง อำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม มีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษา 1) เพื่อศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านฝั่งแดงอำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม 2) เพื่อพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวโดยชุมชนฝั่งแดงอำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม ให้มีความเหมาะสมกับสภาพแวดล้อม ทางวัฒนธรรมและการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามหัวหน้าครอบครัวในครัวเรือน จำนวน 226 ชุดได้รับกลับคืนมา 226 ชุด ของแบบสอบถามทั้งหมด การสนทนากลุ่มและสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในชุมชนบ้านฝั่งแดง จำนวน 10 คน นำเสนอผลการวิจัยดังนี้

1. จากการศึกษาระดับความคิดเห็นต่อการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านฝั่งแดง โดยรวมที่ 4 ด้าน พบว่าทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$= 3.36, S.D. =.54) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าทุกด้านอยู่ในระดับปานกลางเรียงลำดับ ดังนี้ ด้านทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม มีคะแนนเฉลี่ยสูงที่สุด ($\bar{X}$ = 3.45, S.D. =.62) รองลงมาเป็นด้านองค์กรชุมชน มีค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 3.34, S.D. =.69) และด้านที่ต่ำที่สุด คือด้านการเรียนรู้ ($\bar{X}$ = 3.30, S.D. =.54) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าด้านทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายข้อ ลำดับ สูงที่สุด คือ ชุมชนมีฐานทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ รองลงมาคือ สืบสานอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นให้คงอยู่ ส่วนข้อที่ต่ำที่สุด คือ มีการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างรู้ค่าและเห็นคุณค่า ด้านองค์กรชุมชน อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายข้อ ลำดับสูงที่สุด คือ มีการร่วมมือกันในชุมชนสนับสนุนด้านการท่องเที่ยว รองลงมาคือ ชุมชนรู้สึกเป็นเจ้าของและเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนา ส่วนข้อที่ต่ำที่สุด คือ มีผู้มีความรู้และทักษะในเรื่องต่าง ๆ หลากหลาย ด้านการจัดการอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายข้อ ลำดับสูงที่สุด คือ มีป้ายบอกทางเข้าถึงที่ชัดเจนรองลงมาคือ ชุมชนมีกฎ-กติกาในการจัดการสิ่งแวดล้อม วัฒนธรรมและการท่องเที่ยว ส่วนข้อที่ต่ำที่สุด คือ มี

สื่อวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้หรือ สิ่งของที่นำมาจัดให้ผู้มาเยือนได้รับชม ด้านการเรียนรู้ อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายข้อลำดับสูงที่สุด คือ มีระบบจัดการให้เกิดการเรียนรู้ระหว่างชุมชนกับผู้มาเยือน รองลงมาคือ มีมีสื่อเอกสาร แผนพับข้อมูลความรู้ชุมชนแจกกับผู้มาเยือนต่อไป ส่วนข้อที่ต่ำที่สุด คือ มีศูนย์บริการให้ข้อมูลความรู้ของชุมชน

2. จากการศึกษาระดับความคิดเห็นต่อการปฏิบัติที่ดีในการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน โดยรวมทั้ง 4 ด้าน พบว่าทุกด้านอยู่ ระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.54, S.D. =.99) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีระดับความคิดเห็นมากที่สุด คือ ด้านการท่องเที่ยวตั้งอยู่บนภูมิสังคม มีคะแนนเฉลี่ยสูงที่สุด ($\bar{X}$ = 3.58, S.D. =.55), รองลงมาเป็นด้านการท่องเที่ยวตั้งอยู่บนพื้นฐานเดิมของชุมชน มีค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 3.56, S.D. =.62) และด้านที่ต่ำที่สุด คือ ด้านการท่องเที่ยวยึดหลักประโยชน์ของประชาชน ($\bar{X}$ = 3.37, S.D. =.68) เมื่อพิจารณารายด้านแล้ว พบว่า ด้านการท่องเที่ยวตั้งอยู่บนพื้นฐานเดิมของชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายข้อลำดับสูงที่สุด คือ มีการพูดภาษาท้องถิ่นในกลุ่มของตน รองลงมาคือ มีการวิถีชีวิตความเป็นอยู่ที่เรียบง่ายบนทางสายกลาง ส่วนข้อที่ต่ำที่สุด คือ มีการคงความเป็นเอกลักษณ์เดิมตั้ง แต่รุ่นก่อนสู่รุ่นปัจจุบัน และ มีการแต่งกายแบบประจำท้องถิ่น ด้านการท่องเที่ยวตั้งอยู่บนภูมิสังคม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อลำ ดับสูงที่สุด คือ มีเส้นทางที่สะดวกเข้าถึงชุมชนได้ง่าย รองลงมาคือ มีภาพลักษณ์ชุมชนที่ดี สามารถต้อนรับผู้มาเยือนให้ประทับใจได้ ส่วนข้อที่ต่ำที่สุด คือ มีการปรับภูมิทัศน์ให้น่าอยู่เหมาะแก่การท่องเที่ยวโดยชุมชน ด้านการท่องเที่ยวยึดหลักประโยชน์ของประชาชน อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายข้อ ลำดับสูงที่สุด คือ มุ่งเน้นให้ชุมชนมีรายได้จากการท่องเที่ยว รองลงมาคือ มีการรวมกลุ่มอาชีพให้ชุมชนพัฒนารายได้ ส่วนข้อที่ต่ำที่สุด คือ มีการกระจายรายได้ แบ่งปันผลประโยชน์ที่เป็นธรรมกับชุมชน ด้านการท่องเที่ยวยึดหลักความคุ้มค่ามากกว่าคุ้มทุน อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายข้อ ลำดับสูงที่สุด คือ การท่องเที่ยวเป็นที่ยอมรับของคนในชุมชน รองลงมาคือ ชุมชนมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลาย ส่วนข้อที่ต่ำที่สุด คือ ทำให้เกิดการจ้างงานในชุมชน

3. แนวทางในการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านฝั่งแดง ด้านทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม ชุมชนจัดสรรสิ่งที่มีอยู่ในชุมชนในเรื่องของทรัพยากรธรรมชาติเพื่อก่อให้เกิดการใช้ประโยชน์สูงสุดโดยที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อมที่มีอยู่อย่างสมบูรณ์ ถือได้ว่าเป็นการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันโดยไม่ทำลายระบบนิเวศของธรรมชาติ ชาวบ้านในชุมชนเห็นคุณค่าในทรัพยากรธรรมชาติและตระหนักถึงให้มีการอนุรักษ์เพื่อคงอยู่ต่อไปให้นานที่สุด อีกทั้งในเรื่องของวัฒนธรรมชาวบ้านในชุมชนมีวัฒนธรรมเก่าแก่ มีการดำเนินชีวิตตามแบบวัฒนธรรมของตนโดยคำนึงถึงศีลธรรมอันดีงามเป็นที่ตั้ง ด้านองค์กรชุมชน ชุมชนมีการรวมตัวกันของชาวบ้านในชุมชน ภาครัฐและเอกชนเข้ามาร่วมมือช่วยเหลือสนับสนุนภายใต้แนวคิดและอุดมการณ์เดียวกันโดยมีการบริหารจัดการด้วยตัวเองภายในชุมชนเพื่อก่อให้เกิดการสร้างรายได้สร้างอาชีพให้ตัวเองและชุมชน องค์กรชุมชนถือได้ว่าเป็นส่วนที่สำคัญในการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนเพราะเนื่องจากชาวบ้านมีบทบาทหน้าที่ของตนเองในการเข้ากลุ่มอาชีพแล้วชาวบ้านที่เข้ามาร่วมกลุ่มกันยังสร้างการเติบโตให้องค์กรเพื่อความก้าวหน้าในการจัดการการท่องเที่ยว

อีกทั้งให้มีการประชาสัมพันธ์ในชุมชนและภายนอกชุมชนให้เป็นที่รู้จักและเชิญชวนให้บุคคลภายนอกเข้ามาสนใจในชุมชนและส่งเสริมให้ชาวบ้านมีการจ้างงานในชุมชนมากขึ้นและเป็นตัวชี้วัดที่ดีตัวหนึ่งที่สามารถมองเห็นได้ถึงความสำเร็จของการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน ด้านการจัดการชุมชนมีการวางแผนวางอย่างมีหลักการและดำเนินงานไปตามที่วางแผนไว้เพื่อให้ได้ตามเป้าหมายที่ต้องการ การจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนที่ดีมีการจัดการที่มีความรับผิดชอบต่อความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนท้องถิ่นและทรัพยากรธรรมชาติให้เกื้อกูลกัน ทั้งนี้มุ่งเน้นให้มีการจัดการที่ยั่งยืนลดผลกระทบต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ไม่ว่าจะเป็นสิ่งแวดล้อม ธรรมชาติและชุมชน การจัดการให้ประสบผลสำเร็จนั้นต้องดูจากหลักบริหารที่สำคัญคือ 4’M ได้แก่ Man (การบริหารคน) Money (การบริหารเงิน) Materials (การบริหารวัสดุในการดำเนินงาน) และ Manage (การบริหารการจัดการ) รวมกับการมีส่วนร่วมทุกภาคส่วนในการจัดการทั้งปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น

แต่ในทางปฏิบัติ การจัดการเรียนรู้ในชุมชนให้มีประสิทธิภาพ เกิดประสิทธิผล และทรงพลัง เริ่มต้นจากการรวมคนในชุมชนขึ้นเป็นองค์กรชุมชน เพื่อเรียนรู้ความสัมพันธ์ของตนเองกับชุมชน ความรู้และทักษะการจัดการ การประกอบอาชีพ ศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย และเป้าหมายการจัดกระบวนการเรียนรู้ในชุมชนเพื่อสร้างปัญญาให้คนในชุมชนสามารถพัฒนาตนเอง ครอบครัว และชุมชนให้สามารถพึ่งตนเองและพึ่งพากันเองได้มากขึ้น รวมทั้งส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการเชื่อมต่อประสบการณ์ระหว่างบุคคลและชุมชนโดยผ่านกระบวนกลุ่มและเครือข่ายการเรียนรู้ โดยเฉพาะการเลี้ยงชีพของคนในชุมชน ซึ่งจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจจากทุกส่วนของสังคม ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน อาทิ สำนักงานเทศบาลตำบล พัฒนาการชุมชนอำเภอ ภาคเอกชน ชาวบ้านและกลุ่มวิสาหกิจต่าง ๆ การเรียนรู้ในชุมชนจึงมิได้เกี่ยวข้องกับบุคลากรทางการศึกษาเท่านั้นแต่เป็นการเรียนรู้ร่วมกันของทุกฝ่าย จึงให้ชาวบ้านในชุมชนไปศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมนอกชุมชนอื่น เพื่อมาพัฒนาชุมชนตนเอง และสนับสนุนให้มีการส่งเสริมการเรียนรู้ในเรื่องการท่องเที่ยวโดยชุมชนมากยิ่งขึ้น

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากผลการวิจัยการพัฒนาศักยภาพการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านบ้านฝั่งแดง อำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม พบประเด็นผลการวิจัยที่สำคัญควรแก่การอภิปรายผล ดังนี้พบว่า ผลการวิเคราะห์ระดับการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านฝั่งแดง อำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม พบว่าระดับการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านฝั่งแดง โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง (X= 3.36 ; S.D. = 0.54) โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม ด้านองค์กรชุนชน ด้านการจัดการ และด้านการเรียนรู้ตามลำดับ เนื่องจากด้านทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม ชุมชนมีการสืบสานประเพณีวัฒนธรรมอย่างต่อเนื่อง มีวัฒนธรรมประเพณีที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น มีฐานทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ มีการออกแบบกิจกรรมท่องเที่ยวที่คำนึงถึงการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน และมีข้อกำหนดในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างเหมาะสม ด้านองค์กรชุนชน มีระบบสังคมที่เป็นมิตร

ยินดีต้อนรับนักท่องเที่ยว มีการถ่ายทอดวัฒนธรรมจากภายในสู่คนภายนอก ในชุมชนมีปราชญ์หรือผู้มีความรู้ และทักษะในเรื่องต่าง ๆ ที่หลากหลาย คนในชุมชนรู้สึกเป็นเจ้าของและเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนา และได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ ด้านการจัดการ ชุมชนมีองค์กรหรือกลไกในการทำงานเพื่อจัดการท่องเที่ยว มีกฎกติกาในการจัดการสิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม และการท่องเที่ยว ชุมชนสามารถเชื่อมโยงการท่องเที่ยวกับการพัฒนาชุมชนโดยรวมได้มีการกระจายผลประโยชน์ที่เป็นธรรม และด้านการเรียนรู้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้มาเยือนกับชุมชน มีการสร้างจิตสำนึกเรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรมทั้งในส่วนของชาวบ้านและผู้มาเยือน มีศูนย์บริการให้ข้อมูลความรู้ของชุมชน มีระบบจัดการให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ระหว่างชาวบ้านกับผู้มาเยือน และมีกิจกรรมการท่องเที่ยวสามารถสร้างการรับรู้ความเข้าใจในวิถีชีวิตและวัฒนธรรมที่แตกต่าง สอดคล้องกับงานวิจัยของ กชธมน วงศ์คำ (2562) ทำการศึกษาเรื่องการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านหัวขัว ตำบลแกดำ อำเภอแกดำ จังหวัดมหาสารคาม ผลการวิจัยพบว่า 1) บ้านหัวขัว ตำบลแกดำ อำเภอแกดำ จังหวัดมหาสารคาม ชุมชนมีความพร้อม ความต้องการ และมีศักยภาพในการจัดการท่องเที่ยว การกำหนดกิจกรรมการท่องเที่ยวโดยชุมชน ชุมชนจะเป็นเจ้าของจัดการดูแลเพื่อให้เกิดการเรียนรู้แก่ผู้มาเยือน โดยคำนึงถึงความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อม สังคม และวัฒนธรรม และผลจากการสอบถามความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านหัวขัวอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.29, S.D. = 0.63) เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือด้านทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม ($\bar{X}$ = 4.38, S.D. = 0.65) รองลงมาได้แก่ ด้าน องค์กรชุนชน ($\bar{X}$ = 4.32; S.D. = 0.71) ด้านการจัดการ ($\bar{X}$ = 4.26, S.D. = 0.67) และด้านการเรียนรู้ ($\bar{X}$ = 4.20, S.D. = 0.75)

นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปณิษฐา ตาคำ (2562) ได้ทำงานศึกษา การพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนบ้านห้วยเตย อำเภอซำสูง จังหวัดขอนแก่น พบว่า ในหมู่บ้านห้วยเตยเป็นชุมชนที่แหล่งท่องเที่ยวที่มี ศักยภาพและสามารถพัฒนาให้มีศักยภาพในการจัดการท่องเที่ยวของชุมชน โดยหากพิจารณา จากองค์ประกอบของศักยภาพชุมชนใน 4 ด้าน ประกอบด้วย ด้านทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม ด้านองค์กรชุมชน ด้านการจัดการและด้านการ เรียนรู้ ซึ่งงานวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับ ผลการวิจัยของสมจันทร์ ศรีปรัชยานนท์ (2560) พบว่า 1) ทรัพยากร การพัฒนาทรัพยากรของวัดและชุมชนจะต้องมีแหล่งท่องเที่ยวที่ดีดึงดูดใจแก่ นักท่องเที่ยว ได้แก่ ประวัติศาสตร์ ความงดงาม ภูมิทัศน์ การอนุรักษ์ การบริหาร ความสะดวกและ ความปลอดภัย 2) บริหารคน บุคลากรที่อาศัยอยู่ ในชุมชนเป็นปัจจัยสำคัญต่อการพัฒนาศักยภาพ การท่องเที่ยว ประกอบด้วย บุคลากร ความรู้ จิตอาสาและระเบียบวินัยข้อบังคับ 3) การจัดการ เป็นการดำเนินงานหรือปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุ วัตถุ ประสงค์ ตามแนวทางที่ กำหนดไว้ ในการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวของวัดและชุมชนดำเนินไป ตามแผนที่วางไว้และแนวทางที่จะถึงเป้าหมายได้อย่างถูกต้อง 4) กิจกรรมเชิงพุทธการพัฒนา ที่ยั่งยืนตามหลักทางพระพุทธศาสนาผ่านกิจกรรมเชิงพุทธ ด้านความเชื่อดั้งเดิมที่หล่อหลอม คุณค่าทางศิลปะ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมและ

ประเพณีอันดีงามของวัดและชุมชน ได้แก่ ความเชื่อ วิถีชีวิตชุมชน วัฒนธรรม ประเพณีและกิจกรรม วิถีพุทธ

สำหรับการพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนฝั่งแดง สอดคล้อง ปทุมพร แก้วคำและคณะ (2561) ได้ศึกษาการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านฮ่องแฮ่ พบว่า มีการพัฒนาเป็นขั้นตอน โดยชุมชนได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการท่องเที่ยว หลังจากนั้นได้กำหนดขั้นตอนของการพัฒนา โดยวิเคราะห์ ศักยภาพของชุมชน และศึกษาดูงานหมู่บ้านต้นแบบ ได้แก่ บ้านสันทางหลวง บ้านท่าขันทอง และดอยสะโง้ อำเภอเชียงแสน เพื่อให้เห็นความแตกต่าง แนวความคิดจากการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ การสนทนา การเสวนาเพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวโดยชุมชน โดยได้นำความรู้และแนวคิด มาพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชนตามแนวทางของบ้านฮ่องแฮ่ ซึ่งชุมชนได้คัดเลือกและเลือกใช้ศักยภาพของชุมชนกำหนดจุดการศึกษาดูงาน หรือจุดท่องเที่ยว ได้แก่ เกษตรผสมผสาน ฮิบยาสมุนไพร ปรุงยาสมุนไพร การเลี้ยงกระดูกดำไม้กวาด การทำลูกประคบ การเลี้ยงปลา เลี้ยงไก่พื้นเมือง กลุ่มจักสาน ศูนย์การเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น โรงสีข้าวประจำหมู่บ้าน กลุ่มเสื่อกก และ จุดสาธิตการทำปุ๋ยหมักและพัฒนาศักยภาพบุคลากรชุมชนโดยการอบรมพัฒนาการเป็น ผู้นำเที่ยวท้องถิ่น อย่างไรก็ตามการพัฒนาศักยภาพทางด้านโฮมสเตย์จะมีการพัฒนาในโครงการต่อไปอย่าง ค่อยเป็นค่อยไป โดยที่ชุมชนสามารถรองรับและพัฒนาได้ตามศักยภาพและความพร้อมของตนเอง และยังสอดคล้องกับการศึกษาของศิลาวัฒน์ ชัยวงศ์ และคณะ (2560) ได้กล่าวไว้ว่า สภาพบริบททางการท่องเที่ยวเชิงเกษตร โดยพิจารณาถึงด้านการเข้าถึงว่ามีเส้นทางที่อำนวยความสะดวกให้สามารถเดินทางเข้าถึงแหล่ง ท่องเที่ยวได้ และมีป้ายบอกทางตามเส้นทางเข้าถึง แหล่งท่องเที่ยว รวมถึงผลิตภัณฑ์ของชุมชน ที่สามารถพัฒนาเป็นของฝากของที่ระลึกและ กิจกรรมทางการท่องเที่ยวที่น่าสนใจ สำหรับการ พัฒนายุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเชิงเกษตรตาม แนวทางปรัชญาเศรษฐกิจมีการกำหนดยุทธศาสตร์ คือ ยุทธศาสตร์ความร่วมมือในการท่องเที่ยว เชิงเกษตรตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยชุมชนมีส่วนร่วม และยุทธศาสตร์การพัฒนา สิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโดยชุมชน มีส่วนร่วมในพื้นที

ข้อเสนอแนะจากงานวิจัย (Research Suggestions)

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. จากผลการวิจัย ที่พบว่า การจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนในเรื่อง ฐานทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ อยู่ในระดับปานกลาง อยากให้ชาวบ้านชุมชนบ้านฝั่งแดงทุกคนอนุรักษ์หวงแหนในทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ ตลอดไปและปลูกฝังจิตสำนึกให้ลูกหลานหวงแหนในทรัพยากรธรรมชาติของชุมชนด้วยเช่นกัน จะทำให้ทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์อยู่คู่ชุมชนไปนานเท่านาน

2. จากผลการวิจัยที่ พบว่า การจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน ในเรื่อง การร่วมมือกันในชุมชนสนับสนุนด้านการท่องเที่ยว อยู่ในระดับปานกลาง ชาวบ้านทุกคนมีความร่วมมือกันในชุมชน

สนับสนุนด้านการท่องเที่ยว มีความมุ่งมั่นตั้งใจที่จะพัฒนาให้หมู่บ้านฝั่งแดงเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ขึ้นชื่อ อยู่ในความนิยมของนักท่องเที่ยว และช่วยกันพัฒนาชุมชนของตนให้ดียิ่ง ๆ ขึ้นไป

3. จากผลการวิจัย พบว่า การจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนในเรื่อง คือ มีป้ายบอกทางเข้าถึงที่ชัดเจน อยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจากได้รับความร่วมมือทั้งจากภาครัฐและภาคเอกชน ชุมชนมีการจัดทำป้ายบอกทาง เพื่อไปสู่แหล่งท่องเที่ยวได้อย่างชัดเจนและสวยงาม เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวและผู้มาเยือน

4. จากผลการวิจัยพบว่า การจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน ในเรื่อง มีระบบจัดการให้เกิดการเรียนรู้ระหว่างชุมชนกับผู้มาเยือน ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจากมีผู้เชี่ยวชาญในแต่ละกลุ่มงานของตนให้ข้อมูล ดังนั้นหากมีการพัฒนาด้านข้อมูลสารสนเทศในส่วนนี้จะเป็นการเข้าถึงข้อมูลอย่างเป็นรูปธรรมยิ่งขึ้น

5. จากผลการวิจัยพบว่า การปฏิบัติที่ดีในการจัดการการท่องเที่ยว ในเรื่อง มีการพูดภาษาท้องถิ่นในกลุ่มของตน อยู่ในระดับมาก ซึ่งถือว่าเป็นสิ่งที่ชุมชนควรยึดถือและส่งต่อสู่ทายาท บุตรหลานในชุมชนที่จะอนุรักษ์เอกลักษณ์ภาษาถิ่นไว้เช่นนี้สืบไป

6. จากผลการวิจัยพบว่า การปฏิบัติที่ดีในการจัดการการท่องเที่ยว มีเส้นทางที่สะดวกเข้าถึงชุมชนได้ง่ายอยู่ในระดับมาก ถ้าหากจะให้ดียิ่งขึ้นไป ควรมีการพัฒนาเส้นทางเข้าถึงชุมชนที่มีการชำรุดทรุดโทรมไปตามระยะเวลาการใช้งาน เพื่อนักท่องเที่ยวและคนในชุมชนจะเดินทางได้อย่างสะดวกและปลอดภัย

7. จากผลการวิจัย พบว่า การปฏิบัติที่ดีในการจัดการการท่องเที่ยว ในเรื่อง มุ่งเน้นให้ชุมชนมีรายได้จากการท่องเที่ยว อยู่ในระดับปานกลาง หากจะให้ดีขึ้นชุมชนควรชักชวนชาวบ้านมาเข้าร่วมกลุ่มให้มากขึ้นจะกลายเป็นกลุ่มองค์กรที่ใหญ่และมีความเป็นปึกแผ่นมากยิ่งขึ้นและทำให้แหล่งท่องเที่ยวมีความคึกคัก สนุกสนานและมีผู้ช่วยกันดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติอีกด้วย

8. จากผลการวิจัย พบว่า การปฏิบัติที่ดีในการจัดการการท่องเที่ยว ในเรื่อง การท่องเที่ยวเป็นที่ยอมรับของคนในชุมชน อยู่ในระดับปานกลาง การที่ชาวบ้านในชุมชนบ้านฝั่งแดงมีความภาคภูมิใจในชุมชนของตนเอง ทำให้การพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนมีความน่าสนใจและเต็มไปด้วยพลังงานที่จะพัฒนาให้ดียิ่งๆขึ้นด้วย

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาแหล่งเรียนรู้ สิมวัดพุทธสีมาชุมชนบ้านฝั่งแดง
2. ควรมีการศึกษาการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนบ้านฝั่งแดง
3. ควรมีการศึกษาการจัดการรูปแบบการพัฒนาชุมชนให้มีความมั่นคง มั่งคั่งและยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง (References)

กชธมน วงศ์คำ. (2562). *การจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านหัวขัว ตำบลแกดำ อำเภอแกดำ จังหวัดมหาสารคาม*. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

กาญจนาพร ไตรภพ และ พิเศษ ชัยดิเรก, 2563. การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของจังหวัดประจวบคีรีขันธ์**.** *วารสารรังสิตบัณฑิตศึกษาในกลุ่มธุรกิจและสังคมศึกษา*. 6(1), 110-127.

จิราภรณ์ แก้วมณี (2557). *การจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงชุมชนบ้านหัวเขาจีน อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี.* วิทยานิพนธ์. มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ณัฏฐพัชร มณีโรจน์. (2560). การจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน. *วารสารวิชาการการท่องเที่ยวไทยนานาชาติ.* 13(2), 25–46.

บุญชม ศรีสะอาด. (2545). *วิธีการสร้างสถิติสำหรับการวิจัย.* พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ: สุรีริยาสาส์น.

บุญศิลป์ จิตตะประพันธ์ และคณะ. (2557). *การท่องเที่ยวทางทะเลและชายฝั่งในจังหวัดชุมพร: สถานะ ความต้องการ ปัญหาและแนวโน้มในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน.* รายงานผลการวิจัย. มหาวิทยาลัยแม่โจ้.

ปณิษฐา ตาคำ. (2562). แนวการพัฒนาสมรรถนะของผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่เพื่อรองรับการบูรณาการของประชาคมอาเซียน. *วารสาร มจร. สังคมศาสตร์ปริทรรศน์.* 6(2), 129–141.

ปทุมพร แก้วคำ และคณะ. (2561). การจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านฮ่องแฮ่. *วารสารวิทยาลัยดุสิตธานี.* 12(3), 133 – 149.

ปุณยวีร์ วิเศษสุนทรสกุล และคณะ. (2563). แนวทางการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดนครราชสีมา. *วารสารการวิจัยการบริหารการพัฒนา.* 10(3), 22–33.

พิจาริณี โล่ชัยยะกูล. (2556). ความสำคัญของการบริหารจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน. *จุลสารวิชาการท่องเที่ยวอิเล็กทรอนิกส์.* ฉบับ 2/2555, 51 – 56. ค้นเมื่อ 15 กุมภาพันธ์ 2564 จากhttps://issuu.com/etatjournal/docs/etat22555.

วรวุฒิ ภักดีบุรุษ. (2563). การพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรโดยชุมชนของบ้านดอนซาก ตำบลห้วยงู อำเภอหันคา จังหวัดชัยนาท โดยกระบวนการมีส่วนร่วมและการสื่อสารชุมชน. *วารสารธรรมศาสตร์.* 39(2), 24-45.

ศิลาวัฒน์ ชัยวงศ์. (2560). การพัฒนายุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเชิงเกษตรตามแนวทางหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอ เพียงโดยชุมชนมีส่วนร่วมในพื้นที่ จังหวัดลำปาง. *วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง*, 6(2), 45.

สมจันทร์ ศรีปรัชยานนท์. (2560). *การจัดการทรัพยากรธรรมชาติกับการสร้างสุขภาวะชุมชนตามวิถีพุทธในจังหวัดลำปาง.* รายงานผลการวิจัย. พระนครศรีอยุธยา: สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

อรจันทร์ ศิริโชติ. (2556). ภาพลักษณ์แหล่งท่องเที่ยวจังหวัดสงขลา. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยหอการค้าไทย*. 34(3), 54–64.

แนวทางการเสริมสร้างความผูกพันต่อองค์การของครูผู้สอน ในโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3

Guidelines for Enhancing the Organizational Commitment of Teachersin a Small -Sized Schools Under Phetchabun Primary Educational Service Area Office 3

ศมนพรช์ เกิดสิน[1] ชัชชญา พีระธรณิศร์[2]
Samonporn Koedsin, Chatchaya Perathoranich

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ ความต้องการจำเป็น 2) เสนอแนวทางการเสริมสร้างความผูกพันต่อองค์การของครูผู้สอนในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 โดยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยแบบเชิงบรรยาย (Descriptive Research) กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอน จำนวน 269 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ วิเคราะห์ด้วยค่าสถิติ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพจากแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) โดยวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และหาดัชนีลำดับความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$) ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบันแนวทางการเสริมสร้างความผูกพันต่อองค์การของครูผู้สอนในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 โดยรวมทั้ง 3 ด้าน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับมาก สภาพที่พึงประสงค์ โดยรวมทั้ง 3 ด้าน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับมากที่สุด และความต้องการจำเป็นที่สูงสุด คือ ความเต็มใจที่จะทุ่มเทความพยายามอย่างมากในการปฏิบัติงานเพื่อประโยชน์ขององค์การ 2) แนวทางการเสริมสร้างความผูกพันต่อองค์การของครูผู้สอนในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 คือ ความรับผิดชอบของผู้บริหารในการพัฒนาบ การสร้างทัศนคติเชิงบวก การสร้างบรรยากาศในการทำงานด้วยความเต็มใจ การมอบหมายงานให้ตรงกับความถนัดความสามารถของแต่ละบุคคล และการให้ครูได้พัฒนาตนเอง

คำสำคัญ(Keywords): แนวทางการเสริมสร้างความผูกพันต่อองค์การ; โรงเรียนขนาดเล็ก

Received: 2022-06-17 **Revised**: 2022-08-18 **Accepted**: 2022-08-21

[1] นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยครูสุริยเทพ มหาวิทยาลัยรังสิต, Graduate Student Master of Education Program in Education Administration Suryadhep Teachers College, Rangsit University, Corresponding Author e-mail: timsamonporn@gmail.com

[2] วิทยาลัยครูสุริยเทพ มหาวิทยาลัยรังสิต, Suryadhep Teachers College, Rangsit University

Abstract

The purposes of this study were 1) to investigate the current conditions, desirable conditions, and needs as well as 2) to propose guidelines for the enhancement of the organization commitment of teachers in small-sized schools under the Phetchabun Primary Educational Service Area Office 3. This study employed the descriptive research methods. Data were collected from 269 school executive using five-point scale questionnaires. The statistics used in the analysis included frequency, percentage, mean, and standard deviation. In addition, the qualitative data were also gathered from five school executives through a semi-structured interview. The collected data were analyzed using the content analysis and PNImodified. The results of the study revealed that 1) the current conditions in all three aspects were on the highest level. The highest need was the willingness to devote oneself to working for the benefits of the organization. In addition, 2) it was found that the guidelines for the enhancement of the organization commitment of teachers included increasing the executives' responsibilities, instilling the positive attitudes, creating good working environment, and assigning the right job to the right persons so that teachers would have a chance to develop themselves. (Total 129 pages)

Keywords: Guidelines for the Enhancement of Organization Commitment; Small-sized Schools

บทนำ (Introduction)

จากอดีตจนถึงปัจจุบัน องค์การต่างๆ ทั่วโลกพยายามค้นหาแนวทางการบริหารงานในรูปแบบต่างๆ ที่จะเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน โดยจะต้องบรรลุตามเป้าหมายขององค์การ ทั้งนี้เพื่อให้องค์การดำรงอยู่ได้ (อนันต์ มณีรัตน์, 2559) ทรัพยากรทางการบริหารที่มีคุณค่า และมีความสามารถในการพัฒนาองค์การได้ดีที่สุดนั้นก็คือ ทรัพยากรมนุษย์ องค์การต่างๆ จึงหันมาให้ความสำคัญกับการบริหารและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งเป็นการสร้างความเข้มแข็งจากภายใน (พฤทธิพร นครชัย & ชัยพงษ์ พงษ์พานิช, 2560) การขับเคลื่อนองค์การไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้ กระทำโดยการสร้างแรงจูงใจ เพื่อให้บุคคลเกิดความพึงพอใจ และพัฒนาเป็นความผูกพันต่อองค์การในที่สุด (อนันต์ มณีรัตน์, 2559) บุคลากรจึงเป็นทรัพยากรที่สำคัญในการขับเคลื่อนองค์การและส่งผลต่อความเจริญรุ่งเรืองขององค์การ (จิราพร ระโหฐาน, 2559) การที่องค์การมีบุคลากรที่เข้มแข็งและเป็นปึกแผ่นสามัคคีจะช่วยผลักดันองค์การให้มีความสามารถในการแข่งขันอย่างยั่งยืนในอนาคต

การพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพจำเป็นต้องอาศัยทรัพยากรบุคคลในการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ ครูผู้สอนจึงเป็นทรัพยากรบุคคลที่สำคัญยิ่งในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา การรักษาบุคลากรที่มีคุณภาพให้อยู่กับสถานศึกษาจึงจำเป็นต้องสร้างความผูกพันต่อองค์กรให้เกิดขึ้น (กัณฐิกา, 2559) ได้กล่าวว่า ความผูกพันต่อองค์การเป็นทัศนคติที่สำคัญอย่างยิ่งเพราะเป็นตัวเชื่อมระหว่างจินตนาการของมนุษย์กับจุดมุ่งหมายขององค์การ ทำให้มีความรู้สึกเป็นเจ้าขององค์การ ความผูกพันต่อองค์การช่วยให้เห็นแนวโน้มการย้ายเข้า- ออก ของสมาชิกในองค์การเป็นปัจจัยช่วยเพิ่มความมีเสถียรภาพมากกว่าความพึงพอใจในงาน มีผลให้สมาชิกมีความรู้สึกเหมือนเป็นเจ้าขององค์การร่วมกันเพิ่มความอิสระในการทำงานขององค์การทำให้สมาชิกมีความสุขกับงาน ความผูกพันต่อองค์การเป็นตัวประสานระหว่างความต้องการของบุคคลกับเป้าหมายขององค์การให้มีเอกภาพเป็นสิ่งกระตุ้นให้สมาชิกในองค์การทำงานด้วยความตั้งใจ เสียสละแรงกายแรงใจทำงานให้เกิดประโยชน์ต่อองค์การ ช่วยเสริมสร้าง และเป็นเครื่องชี้ความมีประสิทธิผลและประสิทธิภาพขององค์การทำให้มีชีวิตส่วนตัวที่ดี มีความรู้สึกว่าองค์การเป็นที่พึ่งพาได้ เกิดความเลื่อมใสศรัทธาและปรารถนาอย่างแรงกล้าที่จะอยู่กับองค์การต่อไป และยังสอดคล้องกับ(ชมบวร เซ็นทองหลาง, 2562) กล่าวคือ ความผูกพันต่อองค์การเป็นสิ่งที่มีความสำคัญยิ่งต่อความอยู่รอดและมีประสิทธิภาพขององค์การดังนั้น สิ่งที่องค์การหรือสถานศึกษาต้องตระหนักถึงความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง คือ การทำอย่างไรให้สามารถสรรหาบุคลากรที่ดีและมีคุณภาพมาร่วมพัฒนาองค์กร และเมื่อได้บุคลากรที่ดีมีคุณภาพแล้วจะทำอย่างไรจึงจะพัฒนาให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น พร้อมทั้งสร้างความผูกพันต่อองค์กรให้เกิดทั้งกำลังกายและกำลังใจเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมในการทำงานร่วมกันในองค์กรอย่างยั่งยืนและไม่ต้องสูญเสียบุคลากรไป

สถาบันทางการศึกษา เป็นองค์การหนึ่งที่จะต้องคำนึงถึงการสร้างความผูกพันต่อองค์การเป็นอย่างยิ่งเป็นเพราะปัจจัยในด้านบุคลากร เป็นปัจจัยที่สำคัญและมีค่ามากที่สุดในการจัดการศึกษาเนื่องจากระบบการบริหารการจัดการศึกษา จะต้องอาศัยบุคลากรเป็นผู้ถ่ายทอดเจตนารมณ์ ความรู้ ความสามารถ ขนบธรรมเนียมและประเพณี ไปสู่เยาวชนที่เป็นอนาคตของสังคม และประเทศชาติต่อไป ซึ่งทางการบริหารบุคลากรทางการศึกษาเป็นศาสตร์ที่ต้องใช้ความรู้ความสามารถประสบการณ์ และความละเอียดอ่อนในการบริหาร ต้องให้ความดูแลเอาใจใส่บุคลากร เพื่อเป็นการเสริมสร้างความมั่นคง ความพึงพอใจ ให้บุคลากรทำงานอย่างมีความสุข มีความจงรักภักดียึดมั่นและผูกพันกับองค์การ ชักจูงให้บุคลากรใช้ศักยภาพที่มีอยู่ มาร่วมปฏิบัติงานเพื่อองค์การได้อย่างเต็มที่ให้ได้ประสิทธิภาพของงานและความก้าวหน้าขององค์การ (พัชรินทร์ คีรีเมฆ, 2560)

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาความต้องการจำเป็นในการเพิ่มระดับความผูกพันต่อองค์การ และเสนอเป็นแนวทางการเสริมสร้างความผูกพันต่อองค์การของครูผู้สอนในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานซึ่งมีผลต่อการทำงานของครูผู้สอนในการพัฒนาการศึกษาของประเทศ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นแนวทางการเสริมสร้างความผูกพันต่อองค์การของครูผู้สอนในโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3

2. เพื่อเสนอแนวทางการเสริมสร้างความผูกพันต่อองค์การของครูผู้สอนในโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของความผูกพันต่อองค์การของครูผู้สอนในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 ประกอบด้วยคุณลักษณะ 3 ประการคือ 1. ด้านความเชื่อมั่นอย่างแรงกล้าและการยอมรับเป้าหมายและค่านิยมขององค์การ 2. ด้านความปรารถนาอย่างแรงกล้าที่จะดำรงไว้ซึ่งความเป็นสมาชิกภาพขององค์การ 3. ด้านความเต็มใจที่จะทุ่มเทความพยายามอย่างมากในการปฏิบัติงานเพื่อประโยชน์ขององค์การ โดยใช้แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating & Scale) 5 ระดับ และการรวบรวมข้อมูลแบบการสัมภาษณ์ กึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview)

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอนในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์เขต 3 ปีการศึกษา 2563 แยกเป็น 4 อำเภอ ได้แก่ อำเภอหนองไผ่ อำเภอบึงสามพัน อำเภอวิเชียรบุรี อำเภอศรีเทพ จำแนกเป็นผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 109 คน และครูผู้สอนจำนวน 785 คน รวม 894 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอนในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์เขต 3 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 269 คน โดยกำหนดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของ เครจซี และมอร์แกน (Krejcie and Mogan,1970.p 607-610) ระดับความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ 0.5 % และ ระดับความเชื่อมั่น 95 % ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ(Stratified Random Sampling) ตามสัดส่วน(Proportional Stratified Random Sampling) โดยใช้ขนาดของโรงเรียนขนาดเล็ก

3. เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ใช้แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง ซึ่งแบบสอบถามมีลักษณะแบบตรวจสอบรายการ (Check List) แบ่งได้ 3 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ตำแหน่ง วุฒิการศึกษา และประสบการณ์ทำงาน ตอนที่ 2 แบบสอบถามแบบตอบสนองคู่ (Duel-response format) มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณ

ค่า (Rating & Scale) 5 ระดับ คือ ระดับสภาพการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ระดับ 5 คะแนน จนไปถึงระดับสภาพการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด ระดับ 1 คะแนน และแปลความหมาย เพื่อจัดระดับคะแนนเฉลี่ยในช่วงคะแนนดังนี้ คะแนนเฉลี่ย 4.50 – 5.00 แปลความว่า มีผลปฏิบัติมากที่สุด คะแนนเฉลี่ย 3.50–4.49 แปลความว่า มีผลปฏิบัติมาก คะแนนเฉลี่ย 2.50–3.49 แปลความว่า มีผลปฏิบัติปานกลาง คะแนนเฉลี่ย 1.50–2.49 แปลความว่า มีผลปฏิบัติน้อย และคะแนนเฉลี่ย 1.00–1.49 แปลความว่า มีผลปฏิบัติน้อยที่สุด โดยเกณฑ์สัมประสิทธิ์แอลฟา มีค่าไม่ต่ำกว่า 0.70 ขึ้นไป ซึ่งการทดสอบหาค่าความเที่ยงตรง (Validity) ได้ค่า IOC เท่ากับ 1.00 และการทดสอบหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ผลของค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาที่ได้ มีความเชื่อมั่นของแบบสอบถามสภาพปัจจุบันเท่ากับ 0.954 และสภาพที่พึงประสงค์เท่ากับ 0.975 และตอนที่ 3 การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ โดยวิธีการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview)

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง โดยรวบรวมจากการให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามโดยตรง โดยขอความอนุเคราะห์จากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 หรือให้ตอบแบบสอบถามผ่านทาง Google From และส่งไปให้กลุ่มตัวอย่างผ่านทางสังคมออนไลน์ช่องทางต่างๆ ได้แก่ Smart Office, Facebook, Line กับกลุ่มตัวอย่างตามจำนวนที่ได้กำหนดไว้ข้างต้น เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างเข้าถึงช่องทางนี้ได้สะดวก และนำข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลมาวิเคราะห์ทางสถิติ เพื่อนำข้อมูลมาประกอบการสรุปผลและอภิปรายผลการวิจัยให้บรรลุตามวัตถุประสงค์การวิจัยต่อไป

5. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการกำหนดสถิติที่มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับข้อมูลทางสถิติเพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงบรรยาย (Descriptive Research) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การหาค่าเฉลี่ยร้อยละ (Percentage) ค่าความถี่ (Frequency) ค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$)

ผลการวิจัย (Research Results)

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามการวิจัยนี้ จำนวน 269 คน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุอยู่ในช่วง 51-60 ปี ตำแหน่ง ครู คศ. 3 วิทยฐานะครูชำนาญการพิเศษ จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ประสบการณ์ในการทำงานมากกว่า 20 ปี

ภาพรวมสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของแนวทางการเสริมสร้างความผูกพันต่อองค์การของครูผู้สอนในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 ในภาพรวม 3 ด้าน ผลการวิเคราะห์ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การวิเคราะห์ภาพรวมสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของแนวทางการเสริมสร้างความผูกพันต่อองค์การของครูผู้สอนในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 โดยรวม 3 ด้าน

(n=269)

แนวทางการเสริมสร้างความผูกพันต่อองค์การของครูผู้สอนในโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3	**สภาพปัจจุบัน**			**สภาพที่พึงประสงค์**			**ความต้องการจำเป็น**	
	$\bar{X}$	S. D	แปลผล	$\bar{X}$	S. D	แปลผล	PNI modified	ลำดับที่
1.ด้านความเชื่อมั่นอย่างแรงกล้าและการยอมรับเป้าหมายและค่านิยมขององค์การ	3.505	0.643	มาก	4.149	0.761	มาก	0.184	3
2.ด้านความปรารถนาอย่างแรงกล้าที่จะดำรงไว้ซึ่งความเป็นสมาชิกภาพขององค์การ	3.515	0.626	มาก	4.174	0.756	มาก	0.187	2
3.ด้านความเต็มใจที่จะทุ่มเทความพยายามอย่างมากในการปฏิบัติงานเพื่อประโยชน์ขององค์การ	3.483	0.595	มาก	4.175	0.750	มาก	0.199	1
ค่าเฉลี่ยรวม	**3.501**	**0.621**	**มาก**	**4.175**	**0.750**	**มากที่สุด**	**0.190**	**-**

จากตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ภาพรวมสภาพปัจจุบันของแนวทางการเสริมสร้างความ

ผูกพันต่อองค์การของครูผู้สอนในโรงเรียนขนาดเล็กสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 ในภาพรวม 3 ด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านความปรารถนาอย่างแรงกล้าที่จะดำรงไว้ซึ่งความเป็นสมาชิกภาพขององค์การ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.515, S.D.= 0.626) รองลงมา คือ ด้านความเชื่อมั่นอย่างแรงกล้าและการยอมรับเป้าหมายและค่านิยมขององค์การ ($\bar{X}$ =3.505, S.D.= 0.643) และที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านความเต็มใจที่จะทุ่มเทความพยายามอย่างมากในการปฏิบัติงานเพื่อประโยชน์ขององค์การ ($\bar{X}$ = 3.483, S.D.= 0.595) ตามลำดับ

ความต้องการจำเป็นของแนวทางการเสริมสร้างความผูกพันต่อองค์การของครูผู้สอนในโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 ค่าดัชนีลำดับความต้องการจำเป็น ในภาพรวม 3 ด้าน มีค่าดัชนี($\mathrm{PNI_{Modified}}$ = 0.190) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าดัชนีลำดับความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ ด้านความเต็มใจที่จะทุ่มเทความพยายามอย่างมากในการปฏิบัติงานเพื่อประโยชน์ขององค์การ มีค่าดัชนี ($\mathrm{PNI_{Modified}}$ = 0.199) รองลงมา คือ ด้านความปรารถนาอย่างแรงกล้าที่จะดำรงไว้ซึ่งความเป็นสมาชิกภาพขององค์การ มีค่าดัชน ($\mathrm{PNI_{Modified}}$ = 0.187) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการเชื่อมั่นอย่างแรงกล้าและการยอมรับเป้าหมายและค่านิยมขององค์การ มีค่าดัชนี ($\mathrm{PNI_{Modified}}$ = 0.184) ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

ผู้วิจัยขออภิปรายผลแนวทางการเสริมสร้างความผูกพันต่อองค์การของครูผู้สอนในโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3

1) ภาพรวมสภาพปัจจุบัน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับมาก คือ ด้านความปรารถนาอย่างแรงกล้าที่จะดำรงไว้ซึ่งความเป็นสมาชิกภาพขององค์การ ทั้งนี้เป็นเพราะว่า ครูผู้สอนทำงานร่วมกับบุคลากรอื่นในโรงเรียนด้วยความเต็มใจ และเต็มความสามารถ ถึงแม้ว่าจะมีปัญหาหรืออุปสรรคมากระทบ มีแนวทางปฏิบัติที่ดีเพื่อให้โรงเรียนมีความเป็นเลิศด้านวิชาการ ทำงานทุกอย่างเพื่อให้โรงเรียนมีความเจริญก้าวหน้า ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ภาพรวมที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับมากที่สุด คือ ด้านความเต็มใจที่จะทุ่มเทความพยายามอย่างมากเพื่อประโยชน์ขององค์การ ทั้งนี้เป็นเพราะว่า ครูผู้สอนทำงานที่ได้รับมอบหมายและงานในหน้าที่โดยไม่หวังผลตอบแทนใดๆ ทำงานนอกเวลาราชการเพื่อปฏิบัติงานให้กับโรงเรียนหาแนวทางวิธีการและเทคโนโลยีที่ดีมาใช้ในการปฏิบัติงาน และตั้งใจทำงานอย่างเต็มที่แม้จะได้รับการพิจารณาความดีความชอบไม่เป็นไปตามที่คาดหวัง สำหรับความต้องการจำเป็นที่สูงสุด คือ ด้านความเต็มใจที่จะทุ่มเทความพยายามอย่างมากในการปฏิบัติงานเพื่อประโยชน์ขององค์การ รองลงมา คือ ด้านความปรารถนาอย่างแรงกล้าที่จะดำรงไว้ซึ่งความเป็นสมาชิกภาพขององค์การ

2) แนวทางการเสริมสร้างความผูกพันต่อองค์การของครูผู้สอนในโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 มีดังนี้

1) ด้านความเต็มใจที่จะทุ่มเทความพยายามอย่างมากเพื่อประโยชน์ขององค์การ มีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะครูผู้สอนทำงานที่ได้รับมอบหมายและงานในหน้าที่โดยไม่หวังผลตอบแทนใดๆ ทำงานนอกเวลาราชการเพื่อปฏิบัติงานให้กับโรงเรียนหาแนวทางวิธีการและเทคโนโลยีที่ดีมาใช้ในการปฏิบัติงาน ในการปฏิบัติงาน เมื่อได้รับมอบหมายงานจะทุ่มเทให้กับงานนั้นเพื่อให้งานบรรลุผลสำเร็จ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นางสาววราทิพย์ เอี่ยนเหล็ง (2560) ได้ศึกษาความผูกพันต่อองค์การครูและบุคลากรโรงเรียนพนัสพิทยาคาร จังหวัดชลบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต18 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เช่นกัน

2) ด้านความปรารถนาอย่างแรงกล้าที่จะดำรงไว้ซึ่งความเป็นสมาชิกภาพขององค์การ มีค่าเฉลี่ยลำดับที่ 2 อยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะ ครูผู้สอน ทำงานร่วมกับบุคลากรอื่นในโรงเรียนด้วยความเต็มใจ และเต็มความสามารถ ถึงแม้ว่าจะมีปัญหาหรืออุปสรรคมากระทบ ถ้าได้รับมอบหมายให้ทำงานที่ยากก็พร้อมที่จะเรียนรู้และทำงานนั้นต่อไป ไม่มีความคิดที่จะย้ายออกไปจากโรงเรียนสามารถปรับตัวให้เข้ากับผู้บริหารโรงเรียนแม้จะมีการเปลี่ยนผู้บริหารอยู่บ่อยๆ มีแนวทางปฏิบัติที่ดีเพื่อให้โรงเรียนมีความเป็นเลิศด้านวิชาการ ทำงานทุกอย่างเพื่อให้โรงเรียนมีความเจริญก้าวหน้า ครูปฏิบัติหน้าที่การสอนและปฏิบัติงานพิเศษอื่นๆ ที่โรงเรียนมอบหมายอย่างเต็มใจเมื่อมีงานเร่งด่วนพร้อมอุทิศตนเสียสละเวลาส่วนตัวเพื่อที่จะทำงานให้แก่หน่วยงานแม้ว่าจะเป็นวันหยุดทำงานโดยคำนึงถึงชื่อเสียงของโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ อนันต์ชัย คงจันทร์ (2559) 1) แนวคิดด้านทัศนคติต่อองค์การ 2) แนวคิดด้านพฤติกรรม คือ เมื่อคนมีความผูกพันต่อองค์การจะแสดงออกมาในรูปของพฤติกรรมอย่างต่อเนื่อง ไม่คิดโยกย้ายไปทำงานที่อื่น พยายามรักษาสมาชิกภาพไว้ เนื่องจากได้เปรียบเทียบผลได้เสียที่เกิดขึ้นหากละทิ้งองค์การไป 3) แนวคิดทางด้านที่เกี่ยวกับความถูกต้องหรือบรรทัดฐานของสังคม เป็นความจงรักภักดีและความเต็มใจที่จะอุทิศตนให้กับองค์การ คือ เมื่อบุคคลเข้ามาอยู่ในองค์การแล้วต้องมีความผูกพันต่อองค์การ

3) ด้านความเชื่อมั่นอย่างแรงกล้าและการยอมรับเป้าหมายและค่านิยมขององค์การ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะ การกำหนดนโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจและยุทธศาสตร์ของโรงเรียนไม่ชัดเจน การปฏิบัติงานของครูผู้สอนจึงไม่มีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับอุทัย เลาหวิเชียร (2559) องค์การจะบรรลุเป้าหมายหรือ วัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่นั้น จึงขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพและคุณภาพของคน เทคนิค เทคโนโลยี ในปัจจุบันไม่สามารถบริหารงานได้โดยอาศัยแต่ประสบการณ์เพียงอย่างเดียว การวางแผนที่ดีการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นและการตัดสินใจต้องอาศัยเทคนิคทางการบริหาร ข้อมูล ข่าวสารและความรู้ ในการปฏิบัติงานและแก้ไขปัญหา เพื่อวิเคราะห์และคาดคะเนเหตุการณ์ในอนาคต

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1.ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผู้บริหารโรงเรียนนำผลการวิจัยไปเป็นแนวทางการเสริมสร้างความผูกพันในงานของครูเพื่อพัฒนาครูให้มีความผูกพันในงาน มีพลังในการทำงาน พร้อมจะทุ่มเทแรงกายและแรงใจในการ

ทำงาน เพิ่มมากขึ้น สร้างแรงจูงใจในการทำงานด้านความเต็มใจที่จะทุ่มเทความพยายามอย่างมากในการปฏิบัติงานเพื่อประโยชน์ขององค์การ โดยส่งเสริมให้ครูมีอิสระในการทำงาน เปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วม ในการกำหนดนโยบายของโรงเรียน พร้อมทั้งเสริมสร้างให้ครูมีความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนร่วมงาน โดย การสร้างบรรยากาศที่มีความเป็นมิตรในการทำงาน ส่งเสริมให้ครูได้รับโอกาสการพัฒนางาน ทั้งทางด้านการสนับสนุนงบประมาณในการเข้ารับการอบรม ศึกษาดูงาน การจัดสรรสื่อ วัสดุอุปกรณ์ ที่ครบครัน เพื่อให้ครูพัฒนาศักยภาพ ของตนเองและมีความก้าวหน้าในวิชาชีพ

1.2 ผู้บริหารโรงเรียนควรให้ความสำคัญกับระบบการพิจารณาความดี ความชอบ ระบบการให้รางวัล เพื่อเป็นการสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานและเป็นการสร้างความรู้สึกผูกพันต่อองค์การ ให้ครูเกิดความกระตือรือร้น ควรให้ความสำคัญในการวางนโยบายในการประเมินผลงานที่ชัดเจนโปร่งใส ที่ยึดถือความยุติธรรม ตามภาระงานของผู้ถูกประเมินสอดคล้องกับสภาพการปฏิบัติงานจริงของครู

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษา เกี่ยวกับรูปแบบแนวทางการเสริมสร้างแรงจูงใจในการทำงานของครูผู้สอนในโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3

2.2 ควรวิจัย เกี่ยวกับแนวทางการเสริมสร้างความผูกพันต่อองค์การของครูผู้สอนในโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 โดยเก็บข้อมูลจากผู้ที่เกี่ยวข้องเพิ่มขึ้น เช่น คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครองนักเรียน นักเรียน เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง (References)

กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

กัณฐิกา สุระโคตร. (2559). *ความผูกพันต่อองค์การของครูผู้สอนโรงเรียนขนาดเล็ก ในอำเภอแก่งหางแมว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1*. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

ชมบวร เซ็นทองหลาง, ดร.กัญญ์รัชการย์ นิลวรรณ. (2562). *ความผูกพันต่อองค์การของครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2.* ครุศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

ชลดา สิทธิวรรณ. (2559). *ความผูกพันต่อองค์การของเจ้าหน้าที่องค์การพัฒนาเอกชนในเขต. กรุงเทพมหานคร.* วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต: คณะรัฐศาสตร์ หาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

เชาว์ อินใย. (2559). *การวิจัยทางการศึกษา*. เลย: คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชัฏเลย

พฤทธิพร นครชัย และชัยพงษ์ พงษ์พานิช. (2560). *สร้างองค์กรในยุค 4.0*. กรุงเทพฯ: บริษัท โพสต์พับลิชชิง จำกัด.

ภูริวิชญ์ โทสุริทร์. (2561). *ความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานกับความผูกพันองค์การของครูผู้สอนโรงเรียนในสำนักงานเขตบางเขต กรุงเทพมหานคร.* วิทยานิพนธ์ คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญญบุรี

วราทิพย์ เอี่ยนเหล็ง. (2560). *ความผูกพันต่อองค์การของครูและบุคลากรโรงเรียนพนัสพิทยาคาร จังหวัดชลบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18*. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

ศรินภัสร์ โพธิ์ศรีมาตร. (2558). *การประเมินความต้องการจ าเป็นเกี่ยวกับการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียนของครูสังกัดกรุงเทพมหานคร.* วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและประเมินผลทางการศึกษา, สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.

ศิริพร พรมโสภา. (2559). *ความผูกพันของครูต่อโรงเรียนมัธยมศึกษา. อำเภอตาพระยา จังหวัดสระแก้ว: สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7.* คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3. (2563). *รายงานผลการจัดการศึกษาปีการศึกษา 2563.* เพชรบูรณ์ : ฝ่ายพัฒนาบุคคล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแพชรบูรณ์ เขต 3

สุวิมล ว่องวาณิช. (2558). *การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น.* พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อนงค์ศิริ โรจนโสดม. (2561). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์การของครูโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี*. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

อนันต์ มณีรัตน์. (2559). *ความผูกพันองค์การ: กรณีศึกษา ส านักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี*. ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อนันต์ชัย คงจันทร์. (2559). ความผูกพันต่อองค์การ. *วารสารจุฬาลงกรณ์ธุรกิจปริทัศน์*. 39(34), 34-41.

Allen, N. J., & Meyer, J. P. (1990). Organizational socialization tactics: A longitudinal analysis of links newcomers commitment and role orientation. *Academy of Management Journal*. 23(4), 52-55.

Becker, M. H., and Maiman, L. A. (1975). Sociobehavioral determinante of compliance with health and medical care recommendations. *Medical Care.* 13(1), 10-24.

Buchanan, I. B. (1974). Building organizational commitment: The socialization of managers in work organization. *Administrative Science Quarterly.* 19(40), 533

Greenberg, R., & Baron, G. (1993). *Behavior in organizations: Understanding and managing the human side of work.* (4 th ed.). Boston: Allyn and Bacon.

Hrebiniak, L. G., & Alutto, J. A. (1972). Personal and role-related factors in the development of organizational commitment. *Administrative Science Quarterly.* 17(12), 555-573.

Kanter, M. R. (1968). Commitment and social organization: A study of commitment mechanisms in utopian communities. *American Sociological Review*. 33(1), 499-517.

March, J. G., & H. A. Simon. (1958). *Organization.* New York: John Wiley & Sons.

Maslow, A. H. (1970). *Motivation and personality*. (2 nd ed.). New York: Harper & Row.

Mowday, R. T., Porter, L. W., & Steers, R. M. (1982). *Employee organization linkages: The psychology of commitment, absenteeism, and turnover.* New York: Academic Press.

Oz, S. (2001). *The economics of network industries.* Cambridge: Cambridge University Press.

Porter, L. W., & Steers, R. M. (1973). Organizational, work, and personal factors in employee turnover and absenteeism. *Psychological Bulletin*. 80(2), 151-176.

Sheldon, M. E. (1971). Investment and involvement as mechanism producing commitment to the organization. *Administrative Science Quarterly*. 16(2), 143-149.

Steers, R. M. (1977). Antecedents and outcome of organizational commitment. *Administrative Science Quarterly*. 22(4), 48.

Witkin, B. R., and Altschuld, J. W. (1995). *Planning and conducting needs assessment. A pratical guild.* Thounsand Oaks, CA: Sage.

ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมในการเลือกซื้ออาหารและเครื่องดื่มที่ทำจากพืช ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร

Factors Influencing Consumer Behaviour for Purchasing Plant-Based Food and Beverage in Bangkok

เบญจมาศ มั่นซิ้ว[1] ทรงวุฒิ ดีจงกิจ[2]
Benjamas Munsiew, Songwut Deechongkit

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาปัจจัยลักษณะทางประชากรศาสตร์และปัจจัยกิจกรรมด้านโลจิสติกส์ทั้ง 5 ด้าน (ด้านการบริการลูกค้า ด้านคุณภาพสินค้า ด้านช่องทางการชำระเงิน ด้านบรรจุภัณฑ์และฉลาก และด้านการรับรู้ข้อมูลตัวสินค้า) ที่มีผลต่อพฤติกรรมการเลือกซื้ออาหารและเครื่องดื่มที่ทำจากพืชของผู้บริโภค ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 400 คน ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าความถี่ ร้อยละ และการทดสอบสมมติฐานด้วยสถิติไค-สแควร์ ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยลักษณะทางประชากรศาสตร์กับพฤติกรรมการเลือกซื้ออาหารและเครื่องดื่มที่ทำจากพืชของผู้บริโภค ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษาสูงสุด และรายได้ต่อเดือน มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเลือกซื้ออาหารและเครื่องดื่มที่ทำจากพืชของผู้บริโภค แต่พฤติกรรมในด้านความถี่ในการเลือกซื้อต่อสัปดาห์ มีความสัมพันธ์เพียงรายได้ต่อเดือนเท่านั้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ และผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านกิจกรรมโลจิสติกส์ทั้ง 5 ด้าน กับพฤติกรรมการเลือกซื้ออาหารและเครื่องดื่มที่ทำจากพืชของผู้บริโภค ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า การบริการลูกค้า คุณภาพสินค้า ช่องทางการชำระเงิน บรรจุภัณฑ์และฉลาก และการรับรู้ข้อมูลตัวสินค้า มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเลือกซื้ออาหารและเครื่องดื่มที่ทำจากพืชของผู้บริโภค อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

คำสำคัญ (Keywords): อาหารและเครื่องดื่มที่ทำจากพืช; พฤติกรรมผู้บริโภค; ปัจจัยด้านกิจกรรมโลจิสติกส์**;** บรรจุภัณฑ์และฉลาก; ช่องทางการขายสินค้า

Received: 2022-08-17 **Revised**: 2022-09-06 **Accepted**: 2022-09-07

[1] หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการโลจิสติกส์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรังสิต
Master of Science Program Logistics Management graduate school Rangsit University.
Corresponding Author e-mail: benjamas.m60@rsu.ac.th

[2] หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการโลจิสติกส์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรังสิต
Master of Science Program Logistics Management graduate school Rangsit University.

Abstract

The purpose of this study was to investigate the demographic and logistics activity factors in five areas (customer service, product quality, payment methods, packaging and labeling, and product information perception) that influence Bangkok consumers' purchasing behavior of plant-based foods and beverages. The participants were 400 people. The research instrument for the data collection was a questionnaire. Frequency, percentage and hypothesis testing with chi-square statistics were used for the data analysis. The results towards the testing revealed that regarding the relationship between demographic factors and consumer purchasing behavior of plant-based food and beverages in Bangkok, the results indicated that sex, age, occupation, and educational level were the strongest predictors, while monthly income was related to consumer purchasing behavior. However, the relationship between weekly purchase frequency and solely monthly income was statistically significant at the 0.05 level, supporting the hypothesis. It also showed that the relationship between the five factors of logistics activities and the purchasing behavior of plant-based food and beverages of consumers in Bangkok revealed that customer service, product quality, payment channels, packaging and labeling, and perception of product information were related to consumer's purchasing behavior of plant-based food and beverages, which was statistically significant at the 0.05 level, confirming the original hypothesis.

Keywords: Plant-Based Food and Beverage; Consumer’s Behavior; Logistic Activity Factor; Packaging and Labeling; Channel of Distribution

บทนำ (Introduction)

จากกระแสพฤติกรรมของผู้บริโภคในปัจจุบันที่ให้ความสำคัญกับสุขภาพเพิ่มมากขึ้น บวกกับทั้งสถานการณ์การระบาดของโควิด-19 รวมทั้งผู้บริโภคเองหันมาใส่ใจดูแลตัวเองมากขึ้นในด้านของอาหารการกิน โดยเฉพาะผู้บริโภคที่ต้องการลดการทานเนื้อสัตว์ในบางโอกาส (Flexitarians) ส่งผลให้เทรนด์อาหารและเครื่องดื่มที่ทำจากพืช (Plant-based Food and Beverage) ซึ่งเป็นอาหารในกลุ่มโปรตีนทางเลือก (Alternative Protein) เติบโตต่อเนื่องอย่างน่าสนใจ นอกจากนั้น ผู้บริโภคบางส่วนยังมีความกังวลเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมซึ่งกระบวนการเลี้ยงปศุสัตว์มีส่วนทำให้เกิดภาวะโลกร้อน ฟาร์มบางแห่งมีประเด็นเรื่องสวัสดิภาพสัตว์ การบริโภคเนื้อจากพืชในมุมมองผู้บริโภคจึงมีส่วนช่วยในประเด็นการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศไม่ต้องฆ่าสัตว์และเป็นอาหารที่มีคุณค่าทางโภชนาการส่งผลดีต่อสุขภาพ นอกจากนี้ โควิด-19 ยังเพิ่มความตระหนักเกี่ยวกับสุขภาพ ความปลอดภัยของอาหาร และความยั่งยืน นำไปสู่ความต้องการ

ผลิตภัณฑ์จากพืชที่เพิ่มขึ้น (กรุงไทย ทีม Marketing Strategy, 2563) ดังนั้นสุขภาพที่มาพร้อมภูมิคุ้มกัน ความยืดหยุ่น สวัสดิภาพสัตว์ และความยั่งยืนเป็นองค์ประกอบสำคัญในการเติบโตที่สนับสนุนการเติบโตของตลาดอาหารและเครื่องดื่มที่ทำจากพืช นอกจากนี้ ผู้ผลิตกำลังค้นพบโซลูชันทางเทคโนโลยีที่เป็นนวัตกรรม เพื่อทำให้ผลิตภัณฑ์ที่ทำจากพืชเป็นที่ต้องการมากขึ้นคล้ายกับเนื้อสัตว์อื่น ๆ เพื่อให้แน่ใจว่าตลาดเติบโตอย่างต่อเนื่อง นอกจากนั้น แรงผลักดันทางด้านวัฒนธรรมมีส่วนอย่างมากในการเพิ่มขึ้นแบบทวีคูณ ซึ่งสร้างโอกาสสำหรับตลาดอาหารและเครื่องดื่มที่ทำจากพืช ตลาดอาหารและเครื่องดื่มที่ทำจากพืชทั่วโลกมีมูลค่า 42,186.43 ล้านดอลลาร์ในปี 2563 และคาดว่าจะสูงถึง 81,538.73 ดอลลาร์ล้าน ภายในปี 2571 เติบโตที่ CAGR 8.71% ในช่วงระยะเวลาคาดการณ์ (Triton Market Research, 2020)

อุตสาหกรรมอาหารและเครื่องดื่มจากพืชทั่วโลก สามารถจำแนกตามประเภทออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่ ผลิตภัณฑ์นมจากพืช (Dairy) เนื้อสัตว์จากพืช (Meat) ประเภทอื่น ๆ (Others) อาหารจากพืชโดยทั่วไป (Triton Market Research, 2020) ผู้บริโภคชาวไทยที่ไม่รับประทานเนื้อสัตว์ เติบโตต่อเนื่อง ข้อมูลจาก Google Trends พบว่า ตั้งแต่ปี ปี 2563 ถึง 2565 สัดส่วนของคนไทยที่ไม่บริโภคเนื้อสัตว์เพิ่มขึ้น แต่สำหรับอุปสรรคสำคัญของตลาดอาหารและเครื่องดื่มที่ทำจากพืช (Plant-based Food and Beverage) ในไทย คือ คนไทยส่วนใหญ่ยังไม่รู้จักอาหารจากพืช ส่งผลให้ 2-3 ปีที่ผ่านมา ผู้ประกอบการของไทยเองก็ได้เล็งเห็นความสำคัญของสินค้าอาหารและเครื่องดื่มที่ทำจากพืช (Plant-based food and beverage) โดยมีแบรนด์ Meat Avatar ของบริษัท มีท อวตาร จำกัด แบรนด์ Let’s Plant Meat ของบริษัท นิธิฟู้ดส์ จำกัด แบรนด์ More Meat ของบริษัท วี ฟู้ดส์ (ประเทศไทย) จำกัด) แบรนด์ VG for Love ของบริษัท ซีพีแรม จำกัด หรือ ซีพีแรม (CPRAM) แบรนด์ Harvest Gourmet ของบริษัทเนสท์เล่ (ไทย) จำกัด แบรนด์ OMG Meat ของบริษัท ไทยยูเนี่ยน กรุ๊ป จำกัด (มหาชน) แบรนด์ MEAT ZERO ของบริษัท เจริญโภคภัณฑ์อาหาร จำกัด (มหาชน) หรือ ซีพีเอฟ (CPF) และบริษัท ปตท. จะเปิดตัวในไตรมาส 4 ปี 2565 (workpointTODAY, 2021)

จากความต้องการเนื้อสัตว์ที่ลดลงและตลาดอาหารและเครื่องดื่มที่ทำจากพืชที่มีความต้องการเพิ่มสูงขึ้นเรื่อย ๆ ทำให้เรากำลังก้าวสู่ความเปลี่ยนแปลงใหม่ในการบริโภคอาหาร ทำให้ผู้วิจัยพบว่าปัญหาส่วนใหญ่ของธุรกิจอาหารและเครื่องดื่มที่ทำจากพืช คือ ผู้บริโภคส่วนใหญ่ไม่รู้จักอาหารและเครื่องดื่มที่ทำจากพืช รู้จักเพียงเฉพาะกลุ่มเท่านั้น ซึ่งผู้บริโภคที่ต้องการซื้อสินค้าไม่ทราบช่องทางการซื้อสินค้าที่แน่ชัด และผู้ประกอบการไม่ทราบว่าต้องวางขายสินค้าผ่านช่องทางจัดจำหน่ายใดเพื่อสามารถตอบสนองผู้บริโภคได้ ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาพฤติกรรมการซื้อสินค้าอาหารและเครื่องดื่มที่ทำจากพืชของผู้บริโภค ในเขตกรุงเทพมหานคร ว่าผู้บริโภคนิยมซื้อสินค้าอาหารและเครื่องดื่มที่ทำจากพืช โดยมีการพิจารณาปัจจัยด้านใดบ้างในการซื้อสินค้าอาหารและเครื่องดื่มที่ทำจากพืช เพื่อที่จะสามารถนำผลการวิจัยในการศึกษาครั้งนี้ไปใช้ในการวางแผนกำหนดกลยุทธ์ทางด้านโลจิสติกส์ที่เหมาะสม สามารถนำไปใช้ในการปรับปรุงในอนาคตเพื่อรองรับสภาวะ

การแข่งขันที่เพิ่มสูงขึ้นจากคู่แข่งและลดความเสี่ยงของผู้ประกอบการ และเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคให้เกิดความพึงพอใจสูงสุด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objectives)

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อศึกษาปัจจัยลักษณะทางประชากรศาสตร์ ที่มีผลต่อพฤติกรรมการเลือกซื้ออาหารและเครื่องดื่มที่ทำจากพืชของผู้บริโภค ในเขตกรุงเทพมหานคร

2. เพื่อศึกษาปัจจัยกิจกรรมด้านโลจิสติกส์ทั้ง 5 ด้าน ที่มีผลต่อพฤติกรรมการเลือกซื้ออาหารและเครื่องดื่มที่ทำจากพืชของผู้บริโภค ในเขตกรุงเทพมหานคร

สมมติฐานการวิจัย (Research Hypothesis)

1. ปัจจัยลักษณะทางประชากรศาสตร์ มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมการเลือกซื้ออาหารและเครื่องดื่มที่ทำจากพืชของผู้บริโภคในกรุงเทพฯ

2. ปัจจัยด้านกิจกรรมโลจิสติกส์ทั้ง 5 ด้าน มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมการเลือกซื้ออาหารและเครื่องดื่มที่ทำจากพืชของผู้บริโภคในกรุงเทพฯ

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้วิธีการเชิงสำรวจ (Survey Research Method) และใช้วิธีการเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดแนวทางในการศึกษา โดยมีรายละเอียดในเรื่องของการกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล และการจัดทำข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริโภคที่ซื้อสินค้าอาหารและเครื่องที่ทำจากพืชที่อาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร เนื่องจากผู้วิจัยไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอนจึงได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Cochran (1963) จำนวน 400 คน ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้วิธีสุ่มตัวอย่างโดยไม่คำนึงถึงความน่าจะเป็น (Nonprobability Sampling) โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบสะดวก (Convenience Sampling)

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการวิจัยครั้งนี้ โดยสร้างขึ้นจากการรวบรวมเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี ตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นำมาทำเป็นแบบคำถามในแบบสอบถาม โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา

สูงสุด และรายได้ต่อเดือน ส่วนที่ 2 ข้อมูลปัจจัยด้านกิจกรรมโลจิสติกส์ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมในการเลือกซื้ออาหารและเครื่องดื่มที่ทำจากพืชของผู้บริโภค ในเขตกรุงเทพมหานคร ได้แก่ ด้านการบริการลูกค้า ด้านคุณภาพสินค้า ด้านช่องทางการชำระเงิน ด้านบรรจุภัณฑ์และฉลาก และด้านการรับรู้ข้อมูลตัวสินค้า ส่วนที่ 3 ข้อมูลด้านพฤติกรรมการเลือกซื้ออาหารและเครื่องดื่มที่ทำจากพืชของผู้บริโภค ในเขตกรุงเทพมหานคร ได้แก่ ความถี่ในการซื้อ สถานที่ในการซื้อ ประเภทอาหารและเครื่องดื่มที่ทำจากพืช ค่าใช้จ่ายในการซื้อต่อครั้ง โดยแบบสอบถามทั้งหมดเป็นลักษณะคำถามแบบมีหลายคำตอบให้เลือก (Multichoice Question) เป็นคำถามปลายเปิด (Open-ended Question) และคำถามปลายปิด (Close-ended Question) โดยใช้ระดับการวัดข้อมูลแบบนามบัญญัติ (Nominal Scale) และระดับการวัดข้อมูลแบบเรียงลำดับ (Ordinal Scale) และมีการตรวจสอบคุณภาพแบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่พัฒนาขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน โดยใช้ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Item Objective Congruence Index: IOC) ซึ่งได้ค่า IOC เท่ากับ 0.5 –1.0 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขและสมบูรณ์เรียบร้อยไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ จากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 ตัวอย่าง แล้วนำมาวิเคราะห์เพื่อการศึกษา ข้อมูลลักษณะประชากรศาสตร์ และปัจจัยด้านกิจกรรมโลจิสติกส์ที่มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมในการเลือกซื้ออาหารและเครื่องดื่มที่ทำจากพืชของผู้บริโภค ในเขตกรุงเทพมหานคร โดยใช้วิธีการแบบออนไลน์ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ต่าง ๆ เป็นการเก็บตามการแสดงเว็บไซต์ Google Forms และการสแกนคิวอาร์โค้ด (QR Code) ผู้วิจัยจะทำการโพสต์ลิงค์ (Link) และภาพคิวอาร์โค้ด (QR Code) ของแบบสอบถามไว้ตามสื่อสังคมออนไลน์ต่าง ๆ (Social Media) โดยตรงต่อกลุ่มเป้าหมายและกลุ่มที่มีการพูดคุยเกี่ยวกับการซื้อสินค้าอาหารสุขภาพและอาหารจากพืช ซึ่งผู้ทำแบบสอบถามสามารถคลิกลิงค์ (Link) หรือสแกนภาพคิวอาร์โค้ด (QR Code) ก็สามารถไปยังหน้าแบบสอบถามได้ทันที เนื่องจากผู้วิจัยต้องการทำให้เกิดการกระจายตัวของกลุ่มตัวอย่าง และยังสามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้ง่ายจากการทำแบบสอบถามออนไลน์ ทำให้ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่มากพอภายในระยะเวลาที่จำกัด

5. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์และประมวลผลด้วยโปรแกรมสถิติสำเร็จรูป ประกอบด้วย การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา (Description Statistics Analysis) เพื่ออธิบายความหมายของข้อมูลลักษณะของประชากรศาสตร์ ปัจจัยด้านกิจกรรมโลจิสติกส์ และพฤติกรรมในการเลือกซื้ออาหาร ประกอบด้วย ค่าความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage) และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงอนุมาน (Inferential Statistics Analysis) เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างโดยทดสอบสมมติฐาน (Hypothesis Testing) ใช้สถิติ Chi-square Test เพื่อทดสอบลักษณะทางประชากรศาสตร์และปัจจัยด้านกิจกรรมโลจิสติกส์ ที่มี

ความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมการเลือกซื้ออาหารและเครื่องดื่มที่ทำจากพืชของผู้บริโภค ในเขตกรุงเทพมหานครนัยสำคัญทางสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ในครั้งนี้ กำหนดไว้ที่ 0.05

ผลการวิจัย (Research Results)

ตารางที่ 1 สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน ลักษณะทางประชากรศาสตร์ของผู้บริโภคกับพฤติกรรมการเลือกซื้ออาหารและเครื่องที่ทำของผู้บริโภค ในเขตกรุงเทพมหานคร

พฤติกรรมการเลือกซื้ออาหารและเครื่องดื่มที่ทำจากพืช	ลักษณะทางประชากรศาสตร์ของผู้บริโภค				
	เพศ	อายุ	อาชีพ	ระดับการศึกษาสูงสุด	รายได้ต่อเดือน
1. ความถี่ในการซื้อสินค้า	X	X	X	X	✓
2. สถานที่ในการซื้อสินค้า	X	✓	✓	✓	✓
3. ประเภทอาหารและเครื่องดื่มที่ทำจากพืช	✓	✓	X	✓	✓
4. ค่าใช้จ่ายในการซื้อสินค้าต่อชิ้น	X	✓	X	✓	✓

ตารางที่ 2 สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน ปัจจัยด้านกิจกรรมโลจิสติกส์กับพฤติกรรมการเลือกซื้ออาหารและเครื่องที่ทำของผู้บริโภค ในเขตกรุงเทพมหานคร

พฤติกรรมการเลือกซื้ออาหารและเครื่องดื่มที่ทำจากพืช	ปัจจัยด้านกิจกรรมโลจิสติกส์						
	การบริการลูกค้า (Customer Service)	คุณภาพสินค้า (Product Quality)	ช่องทางการชำระเงิน (Payment)	บรรจุภัณฑ์และฉลาก (Packaging and Labeling)	การรับรู้ข้อมูลตัวสินค้า (Product Information)	บรรจุภัณฑ์และฉลาก (Packaging and Labeling) ด้านข้อมูลเพิ่มเติมบนบรรจุภัณฑ์	การบริการลูกค้า (Customer Service) ด้านการวางขายสินค้า
1. ความถี่ในการซื้อสินค้า	X	✓	X	✓	X	X	X
2. สถานที่ในการซื้อสินค้า	✓	✓	✓	X	✓	X	X

ตารางที่ 2 สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน ปัจจัยด้านกิจกรรมโลจิสติกส์กับพฤติกรรมการเลือกซื้ออาหารและเครื่องที่ทำของผู้บริโภค ในเขตกรุงเทพมหานคร (ต่อ)

พฤติกรรมการเลือกซื้ออาหารและเครื่องดื่มที่ทำจากพืช	ปัจจัยด้านกิจกรรมโลจิสติกส์						
	การบริการลูกค้า (Customer Service)	คุณภาพสินค้า (Product Quality)	ช่องทางการชำระเงิน (Payment)	บรรจุภัณฑ์และฉลาก (Packaging and Labeling)	การรับรู้ข้อมูลตัวสินค้า (Product Information)	บรรจุภัณฑ์และฉลาก (Packaging and Labeling) ด้านข้อมูลเพิ่มเติมบนบรรจุภัณฑ์	การบริการลูกค้า (Customer Service) ด้านการวางขายสินค้า
3. ประเภทอาหารและเครื่องดื่มที่ทำจากพืช	✓	✓	✓	X	✓	X	✓
4. ค่าใช้จ่ายในการซื้อสินค้าต่อชิ้น	X	X	X	✓	✓	X	X

หมายเหตุ เครื่องหมาย X หมายความว่า ไม่สอดคล้องกับสมมติฐาน
เครื่องหมาย ✓ หมายความว่า สอดคล้องกับสมมติฐาน

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

ผลจากการศึกษาวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมในการเลือกซื้ออาหารและเครื่องดื่มที่ทำจากพืชของผู้บริโภค ในเขตกรุงเทพมหานคร” สามารถอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ ได้ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. วัตถุประสงค์การวิจัยที่ 1 คือ การศึกษาปัจจัยลักษณะทางประชากรศาสตร์ ที่มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมการเลือกซื้ออาหารและเครื่องดื่มที่ทำจากพืชของผู้บริโภค ในเขตกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษาสูงสุด และรายได้ต่อเดือน ผลการวิจัยพบว่า ลักษณะทางประชากรศาสตร์ของผู้บริโภคในกรุงเทพฯ มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมการเลือกซื้ออาหารและเครื่องดื่มที่ทำจากพืช ผู้บริโภคส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมากที่สุด มีอายุ 25 – 40 ปี มีอาชีพเป็นพนักงานบริษัทเอกชน จบการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป และมีรายได้ต่อเดือน 10,001 – 20,000 บาท มีความถี่ในการเลือกซื้อสินค้า 1 – 2 ครั้ง / สัปดาห์ เลือกซื้อสินค้าจากซุปเปอร์มาร์เก็ต มักเลือกซื้อผลิตภัณฑ์นมจากพืชเป็นส่วนใหญ่ และมีค่าใช่จ่ายในการซื้อค้าอยู่ที่ 66 – 100 บาทต่อชิ้น กล่าวได้ว่า เพศของผู้บริโภคที่แตกต่างกัน มีการเลือกซื้อประเภท

อาหารและเครื่องดื่มที่ทำจากพืชที่แตกต่างกัน ช่วงอายุและระดับการศึกษาสูงสุดของผู้บริโภคที่แตกต่างกัน มีสถานที่ในการเลือกซื้อ ประเภทอาหารที่เลือกซื้อ และค่าใช้จ่ายในการซื้อสินค้าอาหารและเครื่องดื่มที่ทำจากพืชต่อชิ้นแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกันงานวิจัยของ จรรยา วังนิยม และคณะ (2563) ได้ทำการศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการซื้ออาหารเพื่อสุขภาพ (Clean Food) ของประชากร ในเขตเทศบาลเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี ที่พบว่า เพศ อายุ และระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน ส่งผลต่อพฤติกรรมการซื้ออาหารเพื่อสุขภาพ (Clean Food) แตกต่างกัน ในส่วนของอาชีพของผู้บริโภคที่แตกต่างกัน มีสถานที่ในการซื้ออาหารที่ทำจากพืชที่แตกต่างกัน และรายได้เฉลี่ยของผู้บริโภคที่แตกต่างกัน มีความถี่ในการเลือกซื้อต่อสัปดาห์ สถานที่ในการเลือกซื้อ ประเภทอาหารที่เลือกซื้อ และค่าใช้จ่ายในการซื้อสินค้าอาหารและเครื่องดื่มที่ทำจากพืชต่อชิ้นแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธัญลักษณ์ ถาวรจิต (2564) ได้ทำการศึกษาเรื่องพฤติกรรมผู้บริโภคอาหารเพื่อสุขภาพในเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ที่พบว่า อาชีพและรายได้เฉลี่ยต่อเดือนที่แตกต่างกัน มีความสัมพันธ์ระหว่างประชากรศาสตร์กับพฤติกรรมผู้บริโภคอาหารเพื่อสุขภาพ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Mausam and Pandey (2021) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การบริโภคอาหารจากสัตว์และพฤติกรรมผู้บริโภคที่มีต่ออาหารออร์แกนิก กรณีศึกษาประเทศเนปาล ได้พบว่าความตั้งใจในการจัดซื้ออาหารอินทรีย์มีผลกระทบเชิงบวกอย่างมากต่อพฤติกรรมการจัดซื้ออาหารอินทรีย์ ลักษณะทางสังคมและประชากรและการดำเนินชีวิตพบว่าส่งผลกระทบต่อความตั้งใจด้านพฤติกรรมทางอ้อม โดยผลกระทบต่อทัศนคติบรรทัดฐานอัตนัยการควบคุมพฤติกรรมการรับรู้ความรู้และความกังวลด้านสิ่งแวดล้อม รายได้ยังมีผลกระทบโดยตรงต่อพฤติกรรมการซื้ออาหารอินทรีย์ นอกจากนี้ผู้บริโภคที่มีการบริโภคอาหารจากสัตว์ต่ำมีทัศนคติเชิงบวกต่ออาหารอินทรีย์และมีความกังวลด้านสิ่งแวดล้อมที่สูงขึ้น ดังนั้นจึงสามารถสรุปได้ว่า พฤติกรรมการเลือกซื้ออาหารและเครื่องดื่มที่ทำจากพืชของผู้บริโภค ในเขตกรุงเทพมหานครมีผลมาจากลักษณะทางประชากรศาสตร์ที่แตกต่างกัน

2. วัตถุประสงค์การวิจัยที่ 2 คือ การศึกษาปัจจัยกิจกรรมด้านโลจิสติกส์ทั้ง 5 ด้าน ที่มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมการเลือกซื้ออาหารและเครื่องดื่มที่ทำจากพืชของผู้บริโภค ในเขตกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย การบริการลูกค้า (Customer Service) คุณภาพสินค้า (Product Quality) ช่องทางการชำระเงิน (Payment) บรรจุภัณฑ์และฉลาก (Packaging and Labeling) และการรับรู้ข้อมูลตัวสินค้า (Product Information) ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยกิจกรรมด้านโลจิสติกส์ทั้ง 5 ด้าน มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมการเลือกซื้ออาหารและเครื่องดื่มที่ทำจากพืช คือ ด้านการบริการลูกค้าที่แตกต่างกัน มีผลให้สถานที่ในการเลือกซื้อ ประเภทอาหารที่เลือกซื้อแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Wong (2021) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อความตั้งใจซื้อเครื่องกรองน้ำของประเทศมาเลเซีย ได้พบว่าผู้บริโภคได้รับอิทธิพลจากปัจจัยด้านความสะดวกสบาย ความปลอดภัย อิทธิพลทางสังคม และความรวดเร็ว การศึกษานี้ชี้ให้เห็นว่าเพื่อให้บริษัทสามารถแข่งขันในตลาดได้มากขึ้น ควรพิจารณาปัจจัยเหล่านี้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินธุรกิจ ด้านคุณภาพสินค้าที่แตกต่างกัน มีผลให้ความถี่ในการซื้อต่อสัปดาห์ สถานที่ในการเลือกซื้อ และประเภท

อาหารที่เลือกซื้อแตกต่างกันซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Svatošová et al. (2021) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมผู้บริโภคในตลาดเบียร์ในสาธารณรัฐเช็ก ที่พบว่า ปัจจัยที่สำคัญที่สุดที่มีความสัมพันธ์ต่อการเลือกเบียร์ของผู้บริโภค คือ รส ยี่ห้อ คุณภาพและการผลิตของเช็ก ด้านช่องทางการชำระเงิน มีผลให้สถานที่ในการเลือกซื้อ และประเภทอาหารที่เลือกซื้อแตกต่างกัน ด้านบรรจุภัณฑ์และฉลาก มีผลให้ความถี่ในการซื้อต่อสัปดาห์ และค่าใช้จ่ายในการซื้อสินค้าอาหารและเครื่องดื่มที่ทำจากพืชต่อชิ้นแตกต่างกันซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของภูเด่น แก้วภิบาล และเกศกุฎา โกฏิกุล (2561) ได้ทำการศึกษาเรื่องการวิเคราะห์ปัจจัยด้านการจัดการโลจิสติกส์ที่มีความสัมพันธ์ต่อคณุค่าธรุกิจของผู้ประกอบการบ้านนกแอ่น ในจังหวัดกระบี่ ที่พบว่า ตัวแปรอิสระ 4 ด้าน ได้แก่ การจัดการบรรจุภัณฑ์ จัดการคำสั่งซื้อ การพยากรณ์ความต้องการของลูกค้า และการจัดซื้อวัตถุดิบ ส่งผลเชิงบวกต่อคุณค่าธุรกิจของผู้ประกอบการบ้านนกแอ่น และด้านรับรู้ข้อมูลตัวสินค้า มีผลให้สถานที่ในการเลือกซื้อ ประเภทอาหารที่เลือกซื้อ และค่าใช้จ่ายในการซื้อสินค้าอาหารและเครื่องดื่มที่ทำจากพืชต่อชิ้นแตกต่างกัน กล่าวได้ว่า พฤติกรรมการเลือกซื้ออาหารและเครื่องดื่มที่ทำจากพืชของผู้บริโภค ในเขตกรุงเทพมหานคร มีผลมาจากปัจจัยด้านกิจกรรมโลจิสติกส์ที่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ผู้บริโภคส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ดังนั้นผู้ประกอบการรายเก่าและผู้ประกอบการรายใหม่ควรให้ความสำคัญกับผู้บริโภคที่เป็นเพศหญิง แต่สิ่งที่ผู้ประกอบการควรจะกระทำต่อมาคือการขยายฐานลูกค้าไปยังเพศชายและเพศทางเลือก อาจจะทำได้โดยการเพิ่มเมนูอาหารที่ทำจากพืชหรือเครื่องดื่มที่ทำจากพืชที่สามารถตอบสนองความต้องการและดึงดูดให้เลือกซื้อสินค้า หน่วยงานรัฐบาลที่เกี่ยวข้องอาจจะเข้ามามีส่วนร่วมในการสนับสนุนเพื่อเพิ่มการขยายฐานผู้บริโภคได้

2. ผู้ประกอบการรายเก่าและผู้ประกอบรายใหม่ ควรหันมาเลือกใช้บรรจุภัณฑ์พลาสติกที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมกับตัวสินค้าอาหารและเครื่องดื่มที่ทำจากพืช เพราะผู้บริโภคส่วนใหญ่มีความต้องการบรรจุภัณฑ์พลาสติกที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมตามที่พบจากผลการวิจัย และเป็นการสนับสนุนให้ผู้ผลิตบรรจุภัณฑ์ หันมาพัฒนาบรรจุภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมที่ต้องตามความต้องการของผู้บริโภคและผู้ประกอบการ

3. ผู้ประกอบการรายเก่าและผู้ประกอบรายใหม่ ควรให้ความสำคัญกับฉลากบนบรรจุภัณฑ์มากขึ้น เพราะผู้บริโภคต้องการข้อมูลเพิ่มเติมบนบรรจุภัณฑ์ ในส่วนของการเปรียบเทียบคุณประโยชน์ระหว่างสินค้าอาหารที่ทำจากพืชกับสินค้าที่ผลิตจากเนื้อสัตว์ในเมนูเดียวกันที่พบจากผลการวิจัย

4. ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ พบว่าผู้บริโภคเลือกซื้อสินค้าจากการส่งมอบสินค้าที่ตรงต่อเวลา สถานที่ และครบตามจำนวนที่ต้องการรองลงมาจากขั้นตอนกระบวนการซื้อที่รวดเร็วไม่ต้องรอนาน ที่พบจากผลการวิจัย ส่งผลให้ผู้ประกอบการรายเก่าและผู้ประกอบการรายใหม่ควรจะต้องพิจารณา

การเลือกใช้ผู้ให้บริการด้านโลจิสติกส์ (Third-party Logistics Provider: 3PL) ในการขนส่งสินค้าไปยังผู้บริโภค ซึ่งเป็นผลดีต่อผู้ให้บริการด้านโลจิสติกส์ (Third-Party Logistics Provider: 3PL) ในการพัฒนาการบริการให้ตรงตามความต้องการของผู้ประกอบการและผู้บริโภค

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษา ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการเลือกซื้ออาหารและเครื่องดื่มที่ทำจากพืชของผู้บริโภค โดยมีการศึกษาเฉพาะปัจจัยด้านกิจกรรมโลจิสติกส์เพียงบางด้านเท่านั้น หากมีการศึกษาในครั้งต่อไปหรือมีผู้สนใจที่ต้องการศึกษาควรเพิ่มการศึกษาตัวแปรหรือปัจจัยด้านอื่น ๆ เพิ่มเติม เช่น ด้านการบริการการขนส่ง ด้านการคาดการณ์ความต้องการของลูกค้า โลจิสติกส์ย้อนกลับ กระบวนการสั่งซื้อ ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด ความคาดหวังและความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีอิทธิพลต่อการตัดใจสินใจซื้อสินค้า ในส่วนของพฤติกรรมการเลือกซื้อ อาจจะมีการเพิ่มตัวแปรในด้านของบุคคลที่มีความสัมพันธ์ในการเลือกซื้อช่วงเวลาที่สินค้าอาหารและเครื่องดื่มที่ทำจากพืช เป็นต้น เพราะงานวิจัยนี้อาจจะไม่ได้คำนึงถึงตัวแปรดังกล่าว เพื่อที่ผู้ประกอบจะได้ทราบถึงความต้องการของผู้บริโภคในด้านมุมมองอื่นที่มากยิ่งขึ้น ส่งผลให้สามารถนำมาปรับใช้ในการกำหนดกลยุทธ์และเพิ่มขีดความสามารถให้กับธุรกิจมากยิ่งขึ้น และสามารถตอบสนองผู้บริโภคได้ตามความต้องการอย่างตรงจุด

2. การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษา ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการเลือกซื้ออาหารและเครื่องดื่มที่ทำจากพืชของผู้บริโภค ในเขตกรุงเทพมหานคร เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ การวิจัยในครั้งต่อไปควรทำการศึกษาวิจัยในเชิงลึกด้านคุณภาพ อาจมีการสัมภาษณ์จากผู้บริโภค ผู้ประกอบการในธุรกิจอาหารและเครื่องดื่มที่ทำจากพืช ตลอดจนผู้ที่มีความเชี่ยวชาญในด้านอาหารและเครื่องดื่มที่ทำจากพืช และควรจะมีการกำหนดเขตพื้นที่การศึกษาตามแต่ละภาคภาคละ 1-2 จังหวัด เพื่อให้ได้ข้อมูลและผลจากการวิจัยที่มีความแม่นยำและน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น เพื่อสามารถนำไปใช้ต่อยอดทางด้านตลาดธุรกิจอาหารและเครื่องดื่มที่ทำจากพืชให้สามารถแข่งขันกันอย่างตรงจุด และการแข่งขันกับตลาดในต่างประเทศเพื่อส่งออกสินค้าไปจัดจำหน่ายยังต่างประเทศอีกด้วย

3. การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเฉพาะ ในเขตกรุงเทพมหานครเท่านั้น ดังนั้นในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไปควรมีการขยายขอบเขตในการศึกษาให้กว้างและครอบคลุมมากยิ่งขึ้น เช่น ควรจะมีการกำหนดกลุ่มผู้บริโภคที่มีพื้นฐานภูมิลำเนากำเนิดในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานครอย่างแท้จริง พื้นที่ใกล้เคียงกรุงเทพมหานครหรือพื้นที่ต่างจังหวัด เพื่อให้ทราบถึงพฤติกรรมในการเลือกซื้ออาหารและเครื่องดื่มที่ทำจากพืชที่มีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น ซึ่งอาจมีความแตกต่างกันตามแต่ละพื้นที่

4. ควรมีการศึกษาวิจัยอย่างต่อเนื่องทุกปี เนื่องจากพฤติกรรมการการเลือกซื้อของผู้บริโภคอาจมีการเปลี่ยนแปลงได้ตามสภาพแวดล้อมและเวลา

เอกสารอ้างอิง (References)

กมลชนก สุทธิวาทนฤพุฒิ และคณะ. (2546). *การจัดการโซ่อุปทานและโลจิสติกส์ = Supply chain and logistics management*. กรุงเทพฯ: แมคกรอ-ฮิล.

กระทรวงแรงงาน. (2565). *การจัดประเภทมาตรฐานอาชีพ (ประเทศไทย) ฉบับปี 2544*. สืบค้น 6 มิถุนายน 2565, จาก https://www.doe.go.th/prd/assets/upload/files/vgnew_th/3f3080c71f6ebbe05c1f0b52fbd5448c.pdf

กรุงไทย ทีม Marketing Strategy. (2563). *กรุงไทยชี้เทรนด์อาหารจากพืชต่อยอดธุรกิจอาหารไทย*. สืบค้น 3 เมษายน 2565, จาก https://krungthai.com/th/krungthai-update/news-detail/595

เกศรา จันทร์จรัสสุข. (2555). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้าและใช้บริการในห้างเทสโก้โลตัสของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร*. การศึกษาค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต (สาขาวิชาการตลาด). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

จรรยา วังนิยม, นรภัทร สถานสถิต, และสุพาพร ลอยวัฒนากุล. (2563). ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการซื้ออาหารเพื่อสุขภาพ (Clean Food) ของประชากร ในเขตเทศบาลเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี. *วารสารวิทยาการจัดการปริทัศน์*. 22(2) 59-68.

ธัญลักษณ์ ถาวรจิต. (2564). พฤติกรรมผู้บริโภคอาหารเพื่อสุขภาพในเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา. *วารสารบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยแม่โจ้*. 3(1), 41-56.

ภูเด่น แก้วภิบาล, และเกศกุฎา โกฏิกุล. (2561). การวิเคราะห์ปัจจัยด้านการจัดการโลจิสติกส์ที่มีความสัมพันธ์ต่อคุณค่าธุรกิจของผู้ประกอบการบ้านนกแอ่น ในจังหวัดกระบี่. *WMS Journal of Management Walailak University*. 8(3), 93-101.

วชิรวัชร งามละม่อม. (2558). *แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับลักษณะประชากรศาสตร์*. สืบค้น 1 เมษายน 2565, จาก http://learningofpublic.blogspot.com/

CheeHoo, W., Tan, S., Ng, A. H. H., Sam, T., Sung, T. W., & How, A. L. (2021). Factors Influencing Purchase Intention of Water Purifier in Malaysia. *Turkish Journal of Computer and Mathematics Education*. 12(8), 1260-1266.

Kotler, P. (1997). *Marketing management: analysis, planning implementation and control* (9th ed.). New Jersey: Asimmon & Schuster.

Kotler, P. (2000). *Marketing management: analysis*. New Jersey: Prentice-Hill.

Mausam, B., & Pandey, S. (2021). Intake of Animal-Based Foods and Consumer Behaviour towards Organic Food: The Case of Nepal. *Sustainability*. 13(22), 12795.

Ngamrabiab, C. (2020). *ลดเครียด-กินมังๆ เทรนด์สุขภาพคนวัยทำงาน ปี 2020*. Retrieved February 20, 2022, from https://www.bltbangkok.com/lifestyle/eatery/11320/

Svatošová, V., Kosová, P., & Svobodová, Z. (2021). Factors influencing consumer behaviour in the beer market in the Czech Republic. *Czech Journal of Food Sciences*. 39(4), 319-328.

รูปแบบของสถาปัตยกรรมศาสนสถานในอารยธรรมขอมบนพื้นที่จังหวัดขอนแก่น สู่การสร้างแอพพลิเคชั่นเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม

The Architectural Style of Religious sites in the Khmer Civilization in Khon Kaen Province, to create an Application to Promote Cultural Tourism

ฮาวา วงศ์พงษ์คำ[1]
Hawa Wongpongkam

บทคัดย่อ (Abstract)

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษารูปแบบสถาปัตยกรรมศาสนสถานในอารยธรรมขอมบนพื้นที่จังหวัดขอนแก่น สู่การสร้างแอพพลิเคชั่นเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม โดยใช้กระบวนวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แบบสำรวจ แบบสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่ม โดยการรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและภาคสนาม จากกลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้รู้ ผู้ปฏิบัติ ที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบสถาปัตยกรรมศาสนสถานในอารยธรรมขอมบนพื้นที่จังหวัดขอนแก่น ซึ่งประกอบไปด้วย ปราสาทเปือยน้อย กู่แก้ว และกู่ประภาชัย โดยนำมาวิเคราะห์ตามแนวความคิดเกี่ยวกับการสร้างรูปแบบความจริงเสมือนและทฤษฎีการแพร่กระจายทางวัฒนธรรม และนำเสนอด้วยวิธีพรรณนาวิเคราะห์ ผลการศึกษา พบว่า รูปแบบสถาปัตยกรรมของปราสาทเปือยน้อย มีรูปแบบสถาปัตยกรรมที่สร้างอยู่ในช่วงพุทธศตวรรษที่ 16-17 ซึ่งตรงกับยุคสมัยของรูปแบบศิลปะบาปวนไปจนถึงรูปแบบศิลปะนครวัด ส่วนกู่แก้วและกู่ประภาชัยเป็นอโรคยาศาลที่สร้างขึ้นในสมัยพระเจ้าชัยวรมันที่7 ซึ่งตรงกับช่วงพุทธศตวรรษที่ 18 รูปแบบสถาปัตยกรรมหลักๆของอโรคยาศาลเป็นแผนผังที่มีความชัดเจนและมีมาตรฐาน เป็นการก่อสร้างที่ได้รับอิทธิพลมาจากส่วนกลาง อาทิมีการวางแผนผังและการวางตำแหน่งองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมทั้ง 5 ส่วนในตำแหน่งเดียวกัน หากจะแตกต่างกันที่ขนาดและรายละเอียดอื่นๆเท่านั้น รูปแบบสถาปัตยกรรมดังกล่าวสามารถเปรียบเทียบกับอโรคยาศาลที่อยู่ในเขตพื้นที่ภาคอีสาน ดังนั้นศาสนสถานดังกล่าวจึงมีความสำคัญต่อการสร้างแอพพลิเคชั่นให้เห็นถึงภาพศาสนสถานที่สมบูรณ์ในอดีตในรูปแบบจำลองแบบเสมือนจริง พบว่า ผลงานการสร้างแอพพลิเคชั่นก่อให้เกิดองค์ความรู้ในการค้นหารูปแบบและเนื้อหาของสถาปัตยกรรมศาสนสถานในอารยธรรมขอมบนพื้นที่จังหวัดขอนแก่น โดยการสร้างแบบจำลองเสมือนจริงช่วยส่งเสริมการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม นักท่องเที่ยวและผู้ที่รับชมโบราณสถานมีความรู้ความเข้าใจต่อโบราณสถานมากยิ่งขึ้น และช่วยทำให้โบราณสถานที่ถูกทิ้งร้างนี้กลับมาชีวิตขึ้นมาอีก

คำสำคัญ (Words): แบบสันนิษฐาน; รูปแบบ; สถาปัตยกรรมศาสนสถาน; อารยธรรมขอม

Received: 2022-10-16 **Revised**: 2023-02-06 **Accepted**: 2023-02-08

[1] สถาบันการสอนวิชาศึกษาทั่วไป มหาวิทยาลัยขอนแก่น General Education Teaching Institute Khon Kaen University. Corresponding Author e-mail: hawawo@kku.ac.th

Abstract

This article aims to study the architectural style of religious sites in the Khmer civilization in Khon Kaen Province, to create an application to promote cultural tourism, by using a qualitative research method. The research instruments consisted of surveys, interviews and group discussions, by collecting data from documents and field, from knowledgeable, practitioners, related to the architectural style of Religious Sites in the Khmer civilization in Khon Kaen Province, which consists of Puey Noi Castle, Kukaew and Ku Praphachai, were analyzed based on the concepts of virtual reality modeling and cultural diffusion theory and presented by descriptive analysis methods. The results of the study found that the architectural style of Puey Noi Castle. There is an architectural style built during the 16-17 Buddhist century, which corresponds to the era of the Baphun art style to the Angkor Wat art style. Ku Kaew and Ku Praphachai are Aorokaya Court built during the reign of Jayavarman VII, which corresponds to the 18th Buddhist century. The main architectural style of the Orokaya Court is a plan that is clear and standard. It is a construction that is influenced by the central area, for example, there is a plan and placement of all 5 architectural elements in the same position if they differ only in size and other details, which include Main Castle, Bannalai. This architectural style can be compared with glass walls, gopura, ponds, architectural style with Arokaya Court in the northeastern region. Therefore, such Religious Sites are essential to creating applications that visualize the complete religious sites of the past. In a virtual simulation model, it was found that: The work of creating applications creates a body of knowledge to find style and content of architecture religious sites, in the Khmer civilization in Khon Kaen province. By creating a virtual reality model, it promotes cultural tourism. Tourists and visitors to the ancient site have a better understanding of the ancient site and help bring this abandoned ancient site back to life.

Keywords: A presumptive model; style; religious sites architecture; Khmer civilization

บทนำ (Introduction)

อาณาจักรขอมเป็นหนึ่งอาณาจักรโบราณที่มีพลังมากที่สุดในดินแดน ซึ่งมีประวัติศาสตร์ความเป็นมาอันยาวนาน มีมรดกที่สำคัญๆมากมาย โดยชนชาติขอมเริ่มรวมตัวเป็นอาณาจักรหรือรัฐ

มาตั้งแต่พุทธศตวรรษที่6 โดยพัฒนามาจากเมืองท่าที่ติดต่อค้าขายกับอินเดีย มีความเจริญภายใต้พื้นฐานของอารยธรรมอินเดีย ใช้ชื่อว่า อาณาจักฟูนัน มีอาณาบริเวณครอบคลุมพื้นที่ลุ่มแม่น้ำโขง (เวียดนามตอนใต้) และแม่น้ำโขงตอนใต้ (กัมพูชา) สปป.ลาวในปัจจุบัน จนถึงบางส่วนในบริเวณของภาคอีสานตอนใต้ของประเทศไทย โดยอาณาจักรขอมได้ทิ้งมรดกอันมีค่าไว้ให้กับคนรุ่นหลังและมรดกสำคัญที่สุดของอาณาจักรขอมคือ นครวัด นครธม ซึ่งเคยเป็นนครหลวงเมื่อครั้งที่อาณาจักขอมเจริญรุ่งเรืองจนถึงขีดสุดและลัทธิความเชื่ออีกมากมาย ศาสนาหลักของอารยธรรมขอมคือ ศาสนาฮินดูและพุทธศาสนา โดยต้นกำเนิดของขอมยังคงเป็นที่ถกเถียงกันอยู่ "ขอม"นั้นมีถิ่นฐานอยู่ที่ใด ซึ่งนักวิชาการบางกลุ่มสันนิษฐานว่า "ขอม" มีต้นกำเนิดอยู่ประเทศมาเลเซียตอนใต้ ส่วนบางกลุ่มสันนิษฐานว่ามาจากประเทศจีนตอนล่างซึ่งน่าจะเกี่ยวข้องกับเผ่าไทของจีน (จิตร ภูมิศักดิ์, 2547) แต่สิ่งที่บ่งบอกถึงความเป็นชนชาติที่ยิ่งใหญ่ในยุคสมัยนั้นคือ "ปราสาทขอม"

ปราสาทขอมเป็นศาสนสถานในศาสนาพราหมณ์ที่สร้างขึ้นโดยอาณาจักรเขมร ตั้งแต่พุทธศตวรรษที่ 12 พบมากในประเทศกัมพูชา และประเทศไทย (วิกิพีเดียสารานุกรมเสรี, 2562) เนื่องจากอาณาจักรขอมได้ยกย่องกษัตริย์เป็นดั่งเทพเจ้าเมื่อสวรรคตดวงวิญญาณจะไปหลอมรวมกับเทพเจ้าจึงสร้างปราสาทไว้ให้เป็นที่สถิตเพื่อเคารพบูชาพระองค์และเทพเจ้า (จิตร ภูมิศักดิ์, 2547) ดังนั้นจึงเกิดปราสาทมากมายในดินแดนอารยธรรมขอมซึ่งถือเป็นรูปแบบสถาปัตยกรรมที่ทรงคุณค่าของอารยธรรมขอมโบราณ

รูปแบบสถาปัตยกรรมศาสนสถานในอารยธรรมขอมนั้นสามารถสื่อให้เห็นถึงแนวความคิดบางอย่างร่วมกัน ทั้งที่เป็นปัจจัยร่วมทางภูมิวัฒนธรรมและอิทธิพลจากศาสนาภายนอกที่หลั่งไหลเข้ามา (ประภัสสร์ ชูวิเชียร, 2560) โดยตัวปราสาทจะมีลักษณะต่างๆที่ใช้แทนความหมายของเขาพระสุเมรุ ซึ่งองค์ประกอบที่สำคัญของปราสาทขอมประกอบด้วย ปราสาทหรือกลุ่มปราสาทประธาน บรรณาลัย โคปุระชั้นในหรือระเบียงคต บาราย(สระน้ำ) และโคปุระชั้นนอกหรือกำแพงแก้ว (อนุวิทย์ เจริญศุภกุล, 2541) นั่นคือความหลากหลายอันเป็นเสน่ห์อย่างหนึ่งที่ปรากฏขึ้นในงานสถาปัตยกรรม ซึ่งปัจจุบันการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมได้รับความสนใจมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะจังหวัดขอนแก่น เป็นดินแดนศูนย์กลางและเมืองหลักของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

จังหวัดขอนแก่นเป็นจังหวัดหนึ่งของภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่พบหลักฐานการตั้งชุมชนตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ โดยพบหลักฐานมากมายที่แสดงถึงการตั้งชุมชนและคตินิยมทางพุทธศาสนา โดยจากการตั้งถิ่นฐานของชุมชนมาหลายยุคหลายสมัยต่อเนื่องมาจนปัจจุบัน ขอนแก่นยังเป็นดินแดนมรดกทางธรรมชาติ มรดกทางวัฒนธรรม โบราณสถาน โบราณวัตถุ ปรากฏแหล่งโบราณคดีที่สำคัญมากมายในช่วงราวพุทธศตวรรษที่16-17 (รายงานการประชุมประชาพิจารณ์โครงการวิจัยเพื่อเสนอแนะการปรับปรุงสิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวในเขตจังหวัดขอนแก่น และจังหวัดใกล้เคียง, 2540) ซึ่งอิทธิพลของขอมเริ่มแพร่กระจายในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือในช่วงระยะหนึ่งเคยอยู่ภายใต้อำนาจวัฒนธรรมขอมจะเห็นได้จากหลักฐานทางโบราณณสถานประเภทปราสาทหินกระจายตัวอยู่ จนกระทั่งหลักจากสมัยพระเจ้าชัยวรมันที่ 7 เป็นช่วงที่อำนาจวัฒนธรรมขอมเริ่มเสื่อมลงศาสนสถานกลุ่มปราสาทหินถูกทิ้งร้าง (รุ่งโรจน์ ธรรมรุ่งเรือง, 2551) การ

ท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมจะเป็นการสนับสนุนให้ผู้คนรู้จักปราสาทหินมากยิ่นขึ้น และสร้างรายได้ให้คนในชุมชน จากการลงสนามพบว่า กู่แก้ว กู่ประภาชัย และปราสาทเปือยน้อย ยังขาดการบูรณะส่วนฐานส่วนยอด รวมทั้งรายละเอียดอื่นๆ จากซากโบราณที่แบบยังบูรณะไม่สมบูรณ์ การสร้างแอพพลิเคชั่นนี้จะช่วยทำให้เห็นภาพแบบจำลองเสมือนจริง ดังนั้นการสร้างแอพพลิเคชั่นเป็นภาพแบบจำลองเสมือนจริง จึงเป็นการศึกษาหลักฐานทางโบราณคดีทั้งจากข้อมูลเอกสารและการสำรวจจากภาคสนาม การลงพื้นที่ รวมถึงการสัมภาษณ์ จากนั้นนำมาวิเคราะห์หารูปแบบที่เกี่ยวข้องด้านสถาปัตยกรรม สู่การสร้างแอพพลิเคชั่นเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม นักท่องเที่ยวและผู้ที่รับชมโบราณสถานมีความรู้ความเข้าใจต่อโบราณสถานมากยิ่งขึ้น เพื่ออนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมและเพื่อพัฒนายกระดับแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดขอนแก่นให้ได้มาตรฐานสู่ระดับสากล

จากเหตุผลและความสำคัญดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยต้องการที่จะศึกษารูปแบบสถาปัตยกรรมศาสนสถานในอารยธรรมขอมบนพื้นที่จังหวัดขอนแก่น เพื่อให้เห็นถึงภาพศาสนสถานที่สมบูรณ์ในอดีตในรูปแบบภาพสามมิติ จากซากโบราณสถานที่ถูกทิ้งร้าง โดยนำมาสร้างแอพพลิเคชั่นเป็นภาพแบบจำลองเสมือนจริง เพื่อทำให้ผู้รับชมโบราณสถานเกิดจินตนาการและเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวทางด้านวัฒนธรรม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อศึกษารูปแบบสถาปัตยกรรมศาสนสถานในอารยธรรมขอมบนพื้นที่จังหวัดขอนแก่น
2. เพื่อสร้างแอพพลิเคชั่นส่งเสริมการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม

รูปแบบการวิจัย (Research Methodology)

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยเน้นกลุ่มเป้าหมายที่เกี่ยวข้องกับสถาปัตยกรรมศาสนสถานในอารยธรรมขอมบนพื้นที่จังหวัดขอนแก่น โดยเลือกผู้ให้ข้อมูลจากกลุ่มบุคคลที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญทางด้านสถาปัตยกรรมศาสนสถานในอารยธรรมขอมบนพื้นที่จังหวัดขอนแก่น แบ่งออกเป็น 3 กลุ่มดังนี้

1.1 กลุ่มผู้รู้ (Key Informant) ซึ่งเป็นผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับประวัติความเป็นมา ลักษณะแผนผังปราสาท และองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรม ของศาสนสถานในอารยธรรมขอมบนพื้นที่จังหวัดขอนแก่น ได้แก่ ปราชญ์ชาวบ้าน

1.2 กลุ่มผู้ปฏิบัติ (Casual Information) ซึ่งเป็นผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบสถาปัตยกรรมศาสนสถานในอารยธรรมขอมบนพื้นที่จังหวัดขอนแก่น ได้แก่ ช่างผู้ซ่อมบูรณะศาสนสถาน

1.3 กลุ่มผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง (General Informant) เป็นผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการเข้าชมสถาปัตยกรรมศาสนสถานในอารยธรรมขอมบนพื้นที่จังหวัดขอนแก่น ได้แก่ ชาวบ้านในพื้นที่ 3 พื้นที่

2. เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ แบบสำรวจ แบบสัมภาษณ์มีโครงสร้าง และแบบสนทนากลุ่ม

3. การรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้ง ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลที่มีลักษณะสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ เพื่อที่จะสามารถตอบคำถามของการวิจัยได้ตามที่กำหนดไว้ โดยมีวิธีการเก็บข้อมูล 2 ลักษณะ คือ

3.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร

เป็นการศึกษาเอกสารที่มีการบันทึกไว้ในประเด็นเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบสถาปัตยกรรมศาสนสถานในอารยธรรมขอมบนพื้นที่จังหวัดขอนแก่น โดยทำการค้นคว้าเอกสารจากหน่วยงานราชการ สถาบันการศึกษา หนังสือ ตำรา วิทยานิพนธ์ อินเทอร์เน็ต ประชาชน และบุคคล ต่าง ๆ

3.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสำรวจ แบบสัมภาษณ์ และแบบสนทนากลุ่ม

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้รูปแบบการวิจัยแบบเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้จัดกระทำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ โดยมีรายละเอียดขั้นตอน ดังนี้

4.1 เมื่อได้ข้อมูลทั้งภาคเอกสารและภาคสนามแล้ว ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้ทั้งหมดมาสรุป และจัดเป็นหมวดหมู่ เพื่อหาคำตอบตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่ตั้งไว้

4.2 ทบทวนความถูกต้อง และความสมบูรณ์ของข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูล

4.3 ใช้วิธีการตรวจสอบแบบสามเส้า (Triangulation) ซึ่งใช้ตรวจสอบข้อมูลที่ได้ รวบรวมมาว่ามีความถูกต้องหรือไม่ โดยมีการตรวจสอบข้อมูลในด้าน บุคคล เวลา สถานที่ ซึ่งด้านบุคคลหมายถึง ถ้าหากผู้ให้ข้อมูลเปลี่ยนไปข้อมูลจะเปลี่ยนหรือไม่ ด้านเวลา หมายถึง ถ้าหากข้อมูลเวลาต่างกัน ข้อมูลจะเหมือนกันหรือไม่ ด้านสถานที่ หมายถึง ถ้าข้อมูลต่างสถานที่กัน ข้อมูลจะเหมือนกันหรือไม่ ทั้งนี้เพื่อเป็นการยืนยันความถูกต้องและน่าเชื่อถือของข้อมูลที่ได้ เก็บรวบรวม มาเพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

4.4 วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้ ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ข้อมูล 2ประเภท คือ วิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร และ วิเคราะห์ข้อมูลจากภาคสนาม โดยมีรายละเอียดดังนี้

1) วิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร คือ การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีการของหลักของความสอดคล้อง (Method of Agreement) ซึ่งเป็นการตรวจสอบ ความถูกต้องของข้อมูลในเชิงแนวคิดทฤษฎี ซึ่งพิจารณาจากเอกสารจากหลาย ๆ แห่งเพื่อหาความถูกต้องของข้อมูล

2) วิเคราะห์ข้อมูลจากภาคสนาม คือ การวิเคราะห์ข้อมูลจากการใช้เครื่องมือการเก็บข้อมูลวิจัยทุกประเภท โดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลแบบอุปนัย เป็นการตีความข้อสรุปจากข้อมูลในลักษณะรูปธรรมหรือปรากฏการณ์ที่มองเห็น

3) ในการนำเสนอข้อมูลเสนอผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยด้วยวิธีการสร้างสรรค์ แสดงเนื้อหาองค์ความรู้ ขั้นตอน กระบวนการสร้างแอพพลิเคชั่นเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม

ผลการวิจัย (Research Results)

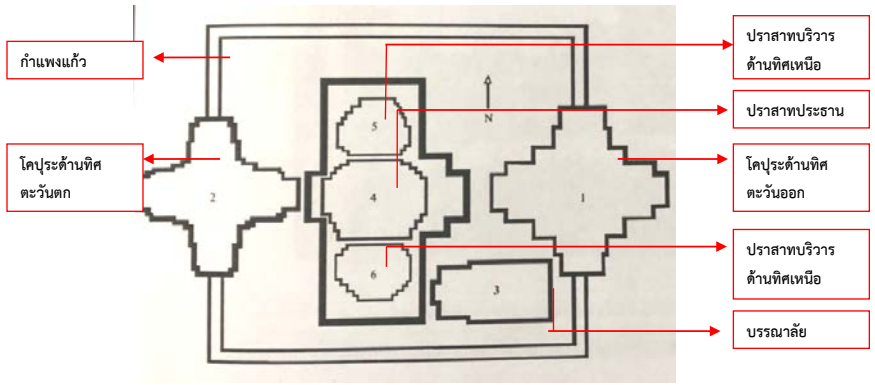
1. ผลการวิเคราะห์รูปแบบสถาปัตยกรรมศาสนสถานในอารยธรรมขอมบนพื้นที่จังหวัดขอนแก่น

จากการศึกษารูปแบบสถาปัตยกรรมศาสนสถานในอารยธรรมขอมบนพื้นที่จังหวัดขอนแก่น โดยอาณาจักรขอมเป็นอาณาจักรที่ยิ่งใหญ่แห่งหนึ่งในภูมิภาคเอเชียอาคเนย์ที่มีประวัติศาตร์ยาวนาน จากหลักฐานทางโบราณคดีบ่งชี้ว่ามีมนุษย์เริ่มอาศัยอยู่ในช่วงสหัสวรรษแรกและสหัสวรรษที่2ก่อนคริสตกาล โดยเริ่มจากมนุษย์ในยุคหินใหม่ที่มีการตั้งถิ่นฐานตามแนวปากแม่น้ำโขง มีการตั้งบานพักอาศัย ปลูกข้าว และเลี้ยงสัตว์ ต่อมาคริสตวรรษที่3ได้พบหลักฐานว่ามีมนุษย์อาศัยอยู่ในแถบภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศกัมพูชา คือการพบเครื่องมือเครื่องใช้ หลังจากนั้นได้เริ่มเข้าสู่ยุคประวัติศาตร์ช่วงพุทธศตวรรษที่ 7-8 ที่หมู่บ้านโวคาญ เมืองญาตรัง ประเทศเวียดนาม ซึ่งเป็นหมู่บ้านที่พบหลักฐานที่เก่าแก่ที่สุด คือร่องรอยอารยธรรมอินเดียที่ได้กล่าวถึงอาณาจักรฟูนัน ซึ่งสันนิษฐานว่าเป็นอาณาจักรเริ่มแรกของประเทศกัมพูชา และในการกำหนดยุคประวัติศาสตร์สามารถแบ่งยุคออกเป็น3ช่วงเวลาที่สำคัญ คือ ยุคสมัยก่อนเมืองพระนคร ยุคสมัยเมืองพระนคร และยุคสมัยหลังเมืองพระนคร ซึ่งจังหวัดขอนแก่นเป็นจังหวัดหนึ่งของภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่พบหลักฐานการตั้งชุมชนตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ ไม่ว่าจะเป็นแหล่งโบราณคดีสมัยทวารวดีได้พบหลักฐานมากมายที่แสดงถึงการตั้งชุมชนและคตินิยมทางพุทธศาสนาทั้งการตั้งเมืองที่มีคูน้ำคันดินล้อมรอบ การสร้างภาพจำหลักพระพุทธไสยาสน์ประดิษฐานบนเขาสูง และการแกะสลักใบเสมาอันเป็นเอกลักษณ์เฉพาะวัฒนธรรมของสมัยทวารวดี (สำนักงานโบราณคดีและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติที่ 7 ขอนแก่น, 2545) ต่อมาภายหลังอาณาจักรทวารวดีเริ่มเสื่อมอำนาจอิทธิพลของอาณาจักรเขมรได้แพร่ขยายครอบคลุมทั่วภาคอีสานรวมถึงพื้นที่บนจังหวัดขอนแก่น ตามหลักทฤษฎีการแพร่กระจายทางวัฒนธรรม ของ สมิท (G. Elliot Smith) เชื่อว่า วัฒนธรรมทั้งหลายในโลกได้รับอิทธิพลจากอารยธรรมที่ยิ่งใหญ่แห่งเดียวกัน มีศูนย์กลางอยู่เพียงแห่งเดียว และการแพร่กระจายทางวัฒนธรรมเป็นสาเหตุที่ทำให้คนที่อาศัยอยู่ในที่ต่างกันมีขนบธรรมเนียมและวัฒนธรรมเหมือนกันได้ ซึ่งหลักฐานที่ปรากฏชัดเจนที่สุด นั่นก็คือปราสาทขอม (รุ่งโรจน์ ธรรมรุ่งเรือง, 2551) ปราสาทขอมเป็นศาสนสถานในศาสนาพราหมณ์ที่สร้างขึ้นโดยอาณาจักรเขมร (สำเริง สัมพันธารักษ์, 2529) ที่กล่าวมานั้นล้วนมีความเชื่อบางอย่างร่วมกัน คือการสร้าง "ปราสาทขอม" เพื่ออุทิศถวายแด่เทพเจ้า และเพื่อใช้เป็นศาสนสถานในการประกอบพิธีกรรมทางศาสนาตามคติความเชื่อของขอม การสร้างอาคารทรงปราสาทขอมได้รับมาจากคติความเชื่อมาจากอินเดีย ตามความเชื่อเดิมนั้นเชื่อว่าเทพเจ้าทั้งหลายทั้งปวงต่างสถิตอยู่ ณ เขาพระสุเมรุอันเป็นแกนกลางของจักรวาลซึ่งอยู่บนสวรรค์ การสร้างปราสาทในอารยธรรมขอมจึงเปรียบเสมือนการจำลองเขาพระ

สุเมรุมายังโลกมนุษย์ เพื่อเป็นที่สถิตของเทพเจ้าและมีการสร้างรูปเคารพของเทพเจ้าขึ้นเพื่อประดิษฐานไว้ภายใน โดยตัวปราสาทจะมีลักษณะต่างๆที่ใช้แทนความหมายของเขาพระสุเมรุ (อนุวิทย์ เจริญศุภกุล, 2541) โดยรูปแบบสถาปัตยกรรมศาสนสถานในอารยธรรมขอมบนพื้นที่จังหวัดขอนแก่น ประกอบด้วย กู่แก้ว กู่ประภาชัย และปราสาทเปือยน้อย ได้แก่ ปราสาทหรือกลุ่มปราสาทประธาน บรรณาลัย โคปุระ ระเบียงคต บาราย(สระน้ำ) และโคปุระชั้นนอกหรือกำแพงแก้ว

1.1 ปราสาทเปือยน้อย จังหวัดขอนแก่น

ปราสาทเปือยน้อย จังหวัดขอนแก่น เป็นศาสนสถานโบราณตั้งอยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอเปือยน้อยไปทางทิศเหนือประมาณ 1 กิโลเมตร ตัวปราสาทเปือยน้อยตั้งอยู่ภายในบริเวณวัดธาตุกู่ทอง จึงเป็นเหตุให้ชาวบ้านเรียกปราสาทเปือยน้อยว่า "ธาตุกู่ทอง" ตามชื่อวัดซึ่งเป็นสถานที่ตั้งศาสนถานแห่งนี้ (กรมศิลปกร, 2534) โดยนักโบราณคดีสันนิษฐานว่าปราสาทเปือยน้อยสร้างขึ้นในช่วงครึ่งหลังของพุทธศตวรรษที่16 ถึงต้นพุทธศตวรรษที่17 ตามหลักฐานต่างๆที่แสดงให้เห็นถึงรูปแบบของศิลปะบาปวน อาจจะมีลวดลายบางอย่างที่หลงเหลือรูปแบบศิลปะคลังเช่นปลายกรอบหน้าบันและเชื่อมโยงไปถึงรูปแบบศิลปะนครวัด (รุ่งโรจน์ ธรรมรุ่งเรือง, 2551) ตำแหน่งของสิ่งก่อสร้างภายในปราสาทจัดวางตามคติความเชื่อเรื่องระบบจักรวาล ปราสาทประธานเปรียบเสมือนเขาพระสุเมรุสถานที่ประทับของเทพเจ้าตั้งอยู่เป็นศูนย์กลางของโบราณสถานขนาบข้างด้วยปราสาทบริวารด้านข้าง อาคารทั้งหมดนี้ล้อมรอบด้วยกำแพงแก้วแทนความหมายของสัตตบริพันธ์บรรพตหรือเขาวงแหวนที่รายล้อมเขาพระสุเมรุ และมีแม่น้ำไหลหล่อเลี้ยงสื่อด้วยการสร้างสระน้ำรูปตัวยู 2 สระ นอกจากนั้นยังมีการเว้นช่องว่างสำหรับเส้นทางเดินเข้าออกตรงประตูซุ้มที่เรียกว่า โคปุระ (โบราณคดีขอนแก่นและทำเนียบโบราณสถานจังหวัดขอนแก่น, 2545)

ภาพที่ 1 ภาพแสดงแผนผังของปราสาทเปือยน้อย จังหวัดขอนแก่น

รูปแบบสถาปัตยกรรมของปราสาทเปือยน้อย จังหวัดขอนแก่น

1) กลุ่มปราสาทอิฐ 3 หลัง คือกลุ่มอาคารที่สำคัญที่สุดสร้างขึ้นเพื่อเป็นที่ประดิษฐานรูปเคารพเปรียบเสมือนที่อยู่ของเหล่ามหาเทพตามความเชื่อของเขมรโบราณ จากการลงสนามพบว่า

กลุ่มปราสาทอิฐทั้ง 3 หลัง ประกอบด้วยปราสาทประธาน ปราสาทบริวารทางทิศเหนือ และปราสาทบริวารทางทิศใต้ หันหน้าไปทางทิศตะวันออกตามคติแบบขอมโดยเชื่อว่าเป็นการหันหน้ารับพลังงานจากแสงอาทิตย์ ซึ่งทำให้รูปเคารพมีพลังและมีความศักดิ์สิทธิ์เพิ่มมากขึ้น (สมมาตร์ ผลเกิด, 2529) แผนผังเป็นรูปกากบาท มีทางเข้าออกทางเดียว คือทางทิศตะวันออก นอกนั้นก่อเป็นประตูหลอกและไม่มีการเจาะช่องหน้าต่าง ตัวอาคารทั้งสามตั้งอยู่บนฐานศิลาแลงมีความสูงประมาณ 1.85 ม. มีบันไดสองฝั่งคือทางด้านทิศตะวันออกและทิศตะวันตกจำนวน 5 ขั้น มีความกว้าง 1.50 ม. ส่วนยอดพังทลายเกือบทั้งหมด เหลือเฉพาะหน้าบันบางส่วนเท่านั้น

2) บรรณาลัย สร้างขึ้นเพื่อเก็บคำภีร์หรือบทสวด และเก็บอุปกรณ์ต่างๆที่ใช้สำหรับประกอบพิธีกรรมทางศาสนา (สมมาตร์ ผลเกิด, 2529) จากการลงสนามพบว่า บรรณาลัยมีแผนผังเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า ตั้งอยู่ทางด้านทิศตะวันออกเฉียงใต้ของปราสาทและหันหน้าไปทางทิศตะวันตก การก่อสร้างบรรณาลัยเป็นการก่อสร้างอาคารแบบผนังรับน้ำหนักเช่นเดียวกันกับการก่อสร้างปราสาทอิฐทั้ง 3 หลัง แต่มีการใช้วัสดุที่ต่างกันคือบรรณาลัยก่อสร้างด้วยศิลาแลงหรือหินแลงทั้งหลัง ฐานมีความสูงประมาณ 1 เมตร มีพื้นที่สำหรับเดินรอบตัวอาคารได้ ความกว้างของทางเดินประมาณ 50 ซม. ตัวเรือนมีความสูงจากฐานประมาณ 3 เมตร โดยมีทางเข้าออกทางเดียวคือทางด้านทิศตะวันตก และมีการเจาะช่องหน้าต่างจำนวน 3 ช่องอยู่ผนังทางด้านทิศเหนือ สลักลูกกรงมะหวดจำนวน5 อัน เรียงต่อกัน ด้านหน้ามีบันไดทางขึ้นจำนวน 5ขั้น ส่วนยอดพังทลายเกือบทั้งหมด เหลือเฉพาะส่วนหน้าบันเท่านั้น

3) โคปุระ สร้างขึ้นเพื่อเป็นซุ้มประตูทางเข้าของศาสนถาน โดยตั้งอยู่ทางด้านทิศตะวันตกและทิศตะวันออก รูปแบบสถาปัตยกรรมมีความคล้ายกันมาก แตกต่างกันในรายละเอียดการสลักตกแต่งตัวอาคาร โดยกลุ่มโคปุระทางทิศตะวันออกจะมีความประณีตมากกว่า_จากการลงสนามพบว่า โคปุระสร้างด้วยหินทรายสีชมพูปนกับหินแลง ในส่วนที่ไม่ได้สลักลวดลายจะให้วัสดุเป็นหินแลง แผนผังเป็นรูปกากาบาทแต่ละด้านมีมุขรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัสยื่นออกมาทุกด้าน มีทางเข้าด้านทิศตะวันออกและทิศตะวันตกมีบันไดประมาณ 5 ขั้น มุขทางด้านทิศเหนือและทิศใต้ก่อเป็นประตูหลอก ส่วนยอดพังทลายทั้งหมด

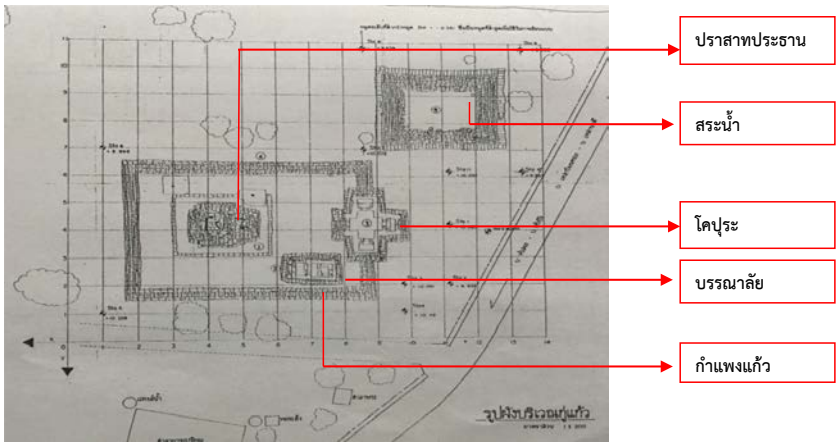
4) กำแพงแก้ว สร้างขึ้นเพื่อแสดงแนวเขตของเทวสถานที่มีการสร้างศาสนสถานตามระบบผังหรือคติของจักรวาล สร้างด้วยศิลาแลงทั้งหมด แผนผังเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า จากการลงสนามพบว่า กำแพงแก้วมีความยาวประมาณ 32 ม.ความกว้างประมาณ 28 ม. และความหนาประมาณ1.5 ม. สภาพโดยรวมค่อยข้างสมบูรณ์

5) บาราย(สระน้ำ) สร้างขึ้นเพื่อล้อมรอบเทวสถานแทนห้วงมหาสมุทรตามคติของเขมรโบราณ นอกจากนี้ยังสามารถกักเก็บน้ำไว้ใช้อุปโภคบริโภคและใช้ในการประกอบพิธีกรรมทางศาสนาอีกด้วย จากการลงสนามพบว่า ลักษณะของบารายก่อสร้างเป็นรูปตัวยู อยู่ขนาบข้างกำแพงแก้วฝั่งทิศเหนือและทิศใต้ ขอบด้านข้างไม่ปรากฏแนวขั้นบันไดที่สร้างด้วยศิลาแลง ซึ่งจะแตกต่างกับสระน้ำตามคติของขอมโดยทั่วไป อาจสันนิษฐานได้ว่าสระน้ำนี้มิได้เป็นบารายเดิมของปราสาท

เปือยน้อย หรืออาจจะเป็นบารายเดิมของปราสาทแต่ด้วยความรีบเร่งทำให้บารายนี้อาจก่อสร้างไม่เสร็จก็เป็นได้

1.2 กู่แก้ว จังหวัดขอนแก่น

โบราณสถานกู่แก้ว ตั้งอยู่ในบริเวณวัดกู่แก้วสามัคคี เขตบ้านหัวสระ ตำบลดอนช้าง จังหวัดขอนแก่น สร้างขึ้นในราวพุทธศตวรรษที่ 18 เป็นศิลปะขอมโบราณในสมัยพระเจ้าชัยวรมันที่ 7 สร้างขึ้นเพื่อเป็นศาลในโรงพยาบาลประจำชุมชน การสร้างโรงพยาบาลในครั้งนั้นถือเป็นกุศโลบายที่สำคัญของพระองค์ที่จะสร้างความเป็นปึกแผ่นของราชอาณาจักรของพระองค์ถือเป็นการบำเพ็ญพระกุศลอันยิ่งใหญ่ของพระองค์ เปรียบเสมือนการมอบหลักประกันสุขภาพที่เป็นหนึ่งในปัจจัยสี่ที่สำคัญของมนุษย์ (กฤษ เหลือลมัย, 2547)รูปแบบสถาปัตยกรรมของอโรคยาศาล จะประกอบไปด้วย ปราสาทประธานหนึ่งหลัง อาคารบรรณาลัยตั้งอยู่ทางด้านทิศตะวันออกเฉียงใต้ของปราสาทประธาน อาคารทั้งสองจะถูกล้อมรอบด้วยกำแพงแก้ว มี ทางเข้าออกที่เรียกว่า "โคปุระ" ตั้งอยู่ทางด้านทิศตะวันออก และองค์ประกอบภายนอกตั้งอยู่ทิศ ตะวันออกเฉียงเหนือจะเป็นสระน้ำ ส่วนอาคารอื่น ๆ ที่ปรากฏในจารึก เช่น เรือนนอน บ้านพักเจ้าหน้าที่ในโรงพยาบาล เรือนปรุงและเรือนเก็บยา ไม่ปรากฏหลักฐานให้เห็นเนื่องจากอาคารดังกล่าวก่อสร้างด้วยไม้ ด้วยระยะเวลาอาจทำให้วัสดุดังกล่าวผังพังจึงไม่หลงเหลือหลักฐานให้เห็น อย่างไรก็ตามถึงแม้อาคารเรือนนอนหรือบ้านพักเจ้าหน้าที่ได้พุพังไปตามกาลเวลา แต่สิ่งที่ยังคงอยู่นั่นก็คือศาลในโรงพยาบาล หรือที่เรียกว่า "อโรคยาศาล" (ศิริพันธ์ ตาบเพ็ชร์, 2555)

ภาพที่ 2 ภาพแสดงแผนผังบริเวณอโรคยาศาลกู่แก้ว จังหวัดขอนแก่น

รูปแบบสถาปัตยกรรมของอโรคยาศาลกู่แก้ว จังหวัดขอนแก่น

1) ปราสาทประธาน สร้างขึ้นเพื่อประดิษฐานรูปเคารพ และเพื่อใช้ในการประกอบพิธีกรรมทางศาสนา จากการลงสนามพบว่า ปราสาทประธานตั้งอยู่ตรงกลางโดยหันหน้าไปทางทิศตะวันออก มีขนาดกว้าง 7.20 เมตร ยาว 7.20 เมตร สูง 5.60 เมตร การก่อสร้างก่อบนฐานเขียงด้านหน้ามีบันได 3 ขั้น เรือนธาตุมีแผนผังรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัสย่อมุม ด้านหน้ามีกรอบประตูหินทราย

และประดับด้วยเสาประดับกรอบประตูแปดเหลี่ยม (ปัจจุบันสภาพชำรุด) ผนังเรือนธาตุก่อเป็นประตูหลอก ส่วนผนังด้านทิศใต้ห้องมุขมีช่องหน้าต่าง 1 บาน มีกรอบหินทราย ปัจจุบันเหลือเฉพาะส่วนฐานและผนังส่วนเรือน หลังคาพังทลายเกือบทั้งหมด

2) บรรณาลัย สร้างขึ้นเพื่อเก็บคำภีร์หรือบทสวด และเก็บอุปกรณ์ต่างๆที่ใช้สำหรับประกอบพิธีกรรมทางศาสนา ตั้งอยู่ทางด้านทิศตะวันออกเฉียงใต้ของปราสาทประธาน จากการลงสนามพบว่า แผนผังเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าก่อด้วยศิลาแลง มีความกว้างประมาณ 5 เมตร และมีความยาวประมาณ 4 เมตร มีห้องมุขด้านหน้าอยู่ทางด้านทิศตะวันตก มีบันไดทางขึ้น 3 ขั้น ปัจจุบันอยู่ในสภาพพังทลายมากคงเหลือให้เห็นเฉพาะส่วนฐานและส่วนผนังบางส่วนเท่านั้น หลังคาพังทลายทั้งหมด

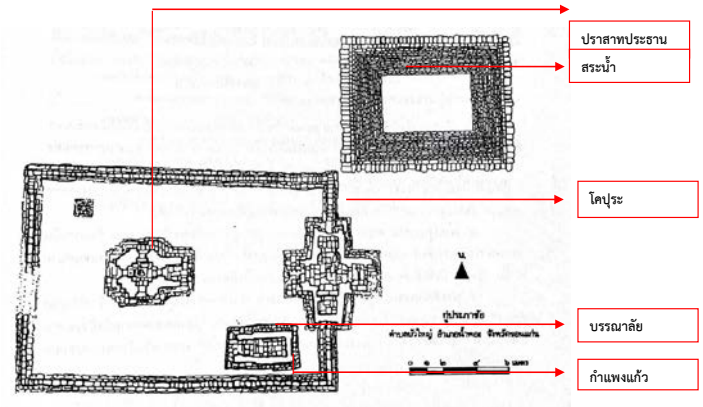
3) โคปุระ สร้างขึ้นเพื่อเป็นซุ้มประตูทางเข้าของศาสนถาน โดยตั้งอยู่ทางด้านทิศตะวันตก จากการลงสนามพบว่า โคปุระมีแผนผังเป็นรูปกากบาท มีมุขทั้ง4ด้าน โดยทางขึ้นอยู่ทางด้านฝั่งทิศตะวันออกและทิศตะวันตก ส่วนมุขทางด้านทิศเหนือและทิศใต้ก่อเชื่อมต่อกับแนวกำแพงแก้ว วัสดุก่อด้วยศิลาแลงเกือบทั้งหมด ส่วนหินทรายจะใช้สำหรับก่อสร้างองค์ประกอบที่ต้องการสลักลวดลาย อาทิ เสาประดับกรอบประตู -หน้าต่าง ปัจจุบันอยู่ในสภาพพังทลาย คงเหลือให้เห็นเฉพาะส่วนฐานและส่วนผนัง ส่วนยอดพังทลาย

4) กำแพงแก้ว สร้างขึ้นเพื่อแสดงแนวเขตของเทวสถานที่มีการสร้างศาสนสถานตามระบบผังหรือคติของจักรวาล จากการลงสนามพบว่า กำแพงแก้วที่กู่แก้วปัจจุบันยังคงสภาพค่อนข้างสมบูรณ์ ลักษณะคือเป็นกำแพงที่มีฐานเขียงรองรับ ด้านบนทำเป็นกระเปาะทรงพุ่ม ก่อด้วยศิลาแลงแผนผังรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า ขนาดกว้าง 26 เมตร ยาว 38 เมตร สูง 4 เมตร

5) สระน้ำ สร้างขึ้นเพื่อกักเก็บน้ำไว้ใช้ในการประกอบพิธีกรรมทางศาสนา ตั้งอยู่ทางด้านทิศตะวันออกเฉียงเหนือ จากการลงสนามพบว่า แผนผังรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า ขนาดกว้าง 15 เมตร ยาว 18 เมตร วัสดุก่อสร้างด้วยศิลาแลงมีลักษณะก่อลดระดับเป็นแนวขั้นบันได ปัจจุบันสระน้ำยังคงสภาพค่อนข้างสมบูรณ์

1.3 กู่ประภาชัย จังหวัดขอนแก่น

โบราณสถานประภาชัย ตั้งอยู่หมู่ที่1 บ้านนาคำน้อย ต.บัวใหญ่ อ.น้ำพอง จังหวัดขอนแก่น สร้างขึ้นในราวพุทธศตวรรษที่ 18 เป็นศิลปะขอมโบราณในสมัยพระเจ้าชัยวรมันที่ 7 สร้างขึ้นเพื่อเป็นศาลในโรงพยาบาลประจำชุมชน เช่นเดียวกันกับกู่แก้ว จังหวัดขอนแก่น รูปแบบสถาปัตยกรรมของอโรคยาศาล จะประกอบไปด้วย ปราสาทประธานหนึ่งหลัง หันหน้าทางด้านทิศตะวันออก มีบรรณาลัยหนึ่งหลัง หันหน้าทางด้านทิศตะวันตก ตั้งอยู่ทางด้านทิศตะวันออกเฉียงใต้ของปราสาทประธาน มีกำแพงแก้วล้อมรอบอาคารทั้งสองหลัง ด้านหน้าก่อเป็นซุ้มประตูทางเข้า เชื่อมต่อกับแนวกำแพงแก้วด้านทิศตะวันออก ส่วนกำแพงด้านทิศใต้ของโคปุระมีช่องประตูขนาดเล็ก ในส่วนองค์ประกอบด้านนอกมีสระน้ำตั้งอยู่ทางด้านทิศตะวันออกเฉียงเหนือของปราสาทประธาน (ทำเนียบอโรคยาศาลในประเทศไทย, 2555)

ภาพที่ 3 ภาพแสดงแผนผังบริเวณอโรคยาศาลกู่ประภาชัย จังหวัดขอนแก่น

รูปแบบสถาปัตยกรรมของอโรคยาศาลกู่ประภาชัย จังหวัดขอนแก่น

1) ปราสาทประธาน สร้างขึ้นเพื่อประดิษฐานรูปเคารพ และเพื่อใช้ในการประกอบพิธีกรรมทางศาสนา จากการลงสนามพบว่า ปราสาทประธานก่อด้วยศิลาแลง แผนผังรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัสย่อมุม มีขนาดกว้าง 8 เมตร ยาว8 เมตร มีประตูทางเข้าด้านทิศตะวันออกด้านเดียว อีกสามด้านก่อเป็นประตูหลอกโดยใช้กรอบหินทราย ด้านหน้าก่อเป็นห้องมุขยื่นออกมาโดยตั้งอยู่บนฐานเดียวกับปราสาทประธาน ฐานมีขนาดกว้าง 4 เมตร ยาว 10 เมตร ผนังด้านทิศใต้ของห้องมุขก่อเว้นเป็นช่องหน้าต่าง 1 ช่อง กรอบเป็นหินทราย หลังคาห้องมุขพังทลายทั้งหมด ทางขึ้นด้านหน้าห้องมุขก่อเป็นบันไดประมาณ 5 ขั้น ส่วนยอดของปราสาทประธาน เป็นชั้นวิมาน 4 ชั้น ยอดบนสุดเป็นบัวยอดหินทราย

2) บรรณาลัย สร้างขึ้นเพื่อเก็บคำภีร์หรือบทสวด และเก็บอุปกรณ์ต่างๆที่ใช้สำหรับประกอบพิธีกรรมทางศาสนา ตั้งอยู่ทางด้านทิศตะวันออกเฉียงใต้ของปราสาทประธาน จากการลงสนามพบว่า บรรณาลัยก่อด้วยศิลาแลง แผนผังรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า ขนาดกว้าง 3.50 เมตร ยาว 8.10 เมตร สภาพปัจจุบันพังทลายเหลือเฉพาะส่วนฐานถึงผนัง ความสูงส่วนที่เหลือประมาณ 2.30 เมตร

3) โคปุระ สร้างขึ้นเพื่อเป็นซุ้มประตูทางเข้าของศาสนถาน โดยตั้งอยู่ทางด้านทิศตะวันตก จากการลงสนามพบว่า โคปุระก่อด้วยศิลาแลง แผนผังรูปกากบาท ประกอบด้วย ห้องกลาง ห้องมุขหน้าด้านทิศตะวันออกและทิศตะวันตกเว้นเป็นช่องทางเข้าสู้ศาสนสถาน ส่วนห้องมุขทิศเหนือ ห้องมุขทิศใต้เชื่อมต่อกับกำแพงแก้ว ปัจจุบันสภาพค่อยข้างสมบูรณ์

4) กำแพงแก้ว สร้างขึ้นเพื่อแสดงแนวเขตของเทวสถานที่มีการสร้างศาสนสถานตามระบบผังหรือคติของจักรวาล จากการลงสนามพบว่า กำแพงแก้วก่อด้วยศิลาแลง แผนผังรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า ขนาดกว้าง 25 เมตร ยาว 35 เมตร ด้านทิศตะวันออกก่อเชื่อมกับอาคารประตูซุ้มหรือโคปุระ ก่อเว้นเป็นช่องประตูขนาดเล็กทางด้านใต้ของโคปุระ มีขนาดกว้าง 0.56 เมตร แนว

กำแพงก่อบนฐานเขียง ด้านบนก่อเป็นกระเปาะยื่นออกมา ด้านบนสดสกัดเป็นร่องยาวต่อเนื่อง สำหรับวางทับ หลังกำแพงทรงโค้งมน

5) สระน้ำ สร้างขึ้นเพื่อกักเก็บน้ำไว้ใช้ในการประกอบพิธีกรรมทางศาสนา ตั้งอยู่ทางด้านทิศตะวันออกเฉียงเหนือ จากการลงสนามพบว่า สระน้ำก่อด้วยศิลาแลง แผนผังรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า ขนาดกว้าง 17.50 เมตร ยาว 21.50 เมตร ตั้งอยู่นอกกำแพงแก้วด้านทิศตะวันออกเฉียงเหนือ

2. กระบวนการสร้างสรรค์

2.1 การวิเคราะห์กรอบแนวคิดในการสร้างสรรค์

จากการศึกษาเรื่อง รูปแบบสถาปัตยกรรมศาสนสถานในอารยธรรมขอมบนพื้นที่จังหวัดขอนแก่นประกอบด้วย กู่แก้ว กู่ประภาชัย และปราสาทเปือยน้อย ได้แก่ ปราสาทหรือกลุ่มปราสาทประธาน บรรณาลัย โคปุระ ระเบียงคต บาราย(สระน้ำ) และโคปุระชั้นนอกหรือกำแพงแก้ว เพื่อสร้างแอพพลิเคชั่นเพื่อให้เห็นถึงภาพศาสนสถานที่สมบูรณ์ในอดีตในรูปแบบภาพจำลองเสมือนจริง ดังนั้นผู้วิจัย ได้นำแนวคิดดังกล่าวมาสื่อความหมายผ่านแอพพลิเคชั่น ซึ่งแสดงแบบภาพจำลองเสมือนจริงของรูปแบบสถาปัตยกรรมศาสนสถานในอารยธรรมขอม อันประกอบด้วย ปราสาทเปือยน้อย กู่แก้ว และกู่ประภาชัย

2.2 การวิเคราะห์รูปแบบของการสร้างสรรค์

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้ให้ความสนใจในรูปแบบและวิธีการนำเสนอแบบจำลองเสมือนจริงผ่านทางรูปแบบและเนื้อหา เสนอผลงานผ่านแอพพลิเคชั่น โดยรูปแบบสถาปัตยกรรมนั้นเป็นการศึกษาองค์ประกอบงานสถาปัตยกรรมจากบรรดาซากที่หลงเหลืออยู่ เพื่อสร้างแบบจำลองเสมือนจริง ตามหลักการสร้างภาพภาพจำลองเสมือน ของ วโรดม ศุขสวัสดิ และ พฤฒิพร ลพเกิด (2556) ภาพจำลองมีหลักการในการสันนิษฐาน โดยมีแนวคิดว่าเป็นการเทียบหาความคล้ายคลึงจากยุคของศิลปะที่ปรากฏให้เห็นจากสิ่งก่อสร้างโบราณที่มีหลักฐานน่าเชื่อถือเรื่องอายุ โดยศึกษาข้อมูลจากจารึกหรือการบันทึกสมัย โบราณ เช่น แผ่นทองลงอักขระ ศิลาจารึก หรือรูปปั้นประติมากรรมต่างๆ เป็นต้น การเทียบลักษณะของโครงสร้างผ่านการสำรวจทางกายภาพ โดยเปรียบเทียบจากสิ่งก่อสร้างที่มีอายุใกล้เคียงกันหรือมีความสมบูรณ์พอ จะสามารถสันนิษฐานเบื้องต้นได้ ผู้สร้างสรรค์จึงนำมาสร้างแบบจำลองเสมือนจริงเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม นักท่องเที่ยวและผู้ที่รับชมโบราณสถานมีความรู้ความเข้าใจต่อโบราณสถานมากยิ่งขึ้น เพื่ออนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมและเพื่อพัฒนายกระดับแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดขอนแก่นให้ได้มาตรฐานสู่ระดับสากล

2.3 การออกแบบและสร้างภาพร่าง

เมื่อผู้วิจัยศึกษาข้อมูลทางด้านเนื้อหาที่เกี่ยวข้อง และวิเคราะห์รูปแบบผลการสร้างแอพพลิเคชั่นที่ตนเองให้ความสนใจเป็นที่เรียบร้อย จึงกำหนดขอบเขตของสาระเรื่องราวที่ต้องการนำเสนอ และวิเคราะห์ออกมาเป็นภาพร่างผลงานเป็นการกำหนดเนื้อหาและโครงสร้างของภาพจำลองเสมือนจริง

ภาพที่ 4 ตัวอย่างภาพร่างปราสาท

2.4 ขั้นตอนและวิธีการสร้างสรรค์

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาข้อมูลภาพถ่ายก่อนการขุดแต่ง โดยจะศึกษาจากภาพถ่ายองค์ประกอบรูปแบบสถาปัตยกรรมดั้งเดิมก่อนการขุดแต่งภาพแสดงแผนผังบริเวณ ปราสาทเปือยน้อย กู่แก้ว และกู่ประภาชัย

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาข้อมูลจากภาพถ่ายหลังการขุดแต่ง หรือข้อมูลจากการลงพื้นที่ภาคสนาม รังวัด สำรวจ จากนั้นทำการเขียนแบบสภาพปัจจุบันของปราสาทเปือยน้อย กู่แก้ว และกู่ประภาชัย

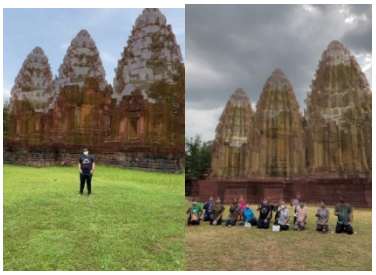
ขั้นตอนที่ 3 นำข้อมูลจากขั้นตอนที่1 และขั้นตอนที่2 มาวิเคราะห์รูปแบบสถาปัตยกรรมใกล้เคียงที่มีการสร้างในช่วงเวลาที่ใกล้เคียงกับพื้นที่ที่ทำการศึกษา เพื่อนำมาประกอบขึ้นรูปเป็นแบบจำลองเสมือนจริง

ขั้นตอนที่ 4 นำเสนอรูปแบบผ่านแอพพลิเคชั่น จากการวิเคราะห์ขึ้นรูปแบบสถาปัตยกรรมของข้อมูลที่ผ่านมา เพื่อให้เห็นถึงภาพที่สมบูรณ์ของงานสถาปัตยกรรมในอดีตในรูปแบบแบบจำลองเสมือนจริงของปราสาทเปือยน้อย กู่แก้ว และกู่ประภาชัยผ่านแอพพลิเคชั่น

2.5 ผลงานการสร้างสรรค์

จากการกำหนดการสร้างแอพพลิเคชั่น “รูปแบบสถาปัตยกรรมศาสนสถานในอารยธรรมขอมบนพื้นที่ขอนแก่น” สื่อให้เห็นถึงภาพศาสนสถานที่สมบูรณ์ในอดีตในรูปแบบภาพจำลองเสมือนจริง ผู้วิจัยจึงได้ดำเนินการสร้างสรรค์ผลงานตามกรอบแนวคิดดังกล่าวออกมาเป็นผลงานแอพพลิเคชั่นจากรูปแบบสถาปัตยกรรมศาสนสถานในอารยธรรมขอมบนพื้นที่จังหวัดขอนแก่น ซึ่งจะนำเสนอให้เห็นผลของการสร้างแอพพลิเคชั่นแบบจำลองเสมือนจริงของรูปแบบสถาปัตยกรรมศาสนสถานในอารยธรรมขอมบนพื้นที่ขอนแก่น อันประกอบด้วย ปราสาทเปือยน้อย กู่แก้ว และกู่ประภาชัย ได้ดังนี้

รูปภาพ 6 ภาพถ่ายแบบจำลองเสมือนปราสาทเปือยน้อย

รูปภาพ 7 ภาพถ่ายแบบจำลองเสมือนปราสาทเปือยน้อย

รูปภาพ 8 ภาพถ่ายแบบจำลองเสมือนกู่ประภาชัย

รูปภาพ 9 ภาพถ่ายแบบจำลองเสมือนกู่แก้ว

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

การศึกษาเรื่องรูปแบบสถาปัตยกรรมศาสนสถานในอารยธรรมขอมบนพื้นที่จังหวัดขอนแก่น สู่การสร้างแอพพลิเคชั่นเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ในครั้งนี้ ใช้กระบวนศึกษาโดยใช้พื้นที่ กู่แก้ว กู่ประภาชัย และปราสาทเปือยน้อย ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลทั้งจากเอกสารและภาคสนาม งานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการศึกษารูปแบบของสถาปัตยกรรมศาสนสถานในอารยธรรมขอมบนพื้นที่จังหวัดขอนแก่น โดยการนำเอารูปแบบของสถาปัตยกรรมศาสนสถานในอารยธรรมขอมบนพื้นที่จังหวัดขอนแก่น มาวิเคราะห์รูปแบบสถาปัตยกรรมที่ใกล้เคียงกัน เพื่อสร้างแอพพลิเคชั่นให้เห็นถึงภาพศาสนสถานที่สมบูรณ์ในอดีตในรูปแบบจำลองเสมือนจริง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ วโรดม ศุขสวัสดิ และ พฤฒิพร ลพเกิด (2556) ภาพจำลองมีหลักการในการสันนิษฐาน โดยมีแนวคิดว่าเป็นการเทียบหาความคล้ายคลึงจากยุคของศิลปะที่ปรากฏให้เห็นจากสิ่งก่อสร้างโบราณที่มีหลักฐานน่าเชื่อถือเรื่องอายุ โดยศึกษาข้อมูลจากจารึกหรือการบันทึกสมัยโบราณ เช่น การเทียบลักษณะของโครงสร้างผ่านการสำรวจทางกายภาพ โดยเปรียบเทียบจากสิ่งก่อสร้างที่มีอายุใกล้เคียงกันหรือมีความสมบูรณ์พอ จะสามารถสันนิษฐานเบื้องต้นได้ ผู้สร้างสรรค์จึงนำมาสร้างแบบจำลองเสมือนจริงเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ซึ่งกระบวนการสร้างแอพพลิเคชั่นจากรูปแบบสถาปัตยกรรมศาสนสถานในอารยธรรมขอมบนพื้นที่จังหวัดขอนแก่น ปราสาทเปือยน้อย จังหวัดขอนแก่น พบว่า สร้างขึ้นในช่วงครึ่งหลังของพุทธศตวรรษที่16 ถึงต้นพุทธศตวรรษที่17 โดยจากหลักฐานทางด้านรูปแบบของสถาปัตยกรรม ซึ่งสอดคล้องกับ รุ่งโรจน์ ธรรมรุ่งเรือง (2551) กล่าวว่า จากหลักฐานต่างๆที่แสดงให้เห็นถึงรูปแบบของศิลปะบาปวน อาจจะมีลวดลายบางอย่างที่หลงเหลือรูปแบบศิลปะคลังเช่นปลายกรอบหน้าบันและเชื่อมโยงไปถึงรูปแบบศิลปะนครวัด กู่แก้ว จังหวัดขอนแก่น พบว่า สร้างขึ้นในราวพุทธศตวรรษที่ 18 เป็นศิลปะขอมโบราณในสมัยพระเจ้าชัยวรมันที่ 7 สร้างขึ้นเพื่อเป็นศาลในโรงพยาบาลประจำชุมชน รูปแบบสถาปัตยกรรมของอโรคยาศาล จะประกอบไปด้วย ปราสาทประธานหนึ่งหลัง อาคารบรรณาลัยตั้งอยู่ทางด้านทิศตะวันออกเฉียงใต้ของปราสาทประธาน อาคารทั้งสองจะถูกล้อมรอบด้วยกำแพงแก้ว มี ทางเข้าออกที่เรียกว่า "โคปุระ" ตั้งอยู่ทางด้านทิศตะวันออก และองค์ประกอบภายนอกตั้งอยู่ทิศ ตะวันออกเฉียงเหนือจะเป็นสระน้ำ ส่วนอาคารอื่นๆ ที่ปรากฏในจารึก เช่น เรือนนอน บ้านพักเจ้าหน้าที่ในโรงพยาบาล เรือนปรุงและเรือนเก็บยา ไม่ปรากฏหลักฐานให้เห็นเนื่องจากอาคารดังกล่าวก่อสร้างด้วยไม้ ด้วยระยะเวลาอาจทำให้วัสดุดังกล่าวผังพังจึงไม่หลงเหลือหลักฐานให้เห็น (ศิริพันธ์ ตาบเพ็ชร์, 2555) กู่ประภาชัย จังหวัดขอนแก่น พบว่า สร้างขึ้นในราวพุทธศตวรรษที่ 18 เป็นศิลปะขอมโบราณในสมัยพระเจ้าชัยวรมันที่ 7 สร้างขึ้นเพื่อเป็นศาลในโรงพยาบาลประจำชุมชน เช่นเดียวกันกับกู่แก้ว จังหวัดขอนแก่น รูปแบบสถาปัตยกรรมของอโรคยาศาล ซึ่งสอดคล้องกับ ทำเนียบอโรคยาศาลในประเทศไทย (2555) กล่าวว่า อโรคยาศาลนั้น จะประกอบไปด้วย ปราสาทประธานหนึ่งหลัง หันหน้าทางด้านทิศตะวันออก มีบรรณาลัยหนึ่งหลัง หันหน้าทางด้านทิศตะวันตก ตั้งอยู่ทางด้านทิศตะวันออกเฉียงใต้ของปราสาทประธาน มีกำแพงแก้วล้อมรอบอาคารทั้งสองหลัง ด้านหน้าก่อเป็นซุ้มประตูทางเข้า เชื่อมต่อกับแนว

กำแพงแก้วด้านทิศตะวันออก ส่วนกำแพงด้านทิศใต้ของโคปุระมีช่องประตูขนาดเล็ก ในส่วนองค์ประกอบด้านนอกมีสระน้ำตั้งอยู่ทางด้านทิศตะวันออกเฉียงเหนือของปราสาทประธาน ดังนั้น รูปแบบสถาปัตยกรรมหลักๆของอโรคยาศาลเป็นแผนผังที่มีความชัดเจนและมีมาตรฐาน ซึ่งสันนิษฐานว่าเป็นการก่อสร้างที่ได้รับอิทธิพลมาจากส่วนกลาง อาทิมีการวางแผนผังและการวางตำแหน่งองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมทั้ง 5 ส่วนในตำแหน่งเดียวดันหากจะแตกต่างกันที่ขนาดและรายละเอียดอื่นๆเท่านั้น ซึ่งประกอบด้วย "ปราสาทประธาน" ผังเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าตั้งอยู่ตรงกลางของศาสนสถาน มีประตูเข้าออกเพียงด้านเดียวคือทางด้านทิศตะวันออก "บรรณาลัย" จะตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ของปราสาทประธาน เป็นอาคารทรงสี่เหลี่ยมผืนผ้า มีประตูอยู่ทางด้านทิศตะวันตก "กำแพงแก้ว" จะล้อมรอบปราสาทประธานและบรรณาลัยเอาไว้โดยมีประตูเล็กฝั่งทางด้านทิศใต้ของโคปุระ "โคปุระ" ตั้งอยู่กึ่งกลางทางด้านทิศตะวันออกของกำแพงแก้ว บริเวณด้านนอกกำแพงแก้วตรงมุมทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือ มี "สระน้ำ" ผังเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าก่อลดระดับเป็นขั้นบันไดลงไปด้านล่าง ซึ่งรูปแบบสถาปัตยกรรมดังกล่าวสามารถเปรียบเทียบรูปแบบสถาปัตยกรรมได้กับอโรคยาศาลที่อยู่ในเขตพื้นที่ภาคอีสาน

จากการศึกษารูปแบบสถาปัตยกรรมศาสนสถานในอารยธรรมขอมบนพื้นที่จังหวัดขอนแก่น พร้อมทั้งนำมาสร้างแอพพลิเคชั่นโดยจำลองแบบเสมือนจริง ได้ทั้งหมด 3 แห่ง จำลองแบบเสมือนจริงกู่แก้ว จำลองแบบเสมือนจริงกู่ประภาชัย จำลองแบบเสมือนจริงปราสาทเปือยน้อย ผู้วิจัยได้กำหนดแนวความคิดโดยนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์วิเคราะห์รูปแบบสถาปัตยกรรม เพื่อสร้างแอพพลิเคชั่นให้เห็นถึงภาพศาสนสถานที่สมบูรณ์ในอดีตในรูปแบบจำลองแบบเสมือนจริง พบว่าผลงานการสร้างแอพพลิเคชั่นก่อให้เกิดองค์ความรู้ในการค้นหารูปแบบและเนื้อหาของสถาปัตยกรรมศาสนสถานในอารยธรรมขอมบนพื้นที่จังหวัดขอนแก่น โดยการสร้างแบบจำลองเสมือนจริงช่วยส่งเสริมการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม นักท่องเที่ยวและผู้ที่รับชมโบราณสถานมีความรู้ความเข้าใจต่อโบราณสถานมากยิ่งขึ้น เพื่ออนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมและเพื่อพัฒนายกระดับแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดขอนแก่นให้ได้มาตรฐานสู่ระดับสากล

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1) ควรนำผลการศึกษาวิจัยไปต่อยอดเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวด้านวัฒนธรรมให้สามารถเข้าถึงนักท่องเที่ยวได้ง่ายขึ้น คนในชุมชนจะได้มีความรู้ความเข้าใจ สามารถนำไปใช้ประโยชน์และเผยแพร่ต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2) ในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไปควรขยายประเด็นการศึกษาวิจัยในพื้นที่ใกล้เคียง

เอกสารอ้างอิง (References)

กรมศิลปากร. (2545). *ทำเนียบโบราณสถานขึ้นทะเบียน ในเขตสำนักงานโบราณคดีและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติที่ 7ขอนแก่น.* กรุงเทพ:: กรมศิลปากร.

กฤช เหลือลมัย. (2547). อโรคยาศาลในอีสาน. *วารสารเมืองโบราณ.* 30(3), 17-30.

จิตร ภูมิศักดิ์ (2547). *ประวัติศาสตร์สังคม*. กรุงเทพฯ: ฟ้าเดียวกัน

ม.ล.วโรดม ศุขสวัสดิและ พฤฒิพร ลพเกิด. (2556). *การสันนิษฐานโบราณสถานในสภาพแวดล้อมเสมือน: กรณีศึกษาวัดมหาธาตุ มรดกโลกทางวัฒนธรรมอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย.* กรุงเทพฯ: ปทุมธานี.

รุ่งโรจน์ ธรรมรุ่งเรือง. (2551). *ปราสาทขอมในดินแดนไทยความเป็นมาและข้อมูลด้านประวัติศาสตร์ศิลปะ*. กรุงเทพฯ: มติชน.

สมมาตร์ ผลเกิด. (2529). *การศึกษาปราสาทศีขรภูมิ จังหวัดสุรินทร์.* กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.

สำนักงานโบราณคดีและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติที่ 7 ขอนแก่น. (2545). *โบราณคดีขอนแก่นและทำเนียบโบราณสถานจังหวัดขอนแก่น.* การประชุมสัมมนาเรื่อง การบริหารจัดการทรัพย์สินทางศิลปวัฒนธรรมของชาติกับองค์กรปกครองท้องถิ่นในเขตจังหวัดขอนแก่น วันที่ 26-27 มีนาคม 2545. ขอนแก่น.

สำเริง สัมพันธารักษ์. (2529). *เปิดโลกโบราณ อาณาจักรขอมและปราสาทหิน*. กรุงเทพฯ: พุทธบุชาการพิมพ์.

อนุวิทย์ เจริญศุภกุล. (2541). *ปราสาทเมืองต่ำ*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สภาพปัญหาการบริหารจัดการเชิงระบบไฟฟ้าและสื่อสารเคเบิลใต้ดินของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตภาคเหนือของประเทศไทย

Administration Problems of Electricity System and Underground Cable System between Provincial Electricity Authority and Local Administration Organizations in Thailand Upper Northern Region

กิตติเมศร์ กรพัฒนาสวัสดิ์[1] นาวิน พรมใจสา[2]
Kitimetr Kornpatanasewat, Nawin Promjaisa

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยนี้วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการบริหารจัดการเชิงระบบไฟฟ้า และสื่อสารเคเบิลใต้ดินของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตภาคเหนือของประเทศไทย รูปแบบการวิจัยเป็นแบบผสมผสาน โดยกลุ่มตัวอย่าง คือ หัวหน้าหน่วยงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค จำนวน 45 คน และผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในพื้นที่ภาคเหนือตอนบน จำนวน 24 คน รวมจำนวน 69 คน การวิจัยครั้งนี้เป็นการเก็บข้อมูลทั้งเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ โดยการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ และการเก็บแบบข้อมูลจากแบบสอบถาม ผลการศึกษาพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาการบริหารจัดการเชิงระบบไฟฟ้าและสื่อสารเคเบิลใต้ดินของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตภาคเหนือของประเทศไทยในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 3.50) แยกเป็นราย พบว่า สภาพปัญหาด้านเทคโนโลยีมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย = 3.59) รองลงมา ด้านบุคลากร (ค่าเฉลี่ย = 3.43) และด้านการสื่อประชาสัมพันธ์ด้านการอำนวยความสะดวก (ค่าเฉลี่ย = 4.29) ตามลำดับ

คำสำคัญ (Keywords): งานระบบไฟฟ้าและสื่อสารเคเบิลใต้ดิน; องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตภาคเหนือ

Abstract

The aim of this study was to examine the administration problems of electricity system and underground cable system between Provincial Electricity Authority and Local Administration Organizations in Thailand Upper Northern Region. This mixed

---

Received: 2023-01-30 **Revised**: 2023-02-20 **Accepted**: 2023-02-25

[1] สาขายุทธศาสตร์การพัฒนาภูมิภาค คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย Branch of Regional Development Strategy Faculty of Social Sciences Chiang Rai Rajabhat University

[2] คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย Faculty of Social Sciences, Chiang Rai Rajabhat
Corresponding Author e-mail: kitimetr.k@gmail.com

method research recruited 69 samples which included 45 chiefs of provincial electricity unit and 24 local administrators in the Upper Northern Region. The qualitative and quantitative data were collected by focus-group discussion and questionnaire respectivley. The results showed that the samples voiced their opinion towards the administration problems of electricity system and underground cable system between Provincial Electricity Authority and Local Administration Organizations in Thailand Upper Northern Region, in overall, at the high level ($\bar{x}$ =3.50). The individual aspects analysis indicated that the technological problem was rated at the highest level ($\bar{x}$= 4.59), followed by personnel problem ($\bar{x}$= 4.43) and public relations for services ($\bar{x}$=4.29) respectively.

Keywords: Electricity System and Underground Cable System, Local Administrative Organization in Upper Northern Region

บทนำ (Introduction)

ระบบเคเบิลใต้ดิน (Underground Cable System) ถูกนำมาใช้งานเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจ่ายไฟฟ้า ปรับปรุงภูมิทัศน์ของพื้นที่จ่ายไฟฟ้า และลดอุบัติเหตุภัยจากไฟฟ้าต่อชีวิต และทรัพย์สินที่อยู่บริเวณใกล้เคียงแนวสายไฟฟ้าและให้สวยงามเป็นระเบียบ ระบบเคเบิลใต้ดินจึงถูกนำมาติดตั้งเพื่อจ่ายไฟฟ้าสำหรับพื้นที่ศูนย์กลางเมืองและธุรกิจขนาดใหญ่ พื้นที่อุตสาหกรรมทางด้านเทคโนโลยีระดับสูง พื้นที่ศูนย์กลางธุรกิจการท่องเที่ยว พื้นที่ที่มีความสวยงามหรือมีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ และเป็นพื้นที่พัฒนาเพื่อเป็นที่อยู่อาศัยแห่งใหม่ เพื่อสนองตอบความต้องการข้างต้น แม้จะเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่า ระบบเคเบิลใต้ดินสามารถให้ความเชื่อถือได้ในการจ่ายไฟฟ้าได้ดีกว่าระบบสายไฟฟ้าบนอากาศ (Overhead Lines System) เนื่องจากมีฉนวนที่แข็งแรง ทั้งถูกฝังไว้ใต้ดินอย่างมิดชิด มีการป้องกันอย่างหนาแน่น ไม่ได้รับผลกระทบจากสภาพแวดล้อมภายนอก เช่น สภาพภูมิอากาศ อุบัติเหตุรถชนเสาไฟฟ้า การสัมผัส จากต้นไม้ สัตว์หรือคน เป็นต้น (ระบบเคเบิลใต้ดิน.2548)

ปัจจุบัน ประเทศไทยได้มีการนำระบบเคเบิลใต้ดินมาใช้มากขึ้น ดังจะเห็นได้จากการที่รัฐบาลได้อนุมัติเงินลงทุนเพื่อให้การไฟฟ้านครหลวงนำสายไฟฟ้าลงใต้ดิน ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล เพื่อรองรับการเป็นมหานครแห่งอาเซียน (การไฟฟ้านครหลวง. 2564) และการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค นำสายไฟฟ้าลงใต้ดินสำหรับหัวเมืองใหญ่ต่าง ๆ ในพื้นที่ต่างจังหวัด ประกอบด้วยพื้นที่ดำเนินการทั้งหมด 16 จังหวัด ครอบคลุมพื้นที่ 12 เขต ของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค ได้แก่ เชียงใหม่ พิษณุโลก นครสวรรค์ อุดรธานี มุกดาหาร นครราชสีมา ขอนแก่น นครพนม พระนครศรีอยุธยา ชลบุรี ฉะเชิงเทรา นครปฐม เพชรบุรี ภูเก็ต นครศรีธรรมราช และสงขลา เป็นต้น ขณะเดียวกันผู้ผลิตไฟฟ้าเอกชนหลายรายก็มีการเชื่อมต่อระบบสายไฟฟ้าใต้ดินจากโรงไฟฟ้า

ของตนเองไปยังลูกค้าที่รับไฟตรงในเขตนิคมอุตสาหกรรม เพื่อรับประกันความเชื่อถือได้ในการจ่ายไฟฟ้า ส่วนโรงไฟฟ้าประเภทพลังงานหมุนเวียน เช่น Solar Farm หรือ Wind Farm รวมทั้งหมู่บ้านจัดสรร ที่ต้องการทัศนียภาพที่สวยงาม ก็มีการติดตั้งระบบสายเคเบิลใต้ดินเป็นจำนวนมากเช่นเดียวกัน (การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค.2565)

ปัจจุบันหน่วยงานภาครัฐกำลังประสบปัญหาด้านการบริหารจัดการ ความซ้ำซ้อนของภารกิจ หน่วยงาน แผนปฏิบัติการ ความเป็นเจ้าของงาน ข้อมูล ฯลฯ (ต่างคนต่างทำ ต่างคนต่างเก็บ) ข้อมูลกระจัดกระจาย ขาดความเชื่อมโยง ไม่สามารถเห็นภาพรวมของนโยบายหรือประเด็นได้ ไม่สามารถติดตาม ตรวจสอบ หรือวัดประสิทธิภาพของหน่วยงานได้ ขาดแผนการบรูรณาการทั้งด้านการวางแผน ออกแบบ ก่อสร้าง ติดตั้งใช้งาน และบำรุงรักษาและทดสอบ ขาดเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพสำหรับการทำงาน (กรอบการกำกับดูแลข้อมูล,2561) ดังนั้น จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องศึกษาสภาพปัญหาการบริหารจัดการเชิงระบบไฟฟ้าและสื่อสารเคเบิลใต้ดินของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตภาคเหนือของประเทศไทย

บทความวิจัยนี้จะนำเสนอผลการศึกษาสภาพปัญหาการบริหารจัดการเชิงระบบไฟฟ้าและสื่อสารเคเบิลใต้ดินของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตภาคเหนือของประเทศไทย เพื่อให้ได้ฐานข้อมูลสภาพปัญหาการบริหารจัดการเชิงระบบไฟฟ้า และสื่อสารเคเบิลใต้ดินของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้เกิดกระบวนการบูรณาการการทำงานร่วมกันของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้สามารถทำงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการบริหารจัดการเชิงระบบไฟฟ้าและสื่อสารเคเบิลใต้ดินของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตภาคเหนือของประเทศไทย

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

วิธีการดำเนินการวิจัยฉบับนี้ จะใช้การวิจัยผสมผสานระหว่าง การวิจัยเชิงคุณภาพ คือการประชุมเชิงปฏิบัติการ (Qualitative) และ การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative) โดยการตอบแบบสอบถาม

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรได้แก่ หัวหน้าหน่วยงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค จำนวน 45 คน และ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในพื้นที่ภาคเหนือตอนบน จำนวน 24 คนรวมจำนวน 69 คน

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยใช้การจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลสภาพปัญหาเบื้องต้นเกี่ยวกับการดำเนินงานการบริหารจัดการงานระบบไฟฟ้าและสื่อสารเคเบิลใต้ดินทั้งหมด และวิเคราะห์ข้อมูลนำไปสู่การสร้างเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัญหาการบริหารจัดการเชิงระบบไฟฟ้าและสื่อสารเคเบิลใต้ดินของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคกับ

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตภาคเหนือของประเทศไทย โดยนำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาความครบถ้วน ถูกต้องครอบคลุมเนื้อหาของการวิจัยพร้อมขอคำปรึกษาและข้อเสนอแนะ แล้วจึงนำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปใช้จริงกับกลุ่มผู้เข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมด้วยตนเอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวสภาพปัญหาการบริหารจัดการเชิงระบบไฟฟ้าและสื่อสารเคเบิลใต้ดินของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตภาคเหนือของประเทศไทย เพื่อวิเคราะห์สภาพปัญหาการบริหารจัดการด้านบุคลากร ด้านขั้นตอนการทำงาน ด้านการสื่อสารประชาสัมพันธ์ ด้านการอำนวยความสะดวก และด้านเทคโนโลยี โดยใช้วิธีคำนวณโดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าความเบี่ยงเบน มาตรฐาน (Standard Deviation) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ จะใช้การตีความข้อมูลจากการประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อเพิ่มเติมคำอธิบายตารางจากการวิเคราะห์แบบสอบถามให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ผลการวิจัย (Research Results)

ข้อมูลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตภาคเหนือของประเทศไทยที่ดำเนินการการบริหารจัดการเชิงระบบไฟฟ้าและสื่อสารเคเบิลใต้ดิน

ตารางที่ 1 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตภาคเหนือของประเทศไทยที่ดำเนินการการบริหารจัดการเชิงระบบไฟฟ้าและสื่อสารเคเบิลใต้ดิน

จังหวัด	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	ถนน
เชียงราย	เทศบาลตำบลแม่สาย เทศบาล	-ด่านพรมแดนแม่สายแห่งที่ 1 ถึง แยกไร่ชาน้ำมัน
	เทศบาลนครเชียงราย	-ถนนสิงหไคล – ธนาลัย
พะเยา	เทศบาลเมืองพะเยา	ทางหลวงหมายเลข 1021 (พะเยา-ภูซาง)
แพร่	เทศบาลเมืองแพร่	ถนนสสิบุตร จากสี่แยกสสิบุตร ถึง สี่แยกทุ่งต้อม
น่าน	เทศบาลเมืองน่าน	ถนนสายพลศึก-ผากอง-จุมปีวนิดาภรณ์ ไปจนถึงหน้าศาลากลางจังหวัดน่าน
ลำปาง	เทศบานครลำปาง	ถนนลำปาง – แจ้ห่ม
แม่ฮ่องสอน	เทศบาลแม่ฮ่องสอน	ถนนขุนลุมประพาส บริเวณรอบอนุสาวรีย์พญาสี
ลำพูน	เทศบาลเมืองลำพูน	ถนนรอบเมืองใน ตำบลในเมือง
เชียงใหม่	เทศบาลนครเชียงใหม่	-ถนนราชพฤกษ์เชียงใหม่ อำเภอหางดง-อำเภอเมืองเชียงใหม่

	-พื้นที่รอบคูเมืองเชียงใหม่-ถนนนิมมานเหมินทร์

จากตารางที่ 1 ข้อมูลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตภาคเหนือของประเทศไทยที่ดำเนินการการบริหารจัดการเชิงระบบไฟฟ้าและสื่อสารเคเบิลใต้ดินการบริหารจัดการเชิงระบบไฟฟ้าและสื่อสารเคเบิลใต้ดินของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตภาคเหนือของประเทศไทย โดยเชียงราย จำนวน 2 แห่ง ได้แก่ เทศบาลตำบลแม่สาย ด่านพรมแดนแม่สายแห่งที่ 1 ถึง แยกไร่ชาน้ำมัน และเทศบาลนครเชียงราย ถนนสิงหไคล – ธนาลัย จังหวัดพะเยา จำนวน 1 แห่งได้แก่ เทศบาลเมืองพะเยา ทางหลวงหมายเลข 1021 (พะเยา-ภูซาง) จังหวัดแพร่ จำนวน 1 แห่ง เทศบาลเมืองแพร่ถนน สสิบุตร จากสี่แยกสสิบุตร ถึง สี่แยกทุ่งต้อม จังหวัดน่าน จำนวน 1 แห่ง เทศบาลเมืองน่านถนนสายพลศึก-ผากอง-จุมปีวนิดาภรณ์ ไปจนถึงหน้าศาลากลางจังหวัดน่าน จังหวัดลำปาง จำนวน 1 แห่ง ได้แก่เทศบานครลำปาง ถนนลำปาง – แจ้ห่ม จังหวัดแม่ฮ่องสอน จำนวน 1 แห่ง ได้แก่เทศบาลแม่ฮ่องสอน ถนนขุนลุมประพาส บริเวณรอบอนุสาวรีย์พญาสี จังหวัดลำพูน จำนวน 1 แห่ง ได้แก่ เทศบาลเมืองลำพูนถนนรอบเมืองใน ตำบลในเมือง จังหวัดเชียงใหม่จำนวน 2 แห่ง ได้แก่ เทศบาลนครเชียงใหม่ ถนนราชพฤกษ์เชียงใหม่ อำเภอหางดง-อำเภอเมืองเชียงใหม่ และพื้นที่รอบคูเมืองเชียงใหม่-ถนนนิมมานเหมินทร์

ความคิดเห็นเกี่ยวสภาพปัญหาการบริหารจัดการเชิงระบบไฟฟ้าและสื่อสารเคเบิลใต้ดินของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตภาคเหนือของประเทศไทย

ค่าเฉลี่ยของสภาพปัญหาการบริหารจัดการเชิงระบบไฟฟ้าและสื่อสารเคเบิลใต้ดินของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตภาคเหนือของประเทศไทย ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 3.50) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านเทคโนโลยีอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย = 4.59) เมื่อพิจารณาจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อยแยกเป็นรายข้อ พบว่า งานระบบไฟฟ้าและสื่อสารเคเบิลใต้ดิน สามารถใช้เทคโนโลยีเข้าถึงประชาชนได้อย่างถูกต้อง รองลงมา งานระบบไฟฟ้าและสื่อสารเคเบิลใต้ดินมีเครื่องมือและเทคโนโลยีที่มีความทันสมัย และมีประสิทธิภาพ และงานระบบไฟฟ้าและสื่อสารเคเบิลใต้ดินไม่ส่งผลกระทบต่อชีวิตประจำวัน ตามลำดับ

ค่าเฉลี่ยของสภาพปัญหาการบริหารจัดการเชิงระบบไฟฟ้า และสื่อสารเคเบิลใต้ดินของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตภาคเหนือของประเทศไทยด้านบุคลากรอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 4.43) เมื่อพิจารณาจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อยแยกเป็นรายข้อ พบว่า การมีความกระตือรือร้นและเต็มใจให้บริการและประสานงาน การสื่อสารกับประชาชนในท้องถิ่นได้อย่างเข้าใจในงานระบบไฟฟ้าและสื่อสารเคเบิลใต้ดิน และ มีความรู้และความเชี่ยวชาญงานระบบไฟฟ้าและสื่อสารเคเบิลใต้ดิน ตามลำดับ

ค่าเฉลี่ยของสภาพปัญหาการบริหารจัดการเชิงระบบไฟฟ้าและสื่อสารเคเบิลใต้ดินของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตภาคเหนือของประเทศไทยด้านการสื่อสารประชาสัมพันธ์ อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 4.29) แยกเป็นรายข้อ พบว่า มีช่องทางการสื่อสาร การประชาสัมพันธ์ให้กับประชาชนในพื้นที่ทำงานมีความหลากหลาย สะดวก เข้าใจง่ายและ

ทันสมัย กับการใช้เครื่องมือสื่อสารกับชุมชนที่ทันสมัยติดต่อได้สะท้อนปัญหาได้ง่ายและสะดวกเท่ากัน และมีข้อมูลเนื้อหางานระบบไฟฟ้าและสื่อสารเคเบิลใต้ดินครบถ้วน เป็นปัจจุบันและสืบค้นได้ง่ายเท่ากัน

ค่าเฉลี่ยของสภาพปัญหาการบริหารจัดการเชิงระบบไฟฟ้าและสื่อสารเคเบิลใต้ดินของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตภาคเหนือของประเทศไทยด้านการอำนวยความสะดวก อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 4.29) แยกเป็นรายข้อ พบว่า มีแนวทางปฏิบัติสามารถอำนวยการแก้ปัญหาได้ครอบคลุมและมีประสิทธิภาพ รองลงมา การตอบข้อหารือเกี่ยวกับงานระบบไฟฟ้าและสื่อสารเคเบิลใต้ดิน ได้อย่างถูกต้อง ชัดเจน รวดเร็ว และการให้ความสะดวกด้านงานระบบไฟฟ้าและสื่อสารเคเบิลใต้ดิน ตามลำดับ

ค่าเฉลี่ยของสภาพปัญหาการบริหารจัดการเชิงระบบไฟฟ้าและสื่อสารเคเบิลใต้ดินของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตภาคเหนือของประเทศไทยด้านการอำนวยความสะดวก อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 4.17) แยกเป็นรายข้อ พบว่า การทำงานงานระบบไฟฟ้าและสื่อสารเคเบิลใต้ดินไม่กระทบกับประชาชนในท้องถิ่น รองลงมา การทำงานโปร่งใสและตรวจสอบได้ทุกกระบวนการ และมีขั้นตอนการทำงานที่กำหนดได้อย่างชัดเจนและเป็นรูปธรรมประชาชนเข้าใจง่าย ตามลำดับ

ทั้งนี้จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับค่าเฉลี่ยความคิดเห็นเกี่ยวกับความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาการบริหารจัดการเชิงระบบไฟฟ้าและสื่อสารเคเบิลใต้ดินของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตภาคเหนือของประเทศไทยในภาพรวมอยู่ในระดับมาก แยกเป็นรายข้อ พบว่า ด้านเทคโนโลยี รองลงมาด้านบุคลากร ด้านการสื่อสารประชาสัมพันธ์กับด้านการอำนวยความสะดวก โดยข้อมูลของผลการวิจัยนำไปสู่ข้อเสนอแนะทั้งในด้านของปฏิบัติงาน และข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งถัดไป

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 ภาครัฐควรมีควรมีการกำหนดนโยบายการบริหารแบบบูรณาการโดยใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัยมาใช้ในการบริหารจัดการระบบไฟฟ้าและสื่อสารเคเบิลใต้ดินระหว่างการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตภาคเหนือของประเทศไทยเชื่อมโยงข้อมูลของทั้งประเทศ

1.2 จากผลการศึกษาพบว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรมีการจัดระบบฐานข้อมูลและวางแผนด้านงานระบบไฟฟ้าและสื่อสารเคเบิลใต้ดินโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการเป็นฐานข้อมูลเพื่อประกอบการตัดสินใจในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ในระยะ 4 ปี

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาเกี่ยวกับการบริหารจัดการเชิงบูรณาการงานระบบไฟฟ้าและสื่อสารเคเบิลใต้ดินระหว่างการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตภาคเหนือของประเทศไทย โดยเชื่อมโยงข้อมูลกับภาคอื่น ๆ และประเทศเพื่อนบ้าน

เอกสารอ้างอิง (References)

กรอบการกำกับดูแลข้อมูล. (2561). *สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (สวทช.)* สืบค้น 20 ตุลาคม 2565, จาก https://www.nstda.or.th/home/knowledge_post/data-governance-framework.

การไฟฟ้านครหลวง. (2564). *MAE เผยความคืบหน้าโครงการนำสายไฟฟ้าลงใต้ดินปี 64 พร้อมเดินหน้าขับเคลื่อนโครงการฯ พลิกโฉมเมืองมหารคร.* สืบค้น 20 ตุลาคม 2565, จาก https://www.mea.or.th/content/detail/87/6175

การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค. (2564). *ยุทธศาสตร์การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค พ.ศ.2565-2569.* สืบค้น 28 ธันวาคม 2565, จาก https://www.pea.co.th/

ระบบเคเบิลใต้ดิน. (2548). *กองมาตรฐานระบบไฟฟ้า ฝ่ายมาตรฐานและความปลอดภัย.* สืบค้น 13 กันยายน 2565, จาก https://www.mea.or.th/content/detail/87/6175.

การบูรณาการการมีส่วนร่วมในการดูแลระยะยาวด้านสาธารณสุข สำหรับผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง

Integration of Participation of Long-Term Care for the Elderly Dependency

เริงชาติ ศรีขจรวงศ์[1] ยุภาพร ยุภาศ[2]
Roengchat Srikajornwong, Yupaporn Yupas

บทคัดย่อ (Abstract)

การบูรณาการการมีส่วนร่วมในการดูแลระยะยาวด้านสาธารณสุขสำหรับผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง เพื่อให้มีแนวทางการดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงแบบการบูรณาการการมีส่วนร่วมทุกภาคส่วน มีการดำเนินงานที่ชัดเจน มีทรัพยากร โครงสร้างการทำงานร่วมกันที่เหมาะสมในการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุ ดังนั้นการบูรณาการมีส่วนร่วม ประกอบด้วย 1) ควรมีการโครงการจ้างแรงงานผู้สูงอายุเกิดขึ้น โดยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้นำร่องในการดำเนินการจ้างแรงงานในวัยผู้สูงอายุที่มีสุขภาพดีและประสงค์จะทำงานที่เหมาะสมกับความรู้และอายุ เช่น จ้างผู้สูงอายุเป็นครูต่อไปจนถึงอายุ 65 ปี เป็นต้น 2) การบูรณาการรูปแบบการทำงานร่วมกันของผู้ปฏิบัติงานในทุกระดับ ได้แก่ องค์กรปกครองส่วนถิ่น สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด สำนักงานสาธารณสุขอำเภอ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ผู้นำชุมชน ชมรมผู้สูงอายุ ภาคศาสนา เป็นต้น 3) ให้มีการจัดศูนย์ฟื้นฟูสมรรถนะทางร่างกายและฝึกทักษะโดยการจัดทำหลักสูตรระยะสั้นร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 4) สนับสนุนให้ภาครัฐมีบทบาทในการเป็นผู้สนับสนุน ให้ความรู้ และเป็นตัวแทนดูแลกำกับคุณภาพของบริการและการดูแล เพื่อช่วยเหลือของผู้สูงอายุ 5) สนับสนุนและจัดหางบประมาณสนับสนุนการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องในด้านการทำวิจัยเกี่ยวกับการดูผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง และ 6) ควรมีบุคคลหรือบุคลากรที่เข้ามาเชื่อมข้อมูลการส่งต่อข้อมูลกันระหว่างหน่วยงานในระดับท้องถิ่น มาบูรณาการทำงานร่วมกัน ผ่านศูนย์กลางตัวบุคคลที่เข้ารับผิดชอบเกิดการบูรณาการมีส่วนร่วมที่แท้จริงที่มีความยั่งยืนต่อไป

คำสำคัญ (Keywords): การบูรณาการการมีส่วนร่วม; ผู้สูงอายุ; ผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง

Received: 2022-06-11 **Revised**: 2022-09-30 **Accepted**: 2022-09-30

[1] นักศึกษาปริญญาเอก รป.ด. (รัฐประศาสนศาสตร์) มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม; D.P.A. Student (Public Administration), Rajabhat Mahasarakham University. Corresponding Author e-mail: roengchat001@gmail.com

[2] คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, Faculty of Political Science and Public Administration, Rajabhat Mahasarakham University.
e-mail: yupaporn_yu1@yahoo.com

Abstract

Integration of participation in public health long-term care for the elderly with dependency To provide a guideline for caring for the elderly with an integrated approach to all sectors There is a clear implementation, resources, and appropriate collaborative structure in the care of the elderly. Therefore, the integration of participation consists of 1) There should be a project to hire elderly workers. By having the Local Administrative Organizations be a pilot in hiring workers in the elderly who are in good health and wishing to do work that is suitable for knowledge and age, for example, hiring the elderly to be teachers until the age of 65, etc. 2) Camphor The collaboration model of workers at all levels, including local administrative organizations Provincial Public Health Office District Public Health Office sub-district health promoting hospitals, community leaders, elderly clubs, religious sectors, etc. 3) Establish a center for physical rehabilitation and skills training by creating short-term courses in collaboration with relevant agencies; 4) Supporting the government's role in To be an advocate, educate, and be an agent to supervise the quality of service and care. to help the elderly; 5) support and procure budgets to support ongoing operations in the field of research on the elderly with dependency; and 6) there should be a person or personnel to link the referral data. information among local authorities Let's integrate together. Through the center of responsible persons, there is a sustainable integration of real participation.

Keywords: Integration of participation; the elderly; elderly dependency

บทนำ (Introduction)

องค์การสหประชาชาติ (United Nations) ได้คาดการจำนวนประชากรโลกจะถึง 8.5 พันล้านในปี 2030 และจะเพิ่มขึ้นอีกเป็น 9.7 พันล้านในปี 2050 (กองเศรษฐกิจการแรงงาน สำนักงานปลัดกระทรวงแรงงาน, 2564) โดยมีสัดส่วนผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงเพิ่มขึ้น ส่งผลให้รัฐบาลมีความจำเป็นต้องจัดให้มีการช่วยเหลือดูแลตามสิทธิของพลเมือง และจัดระบบสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุทั้งกลุ่มที่ติดสังคมและกลุ่มที่มีภาวะพึ่งพิงให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น สำหรับประเทศไทยถึงแม้ว่ารัฐต้องเพิ่มงบประมาณค่าใช้จ่ายทางด้านสวัสดิการและการรักษาพยาบาลเพิ่มขึ้นก็ตาม การบริการสังคมด้านสุขภาพอนามัยแก่ผู้สูงอายุ พบว่าส่วนใหญ่อยู่ในความรับผิดชอบของกระทรวงสาธารณสุข กระทรวงกลาโหม กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กรุงเทพมหานคร และรัฐวิสาหกิจ ทำหน้าที่ร่วมรับผิดชอบในการบริการสังคมด้านสุขภาพอนามัยแก่ผู้สูงอายุ (ปราโมทย์ ประสาทกุล, 2563) นอกจากนี้ รัฐได้พัฒนาระบบการดูแลระยาวขึ้น เพื่อให้เกิดการดูแลที่ต่อเนื่อง ตอบสนองความต้องการความช่วยเหลือของผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงและ

ครอบครัว โดยมีรูปแบบทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ เพื่อให้ผู้สูงอายุสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุขในสังคม

การวางโครงสร้างในการบริการสังคมด้านสุขภาพอนามัยสำหรับผู้สูงอายุในปี พ.ศ. 2556 มีการจัดตั้งศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ (ตพอส.) การอบรมอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ (อผส.) มีการขยายผลโครงการจนครอบคลุมครบทุกเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ต่อมาในปี พ.ศ.2558 กระทรวงสาธารณสุขมีการประกาศนโยบายหมอครอบครัว (Family Care Team; FCT) และในปี พ.ศ. 2559 กระทรวงสาธารณสุขร่วมกับสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (สปสช.) และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ได้ร่วมกันประกาศนโยบายคลินิกหมอครอบครัว (Primary Care Cluster; PCC) ประกอบกับการดำเนินการโครงการดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงผ่านกองทุนระบบการดูแลระยะยาวด้านสาธารณสุขสำหรับผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง (Long Term Care; LTC) เพื่อให้มีการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุได้อย่างทั่วถึง และในปีพ.ศ. 2560 มีความร่วมมือของกระทรวงมหาดไทย กระทรวงสาธารณสุข และสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ เพื่อบูรณาการการดูแลทางสังคม (Social care) และการดูแลสุขภาพในอำเภอ ด้วยการจัดตั้งคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ (พชอ.) โดยใช้พื้นที่เป็นฐาน ประชาชนเป็นศูนย์กลางตามแนวทางประชารัฐ ซึ่งบทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการบูรณาการการมีส่วนร่วมในการดูแลระยะยาวด้านสาธารณสุขสำหรับผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง และข้อเสนอแนะอันจะส่งผลให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นในอนาคต

ความหมายของการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วมนั้นเป็นกระบวนการที่สมาชิกได้มีโอกาสร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ รวมทั้งร่วมติดตามประเมินผลเพื่อให้กิจกรรมนั้นบรรลุเป้าหมายด้วยความสมัคใจ และได้รับผลประโยชน์ที่เกิดจากการมีส่วนร่วมนั้น โดยมีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วม ดังนี้

ทรงวุฒิ เรืองวาทศิลป์ (2550) กล่าวว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องเข้ามามีบทบาทร่วมในกิจกรรมทุกประการตามกำลังความสามารถของสมาชิกไม่ว่าจะเป็นการตัดสินใจ การดำเนินกิจกรรม การติดตามตรวจสอบ และการประเมินผลร่วมกัน นำผลที่ได้มาปรับปรุงแก้ไขพัฒนางานในกลุ่มให้มีประสิทธิภาพยิ่ง ๆ ขึ้น

สัญญา เคณาภูมิ (2551) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมไว้ว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง การที่สมาชิกได้มีโอกาสร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติตามโครงการ ร่วมติดตามประเมินผลเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่พึงประสงค์ ทั้งนี้ การมีส่วนร่วมจะต้องมาจากความสมัคใจ พึงพอใจ และได้รับผลประโยชน์ที่เกิดจากชุมชนโดยส่วนรวมร่วมกัน

และ เมตต์ เมตต์การุณจิต (2553) กล่าวว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคลเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรม ไม่ว่าจะเป็นทางตรงหรือทางอ้อม ในลักษณะของการร่วมรับรู้ ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตัดสินใจ ร่วมติดตามผล

องค์ประกอบที่จะทำให้การมีส่วนร่วมประสบผลสำเร็จ ตลอดจนการที่จะให้ชุมชนสามารถสร้างความเข้มแข็งของชุมชนเองนั้นมีอยู่ 6 ประการ คือ 1) ประชาชนตระหนักในปัญหาของตนเองและตระหนักถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา 2) ประชาชนมีโอกาสที่จะได้ใช้และพัฒนาความสามารถของตนเอง 3) เป็นการระดมทรัพยากรบุคคลมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด 4) ประชาชนมีความรู้สึกเป็นเจ้าของทำให้การพัฒนามีความมั่นคงถาวรและต่อเนื่อง 5) เป็นกระบวนการส่งเสริมระบอบประชาธิปไตย ทำให้ประชาชนมีอิสระในการตัดสินใจ และ 6) เพื่อให้ประชาชนมีส่วนรับผิดชอบและมีอำนาจสูงสุดในการพัฒนาชุมชนของตนเอง (จีระศักดิ์ เจริญพันธ์, 2551)

เฉลียว บุรีภักดี และคณะ (2545) ได้แบ่งประเภทของการมีส่วนร่วมของชุมชนออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่

1) การมีส่วนร่วมแบบชายขอบ (Marginal Participation) การมีส่วนร่วมในลักษณะนี้จะเกิดจากความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่มีไม่เท่าเทียมกันจนมีผลทำให้ฝ่ายหนึ่งรู้สึกด้อยอำนาจกว่า หรือมีทรัพยากร และความรู้ด้อยกว่าอีกฝ่ายหนึ่ง เป็นต้น

2) การมีส่วนร่วมแบบบางส่วน (Partial Participation) โดยพบว่า ผู้กำหนดนโยบายคือ รัฐที่กำหนดลงมาว่าต้องการอะไร โดยที่รัฐเองก็ไม่รู้ความต้องการของประชาชน จึงพบว่าการมีส่วนร่วมเป็นเพียงการแสดงความคิดเห็นในการดำเนินกิจกรรมบางส่วนเท่านั้น และ

3) การมีส่วนร่วมแบบสมบูรณ์ (Full Participation) เป็นการมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของการพัฒนาด้วยความเท่าเทียมกันทุกฝ่าย จัดเป็นการมีส่วนร่วมในการพัฒนาอย่างแท้จริงของประชาชนตามแนวความคิดและหลักการพัฒนาชุมชน เมื่อนำมาใช้ในการเรียนรู้จะสนับสนุนและส่งเสริมให้กระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของชุมชนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ

เมตต์ เมตต์การณ์จิต (2553) ได้กล่าวถึงประเภทของการมีส่วนร่วมโดยสามารถจำแนกการมีส่วนร่วมออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1) การมีส่วนโดยตรง การมีส่วนร่วมในการบริหารเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับการตัดสินใจเป็นสำคัญ ดังนั้น ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบกิจกรรมโดยตรง เช่น ผู้บริหาร หัวหน้าโครงการมักจะเปิดโอกาสให้บุคคลอื่นเข้ามามีส่วนร่วมในรูปของกรรมการที่ปรึกษาที่ให้ข้อคิด ข้อเสนอแนะเพราะกิจกรรมบางอย่างอาจมีอุปสรรค ไม่สารถแก้ปัญหาให้ลุล่วงไปได้ด้วยดี จึงจำเป็นต้องให้บุคคลอื่นเข้ามาร่วมในการตัดสินใจ เพื่อให้ผลการตัดสินใจเป็นที่ยอมรับแก่คนทั่วไปหรือเกิดผลงานที่มีประสิทธิภาพ การมีส่วนร่วมโดยตรงจึงมีสาระสำคัญอยู่ที่ว่า เป็นการร่วมอย่างเป็นทางการและมักทำเป็นลายลักษณ์อักษร เช่น คำสั่งแต่งตั้ง หนังสือเชิญประชุม บันทึกการประชุม เป็นต้น

2) การมีส่วนร่วมโดยอ้อม การมีส่วนร่วมโดยอ้อมเป็นเรื่องของการทำกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งให้บรรลุเป้าหมายอย่างไม่เป็นทางการ โดยไม่ได้ร่วมในการตัดสินใจในกระบวนการบริหาร แต่เป็นเรื่องของการให้การสนับสนุน ส่งเสริมให้บรรลุเป้าหมายเท่านั้น เช่น การบริจาคเงิน ทรัพย์สิน วัสดุอุปกรณ์ แรงงาน เข้าช่วยสมทบ ไม่ได้เข้าร่วมประชุมแต่ยินดีร่วมมือ เป็นต้น

สรุปได้ว่าการมีส่วนร่วม หมายถึง การเข้ามาร่วมตัดสินใจและรับผิดชอบต่อผลที่เกิดขึ้นในทุกขั้นตอนของโครงการพัฒนาโดยการมีส่วนร่วมนั้นมีทั้งแบบโดยตรงและโดยอ้อม ซึ่งหากมีการเข้ามามีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของการพัฒนาด้วยความเท่าเทียมกันทุกฝ่าย จะเป็นการมีส่วนร่วมในการพัฒนาอย่างแท้จริง

การดูแลระยะยาวด้านสาธารณสุขของผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง

การดูแลระยะยาว (Long term care) หมายรวมถึงบริการที่ครอบคลุมความจำเป็นของการดูแลโรคเรื้อรัง หรือภาวะพิการในช่วงเวลานาน การดูแลระยะยาวเกี่ยวข้องกับภาวะเรื้อรังทางการแพทย์ เช่น ภาวะข้ออักเสบ อัมพาต สมองเสื่อม การบาดเจ็บไขสันหลัง หรือ อาการเจ็บป่วยทางจิตเรื้อรัง เป็นต้น การจัดบริการระยะยาว ได้แก่ การช่วยเหลือในการทำกิจวัตรประจำวัน การกระตุ้นให้มีการฟื้นฟูสภาพ หรือการจัดบริการชดเชยความเป็นอิสระที่เสียไปในผู้ที่อยู่ในภาวะพึ่งพิง ผู้ให้บริการแบบไม่เป็นทางการ (Informal caregiver) ได้แก่ ครอบครัว เพื่อน ส่วนผู้ให้บริการแบบเป็นทางการ (Formal caregivers) คือบุคคลที่ผ่านการอบรมแบบวิชาชีพหรือบุคลากรกึ่งวิชาชีพ (Paraprofessionals) เป้าหมายสำคัญของการดูแลระยะยาว คือการยืดอายุของการพึ่งพาตนเองของผู้สูงอายุให้ได้ยาวนานที่สุด การช่วยเหลือผู้ป่วยให้มากที่สุดในกรณีที่ไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้หรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ทางสังคมได้ในขณะนั้น อันจะส่งผลให้ผู้ป่วยมีคุณภาพชีวิตที่ดี สามารถดำเนินชีวิตให้เป็นอิสระเท่าที่จะเป็นไปได้ (นิทรา กิจธีระวุฒิวงษ์, 2561)

แผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2545 - 2564) ได้วางยุทธศาสตร์ในการมีส่วนร่วมขององค์กรภาคเอกชน ประชาชน สถาบันสังคม ถึงการปลูกฝังค่านิยมให้สังคมตระหนักถึงคุณค่าของผู้สูงอายุตามวัฒนธรรมไทย ที่เน้นความกตัญญูกตเวทีและเอื้ออาทรไว้ 5 ยุทธศาสตร์ ดังนี้

1) ยุทธศาสตร์ด้านการเตรียมความพร้อมของประชากรเพื่อวัยสูงอายุที่มีคุณภาพ ประกอบด้วย 3 มาตรการหลัก คือ มาตรการหลักประกันด้านรายได้เพื่อวัยสูงอายุ มาตรการการให้การศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต มาตรการการปลุกจิตสำนึกให้คนในสังคมตระหนักถึงคุณค่าและศักดิ์ศรีของผู้สูงอายุ

2) ยุทธศาสตร์ด้านการส่งเสริมผู้สูงอายุ ประกอบด้วย 6 มาตรการหลัก คือ มาตรการส่งเสริมความรู้ด้านการส่งเสริมสุขภาพ ป้องกัน ดูแลตนเองเบื้องต้น มาตรการส่งเสริมการอยู่ร่วมกันและสร้างความเข้มแข็งขององค์กรผู้สูงอายุ มาตรการส่งเสริมด้านการทำงานและการหารายได้ของผู้สูงอายุ มาตรการสนับสนุนผู้สูงอายุที่มีศักยภาพ มาตรการส่งเสริมสนับสนุนสื่อทุกประเภทให้มีรายการเพื่อผู้สูงอายุ และสนับสนุนให้ผู้สูงอายุได้รับความรู้และสามารถเข้าถึงข่าวสารและสื่อ และมาตรการส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้สูงอายุมีที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมและปลอดภัย

3) ยุทธศาสตร์ด้านระบบคุ้มครองทางสังคมสำหรับผู้สูงอายุ ประกอบด้วย 4 มาตรการหลัก คือ มาตรการคุ้มครองด้านรายได้ มาตรการหลักประกันด้านคุณภาพ มาตรการด้านครอบครัวผู้ดูแลและการคุ้มครอง และมาตรการระบบบริการและเครือข่ายการเกื้อหนุน

4) ยุทธศาสตร์ด้านการบริหารจัดการเพื่อการพัฒนางานด้านผู้สูงอายุระดับชาติและการพัฒนาบุคลากรด้านผู้สูงอายุประกอบด้วย 2 มาตรการหลัก คือ มาตรการการบริหารจัดการเพื่อการพัฒนางานด้านผู้สูงอายุระดับชาติ และมาตรการส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาบุคลากรด้านผู้สูงอายุ

5) ยุทธศาสตร์ด้านการประมวลและพัฒนาองค์ความรู้ด้านผู้สูงอายุ และการติดตามประเมินผลการดำเนินการตามแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ประกอบด้วย 4 มาตรการหลัก คือ มาตรการสนับสนุนและส่งเสริมให้หน่วยงานวิจัยดำเนินการประมวลผลและพัฒนาองค์ความรู้ด้านผู้สูงอายุที่จำเป็นสำหรับการกำหนดนโยบายและการพัฒนาการบริการหรือการดำเนินการที่เป็นประโยชน์แก่ผู้สูงอายุ มาตรการสนับสนุนและส่งเสริมการศึกษาวิจัยด้านผู้สูงอายุ โดยเฉพาะที่เป็นประโยชน์ต่อการกำหนดนโยบายการพัฒนาการบริการและการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างเหมาะสม มาตรการดำเนินการให้มีการติดตามประเมินผลการดำเนินการตามแผนผู้สูงอายุแห่งชาติที่มีมาตรฐานอย่างต่อเนื่อง มาตรการพัฒนาระบบข้อมูลทางด้านผู้สูงอายุให้เป็นระบบและทันสมัย

ซึ่งการดูแลระยะยาวด้านสาธารณสุขของผู้สูงอายุรัฐบาลยังได้ตั้งกองทุนระบบการดูแลระยะยาวด้านสาธารณสุขสำหรับผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อให้ผู้สูงอายุ 60 ปีขึ้นไปได้รับสิทธิหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ ที่มีภาวะพึ่งพิงได้รับบริการด้านสาธารณสุขตามชุดสิทธิประโยชน์ที่เชื่อมโยงกับบริการทางสังคม โดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ด้วยงบประมาณจากกองทุน สปสช. ตามรายหัวประชากรที่มีภาวะพึ่งพิงแบบเหมาจ่าย ในอัตรา 5,000 บาท/คน/ปี ซึ่งต้องได้จากการประเมินความต้องการการบริการด้านสาธารณสุขตามชุดสิทธิประโยชน์ และลงทะเบียนข้อมูลในโปรแกรม LTC โดยการดำเนินการเป็นไปตามประกาศคณะกรรมการหลักประกันสุขภาพแห่งชาติที่เกี่ยวข้อง และตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่ สปสช. กำหนด ซึ่งขั้นตอนการบริหารจัดการค่าบริการ LTC ปี งบประมาณ 2562 สปสช. ได้ปรับปรุงขั้นตอนการบริการจัดการงบบริการ LTC ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยนำโปรแกรม LTC มาใช้สำหรับลงทะเบียนรายบุคคลผู้สูงอายุและบุคคลที่ มีอายุต่ำกว่า 60 ปี ทุกสิทธิที่มีภาวะพึ่งพิง เพื่อเป็นฐานข้อมูลสำหรับการตรวจสอบสิทธิ สถานะของการมีชีวิต และข้อมูลส่วนบุคคลทั่วไปที่จำเป็นเพื่อประโยชน์ในการสนับสนุนค่าบริการ LTC ให้กับหน่วยบริการประจำในพื้นที่ และกองทุนฯ ท้องถิ่น รวมทั้งการติดตามประเมินผลการดูแลในระยะยาวในพื้นที่ (สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ, 2565)

โดยสรุปจะเห็นได้ว่า ทั้งรัฐบาล องค์กรเอกชน ประชาชน และสถาบันต่างๆ ตระหนักถึงศักดิ์ศรีและคุณค่าของผู้สูงอายุ จึงมีการจัดทำปฏิญญาผู้สูงอายุ ยุทธศาสตร์ของแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ และประกาศสิทธิของผู้สูงอายุตามหลักการขององค์การสหประชาชาติ มีการเตรียมการพัฒนางานด้านผู้สูงอายุระดับชาติ พัฒนาบุคลากรด้านผู้สูงอายุ เตรียมความพร้อมประชากรเพื่อวัยสูงอายุที่มีคุณภาพ เพื่อให้ผู้สูงอายุได้รับปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิตมีคุณภาพชีวิตที่ดี ได้รับการคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิ เกิดความรู้สึกมีคุณค่าและศักดิ์ศรี ได้รับความเคารพรัก ความเข้าใจ ความ

เอื้ออาทร ได้รับโอกาสในการศึกษาเรียนรู้พัฒนาศักยภาพของตนเอง เข้าถึงข้อมูลข่าวสารและบริการทางสังคม ได้มีส่วนร่วมในสังคมถ่ายทอดความรู้ประสบการณ์เป็นแหล่งภูมิปัญญาของคนรุ่นหลัง ได้ทำงานที่เหมาะสมกับวัยและตามความสมัครใจ ได้เรียนรู้การดูแลสุขภาพของตนเอง การเข้าถึงบริการด้านสุขภาพอย่างครบวงจรเท่าเทียม ตลอดจนการดูแลจนถึงวาระสุดท้าย

การบูรณาการมีส่วนร่วม

บทบาทหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการบูรณาการมีส่วนร่วมดูแลระยะยาวสำหรับผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง ตามบันทึกความร่วมมือเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเรื่องการจัดการระบบการดูแลระยะยาวด้านสาธารณสุขสำหรับผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง เมื่อวันที่ 30 พฤศจิกายน 2558 ได้กำหนดบทบาทและภาระหน้าที่ของทั้งสี่ฝ่ายดังต่อไปนี้ (สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ, 2559)

1. กระทรวงสาธารณสุข ส่งเสริมและจัดให้หน่วยงานและหน่วยบริการในสังกัดกระทรวงสาธารณสุขให้ความร่วมมือและสนับสนุนช่วย เหลือ อปท. เช่น เทศบาล หรือ องค์การบริหารส่วนตำบล ให้สามารถดำเนินงานและบริหารจัดการระบบดูแลระยะยาว ด้านสาธารณสุขสำหรับผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงแบบบูรณาการ ในพื้นที่ ได้อย่างมีประสิทธิภาพตามความพร้อมความ เหมาะสมและตามภารกิจที่ตกลงกัน

2. สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ

2.1 ส่งเสริมกระบวนการการมีส่วนร่วมตามความพร้อมความเหมาะสมและความต้องการของ ประชาชน ในท้องถิ่นหรือพื้นที่ โดยสนับสนุนและกำหนดหลักเกณฑ์เพื่อให้ อปท. เช่น เทศบาลหรือองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นผู้จัดตั้งระบบการดูแลระยะยาวฯแบบบูรณาการในพื้นที่ และสามารถบริหารจัดการให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์

2.2 จัดสรรงบประมาณให้หน่วยบริการและกองทุนหลักประกันสุขภาพฯ เพื่อสนับสนุนเป็นค่าใช้จ่ายเพื่อการบริการสาธารณสุขในการดำเนินงานและบริหารจัดการระบบการดูแลระยะยาวฯแบบบูรณาการในพื้นที่ ตามภารกิจที่ ตกลงกันตามกรอบที่คณะกรรมการหลักประกันสุขภาพแห่งชาติมอบหมาย

2.3 ดำเนินการเพื่อแก้ปัญหาให้แก่ อปท. เช่น เทศบาล หรือองค์การบริหารส่วนตำบลอันเกิดจากการดำเนินงานและบริหารจัดการให้ลุล่วงไปได้ด้วยความรวดเร็วไม่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงานตามภารกิจที่ตกลงกัน

3. สมาคมสันนิบาตเทศบาลแห่งประเทศไทย และสมาคมองค์การบริหารส่วนตำบลแห่งประเทศไทย ส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินการเพื่อให้ อปท.สามารถดำเนินการบริหารจัดการระบบดูแลระยะยาว ด้านสาธารณสุขสำหรับผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงแบบบูรณาการในพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนและลักษณะเฉพาะของแต่ละพื้นที่

และตามข้อตกลงดำเนินงานร่วมกันเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานและงบประมาณเรื่องการจัดระบบการดูแลระยะ ยาวด้านสาธารณสุขสำหรับผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง แบบบูรณาการของ

หน่วยบริการในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ปีบประมาณ 2559 ระหว่างกระทรวงสาธารณสุข และสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ เมื่อวันที่ 7 มกราคม 2559 กำหนดบทบาทและภาระหน้าที่ของทั้งสองฝ่าย ดังต่อไปนี้

1. กระทรวงสาธารณสุข

ส่งเสริมและจัดให้หน่วยบริการในสังกัดกระทรวงสาธารณสุขให้ความร่วมมือและสนับสนุนช่วยเหลือ อปท. เช่น เทศบาล หรือ องค์การบริหารส่วนตำบลให้สามารถดำเนินงาน และบริหารจัดการระบบดูแลระยะยาวด้าน สาธารณสุขสำหรับผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงแบบบูรณาการในพื้นที่ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยจะมอบหมายให้หน่วย บริการในสังกัดดำเนินการดังนี้

1.1 เตรียมความพร้อมของระบบบริการเพื่อรองรับการดำเนินงานดูแลระยะยาวด้านสาธารณสุขสำหรับผู้สูงอายุ ที่มีภาวะพึ่งพิงในพื้นที่ รวมทั้งประสาน และสนับสนุนด้านวิชาการ เพื่อพัฒนาศักยภาพเครือข่ายหน่วยบริการปฐมภูมิ อปท.ผู้ช่วยเหลือดูแลผู้สูงอายุ อาสาสมัครสาธารณสุข จิตอาสาสาธารณสุข เพื่อจัดบริการด้านสาธารณสุข สำหรับผู้สูง อายุที่มีภาวะพึ่งพิงในพื้นที่

1.2 จัดทีมหมอครอบครัวร่วมกับ อปท. ดำเนินการประเมินผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงตามแบบประเมิน ความสามารถในการดำเนินชีวิตประจำวันตามดัชนีบาร์เธลเอดีแอล (Barthel Activities of Daily Living : ADL) และแบ่งผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงออกเป็น 4 กลุ่ม ตามความต้องการการบริการด้านสาธารณสุข (ชุดสิทธิประโยชน์และอัตราค่าชดเชยค่าบริการด้านสาธารณสุขสำหรับผู้ สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง) และจัดทำเป็นแผนการดูแลรายบุคคลเพื่อเป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาสนับสนุนงบประมาณ จากกองทุนหลักประกันสุขภาพฯ ต่อไป

1.3 จัดบริการตามชุดสิทธิประโยชน์และรับค่าบริการตามอัตราการชดเชยค่าบริการ ด้านสาธารณสุขสำหรับผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงตามประกาศคณะกรรมการหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ เรื่อง การกำหนดหลักเกณฑ์เพื่อสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินงานและบริหารจัดการกองทุนหลักประกันสุขภาพในระดับท้องถิ่นหรือพื้นที่ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2559

1.4 ประเมินผลการดำเนินงานร่วมกับ อปท. เพื่อพัฒนาระบบการดำเนินงานการดูแลระยะยาวด้านสาธารณสุขสำหรับผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงให้มีความยั่งยืนและต่อเนื่องในพื้นที่ต่อไป

2. สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ

2.1 สนับสนุนงบประมาณแต่ละปีให้หน่วยบริการในสังกัดกระทรวงสาธารณสุขที่เข้าร่วมดำเนินงาน ระบบดูแลระยะยาวด้านสาธารณสุขสำหรับผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงตามภารกิจในข้อ 1

2.2 ดำเนินการเพื่อแก้ปัญหาและสนับสนุนด้านอื่นๆ ให้หน่วยบริการในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข สามารถดำเนินการร่วมกับ อปท. เช่น เทศบาล หรือองค์การบริหารส่วนตำบลในพื้นที่อันเกิดจากการดำเนินงานและ บริหารจัดการให้ลุล่วงไปได้ด้วยความรวดเร็วไม่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงานตามภารกิจที่ตกลงกัน

หน่วยบริการ สถานบริการ และศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในชุมชน

1) จัดบริการเชิงรุก/บริหารการจัดบริการตรวจคัดกรอง ตรวจประเมินความต้องการดูแลผู้สูงอายุ การวางแผนการดูแล โดยสหสาขาวิชาชีพ รวมถึงกิจกรรมบริการตามชุดสิทธิประโยชน์การดูแลระยะยาวด้านสาธารณสุข สำหรับผู้สูงอายุทั้งบริการด้านการแพทย์และบริการด้านสังคม

2) จัดทำแผนงาน/โครงการในการจัดบริการดูแลระยะยาวด้านสาธารณสุขสำหรับผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงในพื้นที่ร่วมกับศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในชุมชน

3) จัดทำฐานข้อมูลด้านสุขภาพของผู้สูงอายุที่รับผิดชอบในระดับตำบล กระตุ้นภาคีเครือข่ายในระดับตำบลใช้ข้อมูลและทรัพยากรที่มีอยู่เป็นฐานในการจัดบริการ เพื่อให้ผู้สูงอายุเข้าถึงบริการตามชุดสิทธิประโยชน์ทั้ง ในด้านบริการทางการแพทย์และบริการด้านสังคม

4) ประสานงานกับผู้จัดการระบบฯ ควบคุมกำกับการดำเนินงานของผู้ช่วยเหลือดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงเพื่อให้ดำเนินงานตามภารกิจได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

5) ให้การสนับสนุนด้านวิชาการแก่ อปท. /ภาคประชาชน ในการดูแลผู้สูงอายุให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

6) ร่วมกับผู้จัดการระบบฯ เป็นพี่เลี้ยงให้แก่ ผู้ช่วยเหลือดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงในการทำงานเชิงรุกในระดับพื้นที่ ทั้งการนิเทศติดตาม การให้คำปรึกษาทั้งด้านการดูแลและการทำงาน เช่น ปัญหาด้านสัมพันธภาพ ด้านความเครียด

7) เสริมพลังแก่ครอบครัวผู้สูงอายุและชุมชนในการดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง โดยการให้ความรู้/คำปรึกษา/คำแนะนำ

8) แสวงหา ประสานความร่วมมือจาก โรงพยาบาล สำนักงานสาธารณสุขอำเภอ อปท. รวมถึงสมาคม ชมรม เครือข่ายภาคประชาชน สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เพื่อร่วมจัดบริการ รวมทั้งร่วม สนับสนุนงบประมาณ

9) ร่วมกำกับติดตามประเมินผลการดำเนินงาน

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีบทบาทดังนี้ (สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ, 2559)

1) ดำเนินงานและบริหารจัดการระบบดูแลระยะยาวฯ ภายใต้กองทุนหลักประกันสุขภาพฯ ตามประกาศ คณะกรรมการหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ เรื่องการกำหนดหลักเกณฑ์เพื่อสนับสนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินงานและบริหารจัดการกองทุนหลักประกันสุขภาพในระดับท้องถิ่นหรือพื้นที่ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2559 อย่างต่อเนื่อง โดยเน้นการจัดบริการด้านสาธารณสุขที่บูรณาการกับการบริการด้านสวัสดิการสังคม ที่มีการดำเนินการอยู่ในพื้นที่แล้ว

2) ร่วมกับทีมหมอครอบครัวของหน่วยบริการและเครือข่ายบริการปฐมภูมิในพื้นที่ดำเนินการประเมินผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง ตามแบบประเมินความสามารถในการดำเนินชีวิตประจำวันตามดัชนีบาร์เธลเอดีแอล และแบ่งผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงออกเป็น 4 กลุ่มตามความต้องการการบริการด้านสาธารณสุข และจัดทำเป็นแผนการดูแลรายบุคคล เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาสนับสนุนงบประมาณจากกองทุนหลักประกันสุขภาพฯเพื่อการดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง

3) ประสานงานกับคณะกรรมการบริหารกองทุนหลักประกันสุขภาพฯ ในการแต่งตั้งคณะอนุกรรมการ LTC (กองทุนหลักประกันสุขภาพเพื่อการดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง) เพื่อพิจารณาจัดหา กำหนดอัตราการชดเชย ค่าบริการ และเห็นชอบให้ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในชุมชน หรือหน่วยบริการ หรือสถานบริการ เข้าร่วม จัดบริการระบบดูแลระยะยาวฯ ตามประกาศคณะกรรมการหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ เรื่อง การกำหนดหลักเกณฑ์เพื่อ สนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินงานและบริหารจัดการกองทุนหลักประกันสุขภาพในระดับท้องถิ่นหรือพื้นที่ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2559 และตัวอย่าง วงเงินงบที่ได้รับ ปีงบประมาณ 2562 สปสช. ได้รับค่าบริการสาธารณสุขสำหรับผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง (ค่าบริการ LTC) จำนวน 916.8 ล้านบาท เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายสำหรับดูแลสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง (กลุ่มติดบ้านติดเตียง) เป้าหมายจำนวน 152,800 คน โดยกรอบการบริหารจัดการค่าใช้จ่ายบริการฯ สำหรับผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง ดังนี้ (สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ, 2562)

รูปภาพที่ 1 แสดงกรอบการบริหารจัดการค่าใช้จ่ายค่าบริการสาธารณสุขสำหรับผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง
(สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ, 2562)

4) ประเมินผลการดำเนินงานร่วมกับหน่วยบริการและเครือข่ายบริการปฐมภูมิในพื้นที่เพื่อพัฒนาระบบการ ดำเนินงานการดูแลระยะยาวด้านสาธารณสุขสำหรับผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงให้มีความยั่งยืนและต่อเนื่องในพื้นที่ต่อไป

สปสช. กระทรวงสาธารณสุข และหน่วยงานส่วนกลาง

1) จัดทำกรอบแนวทาง ประกาศ ระเบียบ พื้นที่เป้าหมายร่วมกับเขตและกระทรวงสาธารณสุข

2) จัดสรรงบประมาณรายเขตที่จะโอนให้กองทุน อปท. ในพื้นที่ที่เข้าร่วมดำเนินงาน

3) สนับสนุนด้านข้อมูล วิชาการ องค์ความรู้ และเครื่องมือต่าง ๆ ที่จำเป็นต้องใช้

4) กำหนดชุดสิทธิประโยชน์และเกณฑ์การได้รับการสนับสนุนตามชุดสิทธิประโยชน์

5) พัฒนาระบบข้อมูลเพื่อนนำไปใช้ในการวางแผน และบริหารจัดการระบบการดูแลระยะยาวฯ

6) สนับสนุนด้านการพัฒนาบุคลากรในส่วนกลาง เขตและพื้นที่

7) จัดกระบวนการถอดบทเรียนและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างพื้นที่

8) ติดตามและประเมินผลการศึกษาและพัฒนาขยายผล

สปสช. สาขาเขต และเขตบริการสุขภาพกระทรวงสาธารณสุข

1) ประชุมชี้แจง ทำความเข้าใจแนวทางการดำเนินงาน แก่กองทุน อปท. และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่และจัดสรรงบประมาณตามหลักเกณฑ์แนวทางในแต่ละปี

2) บริหารจัดการงบประมาณเพื่อสนับสนุนกิจกรรมการดำเนินงาน ได้แก่ การจัดประชุมชี้แจงแนวทาง การดำเนินงานในระดับพื้นที่ การฝึกอบรมหลักสูตรฟื้นฟูผู้ดูแลผู้สูงอายุ เป็นต้น

3) ประสานสนับสนุนการดำเนินงานกลไกคณะกรรมการคณะอนุกรรมการ ได้แก่ คณะกรรมการกองทุน หลักประกันสุขภาพฯ คณะอนุกรรมการสนับสนุนการจัดบริการดูและระยะยาวสำหรับผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง และคณะกรรมการบริหารเครือข่ายบริการสุขภาพระดับอำเภอเพื่อบริหารจัดการระบบการดูแลระยะยาวฯ

4) ร่วมจัดกระบวนการถอดบทเรียนและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างพื้นที่

5) ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานและพัฒนาขยายผล

สรุปได้ว่าบทบาทหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดูแลระยะยาวสำหรับผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง คือ สปสช. กระทรวงสาธารณสุข และหน่วยงานส่วนกลาง คณะกรรมการนโยบายและกำกับทิศทางในส่วนกลาง มีหน้าที่กำหนดทิศทางการพัฒนา จัดทำแนวทางการดำเนินงาน และการประเมินผล คณะกรรมการสนับสนุนระดับจังหวัด มีหน้าที่คัดเลือกพื้นที่เป้าหมายการดำเนินงาน ประสานงานด้านงบประมาณ สนับสนุนวิชาการ ควบคุม กำกับประเมินผลและรายงานส่วนกลาง คณะกรรมการประสานงานระดับอำเภอ มีหน้าที่บูรณาการการดำเนินงานระดับพื้นที่ ให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะกรรมการบริหารกองทุนหลักประกันสุขภาพในระดับท้องถิ่นหรือพื้นที่ มีหน้าที่บริหารเงินกองทุนและดำเนินการให้ผู้สูงอายุ ที่มีภาวะพึ่งพิงได้รับบริการตามชุดสิทธิประโยชน์เพื่อให้เกิดระบบที่มีคุณภาพต่อไป

การถ่ายโอนอำนาจให้กับประชาชนหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นการปกครองที่รัฐบาลมอบอำนาจให้ประชาชนดำเนินการปกครองตนเอง โดยมีหน่วยงานการปกครองส่วนท้องถิ่นทำหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการและการพัฒนาการให้บริการแก่ประชาชนในพื้นที่ มีอำนาจในการกำหนดนโยบาย ตัดสินใจและดำเนินกิจการภายใต้ขอบเขตของกฎหมายที่กำหนดภายในท้องถิ่นของตนเอง ภายใต้การดูแลของรัฐบาลกลาง ซึ่งในการกระจายอำนาจให้แก่ประชนชนถือเป็นหลักสากลประเทศที่เจริญแล้วต้องดำเนินการ โดยมุ่งประโยชน์สูงสุดต่อประชาชน ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีศักยภาพระยะยาวในการตัดสินใจและดำเนินการแก้ปัญหาด้านสุขภาพให้เกิดผลดี มีระบบบริการที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ เกิดความยั่งยืนในการพัฒนาสุขภาพ

ดังนั้นเมื่อ สปสช. มีการถ่ายโอนภารกิจด้านการดูแลสุขภาพผ่านไปยังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สิ่งที่สำคัญอย่างยิ่งที่จะต้องให้กลุ่มผู้สูงอายุ ผู้ดูแล คนในชุมชนมีความจำเป็นจะต้องให้ความสำคัญต่อการเพิ่มความรู้ทำให้เกิดความเข้าใจเกี่ยวกับขั้นตอนการดำเนินงานกองทุนดูแลผู้สูงอายุระยะยาว ได้มีการจัดทำแผนการดูแลรายบุคคล รวมถึงการขออนุมัติโครงการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องการผู้สูงอายุ การสนับสนุนงบประมาณให้ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ การปฏิบัติตามแผนการดูแลรายบุคคล การการติดตามผล การประเมินผลการดูแลตามแผนการดูแลรายบุคคล จึงจะส่งผลให้กองทุนดูแลระยะยาวด้านการสาธารณสุขสำหรับผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงมีการพัฒนา อีกทั้งกลุ่มข้อมูล กลุ่มภาคการเมือง และกลุ่มวิชาการด้านสาธารณสุข มีความสนใจที่อยากจะแก้ไขกระบวนการดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงมีความกระตือรือร้นในการดูแลตั้งแต่เริ่มต้น เข้าร่วมกิจกรรมอย่างต่อเนื่องและพร้อมเพรียง ปฏิบัติงานที่รับผิดชอบอย่างมุ่งมั่น ออกติดตามและประเมินผลงานที่ดำเนินการร่วมกัน จนบรรลุเป้าหมายที่วางไว้อีกทั้งยังคอยให้คำปรึกษา อำนวยความสะดวก ติดตามประสานงานกับหน่วยงานหรือภาคีเครือข่ายที่เกี่ยงข้องเพื่อให้เกิดความน่าเชื่อถือและให้ข้อมูลสอดคล้องตรงกันกับข้อมูลในชุมชนและร่วมประเมินผลสนับสนุนด้านงบประมาณที่เพียงพอต่อการดำเนินงานดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงต่อไปจนเกิดความต่อเนื่องและยั่งยืน

การวิเคราะห์ประเด็นการบูรณาการการมีส่วนร่วมในการดูแลระยะยาวด้านสาธารณสุขสำหรับผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง ที่ผ่านมา

การพัฒนาการดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงตามระบบการดูแลระยะยาว ภายใต้นโยบายการจัดสวัสดิการสังคมเรื่อง การบริการสังคมด้านสุขภาพอนามัยลงสู่การปฏิบัติกับผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงในชุมชน ซึ่งจากการได้ทบทวนและศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ยังพบว่ามีข้อเสนอแนะ และข้อที่ควรได้รับการส่งเสริมและการแก้ไข ได้ประเด็นดังนี้

1. ผลการดำเนินการพบว่า ยังมีความไม่ชัดเจนหลายประการของการจัดบริการสังคมด้านสุขภาพอนามัยให้กับผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง ส่งผลให้ผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงไม่ได้รับสวัสดิการดังกล่าวตามนโยบาย จึงจำเป็นต้องศึกษาการบริการสังคมด้านสุขภาพอนามัยสำหรับผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงในชุมชน โดยวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อทำความเข้าใจและได้ข้อมูลพื้นฐานสำหรับการนำไปพัฒนารูปแบบการดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึงพิงที่เหมาะสมตามบริบทของชุมชน อันจะส่งผลให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีมีความสุข มั่นคง และยั่งยืนต่อไป

2. จิตอาสายังขาดทักษะในการดูแลผู้สูงอายุโรคเรื้อรัง และการสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และมีข้อเสนอแนะหน่วยงานในพื้นที่ควรสนับสนุนให้เกิดการขยายเครือข่ายของจิตอาสาและการทำงานที่เชื่อมโยงกันระหว่างจิตอาสากับระบบบริการสุขภาพของรัฐซึ่งกลุ่มนี้คือผู้ดูแลที่เป็นทางการ ในขณะที่ภาพรวมยังขาดแคลนกำลังคนที่เป็นทางการในระบบบริการด้านการแพทย์และสาธารณสุขอยู่แล้ว ดังนั้นเมื่อต้องเพิ่มความต้องการกำลังคนเพื่อรองรับการดูแลผู้สูงอายุ จึงทำให้เกิดการขาดแคลนกำลังคนที่เป็นทางการมากยิ่งขึ้นในส่วนของผู้ช่วยผู้ดูแลหรือนักบริบาล แม้ว่าจะมี

หน่วยงานต่างๆ พัฒนาหลักสูตรและมีสถาบันต่างๆ เริ่มตื่นตัวในการผลิตผู้ช่วยผู้ดูแล แต่พบว่ายังขาดการสนับสนุนด้านทุนการศึกษาจากภาครัฐ หลักสูตรมุ่งเน้นในการดูแลผู้สูงอายุทั่วไปรวมทั้งข้อกำกัดทางด้านสมรรถนะและความเชี่ยวชาญทางด้านอาชีพ ทำให้ผู้ช่วยผู้ดูแลไม่สามารถให้การดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะเจ็บป่วยได้

3. ขาดบุคคลหรือบุคลากรที่เข้ามาเชื่อมข้อมูลการส่งต่อข้อมูลการระหว่างหน่วยงานในระดับท้องถิ่นที่ดำเนินในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โรงพบาลชุมชน โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ซึ่งยังพบว่ามีการแยกกันทำตามบทบาทหน้าที่ ตามภารกิจนั้น ส่งผลให้การให้บริการกับผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงแยกกันทำ แยกกันบริการ ซึ่งถ้ามีบุคคลหรือเจ้าหน้าที่ที่ทำงานประจำนำข้อมูลด้านตัวผู้สูงอายุเอง ข้อมูลภาพรวมครัวเรือนทางด้านสาธารณสุขมาบูรณาการทำงานร่วมกับ สปสช. ที่ดำเนินการตามชุดสิทธิประโยชน์ตัวนี้อยู่แล้ว จะส่งผลให้การเกิดการใช้ข้อมูลการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุคนเดียวกัน ชุดเดียวกัน ผ่านศูนย์กลางตัวบุคคลที่เข้ารับผิดชอบในจุดนี้เกิดการบูรณาการมีส่วนร่วมที่แท้จริง เช่น เกิดการประชุมวางแผนการทำงานร่วมกัน การอภิปรายจุดดี จุ่นเด่น จุดด้อย มีการลงพื้นที่ร่วมกัน การลงพื้นที่เยี่ยมผู้สูงอายุของทีมสหวิชาชีพร่วมกับทีมท้องถิ่น ผู้บริหารในทุกภาคส่วน เป็นต้น

บทสรุป

การดูแลระยะยาวเป็นการดูแลที่ประกอบด้วย การดูแลส่วนบุคคลและการดูแลความเป็นอยู่ในชีวิตประจำวัน ที่รวมการดูแลทางการแพทย์หรือการพยาบาลกับการดูแลทางสังคม ในส่วนของปริมาณความพอเพียงของบุคลากร อาจขึ้นอยู่กับกลุ่มเป้าหมายที่ต้องดูแลในระบบสุขภาพผู้สูงอายุ โดยปกติในสังคมไทยถือเป็นความรับผิดชอบของครอบครัวและญาติพี่น้องที่จะให้การดูแลดังกล่าว ซึ่งในอนาคตอาจจะไม่เพียงพอ จากจำนวนผู้ที่มีภาวะพึ่งพิงส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุที่มีความอ่อนแอตามสภาพจากอายุที่มากขึ้น รวมถึงจำนวนผู้พิการและทุพพลภาพ ผู้ป่วยทางจิต ผู้ป่วยเรื้อรังต่าง ๆ ดังนั้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในระบบสุขภาพต้องมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง การเชื่อมโยงข้อมูล และการธำรงรักษากำลังคนผู้ดูแลผู้สูงอายุ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีกระบวนการประชุมหารือกับภาคีเครือข่ายต่าง ๆ เป็นประจำเพื่อจัดทำแผนการดูแลซึ่งเป็นเครื่องมือสำคัญในการบูรณาการการทำงานของทุกภาคส่วนคำนึงถึงบริการที่ผู้มีภาวะพึ่งพิงจะได้รับเพื่อให้ผู้สูงอายุที่อยู่ในภาวะพึ่งพิงได้รับการดูแลอย่างเหมาะสม

เอกสารอ้างอิง (References)

กองเศรษฐกิจการแรงงาน สำนักงานปลัดกระทรวงแรงงาน. (2564). *รายงานสถานการณ์ภาวะเศรษฐกิจการแรงงานระหว่างประเทศ และการเคลื่อนย้ายแรงงานระหว่างประเทศ ไตรมาสที่ 2/2564.* สืบค้น 10 มิถุนายน 2565, จาก http://warning.mol.go.th/uploadFile/pdf/pdf-2021-07-05-1625454529.pdf.

เฉลียว บุรีภักดี และคณะ. (2545). *ชุดวิชาการวิจัยชุมชน ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง.* หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตการจัดการและประเมินโครงการ. นนทบุรี: เอส. อาร์. พริ้นติ้งแมสโปรดักส์.

นิทรา กิจธีระวุฒิวงษ์. (2561). ทิศทางของการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุระยะยาวในชุมชน. *วารสานการพยาบาลและการดูแลสุขภาพ*, 36(4), 75.

ปราโมทย์ ประสาทกุล. (2563). *สถานการณ์ผู้สูงอายุไทย พ.ศ. 2562.* นครปฐม: พริ้นเทอรี่.

เมตต์ เมตต์การณ์จิต. (2553). *การบริหารจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม: ประชาชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และราชการ.* พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: บุ๊คพอยท์.

สัญญา เคณาภูมิ. (2551). *ความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนใน 4 จังหวัดชายแดนลุ่มน้ำโขง.* วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์.

สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ. (2559). *คู่มือสนับสนุนการบริหารจัดการระบบบริการดูแลระยะยาวด้านสาธารณสุข สำหรับผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง ในระบบหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ.* กรุงเทพฯ: สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (สปสช.).

สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ. (2562). *คู่มือบริหารกองทุนหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ ปีงบประมาณ 2562*. กรุงเทพฯ: สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (สปสช.).

สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ. (2565). *กองทุนระบบการดูแลระยะยาวด้านสาธารณสุขสำหรับผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง(Long Term Care : LTC).* สืบค้น 10 มิถุนายน 2565, จาก https://www.nhso.go.th/page/fund_long_term_care.

สร้างความสุขจากหลักธรรมอริยสัจ 4
Creating Happiness from the 4 Noble Truths

พระสมพล ยสชาโต (คล้ายสุบรรณ)[1] พระศิริวัฒน์ ปิยสิโล (คงศิริ)[2]
PhraSompol Yachato (Klaisuban), Phrasiriwat Piyasilo (Kongsiri)

บทคัดย่อ (Abstract)

ในทางพุทธศาสนา มีความจริงอันประเสริฐที่เป็นหนทางแก้ปัญหา หรือทางดับทุกข์ที่เรียกว่าอริยสัจสี่ประการ ได้แก่ ทุกข์ คือ สภาพแห่งปัญหาที่เผชิญอยู่อันเป็นเรื่องทนทุกข์ได้ยาก สมุทัย คือ สาเหตุที่ทำให้เกิดทุกข์ นิโรธ คือ ความดับทุกข์ และมรรค คือ แนวปฏิบัติอันเป็นหนทางดับทุกข์ นำหลักธรรมไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ความสุขจะเกิดได้ต้องกำจัดมูลเหตุแห่งความทุกข์ให้หมดสิ้น พระพุทธเจ้าทรงชี้นำหลักธรรมเพื่อดำเนินชีวิตไว้หลายข้อ ผู้ประพฤติธรรมไม่ว่าข้อใดข้อหนึ่ง ย่อมจะเป็นผู้มีคุณสมบัติในการดำเนินชีวิต ครองตน ครองคน และครองงานได้ในทุกระดับ ดังเช่นควรเชื่อในกฎแห่งกรรม คือ “หญิง ชาย คฤหัสถ์ บรรพชิต ควรพิจารณาเนือง ๆ ว่า เรามีกรรมเป็นของตน เป็นผู้รับผลของกรรม มีกรรมเป็นกำเนิด มีกรรมเป็นเผ่าพันธุ์ มีกรรมเป็นที่อาศัย เราทำกรรมอันใดไว้ ดีก็ตาม ชั่วก็ตาม เราจะได้รับผลของกรรมนั้น” ควรนำหลักธรรมไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ถ้ามีสติพ้นทุกข์พบความสุขแบบอริยสัจ 4 ปัญหาในชีวิตประจำวันก็สามารถแก้ไขได้

คำสำคัญ (Keywords): ความสุข; หลักธรรม; อริยสัจ 4

Abstract

In buddhism There is a noble truth that is the solution to the problem. or the way to the cessation of suffering, known as the Four Noble Truths: dukkha, which is the state of problems faced with hard suffering, Samudaya is the cause of suffering, Nirodha is the cessation of suffering, and the Path is the way that leads to the cessation of suffering. Applying Dharma principles in daily life Happiness can be

---

Received: 2022-07-19 **Revised**: 2022-09-18 **Accepted**: 2022-09-19

[1] คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Faculty of Social Sciences Mahachulalongkornrajavidyalaya University. Corresponding Author e-mail: 6301204213@mcu.ac.th

[2] คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Faculty of Social Sciences Mahachulalongkornrajavidyalaya University

achieved by eliminating all causes of suffering. The Buddha has guided many principles for living life. those who practice dharma in any way will be qualified to live, dominate, dominate, and dominate work at all levels As one should believe in the law of karma, "women, men, laymen and monks should often consider that we have our own karma. be the recipient of the karma born with karma having karma as a species, having karma as a dwelling Whatever karma we do, good or bad, we will receive the result of that karma." Principles should be applied in daily life. If mindfulness is released from suffering and happiness is found in the four noble truths, problems in daily life can be solved.

Keywords: happiness; principles; the 4 Noble Truths

บทนำ (Introduction)

ความทุกข์ความเดือดร้อนและปัญหาชีวิตนานาประการของมนุษย์นั้น เกิดจากตัณหา คือ ความอยาก ความต้องการ ความเห็นแก่ตัวซึ่งทำให้มนุษย์มีทัศนคติต่อสิ่งต่าง ๆ เคลื่อนคลาดจากที่มันเป็นจริง และเป็นในรูปต่าง ๆ กันตามระดับความอยาก และความยึดของตนต่อสิ่งนั้น ๆ เมื่อมีทัศนคติที่เคลื่อนคลาดไป ก็ทำให้เกิดความขัดแย้งขึ้นในตนเองและความขัดแย้งระหว่างตนกับผู้อื่น แล้วปฏิบัติหรือจัดการกับสิ่งนั้น ๆ ด้วยอำนาจความอยากและความยึดของตน คือ ไม่จัดการตามที่มันควรจะเป็นโดยเหตุผลแท้ ๆ เมื่อเป็นเช่นนี้ ก็ย่อมเป็นการสร้างปัญหาให้เกิดขึ้น เกิดความขัดข้อง ขัดแย้งและความทุกข์ทั้งแกตนและผู้อื่น ตามระดับของ “ตัณหา” และขอบเขตของเรื่องที่ปฏิบัติ ตัณหานั้นเกิดจากความไม่รู้ ไม่เข้าใจ ไม่มองเห็นสิ่งทั้งหลายตามที่มันเป็น มีทัศนคติต่อสิ่งทั้งหลายอย่างไม่ถูกต้อง ซึ่งเรียกว่า “อวิชชา” จึงเป็นเหตุให้ไม่จัดการกับสิ่งนั้น ๆ ตามที่มันควรจะเป็นโดยเหตุผลบริสุทธิ์ การที่จะแก้ปัญหาหรือแก้ความทุกข์จึงต้องกำจัดอวิชชาสร้างวิชชาให้เกิดขึ้น พระพุทธศาสนามีลักษณะสำคัญอย่างหนึ่งที่ต่างจากศาสนาทั่วไปโดยถือปัญญาเป็นสำคัญ ไม่บังคับศรัทธา ให้เสรีภาพทางความคิด ไม่เรียกร้องและไม่บังคับความเชื่อ ไม่กำหนดข้อปฏิบัติที่บังคับแก่ศาสนิกชน แต่ให้พิจารณาเลือกตัดสินใจด้วยตนเอง เรียกว่า เป็นศาสนาแห่งปัญญา เป็นหลักคำสอนที่จัดเป็นทฤษฎีและวิธีการที่เป็นสากมีอยู่หลายเรื่อง เช่น หลักกรรม หลักแห่งเหตุผล และปัจจัยที่อิงอาศัยกันเกิดขึ้น (อิทัปปัจจยตา) หลักอริยสัจ หลักการพัฒนามนุษย์ 4 ด้าน หลักบูรณาการที่พระพุทธองค์ทรงนำมาสอนมากเป็นพิเศษ

อริยสัจ 4 (ความจริงอันประเสริฐ, ความจริงของพระอริยะ, ความจริงที่ทำให้ผู้เข้าถึงกลายเป็นอริยะ - The Four Noble Truths)

1. ทุกข์ (ความทุกข์, สภาพที่ทนได้ยาก, สภาวะที่บีบคั้น ขัดแย้ง บกพร่อง ขาดแก่นสาร และความเที่ยงแท้ ไม่ให้ความพึงพอใจแท้จริง, ได้แก่ ชาติ ชรา มรณะ การประจวบกับสิ่งอันไม่เป็นที่รัก การพลัดพรากจากสิ่งที่รัก ความปรารถนาไม่สมหวัง โดยย่อว่า อุปาทานขันธ์ 5 เป็นทุกข์ - suffering; unsatisfactoriness)

2. ทุกขสมุทัย (เหตุเกิดแห่งทุกข์, สาเหตุให้ทุกข์เกิด ได้แก่ ตัณหา 3 คือ กามตัณหา ภวตัณหา และวิภวตัณหา - the cause of suffering; origin of suffering)

3. ทุกขนิโรธ (ความดับทุกข์ ได้แก่ ภาวะที่ตัณหาดับสิ้นไป, ภาวะที่เข้าถึงเมื่อกำจัดอวิชชาสำรอกตัณหาสิ้นแล้ว ไม่ถูกต้อง ไม่ติดข้อง หลุดพ้น สงบ ปลอดโปร่ง เป็นอิสระ คือนิพพาน - the cessation of suffering; extinction of suffering)

4. ทุกขนิโรธคามีนิปฏิปทา (ปฏิปทาที่นำไปสู่ความดับแห่งทุกข์, ข้อปฏิบัติให้ถึงความดับทุกข์ ได้แก่ อริยอัฏฐังคิกมรรค หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า มัชฌิมาปฏิปทา แปลว่า ทางสายกลาง) (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต), 2546) มรรคมีองค์ 8 นี้ สรุปลงในไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ ปัญญา - the path leading to the cessation of suffering

อริยสัจ 4 ทุกข์เกิดจากความยึดมั่นถือมั่น (ว่าเป็นเรา ว่าเป็นของเรา ว่าเป็น ตัวตนของเรา) จัดเป็นทุกข์ทางใจ และทุกข์ที่บุคคลสามารถดับได้อย่างเด็ดขาด คือ ทุกข์ทางใ เท่านั้น ไม่สามารถดับทุกข์ทางกายลงให้เด็ดขาด โดยมีหลักการสำคัญคือ การพิจารณา ขันธ์ 5 และ อุปาทานขันธ์ หลักกรรม หลักไตรลักษณ์ อีกทั้งมีหลักอริยสัจ 4 เป็นแผนที่ในการเดินทางออกจาก ทุกข์ เพื่อถอนความยึดมั่นถือมั่น เมื่อสิ้นความยึดมั่นถือมั่นก็สิ้นทุกข์ และมีมรรคเป็นแนวทางประพฤติปฏิบัติ ซึ่งในการปรึกษาแนวพุทธจิตวิทยาในการศึกษาครั้งนี้มุ่งเน้นให้เกิดโลกิยะมรรค ในขั้นวิธีการคิด คือการวางวิธีการ แผนการ และรายการสิ่งต่าง ๆ ที่ต้องทำ(พระอนันตชัย อภินนฺโท (ขันโพธิ์น้อย), 2561) ซึ่งจะช่วยให้แก้ไขสาเหตุของปัญหาได้สำเร็จ หรือผู้มาปรึกษาจะเดินทางต่อถึงโลกุตระมรรคซึ่งเป็นความเข้าใจส่วนที่ลึกซึ้งขึ้น ก็ขึ้นอยู่กับการศึกษาฝึกฝนของแต่ละบุคคลต่อไป

ใช้ทักษะทางศาสนาในการแก้ปัญหาเพื่อพัฒนาตนเองและสังคม พระพุทธศาสนาเป็นศาสตร์แห่งความรู้ เพราะเกิดจากพระปัญญาตรัสรู้ของพระพุทธเจ้าผู้ทรงเป็นพระบรมศาสดาองค์สำคัญยิ่งพระองค์หนึ่งของโลก หลักธรรม ที่ศาสนิกชนควรนำไปใช้ในการแก้ปัญหาเพื่อพัฒนาตนเองและสังคม มีดังนี้ 1. อริยสัจ 4 เป็นหลักธรรมแห่งการแก้ปัญหาชีวิต ได้แก่ 1. ทุกข์ คือ ความไม่สบายกายไม่สบายใจ หรือความทุกข์กายทุกข์ใจ ความเกิด ความแก่ ความเจ็บ ความตาย การพลัดพรากจากสิ่งที่รัก เป็นทุกข์ ปรารถนาสิ่งใดแล้วไม่สมหวัง เป็นทุกข์ 2. สมุทัย คือ ความรู้แจ้งในเหตุแห่งทุกข์ สาเหตุของทุกข์ คือ ตัณหา มี 3 ประการ คือ 1) กามตัณหา หมายถึง ความดิ้นรนทะยานอยากในกาม คือสิ่งที่น่ารักใคร่ปรารถนาพอใจ 2) ภวตัณหา หมายถึง ความอาลัย อยากเป็น อยากอยู่ อยากมี 3) วิภวตัณหา หมายถึง ความดิ้นรน ไม่อยากอยู่ ไม่อยากเป็น ไม่อยากได้นั่นนี่ 3. นิโรธ

คือ ภาวะหมดปัญหา (การดับทุกข์) เป็นเป้าหมายสูงสุดของมนุษย์ทุกคน เป็นการดับสิ้นแห่งตัณหา ไม่อาลัยพัวพันกับตัณหาอีกต่อไป เป็นสภาพที่ไม่มีทุกข์อีกต่อไป 4. มรรค คือ แนวทางดับทุกข์ หรือแนวทางแก้ปัญหา ซึ่งเป็นข้อปฏิบัติกลาง ๆ ไม่ตึงเกินไปและไม่หย่อนเกินไป มรรค ประกอบด้วยองค์ 8 คือ 1) สัมมาทิฏฐิ ความเห็นชอบ หมายถึง การเห็นและการเข้าใจ เช่นเข้าใจในไตรลักษณ์ หมายถึงลักษณะ 3 ประการแห่งสังขารทั้งหลาย ได้แก่ อนิจจัง ความไม่เที่ยง ความไม่คงทน เกิดขึ้นแล้วเสื่อมสลายไป ทุกขัง ความเป็นทุกข์ ความทนอยู่ไม่ได้ต้องเปลี่ยนแปลงไปตาม เหตุปัจจัย อนัตตา ความไม่ใช่ตัวตน ความไม่มีตัวตนที่แท้จริง ความไม่คงทนถาวร หลักธรรมข้อนี้สามารถนำมาเป็นหลักในการดำเนินชีวิตประจำวันได้ การเข้าใจสิ่งต่าง ๆ ตามความเป็นจริงนั้นเป็นสิ่งสำคัญสำหรับทุกสิ่ง 2) สัมมาสังกัปปะ ความดำริชอบ คือไม่ดำริหาความสุขสำราญและเพลิดเพลินในรูป รส กลิ่น เสียง ดังนี้ 1) ดำริออกจากสิ่งที่ผูกพันให้เป็นทุกข์ 2) ดำริในทางไม่พยาบาท 3) ดำริในทางไม่เบียดเบียน 3) สัมมาวาจา วาจาชอบ หรือมีวจีสุจริต 4 ประการดังนี้ 1) ไม่พูดปด 2) ไม่พุดส่อเสียดนินทา 3) ไม่พูดคำหยาบ 4) ไม่พูดเพ้อเจ้อเหลวไหล 4) สัมมากัมมันตะ การกระทำชอบ ได้แก่กายสุจริต 3 ประการ ดังนี้ 1) ไม่ฆ่าสัตว์ 2) ไม่ลักทรัพย์ 3) ไม่ประพฤติผิดในกาม 5) สัมมาอาชีวะ เลี้ยงชีพชอบ เลี้ยงชีวิตสุจริตในทางถูกธรรมเนียมทั้งทางโลกไม่ผิดกฎหมาย และทางธรรมไม่ผิดศีล 6) สัมมาวายามะ ความเพียรชอบ คือ เพียรที่จะป้องกันความชั่วไม่ให้เกิดขึ้น เพียรที่จะกำจัดความชั่วที่เกิดขึ้นแล้วให้หมดไป เพียรที่จะสร้างความดีที่ยังไม่เกิดให้เกิดขึ้น และเพียรรักษาความดีที่เกิดขึ้นแล้วไม่ให้เสื่อม 7) สัมมาสติ ความระลึกชอบ ได้แก่ การระลึกอันทำให้จิตสงบจากราคะ โทสะ โมหะ 8) สัมมาสมาธิ ความตั้งใจชอบ คือความมั่นคงทางจิต การที่จิตแน่วแน่กับสิ่งเดียว ไม่ฟุ้งซ่านส่ายไปส่ายมา(พศวีร์ วัชรบุตร, 2564) พระพุทธศาสนาได้สอนหลักอริยสัจ 4 ว่าเป็นหลักแห่งการใช้ปัญญาในการแก้ปัญหา ไม่ว่าปัญหาที่ประสบจะเป็นปัญหาเล็กหรือใหญ่ ย่อมสามารถแก้ไขปัญหาเหล่านั้นด้วยปัญญา

อริยสัจ 4 ในพระไตรปิฎก

ครั้งนั้น พระผู้มีพระภาครับสั่งเรียกท่านพระอานนท์มาตรัสว่า “มาเถิด อานนท์ เราจะเข้าไปยังโกฏิคามกัน” ท่านพระอานนท์ทูลรับสนองพระดำรัสแล้ว พระผู้มีพระภาคพร้อมด้วยภิกษุสงฆ์หมู่ใหญ่เสด็จถึงโกฏิคาม ประทับอยู่ที่โกฏิคามนั้น รับสั่งเรียกภิกษุทั้งหลายมาตรัสว่า ภิกษุทั้งหลาย เพราะไม่รู้แจ้งแทงตลอดอริยสัจ 4 ประการ เราและเธอ ทั้งหลายจึงเที่ยวเร่ร่อนไปตลอดกาลยาวนานอย่างนี้ อริยสัจ 4 ประการ อะไรบ้าง คือ

1. เพราะไม่รู้แจ้งแทงตลอดทุกขอริยสัจ เราและเธอทั้งหลายจึงเที่ยวเร่ร่อนไปตลอดกาลยาวนานอย่างนี้

2. เพราะไม่รู้แจ้งแทงตลอดทุกขสมุทยอริยสัจ เราและเธอทั้งหลายจึงเที่ยวเร่ร่อนไปตลอดกาลยาวนานอย่างนี้

3. เพราะไม่รู้แจ้งแทงตลอดทุกขนิโรธอริยสัจ เราและเธอทั้งหลายจึงเที่ยวเร่ร่อนไปตลอดกาลยาวนานอย่างนี้

4. เพราะไม่รู้แจ้งแทงตลอดทุกขนิโรธคามินีปฏิปทาอริยสัจ เราและเธอทั้งหลายจึงเที่ยวเร่ร่อนไปตลอดกาลยาวนานอย่างนี้

ภิกษุทั้งหลาย เราและเธอทั้งหลายได้รู้แจ้งแทงตลอดทุกขอริยสัจ เราและเธอทั้งหลายได้รู้แจ้งแทงตลอดทุกขสมุทยอริยสัจ เราและเธอทั้งหลายได้รู้แจ้งแทงตลอดทุกขนิโรธอริยสัจ เราและเธอทั้งหลายได้รู้แจ้งแทงตลอดทุกขนิโรธคามินีปฏิปทาอริยสัจ

เราและเธอทั้งหลายถอนภวตัณหาได้แล้ว ภวเนตติ สิ้นไปแล้ว บัดนี้ภพใหม่ไม่มีอีก พระผู้มีพระภาคผู้สุคตศาสดาได้ตรัสเวยยากรณภาษิตนี้แล้ว จึงได้ตรัสคาถา ประพันธ์ต่อไปอีกว่า “เพราะไม่เห็นอริยสัจ 4 ตามความเป็นจริง เราและเธอทั้งหลาย จึงท่องเที่ยวไปในชาตินั้น ๆ ตลอดกาลยาวนาน แต่เพราะได้เห็นอริยสัจ 4 เราและเธอทั้งหลายจึงถอนภวเนตติได้ ตัดรากเหง้าแห่งทุกข์ได้เด็ดขาด บัดนี้ภพใหม่ไม่มีอีก”

ได้ยินว่า พระผู้มีพระภาคเมื่อประทับอยู่ที่โกฏิคาม ทรงแสดงธรรมีกถา เป็นอันมากแก่ภิกษุทั้งหลายอย่างนี้ว่า “ศีลมีลักษณะอย่างนี้ สมาธิมีลักษณะ อย่างนี้ ปัญญามีลักษณะอย่างนี้ สมาธิอันบุคคลอบรมโดยมีศีลเป็นฐาน ย่อมมีผลมาก มีอานิสงส์มาก ปัญญาอันบุคคลอบรมโดยมีสมาธิเป็นฐาน ย่อมมีผลมาก มีอานิสงส์มาก จิตอันบุคคลอบรมโดยมีปัญญาเป็นฐาน”(วิ.ม. (แปล) 5/287/103-104, (สำ.ม. (แปล) 19/1091/605) ย่อมหลุดพ้นโดยชอบจากอาสวะทั้งหลาย คือ กามาสวะ ภวาสวะ และอวิชชาสวะ

อริยสัจ 4 คือ ความจริงอันประเสริฐ 4 อย่าง ตามคำจำกัดความในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 ได้ให้ความ หมายไว้ว่า “อริยอริยะ” เป็นคำนาม ในพระพุทธศาสนาเป็นคำสำหรับเรียกบุคคลผู้บรรลุธรรมวิเศษ มีโสดาปัตติมรรค เป็นต้น ว่า พระอริยะ หรือพระอริยบุคคลและยังเป็นคำวิเศษณ์ หมายถึง เป็นของพระอริยะ เป็นชาติอริยะ เจริญ เด่น ประเสริฐ คำว่า สัจ สัจจะ เป็นคำนามหมายถึง ความจริง ความจริงใจรวมเป็นคำนาม คือ คำว่า “อริยสัจ” หมายถึง ความจริงของพระอริยะ ความจริงอันประเสริฐ ชื่อธรรมสำคัญหมวดหนึ่ง ในพระพุทธศาสนา มี 4 ข้อ คือ 1) ทุกข์ 2) ทุกขสมุทัย เหตุที่ทำให้เกิดทุกข์ 3) ทุกขนิโรธ ความดับทุกข์ 4) ทุกขนิโรธคามินีปฏิปทา หรือ มรรค ทางแห่งความดับทุกข์(ราชบัณฑิตยสถาน, 2552) ให้ความหมายไว้ว่า อริยสัจ 4 คือความจริงอันประเสริฐ ความจริงของพระอริยะ(สำ.ม. (ไทย) 19/1097/609.) (ที.ม. (ไทย) 10/155/99.) หรือความจริงที่ทำให้ผู้เข้าถึงกลายเป็นพระอริยะ มีอยู่ 4 ประการคือ 1) ทุกข์คือสภาพที่ทนได้ยากภาวะที่ทนอยู่ในสภาพเดิมไม่ได้สภาพที่บีบคั้น 2) ทุกข

สมุทัย คือ สาเหตุที่ทำให้เกิดทุกข์ ได้แก่ ตัณหา 3) ทุกขนิโรธ คือ ความดับทุกข์ ได้แก่ ดับสาเหตุที่ทำให้เกิดทุกข์ คือ ดับตัณหาทั้ง 3

หลักอริยสัจ 4 เป็นเครื่องนำทางในการแก้ไขปัญหาการดำเนินชีวิต หากปฏิบัติตามอย่างจริงจังจะเป็นประโยชน์แก่ชีวิตอย่างมาก ทั้งสิ้น เพราะหลักอริยสัจ 4 เป็นหลักแห่งการพ้นทุกข์ของพระพุทธองค์ ไม่ใช่การดับทุกข์ เพื่อการสำเร็จอรหัตผลเท่านั้น แต่ยังสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับบุคคลทั่วไป เพื่อแก้ไขปัญหาในการดับทุกข์ในชีวิตประจำวันได้อีกด้วย เพราะการดำเนินชีวิตของความเป็นมนุษย์ไม่ใช่แค่เพียงสักแต่ว่าดำเนินไปอย่างไร้จุดมุ่งหมายเท่านั้น แต่จะต้องทำให้ชีวิตตนมีคุณค่าหรือเป็นชีวิตที่ประเสริฐเป็นชีวิตที่อยู่กับความเจริญและคุณธรรม และสอนการดำเนินชีวิตให้สังคมอยู่ร่วมกันอย่างสามัคคีสงบและเกิดประโยชน์แก่ส่วนรวม(พระครูสารกิจประยุต, 2560) หลักอริยสัจ 4 จะช่วยให้มนุษย์ทุกผู้ทุกนามมีความเข้าใจสภาพตามความเป็นจริงของธรรมชาติและรู้จักสภาพชีวิตของตนเองอย่างแท้จริง

อริยสัจ 4 ในชีวิตประจำวัน

สังคมเต็มไปด้วยความเครียดและความขัดแย้งในทุกระดับเกิดความเสื่อมโทรมในด้านคุณธรรม-จริยธรรม อย่างน่าเป็นห่วงจนเกิดความวิตกกังวลไปทั่วว่า อนาคตของโลกและมนุษยชาติจะเป็นอย่างไรต่อไป จะสามารถดำรงอยู่อย่างเป็นปกติสุขได้ต่อไปอีกนานเท่าใด(สุรพล ไกรสราวุฒิ, 2550: 42) จะเห็นว่าเหตุแห่งทุกข์ในลักษณะต่าง ๆ นั้น เกิดจากการสวนทางของกระแสของเหตุปัจจัยตามธรรมชาติ และกระแสของความอยาก ความปรารถนา(ตัณหา) ซึ่งเป็นพลังที่มีมากในใจของผู้คน ซึ่งก่อเกิดการขัดแย้งระหว่างกฎความเป็นจริงของธรรมชาติที่ว่าขันธ์ 5 ที่มีการแปรเปลี่ยนตามกฎของไตรลักษณ์กับการยึดถือว่ามีตัวตน ซึ่งในทางพุทธศาสนาเรียกว่าความหลงผิด ทำให้อยู่อย่างเป็นทาส อยู่อย่างขัดแย้ง จึงกลายเป็นความทุกข์(พระพรหมคุณาภรณ์ ป.อ.ปยุตฺโต, 2555: 165) ดังนั้นบุคคลจะมีทุกข์มากหรือน้อยขึ้นอยู่กับช่องว่างของความขัดแย้ง ยิ่งช่องว่างมีมากเท่าใดทุกข์ก็เพิ่มมากขึ้นเท่านั้น ดังนั้นผู้ให้การปรึกษาแนวพุทธพึงทำความเข้าใจช่องว่างของความขัดแย้งดังกล่าวที่เกิดขึ้นภายในใจของผู้มาปรึกษา เป็นเหตุทำให้เกิดทุกข์ทางด้านจิตใจ การแก้ไขปัญหาหรือการคลี่คลายทุกข์ คือการลดช่องว่างดังกล่าว โดยให้กระแสของความปรารถนาลดลงมาอยู่ใกล้กับกระแสของความเป็นจริงให้มากที่สุด โดยการลดละตัณหาหรือความอยากในใจแล้วธรรมชาติของความจริงก็ปรากฏก่อเกิดความสงบภายในใจอย่างแท้จริง

1. ธรรมที่ควรรู้ (ทุกข์) คือสภาพปัญญาที่เกิดขึ้นในชีวิตหรือในจิตใจและเกิดผลไม่ดีขึ้นแล้วหรือผลของกรรมเลว กรรมชั่ว ที่เรากำลังเผชิญอยู่ซึ่งเราจำเป็นต้องเพ่งพิจารณา ไตร่ตรองให้เข้าใจให้รู้อย่างถ้วนถี่ ละเอียดลออว่า ทุกข์ที่เราแบกอยู่เต็มบ่า เต็มอกขณะนี้นั้นมันเกิดขึ้นได้อย่างไร และเชื่อว่าในโลกนี้ไม่มีอะไรบังเอิญหรือไม่มีอะไรที่เกิดขึ้นลอย ๆ โดยไม่มีสาเหตุแห่งการเกิด แต่ก็เดาได้

เป็นเบื้องต้นว่า มันต้องเกิดจากการกระทำจากเจตนาไม่ดี หรือเกิดการทำตามเหตุชั่วอย่างแน่นอน ไม่อย่างนั้นเราก็คงไม่แบกผลของการกระทำดังกล่าวจนหนักอึ้งเต็มอกหรือเต็มบ่าอยู่อย่างนี้

2. ธรรมที่ควรละ (สมุทัย) เป็นสาเหตุแห่งการก่อให้เกิดการกระทำที่เลว ที่ชั่ว ที่ไม่ดี อันจะส่งให้เกิดผลที่เป็นทุกข์หรือเป็นปัญหาแก่ชีวิตและจิตใจ ดังนั้นเราก็พอรู้แล้วว่า การทำตามเหตุที่เลว ที่ชั่ว หรือเหตุที่ไม่ดี ย่อมจะส่งให้เกิดผลเลว ผลชั่ว หรือผลที่ไม่ดี ไม่เป็นที่พึงประสงค์แก่ทุกชีวิตอย่างแน่นอนโดยไม่ต้องสงสัย ดังนั้นสมุทัย จึงเป็นสิ่งที่ควรละเว้น ไม่สมควรกระทำ เพราะมันเป็นสาเหตุที่ชวนให้กระทำชั่ว หากกระทำลงไปก็จะเกิดผลชั่วตามมาอย่างแน่นอน ตามหลักกฎแห่งกรรมที่ว่า บุคคลใดทำดีเป็นเหตุย่อมได้ดีเป็นผลตามมาตอบแทนและบุคคลใดทำชั่วเป็นเหตุก็ย่อมได้ชั่วเป็นผลตามมาตอบแทน เช่นกัน

3. ธรรมที่ควรเจริญ หรือควรปฏิบัติ (มรรค) คือแนวปฏิบัติที่ดีงาม นับเป็นสาเหตุที่ดีที่เราเลือกที่จะปฏิบัติ เป็นวิถีทางเป็นครรลองที่เห็นสมควรว่าควรนำไปปฏิบัติ เพราะเราเชื่อในกฎแห่งกรรมที่ว่าทำดีเป็นเหตุ ย่อมได้รับดีเป็นผล เป็นการพัฒนาหรือเปลี่ยนอดีตที่ไม่ดี (ทุกข์) ซึ่งเราพอจะทราบแล้วว่ามาจากการกระทำตามเหตุที่ไม่ดี (สมุทัย) ทุกข์และสมุทัย จึงเป็นเพียงอดีตเพื่อเป็นบทเรียนให้เปลี่ยนแปลงการกระทำในปัจจุบัน (มรรค) เพราะมรรคหรือแนวทางปฏิบัติที่ดีงาม หากทำลงไปก็เชื่อแบบหวังผลได้เลยว่าจะได้รับผลดี มีความสุขหรือเป็นสภาพที่คลี่คลาย ไม่มีปัญหาอีกต่อไป ซึ่งก็คือ ความดับทุก (นิโรธ) นั่นเอง

4. ธรรมที่ควรบรรลุ หรือธรรมที่ควรเข้าให้ถึง (นิโรธ) มีสภาพเป็นผลที่ดี ที่สำเร็จ หรือผลที่น่าพึงพอใจ สภาพที่ผ่อนคลายปัญหาให้เบาบางลง จนหมดสิ้นไปในที่สุด สรุปว่านิโรธ เป็นผลจากการการกระทำดีเป็นเหตุ (มรรค) ซึ่งทำให้เกิดผลดี (นิโรธ) ดังที่เห็น นิโรธจึงเป็นผลดีที่เกิดจากการทำตามเหตุที่ดี (มรรค) นั่นเอง

ผลชั่วที่เป็นทุกข์ หรือผลที่มีปัญหา (ทุกข์) ได้เกิดขึ้นและเป็นอดีตเรียบร้อยแล้ว ซึ่งคาดได้ว่ามาจากการทำตามเหตุที่ชั่ว (สมุทัย) ทั้งทุกข์และสมุทัย เป็นเพียงอดีต ประโยชน์จึงเป็นได้เพียงบทเรียน เพื่อการทำดีในปัจจุบัน (มรรค) ส่วนผลของการทำดีนั้นจะเกิดในอนาคตอันใกล้นี้ (นิโรธ) อริยสัจ 4 จึงกระทำได้เพียงข้อเดียว(ธรรมะเพื่อชีวิตที่พอเพียง, 2565) คือ มรรค ซึ่งเป็นแนวปฏิบัติหรือวิถีการกระทำที่ดีในปัจจุบัน อันจะทำให้เกิดผลดี (นิโรธ) จนหมดปัญหาในที่สุด

วิธีคิดแบบสามัญลักษณะนี้แบ่งได้เป็น 2 ขั้นตอน ขั้นที่หนึ่ง คือ รู้เท่าทัน และยอมรับความจริง เป็นขั้นวางใจวางท่าทีต่อสิ่งทั้งหลายโดยสอดคล้องกับความเป็นจริงของธรรมชาติ เป็นท่าทีแห่งปัญญา ท่าทีแห่งความเป็นอิสระ ไม่ถูกมัดตัวแม้เมื่อประสบสถานการณ์ที่ไม่ปรารถนา หรือมีเรื่องราวไม่น่าพึงใจเกิดขึ้นแล้ว คิดขึ้นได้ว่าสิ่งนั้น เหตุการณ์นั้น ๆ เป็นไปตามคติธรรมดา เป็นไปตามเหตุปัจจัยของมันคิดได้อย่างนี้ ก็เป็นท่าทีแห่งการปลงตกถอนตัวขึ้นได้ หายจากความทุกข์หรืออย่างน้อยก็ทำให้ทุกข์นั้นบรรเทาลงไวขึ้นไปอีก เมื่อประสบสถานการณ์มีเรื่องราวเช่นนั้นเกิดขึ้น

เพียงตั้งจิตสำนึกขึ้นได้ ในเวลานั้นว่า เราจะมองตามความเป็นจริง ไม่มองตามอยากให้เป็นหรืออยากไม่ให้เป็นการที่จะเป็นทุกข์ก็ผ่อนคลายลงทันที เพราะเปลื้องตัวเป็นอิสระได้ไม่เอาตัวเข้าไปให้ถูกกดถูกบีบ (ความจริงคือไม่สร้างตัวตนขึ้นให้ถูกกด ถูกบีบ) ขั้นที่สอง คือ แก้ไขและทำการไปตามเหตุปัจจัย เป็นขั้นปฏิบัติต่อสิ่งทั้งหลายโดยสอดคล้องกับความเป็นจริงของธรรมชาติ เป็นการปฏิบัติด้วยปัญญา ด้วยความรู้เท่าทัน เป็นอิสระ ไม่ถูกมัดตัวความหมายในข้อนี้คือ เมื่อรู้อยู่แล้วว่า สิ่งทั้งหลายเป็นไปตามเหตุปัจจัย ขึ้นต่อเหตุปัจจัย เราต้องการให้มันเป็นอย่างไร ก็ศึกษาให้รู้เข้าใจ เหตุปัจจัยทั้งหลาย ที่จะทำให้มันเป็นอย่างนั้น แล้วแก้ไข ทำการ จัดการที่ตัวเหตุปัจจัยเหล่านั้น เมื่อทำเหตุปัจจัย พร้อมบริบูรณ์ที่จะให้มันเป็นอย่างนั้นแล้ว ถึงเราจะอยากหรือไม่อยาก มันก็จะต้องเป็นไปอย่างนั้น เมื่อเหตุปัจจัยไม่พร้อมที่จะให้เป็น ถึงเราจะอยากหรือไม่อยาก มันก็จะไม่เป็นอย่างนั้น กล่าวสั้น คือ วิธีคิดแบบอริยสัจ หรือ คิด แบบแก้ปัญหา เรียกตามโวหารทางธรรมได้ว่า วิธีแห่งความดับทุกข์จัดเป็นวิธีคิดแบบหลักอย่างหนึ่ง(พศวีร์ วัชรบุตร, 2564) เพราะสามารถขยายให้ครอบคลุมวิธีคิดแบบอื่น ๆ ได้ทั้งหมด แก้ไขด้วยความรู้ และแก้ที่ตัวเหตุปัจจัย ไม่ใช่แก้ด้วยความอยาก

การศึกษาพฤติกรรมมนุษย์ตามแนวอริยสัจ อริยสัจคือความจริงอันประเสริฐ ซึ่งหมายถึงกระบวนการความเป็นจริงที่สัมพันธ์กับปรากฏการณ์ต่าง ๆ แห่งชีวิตความเป็นจริงที่สัมพันธ์กันชีวิต (รวมทั้งความจริงทางสังคมการเมือง และเศรษฐกิจ) หมายถึง สภาวะบีบคั้นเป็นทุกข์ทั้งเป็นประจำและชั่วขณะ (ทุกข์)(ขุ. ธ. 25/17/26). สาเหตุผลผลักดันให้เกิดสภาวะบีบคั้นเป็นทุกข์ (สมุทัย) เป้าหมายพึงปรารถนาคือความหลักพ้นจากสภาวะบีบคั้นเป็นทุกข์กลายเป็นภาวะผ่อนคลายไร้ทุกข์ (นิโรธ) และแนวทางปฏิบัติเพื่อเข้าถึงเป้าหมายที่พึงปรารถนาซึ่งตั้งอยู่บนพื้นฐานความเชื่อมั่นในแนวทางนั่นที่ได้รับการพิสูจน์ทดลองจนได้ผลมาแล้ว (มรรค) ความเป็นไปแห่งพฤติกรรมมนุษย์ไม่ว่าจะเป็นรูปแบบก็ตามถือว่าเป็นความจริงอย่างหนึ่ง และย่อมมีเหตุผลักดันให้เกิดพฤติกรรมนั้น ๆ การศึกษาพฤติกรรมมนุษย์ตามแนวอริยสัจมีลักษณะทั่วไป 2 ประการ คือ 1) ลักษณะที่หนึ่ง การศึกษาถึงเหตุและผล การศึกษาโดยวิธีนี้เป็นการศึกษาโดยการสืบสาวจากผลไปหาเหตุหากพบสาเหตุที่ผลักดันให้เกิดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ก็ทำการแก้ไขที่ต้นเหตุการศึกษาแบบนี้จัดเป็น 2 คู่ คือ คู่ที่หนึ่ง ตัวปัญหา (ทุกข์) แห่งพฤติกรรม เช่น การเบียดเบียน การประทุษร้าย ความรุนแรงที่มีต่อกันและกัน เป็นพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ซึ่งปรากฏให้เห็นทั่งในระดับปัจเจกชีวิต และระดับสังคม/กลุ่มหรือประเทศชาติตัวปัญหาคือผลต้นเหตุผลักดันให้เกิดการแสดงพฤติกรรม ก้าวร้าวหรือเบียดเบียนกันจนทำให้เกิดผลคือความทุกข์ความเดือดร้อนดังกล่าวซึ่งจะต้องกำจัด หรือแก้ไขตัวต้นเหตุนั้น (สมุทัย) ปัจจัยให้เกิดปัญหาคือสาเหตุที่จะต้องกำจัดหรือแก้ไข คู่ที่สอง ภาวะสิ้นไปแห่งปัญหา (นิโรธ) เป็นจุดหมายที่ต้องการ ถือว่าเป็นผลที่จะต้องบรรลุถึงแนวทางปฏิบัติเพื่อการดับสิ้นปัญหา (มรรค) เป็นเหตุนำไปสู่ผลที่พึงปรารถนาดังกล่าว 2) ลักษณะที่สอง การศึกษาตรงประเด็น

การศึกษาลักษณะนี้มุ่งตรงต่อสิ่งที่ต้องปฏิบัติโดยอาจมีความสัมพันธ์กับชีวิตปัจเจกบุคคล และ/หรือ สัมพันธ์กับสภาวการณ์สังคม เศรษฐกิจและการเมืองการศึกษาตรงประเด็นนี้ใช้ในการแก้ปัญหาเฉพาะจุด หรือปัญหาใดปัญหาหนึ่งไม่ใช่เป็นการศึกษาแบบไร้ทิศทาง หรือเป็นการ ศึกษาแบบฟุ้งซ่าน เลื่อนลายซึ่งมักจะเกิดขึ้นเมื่อมีปรากฏการณ์บางอย่างมากระทบเป็นบางครั้งบางคราว การศึกษาแบบไร้ทิศทางอาจจะเรียกว่าเป็นการศึกษาตามกระแสนิยมแห่งสังคม การศึกษาตรงประเด็น ควรดำเนินการ เมื่อชีวิตหรือสังคมได้ประสบปัญหา มีความทุกข์ความเดือดร้อนจะต้องวางท่าทีต่อสภาพปัญหาได้อย่างถูกต้อง เหมาะสมจากนั้นใช้ปัญญาแก้ไขปัญหาโดยการจำกัดขอบเขตเฉพาะสาเหตุซึ่งผลักดันให้เกิดปัญหานั้น ๆ อย่างรอบคอบ หลักอริยสัจสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการศึกษาตรงประเด็นได้ หลักอริยสัจดังกล่าว พระพุทธเจ้าทรงแสดงเพื่อให้ทราบความเป็นจริงแท้แห่งชีวิตและสังคมมนุษย์ซึ่งเต็มไปด้วยปัญหา (ความทุกข์) มากมาย พระพุทธเจ้าทรงสอนเรื่องทุกข์มิใช่เพื่อให้เกิดทุกข์แก่เพื่อให้เข้าใจจุดเริ่มต้นที่จะดับทุกข์ หากไม่รู้ความทุกข์คืออะไร มนุษย์ก็ไม่สามารถแก้ปัญหาความทุกข์นั้นได้ความทุกข์คือปัญหาที่มนุษย์เป็นประจำ โดยเป็นสิ่งที่มนุษย์ทั่วไปสนใจอยู่แล้วธรรมชาติของมนุษย์ถือหาเสาะแสวงหาความสุขความสบายหรือการไม่อยากพบกับความทุกข์ แต่การดับทุกข์หรือการล่วงพ้นจากความทุกข์มิใช่ทำได้ด้วยการหลบเลี่ยงตัวความทุกข์หรือด้วยการแกล้งมองไม่เห็นความทุกข์ พระพุทธเจ้าสอนให้มนุษย์เผชิญกับปัญหา หรือความทุกข์ด้วยการรับรู้และเผชิญหน้ากับปัญหาอย่างมีสติปัญญา การรับรู้มิใช่เป็นการแบกรับเอาความทุกข์ไว้แต่เพื่อรู้เท่าทันกำหนดรู้ทันถึงความทุกข์ (ปริญญา) รวมถึงขอบเขตแห่งทุกข์สาเหตุให้เกิดทุกข์การแก้ปัญหาความทุกข์ต้องแก้ที่สาเหตุเท่านั้น จึงจะได้ผลเราไม่มีหน้าที่ต้องกำจัดทุกข์เพราะทุกข์จะละทีตัวมันเองไม่ได้ต้องละทีเหตุให้เกิดทุกข์ได้เท่านั้น ดังเช่น การแก้ความหิวต้องกำจัดด้วยการรับประทานอาหาร จึงจะทุเลาความหิวได้ แนวอริยสัจโดยการเปรียบเทียบบางข้อไว้น่าสนใจ ดังนี้ ก ทุกข์เหมือนโรค สมุทัย เหมือนสมุฏฐานของโรค นิโรธ เหมือนความหายโรค มรรค เหมือนยารักษาโรค ข ทุกข์เหมือนทุพภิกขภัย สมุทัย เหมือนฝนแล้ง นิโรธ เหมือนภาวะอุดมสมบูรณ์ มรรค เหมือนฝนดี ค ทุกข์ เหมือนภัย สมุทัย เหมือนเหตุแห่งภัย นิโรธ เหมือนความพ้นภัย มรรค เหมือนอุบายให้พ้นภัย ง ทุกข์ เหมือนของหนัก สมุทัย เหมือนการแบบของหนักไว้ นิโรธ เหมือนการ วางของหนักลงได้ มรรคเหมือนอุบายที่จะเอาของหนักลงวาง

คุณค่าของการศึกษาตามแนวอริยสัจ อริยสัจจธรรมเป็นหลักพุทธปรัชญาที่ให้คุณค่าทั้งในเชิงทฤษฎีและเชิงปฏิบัติกล่าวโดย เฉพาะในแง่การศึกษาอริยสัจจธรรมให้คุณค่าทางวิชาการศึกษากับระเบียบวิธีวิจัยทาง สังคมศาสตร์ (รวมทั้งศาสตร์อื่น ๆ) ได้ดังนี้ 1) อริยสัจจธรรม เป็นหลักธรรมที่อธิบายความจริงที่เป็นสากล มนุษย์ทุกคนในโลกมีปัญหาเหมือนกัน และต้องการแก้ปัญหาต่าง ๆ เหมือน ๆ กัน ดังนั้น หลักอริยสัจจึงเป็นหลักการสากลทางวิชาการ กล่าวคือ มีความเป็นกลางไม่มีการถือข้าง(สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์(ป.อ. ปยุตโต) , 2551) ว่าแบบใดดีกว่ากัน หรือวิธีใดสูงค่า

ที่สุดน่าเชื่อถือที่สุด การใช้วิธีการศึกษาตามแนวอริยสัจ สามารถพบความจริงได้ทุกอย่างและสามารถนำไปใช้ในการแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ 2) อริยสัจจธรรม เป็นหลักธรรมแห่งปัญญา หลักอริยสัจจธรรมมุ่งเป็นการแก้ไขปัญหาตามระบบแห่งเหตุและผล กล่าวคือ การแก้ปัญหาด้วย วิธีการที่เหมาะสมเท่านั้น จึงจะสามารถบรรลุถึงเป้าหมายที่สูงส่ง และยั่งยืนได้นั่น คือ เหตุกับผลต้องสัมพันธ์กัน 3) อริยสัจจธรรม อธิบายความจริงที่สัมพันธ์กับชีวิตทุกชีวิต มนุษย์ไม่ว่าจะทำอะไรหรืออยู่ที่ใดก็ตาม ถ้าหากต้องการพัฒนาชีวิตให้มีคุณค่า และมีความสัมพันธ์กับถิ่นที่อยู่อย่างมีผลดีจะต้องปฏิบัติตนตามแนวอริยสัจ 4) อริยสัจจธรรม เสนอวิธีการแก้ปัญหาชีวิต ปัญหาสังคม เศรษฐกิจและปัญหาการเมือง ด้วยปัญญาของมนุษย์เอง ปัญหาคือสิ่งที่ไม่พึงปรารถนาการแก้ปัญหาต้องแก้ด้วยปัญญาเท่านั้น การนำหลักความจริงที่เป็นอยู่ตามธรรมชาติดังที่แสดงไว้ตามแนวอริยสัจ (คือความมีเหตุผลที่แท้จริง) มาใช้ให้เกิดประโยชน์ในเชิงปฏิบัติเท่านั้น จึงจะแก้ปัญหาทุกอย่างได้ อริยสัจจธรรมเป็นหลักปรัชญาการ พึ่งตนเองโดยไม่ต้องพึ่งอำนาจดลบันดาลของตัวการพิเศษเหมือนธรรมชาติหรือสิ่งศักดิ์สิทธิ์มาช่วยในการแก้ปัญหา(สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์, 2562)

พ้นทุกข์พบความสุขแบบอริยสัจ 4 ในปัญหาชีวิตประจำวันได้

อริยสัจ 4 ในชีวิตประจำวัน ก็คือ พระพุทธองค์ตรัสรู้ใน “หลักธรรม 4 ประการ” ที่เรียกว่า “อริยสัจ 4” หรือ “ความจริงอันประเสริฐ 4 ประการ” ซึ่งเป็น หัวใจพระพุทธศาสนา ประกอบด้วย “ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค” ที่เราท่องจำกันมาตั้งแต่เด็กตอนเรียนหนังสือ แต่พอโตขึ้นส่วนใหญ่ก็ไม่มีใครนำมาปฏิบัติเท่าที่ควร เลยทำให้ตัวเองจมอยู่ในกองทุกข์ แล้วก็ฟูมฟายในโชคชะตาวาสนาของตัวเอง การนำตัวเองให้พ้นจากกองทุกข์ ความจริงก็ไม่ยาก ไม่ต้องถึงกับต้องตรัสรู้หรือคร่ำเคร่งเรียนวิชาพุทธศาสนา หรือนั่งสมาธิวิปัสสนา ขอเพียงทำความเข้าใจในความจริงอันประเสริฐ 4 ประการที่พระพุทธเจ้าตรัสรู้อย่างผิวเผินก็พอแล้ว ก่อนที่เจ้าชายสิทธัตถะจะเสด็จออกบวช พระองค์ทรงดำริว่า “มนุษย์ทั้งหลายมีความทุกข์เกิดขึ้นครอบงำอยู่ตลอดเวลาก็จริง เกลียดความทุกข์อยู่ตลอดเวลาก็จริง แต่ทำไมมนุษย์ทั้งหลายยังมัวแสวงหาทุกข์ใส่ตัวอยู่ตลอดเวลา” เพื่อให้หายโง่มาศึกษาความจริงอันประเสริฐทั้ง 4 สักนิด 1. ทุกข์ หรือ ปัญหานั้น พระพุทธเจ้า สอนว่ามนุษย์มีความทุกข์อยู่สองอย่างคือ ความทุกข์ขั้นพื้นฐาน กับความทุกข์ที่เกิดจากการดำเนินชีวิตประจำวัน ความทุกข์ขั้นพื้นฐาน ก็คือ ความทุกข์ที่เกิดจากกาย เช่น เกิด แก่ เจ็บ ตาย และความลำบากทางกายต่าง ๆ ส่วนความทุกข์ที่เกิดจากการดำเนินชีวิตประจำวัน มีมากมายสารพัดเป็นความทุกข์ที่เกิดจากใจ เช่น ความทุกข์ที่เกิดจากการพลัดพรากจากสิ่งที่ตนรัก ความทุกข์ที่เกิดจากการไม่ได้ดั่งใจในสิ่งที่ปรารถนา ไปจนถึงความยากจนข้นแค้น เรียกว่าครอบคลุมทั้งกิเลส และตัณหาของมนุษย์ครบครัน ซึ่งเป็นที่มาแห่งความขัดแย้งและการต่อสู้แย่งชิง ต้องจมปลักอยู่ในความทุกข์อย่างที่เห็นในสังคมไทยและสังคมการเมืองไทยในปัจจุบัน 2. สมุทัย-สาเหตุที่ทำให้ทุกข์ หรือ สาเหตุของปัญหา

เมื่อเป็นทุกข์แล้วก็ต้องหาต้นตอแห่งทุกข์ เพื่อให้รู้ว่าที่เป็นทุกข์เรื่องโน้นเรื่องนี้มีต้นเหตุหรือสาเหตุมาจากอะไร และคำตอบของที่มาแห่งทุกข์หรือปัญหาที่พระพุทธเจ้าตรัสรู้ก็คือความทุกข์ทั้งหลายทั้งปวงของมนุษย์เราล้วนมาจากสาเหตุเดียวคือ “ตัณหา” หรือ “ความอยากได้” เช่น อยากร่ำรวย เป็นต้น 3. นิโรธ-การดับทุกข์ หรือ การแก้ไขปัญหา หลักธรรมข้อนี้พระพุทธเจ้าทรงสอนว่า ปัญหาทุกอย่างในโลกนี้สามารถแก้ไขได้ แม้แต่ปัญหาในชีวิตประจำวันก็สามารถแก้ไขได้(ลม เปลี่ยนทิศ, 2564) ถ้ามีสติดับตัณหาต่าง ๆ ลงได้ 4. มรรค-หนทางแห่งการดับทุกข์ หรือ วิธีการแก้ไขปัญหา ข้อนี้ พระพุทธเจ้าทรงสอนแนวทางการแก้ไขปัญหาในการดำเนินชีวิตประจำวันไว้ถึง 8 แนวทางด้วยกัน เรียกว่า “มรรค 8” หรือ “ทางสายกลาง” ในการปฏิบัติตนให้พ้นจากทุกข์ ประกอบด้วย ความเห็นชอบ, การคิดชอบ, การเจรจาชอบ, การทำงานชอบ, การเลี้ยงชีพชอบ, การพยายามชอบ, การระลึกชอบ และการตั้งใจชอบ

สรุปความสุขจากหลักธรรมอริยสัจ 4

หลักธรรมอริยสัจ 4 สามารถนำมา ประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันและในการแก้ไขปัญหาเปรียบดังแผนที่เดินทางหรือประดุจดังป้ายบอกเส้นทางกับผู้หลงทางเหมาะสมกับบุคคลหลักอริยสัจ 4 เป็นหลักแห่งการพ้นทุกข์ของพระพุทธองค์ไม่ใช่การดับทุกข์ สามารถนำมาประยุกต์ใช้กับบุคคลทั่วไป เพื่อแก้ไขปัญหาในการดับทุกข์ในชีวิตประจำวันได้อีกด้วย เพราะการดำเนินชีวิตของความเป็นมนุษย์ไม่ใช่แค่เพียงสักแต่ว่าดำเนินไปอย่างไร้จุดมุ่งหมายเท่านั้น แต่จะต้องทำให้ชีวิตตนมีคุณค่าหรือเป็นชีวิตที่ประเสริฐเป็นชีวิตที่อยู่กับความเจริญและคุณธรรม และสอนการดำเนินชีวิตให้สังคมอยู่ร่วมกันอย่างสามัคคีสงบและเกิดประโยชน์แก่ส่วนรวม หลักอริยสัจจธรรมมุ่งเป็นการแก้ไขปัญหาตามระบบแห่งเหตุและผล กล่าวคือ การแก้ปัญหาด้วยวิธีการที่เหมาะสมเท่านั้น จึงจะสามารถบรรลุถึงเป้าหมายที่สูงส่งและยั่งยืนได้ คือ เหตุกับผลต้องสัมพันธ์กัน(สมบูรณ์ ตาสนธิและคณะ, 2561) อริยสัจ 4 ทุกข์เกิดจากความยึดมั่นถือมั่น จัดเป็นทุกข์ทางใจ และทุกข์ที่บุคคลสามารถดับได้อย่างเด็ดขาด คือ ทุกข์ทางใจเท่านั้น ไม่สามารถดับทุกข์ทางกายลงให้เด็ดขาด โดยมีหลักการสำคัญคือ การพิจารณาขันธ์ 5 และอุปาทานขันธ์ หลักกรรม หลักไตรลักษณ์ อีกทั้งมีหลักอริยสัจ 4 เป็นแผนที่ในการเดินทางออกจากทุกข์เพื่อถอนความยึดมั่นถือมั่น เมื่อสิ้นความยึดมั่นถือมั่นก็สิ้นทุกข์ และมีมรรคเป็นแนวทางประพฤติปฏิบัติซึ่งในการปรึกษาแนวพุทธจิตวิทยาในการศึกษาครั้งนี้มุ่งเน้นให้เกิดโลกิยะมรรคในขั้นวิธีการคิด คือการวางวิธีการ แผนการ และรายการสิ่งต่าง ๆ ที่ต้องทำซึ่งจะช่วยให้แก้ไขสาเหตุของปัญหาได้สำเร็จ

องค์ประกอบทั้ง 8 ประการนี้ เป็นข้อปฏิบัติสายกลางที่ไม่เคร่งครัดจนเกินไปและไม่ย่อท้อจนเกินไป เป็นข้อปฏิบัติที่สามารถทำให้ผู้ปฏิบัติความหมดทุกข์หรือหมดปัญหาได้อย่างแน่นอน การแก้ปัญหานั้น ต้องใช้ปัญญาและความเพียร (มรรค) ในการแก้ปัญหา จำเป็นต้องใช้ปัญญา (ความรู้)

และวิริยะ (ความเพียร) อย่างเกื้อหนุนกัน จึงสามารถแก้ปัญหาให้ลุล่วงไปได้ กล่าวคือ จะต้องรู้ว่าอะไรคือปัญหามีสาเหตุมาจากอะไร จะแก้อย่างไร เมื่อรู้แล้วจึงลงมือแก้ไขปัญหานั้นด้วยความเพียรพยายามอย่างต่อเนื่อง อริยสัจ 4 ประการนี้ สามารถนำไปแก้ปัญหาหรือความทุกข์ของทุก ๆ คนได้ มนุษย์มีศักยภาพหรือความสามารถเพียงพอที่จะแก้ปัญหาให้ลุล่วงไปได้ด้วยตัวมนุษย์เองโดยไม่ต้องพึ่งพา อำนาจสิ่งศักดิ์สิทธิ์ใด ๆ มาดลบันดาล ได้เป็นแนวทางปฏิบัติหรือวิธีการกระทำที่ดีในปัจจุบันอันจะทำให้เกิดผลดีจนหมดปัญหาในที่สุด

เอกสารอ้างอิง (References)

จำนงค์ อดิวัฒนสิทธิ์. (2562). *ชุดความรู้เกี่ยวกับปรัชญา สังเคราะห์ชุดที่ 1 ปรัชญาทางสังคมแห่งพระพุทธศาสนา Social Philosophy of Buddhism*. สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มจร. จัดพิมพ์เนื่องในวโรกาสวันจำนงค์ ทองประเสริฐ, หน้า 20-23

พระครูสารกิจประยุต. (2560). การประยุกต์ใช้หลักอริยสัจ 4 ในการแก้ไขปัญหาชีวิต. หลักสูตรพุทธศาสตรบัณฑิตสาขาวิชาพระพุทธศาสนา. *ธรรมทรรศน์.* 17(2), 250-251.

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต). (2546). *พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม.* พิมพ์ครั้งที่ 12. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย,

พระอนันตชัย อภินนฺโท (ขันโพธิ์น้อย). (2561). หลักธรรมที่เกี่ยวกับการให้คำปรึกษาตามแนวพุทธจิตวิทยา. *วารสารพุทธจิตวิทยา*. 3(1), 59

พศวีร์ วัชรบุตร. (2564). *ศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต กระทรวงสาธารณสุข วัน/เดือน/ปี : 13 เมษายน 2564 หัวข้อ: เอกสารและสื่อประกอบหลักสูตรสุขภาพดีวิถีใหม่ วิถีธรรม วิถีไทย วิถีเศรษฐกิจพอเพียง* (สธทศ.).

มรรคาสามัญ. (2556). ธรรมะเพื่อชีวิตที่พอเพียง. *อริยสัจ 4 ในชีวิตประวัน ที่ไม่ควรมองผ่านเลยไป.* สืบค้น 25 มกราคม 2565, จาก http://oknation.nationtv.tv/blog/Atata/2013/05/19/entry-1.

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). *พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย..

ราชบัณฑิตยสถาน. (2552*). พจนานุกรมศัพท์ศาสนาสากล อังกฤษ-ไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542.* กรุงเทพฯ: บริษัท บอลพริ้นติ้งจำกัด.

ลม เปลี่ยนทิศ.(2562). *อริยสัจ 4 ใน-ชีวิต-ประ-จำ-วัน ไม่ให้ทุกข์ง่ายนิดเดียว*. สืบค้น 25 มกราคม 2565, จาก https://thaitips.club/

สมบูรณ์ ตาสนธิและคณะ. (2561). กระบวนการบรรลุอริยสัจ 4 ของพระอริยบุคคล. *วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร.* 6(2), 740.

การสูญเสียทุนทางสังคมของนักกีฬาสมัครเล่น
Loss of Social Capital of Amateur Athletes

นวลตอง อนุตตรังกูร[1] รตา อนุตตรังกูร[2]
Nuantong Anuttrangkun, Rata Anuttrangkun

บทคัดย่อ (Abstract)

บทความฉบับนี้มีเป้าหมายในการนำเสนอมุมมองการสูญเสียทุนทางสังคมของนักกีฬาสมัครเล่นในประเทศไทย โดยมีกระบวนการในการศึกษาปรากฏการณ์ทางสังคมเป็นหลัก ข้อค้นพบที่สำคัญ (1) การค้นหาและพัฒนานักกีฬาตามหลักการพัฒนานักกีฬาทางวิทยาศาสตร์การกีฬา ให้ได้มาซึ่งนักกีฬาอาชีพและนักกีฬาเป็นเลิศ ถือว่าเป็นหลักการที่มีประสิทธิภาพสูง ถ้าหน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องให้ความสำคัญและเกิดการบังคับใช้อย่างจริงจัง (2) การสูญเสียทุนทางสังคม (ด้านเวลา ด้านรายได้และสวัสดิการต่าง ๆ) ของนักกีฬาสมัครเล่นที่ไม่ประสบความสำเร็จมีสูงมาก ซึ่งขาดระบบการดูแลและติดตามการดำรงชีวิตเมื่อพวกเขาเลิกเป็นนักกีฬาแล้ว และ (3) ข้อเสนอแนะเพื่อช่วยลดการสูญเสียทุนทางสังคมของนักกีฬาสมัครเล่นให้ครบทุกด้าน โดยเริ่มต้นจากการปรับเปลี่ยนทัศนคติของคนในสังคม ที่มุ่งให้ความสำคัญกับนักกีฬาทุกระดับ และเพิ่มช่องทางในการแสวงหาทุนทางสังคมให้กับนักกีฬาสมัครเล่น เพื่อทดแทนสิ่งที่พวกเขาต้องสูญเสียไปในขณะที่มุ่งมั่นเป็นนักกีฬาอาชีพหรือนักกีฬาเป็นเลิศ

คำสำคัญ (Keywords): ทุนทางสังคม; นักกีฬา; หลักการพัฒนานักกีฬาทางวิทยาศาสตร์การกีฬา

Abstract

This article aims to present a perspective on the loss of social capital of amateur athletes in Thailand, with the process of studying social phenomena mainly. Findings: (1) Search and development of athletes according to the principles of athlete development in sports science It is the Long Term Athlete Development to achieve professional athletes and athletes of excellence. It is considered an highly effective, If the government and private sectors involved are serious and enforceable, (2) the loss of social capital (time, income and welfare) of unsuccessful amateur

Received: 2022-06-20 **Revised**: 2022-07-25 **Accepted**: 2022-08-01

[1] มหาวิทยาลัยคริสเตียน Christian University of Thailand. Corresponding Author e-mail: pangjee25@gmail.com

[2] มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ Nakhon Sawan Rajabhat University. e-mail: ratamoojom@gmail.com

athletes is very high, which lacks a system to monitor and monitor their lives when they are no longer athletes, and (3) recommendations for reducing the loss of social capital of amateur athletes in all aspects starting from changing the attitudes of people in society that focuses on athletes of all levels and increase channels in seeking social capital for amateur athletes To compensate for what they have lost while striving to be professional athletes or excellence.

Keywords: Social Capital; Athletes; Long Term Athlete Development

บทนำ (Introduction)

กีฬา (Sports) เป็นคำที่มีผู้ให้คำจำกัดความไว้อย่างหลากหลาย กีฬาตามความหมายของพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542 หมายถึง “กิจกรรมหรือการเล่นภายใต้กติกาที่กำหนด เพื่อความสนุก เพลิดเพลิน เพื่อเป็นการบำรุงแรง หรือเพื่อผ่อนคลายความเคร่งเครียดทางจิต” ซึ่งกีฬาเป็นการรวมกิจกรรมการเล่นที่ต้องออกแรงเพื่อประโยชน์ของร่างกายและจิตใจ กระแสโลกยังมีการเปลี่ยนแปลงและเข้าสู่การแข่งขันด้านต่าง ๆ อย่างจริงจัง กีฬาจึงเป็นตัวเลือกหรือกิจกรรมหนึ่งที่ทุกชาติจะมองข้ามไม่ได้ โดยเฉพาะประเทศที่เจริญแล้วจะมีการนำเอากิจกรรมกีฬาเข้ามาเป็นองค์ประกอบในการพัฒนาคนและพัฒนาชาติ กีฬาจึงกลายเป็นหนึ่งในยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ ตลอดจนเป็นธุรกิจขนาดใหญ่และเป็นธุรกิจที่มีความสำคัญของชาติ การกีฬาแห่งประเทศไทยจึงเล็งเห็นความสำคัญในการพัฒนาและส่งเสริมให้ประชาชนหันมาออกกำลังกายและเล่นกีฬาเพื่อการแข่งขันมากขึ้น กีฬาได้เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในวิถีชีวิตของผู้คน รวมทั้งยังมีบทบาทในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม จึงทำให้คนบางกลุ่มเล็งเห็นถึงความสำคัญของกีฬาและทุ่มเทเวลากับการฝึกซ้อม เพื่อให้เกิดความเป็นเลิศในกีฬาที่ตนสนใจ มีการแข่งขันกีฬาตั้งแต่ในระดับจังหวัด ระดับภาค ระดับชาติ และระดับนานาชาติ (กองแข่งขันกีฬาเป็นเลิศ, 2550 : 4-6) เมื่อนักกีฬาคนใดได้สร้างชื่อเสียงให้กับประเทศได้ในรายการแข่งขันระดับนานาชาติ นายกรัฐมนตรีจะให้กำลังใจและขอบคุณนักกีฬาและผู้เกี่ยวข้องเสมอ และยังเปิดโอกาสให้นักกีฬาที่นำชื่อเสียงมาสู่ประเทศเข้าพบที่ทำเนียบรัฐบาล พร้อมกับมีการเสนอขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์เพื่อเป็นเกียรติในฐานะผู้นำชื่อเสียงมาสู่ประเทศชาติอีกด้วย (รัฐพงศ์ บุญญานุวัตร, 2559 : ออนไลน์)

โดยคณะกรรมการโอลิมปิกสากลได้แบ่งประเภทกีฬา ไว้ดังนี้

(1) การแข่งขันความเร็ว แบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ ประเภทไม่ใช้อุปกรณ์ เช่น ว่ายน้ำ วิ่ง เป็นต้น ประเภทมีอุปกรณ์ เช่น จักรยาน เรือพาย แคนนู คายัค เป็นต้น และประเภทกำลังจากภายนอก เช่น แข่งรถ เรือเร็ว เรือใบ เป็นต้น

(2) การแข่งเป็นคู่แข่งขัน แบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ ประเภทต่อสู้ เช่น ยูโด เทควันโด คาราเต้ เป็นต้น ประเภทสนาม เช่น เทนนิส แบดมินตัน วอลเลย์บอล สควอช เป็นต้น และประเภททีม เช่น ฟุตบอล เบสบอล รักบี้ ฮอกกี้ เป็นต้น

(3) การบรรลุผล แบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ ประเภทเป้าหมาย เช่น ยิงธนู ยิงปืน เป็นต้น ประเภทการแสดง เช่น ยิมนาสติก ขี่ม้า โต้คลื่น เป็นต้น และประเภทความแข็งแรง เช่น ยกน้ำหนัก ทุ่มน้ำหนัก เป็นต้น

(4) ประเภทอื่น ๆ เช่น กอล์ฟ ร่องเรือ ดำน้ำ ปีนหน้าผาหิน ปีนหน้าผาน้ำแข็ง สกี สนุกเกอร์ อีสปอร์ต เป็นต้น

จากการแบ่งประเภทกีฬาข้างต้นก็สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์การกีฬาแห่งประเทศไทย เพื่อพัฒนากีฬาเป็น 3 ประเภท คือ (1) กีฬาเพื่อการท่องเที่ยวและนันทนาการ (2) กีฬาอาชีพ และ (3) กีฬาเป็นเลิศ รัฐบาลของไทยจึงได้ผลักดันให้กีฬาเป็นส่วนหนึ่งของยุทธศาสตร์ชาติ เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม โดยเราจะเห็นได้จากการที่ประเทศไทยได้เป็นเจ้าภาพจัดการแข่งขันกีฬาชนิดต่าง ๆ ทั้งในระดับภูมิภาคและระดับนานาชาติหลายรายการ กีฬาจึงถูกมองว่าเป็น “ธุรกิจทางเลือกใหม่” ที่ทั้งภาครัฐและภาคเอกชนร่วมกันลงทุน ออกมาในรูปแบบ “ต้นสังกัด” เช่น สโมสรวอลเลย์บอลนครนนท์ สมาคมกีฬาแบดมินตันแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ ชมรมกีฬาสกีและสโนว์บอร์ด จังหวัดชุมพร เป็นต้น ไทย ซึ่งนักกีฬาที่เล่นกีฬาอาชีพและกีฬาเป็นเลิศนั้นจะมีการฝึกซ้อมสม่ำเสมอ เพื่อเตรียมตัวสำหรับการแข่งขันที่เกิดขึ้นตามรายการที่ต้นสังกัดกำหนดไว้ โดยจะมีทีมบุคคลากรเฉพาะทางคอยกำกับดูแลการฝึกซ้อม เนื่องจากอุสาหกรรมการกีฬาถือเป็นการสร้างรายได้และอาชีพในประเทศไทยมหาศาล ดังนั้นทางต้นสังกัดจึงต้องค้นหาและสร้างนักกีฬาของตนเองและส่งเข้าแข่งขันในรายการต่าง ๆ อย่างมากมาย (วิภาพร ตัณฑสวัสดิ์ และคณะ, 2552 : 2-3) ทำให้ทางต้นสังกัดต้องมีการหาแสวงหารายได้มาสนับสนุนนักกีฬาจากหลายช่องทาง เพื่อเป็นขวัญและกำลังใจให้นักกีฬา นักกีฬาต้องทุ่มเททั้งแรงกาย แรงใจ รวมไปถึงกำลังทรัพย์บางส่วนในการแสวงหาโอกาส เพื่อให้ตนเองได้เข้าไปอยู่ในต้นสังกัดตามประเภทกีฬานั้น ๆ ซึ่งนักกีฬาอาชีพที่มีต้นสังกัดสามารถได้รับคัดเลือกให้เป็นตัวแทน “นักกีฬาทีมชาติ” ไปแข่งขันในรายการระดับภูมิภาคและระดับนานาชาติต่อไป

กีฬาอาชีพของประเทศไทย คือ กีฬาที่จัดการแข่งขันอย่างเป็นระบบตามมาตรฐานสากล และมีนักกีฬาอาชีพเข้าร่วมแข่งขัน โดยมีรายได้จากการแข่งขัน คณะกรรมการกีฬาอาชีพ เรื่อง กำหนดชนิดหรือประเภทกีฬาที่เป็นกีฬาอาชีพ ให้มี 14 ชนิดกีฬา คือ ฟุตบอล, กอล์ฟ, เจ็ตสกี, วอลเลย์บอล , ตะกร้อ, โบว์ลิ่ง, จักรยานยนต์, จักรยาน, รถยนต์, สนุกเกอร์, แบดมินตัน, เทนนิส, บาสเกตบอล และอีสปอร์ต (ราชกิจจานุเบกษา, 2564) กว่าที่นักกีฬาคนหนึ่งจะได้รับการฝึกฝน จนได้เป็น “นักกีฬาอาชีพและนักกีฬาเป็นเลิศ” นั้น ต้องผ่านการเป็น “นักกีฬาสมัครเล่น” มาก่อน มีการฝึกซ้อมอย่างหนัก และเดินทางร่วมแข่งขันในรายการต่าง ๆ เพื่อให้ตนเองได้รับรางวัลการันตีฝีมือในการเข้าสู่ต้นสังกัดอย่างเป็นทางการ

ผู้ศึกษาจึงมองว่า “นักกีฬาเหล่านี้ต้องสูญเสียทุนทางสังคมไปอย่างมหาศาล” เช่น การมีตารางการใช้ชีวิตไม่เหมือนกับคนทั่วไป มีเพื่อนเฉพาะกลุ่มกีฬาเดียวกัน แต่ขาดเพื่อนในวัยเดียวกัน เป็นต้น ถ้านักกีฬาสมัครเล่นเหล่านี้ไม่สามารถยกระดับตนเองได้ การลงทุนร่างกายและเวลาที่สูญเสียไปกับการซ้อมกีฬานั้น แทบทำให้พวกเขาเหล่านั้นไม่ได้มีโอกาสในการพัฒนาอาชีพอื่น ๆ ที่

นอกเหนือจากการเป็นนักกีฬาได้เลย ซึ่งถ้าคิดในทางกลับกันเหล่านักกีฬาสมัครเล่นเมื่อได้ยกระดับตนเองไปเป็นนักกีฬาอาชีพและนักกีฬาเป็นเลิศแล้ว ต้องขึ้นทะเบียนตามกฎหมายกำหนดและได้รับเงินเดือนจากต้นสังกัด รวมไปถึงสวัสดิการต่าง ๆ ที่ทางต้นสังกัดกำหนดไว้ การสูญเสียทุนทางสังคมที่นักกีฬาสมัครเล่นคนหนึ่งได้รับนั้น จึงเป็นสิ่งที่สังคมและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชนควรให้ความสำคัญและช่วยกันประคับประคองนักกีฬาเหล่านี้ให้สามารถใช้ชีวิตได้แบบคนทั่วไปได้เมื่อพวกเขาเลิกเป็นนักกีฬาสมัครเล่นแล้ว

กีฬาอาชีพยอดนิยมที่ทำรายได้ในประเทศไทย

ในโลกทุกวันนี้ต้องยอมรับว่า กีฬาไม่ได้เป็นเพียงกิจกรรมที่ทำให้ผู้เล่นนั้นรู้สึกสนุก ผ่อนคลาย และมีสุขภาพที่ดีเท่านั้น แต่กีฬาในปัจจุบันมุ่งแข่งขันเพื่อความเป็นเลิศและมุ่งสู่กีฬาอาชีพมากขึ้น กีฬาสร้างอาชีพ สร้างรายได้ และอนาคตที่มั่นคงไม่แตกต่างจากการประกอบอาชีพอื่น ๆ จึงทำให้คณะกรรมการกีฬาแห่งประเทศไทยได้ประกาศกีฬาอาชีพที่ได้รับการขึ้นทะเบียนตามกฎหมายของประเทศไทยและมีนักกีฬาอาชีพเข้าร่วมแข่งขัน มีอยู่ 14 ชนิดกีฬา คือ ฟุตบอล, กอล์ฟ, เจ็ตสกี, วอลเลย์บอล , ตะกร้อ, โบว์ลิ่ง, จักรยานยนต์, จักรยาน, รถยนต์, สนุกเกอร์, แบดมินตัน, เทนนิส, บาสเกตบอล และอีสปอร์ต (ราชกิจจานุเบกษา, 2564) นักกีฬาทุกคนต้องมีต้นสังกัดและขึ้นทะเบียนตามกฎหมายดังกล่าว จึงจะสามารถเข้าร่วมแข่งขันในรายการนั้น ๆ ได้ จึงทำให้นักกีฬาสมัครเล่นทุกชนิดกีฬาต้องทุ่มเทฝึกซ้อมและเข้าสู่การแข่งขันตลอดทั้งปี เพื่อให้ตนเองมีความเป็นเลิศทางด้านกีฬา โดยจะมีการจัดอันดับมือวาง (ไม่ต่างจากนักกีฬาอาชีพ) เพื่อเป็นตัวชี้วัดในการได้รับสวัสดิการและเบี้ยเลี้ยงจากทางหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมไปถึงต้นสังกัดนั้น ๆ ด้วย ซึ่งนักกีฬาระดับสูงที่ประสบความสำเร็จนั้นต้องฝึกซ้อมอย่างหนักและเก็บประสบการณ์การแข่งขันเป็นระยะเวลานาน ทำให้การได้มาซึ่ง “นักกีฬาอาชีพและนักกีฬาเป็นเลิศ” นั้น ต้องได้รับการค้นหาและพัฒนาทักษะความเป็นเลิศทางกีฬามาตั้งแต่อายุยังน้อย (สยามสปอร์ต, 2561 : ออนไลน์) ทำให้ผู้ปกครองจำนวนไม่น้อยพยายามผลักดันและสนับสนุนบุตรหลานของตนให้มาเป็นนักกีฬา และเริ่มฝึกฝนทักษะทางกีฬาตั้งแต่เด็ก เป็นไปตามหลักการพัฒนานักกีฬาทางวิทยาศาสตร์การกีฬา หรือที่เรียกว่า “Long Term Athlete Development (LTAD)”

จากกการสำรวจโครงสร้างรายได้ในอุตสาหกรรมกีฬาของประเทศไทย พบว่า ประเภทกีฬาที่เป็นที่นิยม มากที่สุดในไทย 5 อันดับ (การกีฬาแห่งประเทศไทย, 2565 : 44-45) อันได้แก่

(1) มวย เป็นกีฬายอดนิยมของประเทศไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งรายการของสนามมวยเวทีราชดำเนิน และ สนามมวยเวทีลุมพินีที่มีการขออนุญาตตีตั๋วพนัน และจัดการแข่งขันปิดวิกเก็บค่าเข้าชมแบบถูกกฎหมาย สามารถ ทำรายได้จากการจัดการแข่งขันรวมกันกว่า 188,922,770 ล้านบาท ในปี พ.ศ.2559 นอกจากนี้ยังมีรายการ แข่งขันอื่น ๆ อีกมากมายทั้งเป็นที่รู้จักและไม่เป็นที่รู้จักที่สร้างรายได้มหาศาลจากการแข่งขันมวยไทย และยังมี โรงเรียนสอนมวยไทยที่ประจำตามจังหวัดต่างๆ โดยเฉพาะจังหวัดที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวหลัก อาทิกรุงเทพมหานคร เชียงใหม่และภูเก็ต ล้วนได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติก่อให้เกิดเงินสะพัดหมุนเวียนในพื้นที่ นักกีฬาอาชีพ

ตัวอย่าง เช่น “เมืองไทย พี.เค. แสนชัยมวยไทยยิม” ที่ฝึกซ้อมมวยมาตั้งแต่อายุ 7 ปี เพราะฐานะของครอบครัวค่อนข้างยากจนจึงต้องชกมวยเพื่อช่วยแบ่งเบาภาระครอบครัว จนมาประสบความสำเร็จตอนอายุ 25 ปี (สุภาวดี รูเกอร์, 2563 : ออนไลน์)

(2) ฟุตบอล จากกระแสความนิยมกีฬาฟุตบอลในประเทศไทยส่งผลให้เกิดการประมูลลิขสิทธิ์การถ่ายทอด ฟุตบอลไทยลีกในช่วงปี พ.ศ.2560 - 2563 มูลค่าลิขสิทธิ์สูงถึง 4,200 ล้านบาท หรือเฉลี่ยที่ 1,050 ล้านบาทต่อปี เพิ่มขึ้นจากในช่วงปี พ.ศ.2557 - 2559 มูลค่าการประมูลลิขสิทธิ์ถ่ายทอดฟุตบอลไทยลีกอยู่ที่ 1,800 ล้านบาท หรือเฉลี่ยที่ 600 ล้านบาทต่อปีและยังไม่รวมธุรกิจอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องในสายกีฬาประเภทนี้อาทิการขายตั๋วเข้าชม การแข่งขัน ธุรกิจเสื้อผ้า/ของที่ระลึกลิขสิทธิ์ของสโมสร ตลอดจนการซื้อขายนักเตะ เป็นต้น นักกีฬาอาชีพตัวอย่าง เช่น “เมสซี่เจ” ชนาธิป สรงกระสินธ์ ที่ไปเล่นฟุตบอลลีกที่ประเทศญี่ปุ่น กับคาวาซากิ ฟรอนตาเล่ ทำรายได้ต่อปีประมาณ 20 ล้านบาท (มติชน, 2565 : ออนไลน์)

(3) วอลเลย์บอล นอกจากรายได้จากผู้สนับสนุนที่ทางสมาคมกีฬาวอลเลย์บอลแห่งประเทศไทยจะได้รับแล้ว ยังมีรายได้จากการส่งนักกีฬาวอลเลย์บอลของไทยทั้งชายและหญิงไปเข้าร่วมลีกต่าง ๆ ในต่างประเทศที่สนใจ โดยแต่ละคนได้ค่าเหนื่อยมากกว่าเล่นในเมืองไทยหลายเท่าในระยะเวลาสั้น ๆ นักกีฬาอาชีพตัวอย่าง เช่น “บีม” พิมพิชยา ก๊กรัมย์ ที่ไปเล่นวีลีกญี่ปุ่นกับสโมสรคุโรเบะ อควาแฟรีส์ “บุ๋มบิ๋ม” ชัชชุอร โมกศรี และ “เพียว” อัจฉราพร คงยศ ไปเล่นลีกตุรกีกับสโมสรซาริเยร์ เบเลดิเยสปอร์ เป็นต้น

(4) กอล์ฟ เป็นกีฬาภายในประเทศไทยที่มีตลาดเติบโตที่ดี เพิ่มขึ้น 6% อย่างต่อเนื่องมาตลอดช่วง 3 ปีที่ผ่านมา และความนิยมของนักท่องเที่ยวต่างประเทศ ไม่ว่าจะเป็นชาวจีน เกาหลี และญี่ปุ่น ซึ่งนักกอล์ฟมืออาชีพที่มีชื่อเสียง ในเวทีโลกล้วนแล้วเคยเข้ามาใช้สนามบริการสนามกอล์ฟของไทยทั้งสิ้น ปัจจุบันการเติบโตของธุรกิจสนามกอล์ฟในภาคใต้โดยเฉพาะในจังหวัดท่องเที่ยวถือว่าเป็นไปในทิศทางที่ดีเช่นจังหวัดภูเก็ต มีสนามกอล์ฟอยู่ 6 สนาม และนำรายได้เข้าสู่จังหวัดได้ปีละประมาณ 500 - 600 ล้านบาท นักกีฬาอาชีพตัวอย่าง เช่น โปรเม เอรียา จุฑานุกาล ที่มุ่งมั่นและพยายาม โดยมีครอบครัวเป็นผู้สนับสนุนหลักในการแข่งขัน จนทำให้โปรเมสร้างรายได้จากการเข้าร่วมแข่งขันระดับนานาชาติไม่ต่ำกว่าปีละ 30 ล้านบาท

(5) แบดมินตัน เนื่องด้วยกระแสความนิยมในกีฬาแบดมินตันไทยเพิ่มขึ้นและผู้นิยมเล่นกีฬาแบดมินตัน ทั่วประเทศ ประมาณ 1,500,000 คน มีองค์กรกีฬาที่ควบคุมดำเนินการและสนับสนุนกีฬาแบดมินตัน 10 องค์กร สโมสรสมาชิกจำนวน 106 สโมสร ศูนย์แบดมินตันเยาวชนจำนวน 6 ศูนย์บุคลากรทางกีฬาแบดมินตัน มีจำนวน รวมทั้งสิ้น 3,171 คน ล้วนก่อให้เกิดรายได้ให้กับประเทศในหลักล้านบาท นักกีฬาอาชีพตัวอย่าง เช่น “น้องเมย์” รัชนก อินทนนท์ ที่ถือว่าเป็นนักกีฬาที่สร้างแรงบันดาลใจให้กับเยาวชนไทยหลายคน โดยได้รับเงินรางวัลจากการแข่งขันและมีการสปอนเซอร์ส่วนตัวตกปีละ 7 ล้านบาท

นอกจากกีฬาอาชีพ 5 อันดับข้างต้นแล้ว ยังมีกีฬาอีสปอร์ตที่ได้รับความนิยมเพิ่มขึ้น มีประชาชนสนใจเล่นอีสปอร์ตมากถึง 1.47 ล้านคน และยังทำรายได้ให้กับประเทศอย่างต่อเนื่อง เช่น

อนุชา จิระวงศ์ (JABZ) ที่สามารถทำเงินรางวัลจากการแข่งขันได้มากกว่า 15 ล้านบาท เป็นต้น ทุกชนิดกีฬาไม่ใช่แค่สร้างรายได้ให้กับนักกีฬาเท่านั้น ต้องมองในมิติทางการท่องเที่ยวและกีฬา เช่น จังหวัดบุรีรัมย์ที่เป็นต้นแบบในการนำกีฬามาช่วยพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของจังหวัดได้อย่างน่าชื่นชม

มูลค่าเพิ่มด้านสังคมนั้น เป็นที่ปรากฏชัดเจนว่าเมื่อมีการแข่งขันกีฬาไม่ว่าจะเป็นชนิดใดหรือระดับใด จะเกิดการไหลเวียนของบุคคล รวมไปถึงรายได้อันมหาศาล จากเหล่ากองเชียร์ที่ติดตามมาเชียร์นักกีฬาอันเป็นที่รักของตนเองจนนำไปสู่การสร้างความสุขให้กับสังคมเป็นอย่างมาก ปรากฏการณ์แห่งการสร้างมูลค่าเพิ่มทางสังคมอันมาจากกีฬาที่สะท้อนให้เห็นถึงความมั่นคงและสันติภาพที่เป็นรูปธรรม คือ การจัดกิจกรรมกีฬาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ วันใดที่มีกิจกรรมกีฬาโดยเฉพาะการแข่งขันฟุตบอล ในวันนั้น ๆ ไม่เคยปรากฏให้เห็นถึงเหตุการณ์ที่ผู้ก่อการร้ายได้สร้างสถานการณ์ซึ่งส่งผลต่อชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนแต่อย่างใด (รัฐพงศ์ บุญญานุวัตร, 2559 : ออนไลน์) การที่ผู้ปกครองทำการสนับสนุนบุตรหลานให้สนใจทางด้านกีฬามากขึ้น ย่อมเป็นอีกช่องทางหนึ่งในการแสวงหารายได้ให้กับครอบครัวได้เป็นอย่างดี และหน่วยงานภาครัฐและเอกชนต้องให้การสนับสนุนที่จริงจัง เช่น การจัดหลักสูตรที่ฝึกฝนกีฬาควบคู่กับการศึกษาอาชีพอื่น ๆ เผื่อในกรณีที่นักกีฬาคนนั้นไม่สามารถประสบความสำเร็จทางด้านกีฬาได้

หลักการพัฒนานักกีฬาตามหลัก Long Term Athlete Development

การค้นหาและพัฒนานักกีฬาทางวิทยาศาสตร์การกีฬาให้สามารถแข่งขันได้ในระยะยาว เป็นแนวคิดของนักวิชาการชาวแคนนาดา (Balyi, I. Way, R., & Higgs, C.: 2013) ได้ถูกเผยแพร่และนำมาใช้กันอย่างแพร่หลายในปัจจุบัน ซึ่งหลักการในการพัฒนานักกีฬาที่ชื่อว่า Long Term Athlete Development (LTDA) โดยเป็นกรอบเพื่อนำไปเป็นแนวทางในการวางแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาองค์กรกีฬาต่าง ๆ การศึกษา การวิจัย การฝึกซ้อม และการแข่งขันที่เหมาะสม นำไปสู่คุณภาพชีวิตที่ดีของนักกีฬาและสร้างรายได้ให้กับประเทศอย่างมหาศาล ซึ่งจะมีลำดับของการพัฒนา 7 ช่วง ดังนี้

(1) ขั้นแรกเริ่มการเคลื่อนไหว (Active Start) ช่วงอายุ 0-6 ปี เป็นการฝึกทักษะเรียนรู้การเคลื่อนไหวพื้นฐานที่เชื่อมโยงกับการเล่นโดยมีทักษะการเคลื่อนไหวพื้นฐาน เช่น การหยิบจับ การคลาน การเดิน การวิ่ง เน้นกิจกรรมสนุกสนาน และไม่ควรให้นั่งนิ่ง ๆ เกิน 60 นาที ยกเว้นจากการนอนหลับพักผ่อน

(2) ขั้นการสร้างทักษะพื้นฐาน (Fundamental) ช่วงอายุ 5-8 ปี ในเพศหญิง และช่วงอายุ 6-9 ปี ในเพศชาย เป็นการฝึกเรียนรู้ทักษะการเคลื่อนไหวพื้นฐานและเสริมสร้างทักษะทางกลไก ฝึกเพื่อพัฒนาความสามารถทั่วร่างกาย เน้นการวิ่ง กระโดด ขว้างปาและการรับ พัฒนาความแข็งแรงของร่างกาย เน้นกิจกรรมที่เสริมความมั่นใจ ท้าทาย สนุกสนาน และใช้ในชีวิตประจำวัน

(3) ขั้นการเรียนรู้สู่การฝึกฝน (Learning to Train) ช่วงอายุ 8-11 ปี ในเพศหญิง และช่วงอายุ 9-12 ปี ในเพศชาย เป็นการฝึกเพื่อเรียนรู้ทักษะทางกีฬา ซึ่งระยะนี้จะเข้าสู่การฝึกทักษะกีฬา

เพื่อความเป็นเลิศแต่ยังคงไว้เพื่อความสนุกสนาน พัฒนาทางด้านจิตใจ อารมณ์ และเจตคติที่ดีต่อกีฬา ช่วงอายุนี้จะพัฒนาความสามารถทางการกีฬาตามความถนัด ซึ่งอัตราส่วนของการฝึกซ้อมและการแข่งขันที่เหมาะสมอยู่ที่ 70:30 ความหนักในการฝึกกิจกรรมอยู่ในระดับปานกลาง ระยะเวลา 60 นาที/วัน และควรฝึกกีฬาเฉพาะด้าน 3 ครั้ง/สัปดาห์ และกีฬาอื่น ๆ 3 ครั้ง/สัปดาห์ เพื่อค้นหาความเป็นเลิศทางกีฬาเฉพาะบุคคล

(4) ขั้นการฝึกฝนสู่การฝึกซ้อม (Training to Train) ช่วงอายุ 11-15 ปี ในเพศหญิง และช่วงอายุ 12-16 ปี ในเพศชาย เป็นการฝึกเพื่อเสริมสร้างพื้นฐานของของร่างกายด้านความทนทานของระบบหายใจและไหลเวียนเลือดหรือที่เรียกว่าระบบแอโรบิค เน้นพัฒนาสมรรถภาพด้านความเร็ว ความแข็งแรง และมีการฝึกแบบเฉพาะเจาะจง ซึ่งอัตราส่วนของการฝึกซ้อมและการแข่งขันที่เหมาะสมอยู่ที่ 60:40 (ผู้หญิงสามารถฝึกความแข็งแรงได้หลังจากพ้นช่วงการเจริญเติบโต ในขณะที่ผู้ชายสามารถฝึกความแข็งแรงได้ ต้องหลังช่วงดังกล่าว 12-18 เดือน) ต้องมีการพัฒนาสภาวะจิตใจ อารมณ์ต่อการแข่งขัน (รู้แพ้ รู้ชนะ รู้อภัย) โดยระยะการฝึกนี้จะเข้าสู่การฝึกซ้อมแบบสม่ำเสมอ ที่ความถี่ 6-9 ครั้ง/สัปดาห์ ต้องฝึกร่วมกับกีฬาที่มีความสอดคล้องกับความสามารถทางกีฬาที่นักกีฬาคนนั้นถนัด โดยเริ่มมีการจัดรูปแบบการฝึกซ้อมแบบรายปี หรือที่เรียกว่า Periodization (อภิวัฒน์ ปานทอง และคณะ, 2560 : 21)

(5) ขั้นการฝึกซ้อมเพื่อการแข่งขัน (Training to Compete) ช่วงอายุ 15-21 ปี ในเพศหญิง และช่วงอายุ 16-23 ปี ในเพศชาย เป็นการฝึกเพื่อการใช้พลังงานของร่างกายให้เหมาะสมและมีประสิทธิภาพสูงสุด เป็นขั้นตอนการฝึกซ้อมเพื่อนำไปสู่การแข่งขัน ฝึกสมรรถภาพทางกาย เน้นเทคนิคและแทคติกทางกีฬา รวมถึงการฝึกจิตวิทยาทางการกีฬาเพื่อเตรียมความพร้อมทั้งทางร่างกายและจิตใจเพื่อใช้สำหรับการแข่งขัน จัดรูปแบบการฝึกซ้อมแบบรายปี ฝึกซ้อมและการเสริมสร้างสมรรถภาพทางกาย ที่ความถี่ 9-15 ครั้ง/สัปดาห์

(6) ขั้นการฝึกซ้อมเพื่อชัยชนะ (Training to win) ช่วงอายุ 18 ปีขึ้นไป ในเพศหญิง และช่วงอายุ 19 ปีขึ้นไป ในเพศชาย เป็นการฝึกเฉพาะเจาะจงมุ่งเน้นเพื่อชัยชนะ นักกีฬาโฟกัสที่การแข่งขัน จำเป็นต้องพัฒนาขีดความสามารถสูงสุดของตนเอง โดยมีสถิติระดับชาติหรือนานาชาติเป็นเป้าหมายในการฝึกซ้อม จัดรูปแบบการฝึกซ้อมแบบรายปี พัฒนาสมรรถภาพทางกายเพื่อแข่งขัน ทั้งสภาวะจิตใจ อารมณ์ และการมีสมาธิในการแก้ปัญหา โดยมีตารางการฝึกซ้อมที่ถี่มาก และต้องหลีกเลี่ยงการบาดเจ็บและการหมดไฟในการแข่งขันควบคู่กันไปด้วย

(7) ขั้นเคลื่อนไหวเพื่อดำเนินชีวิต (Active for Life) ช่วงอายุทุกช่วงวัย เป็นกิจกรรมทางกายที่เน้นการเคลื่อนไหวร่างกายในกิจกรรมต่างๆ เช่น การเข้าร่วมแข่งขันกิจกรรมกีฬาหรือกิจกรรมทางการเพื่อสุขภาพ แบ่งออกเป็น Competition for Life หมายถึง กิจกรรมการแข่งขันกีฬาที่ผู้เข้าร่วมมีความคาดหวังในรางวัล Fit for life หมายถึง กิจกรรมทางกายเพื่อสุขภาพทั่วไป เช่นการเดิน/วิ่ง เดินป่า ปีนเขา ปั่นจักรยาน Sport and Physical Activity Leader หมายถึง ผู้ที่เคยมีประสบการณ์ทางกีฬาหันมาเป็นผู้ฝึกสอน ให้ความรู้ หรือบริหาร/ผู้จัดกิจกรรมทางการกีฬาและกิจกรรมทางกาย โดยใช้ประสบการณ์ที่ได้รับจากการฝึกซ้อมและการแข่งขันในช่วงที่เป็นนักกีฬา

นำไปสู่การออกกำลังกายด้วยกิจกรรมทางกายในชีวิตประจำวันและการเข้าสู่วัยผู้สูงอายุ

จากการวางแผนระยะยาวแบบ LTAD เป็นกรอบการพัฒนานักกีฬาตั้งแต่วัยเด็กจนถึงทุกกลุ่มทุกวัย การค้นหาและพัฒนานักกีฬา 1 คน จึงมีความจำเป็นที่ทุกภาคส่วนต้องให้การสนับสนุนนักกีฬา ที่ต้องทุ่มเทฝึกซ้อมมาเป็นระยะเวลานาน รวมไปถึงการเดินทางแข่งขันแข่งขันหลายรายการเพื่อไปให้ถึงเป้าหมายและการแสดงความเป็นเลิศทางการกีฬาสูงสุดที่นักกีฬาจะทำได้

การสูญเสียทุนทางสังคม : ด้านเวลา

เมื่อกล่าวถึงการสูญเสียทุนทางสังคม ทางด้านเวลาของนักกีฬานั้น เมื่อพิจารณากับหลักการ LTAD แล้ว จะเห็นได้ว่านักกีฬาต้องทุ่มเทแรงกายและเวลาให้กับการฝึกซ้อมกีฬาอย่างหนัก เพื่อให้เกิดความเป็นเลิศทางกีฬา ซึ่งต้องใช้ทั้งงบประมาณ การใส่ใจของครอบครัว การศึกษาขั้นพื้นฐานที่นักกีฬาต้องได้รับ รวมไปถึงปัจจัยแวดล้อมอื่น ๆ ที่อาจส่งผลต่อจิตใจของนักกีฬาได้ กว่าจะได้นักกีฬาที่เป็นเลิศ 1 คน สังคมต้องลงทุนและปลุกปั้นนักกีฬาคนนั้นมาตั้งแต่เด็ก ซึ่งในช่วงวัยเด็กเป็นวัยที่เน้นความสนุกสนาน ต้องการเพื่อน ฝึกกล้ามเนื้อมือและขาให้แข็งแรง ถ้าสังคมมุ่งมั่นที่จะสร้างนักกีฬาตั้งแต่วัยเด็ก จึงต้องเปิดการศึกษาแบบพิเศษขึ้นมารองรับ ซึ่งประเทศไทยได้ทำแล้ว นั่นคือการเปิดโรงเรียนกีฬาที่อาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ พ.ศ.2562 บทเฉพาะกาล มาตรา 78 ได้รับรองคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานตามระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการ ให้เปิดทำการเรียนการสอนในโรงเรียนกีฬาได้ทั้งหมด 11 โรงเรียนกีฬา และ 2 โครงการจัดตั้ง (มหาวิทยาลัยกีฬาแห่งชาติ, ม.ป.ป. : ออนไลน์) โดยได้รับงบประมาณสนับสนุนหลักจากหน่วยงานภาครัฐ 2 หน่วยงาน คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา เริ่มรับสมัครนักเรียนที่มีความสนใจทางด้านกีฬาตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาชั้นปีที่ 4 จนถึงมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 6 (บงกช จันทร์สุขวงค์ และทวีศักดิ์ สว่างเมฆ, 2563 : 340-341) แสดงให้เห็นว่าตามหลักการ LTAD ในขั้นที่ 1 และขั้นที่ 2 นั้น เป็นหน้าที่ของหลักสูตรการเรียนการสอนปกติทั่วไปของโรงเรียนชั้นประถมศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งหลักสูตรการเรียนการสอนปกติก็จะมุ่งเน้นให้เด็กได้มีความรู้ความเข้าใจขั้นพื้นฐาน เช่น คณิตศาสตร์ ภาษาไทย วิทยาศาสตร์ เป็นต้น แต่ก็ยังคงมีรายวิชาที่ฝึกความเป็นเลิศทางกีฬาเล็กน้อย เช่น วิชานันทนาการ วิชาพลศึกษา วิชาสุขศึกษา เป็นต้น

โรงเรียนกีฬาเป็นสถาบันการศึกษาที่มีจุดประสงค์เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนนักเรียนและเยาวชนที่มีความสามารถพิเศษทางด้านกีฬา ให้ได้รับการพัฒนาสู่ความเป็นเลิศตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ต้องจัดรูปแบบการเรียนการสอนและการฝึกฝนทางกีฬาอย่างเหมาะสม ต้องมีการจัดการศึกษาวิชาสามัญตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานให้กับนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษทางการกีฬา ควบคู่ไปกับการให้นักเรียนได้ฝึกหัดกีฬาจนเกิดความชำนาญ ทำให้โรงเรียนกีฬามีลักษณะเป็นโรงเรียนประจำ (โรงเรียนกินนอน) (Sports Authority of Thailand, 2007) ทำให้โรงเรียนกีฬาทั้ง 11 โรงเรียนกีฬา และ 2 โครงการจัดตั้ง มีความโดดเด่นในชนิดกีฬาที่แตกต่างกันไปด้วย เพื่อพัฒนานักกีฬาสู่ความเป็นเลิศทั้งในระดับจังหวัด ระดับภาค

ระดับประเทศ และระดับนานาชาติ โดยโรงเรียนกีฬาที่อยู่ภายใต้กำกับของกระทรวงมหาดไทย (ผ่านองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น) มีเป้าหมายเพื่อกระจายความเสมอภาคในการศึกษา ร่วมกับการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม การละเล่นพื้นบ้านประจำถิ่นไว้ด้วย

เราจะเห็นได้จากมีนักกีฬาจำนวนไม่น้อยที่มุ่งมั่นและทุ่มเทฝึกซ้อมกีฬา เพื่อให้ตนเองได้เป็น “นักกีฬาระดับชาติ/นักกีฬาอาชีพ” แล้วนำเงินรายได้ที่ได้รับจากการแข่งขัน รวมไปถึงเงินเดือนที่ได้รับจากต้นสังกัดมาช่วยแบ่งเบาภาระครอบครัว เช่น เมืองไทย พี.เค. แสนชัยมวยไทยยิม เป็นต้น ถ้าเราให้ความสนใจในการศึกษาประวัติชีวิตของนักกีฬาที่ประสบความสำเร็จก็จะพบว่า “แทบทุกคนต้องสูญเสียเวลาในช่วงวัยเด็กและวัยรุ่น ต้องห่างจากครอบครัว ทุ่มเทเวลาให้กับการฝึกซ้อมจนกว่าตนเองจะประสบความสำเร็จตามที่ตั้งเป้าหมายไว้” ประสบการณ์ชีวิตและความรู้สึกแบบเด็กทั่วไปจึงแทบไม่มี เพราะฉะนั้นสังคมจึงควรให้ความสำคัญกับช่วงเวลาเหล่านี้ที่หายไปของนักกีฬา รวมไปถึงโอกาสในการเข้าถึงระบบการศึกษาขั้นพื้นฐานด้วย ถึงแม้ว่าโรงเรียนกีฬาจะจัดการเรียนการสอนวิชาสามัญลงไปในหลักสูตร แต่ก็ยังคงให้ความสำคัญกับการฝึกซ้อมกีฬามากกว่าผลลัพธ์ทางการศึกษา นอกจากนี้ นักเรียนในโรงเรียนกีฬายังต้องผ่านการสอบคัดเลือก โดยมีสุขภาพร่างกายที่แข็งแรง บุคลิกภาพที่ดี พร้อมทั้งการมีสมรรถภาพทางร่างกายและจิตใจที่ดี

ตารางที่ 1 ช่วงเวลาการฝึกซ้อมของนักกีฬา

ช่วงเวลาการฝึกซ้อม	ระดับความสามารถของนักกีฬา		
	นักกีฬาสมัครเล่น	นักกีฬาตัวแทนจังหวัด/เขตภูมิภาค	นักกีฬาทีมชาติ
การฝึกซ้อมช่วงเช้า	√	√	√
การฝึกซ้อมช่วงบ่าย	-	-	√
การฝึกซ้อมช่วงเย็น	√	√	√

จากตารางที่ 1 แสดงให้เห็นว่านักกีฬาต้องทุ่มเทแรงกายและเวลาในการฝึกซ้อมอย่างหนัก โดยนักกีฬาสมัครเล่นและนักกีฬาตัวแทนจังหวัด/เขตภูมิภาค ยังคงต้องใช้เวลาช่วงบ่ายในการศึกษาวิชาสามัญตามระบบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งถ้าคิดตามช่วงอายุและเป็นไปตามหลักการ LTAD อยู่ในขั้นที่ 1 และขั้นที่ 2 ซึ่งทำให้ยังไม่เห็นความโดดเด่นทางกีฬาเท่าที่ควร และประเทศไทยเป็นชาติที่มุ่งเน้นความเป็นวิทยาศาสตร์เป็นหลัก จึงทำให้นักกีฬาหลายคนที่ต้องเข้ารับการพัฒนาในขั้นที่สูงขึ้นยังคงต้องศึกษาต่อในโรงเรียนปกติมากกว่าไปศึกษาที่โรงเรียนกีฬา บางครั้งทัศนคติของครู รวมไปถึงครอบครัวอาจไม่สนับสนุนให้นักกีฬาได้ใช้เวลาฝึกซ้อมอย่างเต็มที่ และอาจทำให้นักกีฬาไปไม่ถึงเป้าหมายด้วย แต่ในทางกลับกัน ถ้านักกีฬา 1 คน ได้รับโอกาสทางการศึกษาและพัฒนาตามหลักการ LTAD อย่างจริงจัง ได้เป็นนักกีฬาอาชีพหรือเป็นนักกีฬาทีมชาติ ก็จะได้รับสวัสดิการและโอกาสอื่น ๆ ที่ดีขึ้นเช่นกัน ทำให้ตารางการการฝึกซ้อมแต่ละชนิดกีฬาจะมีความเข้มข้นแตกต่างกันไปด้วย ขึ้นอยู่กับระดับความคาดหวังของการแข่งขันหรือต้นสังกัด

ในช่วงเวลา 5 ปีที่ผ่าน โรงเรียนกีฬามีแนวโน้มการผลิตนักกีฬาทีมชาติลดลง (บงกช จันทร์สุขวงค์ และทวีศักดิ์ สว่างเมฆ, 2563 : 342-344) เพราะอัตราการเกิดที่น้อยลง การศึกษาภาควิชาสามัญมีความเข้มข้นน้อยกว่าโรงเรียนปกติ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารทั่วไป รวมไปถึงปัญหาเรื่องทุนทรัพย์ของครอบครัว ทำให้นักกีฬาสมัครเล่นจำนวนมากไม่สามารถพัฒนาความเป็นเลิศทางกีฬาได้อย่างจริงจัง เมื่อเลิกเป็นนักกีฬาแล้วย่อมสูญเสียโอกาสในหลายด้าน เนื่องจากได้ทุ่มเวลาเกือบทั้งหมดไปกับการซ้อมกีฬา สังคมและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีมุมมองและการช่วยเหลือนักกีฬาสมัครเล่นเหล่านี้ให้ได้โอกาสในการประกอบอาชีพอื่น ซึ่งแตกต่างกับนักกีฬาอาชีพและนักกีฬาทีมชาติ เพราะนักกีฬาทั้ง 2 กลุ่มนี้ จะได้รับเงินเดือน รางวัลจากการแข่งขัน สวัสดิการ และโอกาสในการได้งานในหน่วยงานราชการและเอกชนมากกว่านักกีฬาสมัครเล่นสูงมาก

การสูญเสียทุนทางสังคม : ด้านรายได้และสวัสดิการต่าง ๆ

การสูญเสียทุนทางสังคมที่สำคัญอีกด้านหนึ่งที่ผู้เขียนต้องการนำเสนอ คือ การสูญเสียทุนทางสังคม ด้านรายได้และสวัสดิการต่าง ๆ ที่นักกีฬาจะได้รับหลังจากที่ต้องสูญเสียทุนทางสังคมด้านเวลาไปกับการซ้อมกีฬาอย่างหนัก เพื่อให้ตนเองไปถึงเป้าหมาย ผู้เขียนจึงได้รวบรวมข้อมูลในส่วนนี้มาจากการสัมภาษณ์นักกีฬาทั้ง 3 กลุ่ม เพื่อให้ได้ทราบถึงข้อเท็จจริง ดังนี้

ตารางที่ 2 รายได้และสวัสดิการที่นักกีฬาจะได้รับ

รายได้และสวัสดิการที่จะได้รับ	**ระดับความสามารถของนักกีฬา**		
	นักกีฬาสมัครเล่น	**นักกีฬาตัวแทนจังหวัด/เขตภูมิภาค**	**นักกีฬาทีมชาติ**
เบี้ยเลี้ยงการฝึกซ้อมรายเดือน	-	-	√
เบี้ยเลี้ยงการฝึกซ้อมก่อนแข่งขัน 7 วัน	√	√	√
เบี้ยงเลี้ยงการแข่งขัน	√	√	√
เงินรางวัล	√ *ขึ้นอยู่กับต้นสังกัด	√ *ขึ้นอยู่กับต้นสังกัด	√
การรักษาพยาบาลช่วงการฝึกซ้อม	-	√ *ขึ้นอยู่กับต้นสังกัด	√
การรักษาพยาบาลช่วงการแข่งขัน	√ *ขึ้นอยู่กับแมตช์การแข่งขันรักษาเฉพาะอุบัติเหตุที่เกิดขึ้นจาก	√ *ขึ้นอยู่กับแมตช์การแข่งขันรักษาเฉพาะอุบัติเหตุที่เกิดขึ้น	√

รายได้และสวัสดิการที่จะได้รับ	**ระดับความสามารถของนักกีฬา**		
	นักกีฬาสมัครเล่น	**นักกีฬาตัวแทนจังหวัด/เขตภูมิภาค**	**นักกีฬาทีมชาติ**
	การแข่งขัน	จากการแข่งขัน	
นักวิทยาศาสตร์การกีฬาดูและสมรรถภาพทางกาย	-	-	√
นักกายภาพบำบัดดูแลฟื้นฟูร่างกายช่วงการฝึกซ้อมและการแข่งขัน	-	√ *ขึ้นอยู่กับต้นสังกัด	√
นักจิตวิทยาการกีฬาคอยให้คำปรึกษาช่วงการฝึกซ้อมและการแข่งขัน	- *นักกีฬาบางชนิดจ้างเอง	- *นักกีฬาบางชนิดจ้างเอง	√
นักโภชนาการการกีฬาคอยให้คำแนะนำช่วงการฝึกซ้อมและการแข่งขัน	- *นักกีฬาบางชนิดจ้างเอง	- *นักกีฬาบางชนิดจ้างเอง	√
นักชีวกลศาสตร์การกีฬาวิเคราะห์การเคลื่อนไหวช่วงการฝึกซ้อม	-	-	√

จากตารางที่ 2 แสดงให้เห็นว่ากว่าที่จะได้เป็นนักกีฬาที่มีต้นสังกัดหรือได้เป็นนักกีฬาทีมชาติ นักกีฬาสมัครเล่นจะได้รับรายได้และสวัสดิการที่แตกต่างจากนักกีฬา 2 กลุ่มแรกชัดเจนมาก นักกีฬาสมัครเล่นต้องเดินทางเข้าร่วมการแข่งขันเองหลายรายการ ต้องอาศัยทุนทรัพย์อย่างมาก จนกว่าการแข่งขันของตนนั้น จะได้รับการยอมรับจากต้นสังกัดหรือได้เป็นนักกีฬาทีมชาติ โดยเฉพาะประเด็นเรื่องการรักษาพยาบาลและการได้รับการดูแลจากนักบำบัดฟื้นฟูร่างกายให้กับนักกีฬา นักกีฬาสมัครเล่นจึงต้องลงทุนทรัพย์ตรงนี้เองอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ บุคคลที่ไม่มีทุนทรัพย์แต่อยากเป็นนักกีฬาจึงต้องมุ่งมั่นเข้าศึกษาต่อในโรงเรียนกีฬาให้ได้ เพราะในโรงเรียนกีฬาจะมีทุนการศึกษาและสวัสดิการที่พร้อมมากกว่าโรงเรียนปกติทั่วไป ในการดูแลรักษานักกีฬาที่ได้รับบาดเจ็บจากการแข่งขัน

บทสรุป (Conclusion)

จากการที่นักกีฬาทุกประเภทต้องทุ่มเทแรงกายและแรงใจในการฝึกฝนฝีมือความเป็นเลิศทางกีฬา ทำให้พวกเขาต้องสูญเสียทุนทางสังคมสูงมาก ยิ่งเป็นนักกีฬาสมัครเล่นไร้ต้นสังกัด จะต้องมีกำลังทรัพย์และแรงใจมากกว่าเดิม เนื่องจากต้นทุนของแต่ละคนไม่เท่ากัน ข้อเสนอแนะของผู้ศึกษาจึงมองว่าการที่เราจะช่วยลดการสูญเสียทุนทางสังคมของนักกีฬาสมัครเล่น ต้องเริ่มต้นจาก

การปรับเปลี่ยนทัศนคติของคนในสังคม ที่มุ่งเน้นให้ความสำคัญกับนักกีฬาทุกระดับ และเพิ่มช่องทางในการแสวงหาทุนทางสังคมให้กับนักกีฬา หน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องต้องมุ่งมั่นค้นหาและพัฒนานักกีฬาตามหลักการพัฒนานักกีฬาทางวิทยาศาสตร์การกีฬา เพื่อให้ได้มาซึ่งนักกีฬาที่มีความเป็นเลิศ เงินรางวัลจากการแข่งขัน สวัสดิการที่ได้รับที่สูงขึ้นนั้น อาจมาช่วยทดแทนการสูญเสียทุนทางสังคมด้านเวลาได้ เช่น การจัดระบบคัดกรองบุคคลที่สนใจทางกีฬาและปั้นเขาให้ไปถึงเป้าหมาย พร้อมทั้งการจัดหาต้นสังกัดให้กับนักกีฬาอย่างเต็มที่ มีทีมพี่เลี้ยงดูแลชัดเจน เพราะนักกีฬาที่ต้องไปอาศัยอยู่ที่โรงเรียนกีฬา เพื่อให้เวลาส่วนใหญ่ในการฝึกซ้อมกีฬาจะห่างจากครอบครัว (อาจก่อให้เกิดปัญหาการหนีออกจากโรงเรียนได้) เป็นต้น

ดังนั้น ระบบการดูแลนักกีฬาของประเทศไทยยังคงเป็นระบบที่นักกีฬาสมัครเล่นต้องดูแลตนเอง และแสดงความเป็นเลิศทางกีฬาออกมา เพื่อให้ตนเองได้รับรางวัลจากการแข่งขัน โดยเฉพาะรายการที่มีการแข่งขันระดับจังหวัดและสูงขึ้นไป ถือว่าเป็นบันไดขั้นแรกของการที่ต้นสังกัดจะเล็งเห็นถึงความสามารถของนักกีฬาสมัครเล่น แล้วยอมรับนักกีฬาเข้าสู่ต้นสังกัด แต่อีกสิ่งหนึ่งที่ผู้เขียนมองว่ายังคงเป็นปัญหาสำคัญของนักกีฬาทุกประเภท คือ การใช้ชีวิตหลังเกษียณของนักกีฬา ที่ยังมีนักกีฬาอีกหลายคนที่ไม่สามารถประกอบอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการกีฬาได้อีก เช่น การเป็นโค้ชในประเภทกีฬาเดียวกัน หรือเป็นผู้ดูแลทีมนักกีฬารุ่นถัดไป เป็นต้น จึงอยากให้สังคมและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้มอบโอกาสและช่องทางในการประกอบอาชีพอื่น ๆ ให้กับนักกีฬาเหล่านี้ด้วย

เอกสารอ้างอิง (References)

การกีฬาแห่งประเทศไทย. (2565). *แผนยุทธศาสตร์การกีฬาแห่งประเทศไทย (พ.ศ.2565-2570).* กรุงเทพฯ: การกีฬาแห่งประเทศไทย.

กองแข่งขันกีฬาเป็นเลิศ การกีฬาแห่งประเทศไทย. (2550). *ข้อบังคับการกีฬาแห่งประเทศไทย ว่าด้วยการแข่งขันกีฬาแห่งชาติ พ.ศ.2550.* กรุงเทพฯ: การกีฬาแห่งประเทศไทย. หน้า 4-6.

รัฐพงศ์ บุญญานุวัตร. (2559). *กีฬากับการสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจและสังคม.* สืบค้น 29 เมษายน 2565, จาก https://www.matichon.co.th/columnists/news_287377.

สยามสปอร์ต. (2561). *ท็อป 5 กีฬาอาชีพทำเงิน น่าเอาดีเชียร์ให้ลูกเล่น.* สืบค้น 3 พฤษภาคม 2565, จาก https://www.siamsport.co.th/other/view/51722.

มติชน. (2565). *เปิดตัวเลขเงินเดือน “ชนาธิป” สังกัดใหม่ฟรอนตาเล่ เพิ่มขึ้นเกือบหนึ่งเท่าตัว.* สืบค้น 2 พฤษภาคม 2565, จาก https://www.matichon.co.th/sport/news_3202535.

สุภาวดี รูเกอร์. (2563). *เป็นนักมวยก็รวยได้ “เมืองไทย” นักทวยตัวอย่าง เงินเก็บหลักล้าน มีบ้านมีที่ดิน จากน้ำพักน้ำแรงตัวเอง.* สืบค้น 21 เมษายน 2565, จาก https://www.onefc.com/th/lifestyle/muangthai-builds-everything-in-life-by-himself/.

มหาวิทยาลัยกีฬาแห่งชาติ. (ม.ป.ป.). *โครงสร้างองค์กร.* สืบค้น 4 พฤษภาคม 2565, จาก http://www.tnsu.ac.th/web/web3/index.php?option=com_content&view=article&id=291&Itemid=284.

วิภาพร ตัณฑสวัสดิ์ และคณะ. (2552). *เส้นทางนักกีฬาอาชีพ.* กรุงเทพฯ: หลักสูตรวิทยาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ประกาศคณะกรรมการการกีฬาอาชีพ เรื่องกำหนดชนิดและประเภทกีฬาที่เป็นกีฬาอาชีพ (ฉบับที่ 2). (2564, 20 กันยายน). *ราชกิจจานุเบกษา.* เล่ม 138 ตอนพิเศษ 224 ง. หน้า 52.

อภิวัฒน์ ปานทอง และคณะ. (2560). การวางแผนระยะยาวสำหรับพัฒนานักกีฬา. *วารสารบัณฑิตศึกษา.* 14(6), 15-22.

บงกช จันทร์สุขวงค์ และทวีศักดิ์ สว่างเมฆ. (2563). แนวทางการจัดการโรงเรียนกีฬาสู่ความเป็นเลิศ. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร.* 22(3)ล 337-350.

Balyi, I. Way, R., & Higgs, C. (2013). *Long-Term Athlete Development.* Champaign, Illinois: Human Kinetics.

Sports Authority of Thailand. (2007). *National Sports Development Plan No.4 (2007-2011).* Bangkok: Business Organization of the Office of the Welfare Promotion Commission Teachers and Education Personnel.

หลักเกณฑ์การเสนอบทความและคำแนะนำสำหรับผู้นิพนธ์ เพื่อตีพิมพ์ในวารสารการบริหารนิติบุคคลและนวัตกรรมท้องถิ่น

นโยบายและขอบเขตการตีพิมพ์เผยแพร่

"วารสารการบริหารนิติบุคคลและนวัตกรรมท้องถิ่น" เป็นวารสารสำหรับการเผยแพร่ผลงานวิชาการและผลงานวิจัยทางสังคมศาสตร์ของคณาจารย์ นักวิชาการ นิสิต นักศึกษาผู้สนใจทั่วไปและแขนงวิชาที่เกี่ยวข้องซึ่งเป็นผลงานในเชิงบูรณาการหลักการบริหารจัดการนิติบุคคล รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ นิติศาสตร์ การจัดการ สังคมวิทยา พัฒนาสังคม และการศึกษา เชื่อมโยงหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ตลอดจนบทวิเคราะห์ที่เสนอทางออกให้กับปัญหาที่อยู่ในความสนใจของสังคม

การพิจารณาและคัดเลือกบทความ

บทความแต่ละบทความจะได้รับพิจารณาจากคณะกรรมการกลั่นกรองบทความวารสาร (Peer Review) จากผู้ทรงคุณวุฒิ 2 ท่าน ในกรณีมีความประสงค์จะนำผลงานบทความวิจัยไปขอกำหนดตำแหน่งทางวิชาการ มีผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณา จำนวน 3 ท่าน โดยบทความผู้นิพนธ์ภายนอกได้รับการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิภายในและผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกคนละ 1 ท่าน ส่วนบทความผู้นิพนธ์ภายในได้รับการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกหน่วยงานที่จัดทำวารสาร มีความเชี่ยวชาญตรงตามสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง และได้รับความเห็นชอบจากกองบรรณาธิการก่อนตีพิมพ์ ทั้งนี้จะมีรูปแบบที่ผู้พิจารณาบทความไม่ทราบชื่อผู้นิพนธ์บทความและผู้นิพนธ์บทความไม่ทราบชื่อผู้พิจารณาบทความเช่นเดียวกัน (Double-Blind Peer Review)

ส่วนประเภทของบทความที่ลงตีพิมพ์ในวารสาร

วารสารการบริหารนิติบุคคลและนวัตกรรมท้องถิ่น ตีพิมพ์บทความประเภทต่าง ๆ ดังนี้

1. บทความวิจัย

รายงานผลงานวิจัยใหม่ที่มีองค์ความรู้อันเป็นประโยชน์ เป็นเรื่องที่อยู่ในความสนใจทันต่อเหตุการณ์และยุคสมัย ซึ่งไม่เคยตีพิมพ์ในวารสารใด ๆ มาก่อน ควรมีองค์ประกอบดังนี้

1.1 ชื่อเรื่อง (Title) ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยพิมพ์ชื่อเรื่องเป็นภาษาไทยและตามด้วยภาษาอังกฤษ

1.2 ผู้นิพนธ์ (Author) ชื่อและนามสกุลทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

1.3 บทคัดย่อ (Abstract) ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

1.4 คำสำคัญ (Keywords) ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ระบุคำเป็นคำสำคัญของเนื้อหา ครอบคลุมชื่อเรื่องที่ศึกษา เหมาะสำหรับนำไปใช้เป็นคำค้นหาข้อมูล

1.5 บทนำ (Introduction) เป็นส่วนของเนื้อหาที่อธิบายถึงความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา และเหตุผลนำไปสู่การศึกษาวิจัย ทั้งนี้ ควรอ้างอิงเอกสารและงานวิจัยอื่นที่เกี่ยวข้องด้วยเพื่อให้มีน้ำหนักและเกิดความน่าเชื่อถือ

1.6 วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objectives) ระบุวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการวิจัย

1.7 วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods) อธิบายถึงกระบวนการดำเนินการวิจัยอย่างละเอียด และชัดเจน กล่าวถึงรายละเอียดของวิธีการศึกษาประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการศึกษา และวิธีการศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย รวมทั้งสถิติที่นำมาใช้วิเคราะห์ข้อมูล

1.8 ผลการวิจัย (Research Results) เสนอผลการวิจัยที่ตรงประเด็นตามลำดับขั้นของการวิจัย ควรจำแนกผลออกเป็นหมวดหมู่และสัมพันธ์กับวัตถุประสงค์ของการศึกษา โดยการบรรยายในเนื้อเรื่อง และแสดงรายละเอียดเพิ่มเติมด้วยภาพประกอบ ตาราง กราฟ หรือแผนภูมิตามความเหมาะสม

1.9 อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion) ผสมผสานเปรียบเทียบและผลการวิจัยให้เข้ากับหลักทฤษฎี แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งเชื่อมโยงผลการวิจัยให้สอดคล้องกับประเด็นปัญหาการวิจัย เพื่อให้มีความเข้าใจหรือเกิดความรู้ใหม่ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยนั้น รวมทั้งข้อดี ข้อเสียของวิธีการศึกษา เสนอแนะความคิดเห็นใหม่ ๆ ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้ เพื่อเป็นแนวทางที่จะนำไปประยุกต์ให้เกิดประโยชน์

1.10 ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions) ระบุข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้ และข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

1.11 เอกสารอ้างอิง (References) เป็นการอ้างอิงเอกสารในเนื้อหาให้ใช้ระบบ APA (American Psychological Association citation style) ทั้งนี้ การอ้างอิงเอกสารที่เป็นภาษาไทยหรือภาษาต่างประเทศ

2. บทความวิชาการ

หัวข้อและเนื้อหาควรชี้ประเด็นที่ต้องการนำเสนอให้ชัดเจนและมีลำดับเนื้อหาที่เหมาะสม เพื่อให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจได้ชัดเจน รวมถึงใช้ทฤษฎีวิเคราะห์และเสนอแนะประเด็นอย่างสมบูรณ์ ควรมีองค์ประกอบดังนี้

2.1 ชื่อเรื่อง (Title) ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยพิมพ์ชื่อเรื่องเป็นภาษาไทยและตามด้วยภาษาอังกฤษบรรทัดถัดต่อมา

2.2 ผู้นิพนธ์ (Author) ชื่อและนามสกุลทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

2.3 บทคัดย่อ (Abstract) ให้มีภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

2.4 คำสำคัญ (Keywords) ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ระบุคำเป็นคำสำคัญของเนื้อหา ครอบคลุมชื่อเรื่องที่ศึกษา เหมาะสำหรับนำไปใช้เป็นคำค้นหาข้อมูล

2.5 บทนำ (Introduction) เป็นส่วนแนะนำและปูพื้นเรื่อง เพื่อให้ผู้อ่านทราบข้อมูลเบื้องต้นของเนื้อหา

2.6 เนื้อหา (Content) เนื้อหาบทความ มีการแบ่งประเด็นเรื่องย่อย ๆ และการจัดเรียงลำดับเป็นไปตามรายละเอียดของเนื้อหา

2.7 บทสรุป (Conclusion) การสรุปเนื้อหาในบทความทั้งหมดออกมาอย่างชัดเจนกระชับ โดยมีการสรุปปิดท้ายเนื้อหาที่นำเสนอ

2.8 เอกสารอ้างอิง (References) เป็นการอ้างอิงเอกสารในเนื้อหาให้ใช้ระบบ APA (American Psychological Association citation style) ทั้งนี้ การอ้างอิงเอกสารที่เป็นภาษาไทยหรือภาษาต่างประเทศ

การส่งบทความ

บทความที่จะตีพิมพ์ในวารสารการบริหารนิติบุคคลและนวัตกรรมท้องถิ่นต้องส่งบทความผ่านระบบออนไลน์ได้ที่ https://www.tci-thaijo.org/index.php/jsa-journal/index. เท่านั้น

รูปแบบบทความและการพิมพ์เนื้อหาบทความ

1. การเตรียมต้นฉบับบทความ มีรายละเอียดดังนี้

1.1 ขนาดต้นฉบับ ขนาดหน้ากระดาษ B5 โดยมีการตั้งค่าหน้ากระดาษความกว้าง 7.5 นิ้ว และความสูง 10.5 นิ้ว โดยเว้นระยะห่างระหว่างขอบกระดาษด้านบนและด้านซ้าย 1 นิ้ว ด้านขวาและด้านล่าง 0.5 นิ้ว

1.2 รูปแบบการพิมพ์ เนื้อหาในบทความส่วนแรก จัดเป็นแบบ 1 คอลัมน์ คือ ชื่อเรื่อง ชื่อผู้วิจัย บทคัดย่อ คำสำคัญ และเชิงอรรถ อยู่ส่วนหน้าแรก ส่วนที่สอง จัดเป็นแบบ 1 คอลัมน์ คือ เนื้อหาบทความที่อยู่ส่วนหน้าที่สองเป็นต้นไป

1.3 ใช้รูปแบบตัวอักษร TH Sarabun PSK พิมพ์ด้วยโปรแกรมไมโครซอฟต์เวิร์ด

1.4 หัวกระดาษ ประกอบด้วยเลขหน้า ขนาดตัวอักษร 16 ชนิดตัวธรรมดา ตำแหน่งชิดขอบกระดาษด้านขวาบน

1.5 ชื่อเรื่อง/ชื่อบทความภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ ขนาดตัวอักษร 18 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งกึ่งกลางหน้ากระดาษ

1.6 ชื่อผู้นิพนธ์ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ ระบุเฉพาะชื่อและนามสกุล ไม่ต้องมีคำนำหน้า เว้น 2 เคาะระหว่างชื่อและนามสกุล ขนาดตัวอักษร 16 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งกึ่งกลางหน้ากระดาษใต้ชื่อเรื่อง

1.7 เครื่องหมายเลข [(1)] เขียนไว้บนนามสกุลผู้นิพนธ์ เพื่อระบุสังกัดคณะ หน่วยงาน และอีเมลของผู้นิพนธ์เพื่อระบุเชิงอรรถ (Footnote) ไว้ด้านล่างกระดาษ

1.8 เชิงอรรถ (Footnote) ให้เขียนไว้ด้านล่างของส่วนหน้าแรก ที่มีเครื่องหมายเลข[(1)] กำกับไว้บนนามสกุลผู้นิพนธ์ ให้ระบุสังกัดคณะ หน่วยงาน และอีเมลของผู้นิพนธ์ ขนาดตัวอักษร 14 ชนิดตัวธรรมดา กรณีที่ผู้นิพนธ์มีสถานภาพเป็นนักศึกษาให้ระบุหลักสูตรที่นักศึกษากำลังศึกษาอยู่ เช่น หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เป็นต้น ทั้งนี้ การระบุสังกัดคณะ หน่วยงานของผู้นิพนธ์นั้น ผู้นิพนธ์ต้องระบุทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษด้วย

1.9 หัวข้อของบทคัดย่อภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ ขนาดตัวอักษร 16 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งชิดขอบกระดาษด้านซ้าย

1.10 เนื้อหาบทคัดย่อภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ ขนาดตัวอักษร 16 ชนิดตัวธรรมดา ให้จัดเป็นแบบ 1 คอลัมน์ บรรทัดแรกเว้น 7 ตัวอักษรจากขอบกระดาษด้านซ้ายและพิมพ์ให้ชิดขอบทั้งสองด้าน ส่วนเนื้อหาบทความที่อยู่หน้าที่สองเป็นต้นไปให้จัดเป็นแบบ 1 คอลัมน์เช่นกัน ทั้งนี้ ควรมีความยาวไม่เกิน 300 คำ และลักษณะของบทคัดย่อควรประกอบไปด้วย วัตถุประสงค์ (Objective) วิธีการศึกษา (Methods) ผลการศึกษา (Results) และคุณค่าหรือการนำไปใช้ประโยชน์

1.11 หัวข้อคำสำคัญ/อังกฤษ ขนาดตัวอักษร 16 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งชิดขอบกระดาษด้านซ้าย ระบุคำสำคัญที่นำไปใช้เป็นคำค้น คำสำคัญแต่ละคำคั่นด้วยเครื่องหมายจุลภาค (;) ทั้งนี้ ควรมีคำสำคัญ 3-5 คำ โดยต้องจัดเรียงคำสำคัญตามตัวอักษร

1.12 หัวข้อเรื่อง ขนาดตัวอักษร 16 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งชิดขอบกระดาษด้านซ้าย

1.13 หัวข้อย่อย ขนาดตัวอักษร 16 ชนิดตัวธรรมดา ระบุหมายเลขหน้าหัวข้อย่อยโดยเรียงตามลำดับหมายเลข

1.14 จำนวนต้นฉบับ ควรมีความยาวอยู่ระหว่าง 10-15 หน้า โดยนับรวมตาราง รูปภาพ แผนภูมิ และเอกสารอ้างอิง

1.15 ตาราง รูปภาพ และแผนภูมิ กรณีเป็นตารางให้ชื่อตารางอยู่ด้านบน กรณีที่เป็นรูปภาพหรือแผนภูมิ ให้ระบุชื่อรูปภาพหรือแผนภูมิอยู่ด้านล่าง

ตารางที่ 1 รายละเอียดรูปแบบการเตรียมต้นฉบับบทความ

รายละเอียด	ขนาดอักษร	รูปแบบ	ชนิด
ชื่อเรื่อง (ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ)	18	กึ่งกลาง	ตัวหนา
ชื่อผู้นิพนธ์ (ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ)	16	กึ่งกลาง	ตัวหนา
หน่วยงานที่สังกัด (เชิงอรรถ : Footnote) (ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ)	14	ชิดซ้าย	ตัวธรรมดา
บทคัดย่อ (ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ)	16	ชิดซ้าย	ตัวหนา
คำสำคัญ (ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ)	16	ชิดซ้าย	ตัวหนา
หัวข้อหลักตามรูปแบบบทความกำหนดไว้	16	ชิดซ้าย	ตัวหนา

รายละเอียด	**ขนาดอักษร**	**รูปแบบ**	**ชนิด**
หัวข้อย่อย	16	ชิดซ้าย	ตัวหนา
เนื้อหาตามรูปแบบบทความกำหนดไว้	16	ชิดซ้าย	ตัวธรรมดา
เอกสารอ้างอิง (ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ)	16	ชิดซ้าย	ตัวหนา
ตาราง			
ชื่อตาราง (ตารางที่ : จัดไว้บนตาราง)	16	ชิดซ้าย	ตัวหนา
รายละเอียดชื่อตาราง (พิมพ์ต่อจากชื่อตาราง)	16	ชิดซ้าย	ตัวธรรมดา
รูปภาพ/แผนภูมิ			
ชื่อรูปภาพ/แผนภูมิ (ภาพ/แผนภูมิที่ : จัดไว้ใต้รูปภาพ/แผนภูมิ)	16	ชิดซ้าย	ตัวหนา
รายละเอียดชื่อรูปภาพ/แผนภูมิ (พิมพ์ต่อจากชื่อรูปภาพ/แผนภูมิ)	16	ชิดซ้าย	ตัวธรรมดา
เอกสารอ้างอิง : ใช้รูปแบบการอ้างอิงแบบ APA (American Psychological Association citation style) โดยการอ้างอิงเอกสารที่เป็นภาษาไทยหรือภาษาต่างประเทศ			
จำนวนต้นฉบับ : มีความยาวอยู่ระหว่าง 10-15 หน้า			

เอกสารอ้างอิงในบทความ

รูปแบบการอ้างอิงในเนื้อเรื่อง**ใช้วิธีการอ้างอิงระบบนาม-ปี ตามรูปแบบของ American Psychological Association (APA)** โดยแบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ

1. การอ้างอิงต้นเนื้อความ ให้ใช้ระบบตัวอักษรโดยระบุชื่อ-นามสกุล ตามด้วย วงเล็บเปิด-ปิด แล้วระบุปีที่ตีพิมพ์ เช่น .....อนุวัต กระสังข์ (2560) เป็นต้น

2. การอ้างอิงท้ายเนื้อความ ให้ใช้ระบบตัวอักษรโดยใช้ วงเล็บ เปิด-ปิด แล้วระบุชื่อ-นามสกุลของผู้เขียนและปีที่ตีพิมพ์ กำกับท้ายเนื้อความที่ได้อ้างอิง ดังนี้

อ้างอิงจากเอกสารภาษาไทย

1. ผู้แต่งหนึ่งคน ให้อ้างชื่อผู้แต่งแล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และตามด้วยปีที่พิมพ์ เช่น (อนุวัต กระสังข์, 2561)

2. ผู้แต่งสองคน ให้อ้างชื่อของผู้แต่งทั้งสองคนโดยใช้คำว่า “และ” ในการเชื่อมผู้เขียนทั้งสองแล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (อนุวัต กระสังข์และสมาน งามสนิท, 2560)

3. ถ้ามีผู้แต่งมากกว่า 2 คนให้อ้างชื่อของผู้แต่งคนแรกแล้วเพิ่มคำว่า “และคณะ” แล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และตามด้วยปีที่พิมพ์ เช่น (สมาน งาทสนิทและคณะ, 2562)

อ้างอิงจากเอกสารภาษาอังกฤษ

1. ถ้ามีผู้แต่งหนึ่งคนให้อ้างนามสกุลของผู้แต่ง ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (Therry, 2018)

2. ถ้ามีผู้แต่งสองคนให้อ้างนามสกุลของผู้แต่งทั้งสองคน โดยใช้เครื่องหมายแอนด์ (&) คั่นกลางระหว่างนามสกุลของผู้แต่งทั้งสอง แล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (Horry & Peter, 2018)

3. ถ้ามีผู้แต่งมากกว่า 2 คนให้อ้างนามสกุลของผู้แต่งคนแรกตามด้วย et al. ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ (Peter et al., 2010)

เอกสารอ้างอิงที่ใช้อ้างอิงในเนื้อหาบทความ จะต้องปรากฏในเอกสารอ้างอิงท้ายบทความทุกรายการ

เอกสารอ้างอิงท้ายบทความ

1. หนังสือ

ชื่อ/นามสกุลผู้นิพนธ์.//(ปีที่พิมพ์).//*ชื่อหนังสือ.***//**ครั้งที่พิมพ์(ถ้ามี).//เมืองที่พิมพ์/:/ สำนักพิมพ์.

Author.//(Year of Publication).//*Title of Book*.//Edition of Book.//Place of Publication/:/Publisher Name.

ตัวอย่าง

อนุวัต กระสังข์. (2560). *พื้นฐานรัฐประศาสนศาสตร์*. พระนครศรีอยุธยา: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

Cook, Robert D. (1995). *Finite Element Modeling for Stress Analysis*. New york: John wiley & sons.

2. วารสาร

ชื่อ/นามสกุลผู้นิพนธ์.//(ปี,/เดือน/วันที่พิมพ์).//ชื่อบทความ.***//ชื่อวารสาร.***//ปีที่พิมพ์ (ฉบับที่พิมพ์)/:/เลขหน้าแรก–หน้าสุดท้าย.

Author.//(Date of Publication).//Title of Article.//*Name of Journal*.//Year(Volume)/:/page.

ตัวอย่าง

ยรรยงวรกร ทองแย้ม. (2563). กลยุทธ์การสื่อสารการตลาดออนไลน์โดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นในการสร้างแบรนด์ชุมชนกาแฟดอยเผ่าไทยของบ้านรักไทย อำเภอเนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลก. *วารสารการบริหารนิติบุคคลและนวัตกรรมท้องถิ่น***.** 6(4), 55-68.

3. หนังสือพิมพ์

ชื่อ/นามสกุลผู้นิพนธ์.//(ปี,/เดือน/วันที่พิมพ์).//ชื่อบทความ.***//ชื่อหนังสือพิมพ์.***//เลขหน้าแรก–หน้าสุดท้าย.

Author.//(Date of Publication).//Title of Article.//*Name of Newspaper*.//
page.

ตัวอย่าง

ปริยา เหล่าวิวัฒน์. (2549, พฤศจิกายน 6). เกียรติอันภาคภูมิ. *กรุงเทพธุรกิจ*, น. 13.

Jewell, Mark. (2006, November 7). Silent Aircraft' Spreads its Wings. *Bangkok Post*, p. 13

4. วิทยานิพนธ์

ชื่อ/นามสกุลผู้นิพนธ์.//(ปีที่พิมพ์).//*ชื่อวิทยานิพนธ์.*//วิทยานิพนธ์ระดับ/(บัณฑิต, มหาบัณฑิต, ดุษฎีบัณฑิตให้ระบุลงให้ชัดเจน)//ชื่อสถานศึกษา.

Author.//(Year of Publication).//*Title of Thesis*.//Degree of Thesis.//
Publisher Name.

ตัวอย่าง

อนุวัต กระสังข์. (2557). *การพัฒนาทรัพย์มนุษย์ในองค์กรตามแนวพุทธภายใต้กระแสบริโภคนิยม*. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต (สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

5. รายงานการวิจัย

ผู้แต่ง.//(ปีที่พิมพ์).//*ชื่อเรื่อง*//(รายงานผลการวิจัย).//สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.

อนุวัต กระสังข์. (2557). *การพัฒนาทรัพย์มนุษย์ในองค์กรตามแนวพุทธภายใต้กระแสบริโภคนิยม*. รายงานผลการวิจัย. โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

6. สัมภาษณ์

ชื่อผู้ที่ได้รับการสัมภาษณ์.//(ปีที่สัมภาษณ์, วัน เดือน).//ตำแหน่ง//[บทสัมภาษณ์].

สุรพล สุยะพรหม. (2560, 5 มีนาคม). รองอธิการบดีฝ่ายกิจการทั่วไป มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย [บทสัมภาษณ์].

7. สื่ออิเล็กทรอนิกส์

ผู้แต่ง.//(ปีที่เผยแพร่).//*ชื่อเรื่อง*.//สืบค้น วัน เดือน ปี,//จาก/แหล่งที่มาของข้อมูล.

กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์. (2548). *พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์.* สืบค้น 3 กรกฎาคม 2548, จาก http://www.moc. go.th/thai/dbe/ecoco/e-com3.htm

Buddhism Meditation Triratna Find us Community. (2020). *Who Was The Buddha?.* Retrieved March 20, 2020, from https://thebuddhist centre.com/text/who-was-buddha.

